

Kar may

ÎN ȚARA SCHIPETARILOR

EDITURA EDEN

Consilier literar
ANTONIU POPESCU

Ediția princeps:
KARL MAY
DURCH DAS LAND
DER SKIPETAREN

„Karl May's — Gesammelte Reiseromane“, Band 5
Freiburg, 1892

Traducere inedită de Georgeta Costescu.
Toate drepturile asupra acestei versiuni aparțin Editurii
EDEN

KARL MAY
Opere - 37

**ÎN ȚARA
SCHIPETARILOR**
Roman

EDITURA EDEN
București, 1998

Coperta de
SERGIU GEORGESCU

Tehnoredactare de
CRISTINA STANCIU

Corectura de
MIHAI GRIGORESCU

Ediție electronică îngrijită de

I.S.B.N. 973-9141-70-6

CUPRINS

1. Demascat

2. Cei doi Aladschy

3. Un hekim

4. În coliba din văgăună

5. Miriditul

6. În turnul bătrânei mame

7. Inundația

1. Demascat

Justiția turcă are, după cum se știe, particularitățile sale, am putea spune de-a dreptul cusururile sale, care cu atât mai limpede ies în relief cu cât ținutul respectiv este mai îndepărtat. În condițiile de acolo, nu este de mirare că, în locurile în care sălășluiesc diferite seminții de arnăuți ce se află într-un război continuu, nici nu poate fi vorba de o adevărată „justiție”.

Din Ostromdscha începe ținutul acelor schipetari care nu cunosc decât o lege: cel mai slab trebuie să cedeze în fața celui mai tare. Dacă nu voiam să fim învinși, trebuia să aplicăm și noi aceeași lege. Acționasem deja așa, după-amiază, și anume, după cum se știe, cu succes, și eram hotărâți să ne comportăm la fel de energic și la judecata unde eram chemați.

Începuse să se însereze, când am pornit spre „Clădirea tribunalului”. Pe drum, am întâlnit mulți oameni care nu mai găsiseră loc în curte și care ședeau acolo, să ne vadă, cel puțin venind.

După ce am intrat în curte, poarta a fost zăvorâtă în urma noastră, ceea ce nu mi s-a părut un semn bun pentru noi. mübarekul își folosisese toată puterea sa de influență și, se pare, nu fără succes.

Am pătruns cu greu prin mulțime, până la locul unde trebuia să se desfășoare interogatoriul. Acolo unde, mai înainte, se aflase doar un scaun, fusese așezată acum și o bancă lungă. Instrumentul pentru aplicarea bastonadei se afla în același loc.

Se turnase ulei în vase, iar înăuntru se introduseseră câlți cărora li se dăduse foc. Flăcările acestora făceau ca totul să apară într-o lumină stranie.

Domnii din „completul de judecată” se aflau în interiorul casei. Le fu anunțată sosirea noastră. Polițaii se postaseră

în așa fel în jurul nostru, încât baraseră drumul spre poartă. Întrucât aceasta fusese deja zăvorâtă, comportamentul polițailor era de două ori mai îngrijorător.

În jur domnea o liniște desăvârșită. Acum apărură cei cinci domni și, îndată, polițaii își scoaseră săbiile.

— O, Allah! spuse Halef, pe un ton ironic. Ce-o să se întâmple cu noi, sidi! Tremur de frică.

— Și eu.

— Ce-ai zice să-i fac pe prostănacii ăștia, care-și închipuie că ne sperie cu săbiile lor, să simtă puțin gustul biciului meu?

— Fără prostii! Te-ai mai comportat o dată astăzi într-un mod nechibzuit și știi că, din vina ta, ne aflăm acum aici.

Cei cinci judecători luaseră loc: kodscha baschi pe scaun și ceilalți pe bancă. O femeie își făcu loc prin mulțime și se așază în spatele reprezentantului. Am recunoscut-o pe Nohuda — Bob de Mazăre — cea care își ungea fața cu nămolul tămăduitor, pentru a și-o menține frumoasă. Prin urmare, reprezentantul era fericitul ei soț. Trăsăturile feței acestuia nu ieșeau cu nimic în evidență, nu spuneau nimic.

Chiar lângă kodscha baschi ședea mübarekul. Își pusese pe genunchi, de-a curmezișul, o hârtie. Între el și vecinul lui, se afla o ulcică în care fusese introdusă o pană de găscă, ceea ce m-a făcut să bănuiesc că ulcica respectivă conținea cerneală.

Kodscha baschi clătina din cap și își dregea glasul, într-un mod semnificativ. Acesta era semnul că trebuia să înceapă judecata. Glăsui, cu o voce răgușită, apoi din ce în ce mai răsunătoare:

— În numele Profetului și în numele padișahului, Allah să-i dăruiască o mie de ani! Am convocat această curte de judecată, pentru a delibera și a pronunța sentința referitor la două delikte ce au avut loc, astăzi, în orașul nostru și în apropierea lui. Selim, vino aici, în față! Tu ești reclamantul. Povestește, acum, ce ți s-a întâmplat.

Polițaiul păși în față, se apropie de stăpânul său și începu să povestească. Era de-a dreptul hilar ceea ce eram nevoiți să ascultăm. Bietul de el se afla în exercițiul funcțiunii, fiind ocupat până peste cap, iar noi îl atacasem prin surprindere, într-un mod cât se poate de mișelesc, având intenții criminale la adresa lui. Numai datorită curajului său și rezistenței pe care ne-o opusese reușise să-și salveze viața, afirmă Selim.

După ce își încheie relatarea, judecătorul îl întreabă:

— Și care este acela care te-a lovit?

— Acesta de aici, răspunse, arătând spre Halef.

— Deci, îl cunoaștem și pe el și fapta lui și vom proceda la deliberări.

Începu să șușotească cu asesorii și, după puțin timp, spuse cu voce tare:

— Curtea a hotărât ca delincventului să-i fie aplicate patruzeci de lovituri de baston la fiecare talpă și apoi să fie întemnițat patru săptămâni întregi. Această sentință o hotărâm în numele padișahului, Allah să-l binecuvânteze!

Mâna lui Halef alunecă spre bici. A trebuit să-mi dau toată osteneala să nu izbucnesc într-un hohot de râs.

— Și acum, cel de-al doilea delict, anunță „magistratul”. Podarule, vino aici în față și povestește!

Podarul se supuse imediat acestei porunci. În orice caz, lui îi era mult mai frică decât mie. Dar, nici nu apucă bine să-și înceapă relatarea, când m-am întors spre judecător și i-am spus pe un ton foarte politicos:

— Vrei să ai bunăvoința să te ridici puțin de pe scaun?

Se ridică, fără nici un fel de bănuială. L-am împins într-o parte și m-am așezat jos, în locul lui.

— Îți mulțumesc, i-am spus. Se cuvine ca cel mai mic în rang să-i acorde respectul cuvenit celui mai mare. Ai făcut exact ceea ce trebuia să faci.

Mare păcat că este imposibil să descriu figura pe care a făcut-o. Capul îi intră într-o pendulare de-a dreptul periculoasă. Deschise gura să spună ceva, dar, de indignat

ce era, nu reuși să articuleze nici un cuvânt. De aceea, își întinse în sus brațele slăbănoage ca, cel puțin prin pantomimă, să-și poată exprima indignarea, și își lovi palmele deasupra capului ce se balansa precum limba unei pendule.

Nimeni nu scoase nici un cuvânt. Nici un polițai nu se mișcă. Toți așteptau răbufnirea plină de furie a judecătorului. Din fericire, acestuia îi reveni glasul. Izbucni într-un șir de interjecții și expresii de nedescris și apoi urlă la mine:

— Ce-ți trece prin cap! Cum poți să comiți o asemenea faptă nerușinată și...

— Hagi Halef Omar! l-am întrerupt, cu voce tare. Pune mâna pe bici. Celui care va mai rosti un singur cuvânt necuviincios la adresa mea să-i tragi atâtea lovituri cu biciul, până îi va plesni pielea; fie acela oricine dintre cei de față!

Micuțul hagiu avea deja biciul în mână.

— Mă supun ordinelor tale, emirule, spuse el, fără să șovăie. Doar un semn să-mi faci.

Din păcate, nu era lumină suficientă, altfel s-ar fi putut vedea doar figuri uimite peste poate. Judecătorul pur și simplu nu mai știa cum să se comporte. Atunci, mübarekul îi șopti câteva cuvinte, după care acesta le porunci polițailor:

— Luați-l prizonier! Băgați-l în temniță!

Arată spre mine.

Polițaii se îndreptară spre mine, cu săbiile în mână.

— Înapoi! am strigat spre ei. Pe cel care mă va atinge îl voi împușca!

Am îndreptat ambele revolvere spre ei și, în clipa următoare, n-am mai văzut urmă de polițai. Se pierduseră în mijlocul mulțimii.

— Ce anume ți-a trezit mânia? l-am întrebat pe judecător. De ce stai în picioare? De ce nu te așezi?

Poruncește mübarekului să se ridice și așează-te în locul lui.

Se auzi un murmur în mulțime. Faptul că putusem să-l ofensez pe kodscha nu li se păruse ceva de domeniul imposibilului; dar se pare că îndrăznisem prea mult, atacându-l acum și pe „Sfânt”. Oamenii începură să murmure.

Asta îl făcu pe kodscha să capete energie nouă. Strigă la mine, plin de mânie:

— Omule, oricine ai fi tu, pentru o astfel de neobrăzare am să te pedepsesc în modul cel mai aspru. mübarekul este un sfânt, un favorit al lui Allah, un făcător de minuni. Dacă vrea, poate să arunce asupra ta foc din cer!

— Tacă-ți gura, judecătorule! Dacă vrei să vorbești, cel puțin nu spune prostii. Nu este nici sfânt, nici făcător de minuni. Este mai degrabă un răufăcător, un șarlatan și un nelegiuit!

La aceste cuvinte, din rândul mulțimii începură să se audă voci amenințătoare. Mai puternică însă decât toate era vocea „Sfântului” însuși. Se ridică în picioare, întinse mâna spre mine și strigă:

— Este un ghiaur, un câine necredincios. Blestemat să fie. Iadul să se deschidă sub el și să-i înghită afurisenia. Spiritele rele...

Mai departe nu mai putu să zică nimic. Micuțul meu hagi u luase avânt și îi aplicase o asemenea lovitură cu biciul, încât bătrânul păcătos își înghiți vorbele și făcu un salt mare în lături.

Fusese o acțiune mult prea îndrăzneată, după cum se arătă îndată. După o clipă de liniște amenințătoare, izbucniră din toate părțile strigăte mânioase. Cei din spate se îmbulzeau să ajungă în față. Lucrurile puteau lua o întorsătură periculoasă. Atunci, repede, m-am așezat în dreptul „Sfântului” și am strigat cât de tare am putut:

— Liniște, stați liniștiți! Am să vă dovedesc că am dreptate. Halef, vino aici cu făclia!... Priviți aici, oameni

buni, cine este de fapt „Sfântul” și cum vă înșeală! Vedeți aceste cârje?

Cu mâna dreaptă l-am apucat pe ticălos de grumazul subțire și l-am apăsât în jos. Cu mâna stângă i-am smuls caftanul de pe el. într-adevăr, de fiecare parte a acestuia atârna câte o cârjă. Amândouă erau prevăzute cu articulații și puteau fi pliate.

Cu această ocazie, am observat că partea din interior a caftanului avea altă culoare decât cea din exterior. Acest articol de îmbrăcăminte avea mai multe buzunare. Am băgat mâna în primul și am simțit un obiect păros. L-am tras afară. Era o perucă, exact părul acela încâlcit și țepos pe care îl văzusem la cerșetor.

Individul era atât de speriat, încât uită până și să opună rezistență. Deodată, însă, scoase un strigăt de ajutor și începu să lovească în jur cu brațele.

— Osko, Omar, înhățați-l! Dar să-l țineți strâns! Chiar dacă se vaită că-l doare!

Cei doi îl înhățară, așa încât aveam acum amândouă mâinile libere. Întrucât Halef adusese făclia, grupul atât de interesant pe care îl formam era bine luminat și cei prezenți puteau vedea totul foarte clar. Mulțimea se liniști.

— Acest om, pe care îl considerați un sfânt, am continuat, este un aliat al lui Schut, dacă nu chiar Schut însuși. Locuința sa este adăpostul hoților și tâlharilor, așa cum am să vă dovedesc puțin mai târziu. Se furișează peste tot, în țară, îmbrăcat în tot felul de straie, ca să spioneze și să descopere ocazii pentru a comite crime. El și cerșetorul Busra sunt una și aceeași persoană. Uitați-vă, aici și-a prins cârjele, la subsuoară. Când mergea, acestea se loveau unele de altele și produceau un anumit zgomot, iar voi credeți că îi auziți oasele zornăind. Iată și peruca pe care o purta când făcea pe ologul.

I-am golit, unul după altul, buzunarele, am privit fiecare obiect și le-am explicat oamenilor la ce foloseau:

— Iată o cutiuță care conține o pudră cu care își dădea pe față, pentru a-și schimba rapid culoarea. Iată și bucata de cârpă cu care își ștergea, tot atât de repede, culoarea de pe față. Acum priviți această sticlă, încă pe jumătate plină cu apă, pe care o folosea pentru a se spăla pe față, în ținuturile unde nu avea apă la îndemână. Și acum, priviți acestea — da, oare ce sunt acestea? Sunt două mici jumătăți de sferă din cauciuc. Își umfla falcile cu ele, atunci când voia să facă pe cerșetorul. Fața îi părea mai grasă decât cea a „Sfântului”. Vedeți cele două culori diferite ale caftanului? Când făcea pe cerșetorul, îl scotea de pe el, îl întorcea pe fața de o culoare mai închisă și apoi îl înfășura în jurul trupului. Veșmântul avea înfățișarea unui șervet. I-ați văzut vreodată pe mübarek și pe cerșetor împreună? Cu siguranță nu. Ar fi fost și imposibil, căci sunt una și aceeași persoană. Și, oare, nu și-au făcut amândoi apariția în același timp, în acest ținut?

Aceste ultime argumente părură să fie convingătoare, căci, din toate părțile, au răsunat strigăte de încuviințare.

Apoi, i-am scos dintr-un buzunar al caftanului un pachetel. Înfășurată într-o bucată de cârpă, se afla o brățară lucrată din vechi țechini de aur venețieni. La unele dintre monede ștanțarea se păstrase bine. La lumina flăcării, am văzut, pe avers, imaginea sfântului Markus care îi întinde dogelui stindardul crucii, iar, pe revers, imaginea altor sfinți necunoscuți și inscripția: *Sit tibi, Christe, datus, quem tu regis, iste ducatus*.

— Iată o brățară din douăsprezece monede de aur, înfășurată într-o cârpă, am continuat. Cine știe de unde o fi furat-o! Dacă faceți cercetări, poate-i găsim stăpâna.

— Douăsprezece monede? strigă o voce de femeie, în spatele meu. Arată-mi-o! Mie mi-a fost furată din casetă, săptămâna trecută, o astfel de brățară.

Nohuda era cea care vorbise. Veni lângă mine, îmi luă brățara din mână și o privi.

— Allah! strigă. Este a mea. O am moștenire de la strămoșii mei din partea mamei. Privește și convinge-te că este într-adevăr a mea!

O dădu bărbatului ei.

— Pe Allah, este chiar brățara ta! confirmă acesta.

— Chibzuiește bine, Nohuda, și adu-ți aminte dacă mübarekul n-a fost cumva la tine, atunci când ți-a dispărut, i-am spus.

— Mübarekul nu, dar cerșetorul da. L-am chemat înăuntru ca să-i dau ceva să mănânce. Bijuteria se afla pe masă și am pus-o la loc în casetă. M-a văzut când am făcut asta. Când am căutat-o, după câteva zile, brățara dispăruse.

— Ei, acum ai aflat cine este hoțul.

— El este; el a furat-o; s-a dovedit acest lucru. O, pungașule! Am să-ți scot ochii. Am să-ți...

— Liniștește-te! am întrerupt-o, de teamă că, odată pornită, va fi greu să mai fie oprită din bodogănit. Păstrează-ți brățara iar hoțul va fi pedepsit. Vedeți, acum, ce fel de om este acela pe care l-ați venerat. Și acest tâlhar a mai fost numit și grefier și așezat aici și pus să-i judece pe alții. Pe mine m-a blestemat, dorindu-mi să fiu înghițit de focul iadului și, din cauza lui, era cât pe ce să-mi atrag și mânia acestei cinstite adunări. Cer să fie întemnițat într-un loc sigur, de unde să-i fie imposibil să scape, și să fie anunțat makredșul din Salonic.

Nu numai că toată lumea a fost de acord cu mine, dar s-au auzit și numeroase strigăte:

— Mai întâi să fie biciuit! Trageți-i o bastonadă! Zdrobiți-i tălpile picioarelor!

— Suciți-i gâtul! se înfurie, din nou, Bob de Mazăre.

„Sfântul” nu rostise nici un cuvânt până acum. Deodată, însă, începu să strige:

— Nu-l credeți! Este un ghiaur. El este hoțul. El mi-a băgat brățara în buzunar. El... vai, vai!

Se întrerupse cu acest strigăt de durere, căci biciul lui Halef pocnise pe spina lui.

— Așteaptă, mișelule! strigă hagiul. Știi foarte bine că noi abia astăzi am sosit în acest ținut. Cum ar fi putut acest emir să fure brățara? Și, de altfel, un effendi atât de renumit nu poate fi hoț. Poftim, primește-ți răsplata!

Îi mai trase câteva lovituri atât de puternice, încât cel lovit urlă de durere din toate puterile.

— Bravo, bravo! strigară aceiași oameni care, doar cu câteva momente mai înainte, fuseseră foarte furioși pe mine.

Judecătorul nu mai știa ce ar trebui să facă și să spună. Mă lăsă pe mine să rezolv lucrurile. Dar, prinse rapid ocazia și se așeză din nou pe scaun. Cel puțin așa își spălase onoarea pătată.

Asesorii lui tăceau toți. Păreau să fie cam neliniștiți. Polițaii, dându-și seama că îmi crescuseră acțiunile și presupunând că, în urma acestui fapt, eram bine dispus și, deci, nu mai reprezentam un pericol pentru ei, veniră din nou în față, unul după altul.

— Legați-l pe acest individ! Le-am poruncit, încătușați-i mâinile!

S-au supus imediat ordinelor mele și nici unul dintre magistrații prezenți n-a avut nici o obiecție de făcut împotriva celor poruncite de mine.

„Sfântul” își dădu seama că nu mai avea nici o scăpare. Nu opuse nici un fel de rezistență când îl legară și apoi se așeză, prăbușindu-se pe locul lui. Asesorii se ridicară rapid de la locurile lor. Nu voiau să șadă pe aceeași bancă cu un răufăcător.

— Și acum să ne întoarcem la sentința ta, i-am spus judecătorului. Cunoști legile acestei țări?

— Firește că le cunosc, răspunse. Le-am studiat la Universitatea civilă.

— Nu te cred.

— De ce nu? mă întrebă, ofensat. Cunosc tot dreptul religios care se bazează pe *Coran*, pe *Sunna*^[1] și pe verdictele primilor patru califi.

— Cunoști și *Mülteka el buher*, care este codul vostru civil și penal?

— Îl cunosc; este conceput de șeicul Ibrahim Halebi.

— Dacă într-adevăr cunoști prevederile acestor documente, de ce nu acționezi în conformitate cu ele?

— Dar întotdeauna am judecat după ele, și astăzi am procedat la fel.

— Nu este adevărat! Stă scris acolo că judecătorul, înainte de a pronunța sentința, chiar și împotriva celui mai rău criminal, trebuie să-i dea acestuia dreptul să se apere. Tu, însă, l-ai condamnat pe prietenul și însoțitorul meu, fără să-l lași să rostească măcar un singur cuvânt în apărarea sa. Prin urmare, sentința voastră nu este valabilă. Și, în plus, la judecată trebuie să participe toți acuzații și toți martorii, ceea ce aici nu a fost așa.

— Dar sunt toți prezenți!

— Nu. Lipsește Ibarek, hangiul. Unde se află acesta?

Judecătorul pendulă, încurcat, din cap, apoi se ridică și răspunse:

— Mă duc să-l aduc.

Voia să plece; eu, însă, bănuiam ce se întâmplase cu Ibarek și îl apucaii pe judecător de braț, trăgându-l înapoi, apoi le poruncii polițailor:

— Aduceți-l pe Ibarek! Aduceți-l însă exact în starea în care se găsește acum!

Doi dintre ei se îndepărtară și, în scurt timp, se prezentară cu hangiul. Acesta avea mâinile legate la spate.

— Ce înseamnă asta? Ce a făcut acest om de a trebui să fie legat? am întrebat. Cine a dat această poruncă?

Judecătorul își pendulă din nou capul, înainte și înapoi, și apoi răspunse:

— Mübarekul a vrut așa.

— Prin urmare, judecătorul trebuie să asculte ordinele grefierului? Și mai spui că ai studiat legile! Atunci nici nu-i de mirare că, în districtul tău, mișei sunt luați drept sfinți.

— Dar am făcut uz de dreptul meu, se justifică el, cu voce scăzută.

— Nu poți să-mi dovedești acest lucru.

— O, ba da! Pe voi nu am poruncit să vă aresteze, pentru că sunteți străini. Acest hangiu, însă, este un locuitor din ținutul nostru. Se află, deci, sub autoritatea mea.

— Și ce vrei să spui, că îți este permis să faci abuz de această autoritate? Iată, aici se află câteva sute dintre subordonații tăi. Vrei să spui că poți să faci cu ei orice ai tu chef? Poate că așa ai făcut până acum, dar vor ține minte întâmplarea de astăzi și, pe viitor, voi cere să se facă dreptate. Ibarek a fost jefuit. A venit la tine ca să-ți ceară ajutorul, dar, în loc să i-l acorzi, ai poruncit să fie legat și întemnițat. Cum justifici această nedreptate? Îți cer să-i desfaci imediat legăturile.

— Polițaii trebuie să facă acest lucru.

— Nu, ai s-o faci tu însuși, ca pedeapsă pentru nedreptatea pe care ai comis-o.

Asta fu prea mult pentru el. Se răsti furios la mine:

— Dar cine ești tu, de fapt, de ne poruncești de parcă ai fi makredșul nostru sau *bilad i kamfe, mollatari*?

— Poftim actele mele!

I-am dat cele trei pașapoarte. Când văzu documentele și pe deasupra și *firmanul* sultanului, începu să clipească speriat din ochii mici și urduroși, iar capul porni să-i penduleze de parcă era metronomul renumitului Johann Nepomuk Mälzl din Regensburg.

— Domnule, te afli sub ocrotirea marelui nostru sultan! strigă.

— Atunci ai grijă ca o parte din această ocrotire s-o arunc și asupra ta!

— Am să fac tot ce-mi poruncești.

Se duse imediat la Ibarek și-i desfăcu legăturile de la mâini.

— Ești mulțumit acum? mă întrebă.

— Deocamdată, da. Dar mai am și altele să-ți cer. Polițaiul tău, Selim, a depus mărturie falsă. Întâlnirea noastră s-a desfășurat cu totul altfel decât a relatat el. Probabil că „Sfântul” i-a sugerat ce să spună, pentru a ne învinovăți pe noi.

— Asta n-o cred.

— Eu, însă, o cred, căci tot el l-a îndemnat și pe podar să depună mărturie falsă împotriva mea.

— Este adevărat?

Această întrebare îi fusese adresată podarului care, dându-și seama acum că „Sfântul” nu-i mai putea face nici un rău, povesti, fără frică, cum fusese instruit de acesta ce anume să declare la judecată.

— Vezi, deci, i-am spus judecătorului, că nu am atentat la viața acestui om. Mi-am dat seama că era spionul bătrânului și l-am luat cu mine ca să aflu despre ce anume era vorba. Asta-i tot. Dacă vrei, să mă pedepsești pentru asta, sunt gata să mă apăr.

— Domnule, dar nici nu poate fi vorba de pedeapsă, n-ai făcut nici o greșală.

— Atunci, nici însoțitorul meu nu poate fi pedepsit din cauza polițaiului, căci nu el ci un altul poartă vina pentru fapta respectivă.

— Cine-i acela altul?

— Chiar tu însuși.

— Eu? Cum așa?

— Atunci când Ibarek a fost jefuit, a venit la tine, să depună mărturie. Ce anume ai făcut pentru a-ți îndeplini datoria?

— Tot ce am putut.

— Așa? Și ce anume, mă rog?

— I-am ordonat lui Selim să chibzuiască ce ar fi de făcut.

— Celorlalți polițai nu le-ai dat nici o altă însărcinare?

— Nu, căci ar fi fost inutil. Tot n-ar fi descoperit nimic.

— Înseamnă că polițaii tăi sunt niște mari prostănaci, dacă tu știai din capul locului că nu vor reuși să facă nimic. Fapta s-a petrecut aici. De ce, însă, l-ai însărcinat să rezolve această problemă pe Selim, care se află prin locurile acestea doar de destul de puțin timp?

— Pentru că el este cel mai isteț dintre ei.

— Ba eu cred că ai avut un cu totul alt motiv.

— Domnule, ce alt motiv aș fi putut să am?

— Un bun slujbaş își mobilizează toate resursele pentru a descoperi făptașul unui astfel de delict. Tu, însă, ai trecut totul sub tăcere, iar aceluia singur căruia i-ai spus despre ce era vorba, i-ai dat o săptămână să chibzuiască asupra faptei. Asta sună de parcă ți-ai fi dorit ca hoții să aibă posibilitatea să scape.

— Effendi! Dar cum poți crede așa ceva despre mine?

— Comportamentul tău m-a determinat să am această părere. Nu era nimic mai ușor decât să poruncești ca făptașii să fie căutați aici, în Ostromdscha.

— Dar aceștia au plecat spre Doiran!

— Ca să crezi așa ceva, trebuie să fii de-a dreptul limitat în gândire. Nici un hoț n-are să spună vreodată încotro are de gând să se îndrepte. Măcar atât ar trebui să știi și tu, ca vechi jurist. Ce-ai zice, dacă am să dovedesc că ești prieten cu acești răufăcători?

Începu să penduleze îngrijorător din cap, în orice caz de consternare.

— Domnule, nici nu știu ce-aș putea să spun! strigă.

— Mai bine nu spune nimic, căci oricum nu-mi voi schimba părerea. Dacă te-ai fi ocupat de această problemă așa cum trebuia, făcându-ți datoria, hoții ar fi fost de mult prinși.

— Dar ce, îți închipui că ar fi venit așa, de bună-voie, să se predea la mine?

— Nu, dar cred că se află aici, în Ostromdscha.

— Imposibil! La nici o reședință de demnitar n-au poposit trei călăreți.

— Dar nici nu le-ar fi trecut prin cap să facă așa ceva. N-aveau de gând să-și facă apariția în public, atât de aproape de locul faptei. S-au ascuns.

— Ar trebui să știi la cine?

— De ce nu? Eu sunt străin și totuși știu.

— Ce! Tu știi?

— Da, știu exact.

— Înseamnă că ești atotștiutor.

— Nu; am învățat, însă, să reflectez asupra unui lucru. Astfel de ticăloși nu s-ar ascunde decât la niște indivizi de teapa lor. Și, oare, cine-i cel mai rău individ din Ostromdscha?

— Te referi cumva la mübarek ?

— Ai ghicit.

— La el să fie?

— Cu siguranță.

— Te înșeli.

— Nu mă înșel deloc și sunt gata să pun pariu cu tine. Dacă vrei să-i prinzi pe hoți, trebuie să te duci sus, la ruine.

Îi aruncă o privire „Sfântului”, la care acesta îi răspunse printr-un semn din cap. Mi se păru că cei doi erau înțeleși.

— Am face drumul degeaba, domnule, răspunse.

— Eu sunt convins de contrariu și îți spun că nu-i vom găsi doar pe hoți, ci și lucrurile furate. De aceea te poftesc să mă urmezi, împreună cu polițaii tăi.

— Glumești, cumva?

— Nu, vorbesc foarte serios.

— Pe întunericul ăsta?

— Ți-e frică?

— Nu. Dar astfel de oameni sunt periculoși. Dacă sunt într-adevăr acolo sus, se vor apăra. Să așteptăm mai bine să se lumineze de ziuă.

— Până atunci s-ar putea să scape. Pare-mi-se mie că sunt pe aici oameni care ar vrea să-i avertizeze pe hoți.

— Nimeni n-o să facă așa ceva. Eu însumi voi avea grijă ca nimeni să nu se poată apropia de ruine, în noaptea aceasta.

— Mai bine îngrijește-te să pornim îndată și poruncește să fie luate și felinarele cu noi.

— Domnule, renunță la această acțiune!

— Nu! Dacă nu vrei să-ți faci datoria, atunci rămâi acasă. Am să găsesc oameni mai demni să ocupe slujba de kodscha baschi.

Asta avu efect. Mai dădea încă gânditor din cap, dar spuse:

— N-ar trebui să nesocotești părerea mea. Nu mă gândesc decât la binele tău și n-aș vrea să-ți pun viața în pericol.

— Nu-ți mai bate capul pentru mine! Am eu singur grijă de binele meu.

— Îl luăm și pe mübarek cu noi?

— Da. El o să ne conducă.

— Atunci permite-mi să mă îngrijesc de felinare și de arme.

Intră în casă.

Mulți dintre cei prezenți se grăbiră să plece; presupuneam că se duseseră să-și facă rost de felinare sau de ceva asemănător, pentru a ne putea însoți. Ibarek ascultase toată această discuție, fără să scoată vreo vorbă. Acum mă întrebă:

— Effendi, chiar crezi că o să-i găsim pe cei trei tâlhari?

— Precis.

— Și am să-mi primesc înapoi avutul?

— Sunt convins de asta.

— Domnule, nu te mai înțeleg! Se pare că tu știi totul. Bineînțeles că merg și eu, bucuros, sus pe ruine.

— Ei, ce mai ai de zis acum despre pustnicul tău? L-ai lăudat atât, deși te temei de el. Când mi-ai vorbit despre el, am fost convins că este un mare ticălos. Hoții care te-au jefuit se află la el.

Kodsoha baschi se întoarse repede. Aduse câteva felinare vechi, mai multe făclii și niște torțe. Veniră și alți oameni cu tot felul de obiecte de iluminat și apoi ne puserăm în mișcare.

O expediție nocturnă, sus pe ruine, pentru a prinde niște hoți. Așa ceva nu se mai întâmplase vreodată prin locurile acelea; se pare că oamenilor le făcea o reală plăcere, căci aproape toți cei prezenți în curte ne urmară.

Întrucât nu aveam încredere nici în kodscha baschi, nici în polițaii lui, i-am pus pe Osko și Omar să-l păzească pe mübarek.

În față mergeau câțiva polițai, apoi veneau baschi și asesorii lui, printre care și mübarekul împreună cu cei doi paznici ai lui, apoi eu și Halef și cei doi hangii cumnați, în spatele nostru se aflau locuitorii din Ostromdscha, cu mic cu mare, tineri și bătrâni.

Era foarte nostim să ascuți părerile care se emiteau, chiar și cu privire la persoanele noastre. Unul fu de părere că eram un mare prinț, iar altul credea că sunt fiul unui principe persan. Un al treilea jura că aș fi un vrăjitor indian iar un al patrulea striga în gura mare că aș fi un prinț moștenitor din Moscova și aș fi venit pentru a cuceri țara pentru Rusia.

Cu cât ne apropiam de ruine, cu atât mai tăcuți deveneau oamenii. Pricepuseră că trebuie să fii precaut, dacă vrei să pui mâna pe ticăloși.

Mulți rămaseră în urmă, acolo unde începea pădurea. Aceștia erau cei mai temători. Dădură însă asigurări că poposeau acolo pentru ca hoții să nu poată veni în acel loc, dacă reușeau cumva să fugă.

Când am ajuns la luminiș, domnea o tăcere ca de mormânt. Eroii se simțeau neliniștiți. Tâlharii ar fi putut să apară în orice clipă, s-ar fi putut ascunde în spatele oricărui copac. Pășeau cât se poate de încet, pentru a nu-i speria pe hoți și, astfel, să-i alunge și... pentru a nu fi el sau ea acela

care să intre primul sau prima în luptă cu aceștia. Căci veniseră și femeile.

Ce-i drept, această tăcere încordată fu întreruptă, la un moment dat. Un țipăt strident răsună din gâtul unei femei. Când am ajuns la locul de unde se auzise strigătul, am descoperit că Nohuda — Bod de Mazăre — avusese ghinionul să nimerească direct în izvorul cu apă rece, în care găsisem floarea de pădărie.

Ședea în apă și îi adresa iubitului ei „judecător”, în gura mare, o asemenea cuvântare al cărei conținut ar fi fost de dorit să fie rostit pe un ton mai scăzut. Nu voia să se lase trasă afară din apă, căci era de părere că va răci, dacă va fi nevoită să umble udă prin aerul răcoros al nopții, și, doar după ce i-am explicat că apa era mai rece decât aerul, a spus:

— Effendi, sfatul tău îl voi urma. Tu știi totul mult mai bine decât ceilalți, sau, în orice caz, decât bărbatul meu, care m-a condus direct în gaura asta.

Am tras-o afară. Din fericire, apa nu era mai adâncă de 30 de centimetri.

Mübarekul stătea, cu Osko și Omar, în fața ușii colibei sale. Cerea să fie lăsat să intre. Dar, pentru că se îndeletnicea cu chimia și se pricepea la tot felul de așa-zise vrăjitorii, n-am avut încredere în el. S-ar fi putut să-și fi plasat pe undeva vreun mecanism pe care să-l folosească în cazul în care ar fi fost, pe neașteptate, arestat.

— Ce vrei să faci înăuntru? l-am întrebat.

Nu mi-a răspuns. Bunul om părea că nu mai vrea să mai aibă de-a face cu mine.

— Dacă nu răspunzi, să nu te aștepti să-ți fie îndeplinită dorința.

Atunci, răspunse:

— Am animale înăuntru pe care trebuie să le hrănesc, dacă nu vrei să moară de foame.

— Le voi hrăni chiar eu însumi, mâine dimineață. Sălașul tău este de acum înainte închisoarea. Dar sunt gata să-ți

îndeplinesc dorința, dacă-mi vei răspunde cu sinceritate la câteva întrebări.

— Întreabă-mă!

— Ai pe cineva în vizită?

— Nu.

— În afară de tine, mai locuiește cineva în colibă sau în aceste ruine?

— Nu.

— Nu știi dacă este cineva înăuntru, în colibă?

— Nu e nimeni. Ar trebui să știi, dacă ar fi cineva.

— Cunoști un bărbat pe care îl cheamă Manach el Barscha?

— Nu.

— Sau un altul pe care îl cheamă Barud el Amasat?

— Nici pe acesta nu-l cunosc.

— Și, totuși, cei doi afirmă că te cunosc foarte bine.

— Nu-i adevărat.

— Și că tu i-ai înștiințat despre sosirea mea aici astăzi.

— Asta-i o minciună!

— Și că te vei îngriji tu să fiu întemnițat. Apoi voi ați să veniți să mă ucideți.

Nu mai răspunse imediat. Se vedea că nu-i convenea deloc faptul că știam toate acestea. Probabil că începuse să bănuiască faptul că lucrurile nu prea mai erau, pe aici, în seara aceasta, așa cum le lăsase el. L-am auzit cum înghițea și iar înghițea, de parcă îi rămăsese ceva în gât; apoi răspunse:

— Domnule, nu știu despre ce vorbești și ce vrei de la mine. Nu cunosc numele pe care mi le-ai spus și n-am nimic de-a face cu astfel de oameni, cum par a fi aceia despre care mi-ai vorbit.

— Deci nu știi nici că trebuie să vină doi frați care să vă comunice că aș fi fost ucis la Melnik?

— O, Allah, nu știu nici un cuvânt, nici o silabă din toate acestea.

— Ești atât de neștiutor, încât ignoranța ta îmi trezește mila și, pentru că te compătimesc, vreau să-ți arăt ce oameni periculoși se află aici, în apropierea ta; vino!

L-am luat de braț și l-am târât înainte. I-am făcut un semn lui Halef și acesta trecu în fața noastră, pentru a lumina cu făclia. Ne urmară asesorii, apoi Osko și Omar și cei doi hangii. Ceilalți trebuiră să rămână în urmă, căci în interiorul ruinelor nu era prea mult spațiu.

Oare ce-o fi fost în sufletul mübarekul ui, văzându-ne cu câtă siguranță urmam acel drum, despre care el fusese absolut sigur că este secret pentru orice străin?

Când Halef dădu deoparte iedera, l-am auzit pe bătrân trăgând o înjurătură pe care nu și-o putuse reprima.

— Ce? Cum! întrebă kodscha baschi, când am ajuns, în locul care fusese folosit ca grajd.

— Întrucât era noapte, animalele ne-au cam dat puțin de lucru. Nu erau legate și se temeau de lumini și de persoanele străine.

— Acolo unde se află cai trebuie să fie și oamenii cărora le aparțin, spuse Halef. Veniți aici, afară, aici o să-i găsim.

Cei trei prizonieri bine legați se aflau în aceeași poziție în care îi lăsasem.

La început nu s-a rostit nici un cuvânt. Împreună cu Halef i-am dezlegat pe cei trei, însă numai atât încât să-și poată folosi picioarele și să se poată ridica.

— Manach el Barscha, îl cunoști pe acest om? l-am întrebat, arătând spre mübarek .

— Blestemat să fii de Allah! răspunse Manach.

— Barud el Amasat, tu îl cunoști?

— Afurisit să fii pe veci! strigă acesta.

Apoi m-am adresat temnicerului:

— Tu n-ai comis decât o singură faptă, aceea de a-i elibera pe cei doi prizonieri. Pedeapsa lor va fi una foarte grea; a ta, însă, va fi mult mai ușoară, mai ales, dacă nu ești un păcătos îndărătnic. Spune-mi adevărul, îl cunoști pe omul acesta?

— Da, răspunse el, după ce chibzuise, mai întâi, câteva momente, în sinea lui.

— Cine este?

— Bătrânul mübarek .

— Îi cunoști și numele adevărat?

— Nu.

— El și cei doi tovarăși ai tăi se cunosc?

— Da. Manach el Barscha a venit deseori pe la el.

— Eu urmam să fiu ucis la Melnik?

— Da.

— Iar astăzi se luase aceeași hotărâre? Trebuia să fiu omorât, în închisoare?

— Așa este.

— Și, acum, încă ceva. În vreme ce tu jucai cărți, cu Ibarek și oamenii lui, ceilalți doi l-au jefuit.

— Eu nu, ei au făcut asta.

— E în regulă! Ești părtaș și tu la fel ca și ei, căci, prin scamatoriile tale cu cărțile, ai contribuit la comiterea jafului. Și, acum, gata. Am aflat destul.

— Stai! Nu merge chiar așa repede. Toate aceste obiecte trebuie să le iau cu mine. Vor servi drept probă la judecată și la stabilirea pedepsei.

Cunoșteam deprinderile acestor oameni. Cine știe dacă Ibarek ar mai fi primit ceva înapoi! De aceea, i-am răspuns eu în locul lui:

— Nu este necesar așa ceva. Eu însumi voi înregistra aceste obiecte și le voi stabili valoarea exactă. Acest inventar îți va servi la fel ca și obiectele.

— Domnule, dar tu nu ești o persoană oficială, un slujbaș.

— Domnule, ți-am dovedit astăzi că aș putea fi un slujbaș mult mai bun decât tine! Dacă refuzi propunerea mea, îi voi scrie makredșului și îi voi relata lucrurile mult mai pe larg decât ți-ar conveni. Prin urmare, ține-ți gura! Este în interesul tău.

Am văzut după figura lui că i-ar fi plăcut să-mi răspundă cu o grosolănie, dar se abținu. Probabil se gândise că n-ar fi avut decât de pierdut. Dar, apoi, ridică alte pretenții:

— Atunci, să-și ia lucrurile; dar toate celelalte pe care le-au avut la ei le confisc eu.

Vru să se aplece să ia punga cu bani și toate celelalte obiecte.

— Stai! i-am spus. Aceste lucruri sunt deja confiscate.

— De cine?

— De mine.

— Ai acest drept?

— Bineînțeles! Am să întocmesc un inventar și cu ele, iar tu vei fi martor că nu am sustras nimic. Apoi voi trimite makredșului atât lista cât și obiectele.

— Dar acestea îmi aparțin mie!

— Ai să-ți primești și tu dreptul. Confiscă-le caii și tot ceea ce le aparține, acestea sunt partea ta. Restul îmi aparține mie. Halef, adună tot!

Micuțul hagi fu atât de iute de mână, încât, în mai puțin de trei secunde, totul se afla în buzunarul său.

— Hoților! mârâi mübarekul.

Își primi plata pe loc. Biciul lui Halef îi trăsni un răspuns resimțit din plin de acesta.

Apoi, prizonierii fură transportați afară, în luminiș. Acolo se afla mulțimea curioasă și nerăbdătoare, care se înghesuia să-i vadă pe cei trei.

Ibarek povesti în gura mare cum își găsisese avutul. Nu-i mai ajungeau cuvintele de laudă.

Polițaii îi încadrară apoi pe cei patru arestați și se puseră în mișcare. Urma mulțimea, care discuta aprins despre această aventură. Drumul de întoarcere se desfășură mult mai zgomotos decât marșul spre ruine.

Chiar și autoritățile se alăturară expediției. Eu am rămas în urmă cu Halef, care îmi făcuse un semn.

— Sidi, mai am o jumătate din făclie, spuse; s-a stins, dar puteam s-o aprindem din nou. N-ai vrea să cercetăm

puțin coliba bătrânului?

— Da, cel puțin să încercăm.

— Mai ai cheia? Am observat că ai ascuns-o atunci când i-ai golit buzunarele ticălosului, la judecată.

— O mai am, dar nu știu dac-o fi cheia de la colibă.

— Este precis. Ce altă cheie ar mai fi putut bătrânul să aibă!

Am așteptat până ce au dispărut toți ceilalți și apoi am descuiat ușa. Cu ajutorul unui chibrit și al unei bucăți de hârtie, am aprins din nou făclia și apoi am intrat în colibă.

Căsuța sărăcăcioasă se rezema, după cum am mai amintit, de un zid. Privită din afară, părea să nu aibă decât o singură încăpere mică; dar, când am intrat înăuntru, am putut vedea că erau mai multe odăi. Încăperile interioare aparțineau vechiului castel, iar coliba fusese așezată, în mod abil, la intrare.

Odaia din față era aproape goală. Se vedea că servea doar pentru primirea oaspeților.

Când am vrut să pășim în cea de-a doua încăpere, am observat mai multe fire care atârnavă deasupra intrării. Am atins, precaut, unul dintre ele cu coada biciului și, deodată, s-a auzit pocnetul unei împușcături. Au mieunat pisici, un câine a lătrat, corbii au croncănit și s-au auzit tot felul de alte sunete asemănătoare.

— O, Allah! râse Halef. Ne aflăm, probabil, în arca lui Noe. Dar, sidi, eu propun să nu mergem mai departe. Să așteptăm, mai bine, să se facă ziuă.

Am acceptat, cu plăcere. Chiar dacă nu credeam că bătrânul mübarek ar avea cine știe ce cunoștințe supranaturale, fantastice, s-ar fi putut, totuși, ca acele cunoștințe pe care le avea să-i fi fost suficiente pentru a inventa vreun mecanism eficace, pentru a-i face inofensivi pe eventualii intruși. Am încuiat din nou ușa și am stins făclia.

Tocmai când voiam să pornim pe drumul de întoarcere, o siluetă feminină se apropie de noi. Nu i-am recunoscut fața.

Ea, însă, mă apucă de mână și, înainte s-o pot împiedica, își lipi buzele de ea.

— Am văzut la lumina făcliei că tu ești, effendi, și trebuie să-ți mai mulțumesc o dată.

Era Nebatja, culegătoarea de plante.

— Ce cauți aici sus? am întrebat-o. Ai fost și tu aici, când i-am adus pe prizonieri?

— Nu. Nu este o bucurie pentru inima mea să vadă asemenea oameni nefericiți. Dar am fost în curte, la kodscha baschi, când trebuia să fii osândit. Domnule, ești curajos, dar ți-ai câștigat un mare dușman.

— Pe cine? Pe mübarek ?

— Nu la el mă refer, deși și el te urăște, La kodscha baschi mă refer.

— Sunt convins că nu are nici un motiv să mă iubească, dar, ca dușman, nu am de ce să mă tem de el.

— Dar eu, totuși, te rog să fii prevăzător!

— Este un om chiar atât de rău?

— Da. Reprezintă autoritatea publică, dar, în secret, îi sprijină pe oamenii lui Schut.

— Ah! De unde știi asta?

— A venit, deseori noaptea aici, la mübarek.

— Nu te-ai înșelat cumva?

— Nu. L-am văzut foarte clar la lumina lunii, iar când noaptea era întunecoasă, l-am recunoscut după voce.

— Hm! Ai venit așa de des aici, sus?

— Deseori, deși mübarekul mi-a interzis să mai vin. Iubesc noaptea. Ea este prietena omului. Ea îl lasă să fie singur, cu Dumnezeuul lui, și nu îngăduie să fie tulburat când se roagă. Și există și plante pe care nu ai voie să le cauți decât noaptea.

— Chiar așa?

— Da. Așa cum există plante care miros doar noaptea, tot așa există unele care stau de veghe doar noaptea. Ziua dorm. Și aici, sus, există asemenea prietene ale nopții, lângă care mă așez, ca să vorbesc cu ele și să le ascult cu

atenție răspunsul. În ultimul timp, mi-a fost mai greu s-o fac. Astăzi, însă, l-ai demascat pe dușmanul meu; acum este întemnițat și de aceea am urcat aici, imediat, pentru ca, la miezul nopții, să găsesc un crai.

— Un crai? Și aceasta este o plantă?

— Da. N-o cunoști?

— Nu.

— Este un crai, pentru că atunci când moare, moare tot poporul împreună cu el.

Aveam în fața mea o ființă aparte, cu un suflet mare. Această femeie muncea din greu să și întrețină familia și, totuși, își găsea timp să stea de vorbă, ore întregi, noaptea, cu plantele și să afle secretele existenței lor.

— Care este numele acestei plante? am întrebat-o, curios.

— Se cheamă *Hadsch Marrjam*. Ce păcat că nu o cunoști!

— O cunosc, dar nu am știut că are și un crai.

— Doar puțini oameni știu asta și printre aceia doar rareori este unul atât de norocos încât să găsească craiul. Trebuie s-o iubești foarte tare pe *Hadsch Marrjam* și să-i cunoști foarte bine felul de a fi; doar atunci poți să găsești craiul. Poporului ei îi place să trăiască în locuri aride, pe munți, pe stânci și pe coaste sălbatice. Stă totdeauna așezat în cercuri, uneori mici, uneori mari, și exact în mijlocul acestor cercuri se află craiul.

Într-adevăr, nu știam toate acestea. *Hadsch Marrjam* înseamnă „Crucea Sfintei Marii”, iar această plantă crește și în Germania și se numește, în popor, scaiul crucii Sfintei Marii. Ce ciudat că numele plantei de pe înălțimile munților din Saxonia era același și în munții Babuna sau Plaschkawitz din Turcia!

Femeia continuă să vorbească despre tema ei preferată.

— Acest scai este foarte uscat și sfărâmicios; nu crește înalt și are o tulpină subțire; dar craiul este lat și an de an devine tot mai lat. Tulpina sa este la fel de subțire ca lama

cuțitului; dar ea se poate lăți cât două mâini și, în vârf, are o măciulie lungă, îngustă, pe a cărei bază este desenat, în zig-zag, un șarpe strălucitor. Acest șarpe luminează noaptea.

— Chiar așa?

— Nu te mint, domnule. Am văzut deseori și am să văd și astăzi. Dacă sunt lipsiți de craiul lor, toți supușii lui pier. După o lună, sunt cu toții morți. Altfel, trăiesc până la adânci bătrâneți. Craiul, pe care îl voi lua astăzi, are mai bine de zece ani.

— Dar, dacă îl vei lua, va pieri și poporul lui!

— O, nu! A crescut un nou crai, tânăr: în acest caz, poate fi luat cel bătrân. Asta trebuie să se petreacă duminică, după lună nouă, în ziua sfântă a creștinilor, a căror regină din ceruri este Maria. În această zi, craiul luminează cel mai frumos; mai luminează, chiar și după ce a fost cules, încă vreo câteva nopți. Atunci are cea mai mare putere. Astăzi este prima duminică după lună nouă; de aceea vreau să culeg craiul în această noapte. Dacă ai avea timp, ai putea să vii să-l vezi luminând.

— Aș veni cu tine, căci mă interesează deosebit de mult astfel de secrete ale naturii, dar, din păcate, trebuie să cobor în oraș.

— Atunci, am să ți-l aduc mâine seară, căci va continua să strălucească și mâine.

— Nu știu dacă mă voi mai afla în Ostromdscha la acea vreme.

— Vrei să pleci chiar atât de repede, domnule?

— Da. N-am venit aici ca să zăbovesc prea mult, iar timpul meu este socotit cu zgârcenie. Totuși, spune-mi ce puteri tămăduitoare are acest crai?

— Planta obișnuită, preparată ca ceai, vindecă oftica, dacă boala nu e prea veche. Scaiul conține o substanță care omoară micile animăluțe ale bolii, ce se află în plămâni. Despre crai, însă, se spune că îi salvează pe cei bolnavi de oftică chiar de pe patul de moarte.

- Tu ai încercat să vezi dacă este așa?
- Nu; dar cred, căci atotputernic este Creatorul și, dacă vrea, poate dăruia unei plăntuțe o asemenea putere mare.
- Atunci, vino mâine la mine să-mi arăți craiul, dacă mă voi mai afla aici. Știi unde locuiesc?
- Am auzit. Somn ușor, effendi!
- Mult noroc la crai, Nebatja!
- Plecă.
- Sidi. chiar crezi toate acestea despre craiul scailor? mă întrebă Halef, când pornirăm la drum.
- Nu mă îndoiesc de cele spuse.
- N-am mai auzit până acum că și plantele își au suveranii lor.
- Deci tu nu crezi. Ei, dacă mi-l va aduce pe craiul crucii Mariei, ai să-l vezi și tu.

Nici nu bănuiam atunci că aveam să-i fiu recunoscător, curând, acestui crai al scailor pentru salvarea vieții mele. Faptul că această culegătoare de plante se aflase astăzi aici, sus, tocmai de dragul acestei plante, avea să fie spre marele meu bine. De altfel, craiul scailor nu este, într-adevăr, o plantă fabuloasă, din lumea basmelor. Am găsit și eu, în munții din Saxonia, pe o înălțime pleșuvă, despădurită, un popor al scaiului crucii Mariei și am rămas acolo patru zile întregi, pentru a căuta craiul. Terenul pe care se întinseseră scaii reprezenta într-adevăr un cerc regulat. Am dat ocol circumferinței aceluia cerc și apoi am măsurat cu pasul mai multe raze spre mijlocul lui, dar fără să obțin nici un rezultat. În cele din urmă, însă, l-am găsit pe cel căutat, într-un punct pe lângă care trecusem de mai multe ori, fără însă să văd craiul, pentru că era înconjurat cu totul de un mănunchi de iarbă groasă, veștejită. Arăta exact așa cum îl descriesese Nebatja. L-am cules și îl am și în ziua de astăzi. După ce m-am dus din nou, după patru luni, pe munte și am parcurs nerăbdător cărarea spre punctul unde îl găsisem, am descoperit că supușii săi pieriseră.

Aici, în Ostromdscha, însă, nu aveam încă acea dovadă a celor spuse de Nebatja; și, totuși, am crezut-o. Marele Linné relatează, cu multă recunoștință, faptul că cele mai importante descoperiri și observații ale sale se datorează indicațiilor pe care le-a primit de la cei mai simpli oameni. Omul de rând, omul din popor, privește cu toată dragostea spre secretele naturii, spre deosebire de așa-zisul om privilegiat.

Ajunși în localitate, ne-am dus la kodscha baschi unde am întocmit inventarul. Când am numărat conținutul celor trei pungi cu bani, i-au scânteiat ochii cei mititei. M-a mai întrebat o dată dacă nu vreau să-l las pe el să-i expedieze, dar am insistat că eu însumi trebuia să mă ocup de acest lucru. Urma să se dovedească, în curând, faptul că procedasem bine. Stăruie însă, bineînțeles ca să mă supere pe mine, ca pungile să fie sigilate și să se aplice pecetea sa. Nici nu m-am gândit să mă împotrivesc.

Apoi am cerut să-mi fie arătați prizonierii. Se aflau într-o încăpere de genul unui beci și erau legați.

I-am spus că acesta ar fi un chin inutil; dar el a fost de părere că nimic nu este prea sever pentru asemenea indivizi și, în timpul nopții, va pune chiar pe unul dintre argații săi să stea de pază în fața ușii.

M-am simțit, deci, liniștit în ceea ce privește siguranța prizonierilor și nici măcar nu mi-a trecut prin cap faptul că doar de aceea poruncise să fie legați, pentru că era de așteptat ca eu să cer să-i văd.

De aici, ne-am dus la han, unde am servit cu toții o cină cam târzie. Ne aflam în aceeași încăpere unde petrecuserăm împreună după-amiaza. Atmosfera era foarte însuflețită, căci evenimentele din cursul zilei ne oferiseră suficiente motive pentru un schimb de idei animat și, astfel, trecuse de mult de miezul nopții când ne-am dus la culcare.

Mi s-a oferit odaia de onoare, la care am ajuns urcând pe o scară. Întrucât se aflau două paturi acolo, l-am luat cu

mine și pe micul hagi. Știam ce bine îi va face o asemenea dovadă de prietenie.

Ceasul meu arăta puțin peste ora două, când tocmai ne pregăteam să ne dezbrăcăm. Deodată se auzi o bătaie în poartă, care era acum zăvorâtă. Am deschis oblonul și m-am uitat afară. Se afla cineva la poartă, dar nu am putut să recunosc cine era.

— Cine-i acolo? am întrebat.

— O, este vocea ta, răspunse un glas de femeie. Nu-i așa că tu ești effendi cel străin?

— Da. Și tu ești culegătoarea de plante?

— Da, domnule. Coboară! Trebuie să-ți spun ceva.

— Este neapărat necesar să cobor?

— Neapărat.

— O să mai pot merge la culcare?

— Chiar acum imediat, mai bine nu.

— Așteaptă! Vin.

Un minut mai târziu, mă aflam, împreună cu Halef, jos, în fața ei.

— Effendi, spuse, știi ce s-a-ntâmplat... sau... stai puțin timp tot mai ai: privește craiul crucii Mariei!

Mi-l dădu în mână, un scai țepos, de lățimea a două mâini, dar, într-adevăr, atât de subțire ca lama unui cuțit. În ciuda întunericului, se putea vedea foarte clar șarpele strălucitor, în zig-zag, aflat sus pe coroana lungă și îngustă. De fapt, nu lumina, ci avea mai degrabă o strălucire aproape fosforescentă.

— Acum mă crezi? mă întrebă.

— Dar nu m-am îndoit nici o clipă de cuvintele tale. Aici este prea întuneric; am să te vizitez mâine dimineață devreme, ca să-l pot privi mai bine la lumina zilei. Dar acum, spune-mi ce aveai să-mi comunici.

— Ceva foarte rău: au fugit prizonierii.

— Ce? într-adevăr?

— Da, au fugit.

— De unde știi?

— Am văzut; chiar am și auzit ce vorbeau.
— Dar unde?
— Sus pe munte, la coliba mübarekului.
— Sidi! spuse Halef. Trebuie să plecăm, să plecăm imediat, sus pe munte. Îi împușcăm, altfel viața ne este în pericol.

— Așteaptă! Mai întâi trebuie să aflăm totul. Spune-ne, Nebatja, câți erau?

— Cei trei străini, mübarekul și kodscha baschi.

— Ce? Și acesta era cu ei?

— Da; el însuși i-a eliberat și a primit pentru asta cinci mii de plăști de la mübarek.

— Știi precis?

— Am auzit foarte clar.

— Atunci, povestește-ne totul, dar pe scurt! N-avem timp de pierdut.

— Am cules craiul și voiam să mă întorc prin luminiș. Deodată am văzut patru bărbați care veneau dinspre oraș. N-am vrut să fiu văzută și m-am adăpostit într-un colț pe care-l face coliba cu zidul de care se sprijină. Cei patru bărbați voiau să intre în colibă, dar aceasta era încuiată. Pe trei dintre ei nu-i cunoșteam; cel de-al patrulea însă era mübarekul. Tocmai povesteau că judecătorul i-a eliberat și că va veni și el îndată să-și primească cei cinci mii de plăști, răsplata. După ce îl plăteau, intenționau să plece, dar voiau să se răzbune pe voi. Unul dintre ei a spus că precis te vei duce la Radowitsch și Istib. Pe drum, urmau să vă atace frații Aladschy.

— Cine sunt aceștia?

— Nu știu. Apoi a venit kodscha baschi. Pentru că nimeni nu avea cheia, au dărâmat ușa cu picioarele. Au făcut lumină și au deschis un oblon, exact lângă locul unde mă ascunsesem eu. Prin spațiul rămas liber, au ieșit afară păsări, lilieci și alte animale, pe care mübarekul le-a lăsat libere. Apoi mi s-a făcut teamă și am luat-o la fugă, cât am

putut de repede, spre oraș și spre tine. Asta e tot ceea ce am vrut să-ți spun.

— Îți mulțumesc Nebatja; mâine te voi răsplăti pentru asta. Acum mergi acasă! Nu am timp prea mult la dispoziție.

M-am reîntors în casă. De trezit nu trebuia să trezesc pe nimeni. Și ceilalți auziseră bătaia în poartă și erau siguri că se întâmplase ceva; deci erau cu toții în picioare. După nici două minute eram deja înarmați și pornirăm la drum: Halef, Osko, Omar și eu. Cei doi hangii voiseră să alarmeze orașul, dar le-am interzis s-o facă; pentru că fugarii ar fi auzit zgomotul și ar fi fost astfel avertizați. I-am însărcinat pe hangii să aducă, în liniște, câțiva oameni curajoși și să ocupe cu ei strada ce ducea spre Radowitsch. Așa, în orice caz, ar fi căzut în mâinile lor, dacă nu reușeam noi mai înainte să-i facem inofensivi.

Noi, cei patru, ne-am îndreptat, în grabă, spre cărarea ce ducea spre munte; apoi, însă, când am ajuns la pădure, am fost siliți să mergem mai încet, întrucât nu era un teren deschis, trebuia să fim foarte atenți să nu facem zgomot. Drumul era abrupt și pământul dintre copaci era acoperit cu pietre, căci apa de ploaie care se tot scursese șuvoaie în jos spălase, încetul cu încetul, solul.

Deodată mi se păru ca și cum aș fi auzit, în fața noastră, un strigăt omenesc ascuțit, ca atunci când cineva, de frică, scoate un sunet înalt, ca un „i” scurt. Apoi am auzit un sunet înfundat, ca atunci când se prăbușește cineva.

— Stați! le-am șoptit celorlalți. Se află un om înaintea noastră. Stați pe loc și nu faceți nici un zgomot.

După câteva clipe, s-au apropiat de noi niște pași ușori. Erau neregulați, căci omul își târa unul dintre picioare. Probabil că se rănise, atunci când căzuse.

Acum era foarte aproape de mine. Noaptea nu era luminoasă iar aici, între copaci, domnea un întuneric adânc. De aceea, mai mult instinctul, decât ochii, m-a ajutat să

recunosc o siluetă subțire, foarte asemănătoare cu aceea a lui kodscha baschi.

L-am înhățat de piept.

— Stai pe loc și taci! i-am poruncit cu voce înăbușită.

— Pe Allah! strigă el speriat.

— Stai liniștit, altfel te împușc.

— Cine ești? mă întrebă.

— Nu mă cunoști?

— Ah, ești străinul! Ce cauți aici?

Probabil că îmi recunoscuse vocea, ori poate silueta mea era mai ușor de recunoscut decât a lui. Știa pe cine are în față.

— Și tu, tu cine ești? l-am întrebat. Chiar kodscha Saschi, cel care i-a eliberat pe prizonieri!

— O, minune! strigă cu voce tare. Știe!

Făcu o săritură în lături, ca să se elibereze.

Îl țineam însă foarte strâns, căci mă așteptam la această încercare, dar vechiul lui caftan, aproape putrezit, nu rezistă la fel de bine. O ruptură, și rămăsei cu o bucată de material în mână, iar omul făcu o săritură printre copaci, luând-o la fugă, în jos. Ar fi fost inutil să-l mai urmărim. Fugind, strigă însă din toate puterile:

— Afară, afară din colibă, repede, repede!

— O, sidi, ce prostănac ești! spuse Halef. L-ai avut în mână pe individ și l-ai lăsat să-ți scape! Dacă aș fi făcut eu asta, atunci...

— Taci! l-am întrerupt. N-avem timp acum de reproșuri. Trebuie să ajungem rapid la colibă, căci, după strigătul lui de avertizare, presupun că acolo se afla indivizii.

Deodată răsună, de sus, o întrebare:

— De ce, din ce motiv?

— Străinii, străinii! Fugiți, zburați, plecați! răspunse fugarul.

Acum, într-adevăr, am pornit cu toate puterile, cât se poate de repede, înainte. Dar ne împiedica foarte mult drumul cel gloduros. Abia făcusem câțiva pași înainte,

când, de sus, se auzi un pocnet: am zărit o rază de foc țâșnind în sus, apoi, pentru câteva clipe se făcu din nou întuneric.

— Sidi, acesta a fost un tun cu rachete! spuse Halef, gâfâind din greu, în spatele meu. O, Allah, mai arde încă!

Am văzut acum, printre trunchiurile de copaci, un foc și, când am ajuns la loc deschis, coliba se afla în fața noastră și era cuprinsă de flăcări. Și de acolo se auzi o voce strigând:

— De acolo vin! Îi vedeți? Dați foc!

Eram puternic luminați de flăcări și ofeream astfel o țintă sigură.

— Înapoi! am strigat și, în aceeași clipă, am făcut o săritură care m-a adus în spatele celui mai apropiat copac.

Ceilalți mi-au urmat imediat exemplul și chiar la timp, căci s-au auzit trei împușcături care ne erau destinate, dar care nu-și nimeriră ținta.

Exact în momentul saltului, am pus și mâna pe armă. Fulgerarea împușcăturii îmi indicase locul exact unde se aflau ticăloșii. Am tras exact la o secundă după ei și am și nimerit, căci s-a auzit o voce strigând:

— O, nenorocire, ajutor! Sunt rănit!

— Pe ei! strigă micuțul viteaz hagi Omar, ieșind de după copacul său.

— Stai! l-am avertizat, apucându-l de braț. Poate au arme cu două țevi.

— Pot să aibă și o sută, nemernicii, am să-i măcelăresc!

Se smulse din mâna mea, își răsuci arma și făcu un salt spre locul puternic luminat. Nu ne rămase altceva de făcut decât să-l urmărim. Era foarte periculos, dar, din fericire, cei de sus nu aveau arme cu două țevi și, ca să-și reîncarce armele, nu avuseseră timp. Am ajuns nevătămați până la stâncile de unde porniseră împușcăturile, dar acesta fu singurul succes obținut în urma atacului nostru neprevăzut. Nu se mai afla nimeni acolo.

— Sidi, dar unde sunt? întrebă Halef. N-ai nici o idee?

— Despre locul unde se află? Nu! Dar știu exact cum sunt.

— Ei, cum?

— Mai deștepți decât noi, în orice caz, mai deștepți decât tine.

— Iar vrei să mă cerți?

— O meriți. I-am fi înhățat cu siguranță, dacă n-ai fi dat tu năvală.

— Și cum am fi reușit să-i înhățăm?

— Dacă ne-am fi strecurat, protejați de copaci, până la luminiș, am fi ajuns direct la ei.

— Dar puteau să fie deja plecați.

— Nu se știe. Sigur că ar fi evitat un atac deschis; dar apropierea pe furiș putea avea succes, mai ales dacă unul dintre voi ar fi rămas în urmă, să tragă câteva focuri de armă în gol. Atunci ar fi crezut că ne aflăm încă acolo.

— Și ce vrei să spui: că acum nu-i mai putem prinde?

— În orice caz, sunt încă pe aproape; dar caută-i pe întunericul ăsta. Focul iluminează doar luminișul. Și chiar dacă am ști unde se află, tot ar trebui să-i lăsăm în pace; ne-ar auzi venind și poți să-ți închipui și tu ce-ar urma.

— Da, ne-ar întâmpina cu gloanțe și am auzit că, uneori, un asemenea glonț ar fi în stare să împiedice creșterea și dezvoltarea unui tânăr. Dar ce facem acum?

— Tragem cu urechea!

Acest scurt schimb de idei nu s-a făcut, desigur, cu voce tare. Era de presupus că cei patru nu se aflau departe de noi și trebuia să fim prevăzători să nu cumva, vorbind tare, să le dăm indicii despre locul unde ne aflam. În plus, ne-am așezat în așa fel, încât să fim în întuneric.

Și așa am stat la pândă. Ne deranjau însă trosnetele ce se auzeau de la coliba care ardea. Dar, după ce urechea se obișnuie cu ele, am auzit destul de clar un fâșâit tare. L-a auzit și Osko, căci m-a întrebat:

— Auzi cum se frânge ceva acolo, în tufiș, effendi?

— Dacă judecăm după zgomot, s-ar afla cam la mai puțin de o sută de pași distanță de aici și, întrucât presupun că, sub copaci, nu se află nici un fel de tufiș, atunci cercul, pe care îl formează zona copacilor în jurul creștetului muntelui din partea asta încolo nu prezintă interes. Au știut asta și de aceea au fugit într-acolo.

— Dar cum puteau să știe? Și ei înșiși sunt străini de locurile acestea!

— Manach el Barscha a fost deseori pe aici, iar bătrânul mübarek este, doar, la el acasă.

M-am dus până la colibă și am smuls o stinghie din acoperiș, care atârna în jos, cuprinsă de flăcări la un capăt. Întrucât lemnul era rășinos, stinghia ardea ca o făclie. Cu acest obiect de iluminat, am urmat direcția în care se părea că porniseră fugarii. Cei trei însoțitori ai mei veniră după mine, ținându-și armele pregătite de tras.

Trosnetul focului mă indusese, totuși, în eroare. Lățimea suprafeței acoperite de copaci nu era aici atât de mare pe cât am crezut. După destul de scurt timp, am ajuns la tufișurile care se aflau în continuarea copacilor și am văzut foarte clar locul pe unde fugarii și-au croit drum.

Am urmat și noi acest drum și am ajuns la câmp deschis, exact în momentul în care mi s-a stins și făclia.

Atunci am auzit, sub noi, nechezatul unui cal și chiar imediat după aceea a răsunat în noapte tropot de cai.

— Rămâneți cu bine, ticăloșilor! strigă tare, spre noi, o voce. Poimâine o să vă prăjiți în focul iadului!

Totul fusese spus foarte clar. Și dacă n-aș fi știut că suntem spionați, tot aș fi ghicit acum. Prea deștepți nu erau, totuși, oamenii aceștia.

Micul meu Halef era cât se poate de furios de ofensa ce ne fusese adusă. Își duse mâinile pâlnie la gură și urlă din toate puterile, spre întunericul din fața noastră:

— Lua-v-ar mama dracului! Pun eu mâna pe voi, și-am să vă îndoi cocoașa, o să-l vedeți voi pe dracu'!

Se montase atât de tare, încât continuă să strige după ei:

— Bandiților, ucigașilor, incendiatorilor, gloabelor, ticăloșilor!

Drept răspuns, răsună un hohot de râs batjocoritor. Cu răsuflarea tăiată din pricina efortului depus când strigase din toate puterile, micuțul mă întrebă:

— Domnule, nu le-am zis-o bine? Am fost destul de limpede?

— Da, așa de bine că și-au râs de tine, după cum ai auzit.

— Da' ăștia n-au nici un fel de educație. Habar n-au să se poarte. Nici idee n-au despre regulile politeții și n-au nici bun simț. Chiar și cu dușmanul trebuie să te porți cuviincios și să-l biruiești prin complimente cât mai frumoase și mai elegante.

— Da, exact asta ai dovedit tu, acum, dragul meu Halef. Complimentele pe care tocmai le-ai adresat au fost grațioase.

— N-am fost eu acela, ci furia. Dacă aș fi vorbit eu însumi, aș fi fost politicos. Ei, acum au plecat. Ce e de făcut?

— Acum, nimic. Ne aflăm, iar, exact în aceeași situație ca la sosirea noastră în Ostromdscha. Dușmanii se află înaintea noastră; sunt liberi și s-au mai și înmulțit cu încă unul. Acum, vânătoarea poate reîncepe și cine știe dacă vom mai avea vreodată o asemenea ocazie favorabilă, ca aici.

— Ai dreptate, sidi. Kodscha baschi ăsta e bun de spânzurat!

— Nu numai că i-a eliberat, dar le-a mai dat și caii înapoi.

— Chiar așa?

— Bineînțeles! Doar ai auzit și tu că aveau cai! I-a ținut gata pregătiți pentru ei.

— O să tăgăduiască.

— Minciunile nu-i mai ajută la nimic. Am smuls o bucată din caftanul lui pe care am pus-o în buzunar.

— Și ce vrei să faci cu el? Ai puteri asupra lui?

— Din păcate, nu.

— Ei bine, atunci am să iau eu problema în mână.

— Ce vrei să faci?

— Ai să vezi.

— Să nu mai faci vreo prostie, Halef!

— Fii fără grijă, sidi! N-am să mă mai priesc. Voi trata problema în liniște și tihnă. N-ar trebui să ne reîntoarcem la colibă?

— Ba da. Posibil se mai poate salva ceva de acolo.

Nu ne-a fost greu, în ciuda întunericului, să ne reîntoarcem pe drumul pe care acum îl cunoșteam.

Sălașul mübarekului trebuie să fi conținut multe materiale inflamabile, căci flăcările se ridicau mult în sus. Între timp, sosiseră și alți oameni pe care îi atrăsese acolo pârjolul vizibil de la mare distanță.

Tocmai când treceam pe sub copaci, din partea cealaltă, de acolo de unde drumul se bifurca, își făcu apariția alergând kodscha baschi. Acest titlu este, de fapt, caracteristic pentru un judecător municipal sau un primar, căci el înseamnă, tradus literal: „căpetenia soților”. Când această căpetenie ne zări, ridică brațul, arată spre noi și strigă:

— Puneți mâna pe ei! Înghățați-i! Ei sunt incendiarii!

Impertinența lui mai mult m-a uimit, decât să mă înfurie. Omul acesta era de o nerușinare uluitoare. Cei prezenți, care participaseră cu toții la evenimentele de astăzi, nu se grăbiră, firește, să dea ascultare poruncilor lui.

— N-ați auzit? continuă el să strige. Puneți mâna pe incendiarii!

Atunci se petrecu ceva ce el doar cu greu ar fi putut prevedea și anume, micul Halef se apropie de el și îl întreabă:

— Ce anume suntem, drăguță?

— Incendiatori sunteți, răspunse acesta.

— Te înșeli. Suntem cu totul altceva. Suntem tăbăcari și, ca să te lămurim, o să-ți tăbăcim puțin, acum, pielea, nu toată, căci nu prea avem timp, ci numai acea parte de a cărei rezistență te vei putea apoi bucura regește, căci va trebui să șezi pe ea. Osko, Omar, veniți aici!

Cei doi nu așteptară să fie strigați a doua oară. Ce-i drept, îmi aruncară mai întâi o privire întrebătoare, să afle ce atitudine voi lua cu privire la intenția micuțului cel bătaios; dar, pentru că eu n-am spus nici da nici nu, ci am luat o poziție neutră, cei doi îl înhățară pe bătrânul „cap tremurător”, cu brațe puternice, și-l trântiră la pământ.

Dându-și seama ce urma să se întâmple, acesta scoase un țipăt de spaimă:

— Allah, Allah! strigă. Ce vreți să faceți? Vreți să ridicați mâna împotriva autorității divine și umane? Allah vă va nimici iar padișahul vă va azvârli în temnițele sale. O să vi se taie capetele, iar leșurile voastre vor fi atârinate la porțile tuturor orașelor și satelor!

— Tacă-ți gura! îi porunci Halef. Profetul a impus tuturor credincioșilor săi să-și accepte răbdători soarta, căci așa stă scris în cartea vieții. Ieri am citit în ea că vei primi niște lovituri și, pentru că sunt un fiu credincios al Profetului, mă voi îngriji ca această frumoasă soartă a ta să-și urmeze cursul! Așezați-l pe burtă, dacă are așa ceva, și țineți-l bine!

Osko și Omar se supuseră imediat poruncii primite. Ce-i drept, kodscha baschi încercă din toate puterile să se împotrivească destinului, dar cei doi bărbați puternici îi erau cu mult superiori, așa încât rezistența opusă îi folosi la fel de puțin ca și țipetele pe care continua să le scoată.

Mărturisesc cu sinceritate că nu am privit cu prea multă simpatie această acțiune. Să-i tragi cuiva o mamă de bătaie nu este un lucru prea estetic; și, pe deasupra, eram și străini de locurile acestea și nu puteam ști cum se vor comporta localnicii prezenți. Erau destul de mulți și tot

continuau să vină. Dar această căpetenie nevrednică se purtase într-adevăr foarte dușmănos cu noi; modul său de a proceda fusese contrar legii, iar, acum, acuzația pe care ne-o adusese, cum că noi am fi incendiatorii, era una atât de neobrăzată, încât n-avea de ce să-i strice o învățătură de minte. Poate loviturile aveau să-i servească să fie, pe viitor, un mai bun tălmaci al paragrafelor legii.

În ceea ce privește mulțimea, care se înghesuia curioasă și formase un cerc în jurul nostru, nu aveam de ce să mă tem de ea. Kodscha baschi nu avea, probabil, nici un prieten care să fi vrut să se sacrifice pentru el.

Fu, deci, așezat în poziția mai sus amintită. Osko îi ținea umerii lipiți de pământ, iar Omar îngenunchease pe picioarele lui. Când Halef apucă, apoi, biciul de la brâu, se auzi, totuși, o voce strigând:

— Veți răbda ca șeful nostru să fie bătut? Apărați-l pe kodscha baschi!

Din rândul celor ce gândeau la fel și care se înghesuiseră lângă cel ce vorbise, se ridică un murmur amenințător. Se tot împingeau înainte.

Am pășit încet spre ei, am îndreptat patul puștii spre pământ, mi-am așezat brațele de-a curmezișul țevii și i-am privit, fără să scot un cuvânt. S-au ferit în lături.

— Așa e drept, așa e drept, ciomăgiți-l, ciomăgiți-l! strigară mai multe voci care ne erau favorabile.

Halef dădu aprobator din cap, înclinându-se plin de grație înspre partea de unde veneau aceste voci și apoi își începu, activitatea caritabilă, dăruindu-i-se cu o ardoare emoționantă. După ce își puse la loc, la cingătoare, biciul din piele de hipopotam, îi dădu celui ce fusese pedepsit următorul sfat:

— Ei, și acum te rog ca, în următoarele zile, să nu te așezi pe ceva tare, căci acest lucru ar putea să-ți prejudicieze strălucirea ochilor, frumusețea chipului, armonia trăsăturilor și solemnitatea cuvântărilor. Nu îți este permis să tulburi astfel înrâurirea faptei noastre nobile

și, apoi, trebuie să-i binecuvântezi, de la tinerețe și până la adânci bătrânețe, pe acei străini care au fost atât de milostivi cu tine. Sperăm că vei sărbători, cu evlavie, această zi, an de an, iar noi ne vom gândi mereu la tine, în această zi a fiecărui an, cu aceeași deosebită afecțiune. Ridică-te, acum, și dă-mi sărutul de mulțumire care mi se cuvine!

Un hohot puternic de râs izbucni, în urma acestei cuvântări rostite cu cea mai mare seriozitate.

Kodscha baschi, pe care Osko și Omar îl lăsară acum liber, se ridică încet și își puse ambele mâini pe acea parte a corpului său, la care tocmai făcuse aluzie Halef. Când micuțul se apropie de el, acesta se răsti furios:

— Omule, țopârlanule, câine! Ce-ai făcut? Ai pângărit trupul autorității publice. Am să poruncesc să fiți puși în lanțuri tu și ai tăi...

— Nu te înfierbânta! îl întrerupse micuțul. Dacă, tu consideri o pângărire faptul că ai primit doar douăzeci de lovituri, o să îndreptăm imediat greșeala. Întinde-ți-l din nou la pământ!

— Nu, nu! strigă cel amenințat. Plec, plec!

Vru să se îndepărteze în grabă; dar l-am prins de braț.

— Rămâi, kodscha baschi! Mai am un cuvânt cu tine!

— Nimic n-ai să-mi spui, absolut nimic! strigă, în vreme ce îl trăgeam înapoi, în interiorul cercului. Nu vreau să mai știu nimic de voi. Mi-a ajuns, sunt sătul de voi!

— Probabil că așa e, dar vreau să aflu ceva de la tine, așa că vei mai zăbovi câteva clipe. Ia-ți mâinile de la spate! Nu se cuvine să le ții acolo, atunci când vorbești cu un effendi.

Încercă să se supună acestei porunci, dar îi venea tare greu și, din când în când, ba ducea mâna dreaptă la spate, ba pe stânga.

— Ai afirmat că noi suntem incendiatorii. Ce motiv ai avut? l-am întrebat cu seriozitate.

Era clar că această întrebare l-a pus în mare încurcătură. Dacă ar fi continuat să afirme același lucru, s-ar fi putut să înceapă o nouă ciomăgeală. Dacă ar fi dezmințit, însă, ar fi fost luat drept mincinos. Ținându-se cu dreapta de coapsă și scărpinându-se cu stânga în creștetul pleșuv, dădu un răspuns „diplomatic”:

— Așa am crezut.

— Și de ce ai crezut așa? Un kodscha baschi trebuie să dea explicații clare cu privire la gândurile sale.

— Pentru că voi erați deja aici, înaintea noastră. Am văzut că arde și ne-am grăbit să venim, iar când am ajuns aici, v-am găsit pe voi. Asta nu-i un motiv să intri la bănuieli?

— Nu, pentru că și noi am fi putut, la fel ca și voi, să ne grăbim să venim înapoi, deoarece văzusem și noi focul. Dar, ia gândește-te puțin! Chiar am ajuns noi înaintea ta?

— Firește! Doar m-ați văzut venind.

— Numai că eu cred că tu ai fost aici înaintea noastră.

— Imposibil.

— Și, totuși! Te-am văzut venind de aici.

— Te înșeli amarnic.

— Ba, deloc. Te-am recunoscut.

— Domnule, greșești. Eram acasă și dormeam. M-au trezit strigătele puternice. M-am sculat, m-am uitat pe ușă afară, am văzut focul pe munte și m-am grăbit să vin aici, întrucât eu sunt autoritatea și eu răspund.

— În calitate de autoritate îți revine și sarcina de a-i preveni pe răufăcătorii fugari?

— Nu înțeleg ce vrei să spui.

— Nu minți! Unde sunt cei patru prizonieri care ți-au fost încredințați?

— Bineînțeles, la închisoare.

— Sunt bine păziți?

— Am dublat paza. Un argat stă în fața ușii și un altul în fața casei.

— Câți argați ai?

— Pe aceștia doi.

— Și atunci, ce caută aceștia aici, sus?

Respectivul, care mai înainte se exprimase în favoarea lui kodscha baschi, se afla chiar în apropiere. L-am recunoscut în el chiar pe argatul căruia îi fusese încredințată paza prizonierilor și l-am tras în față, din rândul celorlalți.

Slujbașul făcu pe furiosul.

— Ce dracu' cauți aici? strigă la argat. Să pleci chiar în clipa asta acasă, să-ți reiei postul în primire.

— Lasă-l! i-am spus. Nu mai are pe cine păzi. Prizonierii sunt liberi.

— Liberi? întrebă speriat.

— Nu te mai prefacă! Știi asta mai bine ca noi. Tu însuși i-ai eliberat și ai primit, în schimb, de la mübarek, o sumă importantă.

Acum își aduse, pentru prima dată, ambele mâini în același timp, în față. Și le lovi una de alta și strigă:

— Ce-ai spus? De ce anume mă acuzi? Dar cine ești tu, de-ndrăznești să-l numești pe kodscha baschi răufăcător! Zici că aș fi primit bani? Că i-aș fi eliberat pe prizonieri? Am să te arestez și am să iau cele mai severe măsuri împotriva ta... nu, nu, înapoi, lasă-mi!

Aceste ultime cuvinte îi erau adresate lui Halef, care îl înhățase de braț și, ridicând biciul, îl întrebă pe un ton amenințător:

— Vrei cumva să-ți tăbăcesc și alte părți ale corpului? N-ai priceput, până acum, că nu permitem să fim tratați în felul acesta? Un singur cuvânt să mai rostești, care să-mi deranjeze auzul, și biciul meu se va năpusti asupra ta, precum grindina pe acoperiș!

M-am adresat oamenilor și le-am povestit ceea ce aflasem de la Nebatja, fără însă a-i pomeni numele. Le-am relatat și cum ne-am întâlnit cu kodscha baschi și cum îi prevenise pe fugari.

Atunci, păși în față unul dintre asesorii judecătorului și spuse:

— Effendi, ceea ce ne-ai relatat aici, mă umple de mirare. Vă datorăm foarte mult, căci voi l-ați demascat pe cel mai mare răufăcător care s-a aflat vreodată prin locurile acestea. Dacă într-adevăr au scăpat, el și complicitii lui, atunci acela care i-a ajutat trebuie să fie pedepsit în modul cel mai aspru. Te-am văzut și te-am ascultat astăzi; sunt convins că nu faci nici o afirmație fără acoperire. Prin urmare, trebuie să ai motive reale, dacă l-ai acuzat pe kodscha baschi. Întrucât eu sunt acum primarul, deci cel mai mare în funcție după el, este de datoria mea să-i iau locul, dacă s-a dovedit nedemn de funcția ocupată. Va trebui, deci, să mi te adresezi mie.

Omul părea cumsecade, deși nu-l credeam capabil de prea multă energie. Fără să stau prea mult pe gânduri, i-am spus:

— Mă bucur nespus să constat că ești un om care se gândește la binele cetățenilor și sper că vei acționa cu curaj și imparțial.

— Exact așa voi face, dar va trebui să dovedești că acuzația pe care ai adus-o este reală.

— Firește!

— Îmi vei spune, prin urmare, de unde știi că acest kodscha baschi a fost aici sus cu fugarii și că a primit bani de la mübarek.

— Nu, asta n-am să-ți spun.

— De ce nu?

— Nu vreau ca acea persoană care a auzit și a văzut totul să aibă de suferit.

— Dar n-o să aibă de suferit.

— Permite-mi să mă îndoiesc de acest lucru. Tu ești un om cumsecade, dar nu toți slujbașii sunt ca tine. Vă cunosc îndeajuns. După ce voi pleca eu, acest kodscha baschi va tăia și va spânzura iar, după bunul lui plac. Persoana de la

care am aflat totul va avea multe de suferit. Este, deci, mai bine să nu-i dau numele.

— Dar, atunci, nu poți dovedi că ceea ce ai spus este adevărat!

— O, ba da! Banii pe care i-a primit kodscha baschi se află cu siguranță fie în buzunar, fie acasă la el, iar faptul că a fost aici sus și că s-a smucit din mâinile mele este la fel de ușor de dovedit, căci a rămas în mâinile mele o bucată din caftanul său.

— Nu este adevărat! strigă acuzatul. Uitați-vă! Lipsește vreo bucată?

Arată cu ambele mâini spre locul de unde l-aș fi înhățat. Caftanul era întreg.

— Vezi că te înșeli? spuse primarul.

— Glumești, am replicat, râzând.

— Cum așa? întrebă, mirat.

— După istețimea care ți se citește pe față sunt convins că ți-ai dat seama cum s-a dat de gol acum kodscha baschi.

— S-a dat de gol?

— Da. Vrea să fie căpetenia soților, dar comite prostiile unui începător. Ai văzut ce loc anume a indicat acum, când ne-a arătat caftanul?

— Da, desigur!

— Ei, unde anume?

— În partea de sus, la piept, în stânga.

— V-am spus eu însă din ce parte a caftanului i-am smuls acea bucată?

— Nu.

— Ei, exact din acea parte de unde a arătat. De unde știa?

Reprezentantul justiției mă privi consternat și întrebă:

— Effendi, ești cumva vreun șef de la poliție?

— De ce mă întrebi?

— Pentru că doar un asemenea slujbaș superior poate avea o minte atât de ageră.

— Te înșeli. Eu nu locuiesc în țara padișahului, ci în *Nemtsche memleketi* ^[2], ai cărei cetățeni respectă legea în așa măsură încât orice copil și-ar fi putut da seama și ar fi remarcat imprudența pe care a făcut-o kodscha baschi.

— Înseamnă că Allah v-a dăruit vouă, celor de acolo, mai multă înțelepciune, decât nouă, celor de aici.

— Dar înțelegi, nu-i așa, că am dreptate?

— Da, căci dacă a indicat locul acela, înseamnă că trebuie să fi știut de unde a fost smulsă bucata. Ce ai de spus, kodscha baschi?

— Nu am nimic de spus, răspunse cel întrebat. Sunt prea mândru ca să mai am vreun fel de legătură cu un asemenea om ca neamțul ăsta.

— Dar comportamentul tău nu este nicidecum mândru. Ce cauți cu mâinile la spate? l-am întrebat, râzând.

— Gura! strigă furios spre mine. O să ai de suferit rău de tot, de îți vei aduce aminte de urmările calomniilor tale și peste ani de zile. Nu vezi că acest caftan nu este rupt?

— Văd foarte bine. Dar mai văd și altceva: faptul că acesta este un alt caftan. Acela pe care l-ai purtat astăzi era mult mai vechi decât acesta.

— Dar nu-l am decât pe acesta.

— Vrem să ne convingem!

— Da, kodscha baschi nu are decât acest caftan, confirmă argatul.

— Tu să vorbești, când vei fi întrebat, l-am pus la punct.

Și, adresându-mă primarului, am continuat:

— Știi cumva câte caftane are kodscha baschi?

— Nu. Ce-mi pasă mie de straietele altuia?

— Dar știi unde a dus caii celor trei răufăcători, nu-i așa? l-am lăsat în grija lui.

— În grajdul său.

— Are și el însuși cai?

— Da.

— Câți?

— Patru. De obicei, îi ține într-o îngrăditură, unde îi poate lăsa liberi.

— Ce culoare au caii?

— Sunt negri, căci îi plac foarte mult caii murgi. Nu-i așa, kodscha?

— Ce le pasă oamenilor ăstora de caii mei! răspunse cel întrebat.

— Ne pasă, și încă mult, știi tu bine asta, am replicat. I-ai ajutat pe fugari și cu cai și, pentru că aveau un motiv serios să schimbe culoarea armăsarilor pe care călăriseră mai înainte, le-ai dat alții. O să fie foarte bine de tine, dacă vom constata că ești în posesia tuturor animalelor. De aici nu se mai poate schimba nimic. Coliba a ars în întregime. Bătrânul mübarek a fost suficient de deștept să-i dea foc, înainte de a pleca, altfel am fi găsit înăuntru dovezi și ale altor fapte rele comise de voi. A avut la dispoziție chiar și pulbere, ca să arunce coliba cu totul în aer. A fost o sminteală din partea lui kodscha baschi să spună că noi am dat foc colibei. Să mergem, deci, acum, acasă la judecător, ca să vă convingeți cu ochii voștri că prizonierii au fugit.

Tocmai când ne pregăteam să pornim la drum, l-am văzut pe Halef făcând un salt și luând-o la goană, ca apoi, imediat, să-i aud vocea amenințătoare:

— Stai, rămâi pe loc sau altfel îți înfig cuțitul între coaste!

— Lasă-mă! strigă o altă voce. Ce-am eu cu tine de-a face?

— Absolut nimic, dar am eu cu tine. Ești prins.

— Oho!

— Da, și dacă nu te supui, am un bici aici, cu care și argatul poate face foarte ușor cunoștință, după ce stăpânul i-a cunoscut mângâierile.

— Aha! Care vasăzică, argatul era acela care voia să se grăbească, să ajungă înaintea noastră acasă la kodscha baschi, pentru a-i preveni familia să se pregătească.

Ca și stăpânul lui, fu și el așezat în mijlocul nostru.

Și, pentru a doua oară, se puse din nou în mișcare, coborând muntele, o ciudată expediție. Unii dintre bărbați aveau făclii cu care luminau drumul. Toți locuitorii din Ostromdscha fuseseră alarmați și, când am ajuns în curte, aceasta era aproape la fel de plină de oameni cum fusese seara.

Temnița era, firește, goală. Caii fugarilor se aflau în grajdul vechi, dărăpănat, dar armăsarii lui kodscha baschi dispăruseră. Cei doi argați afirmău că și caii și cei patru răufăcători dispăruseră în același mod inexplicabil.

— Și, acum, să vedem dacă găsim banii și caftanul lui kodscha baschi, i-am spus primarului.

— Unde vrei să-i cauți?

— La nevasta lui.

— Dar ea o să mintă.

— O să avem noi grijă. Depinde foarte mult de tonul pe care vorbești. Să intrăm în casă!

Am intrat amândoi în casa unde nu primise nimeni permisiunea să intre, firește, nici măcar stăpânul ei. Primarul cunoștea bine locul. Bâjbâi prin întuneric și apoi deschise o ușă. Aceasta ducea într-o încăpere mică în care se aflau o masă și câteva scaune din lemn. De-a lungul unuia dintre pereți se afla o pernă lungă, pentru acele persoane care preferau să șadă după modul oriental.

Pe masă se afla o lampă din argilă și, lângă ea, ședea o femeie bătrână.

— Ea este nevasta, spuse însoțitorul meu.

Ne privea înfricoșată. Am făcut un pas spre ea, am lovit amenințător cu patul armei în pământ și am întrebat-o, pe cel mai aspru ton posibil:

— Unde este caftanul cel vechi al bărbatului tău?

Chiar dacă era pregătită să ne mintă, tonul meu o lăsă complet buimăcită, căci răspunse, arătând spre o a doua ușă:

— În ladă.

— Adu-l înapoi!

Ieși pe ușa indicată. Am auzit zgomotul făcut de un capac de lemn, apoi ea reveni în odaie și ne aduse veșmântul respectiv. I l-am luat din mână și l-am desfășurat. Lipsea o bucată din partea de sus, de la piept stânga și, când am scos din buzunar partea ruptă și am așezat-o pe locul de unde lipsea, s-a potrivit perfect. Femeia ne urmărea mișcările cu priviri pline de spaimă. Cu siguranță, era și ea amestecată în toate acestea.

— Adu banii! i-am poruncit, pe același ton aspru.

— Ce bani? m-a întrebat, șovăitoare.

— Aceia pe care bărbatul tău i-a primit puțin mai înainte de la mübarek.

— Unde sunt? Hai, repede! spuse primarul.

Își dădu toată osteneala să folosească și el același ton ca și mine. Femeia s-a speriat, într-adevăr, foarte tare, căci a recunoscut, tremurând:

— Tot în ladă.

— Adu-i imediat!

Se duse, din nou, în odaia întunecoasă, dar, de data aceasta, a durat mai mult până s-a reîntors. Banii erau ascunși tocmai la fundul lăzii. Fuseseră înfășurați într-un turban vechi, zdrențaros. Primarul îi numără; era exact suma pe care o menționase culegătoarea de plante.

— Și acum, ce facem cu ei? mă întrebă.

— Asta tu trebuie să știi, am replicat.

— Îi confisc.

— Firește. Trebuie să-i trimiți superiorilor tăi.

— Bineînțeles, și exact asta voi face, de îndată ce se va lumina de ziuă. Ei, acum ieșim din nou afară?

— Nu; mai am un cuvânt să-i spun acestei femei, care va fi aspru pedepsită dacă nu mărturisește adevărul. Pentru o femeie de vârsta ei, bastonada este ceva aproape fatal.

Atunci, ea se prăbuși la pământ, ridică mâinile și strigă:

— Nu bastonada, nu bastonada! Fii milostiv, o, tu, effendi cel atât de măreț și renumit! îmi dau seama că ai toate dovezile și nu-ți voi spune nici o minciună.

— Atunci, ridică-te! Numai în fața lui Allah se îngenunchează. Nu-i așa că soțul tău le-a dat drumul să fugă celor patru?

— Așa este.

— Și le-a dat și caii lui?

— Da, pe toți patru.

— Încotro au plecat?

— Spre... spre... spre... Radowitsch.

Văzând-o că șovăie, am presupus că, de data aceasta, n-a mărturisit tot ce știa. De aceea, i-am poruncit:

— Spune tot! De ce-mi tăinuiești locul exact încotro s-au dus? Dacă nu ești sinceră, am să aduc banca aici, înăuntru, și am să poruncesc să fii biciuită.

— Am să-ți spun, domnule. Au plecat spre Radowitsch, iar, de acolo, se vor îndrepta spre Sbiganzy.

— Cumva, la măcelarul Tschurak, care locuiește acolo?

— Da, la acela.

— Și apoi, vor merge spre coliba din văgăună?

— Știi de ea, domnule?

— Răspunde!

— Da, acolo vor să ajungă.

— Și apoi, mai departe?

— Asta nu mai știu.

— Ce vor să facă acolo?

— Nici asta n-am aflat. Bărbatul meu nu-mi spune astfel de lucruri.

— Dar îl cunoaște pe Schut?

— Poate; eu nu știu.

— Dar s-a îndeletnicit, împreună cu mübarekul, cu tot felul de afaceri secrete?

— Cu ce s-au îndeletnicit ei n-am aflat niciodată, dar s-au dus deseori sus, pe munte, iar mübarekul venea noaptea la noi acasă.

— Te-ai uitat bine la prizonieri?

— I-am văzut.

— Îi cunoști?

— Doar pe unul dintre ei, care a mai venit de vreo câteva ori pe aici, mai demult.

— Pe care? Pe Manach el Barscha?

— Nu cunosc nici un nume. Este perceptorul care aduna dările în Usküb.

— Deci, el este. Ce mai știi despre toată afacerea asta?

— Nimic, absolut nimic, effendi. Ți-am spus tot ceea ce știam.

— Văd după figura ta că spui adevărul, de aceea n-am să te mai chinuiesc cu întrebările. Dar, poate, ai auzit vreodată despre cei doi Aladschy?

— Nu, n-am auzit.

— Effendi, spuse primarul, dar ce-i cu ăștia?

— Cunoști numele?

— Nu, dar am auzit vorbindu-se despre amândoi.

— Vasăzică, sunt doi? Ce-ai aflat despre ei?

— Sunt cei mai răi schipetari care există; doi frați, amândoi înalți ca doi uriași, de ale căror gloanțe nu scapă nimeni și ale căror cuțite nimeresc exact locul spre care au fost îndreptate. Bărzile lor haiducești sunt niște arme înfiorătoare. Le aruncă așa de departe și zboară aproape ca un glonț și nimeresc cu siguranță grumazul aceluia al cărui cap vor să-l taie, de parcă diavolul însuși ar fi azvârlit barda. Și nici în mânuirea praștiei nu i-a întrecut nimeni până acum.

— Unde se află sălașul lor?

— Ei se află peste tot, acolo unde e vorba să se săvârșească o crimă sau o tâlhărie.

— Au fost vreodată și pe-aici?

— În Ostromdscha încă nu, dar au fost prin împrejurimi. De curând, au fost văzuți prin zona Kodschana.

— Dar asta nu-i departe de aici. Cred că se poate ajunge acolo cam în cinci ore de mers cu calul.

— Se pare că tu cunoști foarte bine această regiune a noastră?

— O, nu, am apreciat, doar așa, cu aproximație. Știi cumva din ce parte sunt originari cei doi frați?

— Se spune că vin de sus, din Kakandelen, din munții Schar Dagh, acolo unde trăiesc schipetarii.

— Și de ce li se spune Aladschy?

— Deoarece călăresc pe doi pagi, cai care îl au pe dracu' în ei, ca și stăpânii lor. Se pare că s-au născut în a

treisprezecea zi a lunii *muharram* ^[31]; aceasta este ziua în care diavolul a fost alungat din ceruri. Stăpânii lor le dau zilnic să mănânce, împreună cu hrana obișnuită, o foaie complet scrisă din Coran; de aceea sunt invulnerabili, rapizi ca fulgerul, feriți de orice boli și nu s-au poticnit niciodată.

— O, vai! Atunci înseamnă că o să-mi meargă tare rău.

— De ce?

— Mübarekul i-a chemat încoace, să mă pândească și să mă ucidă.

— De unde știi?

— Persoana aceea care a spionat sus, la colibă, a auzit.

— Și tu crezi?

— Întru totul.

— De altfel, presupun că este de crezut, căci cei doi demoni au fost văzuți prin apropierea orașului nostru. Effendi, fii cu băgare de seamă! Treizeci de bărbați așa ca tine nu sunt capabili să facă nimic, dar absolut nimic, împotriva celor doi schipetari. Dacă pun mâna pe tine, ești pierdut. Eu îți vreau binele.

— Îți mulțumesc pentru simpatia pe care mi-o arăți; dar nu mă tem de ei.

— Domnule, nu te supraaprecia!

— Nu, în nici un caz nu fac asta; dar am cu mine un protector pe care mă pot baza.

— Și cine este acest protector?

— Micul hagi, pe care l-ai văzut și tu.

Omul făcu o figură lungă, ridică sprâncenele și spuse:

— Cine? Piticul ăla?

— Da, dar se vede că nu-l cunoști.

— Probabil. În orice caz, biciul se pricepe să-l mânuiască de minune; dar ce poți face cu un gârbaci contra unor oameni atât de puternici!

— Ziceai că treizeci de bărbați așa ca mine s-ar teme în fața celor doi pași, dar eu îți spun că cincizeci de indivizi, așa ca cei doi frați, n-ar fi capabili să facă nimic, dar absolut nimic, împotriva micului meu hagi. Mă aflu sub protecția lui și n-am a mă teme de nici un dușman. Asta o știu cu precizie.

— Dacă tu așa gândești, n-avem cum să te ajutăm și ești pierdut.

— O, nu! Trebuie să știi că hagiul mănâncă zilnic, nu doar o filă, ci un întreg capitol din Coran. De aceea, din trupul lui ricoșează chiar și un proiectil de tun. Este invulnerabil la împunsături de sabie, la tăieturi și la gloanțe. Ca să probeze acest lucru, a înghițit cuțite, baionete, pulbere și chibrituri și, totuși, toate acestea i-au căzut la fel de bine ca un pilaf gras și gustos.

Se uită la mine cu o figură serioasă, cercetătoare și, după ce chibzui puțin, mă întrebă:

— Nu te ții de glume, effendi?

— La fel de puțin cum a glumit și acela care a povestit pentru prima oară că armăsarii celor doi schipetari ar fi invulnerabili.

— Dar nu-i de crezut așa ceva!

— Nici eu nu cred nimic despre caii aceia.

— O, dar asta-i cu totul și cu totul altceva!

— E același lucru.

— Nu, domnule. O filă din *Coran* nu este periculoasă pentru un cal, e ușor de mistuit; dar să înghiți cuțite și baionete! Și pe deasupra și pulbere și chibrituri! Așa ceva ar fi trebuit să-l facă bucățele pe flăcăul ăsta.

— Ei, o detunătură mică tot s-a auzit, dar și aceasta doar în interior, și nu s-ar fi întâmplat nici măcar atât, dacă ar fi

mâncat două capitole din Coran în loc de unul.

— Pentru mine este de neînțeles, domnule, dar Profetul șade în cel de-al șaptelea cer și puterea sa poate face ca orice să fie posibil. Am să-l privesc cu mai multă atenție decât până acum pe acest minunat hagi.

— Așa să faci! Sunt convins că nu se teme nici de o sută de schipetari.

— Aș putea să-l pun la încercare?

— Și cum ai vrea să procedezi?

— Am să mă furișez în spatele lui cu pistolul și am să încerc să-i trag un glonț în cap, pe ascuns.

— Așa să faci, i-am răspuns, tot atât de serios pe cât fusese el, când se referise la această încercare.

— Și crezi că el n-o să observe?

— Ei, de observat o să observe, căci n-ai cum să tragi un foc de armă chiar așa, pe ascuns. Atunci când glonțul va ricoșa din capul lui, va simți, totuși, de asta poți să-ți dai și tu seama singur.

— Fără îndoială.

— Da, dar mă tem că, atunci, n-o să fie prea bine pentru tine.

— Cum adică?

— Glonțul care va ricoșa te va răni, probabil, pe tine însuși.

— Da, domnule, s-ar putea să ai dreptate.

— Și chiar dacă nu s-ar întâmpla așa, atunci este de așteptat cu siguranță ca furiosul hagi să înfigă un cuțit în tine, ceea ce nu cred că ți-ar face bine la sănătate.

— Dar ce motiv ar avea să se înfurie?

— Necredința ta. Nu-i place absolut deloc să fie supus la încercări, fără a-și da el aprobarea.

— Atunci, mai bine aș renunța sau, cel puțin, aș putea să-i cer aprobarea.

— Așa să faci!

— Vrei să spui că mi-ar da aprobarea?

— Da, dacă aş pune eu un cuvânt pentru tine, pe lângă el.

— Te rog s-o faci!

— Am să stau de vorbă cu el; acum, însă, avem alte probleme, mai importante. Acum eşti convins de vinovăţia lui kodscha baschi?

— Întru totul.

— Atunci, îl dau pe mâna ta. Să-i înhaţi şi pe cei doi argaţi, căci l-au ajutat şi ei. În ceea ce mă priveşte, nu mai vreau să am nimic de-a face cu problema asta.

— Dar cum să duc lucrurile la capăt fără tine, domnule?

— Asta trebuie s-o ştii singur, căci tu eşti primarul. Atunci când padişahul ţi-a încredinţat această slujbă importantă, a avut încredere în posibilităţile tale şi cred că nu-i vei înşela aşteptările.

— O, nu, precis nu. Am să fiu un judecător extrem de aspru şi drept. S-o arestez şi pe femeia aceasta?

— Nu, ea a fost obligată să asculte de poruncile bărbatului ei. Femeile n-au suflet, ele nu vor ajunge în înaltele ceruri, în paradis; prin urmare, nu trebuie să fie pedepsită pentru păcatele bărbatului ei.

Cele spuse sunară atât de prietenos pentru urechile bătrânei, încât apucă de franjurile cingătoarei unde şi îşi lipi buzele de ele. Am reuşit să scap de cuvintele ei de mulţumire, ieşind repede afară din casă.

Primarul oraşului mă urmă, ţinând în mână caftanul şi în buzunar banii. Sunt convins că, din acel moment, i-a considerat, în mod legal, proprietatea sa. Da, probabil că, după plecarea mea, o fi avut ideea deşteaptă să spună că i-aş fi luat eu.

Afară fuseserăm aşteptaţi, căci, între timp, mai sosiseră şi alţii, şi anume, eroii care porniseră la drum, la porunca celor doi hangii, pentru a le întinde o cursă fugarilor. Eram foarte curios să aflu ce realizaseră. Fireşte, nimic, căci altfel i-ar fi adus aici, cu ei, pe ticăloşi.

Ibarek făcu câțiva pași spre mine și, spre marele meu amuzament, mă întrebă pe un ton cât se poate de serios:

— Nu i-ați prins, effendi?

— Nu, după cum bine ai aflat deja.

— Nici noi.

— Așa! Cel puțin n-avem ce să ne reproșăm unii altora.

— Firește că nu avem. Cu toții ne-am făcut datoria.

— Ei, și cum ați procedat pentru a vă face datoria?

— Am pornit la drum și i-am pândit.

— Dragul meu, asta se înțelege de la sine, căci exact sarcina asta ți-am trasat-o. Dar ce-ai întreprins tu însuși ca să îndeplinești această sarcină?

— Noi doi i-am adunat pe vecini și am pornit în fugă spre locul unde ne-ai trimis.

— Foarte frumos din partea voastră, foarte frumos! Trebuie să-ți aduc laudele mele. Mai departe!

— Acum ne-am reîntors.

— Așa! Asta văd și eu. Nu s-a întâmplat nimic?

— Nu, effendi.

— Și asta-i bine, căci, altfel, probabil că s-ar fi putut întâmpla ceva. Cu câți oameni ai plecat?

— Am fost doisprezece.

— Ar fi trebuit să fie de ajuns: doisprezece contra patru.

— Și eram și înarmați. Am fi tras și am fi străpuns cu sabia pe oricine ar fi trecut pe-acolo.

— Da, știu foarte bine că Ostromdscha este renumită pentru curajul locuitorilor ei.

— O, dar și al celor din împrejurimi! spuse el.

— Desigur! Doar tu din împrejurimi ești. Și nu s-a văzut nimic, nu s-a auzit nimic?

— O, ba da! Mai multe.

— Ce anume? Spune-mi tot!

— Am văzut focul și, firește, ne-am bucurat foarte tare.

— Ah! De ce?

— Pentru că am crezut că le-ați dat foc hoților în colibă.

— Nu, chiar atât de excesiv de curajos nu sunt; de fapt, aceștia nu se aflau în colibă.

— Apoi am văzut niște oameni venind cu făcliile printre tufșuri.

— Aceia eram noi: eu și prietenii mei.

— Apoi v-am auzit strigând și înjurând.

— N-ați recunoscut vocile?

— Ba da, foarte bine. Mai întâi, a strigat spre voi bătrânul mübarek și, apoi, de sus, a răcnit hagiul tău.

— Deci, ai știut că era mübarekul?

— Firește. Cu toții i-am recunoscut vocea.

— Atunci ar fi trebuit să-i rețineți, pe el și pe însoțitorii lui.

— Așa ceva nu se putea.

— Ba da, și încă foarte ușor. Sunteți doar oameni curajoși.

— Dar nu aveam voie.

— De ce nu?

— Ar fi fost contrar poruncii tale.

— Cum? Ce? În ce fel?

— Ne-ai poruncit să baricadăm strada și exact asta am și făcut.

— Mai departe!

— Au fost însă atât de deștepți, încât să n-o ia pe stradă, ci peste pârla care se află între stradă și fluviu.

— Și voi nu v-ați dus acolo?

— Nu. Ce, aveam voie să ne părăsim posturile? Un om curajos stă acolo unde s-a poruncit să stea, până la moarte.

Spuse acestea cu atâta mândrie și mă privi așa de sfidător, de parcă se aștepta să primească o laudă cu totul deosebită pentru ceea ce făcuse. Mai mult ca sigur că, în clipa aceea, aveam o figură cam tâmpă, căci Halef îmi trase un ghiont și îmi șopti:

— Sidi, închide gura. Doar n-ai de gând să-l înghiți pe flăcăul ăsta cumsecade?

De fapt, fusesem total consternat de logica stranie a unei astfel de pledoarii. Și, ce, era de mirare? Ce era de făcut cu asemenea oameni? Să-i dojenești? Nu. Să-i lauzi? Cu atât mai puțin. Din fericire, își făcu apariția salvatorul de care aveam nevoie, și anume, primarul. Pe acesta — în calitatea lui de autoritate publică — ar fi trebuit să-l intereseze în cea mai mare măsură cele relatate de temerarul hagi; dar el nu auzise nimic, ci îl studiase, fără întrerupere, pe hagi; acum veni și se așază între noi doi și îmi spuse în șoaptă:

— Effendi, acum ar fi cel mai bine!

— Ce anume?

— Să pui o vorbă pe lângă hagi, așa cum mi-ai promis. Sau poate nu vrei să-ți mai ții cuvântul?

Oare trebuia Să mă supăr sau să râd? Bravul primar al orașului se arată mai interesat de invulnerabilitatea hagiului la gloanțe decât de afacerea penală care îi fusese încredințată.

— Dimineață, după ce vom trage un somn bun, nu acum, i-am răspuns. Acum trebuie să-ți faci datoria.

— Dar cum să procedez?

— Iată, acolo se află kodscha baschi și aici ai, pe braț, caftanul lui.

— Ar trebui să i-l arăt?

— Firește! Ai și banii. Oamenii aceștia toți așteaptă ca el să fie demascat și tu mai șovăi încă? Nu prea pare că ai de gând să-ți faci datoria.

— O, ba da, effendi. Ai să vezi îndată cât de sever am să fiu și cu câtă seriozitate mă voi ocupa de acest caz important.

— Sper și aștept să văd.

Li se porunci servitoarelor să reaprindă lămpile despre care am mai pomenit și în curte se făcu suficientă lumină, așa încât cel puțin figurile să poată fi recunoscute.

Primarul păși în față și strigă:

— Voi, fii ai *Coranului* și copii ai credinței celei adevărate, mă aflu aici ca reprezentant al padișahului, Allah să-i dăruiască bucuria paradisului într-o bună zi. Trebuie să vă aduc la cunoștință că acest kodscha baschi a fost demascat. I-am găsit caftanul din care effendi cel străin i-a smuls o bucată. Conform legii, el va trebui să-i plătească lui kodscha baschi caftanul, ceea ce va face cu mare plăcere, căci este bogat, iar banii vor intra în casieria judecătoriei — asta voia să spună, de fapt, în propriul lui buzunar — dar, prin aceasta, el a dovedit, într-un mod strălucit, faptul, că baschi a fost sus pe munte. Am găsit și banii pe care i-a primit kodscha baschi în schimbul eliberării celor patru ticăloși. De asemenea, am aflat, că le-a dat și cei patru cai ai lui. Nu mai există, deci, nici o îndoială în ceea ce privește vinovăția lui și, acum, te întreb, nobile effendi, cât vrei să plătești pentru acest caftan?

— Mare e Allah! strigă, lângă mine, Halef.

Nici eu nu eram mai puțin mirat decât el. Mă așteptasem — urmare logică a prezentării acestor dovezi — ca baschi, să fie arestat; în loc de asta, însă, primarul îmi cerea să plătesc nenorocitul de caftan rupt. Am răspuns cu voce tare:

— Spre marea mea bucurie, am constatat, o primarule, că dreptatea îți este la fel de mare ca și agerimea minții. De aceea, te întreb: cine a rupt, de fapt, caftanul?

— Dar tu, effendi!

— O, nu!

— Domnule, mă uimești! Doar s-a dovedit deja și știm cu toții.

— Te-aș ruga să ai bunătatea să mă ascuți.

— Vorbește, deci!

— Este permis să-l reții pe acela care se ocupă de fărădelegi?

— Da, chiar asta și este datoria unui adevărat credincios.

— Prin urmare, nu pot fi pedepsit pentru că am vrut să-l rețin pe kodscha baschi!

— Pentru asta nu.

— Dar altceva nu am mai făcut.

— O, ba da! I-ai rupt caftanul.

— Nu. L-am somat să stea liniștit și l-am ținut strâns de caftan. S-ar mai fi rupt acest veșmânt, dacă posesorul lui ar fi stat liniștit, pe loc?

— Cu siguranță că nu.

— Dar, a stat el pe loc?

— Nu, a fugit.

— Deci cine a rupt caftanul?

A durat puțin, până ce a răspuns:

— O, Allah! Este o întrebare tare grea. Aș vrea să mai discutăm asupra ei.

— Dar nu e necesar. Cu spiritul de dreptate pe care îl ai, poți răspunde foarte ușor la această întrebare.

— Atunci o să mai chibzuiesc.

— Nu mai am timp și nici chef. Recunosc: caftanul a fost rupt și...

— O, mă întrerupse, recunoști? Atunci, nu mai avem ce discuta, îl plătești.

— Mai așteaptă puțin! Te întreb: a fost ruptă bucata din caftan sau caftanul s-a smuls din acea bucată? Eu am stat liniștit și l-am ținut strâns; baschi, însă, s-a smuls și a rupt caftanul.

Primarul orașului privi o clipă, gânditor, în pământ și apoi strigă:

— Ascultați, locuitori din Ostromdscha, veți afla acum cât de drepti sunt judecătorii voștri. Hotărâsc, în numele legii conținute în Coran, că acest caftan s-a smuls din bucată. Sunteți și voi de aceeași părere?

Se auzi un „DA” aproape unanim.

— Ei, și acum effendi, să-mi mai răspunzi la o întrebare. Tu ar fi trebuit să plătești caftanul, pentru că noi așa am

crezut că tu l-ai rupt. Nu ești de părere că trebuie să-l plătească, totuși, acela care l-a rupt?

— Bineînțeles! am răspuns, bucurându-mă în sinea mea de întorsătura pe care o luaseră lucrurile, căci bănuiam unde voia să ajungă.

— Dar cine l-a rupt?

— Kodscha baschi.

— Deci, el trebuie să-l plătească?

— El însuși.

— Și banii unde vor merge?

— În casieria judecătoriei.

— Și cât trebuie să plătească?

— Atât cât valora caftanul înainte de a fi rupt.

— Așa e drept. Chiar tu însuși îi vei stabili un preț. Cam la cât îl evaluezi?

— Caftanul era foarte vechi și zdrențuit; n-aș da mai mult de cincisprezece piaștri pe el.

— Dar e foarte puțin, effendi!

— Nu merită mai mult.

— Doar cincisprezece piaștri pentru casieria padișahului?

— Padișahul acceptă cu plăcere și sumele cele mai mici.

— Ai perfectă dreptate. Dar, este de demnitatea unui kodscha baschi să poarte un asemenea caftan zdrențuit?

— Nu prea.

— Cu siguranță că nu. Demnitatea slujbei sale îi impune să poarte o haină bună, lungă, care să fie și nouă. Cât costă, însă, un caftan nou?

— Am văzut în bazarul din Stambul astfel de straie la prețul de trei sute și chiar cinci sute de piaștri.

— Astea nu sunt, nici pe departe, cele mai scumpe. Un caftan de trei sute de piaștri poate purta un amărât de caporal; un kodscha baschi, însă, trebuie să poarte unul de cel puțin cinci sute de piaștri. Nu ești de aceeași părere?

— Sunt de acord cu tine.

— Ei, cum să-l taxeze acum pe kodscha baschi: după rangul său sau după acela al unui caporal?

— După rangul său.

— Prin urmare, îi atrag atenția, aici, în fața voastră, că și-a desconsiderat în totalitate slujba, purtând un asemenea caftan zdrențăros și îl pedepsesc, conform demnității sale, să plătească prețul pentru un caftan nou, de cinci sute de piaștri. Dacă nu are bani peșin, voi lua această sumă sechestrându-i din proprietăți și voi achita la casierie. Asta am hotărât și am ordonat, pe baza sfântului Coran, care reprezintă normele după care ne conducem. Iar acum, kodscha baschi să fie luat, împreună cu cei doi argați ai lui, și întemnițat. Severitatea legii îl va zdrobi.

Acesta protestă, zbierând din toate puterile. Eu, însă, mă săturasem; nu mai voiam să aud nimic, nici un cuvânt. Le-am făcut semn celor trei tovarăși ai mei și ne-am îndepărtat. Cei doi bravi hangii, care își riscaseră viața cu atâta curaj, stând în posturile lor, ne urmară.

Afară, la poartă, ședea o femeie care, de îndată ce mă zări, păși spre mine. Era Nebatja.

— Domnule, spuse, te-am așteptat; mi-a fost teamă.

— De ce ți-a fost teamă? Ți-ai făcut griji din pricina mea, cumva?

— O, nu. Sunt convinsă că nu ți se poate întâmpla nimic rău; dar m-am temut pentru mine.

— De ce?

— M-am temut de răzbunarea domnilor de la judecătorie. M-ai trădat cumva, le-ai spus că eu ți-am povestit totul?

— Nu, nici un cuvânt.

— Îți mulțumesc! Pot, deci, să fiu liniștită?

— Absolut liniștită. O să am eu grijă să pun capăt necazurilor tale. Când se va lumina de ziuă, te voi vizita.

— Domnule, ești bine venit, căci apariția ta este ca și răsăritul soarelui pentru mine. Allah să-ți dăruiască un somn liniștit și vise plăcute!

Se îndepărtă. Deodată, însă, îmi veni în minte ceva, la care mă gândisem și acolo, sus, pe munte. Am strigat-o să vină înapoi și am întrebat-o:

— Cunoști planta care se numește liadad?

— Da, foarte bine, este plină de spini și are boabe amare, de mărimea bobului de piper.

— Crește pe aici?

— Pe aici nu, dar prin Banja, da.

— Păcat! Aveam nevoie de frunzele acestei plante.

— Dar poți să faci rost de ele.

— De la cine?

— De la spițer, pentru care a trebuit să adun cătină.

— Pentru ce boli o folosește el?

— Drept cataplasma pentru buboale. Decoctul ajută la tratarea urechilor bolnave și a gingiilor stricate, la tratarea vederii tulbure și a buzelor crăpate.

— Ți mulțumesc. O să merg să-mi cumpăr.

— Vrei să-ți aduc eu, effendi?

— Nu, am să merg eu însumi.

Planta avea o acțiune aparte, de care voiam să mă folosesc. Însă nu eram sigur că mă pot baza pe această acțiune.

Pe drumul spre casă, cei doi hangii povestiră o mulțime despre faptele eroice pe care le-ar fi comis, dacă cei patru fugari le-ar fi ieșit în cale. N-am acordat nici o atenție pălăvrăgelii lor. Ajunși la han, am urcat imediat, împreună cu Halef, în odaia noastră; ne venea, însă, foarte greu să adormim. Ziua care trecuse fusese atât de bogată în evenimente, încât spiritul iritat doar cu greu reușea să se liniștească.

— Sidi, întrebă Halef, cât o să mai rămânem aici?

— N-am nici un chef să mai zăbovim în orașelul ăsta, decât atât cât este absolut necesar.

— Nici eu, sidi. M-am scârbit de oamenii ăștia de aici. N-ar fi mai bine să plecăm mâine dimineață?

— Măine? Poate vrei să spui astăzi, căci este deja aproape dimineață, lucru la care se pare că nu m-am gândit. Să ne culcăm, apoi o voi vizita pe Nebatja și, după aceea, plecăm.

— Și dacă ne silesc să rămânem?

— Doar n-o să mă las reținut aici!

— Am procedat bine, făcându-l pe kodscha baschi să simtă gustul biciului meu?

— Hm!

— Sau ar fi trebuit să primim cu ceva mai mult calm ofensa pe care ne-a adus-o?

— Nu; în acest sens, îți dau dreptate. Și-a meritat din plin pedeapsa.

— La fel și un altul!

— La cine te referi, Halef?

— La acel kajamujti. Este și el un ticălos ca și celălalt. Cât m-aș bucura, dacă mi-ai da voie să-l fac și pe el să simtă gustul gârbaciului!

— Dragă Halef, ești total obsedat de biciul ăsta al tău; dar gândește-te că poate fi și foarte periculos.

— Domnule, dar ce, noi doi am fost creați ca să ne temem de aceste pericole?

— Da, e adevărat, până acum ai avut noroc.

— Și o să am și de acum înainte.

— Chiar dacă n-o să mai fiu cu tine? Am reușit întotdeauna să te salvez, atunci când ți-ai complicat existența cu biciul ăsta. Mai târziu, însă, nu va mai fi posibil.

— Sidi, nici nu vreau să mă gândesc la așa ceva. Dacă va trebui să mă despart de tine, pot veni liniștiți să mă biciuiască până mor; n-am să scot nici un sunet.

— Și, totuși, va trebui, încetul cu încetul, să te obișnuiești cu gândul acesta. Cândva, tot va trebui să se întâmple. Pe tine te cheamă patria ta iar pe mine a mea și, din nefericire, sunt atât de departe una de alta, încât va trebui să ne despărțim.

— Pentru totdeauna?

— E foarte posibil.

— Deci nu vrei să mai vii niciodată în Arabia?

— Ce înseamnă voința omului? O adiere împotriva deciziei lui Dumnezeu.

— Atunci, am să-l implor pe Allah să te silească să te reîntorci. Acasă ce ai? Nimic, absolut nimic, n-ai deșert, n-ai cămile, nici măcar curmale și niște amărâte de colochinte pe care nici șacalii nu-și doresc să le întâlnească.

— Am mai multe decât tine — am părinți, am frați și surori.

— O, dar și eu o am pe Hanneh a mea, perla tuturor femeilor și a fetelor. Unde este, însă, Hanneh a ta? Ce fată te așteaptă acasă, acolo unde ai ajuns să fii, de fapt, un străin? La Beni Arab, însă, poți să alegi și poți s-o iei pe cea mai frumoasă... În afară de Hanneh a mea. S-ar putea să fie frumos în patria ta, dar deșert nu este. Gândește-te: n-ai voie nici măcar să-l pedepsești, cu biciul, pe unul care te jignește, căci se duce imediat la cadiu și vei fi întemnițat sau obligat să plătești o amendă de cincizeci de piaștri. La mine acasă pot să-l pedepsesc chiar și pe cadiu, dacă mi-ar pretinde așa ceva. Și ce lucruri trebuie să mănânci! O, Allah!

— Nu știi nimic despre toate acestea.

— O, ba da, câte ceva mi-ai mai spus tu, iar despre multe altele m-am informat eu la Stambul. Acolo există cartofi, care se mănâncă împreună cu un peștișor, căci numai aceia au voie să mănânce care s-au îmbătat cu rachiu. Și mai departe, sfeclă roșie și ciuperci, a căror otravă îți roade măruntaiele. Apoi stridii, care seamănă în țara schipetarilor cu melcii și cui i-o fi plăcând să mănânce melci! Trebuie să mâncați și raci, care se hrănesc cu broaște râioase moarte și cu găinaț de sitari. Ce viață înfiorătoare trebuie să fie asta! Și, pe deasupra, mai călătoriți și cu trenul, în niște colivii în care nici măcar nu poți sta ca lumea, iar când vă

uitați unul la altul, trebuie să vă scoateți pălăria de pe cap și să vă bârfiți șeful. Dacă unul locuiește în casa altuia, trebuie să-i plătească acestuia o chirie foarte mare, iar aceluia care, conform poruncii lui Allah, este harnic, pentru a-și putea hrăni familia, se pretinde un „impozit”. Dacă e prea frig la voi, trebuie să le puneți botniță câinilor, iar dacă este prea cald, se mai adaugă și-o funie. Ca și cum așa ceva ar putea ajuta împotriva arșiței sau a înghețului! Dacă, la voi, vreo femeie își lasă batista să cadă, toți bărbații trebuie să sară să i-o ridice; dacă, însă, un bărbat vrea să-și fumeze pipa, trebuie mai întâi să ceară permisiunea femeilor. Femeile voastre poartă veșminte care sunt prea scurte în partea de sus și prea largi în partea de jos, iar tinerii voștri își pun inele în degete, precum femeile, și își despart în așa fel părul, de parcă ai zice că li s-a crăpat capul în două. Atunci când oamenii voștri vor să vadă ce oră este, se uită la turnurile bisericilor; când, însă, un preot vă pretinde să trăiți conform voinței lui Allah, îl ocărăți, numindu-l popă. Când unul dintre voi are guturai și strănută, ceea ce reprezintă un semn de însănătoșire și ușurare, cu toții îi strigați „să te-ajute Dumnezeu!”; dacă, însă, tușește, pentru că suferă de oftică, tăceți cu toții, deși această boală este mult mai periculoasă decât guturaiul. Copiii voștri se îmbolnăvesc de rău de mare de atâta balansat în leagăn, în timp ce mama le tot cântă „nani, nani”; fecioarele voastre aproape că se sinucid, strângându-se în corsete, dar consideră asta drept o distracție. Flăcăii voștri își atârnă pe nas ochelari cu geamuri, ca la ferestre, iar bărbații voștri, în loc să studieze *Coranul*, studiază, din zi și până-n noapte, jocul de cărți. Cine vrea să se veselească la voi, își duce straietele și paturile la muntele de pietate și apoi țopăie ca un bezmetic în sala de dans. Spune-mi și mie dacă poate fi frumos într-o astfel de țară? Spune-mi dacă într-adevăr tânjești să mergi acolo? Răspunde-mi cinstit, sidi!

Micul, bravul Halef, n-avea nici cea mai mică idee bună despre viața din Occident. Dar ce-aș fi putut să-i răspund? Chiar dacă exagerase și unele lucruri le înțelesese total greșit, în general, totuși, nu puteam să nu-i dau dreptate.

— Ei, ce ai de spus? repetă el, văzându-mă că nu răspund imediat.

— Din cele spuse de tine, multe sunt false. Tot ce ai spus este valabil pentru unele țări din vest, dar aproape deloc pentru patria mea. Educația aduce cu sine multe, ceea ce, de fapt, nu-i un lucru de laudă și...

— Mulțumesc pentru educația care n-aduce nimic bun. Educația mea constă în aceea că mă supun lui Allah; pe tine, domnul și prietenul meu, te iubesc, iar unui ticălos îi fac cunoștință cu biciul meu. De îndată ce ajung într-o regiune unde începe civilizația și rachiul, fac cale întoarsă.

— Prin urmare, n-ai să mă însoțești mai departe?

— Pe tine? Hm! Da, dacă aș putea să fiu cu tine și Hanneh a mea cu mine, atunci aș rămâne, dar nu m-ar interesa niciodată celelalte lucruri. Și cam în cât timp crezi că vom ajunge în acel ținut?

— Ei, dacă n-o să mai fim reținuți de nimic, am putea ajunge la mare cam într-o săptămână de mers călare.

— Și apoi?

— Apoi vine despărțirea.

— O, sidi, atât de repede?

— Din păcate! Tu pleci cu vaporul spre Stambul și Egipt, pentru ca, de acolo, să te îndrepti spre Hanneh a ta, iar eu voi călători spre nord, spre țara ale cărei obiceiuri îți plac atât de puțin, pe care, însă, ai iubi-o, dacă ai avea vreodată ocazia s-o cunoști.

— Nu m-aș fi gândit că mai avem doar atât de puțin până acolo; dar mai am o speranță.

— Care anume?

— Că n-o să putem înainta chiar atât de rapid pe cât credem. Acei patru ticăloși care ne-au luat-o înainte, o să ne mai dea încă mult de furcă.

— Asta voiam și eu să spun, mai cu seamă că s-au mai adăugat și cei doi frați Aladschy.

— Aia cu caii pagi? Ai mai aflat ceva nou despre ei?

I-am relatat cele povestite de primar și am menționat și faptul că superstițiosul om îl considera acum ca fiind invulnerabil la gloanțe.

— Sidi, spuse Halef, dar asta poate fi foarte periculos pentru mine!

— O, nu.

— Ba sigur că da! Cum să nu fie, dacă omul ăsta vrea să mă supună la probă, trăgându-mi un glonț în cap?

— O să renunțe, căci îi este teamă de cuțitul tău.

— Asta cam așa e. În orice caz, n-o să mai stăm mult pe aici și o să mă păzesc; dar aș fi, totuși, încântat dacă am putea să-l păcălim.

— M-am gândit și eu la asta. Și ar fi un mare avantaj pentru noi.

— Chiar crezi?

— Da. Dușmanii noștri au lăsat precis vorbă să fim supravegheați și n-am avea decât de câștigat, dacă cel puțin unul sau doi dintre noi ar trece drept invulnerabil la gloanțe.

— Și am putea pune ceva la cale, sidi?

Bravul Halef era atât de entuziasmat de această idee, încât se ridică în capul oaselor în pat.

— Hm! Poate, replicai.

— Nu spune: poate! Te cunosc eu. Când vorbești pe tonul acesta, ai tu deja o idee anume. Nu există nici o scamatorie pe care am putea-o folosi?

— Ba chiar mai multe.

— Spune-mi și mie!

— Am putea încărca arma cu un cartuș dinainte pregătit, dar asta nu servește la nimic, căci ar trezi suspiciuni.

— Zi-i mai departe!

— Încărcăm arma și prezentăm mai înainte cartușul, în vreme ce-l înfășurăm în cămașa lui, lăsăm cartușul să

alunece în mânecă și introducem pe țeavă doar cămașa acestuia. Dar cartușul ar putea foarte ușor să ne cadă din mânecă și atunci ne-am da de gol.

— Nu merge. Nu, nu așa. Acela care va permite să se tragă în el nu are voie să încarce el însuși arma. Necredinciosul trebuie să încarce. El și toți ceilalți trebuie să fie convinși că s-a introdus în flintă un cartuș adevărat. Nu-i bine așa? Ce zici?

— Poate.

— Mi-ar trebui o armură.

— Da, dar zgomotul loviturii te-ar da de gol. Și, în plus, dacă armura n-ar fi bine construită?

— O, Allah! Atunci bietul, bunul tău Halef ar fi pierdut, sidi!

— Da, exact, și nu vreau să se întâmple așa ceva.

— Și, totuși, sunt convins că ai tu un mijloc; văd eu după figura ta.

— Știu, într-adevăr, un mijloc, dar nu sunt sigur că vom găsi aici ce ne trebuie.

— Ce anume?

— Există două metale care — amestecate în cantități corespunzătoare — pot forma un cartuș compact, dur, care arată la fel ca un glonț de plumb și este aproape la fel de greu. Când se trage, însă, cu el, glonțul zboară și, la o distanță de vreo șaiszeci de centimetri de gura țevei, se împrăștie tot în bucățele mărunte precum atomii.

— Și ce metale sunt astea?

— Mercur și bismut. Pe acesta din urmă nu-l cunoști, este foarte scump și nu știu dacă putem să-l găsim aici.

— Dar de unde se poate obține?

— Doar de la spițerie. După ce ne trezim, am să mă duc până acolo.

— Și ești absolut sigur că glonțul se va face bucățele? Căci altfel, va fi rău de hagiul tău.

— Nu-ți face griji! Am să fac mai întâi o încercare. Am citit chestia asta într-o carte de magie și apoi am și probat-

o. Mi-a reușit excelent.

— Dar bucățelele din metal nu se văd?

— Nu. Metalul se împrăștie în bucățele atât de mici încât sunt invizibile. Scamatoria va avea un efect mai mare, dacă vei ține în mână un glonte de plumb adevărat. Când acela va trage, te prefaci că vrei să prinzi glonțul care a pornit din armă și îl arăți, desigur, pe celălalt, pe care îl ai în mână.

— Așa o să facem, sidi!

— Da, dacă voi găsi bismut; altfel, este imposibil.

— Și chiar crezi că schipetarii vor afla că nu pot fi atins de nici un glonț?

— Sunt convins că au pe cineva aici de la care vor primi vestea aceasta.

— Atunci ar fi bine să creadă același lucru și despre tine.

— Da, ar fi foarte bine.

— Prin urmare, spune-i să tragă o dată și în tine.

— Depinde dacă și câtă muniție vom putea obține. De altfel, față de asemenea oameni periculoși trebuie să fim cât se poate de vicleni. Am să-i păcălesc pe ticăloși, mâine, și în ceea ce mă privește.

— Cum așa, sidi?

— Mâine voi avea părul și barba blonde...

— Dar cum vrei să faci așa ceva?

— Există o plantă ale cărei frunze, fierte în leșie, dau părului negru, pentru scurt timp, o culoare deschisă. Astfel de frunze se găsesc la spițeria de aici.

— Ah, este planta despre care ai vorbit cu Nebatja?

— Exact. Deci, asta îi va induce în eroare pe cei doi tâlhari. Mai departe, voi pleca înaintea voastră, ca să cercetez drumul.

— Dar te vor recunoaște, totuși, pentru că li se va spune că îl călărești pe Rih, un armăsar arab pur sânge, cu nări roșii.

— N-am să călăresc pe el.

— Și, atunci, pe cine?

— Calul tău îl voi călări, iar tu vei merge cu Rih.

Abia apucasem să rostesc aceste cuvinte, când, din patul unde șezuse Halef, se auzi o bufnitură. În următoarea clipă, acesta se afla pe marginea patului meu.

— Da' ce faci, micuțule? l-am întrebat.

— Am făcut o tumbă, din patul meu până la tine, răspunse, gâfâind. Chiar vorbești serios, sidi? Pot să-l călăresc pe Rih?

— Nu glumesc.

— O, Allah, Allah, Allah! Pe Rih, pe Rih am să-l călăresc? Ce fericire! Călătoresc cu tine de-atâtea luni de zile și n-am avut voie să-l călăresc decât de două ori! Mai ții minte unde s-a întâmplat asta?

— Bineînțeles, așa ceva nu se uită.

— Iar mâine va fi a treia oară! Mi-l încredințezi cu plăcere?

— Cu foarte mare plăcere. Tu ești singurul care știi cum să te porți cu el.

Dacă ar fi bănuir că aveam de gând ca, la despărțire, să-i dăruiesc acest minunat cal, ar fi făcut mult mai multe tumbe, ar fi ieșit chiar prin peretele subțire, de trestie.

— Da dragul, bunul meu effendi, am fost foarte atent la tot ce făceai tu cu el. Rih are mai multă minte, decât mulți oameni proști; înțelege fiecare cuvânt, fiecare sunet, fiecare semn. Este mai recunoscător decât un om, pentru tot ceea ce faci pentru el. Am să mă port cu el ca și cu prietenul și fratele meu.

— Sunt convins de asta.

— Da, poți să te bazezi pe mine. Și cât timp pot să șed pe șaua ta? O oră întreagă?

— Mai mult, mult mai mult. Poate chiar o zi întreagă, și s-ar putea chiar mai mult.

— Ce! Cum! Effendi, sidi, prietene și stăpân al sufletului meu! Inima mea e plină de încântare — o să-mi plesnească. Eu sunt doar un biet, neînsemnat și prostănac ben arab, iar tu ești cel mai respectabil dintre cei respectabili; dar,

totuși, trebuie să-mi permiți să-ți ating cu gura buzele care mi-au dat o asemenea veste fericită. Dacă nu-ți dau un sărut, am să plesnesc de extaz!

— Ei, Halef, ba n-ai să plesnești deloc; n-ai plesnit tu când ai înghițit cuțite, baionete, pulbere și chibrituri.

— Nu, de plesnit nu, dar o detunătură mică în interior tot s-a produs, strigă, râzând plin de veselie. Apoi i-am simțit barba, șase fire de păr în dreapta și șapte în stânga, atingându-mi fața. Respectul lui era atât de mare, încât nu îndrăznise să mă sărute de-adevăratelea. L-am strâns tare la piept pe bunul și inimosul flăcău și i-am aplicat, pe obraz, un „pupoi” nemțesc, viguros, în urma căruia nu se manifestă, ieșindu-și din fire de bucurie, ci se ridică și stătu apoi în fața mea, tăcând chitic, până ce l-am întrebat:

— Ei, Halef, nu mai stăm de vorbă?

— O, sidi, răspunse, știi ce ai făcut? M-ai sărutat, m-ai sărutat!

Apoi l-am auzit făcând câțiva pași și căutând ceva printre lucrurile lui.

— Da' ce faci acolo? l-am întrebat.

— Nimic, absolut nimic. Ai să vezi mâine.

A trecut puțin timp, până l-am auzit că s-a îndreptat din nou spre patul lui, pe care apoi s-a așezat. Apoi m-a întrebat:

— Deci, o zi întreagă sau chiar mai mult îl voi călări pe Rih? De ce așa de mult? Tu n-ai să fii cu noi?

— La întrebarea aceasta nu-ți pot da acum un răspuns, pentru că nici eu însumi încă nu știu ce se va întâmpla. Am să-mi dau toată osteneala să-mi schimb, pe cât posibil, înfățișarea și apoi...

— O, dar te vor recunoaște oricum!

— Mă îndoiesc, căci frații Aladschy nu m-au văzut niciodată. Doar le-am fost descris.

— Da, atunci s-ar putea să-i păcălești. Dar, oare, n-or avea de gând să vină chiar ei aici, în Ostromdscha?

— Nu cred că vor face așa ceva.

— De ce nu? Crezi că au a se teme că nu vor fi în siguranță aici?

— Absolut deloc. Din contră, după cum mi-au fost descriși, ar fi capabili să intimideze întreaga populație lașă de aici. Dar nu vor să fie văzuți de mine pe aici, de aceea ne pândesc în câmp deschis; sunt sigur de asta. Nici măcar n-o să-mi iau armele cu mine; o să le las la voi. Am să călăresc singur și am să mă prefac că sunt un modest locuitor al acestei țări. În orice caz... voi reuși să-i văd.

— Chiar dacă s-au ascuns?

— Chiar și așa. Dacă am să găsesc un loc de unde se poate da un atac pe neașteptate, am să caut urme pe acolo și am să-i găsesc, cu siguranță. Ce-o să se întâmple după aceea, asta încă nu știu acum.

— Dar trebuie să știm și noi ce-o să se întâmple!

— Firește. Voi veți veni călare, în tihnă, mergând pe drumul care duce de aici la Radowitsch. După două ore de mers, drumul trece peste râu și, apoi, după încă vreo trei ore, ajungeți acolo. Dacă pe drum nu s-a întâmplat nimic și dacă n-ați fost atacați, atunci trageți la primul han pe care-l veți întâlni pe partea dreaptă a drumului. Odată ajunși acolo, se pot întâmpla trei lucruri: fie voi fi deja acolo...

— Așa ar fi bine, sidi.

— Fie am plecat iar...

— Și atunci ne lași un mesaj acolo.

— Fie încă n-am ajuns acolo și, atunci, așteptați până vin.

— Și dacă nu vii?

— Am să vin precis.

— Ești doar un om și te poți înșela, ți s-ar putea întâmpla ceva, în urma căruia ai avea nevoie de ajutor.

— Atunci, vii tu înapoi, tu singur, a doua zi, dar nu înainte de amiază și nu călare pe Rih. Acesta va rămâne la han, împreună cu Osko și Omar. Nu vreau, sub nici o formă, să-l pun în pericol. Pe drumul de întoarcere, vei găsi semne lăsate de mine. Asta-i tot ceea ce trebuia să discutăm

înainte. Altceva, pe ziua de azi, nu mai e de spus. Și, acum, să punem capăt discuției. Trebuie să ne odihnim, pentru că somnul ne va înviora.

— Numai că somnul nu vrea să vină la mine; treaba cu glonțul și armăsarul nu-mi dau pace. Noapte bună, sidi!

— Noapte bună!

Eram convins că dragul de el se afla într-o stare de agitație. Existau trei fapte pentru care inima lui bătea cu putere, Știam că eu mă aflu pe primul loc. Apoi urma Hanneh, „perla tuturor femeilor și a fetelor” și, după aceea, Rih, armăsarul. Faptul că avea voie să-l călărească era pentru el un eveniment deosebit de important. Eram sigur că nu va putea dormi.

Și chiar așa s-a și întâmplat. Și eu însumi eram destul de tulburat și nu-mi puteam găsi liniștea. Dacă buna Nebatja nu s-ar fi dus pe munte, să-și culeagă craiul, n-ar mai fi auzit discuția tâlharilor și nu m-ar mai fi putut preveni. În cazul acesta, mâine ne-ar fi așteptat o moarte sigură. Voința omului n-are nici o importanță în fața deciziei lui Dumnezeu! Chiar dacă aş fi fost cel mai curajos, cel mai tare, cel mai deștept și, cel mai prevăzător om, fără Nebatja aş fi fost pierdut.

Asemenea gânduri fac să se deschidă porțile prin care poți privi în trecut. Ferice de omul care recunoaște că, deși într-adevăr a decis să-și influențeze, cu de la sine putere, soarta, o mână mult mai puternică îl ține și îl călăuzește, chiar și atunci când crede că a dat deoparte această mână. Am stat așa; chibzuind în fel și chip, pe jumătate adormit, până ce, în cele din urmă am reușit să ațipesc.

2. Cei doi Aladschy

Când m-am trezit din somn, am deschis oblonul și lumina limpede a soarelui a inundat odaia. Uitându-mă la ceas, mi-am dat seama că dormisem trei ore și jumătate. Halef se sculase deja. L-am găsit jos, în grajd; țeșăla calul și era atât de preocupat de această activitate, încât nici nu mă observă. Când mă zări, în cele din urmă, întrebă:

— Te-ai sculat și tu? Ceilalți din casă mai dorm încă. Dar e bine că te-ai trezit deja, căci ai destule probleme de rezolvat.

— Așa? Și ce anume? am făcut pe miratul, deși știam foarte bine la ce se referea.

— Trebuie să te duci la spițerie.

— Mai e timp pentru asta.

— Ba nu, sidi. Durează destul de mult până pregătești un astfel de glonț.

— Da' de unde știi tu asta?

— Atâta mă duce și pe mine mintea, sidi.

— Ei, s-ar putea să ai și tu dreptate, mai ales că trebuie să iau și frunzele acelea și să le fierb; dar nu știu unde se află spițeria și în tot orașul nu s-a trezit încă nimeni, ca să-mi arate casa respectivă.

— Cum, un asemenea specialist în citirea urmelor nu e în stare să găsească o spițerie?

— Am să încerc.

Zicând acestea, am deschis poarta și am ieșit în piațetă. Mi-am zis în sinea mea că o spițerie nu se poate afla într-un colț de ulicioară, ci trebuie să fie într-un loc unde se poate ajunge ușor, probabil în centrul orașului, și m-am îndreptat în acea direcție.

Privind casele, una după alta, am observat o dărăpănătură veche, ruinată, ce părea totuși să fie o casă. Atârnată de două cuie, care abia mai rezistau greutateii, se

afla o bucată lungă de scândură pe care, din fericire, se putea citi clar inscripția:

Hdsch Omrak, Doktor hakemi we bazar bahari.

Acestea erau cuvintele scrise cu alb pe fond verde. Ele însemnau: „Omrak hagi din Mecca, doctor în medicină, și magazin de produse medicale”. Acest hagi era, prin urmare, un doctor care, fie că deținea într-adevăr titlul de doctor, fie pur și simplu și-l arogase.

Ușa era încuiată, dar, dacă i-aș fi tras o lovitură mai zdravănă cu mâna, aș fi putut să intru foarte ușor. Vreun clopoțel la care să sun nu era de văzut, dar, la ambele capete ale unei frânghii, atârnav, la înălțimea unui bărbat destul de înalt, două capace de lemn. Gândindu-mă că acestea reprezentau „clopoțelul” la care trebuia să sun, le-am apucat și le-am lovit unul de altul. S-a auzit un asemenea zgomot, care, cu precizie, era destinat să scoale pe cineva din somn.

Am fost nevoit să le lovesc de mai multe ori, până când am fost auzit. Deasupra mea se deschise un oblon, bucată cu bucată, căci scândurelele din care era construit nu mai erau prinse una de alta; apoi își făcură apariția următoarele: o chelie de culoarea fildeşului, o frunte plină de zbârcituri transversale, doi ochi mici, clipind somnoroși, un nas care semăna cu ciocul unui ibric de cafea, mare, din lut, de culoare brună, așa cum există prin satele noastre, o gură mare, cu buze extrem de subțiri, aproape inexistente, o bărbie încovoiată, care nu era mai lată decât nasul și, în cele din urmă, dintre buze țâșniră spre exterior cuvintele:

— Cine-i acolo?

— Un pacient, am răspuns.

— Ce boală?

— Mi s-a găurit stomacul, m-am confesat.

— Imediat, imediat! strigă domnul „doctor”, cu o voce din care am dedus că, până acum, nu mai întâlnise un asemenea caz important.

Capul se retrase în cea mai mare grabă; mie, însă, care fusesem atât de îndrăzneț să mă mai uit încă în sus, îmi căzură direct în față părțile componente ale oblonului. Am avut destulă prezență de spirit, și totuși am sărit într-o parte abia după ce bucățile de scândură se aflau deja căzute la pământ.

Cam după un minut, am auzit în spatele ușii un zgomot atât de puternic, de parcă se apropia un cutremur. Câteva pisici au mieunat strident, un câine a urlat, niște vase au fost dărâmate și s-a mai auzit strigând, într-un mod inexprimabil, parcă supranatural, o voce de femeie: apoi s-a auzit cineva fugind spre ușă, cineva care s-a dovedit a fi doctorul, căci aceasta se deschise și domnul cel învățat mă pofti binevoitor să intru, făcându-mi o plecăciune cât se poate de adâncă.

Dar ce personaj se afla în fața mea! Acest „doctor și magazin de produse medicinale” dacă ar fi fost așezat într-un câmp de sfecă din patria mea, ar fi băgat în sperieți toți câneparii, sticleții, scatii și toate vrăbiile, în așa hal, încât toate aceste păsări ar fi zburat urgent, direct spre Maroc, și nu s-ar mai fi reîntors niciodată în viața lor.

Văzut acum din apropiere, chipul său arăta și mai „antic și primitiv” decât înainte. Era atât de plin de cute și zbârcituri, încât nu puteai găsi pe fața lui nici cea mai mică porțiune netedă. Halatul pe care îl purta era ceva ce semăna a cămașă, care-i ajungea de la umeri și până la glezne, dar îi acoperea goliciunea doar pe jumătate, căci era plin de găuri și de rupturi lungi de-un cot. Într-un picior purta un pantof scâlciat, din piele roșie, iar în celălalt, o ciubotă din pâslă neagră. Dar și pâsla aceasta fusese atât de însetată de aer, încât le permisese celor cinci degete de la picioare să privească nestingherite toate ținuturile împărăției turcești. Chelia și-o acoperise cu o veche bonetă de noapte, pentru dame, pe care însă o legase invers, cu partea din spate în față, probabil din cauza grabei cu care voia să vină în ajutorul stomacului meu stricat.

— Te rog să te apropii, domnule! spuse. Poftește în sărăcăciosul atelier de sănătate al umilului tău servitor!

Își înclină capul până aproape de pământ și apoi se tot trase înapoi, până ce deodată răsună în spatele lui un strigăt ascuțit de durere:

— O, vai! Dobitocule, m-ai călcat pe bățatură!

Sări, speriat, într-o parte. Atunci am văzut-o pe făptura aceea gingașă, care susurase aceste dulci cuvinte.

Aceasta părea să fie compusă dintr-un chip, un covor antic și două picioare goale și îngrozitor de murdare. Și, totuși, aceste picioare erau cu mult mai atrăgătoare decât chipul. Stăpânul „atelierului de sănătate” era un adevărat Apollo pe lângă nevastica lui. Am preferat să tac în fața frumuseții chipului ei.

Păși în față și se înclină la fel de adânc, precum făcuse mai înainte bărbatul ei.

— Fii bine venit, înalte domn ! mă salută ea. Este o desfătare pentru noi să privim aurora chipului tău. Ce dorești de la noi? Supușenia noastră se va revărsa ca o cascadă asupra ta.

— Iar tu ești frumoasa nimfă a acestei cascade! i-am răspuns politicos, înclinându-mă, plin de respect, în fața ei.

Atunci, clămpăni de câteva ori, lovindu-și maxilarul inferior de cel superior, dădu din cap spre bărbatul ei, ridică amenințător mâna dreaptă, îl împunse cu arătătorul în frunte, și spuse:

— I-auzi, mi-a spus că sunt frumoasă! Se vede că are gust, nu ca tine!

Și, adresându-mi-se pe un ton cât se poate de grațios, continuă, imprimând vocii sale cel mai drăgăstos timbru:

— Gura ta știe să rostească cele mai plăcute cuvinte, iar ochiul tău recunoaște calitățile semenilor tăi. Nici nu puteam să mă aștept la altceva de la tine.

— Cum? Mă cunoști?

— Foarte bine. Tu ești cel care a stat de vorbă, acolo jos, la izvorul tămăduitor, cu Nohuda, prietena mea intimă, și

cu Nebatja, cea care ne aduce plante, și ele ne-au povestit despre tine. Apoi, te-am văzut la judecător, în curte. Lumea toată îți cunoaște renumele, iar inima mea te învăluie în parfumul elogiilor. Lacrimi amare ne curg din ochi pentru boala care te-a adus la noi. Dar am studiat peste zece mii de leacuri și te vom izbăvi de suferință. Nimeni n-a plecat, până acum, de la noi, fără să primească ajutor și să fie salvat. De aceea, trebuie să ai toată încrederea în noi.

Cuvintele ei sunau foarte promițător. Arăta de parcă nu numai că studiase acele peste zece mii de leacuri, dar le și înghițise, iar acum nu mai putea scăpa de efectele lor. Pe mâna acestor doi oameni ar fi trebuit să mă dau eu, în cazul în care eram bolnav! De aceea, am întrebat:

— Iertare, o, soare al însănătoșirii, că îndrăznesc să te deranjez. Și eu însumi sunt un hekim bascha, un doctor șef în țara mea, și îmi cunosc bine trupul. Are nevoie de cu totul alte mijloace decât corpul unui om de prin locurile astea. Am venit doar ca să iau de la tine ceea ce-mi trebuie pentru a mă însănătoși.

— Ce păcat, mare păcat! strigă ea. Am fi cercetat ruptura din stomacul tău și am fi măsurat-o exact. Avem o compresă stomacală pe care am fi întins-o pe o pânză de turban. Dacă ți-ai fi aplicat-o, gaura s-ar fi închis în câteva ore.

— Poate că această compresă a voastră este chiar cea folosită de mine, căci are un efect la fel de rapid. Totuși, te rog să-mi permiți să mi-o pregătesc singur.

— Voința ta este poruncă pentru noi. Intră, deci, în încăperea alifilor miraculoase și caută tot ce-ți pofteste inima.

Deschise o ușă laterală și intră înaintea mea. Am urmat-o, iar în spatele meu veni țăntoș și fericitul stăpân al acestei spițerii și al „nimfei cascadei”.

Ceea ce am văzut mă umplu de acea dispoziție sufletească aparte, care, în mod vulgar, se poate descrie prin expresia „m-au trecut flori”.

Mă aflu într-o încăpere care ar fi fost mult mai potrivită drept coteț de găște decât spițerie. M-am izbit cu capul de sus. Podeaua era sfântul pământ, iar pereții constau din scânduri care nici măcar nu fuseseră cojite de scoarță. Rânduri întregi de săculeți de pânză atârnau, unul lângă altul, agățați de cuie. De punctul din mijloc al acoperișului se bălăngănea un șnur de care era legată o pară uriașă de clismă. Pe o scândură se aflau mai multe foarfece de forme ciudate, niște ventuze vechi, ligheanul de ras și clești de dinți, cu brațe groase de câțiva țoli. Pe jos, direct pe pământ, se aflau tot felul de vase întregi sau sparte și, în întreaga încăpere, domnea un miros imposibil de descris.

— Așa! spuse ea. Aici este bucătăria noastră pentru pacienți. Și, acum, spune-ne din ce anume îți prepari unsoarea pentru stomac.

Spițerul se înghesui repede în fața mea și mă privi cu o figură plină de încordare. Era vizibil că aștepta cu mare bucurie să afle secretul rețetei mele.

— Aveți cătină în aceste săculețe? am întrebat.

— Cătina este aici, răspunse mândra, îndreptându-se spre unul dintre pereți.

— Cătină? replică bărbatul ei. Numele ei științific este „*Lotos*”.

Acest adevărat doctor și hekim voia să-mi dovedească faptul că stăpânea perfect denumirile latinești ale plantelor. Întrucât, însă, acela era învechit, am replicat:

— Știința adevărată o numește *Celtis australis*.

Căscă gura mare, mă privi uimit și întreabă:

— Există, deci, două științe diferite?

— O, peste o sută.

— Allah! Eu n-o cunosc decât pe aceasta. Și cât de multă cătină vrei, domnule?

— O mână plină.

— Foarte bine! Am să ți-o pun într-un cornet. Domnule, ce mai vrei?

Jos, pe podea, se afla o bucată de hârtie. Aș fi putut paria pe cinci sute de piaștri că aceasta fusese adunată de pe stradă. Ea ridică hârtia, o răsuci, dădu cu limba pe muchie, ca să se poată lipi, și apoi turnă înăuntru mâna de frunze de cătină. Întrucât era pentru uz extern, n-am mai protestat împotriva acestui mod cam prea familiar de a proceda al spițereșei.

— Alcaliu ^[4] ai? am întrebat.

Ea mă privi surprinsă, deși cuvântul era foarte cunoscut în limba arabă. El, însă, își lăți gura într-un zâmbet care se voia a fi, arogant și se interesă:

— De care vrei?

— Mi-e indiferent.

— Domnule, am aflat că patria ta este în Vest. Am un alcaliu foarte bun, care este adus de acolo și, dacă vrei, pot să ți-l dau.

— Cum îi spune?

— *Javel fuju*.

— Arată-mi-l!

Aduse, bineînțeles, așa cum bănuiam, o sticlură, pe care se putea citi: *Eau de Javelle, fabrique de Charles Gautier, Paris* ^[5].

— Dar cum se face de ai acest alcaliu? l-am întrebat.

— Am cumpărat mai multe sticlure de la un comis-voiajor care a trecut pe aici. Venea din capitala Țării francilor, care se numește Praga.

— Te înșeli. Praga este capitala Boemiei, în vreme ce capitala Țării francilor se numește Paris.

— Effendi, dar cum de le știi pe toate?

Atunci, se năpusti asupra lui nevastă-sa:

— Tacă-ți gura! Eu știam asta de mult. Ești un mare prostănac, nu doctor și spițer! Domnule, ce mai dorești?

— Ai mercur?

— Da. Îl folosim pentru a umple barometrele și termometrele pe care le confecționăm.

— Cum? Voi înșivă le confecționați?

— Da. N-ai încredere în noi?

— O, ba da! Cine a studiat atâtea leacuri, acela știe totul!

— Nu-i așa? Da, tu ești un om cu judecată și foarte cult. Tocmai am primit o provizie din Salonic. Atunci când nu avem mercur, turnăm în tuburi lapte de capră, care e la fel de alb și indică vremea mai exact decât mercurul.

— Vorbești serios?

— Bineînțeles. N-ai știut asta până acum?

— Nu, stimată doamnă.

— Ei, acum ai dovada că noi, cei de aici, suntem mai deștepți decât voi, cei din țările vestice. Caprele știu cu precizie ce fel de vreme va fi. Dacă urmează să plouă, aleargă de-a dreptul în grajd. Prin urmare, laptele este foarte bun de pus în tuburi.

— Ești o femeie deșteaptă. De fapt, asta am constatat-o chiar de la bun început.

— Și cât mercur vrei, domnule?

— Cam 500 de grame. Ai atât de mult?

— Am chiar mai mult.

— Atunci, așteaptă puțin. Mai întâi trebuie să știu dacă aveți și o altă substanță: de care am nevoie.

— La care anume te referi?

— Bismut. Este un metal cam rar. Ai așa ceva?

— Avem bismut, căci ne trebuie pentru ca să preparăm din el un suliman alb, pentru înfrumusețare.

— Foarte bine. Atunci, dă-mi 250 de grame de bismut și 500 de grame de mercur.

— Să le pun tot aici, în cornet?

— O, nu! Mercurul s-ar strecura imediat afară și ar dispărea.

— Chiar așa! Mercurul e ca dragostea bărbaților, care dispăre și ea îndată, atunci când... atunci când...

— Atunci când este turnată într-un astfel de cornet?

— Da, dar cornetul este inima. Nu e în stare să vă rețină dragostea. O, dragostea, dragostea! Câte biete femei a nefericit ea!

Îi aruncă o privire furioasă bărbatului ei, îi smulse boneta din cap și o trânti de creștetul propriu, strigând mânioasă:

— Omule, cum poți să te împopoțonezi cu o podoabă femeiască? Vrei să pângărești sufletul nevastei tale?

Acesta își acoperi repede chelia cu ambele mâini și strigă:

— Femeie, păcătuiești față de sfânta demnitate a bărbatului! Nu știi că ne este interzis să dezvelim capul ce aparține corpului nostru?

Dar isteața femeie știu să se descurce. Răspunse:

— Poftim, pune-ți pe cap cutia de făină!

Și, în același moment, înhăță o cutie rotundă de carton, în care se mai afla încă un rest de făină, și i-o îndesă pe cap, fără să dea vreo importanță acestui rest de făină, întreaga figură se pudră într-o clipă; bărbatul nu îndrăzni, însă, să rostească nici un cuvânt și rămase liniștit cu acest

chipiu de cotilion ^[6] așezat pe reședința erudiției sale. Ca musulman, care respectă cu strictețe obiceiurile credinței sale, printre care și acela de a nu sta cu capul descoperit, era acum foarte fericit că și-l acoperise din nou. Se părea că îi este total indiferent ce impresie făcuse asupra mea această nouă învelitoare. Se așază în genunchi, la pământ, și începu să scormonească printre vasele cele vechi.

— Ce cauți? îl întrebă frumoasa sa jumătate.

— O sticlă în care să-i punem lui effendi mercurul; poftim, uite una aici.

Se ridică și îi înmână nevastei sale sticla. Aceasta era atât de mare, încât putea să încapă în ea întreaga lor provizie de mercur, ba chiar mai mult poate. Femeia o ridică în dreptul luminii, privi în interiorul ei și spuse:

— Dar mai este niște firnis ^[Z] vechi înăuntru!

— Și ce rău poate să facă asta?

— Poate să facă mult rău. Ia apă și spală imediat sticla!
Plecă îndată cu sticla, foarte supus.

După un răstimp, vreme în care mă întreținusem cu învățata lui nevastă, se reîntoarse, roșu foc la față, de efortul depus, și spuse, pe un ton de disperare:

— N-am reușit s-o curăț; încearcă tu.

— Ești un neghiob! spuse ea. Voi, bărbații, nu sunteți buni de nimic.

Plecă, luând sticla cu ea. I-am lăsat în pace să facă ce vor, fără să rostesc nici un cuvânt. El îmi relatează, confidențial, câteva exemple referitoare la fericirea căsniciei lor, până când se reîntoarse nevastă-sa și mai roșie decât fusese el mai înainte.

— Effendi, se plânse ea. Sticla asta e vrăjită. Firnisul nu vrea să iasă din ea.

— Am știut acest lucru.

— Cum?... într-adevăr?

— Da. Nu poate fi îndepărtat cu apă, ci doar cu ulei de terebentină. Firnisul nu se dizolvă în apă.

— Dar ai fi putut să ne spui!

— O, nu; ar fi însemnat să vă jignesc.

— Cum așa?

— Un spițer trebuie să cunoască lucrurile acestea; în general, așa ceva știe și unul care n-a studiat chimia. Dacă v-aș fi atras atenția, ar fi fost o lipsă de politețe din partea mea, căci puteați să vă închipuiți că nu v-am crezut că ați studiat două mii de leacuri.

— Ei, aici ai dreptate. Ești un bărbat deosebit de politicoș și plin de considerație. Pentru asta, ai să primești acum firnisul gratuit. O să torn, mercurul peste el. Unde e balanța, omule?

— E în curte. Am cântărit ieri iepurele pe care vrem să-l mâncăm astăzi.

— Du-te și adu-o înăuntru!

Oh, vai! O balanță de spițerie pe care să cântărești un iepure de casă înjunghiat! Când o aduse, mi-am dat seama că își confecționase singur pârghia balanței, cioplind-o din lemn. Limba era o bucată de sârmă care se mișca între cei doi dinți ai unei furculițe. Talerele erau formate dintr-o cutie de lemn și, capacul acesteia. Și, totuși, instrumentul acesta bizar fusese echilibrat destul de bine.

Mi se cântăriră cele cerute și am fost foarte mulțumit și de prețul pe care mi l-a cerut doamna spițer, mai cu seamă că bismutul era cristalizat în romboedri perfecți.

După ce am cumpărat și plumb, am părăsit acel ciudat magazin și am primit cele mai bune urări de sănătate.

De acolo, am plecat spre buna Nebatja, care se trezise deja și mă primi cu mare bucurie.

Îmi arată din nou craiul pe care îl culesese; pe care am putut să-l privesc acum mai bine, la lumina zilei. Vru să mi-l dăruiască, dar n-am acceptat. Firește că i-am mulțumit pentru că mă avertizase în legătură cu fugarii.

Între timp, Halef mă așteptase cu nerăbdare. Stătea în dreptul porții și îmi strigă, încă de departe:

— În sfârșit, în sfârșit, sidi! Noi ne grăbim atât de tare și tu stai atâta timp plecat! Ei, cum stăm cu șmecheria?

— Foarte bine. Hangiul s-a trezit?

— S-au trezit cu toții.

— Atunci mă duc la vatră. Trebuie să fierb și să topesc.

— Am să stau și eu lângă tine și ai să-mi explici totul, ca să pot să te imit și eu după aceea.

— Nu, dragul meu, nu merge cu imitatul. Pentru a pregăti așa ceva e nevoie de niște cunoștințe pe care tu nu le posezi și chiar și acela care le are poate, dintr-o mică neatenție, să facă o greșală care l-ar putea costa viața, pe el sau pe un altul. De aceea, n-am să trădez absolut nimănui numele celor patru ingrediente pe care le am aici și nici modul cum se prepară amestecul. Spune-i lui Osko

să-mi aducă forma de turnat gloanțe pe care o are; are calibrul armelor de pe aici.

Pregătirile nu ne-au luat mai mult de jumătate de oră. Frunzele de cătină au fost fierte în Eau de Javelle diluată și leșia a fost strecurată printr-un șervet vechi de pânză. Din metale, am obținut opt gloanțe care semănau leit cu cele de plumb. Pe lângă acestea, am turnat mai multe gloanțe de plumb, pe care le-am zgâriat ușor cu vârful unui cuțit. Apoi am luat arma lui Osko și m-am dus în spatele casei, nepermițând nimănui să mă însoțească. Am încărcat arma cu unul din gloanțele de mercur, am ținut-o cu gura țevii doar la o distanță de aproximativ douăzeci de centimetri de o scândură și am tras. Se auzi o detunătură cu nimic deosebită față de cea produsă de un glonț de plumb, dar scândura rămase neatinsă. Pe pământ nu se vedea nici cea mai mică urmă din glonțul pulverizat.

Trebuia să fac neapărat această probă, căci acum eram sigur că nu se va întâmpla nici o nenorocire. De vreo trădare nu mă temeam, pentru că doar Halef, Osko și Omar știau secretul, iar aceștia trei îmi dovediseră, până acum, din plin că pot avea încredere în ei.

Rezolasem totul exact la timp, căci, atunci când m-am reîntors din spatele casei, tocmai venea muftiul-șef, împreună cu asistenții săi. Erau însoțiți și de alții. Când mă zări; muftiul-șef veni direct spre mine, mă trase deoparte și întrebă:

— Effendi, bănuiești de ce-am venit?

— Vrei să-mi raportezi cum stau lucrurile cu kodscha baschi.

— Nu, o, nu! Aș vrea să te întreb dacă i-ai cerut permisiunea micuțului hagi să fie de acord ca cineva să-i tragă un glonț în cap.

— Chiar atât de tare te apasă pe suflet problema asta?

— Da, căci este ceva nemaipomenit, peste măsură de surprinzător. Astăzi și-a mâncat deja filele din *Coran*?

— Întreabă-l tu însuși!

— Prefer să nu-l întreb, s-ar putea supăra. Știi tu, cuțitul lui! Și cu biciul, e așa de iute de mână și atât de generos!

— Da, e un flăcău viteaz, pe cînste!

— Deci, spune-mi: l-ai întrebato?

— Da, chiar înainte de a ne culca.

— Și ce răspuns ți-a dat?

— Hm! Nu prea părea să aibă chef, dar...

— Ar fi nemaipomenit, grozav, domnule! Și cînd putem să-ncepem?

— Ei, răbdare, răbdare! Nu merge chiar așa repede cum ai vrea tu. Ocrotitorul meu are ciudățeniile lui. De fapt, ieri nu ți-am spus chiar totul. Noi toți — și anume, cei trei însoțitori ai mei și cu mine — avem aceeași însușire. Nu ne temem de gloanțe.

— Ce??... Și tu?

— Așa cum îți spun.

— Înseamnă că și tu te hrănești cu foi din Coran?

— Nu pune prea multe întrebări. Astfel de secrete nu se trădează, firește, chiar așa ușor.

— Deci putem să tragem în voi după cum avem chef?

— Da, dacă v-ați dezgustat de viață.

— Cum adică? N-am simțit încă nici un astfel de dezgust.

— Atunci, ai grijă și nu trage cumva în vreunul dintre noi, fără a-i cere mai întâi permisiunea.

— De ce nu, effendi?

— Dacă ne dăm noi aprobarea, nu se poate întâmpla nimic. Dar cel care va acționa pe ascuns va avea de suferit, căci glonțul se va întoarce împotriva lui și se va înfige exact în acea parte a corpului în care a vrut să tragă în noi.

— Deci, dacă trag un glonț în capul lui hagiou sau în al tău, acesta va zbura înapoi și se va înfige în capul meu?

— Chiar așa. Vrei să încerci?

— Nu, effendi, mulțumesc! Dar de ce ați rînduit lucrurile așa și nu altfel?

— Ești destul de perspicace să-ți dai seama și singur: ca să ne asigurăm împotriva eventualilor dușmani. Pentru a-i pedepsi pe aceștia, nu este suficient ca gloanțele să nu ne facă nouă rău, ci trebuie ca ei înșiși să fie loviți așa cum voiau să ne lovească pe noi. Aceasta-i vechea lege a dreptei și riguroasei răzbunări.

— Da, ochi pentru ochi și dinte pentru dinte. În acest caz, nu vreau să fiu dușmanul vostru. Și, când plecați de aici?

— Te bucuri mult că vom pleca?

— Nu; după mine, aș prefera să rămâneți aici pentru totdeauna. Dar ne-ai adus o mare transformare aici.

— Totuși, spre bine!

— Da, și pentru asta îți suntem recunoscători, deși ar fi de preferat să lăsăm lucrurile așa cum le-a făcut Allah.

— Și crezi că a fost voia lui Allah ca mübarekul să vă înșele iar kodscha baschi să elibereze prizonierii?

— Asta precis nu.

— Cum îi merge lui kodscha baschi?

— Stă bine legat.

— Sper că n-ai să întreprinzi ceva care să-l scape de pedeapsa meritată.

— Dar ce crezi despre mine? Sunt un slujitor credincios al padișahului și nu-mi fac decât datoria. Pentru asta ai putea să-mi faci și mie pe plac și să pui o vorbă bună pe lângă hagi.

— Ei bine, am să-i reamintesc.

— Și îmi dai voie să mai chem și alți oameni?

— N-am nimic împotriva.

— Mă reîntorc îndată. Trebuie să-i spun și bravului Toma, care ar vrea și el foarte mult să vadă.

— Cine-i acest Toma?

— Este unul care se ocupă de comisioane și face ștafeta între Ostromdscha și Radowitsch.

— E un om cumsecade?

— Foarte cumsecade. Ieri, după ce ai plecat, te-a lăudat foarte mult. I-am povestit despre hagiul tău că se hrănește cu foi din *Coran* și, astfel, este invulnerabil la gloanțe. Voia și el tare mult să vadă așa ceva; vă este prieten. Pot să-l aduc și pe el?

— Adu-l!

Se îndepărtă rapid.

Oamenii aceștia erau atât de transparentți! Mi se trezi bănuiala că acest brav curier Toma fusese probabil însărcinat de cei doi Aladschy să ne studieze și apoi să le dea de știre. În scurt timp, observăm rezultatul strădaniilor muftiului-șef. Veniră o mulțime de oameni de ale căror priviri admirative scăparăm intrând în casă; dar primarul orașului veni să ne caute acolo.

Era însoțit de un bărbat cu picioarele strâmbe pe care mi-l prezintă cu următoarele cuvinte:

— Privește, effendi, acesta este curierul despre care ți-am vorbit.

M-am uitat drept în ochii acestuia și l-am întrebat:

— Deci, tu faci drumul pe jos între Ostromdscha și Radowitsch și viceversa?

— Da, domnule, răspunse el; dar nu merg pe jos, ci călare.

— Și când faci următorul drum?

— Poimâine.

— Nu mai curând?

Negă și, atunci, i-am spus:

— Asta-i foarte bine pentru tine.

— De ce?

— Deoarece ar fi foarte periculos pentru tine, dacă ai pleca astăzi.

— Dar din ce motive, effendi?

— Asta n-are importanță acum; dar, dacă voiai cumva să pleci astăzi, am dorit doar să te avertizez.

— Dar nu pleci și tu însuși tot astăzi?

Până acum mă privise deschis, cu sinceritate, dar, punându-mi această întrebare, privirea lui deveni deodată tăioasă și cercetătoare.

— Fără nici o îndoială, i-am răspuns, candid.

— Când, effendi?

— Exact la mijlocul zilei.

— Asta nu-i o oră bună. Ar trebui să pornești la ceasul rugăciunii de după-amiază, două ore după apusul soarelui.

— Așa ceva se face în deșert, nu aici. Nu-i o plăcere să călătorești noaptea prin păduri necunoscute, mai ales dacă sunt și frații Aladschy prin apropiere.

— Aceia? Întrebă el, cu o mirare destul de bine simulată.

— Îi cunoști? am replicat.

Răspunse printr-un „nu” scurt.

— Dar ai auzit de ei? m-am interesat mai departe.

— Doar așa, puțin. Muftiul-șef, care se află aici, mi-a spus că vor să te atace prin surprindere.

— Am aflat.

— De la cine?

— De la bunul tău prieten. Dacă sunt deștepți, mai bine n-ar încerca, pentru că nu prea știu de glumă.

— Da, am auzit asta, domnule, zâmbi el, viclean. Pe tine și pe ai tăi nu vă poate atinge nici un glonț.

— O, dar asta nu-i totul!

— Da, glonțul zboară înapoi și-l lovește pe cel care a tras.

Zicând acestea, îmi făcu un semn, șmecherește, cu ochiul, de parcă ar fi vrut să spună: „Ia ascultă, ești tu deștept, dar nici eu nu-s mai prost ca tine; hai să nu ne mai batem capul”. Era mult mai isteț decât primarul. Acesta din urmă probabil că-i observase și el zâmbetul, și-l interpretase corect, căci îl întrebă:

— Cum, tu nu crezi, Toma?

— O, dacă însuși effendi spune asta, trebuie totuși să-l credem!

— Asta te și sfătuiesc. Să te îndoiești de cuvintele lui ar fi fost o ofensă; tu, însă, ești un om politicos.

— Da, Allah știe asta, De aceea cred că și effendi va fi la fel de politicos și ne va dovedi că este invulnerabil la gloanțe.

Halef ne studiase cu atenție, și pe el și pe mine. Îi stătea în obicei ca, atunci când întâlneam un om, să citească de pe figura mea ce gândeam despre el. În orice caz, își dădu seama acum că nu nutream nici un fel de prietenie față de acest mesager, căci își duse mâna la bici și spuse:

— Hei, omule, nu cumva vrei să-i dai lecții de politețe renumitului nostru emir? Dacă asta ai de gând să faci, sunt gata să-ți scriu pe spinare, cu biciul acesta, paragrafe întregi din codul bunelor maniere.

Se ridică în picioare și făcu câțiva pași spre el. Acesta se retrase iute spre ușă și strigă:

— Stai pe loc, stai pe loc, o, hagiule! Nici nu mi-a trecut prin cap să vă poruncesc eu vouă ceva. Lasă-ți biciul la cingătoare! N-am cerut să mă puneți pe picior de egalitate cu voi.

— Atunci comportă-te în așa fel încât să fim mulțumiți de tine. Suntem copiii unicului profet și fiii padișahului și nu permitem să fim jigniți, mai ales de unul care poartă numele Toma; căci așa nu se poate numi decât un necredincios căruia i se permite să mănânce doar cojile de la pepenii musulmanilor. Și, de altfel, o să vă dovedim că nu v-am spus nici un neadevăr și că putem să săvârșim asemenea minuni, de-o să rămâneți cu gura strâmbă. Effendi, ce zici, o facem?

— Da, Halef, dacă ești de acord.

— Sunt de acord. Să mergem afară, în curte!

Când am ieșit afară, curtea era plină de oameni care așteptau cu nerăbdare minunile pe care muftiul-șef le promisese că le vor vedea. Cei pe lângă care trecurăm, ne priveau cu niște ochi cât cepele, iar cei care se aflau mai în spate își întindeau gâturile să ne poată urmări mișcările.

Micul hagiou puse mâna pe bici și plesni din el, în dreapta și în stânga, pentru a ne crea un culoar de trecere, ceea ce produse o oarecare îmbulzeală.

— Sidi, îmi dai gloanțele? mă întrebă, apoi, în șoaptă.

— Nu, căci vreau să fiu absolut sigur că nu se va produce nici un fel de accident. Mai întâi, o să luăm un glonț adevărat, din plumb. Tu vorbește cu oamenii. Ai mai mult talent oratoric decât mine.

Lauda aceasta îl făcu să se simtă deosebit de măgulit. Statura parcă se lungi și apoi se auzi răsunând vocea sa puternică:

— Voi, locuitorii din Ostromdscha, veți avea acum norocul, nemeritat, de a vedea patru bărbați viteji prin ale căror trupuri nu pot pătrunde gloanțele dușmanilor. Deschideți bine ochii și încordați-vă bine mințile, pentru ca să nu vă scape nimic din această minune și să le puteți povesti copiilor, nepoților și stră-strănepoților voștri, dacă o să mai trăiți până atunci. Păstrați ordinea și nu faceți gălăgie, pentru ca să nu ne tulbure nimic și trimiteți-mi-l acum pe acela pe care îl considerați cel mai bun trăgător, împreună cu flinta lui.

Se iscă un murmur în rândul celor prezenți. Fu căutat un astfel de om și, în cele din urmă, păși unul în față, cu arma în mână. N-am mai văzut nici un altul care să fi fost înarmat.

— Este încărcată arma ta? l-am întrebat, cu voce tare.

— Da, răspunse.

— Ai mai multe gloanțe la tine?

— Nu, domnule.

— Nu face nimic, am să-ți dau din ale mele. Dar mai întâi trebuie să ne dovedești că ești un trăgător iscusit. Vezi scândura aceea nouă care a fost bătută în cuie acolo, la șopron? Are un nod în ea. Încearcă mai întâi să-l nimerești pe acela.

Omul se dădu înapoi, ținti și trase. Mai mulți dintre cei prezenți se duseră să vadă lovitura și constatară că aceasta

se afla puțin alături de țintă.

— Asta nu prea ți-a reușit, spusei. Mai încearcă o dată.

I-am dat unul din gloanțele de plumb pe care le pregătisem. Osko livra muniția. Cea de-a doua lovitură a fost mai bună: omul țintise acum cu mai multă precizie. I-am dat apoi, trei gloanțe din celelalte, am luat în mână dreaptă, pe ascuns, un glonț de plumb și am spus:

— Ei, acum încearcă să nimerești gaura pe care ai făcut-o în scândură. Mai înainte, însă, arată gloanțele acestor oameni, ca să se convingă că ți-ai încărcat într-adevăr arma.

Gloanțele trecură din mână în mână, ceea ce luă ceva timp, căci fiecare voia să le vadă și să le simtă. După ce le primi înapoi, își încărcă flinta.

— Apropie-te! i-am poruncit, împingându-l spre țintă. Acum poți să tragi.

Zicând acestea, m-am așezat în fața scândurii. Omul lăsa arma în jos.

— Domnule, spuse, dar cum pot să nimeresc așa scândura?

— Da' de ce nu poți?

— Îmi stai în cale!

— Nu face nimic.

— Dar pieptul tău se află exact în fața țintei.

— Atunci, trage în el.

— O, domnule, dar am să te omor!

— Nu. Vreau să vă arăt că glonțul nu trece prin mine.

Își duse mâna la cap și se scărpină, stingherit, după ureche.

— Ei, vezi, tocmai asta e! spuse. Treaba asta este foarte periculoasă pentru mine.

— Cum așa?

— Glonțul o să ricoșeze din tine și va trece prin pieptul meu.

— Fii fără grijă. Am să-l prind cu mâna și am să-l țin strâns.

Un murmur de uimire se auzi din rândul mulțimii.

— Chiar este adevărat ceea ce spui, effendi? Am o familie de hrănit. Dacă mor, doar Allah mai poate avea grijă de ei.

— N-o să mori. Jur pe barba Profetului.

— Dacă spui tu așa, atunci să încercăm, domnule.

— Haide, trage!

Îl urmărisem cu foarte mare atenție pe Toma, mesagerul. Se apropie acum cât putu de mine și nu mă mai slăbi din ochi. Trăgătorul ținti spre mine. Se afla doar la o distanță de zece sau unsprezece pași. Dar lăsa, din nou, arma jos și spuse:

— N-am mai ținut până acum în nici un om. Domnule, ai să mă ierți, totuși dacă te nimeresc?

— N-o să am ce să-ți iert, căci n-ai să mă atingi.

— Și dacă totuși?

— N-ai ce să-ți reproșezi, pentru că eu ți-am poruncit să faci asta.

Am ridicat mâna dreaptă, dar am lăsat, pe ascuns, glonțul de plumb să alunece în mânecă, le-am arătat mâna goală și am spus:

— Cu mâna aceasta, voi prinde glonțul. Prin urmare, voi număra. La „trei”, poți să apeși pe trăgaci.

Am lăsat mâna jos, prinzând, în același timp, în palmă, glonțul care alunecă din mânecă. Toți ochii erau îndreptați spre mine.

— Unu... doi... trei!

Se auzi împușcătura. Am întins mâna în față spre gura țevii; ca și cum aș fi vrut să prind glonțul tras și apoi am ridicat glonțul, ținându-l între degetul mare și cel mijlociu.

— Poftim, iată-l. Sau, mai bine, ia-l tu, Toma! Privește-l, să vezi dacă este același cu care a fost încărcată arma.

Firește că acesta semăna perfect cu celălalt. Mesagerul stătea cu gura larg deschisă și se holba la mine, de parcă văzuse o stafie. Efectul asupra celorlalți oameni era ceva mai mic. Se îndoiseră, până în ultima clipă; acum, însă, așa-

zisa minune se petrecuse. Glonțul fu dat mai departe. Când trăgătorul îl primi înapoi, i-am spus cu voce tare, încât să poată auzi toți cei prezenți:

— Ei, și acum, încarcă-ți din nou arma cu el și trage în scândură.

O încărcă și trase. Bineînțeles, glonțul făcu o gaură în scândură.

— Vezi, o astfel de gaură aș fi avut și eu în piept, dacă nu eram invulnerabil la gloanțe. Ei, acum poți să tragi și în cei trei însoțitori ai mei.

Faptul că glonțul avusese a doua oară efectul obișnuit, deși pe mine nu mă atinsese, îi tulbură în mod deosebit pe toți acești oameni simpli. Se apropiară să-mi privească mâna și nu puteau găsi suficiente cuvinte pentru a-și exprima uimirea, căci nu vedeau nici cea mai mică urmă de rană pe aceasta.

— Allah e cu el! îl auzii pe unul spunând.

— Ba îl are pe dracu' în el! replică un altul.

— Cum să-l aibă pe dracu' în el, dacă se hrănește cu file din *Coran*? Nu, mare este Allah!

S-au schimbat tot felul de păreri, în vreme ce eu i-am dat trăgătorului încă alte trei gloanțe și i-am poftit pe Halef, Osko și Omar lângă hambar.

Probabil că aceștia trei nu prea avuseseră încredere, înainte de experiment. După ce, însă, se convinseseră că eu nu pățisem nimic, nu le mai era teamă și erau gata pregătiți să se lase împușcați. Trebuiau doar să nu uite trucul cu prinderea glonțului. Dar de asta preferam să mă îngrijesc eu. M-am așezat, deci, în spatele lor și m-am prefăcut că prind în aer glonțul, dând de fiecare dată înapoi un glonț de plumb, cu care se trăgea, apoi, în scândură, pentru a se face proba.

După ce și cei trei însoțitori ai mei au dovedit că sunt invulnerabili la gloanțe, se stârni deodată o furtună de aplauze și ovații, ce nici nu poate fi descrisă. Oamenii se înghesuiau care mai de care să ne pipăie, să ne privească,

să ne pună întrebări. Ne-ar fi luat zile întregi să dăm toate informațiile care ne erau cerute. Pentru a scăpa de înghesuială, ne-am retras în casă.

De acolo, l-am urmărit cu atenție pe Toma, messengerul. Nu mai avea nici cea mai mică urmă de îndoială; mi-am dat seama de aceasta, după gesturile înflăcărâte, entuziasmăte cu care încerca să-i lămurească despre cele întâmplăte pe cei care stătuseră mai departe. I-am făcut un semn lui Halef să se apropie, l-am arătat pe Toma și am spus:

— Nu-l scăpa din ochi. Dacă pleacă, urmărește-l, pe neobservate, ca să vezi ce face.

— De ce, sidi?

— Am eu o bănuială că a fost însărcinat de frații Aladschy să ne spioneze.

— Aha! De aceea ți-ai încruntat sprâncenele când te-ai uitat la el. M-am gândit eu imediat că nu ai încredere în el. Dar ce rău poate să ne facă?

— Îi va informa pe cei doi schipetari că avem de gând să plecăm de aici pe la amiază.

— Dar a spus, totuși, că n-are de gând să plece astăzi.

— A mințit, nu te baza pe ce-a spus. Dacă se duce acum acasă, tu ieși din oraș și ascunde-te undeva, pe drumul ce duce spre Radowitsch. Dacă trece pe acolo, vii și-mi spui.

— Și dacă nu vine?

— Ei, atunci te întorci, aici, după circa două ore. E de presupus că, după aceea, nu va mai pleca.

M-am interesat, apoi, de un frizer și bărbier și m-am dus acolo, pentru a-mi tunde părul și barba. Stăpânul frizeriei văzuse și el minunea noastră. În Orient, încăperile unde se află frizeria reprezintă un loc de adunare preferat pentru toți zvonistii și palavragiilor; de aceea, nici n-am fost mirat, găsind încăperea plină de oameni.

Acești oameni cumsecade îmi pândiră toate mișcările și nu scoaseră nici un cuvânt, cât timp bărbierul se ocupă de mine.

Unul dintre ei, care stătea chiar în spatele meu, se tot întindea și aduna șuvițele de păr ce cădeau pe jos, în vreme ce frizerul-bărbier mă tunde, până ce acesta văzând că privirile sale furioase nu dăduseră roade, îi trase un picior zdravăn și strigă:

— Hoțule! Tot ce cade aici pe jos este proprietatea mea. Nu mă mai jefui!

Înapoi, pe drumul spre casă, m-am oprit și la un negustor care vindea ciorapi și la unul care vindea ochelari. De la primul, am cumpărat o pereche de ciorapi lungi, care ajungeau până la coapsă, iar de la cel de-al doilea, niște ochelari de soare, cu lentile albastre.

Dintr-un al treilea magazin, mi-am procurat un turban verde, așa cum au voie să poarte doar vlăstarele Profetului. Cu acesta, aveam tot ceea ce-mi trebuia.

Fusesem plecat mai mult de o oră. Când am ajuns acasă, Halef se reîntorsese deja.

— Sidi, ai avut dreptate, mă informă. Ticălosul a plecat.

— Când?

— După câteva minute, după ce a ajuns acasă.

— Deci, era deja pregătit dinainte.

— Precis, căci n-a trebuit decât să pună șaua pe animale.

— Ce animale avea?

— El călărea pe un catâr și trăgea după sine patru măgari încărcăți, pe care îi legase unul de coada celuilalt, iar pe cel din față, de coada catârului său.

— Călărea la pas?

— Nu. Se pare că era foarte grăbit.

— Vrea să ajungă cât se poate de repede cu mesajul. Ei, asta nu trebuie să ne strice planurile. Eu am să plec acum, iar voi ceilalți veți părași Ostromdscha, la amiază.

— Și rămâne totul așa cum am vorbit, înainte să ne culcăm?

— Firește.

— Eu îl călăresc pe Rih?

— Da, iar eu iau calul tău. Pune șaua pe el și, apoi, ieși din nou afară din oraș; dar ia-ți papucii de rugăciune cu tine.

— De ce, sidi?

— Trebuie să mi-i împrumuți, căci am să-ți las ție cizmele mele cele lungi.

— Va trebui cumva să mă încălț cu ele?

— Nu, micuțule; s-ar putea să dispari cu totul în ele. Am să-ți dau acum toate lucrurile pe care trebuie să mi le păstrezi, îndeosebi armele. Apoi îmi voi lua rămas bun.

Îmi veni, însă, mai greu decât aș fi crezut să fac aceasta. Hangiul Ibarek, care voia și el să se întoarcă acasă acum, îmi promise că va porunci ca cei doi frați care trăseseră la hanul lui să fie biciuiți cum se cuvine; eu, însă, n-am crezut că vajnicul erou va avea curajul să facă așa ceva.

În sfârșit, în cele din urmă, m-am putut urca în șa. Cei doi hangii s-au mirat foarte tare când au văzut că nu călăream armăsarul meu, dar n-au aflat ce motive aveam.

La ieșirea din oraș, mă aștepta Halef și, lângă el — Nebatja.

— Domnule, spuse ea, am aflat că vrei să ne părăsești și am venit să-ți mai mulțumesc o dată, aici, unde nu ne poate vedea nimeni. Am să mă gândesc la tine și n-am să te uit niciodată.

I-am strâns mâna și apoi m-am îndepărtat rapid. Îmi făcea rău să mă uit în ochii ei umezi.

Halef mă mai urmă o bucată de drum, până ce ajunserăm în dreptul unor tufișuri. Acolo, am descălecat și am trecut în spatele acestora.

Micul hagi adusese cu el recipientul în care se afla fiertura de cătină. Cu ajutorul unui petic de cârpă, pe care îl adusese cu el, mă unse cu această fiertură, cu multă atenție, pe păr și pe barbă.

— Sidi, dar de ce trebuie să te mânjesc pe cap și pe barbă cu zeama asta? mă întrebă.

— Ai să vezi îndată de ce.

— Și chiar o să ți se schimbe culoarea părului?
— Cred c-ai să rămâi mut de uimire.
— Sunt foarte curios să văd. Dar ce faci cu ciorapii ăștia așa de lungi? Vrei să te încălți cu ei?

— Da, iar peste ei am să pun papucii tăi de rugăciune.

Micuțul purta întotdeauna cu el, în călătorie, acești papuci, pentru a-i avea la îndemână, în cazul în care, vizita o moschee, căci nu era permis să intri acolo încălțat cu pantofi de stradă.

După ce termină să-mi „ungă” părul, îmi trase afară din picioare cizmele de călărie iar eu îmi pusei ciorapii. Papucii îmi erau puțin cam mici, dar mergea și așa. Când privi din nou spre capul meu, își plesni, plin de mirare, mâinile, una de alta, și strigă:

— O, Allah! Ce minune! Părul tău devine din ce în ce mai blond.

— într-adevăr? Deja își face efectul fiertura?

— Pe ici, pe colo.

— Atunci trebuie ca, prin locurile pe unde mai este încă negru, să-i dăm o mână de ajutor. Poftim, ia pieptenele și întinde bine, peste tot, soluția.

Începu să mă pieptene conștiincios și, când mă privii apoi în mica oglindă de buzunar, văzui că devenisem cu totul blond. Apoi mi-am pus fesul, iar Halef a trebuit să-mi răsucească turbanul verde în jurul acestuia, astfel încât capătul destrămat al turbanului să atârne deasupra mâinii drepte.

— Sidi, am comis un mare păcat cu asta, șopti el. Doar urmașii direcți ai Profetului au voie să poarte un astfel de semn distinctiv. Tu, însă, nu ești nici măcar un adept al

Coranului, ci al *Cărții Sfinte* ^[8]. Oare am să pot da socoteală pentru această profanare, atunci când îmi va veni sorocul să trec peste podul morții?

— Cu siguranță.

— Eu, însă, tare mă îndoiesc.

— Fii liniștit. Un mahomedan ar păcătui, desigur, nu unul din vlăstarele profetului, dacă ar purta acest simbol, dar un creștin, însă, nu trebuie să respecte aceste reguli. Adepții Bibliei se pot îmbrăca așa cum le convine.

— Înseamnă că pentru voi e mai bine și mai comod, decât pentru noi. Dar o greșeală tot am făcut. Dacă ți-ai fi legat singur turbanul, tu nu ți-ai fi încărcat conștiința, dar, pentru că am făcut-o eu, un fiu credincios al profetului, am să fiu supus pedepsei.

— Nu-ți face griji! Am să iau acest păcat asupra mea.

— Și ai să arzi în iad, în locul meu?

— Da.

— O, sidi, n-am să îngădui așa ceva; te iubesc prea mult, ca să fac asta. Mai bine să ard eu, căci cred că pot suporta mai bine decât tine.

— Crezi că ești mai puternic decât mine?

— Nu, dar sunt mult mai mic decât tine. Poate voi putea găsi un loc unde să mă strecor pe sub flăcări, ca să nu-mi facă rău.

Poznașul! Eram convins că nu vorbește cu sinceritate. Știam că, în inima lui, devenise deja de mult un adevărat creștin.

Pentru a încheia transformarea, mi-am pus ochelarii și mi-am tras pe umeri pătura pentru cal, exact așa cum o poartă mexicanii.

— Minunea lui Dumnezeu! strigă Halef. Sidi, ești un cu totul și cu totul altul!

— Într-adevăr?

— Da. Nu știu dacă te-aș fi recunoscut, dacă treceai așa călare pe lângă mine. Numai după ținută mi-aș fi dat seama că ești tu.

— O, dar de asta și-ar putea da seama și alții. Oricum, n-are importanță. Frații Aladschy nu m-au văzut niciodată. Mă cunosc doar după descriere și, deci, este foarte ușor să-i păcălesc.

— Dar mesagerul te cunoaște!

— Pe acela probabil nu-l voi întâlni.

— Mă gândesc să nu fie cu ei.

— Nu cred. Vor să ne atace prin surprindere pe drumul acesta, între Ostromdscha și Radowitsch; el, însă, și-a încărcat măgarii și vrea să-și ducă marfa acolo. Prin urmare, avea de gând să meargă la Radowitsch. De aici, se poate presupune că îi va înștiința pe drum și apoi va pleca mai departe.

— Și chiar crezi că poți să te descurci singur cu ei?

— Da, precis.

— Ticăloșii ăștia au un nume rău famat; poate ar fi mai bine dacă te-aș însoți și eu. Doar sunt prietenul și ocrotitorul tău.

— Acum trebuie să-i ocrotești pe Osko și Omar. Ți-i încredințez pe aceștia doi.

Asta l-a consolat și l-a făcut să se simtă mândru. De aceea, s-a grăbit să-mi răspundă:

— Ai perfectă dreptate, sidi. Ce s-ar alege de cei doi fără mine, viteazul tău hagi Omar? Nimic, absolut nimic! De altfel îl am și pe Rih, căruia trebuie să mă dedic trup și suflet. Ai foarte multă încredere în mine.

— Atunci, să fii demn de această încredere. Ții minte tot ceea ce am discutat?

— Tot. Memoria mea este ca și botul unui leu, ai cărui colți țin strâns ceea ce au apucat.

— Ei, acum trebuie să ne despărțim. Rămâi cu bine! Să nu faci vreo greșală!

— Sidi, nu-mi întrista sufletul cu această admonestare. Doar sunt bărbat, sunt un erou; știi ce am de făcut.

Aruncă între tufișuri oala de care nu mai aveam nevoie acum, luă la subsuoară cizmele mele cele lungi și porni înapoi spre oraș. Eu, însă, mă îndreptai spre nord-vest, spre o întâlnire periculoasă și, poate, fatală.

În primul rând, nu aveam, firește, nici un motiv să mă tem de vreun pericol. Dacă frații Aladschy m-ar fi cunoscut și m-ar fi zărit, aș fi putut să mă gândesc că voi primi un

glonț în spate, în cazul unui atac perfid, pe neașteptate. Așa, însă, în cel mai rău caz, m-aș fi putut aștepta la un atac banditesc, cu scopul de a mă jefui, ca pe oricare alt călător. Iar pentru un astfel de atac, înfățișarea mea actuală nu oferea nimic ispititor.

Arătam ca un amărât urmaș al lui Mohammed, de la care nu prea aveai ce să iei, și chiar dacă îmi lăsasem armele la Halef, păstrasem totuși, în buzunar, cele două revolvere care erau prea suficiente pentru a face inofensivi doi agresori. Aceștia mi-ar fi văzut doar cuțitul și ar fi presupus că nu am alte arme. Aceasta i-ar fi făcut să fie mai puțin atenți, lucru cam periculos pentru ei.

Ținutul dintre Ostromdscha și până la Radowitsch este deosebit de fertil. Câmpiile și pășunile alternează cu pădurile. Strumița este zâna care dăruiește regiunii această binefacere.

În stânga, se află versanții de nord-est ai munților Welitza Dag, iar în dreapta se întind înălțimile Plaschkawitza Planina. N-am întâlnit nici un om pe drum și, abia după ceva mai mult de o oră, mi-a ieșit în cale un bulgar singuratic, pe care l-am recunoscut ca atare după straie.

Datorită turbanului meu verde, el se opri și se înclină, făcându-mi loc, respectuos, să trec. Chiar și cel mai bogat musulman îl cinstește pe cel mai sărman, cel mai zdrențaros șerif^[9]; respectă în acesta pe urmașul profetului, căruia îi este îngăduit, încă din timpul vieții, să vadă cerul lui Allah.

Mi-am oprit calul în fața lui, i-am răspuns la smeritul lui salut și l-am întrebat:

— Allah să binecuvânteze punctul de plecare al călătoriei tale! De unde vii, frate al meu.

— Am plecat din Radowitsoh.

— Și încotro te duci?

— Spre Ostromdscha, unde voi ajunge cu noroc, dacă vei binevoi să-mi dai binecuvântarea ta.

— Binecuvântarea mea te va însoți tot drumul. Te-ai întâlnit cu mulți călători?

— Nu. N-am întâlnit pe nimeni pe drum și, astfel, am putut să-mi îndrept netulburat gândurile spre binefacerile lui Allah.

— Deci, n-ai văzut pe nimeni?

— Pe drum, doar pe unul singur, și anume pe mesagerul Toma din Ostromdscha.

— Îl cunoști pe acest om?

— Toată lumea din Radowitsch îl cunoaște, căci el ne duce mesajele de colo, colo.

— Ai vorbit cu el?

— Am schimbat câteva cuvinte. A poposit în cătunul acela mic, peste care ai să dai în curând, acolo unde drumul te poartă peste râu.

— Ai poposit și tu acolo?

— Nu, n-am avut timp.

— Atunci, poate știi unde trage în gazdă mesagerul, când ajunge la Radowitsch?

— Vrei să dai de el?

— Poate.

— Nu trage la vreun han, așa cum probabil te-ai gândit, ci la o rudă pe care o are acolo. Chiar dacă ți-aș spune numele aceluia, tot n-ai putea să-l găsești fără ajutor, întrucât nu-ți pot descrie ulițele prea exact. De aceea, te rog să te mai interesezi o dată la Radowitsch.

— Îți mulțumesc. Allah să te călăuzească!

— Iar ție cerul să ți se deschidă!

Plecă pe drumul lui iar eu pe al meu, la fel de tihnit ca și mai înainte.

Ei, acum puteam să chibzuiesc cum stăteau lucrurile. Cei doi Aladschy nu se aflau, cu siguranță, în Radowitsch, căci ar fi fost prea periculos pentru ei; îl așteptaseră, deci, pe mesager în cătun și ce aveau de făcut după aceea

depindea de cele ce urma să le comunice acesta, în nici un caz, la un atac deschis n-ar fi recurs și era îndoielnic și faptul că ar mai fi intenționat să ne tragă câte un glonț în spate, căci, acum, probabil, ne considerau invulnerabili la gloanțe.

Încă nu era amiază; de aceea, m-am gândit că s-ar putea să-i mai găsesc în cătun. Precis că mesagerul le comunicase că intenționez să plec pe la acea oră. Mai aveau încă destul timp să-și găsească o ascunzătoare. Mă bucuram în sinea mea să le pot juca o festă și să trec pe lângă ei, fără să mă poată incomoda în vreun fel.

După aproape o jumătate de oră, am ajuns în acel cătun care se compunea numai din câteva case. Drumul făcea o cotitură în unghi drept, care ducea spre pod și, aici, am putut să privesc partea din spate a unei clădiri care se afla în apropierea podului. Se aflau acolo și pășteau două vaci, câteva oi și trei cai, din care doi aveau șeile pe ei — amândoi erau cai pagi, împeștrigați cu pete albe și brun închis.

Mi-am dat seama imediat că erau cai jumătate pur sânge și m-am gândit că s-ar putea să provină dintr-o iapă mescherdi. Acești cai sunt foarte rezistenți, nu sunt pretențioși; au un gât puternic și picioarele din spate la fel de puternice și sunt foarte rapizi. Un călăreț bun poate avea toată încrederea într-un astfel de cal și îi poate pretinde destul de multe.

Să fi fost oare aceștia caii celor doi Aladschy? Să se fi aflat cei doi exact în casa aceasta pe lângă care trebuia neapărat să trec?

Tare aș fi vrut să intru în vorbă cu ei, dar trebuia s-o fac în așa fel, încât să nu bată la ochi, să nu le trezesc cumva neîncrederea.

După ce am trecut de cotitură, am putut să văd și partea din față a casei. Se afla acolo o streășină care se sprijinea pe patru stâlpi și sub care se găseau câteva mese și bănci construite din scânduri bătute în cuie. Erau goale, în afară

de una, la care ședeau doi bărbați. Mă văzură venind. Priviră imediat, cu băgare de seamă, în ambele părți, căci oamenii de soiul acesta trebuie să fie mereu cu ochii în patru.

Am observat cu ce priviri tăioase, neîncrezătoare, mă urmăreau și m-am prefăcut că vreau să trec pe lângă ei fără să-i bag în seamă. Atunci, însă, se ridicară de la locurile lor și făcură câțiva pași înainte.

— Stai! strigă unul dintre ei, ridicând, poruncitor, o mână. Nu vrei să bei un păhărel de rachiu cu noi?

Eram convins că îi aveam în fața mea pe cei pe care-i căutam. Precis erau frați — semănau izbitor de bine unul cu altul. Amândoi — la fel de înalți și de lați în umeri — erau mai înalți și mai puternici decât mine. Mustățile groase și lungi, culoarea chipurilor lor, pe care toate capriciile vremii își lăsaseră amprenta, și armele pe care le purtau, toate acestea le dădeau un aspect războinic. Armele le țineau rezemate de masă. La cingătoare aveau cuțite și pistoale, iar în partea stângă, fiecare purta agățată câte o bardă haiducească.

Mi-am tras ochelarii în jos, pe nas, i-am privit așa cum ar privi un pedagog niște tineri necuviincioși și am întrebat:

— Dar cine sunteți voi de vă permiteți să deranjați un nepot al profetului din evlavioasele sale gânduri?

— Suntem fiii cucernici ai profetului, ca și tine. De aceea vrem să te cinstim, oferindu-ți o băutură răcoritoare.

— Rachiu? Asta numești tu băutură răcoritoare? Nu cunoști cuvântul *Coranului* care interzice rachiul?

— Nu știu nimic despre asta.

— Atunci du-te la un tălmaci al capitolelor sfinte din *Coran* și roagă-l să te instruiască!

— N-avem timp pentru așa ceva. N-ai vrea s-o faci tu?

— Dacă dorești, sunt gata s-o fac, căci profetul spune: cel ce poate mântui un suflet, acela va ajunge, după moarte, direct în cel de-al treilea cer. Acela, însă, care

mântuiește două suflete, merge direct în cel de-al cincilea cer.

— Atunci, câștigă-ți-l pe cel de-al cincilea. Noi suntem pregătiți să te ajutăm. Descalecă, deci, cucernice om și fă-ne și pe noi tot atât de sfinți precum ești tu!

Îmi țină scărița de șa, iar celălalt mă apucă de braț și mă trase jos, pentru a preîntâmpina orice eventuală împotrivire a mea.

Odată jos din șa, mă îndreptai, șchiopătând, cu solemnitate, spre masa la care șezuseră cei doi și la care se reasezară acum.

— Îți târăști un picior după tine, râse unul dintre ei. Te-ai accidentat cumva?

— Nu. Asta este soarta mea, replicai scurt.

— Deci, te-ai născut schilod. Înseamnă că Allah îți vrea binele, căci acelaia pe care îl iubește îi trimite o suferință. Nu vrei să ne spui și nouă, păcătoșilor nevrednici, numele tău sfânt?

— Dacă vă veți uita în tabelele *nakyb-el-eschraf*-ului ^[10] care se fac în fiecare oraș, o să-l găsiți acolo...

— Te credem. Dar, pentru că nu avem aceste tabele aici, sper că te vei îndura de noi și ne vei spune tu numele.

— Ei, atunci aflați că sunt șeriful hagi Schehab Eddin Abd el Kader Ben hagi Gazali al Farabi Ibn Tabit Mrewan Abud Achmed Abu Baschar Chatid esch Schonahar.

Cei doi tâlhari de drumul mare își astupară urechile cu mâinile și izbucniră în hohote de râs. Nu păreau să aibă chef să se lase impresionați de titlul meu de șerif. Nici nu era de mirare, dacă erau schipetari greco-catolici; pentru că, însă, după straietele pe care le purtau, am bănuț că se declarau a fi adepți ai islamului, era de presupus că nu cunoșteau aproape nimic din învățăturile și regulamentele acestuia.

— De unde vii tu, acesta cu numele atât de lung încât nimeni nu-l poate ține minte? mă întrebă unul dintre ei.

Peste ochelari, i-am aruncat o privire lungă, serioasă, plină de reproș, și am răspuns:

— Nu-l poate ține minte nimeni! Dar eu ce-am făcut în urmă cu câteva clipe? Nu ți-am spus numele meu?

— Firește.

— Deci, înseamnă că-l știu și l-am ținut minte.

Amândoi râseră din nou cu hohote.

— Da, tu! Ar fi de-a dreptul grav, dacă nu ți-ai ști propriul nume. Dar cred că ești singurul care-l poate ține minte.

— Numele acesta nu poate fi uitat niciodată, căci este înscris în cartea vieții.

— A, așa! Tu ești șerif și cei ca voi nu ajung în iad. Dar voiai să ne mântuiești și pe noi și să ne explici că rachiul este interzis.

— Și chiar este, și anume cu strășnicie.

— Și asta stă scris în Coran?

— Sigur și adevărat.

— Dar pe vremea când profetul a avut revelațiile, se găsea deja rachiu?

— Nu, căci despre asta nu stă scris nici un cuvânt în istoria universală și a științelor naturii.

— Deci, s-ar putea nici să nu fie interzis.

— O, ba da! Cuvintele respective sună așa: „tot ceea ce te îmbată este interzis, este oprit, este blestemat”. Deci și rachiul este blestemat.

— Dar el nu ne îmbată!

— Ei bine, atunci nu vă este interzis.

— Și nici vinul nu este periculos pentru noi.

— Atunci să-l beți cu evlavie și în cantități moderate.

— Asta-i bine! E plăcut să auzi așa ceva! Nu pari să fii un tălmaci rău. Dar tu te îmbeți de la rachiu?

— Nu, dacă beau doar puțin.

— Și ce înțelegi tu prin „puțin”?

— Câteva degetare de rachiu diluat cu o sticlă de apă așa ca asta.

Am arătat spre sticla mare și burtoasă de rachiu, care se afla pe masă, în fața noastră.

— Da, așa, într-adevăr, n-ai cum să te îmbeți. Atunci, am să-ți aduc apă și apoi ai să bei cu noi.

Se ridică și aduse îndată o oală plină cu apă și un pahar. Umplu paharul pe sfert cu apă și apoi turnă, până sus, rachiu.

— Așa, spuse, punându-mi-l în față. Acum are apă în el. Poți să bei cu noi fără să păcătuiești împotriva poruncilor *Coranului*. Allah să-ți binecuvânteze viața!

Duse sticla la gură, trase o înghițitură lungă și apoi i-o dădu fratelui său, care se servi și el din plin. Am sorbit și eu puțin din pahar.

Acesta părea că vrea să continue vorba, în vreme ce celălalt tăcea și doar mă privea. Curând, reîncepu cu întrebările:

— Prin urmare, de unde vii?

— De fapt, vin din Avret Hissar.

— Și încotro te duci?

— La Skopje, pentru a-i învăța pe credincioșii de acolo legile și regulamentele *Coranului*.

— La Skopje? Dar n-o să prea ai parte de bucurii acolo.

— De ce? l-am întrebat, sfios, cu uimire.

— Nu știi că acolo își bat joc de cucernicie?

— Am aflat și tocmai de aceea vreau să merg acolo.

— S-ar putea să te coste capul, dar n-ai să convertești pe nimeni.

— Ceea ce trebuie să se întâmple se va întâmpla. Așa stă scris în cartea vieții.

— Se pare că tu cunoști foarte bine această carte.

— Allah o cunoaște și doar el singur o citește. Sper că și unii locuitori din Skopje să fie însemnați în ea.

— De asta mă îndoiesc foarte tare. Probabil că există foarte mulți schipetari acolo și ăștia nu sunt buni de nimic.

— Din păcate, și eu am auzit asta.

— Că schipetarii nu sunt buni de nimic?

— Exact.

— Cum așa?

— Diavolul a pus stăpânire pe ei. Eu nu-i cunosc, dar se zice că sunt hoți, tâlhari și criminali. Chiar și iadul este prea bun pentru ei.

— Și până acum n-ai văzut nici un schipetar?

— N-am avut niciodată marele ghinion să întâlnesc un astfel de păcătos, am răspuns eu cu un suspin, compunându-mi totodată și o figură de prostănac.

Își făcură semn cu picioarele pe sub masă și păreau că se distrează grozav pe seama neroziei mele.

— Dar nu te temi de ei? mă întrebă el, din nou.

— De ce m-aș teme de ei? Crezi că ar putea să-mi facă altceva, decât ceea ce mi-a fost deja destinat?

— Hm! Călătorești, totuși, spre țara schipetarilor. Dacă te atacă un astfel de tâlhar?

— Ar fi mai mare păcatul de truda lui. Asta este toată averea mea.

Am aruncat pe masă șase piaștri și chiar spuseseam adevărul, căci nu aveam mai mult la mine, pentru că îmi lăsasem și banii la micul meu Halef.

— Da, de fapt nu prea au ce lua de la tine, dar ar trebui să ai bani, de vreme ce călătorești!

— Bani? Pentru ce?

— Ei, ca să poți să trăiești.

— Pentru asta n-am nevoie. N-a poruncit profetul să fim ospitalieri?

— Aha, vasă-zică cerșești?

— Să cerșesc? Cum poți să jignești un șerif? Mâncare, băutură și un loc unde să dorm noaptea găsesc peste tot.

— Și unde ai dormit noaptea trecută?

— În Ostromdscha.

— Aha, acolo! Foarte interesant.

Își aruncară o privire unul altuia, care se vroia a fi secretă.

— De ce? Sunteți cumva de acolo?

— Nu; dar am auzit că noaptea trecută a fost un mare incendiu acolo.

— Mare? O, nu!

— Se zice că ar fi ars jumătate de oraș.

— Asta v-a spus-o un mare mincinos. A fost un incendiu, asta-i adevărat; dar lipsit de importanță și nici măcar nu s-a petrecut în oraș.

— Atunci unde?

— Sus, pe munte.

— Dar acolo nu există nici o casă!

— Ba există o colibă.

— Nu cumva aceea a bătrânului mübarek ?

— Da, aceea.

— S-a aflat cine a fost incendiatorul?

— Mübarekul însuși.

— Asta n-o cred. Un asemenea om evlavios poate fi un incendiator?

— O, dar n-a fost chiar atât de cucernic pe cât s-a prefăcut că este.

— Așadar, ar fi totuși adevărat ceea ce am auzit!

— Dar ce ați auzit?

— Că ar fi, de fapt, un mare ticălos, un răufăcător.

— De data asta ați fost bine informați.

— Știi sigur?

— Da, pentru că am fost acolo când a fost prins. Am fost și la foc și peste tot.

— Înseamnă că i-ai văzut și pe cei patru străini care au organizat totul.

— Am locuit și am dormit în același han cu ei.

— Într-adevăr? Ai și stat de vorbă cu ei?

— Cu toți patru!

— I-ai mai recunoaște, dacă i-ai întâlni acum?

— Imediat!

— Asta-i bine, foarte bine. De fapt, noi îi așteptam, pentru că trebuie să vorbim cu ei. Dar, pentru că nu i-am

văzut niciodată, s-ar putea, foarte ușor, să ne înșelăm. N-ai vrea să ne atragi atenția asupra lor, dacă vor veni?

— Cu plăcere, cu plăcere, dacă nu trebuie să aștept prea mult.

— Dar mai ai destul timp!

— Nu, poimâine trebuie să ajung în Skopje.

— Nu trebuie să aștepti decât vreo trei ore.

— E prea mult.

— O să te plătim pentru asta.

— Să mă plățiți? Asta s-ar putea să schimbe situația. Și cât vreți să mă plățiți?

— Cinci piaștri, până ce vin.

— Și dacă nu vin sau vin mai târziu și eu nu mai pot pleca, pentru că se va întuneca?

— Atunci o să-ți plătim mâncarea și dormitul aici peste noapte.

— Atunci rămân; dar trebuie să-mi dați chiar acum cei cinci piaștri.

— Șerifule! Crezi cumva că n-avem bani?

— Nu, cred că eu nu am; de aceea aș dori să-i primesc acum.

— Ei bine, fleacul ăsta putem să-l rezolvăm foarte ușor. Poftim!

Îmi puse în față zece piaștri și, când l-am privit mirat, mi-a spus, disprețuitor:

— Ia-i, suntem bogați.

Erau, într-adevăr, căci punga lor cu bani era mare și înăuntru suna a aur.

Apoi mi s-au pus întrebări despre propria-mi persoană. A trebuit să mă descriu exact, pe mine și pe însoțitorii mei, și apoi să spun dacă am văzut că gloanțele nu ne atinseseră.

Am povestit tot ceea ce se întâmplase și, după aceea, schipetarul întreabă:

— N-ai auzit cumva când au spus acești patru oameni că vor să plece?

— Eram acolo când unul dintre ei a zis că vor pleca pe la amiază.

— Asta am aflat și noi; dar credem că, totuși, nu vor veni.

— De ce nu?

— Pentru că se tem.

— O, dar acești străini nu arată ca unii care s-ar putea teme de ceva! Și de cine s-ar teme?

— De schipetari.

— Asta n-o cred; nici măcar eu nu mă tem de ei, darămite cei patru! Ar fi trebuit să vedeți doar armele unuia dintre ei.

— Am auzit despre asta. Probabil, însă, că li s-a spus că vor fi spionați de schipetari.

— Nu știu nimic despre asta; am auzit, însă, ceva despre doi tâlhari.

— Deci, totuși! Ce-i cu ei?

— Bătrânul mübarek a tocmit doi tâlhari care să-i omoare pe cei patru străini, pe drum.

— De unde se știe asta?

— Dintr-o discuție la care cineva a tras cu urechea.

— Drace! Ce neprevăzători! Se cunoaște numele tâlharilor?

— Nu, și cred că nici aceștia nu sunt cunoscuți.

— Și ce-au spus cei patru străini în legătură cu asta?

— Au râs.

— Allah, Allah! Au râs? se înfurie el. Au râs de aceia care îi vor ataca?

— Da' de cine altcineva?

— Vreau să spun că, dacă este vorba despre niște schipetari adevărați, o să le cam treacă străinilor cheful de râs.

— Asta n-o cred.

— Cum? Nu crezi? Adică ce vrei să spui? Crezi că schipetarii sunt niște băiețandri slăbănogi?

— Pot să fie cât de puternici ar vrea; nu vor putea să le facă nici un rău celor patru, căci sunt invulnerabili la gloanțe.

— Invulnerabili la gloanțe? Drace! N-am crezut niciodată așa ceva și am considerat că sunt doar povești de adormit copiii. Ai văzut tu, cu ochii tăi, așa ceva?

— Am văzut; m-am aflat chiar acolo, lângă ei.

— Și gloanțele nu i-au lovit? Iar omul acela chiar le-a prins?

— Cu mâna. Apoi, după ce s-a tras încă o dată cu același glonț, acesta a găurit scândura.

— E greu de crezut.

— Dar peste cinci sute de oameni au fost acolo, au văzut și au pus și mâna pe gloanțe.

— Atunci, trebuie să credem. Dacă aș putea să fac și eu trucul ăsta, aș mânca toată ziua numai foi din *Coran*.

— Ei, nu cred că-i vorba doar de atât, ci bănuiesc că mai sunt și alte secrete la mijloc.

— Fără îndoială. Aș da orice să aflu aceste secrete.

— Nici unul dintre ei nu le va trăda.

— Hm! Poate totuși.

— Dar poate eu cunosc două persoane care le-ar putea afla.

— Cine ar fi astea?

— Tâlharii care îi pândesc.

— O, ăștia în nici un caz!

— Nu te pricepi la lucruri din astea, totuși, ești șerif. Presupun că schipetarii i-ar cruța viața unuia dintre străini, cu condiția să le spună secretul.

— Da, dar uiți ceea ce este mai important, am spus, cu sânge rece.

— Ce anume? mă întrebă, agitat.

— Faptul că acești oameni nu trebuie să se teamă de schipetari; sunt doar invulnerabili la gloanțe, așa cum a trebuit să recunoașteți și voi.

— Trebuie, într-adevăr, să recunoaștem, căci am mai auzit din gura cuiva de încredere; dar, te întreb eu: sunt cumva invulnerabili și la pălituri și la împunsături?

— Hm! Asta nu știu.

— Nici nu cred că sunt, căci, dacă ar fi fost, s-ar fi lăudat și cu asta. Deci, pot fi atacați și loviți. Dar tu ce părere ai: dacă noi am fi cei doi schipetari, ar trebui să ne temem de străinul acela care călărește calul arab?

— În luptă, cu siguranță nu.

— Vasăzică, nu sunt chiar atât de feriți de toate primejdiile. Dar și eu sunt convins că n-o să li se întâmple nimic, mai cu seamă dacă o să-i apărăm noi.

— Chiar vreți să faceți asta? am întrebat, foarte liniștit.

— De ce te îndoiești? Am plecat din Radowitsch, ca să le ieșim în față; vrem să-i primim și să le facem o surpriză. Vor locui la noi. O să fie oaspeții noștri. Va fi vai de cel care va vrea să le facă vreun rău!

— Hm! Te cred. Dar pot fi atacați prin surprindere, înainte de a ajunge aici.

— O, nu, nu există până aici nici un loc convenabil pentru un atac prin surprindere.

— Știi tu precis? am întrebat, străduindu-mă să-mi compun o figură cât mai neroadă posibil.

— Da, căci am fost soldat. Mai departe, acolo sus, spre Radowitsch, se află un loc convenabil, și anume, unde se merge prin pădure. Există acolo niște stânci mari fărâmate, de ambele părți ale drumului, iar crângul este atât de des, de stufos, încât nu se poate fugi nici prin stânga, nici prin dreapta. Dacă ar fi atacați acolo, n-ar mai avea nici o scăpare, ar fi pierduți.

În pauza care urmă apoi, căci acesta privea în jos, gânditor, am auzit foarte clar niște gemete venind dinspre casă. Le auzisem și mai înainte, dar nu atât de clar; părea să fie o voce de copil. Treaba asta mi se păru cam suspectă, dar mă gândii că schipetarii n-ar fi avut chiar atâta

îndrăzneală să comită aici o nelegiuire și apoi să stea atât de liniștiți.

— Cine geme acolo înăuntru? am întrebat.

— Nu știm.

— Casa aceasta este un han?

— Doar un mic birt.

— Unde e birtașul?

— În odaie.

— Vreau să mă duc să mă uit, am spus, ridicându-mă și îndreptându-mă spre ușă.

— Stai! Încotro? întrebă unul dintre ei.

— Înăuntru, în birt.

— Du-te aici, la oblon!

Mi am dat seama imediat că nu voiau să mă lase să vorbesc singur cu birtașul. În orice caz, acesta îi cunoștea și se temeau să nu-i trădeze. M-am dus, deci, șchiopătând spre oblonul deschis și am băgat capul înăuntru. Gemetele se auzeau în continuare.

— Birtașule! am strigat.

— Aici, răspunse o voce bărbătească.

— Cine geme așa, acolo, înăuntru?

— Fiica mea.

— De ce?

— Are durere de dinți.

— Câți ani are?

— Doisprezece.

— N-ai fost la un *hekim*?

— Nu, sunt prea sărac.

— Atunci am să te ajut eu; vin înăuntru.

Cei doi frați auziseră fiecare cuvânt ce fusese rostit. Când mă îndreptai acum, din nou, spre ușă, se ridicară și mă urmară.

Odaia era extrem de sărăcăcioasă, chiar și având în vedere condițiile de acolo. Nu se mai afla nimeni acolo, afară de birtaș și de pacientă, care stătea ghemuită într-un colț și gemea.

Omul ședea pe un scăunel, cu coatele sprijinite pe genunchi și cu bărbia în mână și nici măcar nu se uita la noi.

— Deci, tu ești birtășul? l-am întrebat. Unde este birtășița?

— Moartă, răspunse el, înăbușit, fără să mă privească.

— Ești de compătimit. Mai ai și alți copii?

— Încă trei, mai mici.

— Și aceștia unde sunt?

— Afară, la râu.

— Ce imprudență! Copiii nu se lasă singuri, fără supraveghere, la râu.

Abia acum își înălță capul și mă privi uimit. Oare nu se așteptase la o asemenea simpatie?

— De ce nu te duci să-i aduci aici, cu tine? l-am întrebat, în continuare.

— Nu pot.

— Din ce motiv?

— N-am voie să ies afară.

— O, dar cine ți-a interzis?

Aruncă o privire întunecată spre cei doi frați și, în același timp, am observat că unul dintre ei îi făcu un semn amenințător cu degetul. M-am prefăcut că nu am observat nimic și m-am îndreptat spre colțul unde se afla micuța, i-am adresat câteva cuvinte prietenești și am dus-o spre oblonul deschis.

— Vino aici! am rugat-o, pe un ton blând, ca să-i trezesc încrederea. Am să-ți iau imediat durerile. Deschide gura și arată-mi dintele.

Se execută, fără să șovăie. Dintele nu avea nimic; probabil era o durere reumatică, iar pentru asta nu era nici un remediu. Dar știam din experiență ce influență poate avea imaginația, mai ales asupra copiilor. Mai întâi de toate, trebuia să înceteze cu plânsul.

— Ei, acum închide gurița și răspunde-mi prin „da” sau „nu”, dând din cap, i-am spus. Ai mai avut dureri?

Dădu din cap în semn că „da”.

— Atunci, fii atentă. Am să țin mâna, un timp, pe obrazul tău și ai să vezi că durerile dispar.

I-am tras papul spre mine și mi-am așezat mâna pe obrazul dureros, mângâindu-i-l în același timp. Nu mă pricep deloc la magnetism, dar m-am bazat pe puterea imaginației copilului și pe senzația binefăcătoare pe care ți-o dă o mână caldă, prietenoasă, care-ți atinge ușor obrazul dureros.

— Ei, a dispărut durerea? am întrebat-o, după un timp.

Dădu afirmativ din cap.

— Cu totul?

— Da, cu totul! răspunse, cu fețișoara strălucitoare și zâmbindu-mi cu ochi recunoscători.

— Nu vorbi și mai respiră puțin doar pe nas, căci, atunci, durerea nu va mai reveni.

Totul fusese foarte simplu, firesc și, totuși, când am vrut să ies din nou afară, omul se îndreptă spre mine, îmi apucă mâna și spuse:

— Domnule, încă de ieri se văita; era ceva insuportabil și de aceea au plecat ceilalți copii. Tu ai făcut o minune!

— Nu, nu e nici o minune. E un remediu foarte simplu, pe care l-am mai folosit și o să ajute, dacă o mai ții pe micuță în odaie și astăzi. Pe ceilalți trei copii ai tăi am să-i aduc eu.

— Tu, domnule, tu? mă întrebă.

— Firește, căci tu nu poți.

Cei doi frați îi aruncau priviri mânioase. El, însă, se aplecă, de parcă ar fi vrut să ridice ceva de pe jos, se apropie astfel de mine și îmi șopti, în vreme ce se ridica:

— Păzește-te! Sunt frații Aladschy.

— Ce-a fost asta? strigă unul dintre cei doi, care probabil auzise o șoaptă... Ce-ai spus?

— Eu? Nimic! răspunse birtașul, cât se poate de natural.

— Dar eu am auzit totuși!

— Te înșeli.

— Câine, să nu minți că-ți trag una de te fac praf!

Schipetarul ridică pumul... l-am prins de braț și am spus:

— Prietene, ce faci! Nu știi că Profetul a interzis credincioșilor să-și lase chipul desfigurat de mânie?

— Puțin îmi pasă mie de Profetul tău!

— Eu nu te mai înțeleg. Te porți ca un om rău și vrei, totuși, să fii prietenul celor patru străini care nu fac rău nici unei muște?

Lăsă brațul în jos, îi mai aruncă o privire întunecată birtașului, și apoi îmi răspunse:

— Ai dreptate, șerifule. Dar eu iubesc adevărul și urăsc minciuna; de aceea m-am înfuriat atât de tare. Hai, să ieșim afară!

L-am urmat, iar afară m-am comportat de parcă era de la sine înțeles că mă pot mișca liber și m-am îndreptat spre râu. Nu era nici o îndoială că cei doi mă considerau, într-un fel, prizonierul lor. Înapoi nu m-ar fi lăsat să plec și nici înainte, pentru că aș fi putut foarte ușor să-i trădez, chiar dacă nu-i cunoșteam și chiar dacă nu aveam nici o intenție de trădare. De aceea, trebuiau să fie cu ochii pe mine.

Jos, chiar aproape de apă, se aflau cei trei copii ai birtașului. Le-am dat cei zece piaștri pe care-i promisem și le-am spus că pot veni înapoi acasă, la tatăl lor, căci surioara lor era acum sănătoasă. Săriră în sus, chiuind de bucurie și alergară spre casă. Când m-am așezat din nou la masă, mi-am dat seama, după figurile celor doi frați, că luaseră o hotărâre.

Aici se cam temeau de vreo întâlnire periculoasă și se apropia și timpul când ar fi trebuit să sosim; de aceea, am tras concluzia că se înțeleseseră, probabil, să plece. Și chiar așa era: unul dintre ei, cel care până acum vorbise cel mai mult, spuse:

— Ți-am spus deja că există doar un singur loc, unde acești străini pot fi atacați pe neașteptate. Spune-ne sincer ce gândești despre ei. Ești cumva dușmanul lor?

— De ce-aș fi dușmanul lor? Doar nu mi-au făcut nimic!

— Deci, ești prietenul lor?

— Da.

— Asta ne bucură, căci așa poți să ne ajuți să ne îngrijim de siguranța lor, dar și de a ta.

— Am s-o fac cu plăcere, deși nu prea văd de ce și-ar da cineva osteneala să atenteze la siguranța mea. Spune-mi doar ce trebuie să fac.

— Ești convins și tu că străinii vor fi atacați prin surprindere?

— Am auzit asta din sursă sigură.

— Deci schipetarii se vor ascunde numai în locul acela, despre care ți-am spus. Fratele meu este de părere, și eu sunt de acord cu el, că ar fi foarte bine dacă ne-am ascunde și noi acolo. Atunci le-am putea da ajutor celor atacați. Ești pregătit pentru asta?

— Hm! De fapt, pe mine nu prea mă interesează treaba asta.

— O, ba da! Dacă schipetarii pândesc acolo, or să te atace și pe tine, de îndată ce pornești mai departe. De altfel, vrem să-ți arătăm o adevărată festă pe care le-o vom juca schipetarilor, pe care, apoi, o vei putea povesti la Skopje.

— Mă faci într-adevăr curios, așa că o să vin cu voi.

— Atunci, încalecă!

— Ați plătit rachiul?

— Nu, birtașul ni l-a dat pe gratis.

Să fie nevoit să le dea pe gratis! Doar așa era corect! M-am dus la fereastră și am aruncat înăuntru cei câțiva piaștri pe care-i mai aveam. Firește că cei doi și-au râs de mine. Unul dintre ei se duse în spatele casei, ca să aducă aici caii, iar celălalt rămase lângă mine, ca să fie siguri de mine.

Când am trecut apoi peste pod, m-am răsucit în șa să mă uit înapoi. Birtașul stătea în fața ușii și își ridicase amenințător mâna. Nu credeam că am să-l mai revăd.

De partea cealaltă a podului, drumul ducea, mai întâi, printre niște câmpuri, apoi urmau pășuni, ici-colo câte un

tufiş şi, în cele din urmă, intrarăm într-o pădure deasă.

Nici un cuvânt nu fu rostit.

Schipetarii ăştia mă considerau, fără îndoială, un om foarte puţin capabil să gândească, pentru că în tot ceea ce spusese şi făcuse ră exista foarte multe contradicţii, care ar fi bătut la ochi chiar şi unuia preocupat de alte gânduri. Dacă într-adevăr duşmanii ar fi stat ascunşi în pădure, atunci era curată prostie să vrem să-i ajutăm pe cei ameninţaţi, ascunzându-ne şi noi şi sărindu-le în ajutor doar în momentul luptei. Mai degrabă, ar fi trebuit să ne apropiem pe furiş de locul unde se aflau tâlharii şi apoi să-i prevenim pe cei ameninţaţi. Poate ar fi putut ocoli locul acesta periculos şi, dacă n-ar fi fost posibil, din cauza desimii pădurii, atunci am fi putut să mergem pe jos, toţi împreună, să le cădem în spate schipetarilor şi să le pregătim o lovitură nimicitoare.

În mijlocul pădurii, drumul — care, în nici un caz, nu putea fi considerat o şosea germană largă — o lua la vale şi îşi schimba şi brusc direcţia. În dreapta şi în stânga, se aflau stânci sfărâmate, în spatele cărora te puteai adăposti şi, de acolo de sus, puteai trage foarte uşor în cei ce treceau pe drum. Era într-adevăr un loc parcă anume creat pentru un atac prin surprindere şi, fireşte, cei doi exact aici opriră.

— ăsta-i locul, spuse unul dintre ei. Aici trebuie să ne ascundem. Să urcăm pe povârnişul ăla din stânga!

Vorbi încet, ca să mă facă să cred că, într-adevăr, schipetarii s-ar fi putut afla ascunşi, pe undeva pe-aici. În cazul acesta, ei ar fi trebuit să ne audă şi să ne vadă, nu noi pe ei! Am ajuns la concluzia că figura mea trebuie să fi arătat, chiar de la natură, a cea a unui prostănac, căci, pentru o asemenea înfăţişare de nerod, nici chiar prefăcătorii mei necalificaţi n-ar fi fost de ajuns. Şi, într-adevăr, neghiob de-a binelea trebuia să fii ca să nu poţi pricepe intenţiile ticăloşilor ăstora.

Acolo, pe marginea de sus a drumului, copacii nu mai erau atât de deși, așa încât a trebuit să mai călărim o porțiune de drum; apoi, însă, am fost nevoiți să ne ducem caii de căpestre.

În sfârșit, ne-am oprit. Caii fură legați unii de alții. Situația asta nu mi-a convenit, căci intenționam ca, mai târziu, să mă îndepărtez pe furiș. Pentru asta, era necesar ca armăsarul meu să stea mult mai departe de ceilalți, astfel încât schipetarii să nu-l poată vedea.

Aveam în buzunar un buton de guler destul de ascuțit într-o parte. L-am scos, pe neobservate, apoi, m-am prefăcut că vreau să slăbesc puțin chinga calului meu, care era legat de ceilalți doi, dar am strâns-o mai tare ca înainte, atât cât am putut, iar înainte de asta, am introdus butonul sub șa, astfel încât partea ascuțită să atingă corpul calului. Butonul trebuia să-i producă dureri acestuia. Nu mai aveam altceva de făcut, decât să stau în expectativă.

Între timp, cei doi își căutaseră un loc convenabil, de unde să poată țină sub observație o parte a drumului, fără însă a putea fi văzuți. Armele le așezaseră lângă ei și își desprinseseră din curele și bărzile. Le-am ghicit intențiile. Credeau că gloanțele lor nu ne puteau face nici un rău și voiau să ne omoare cu bărzile.

Oamenii aceștia aveau o abilitate deosebită în ce privește azvârlirea acestor arme; dar, mă gândeam, deși nu ținusem niciodată așa ceva în mână, că m-aș fi putut descurca la fel de bine ca și ei, căci eram foarte iscusit la aruncarea cu *tomahawk* ^[11]-ul.

M-am așezat lângă ei și, acum, discuția s-a purtat doar în șoaptă. Se prefăceau că sunt gata de luptă, pentru a-i ajuta pe străini, deci pe noi, împotriva schipetarilor. Festa pe care îmi promiseseră că le-o vor juca schipetarilor consta tocmai în aceea că își asiguraseră colaborarea mea, cu toate că ei înșiși erau criminalii. Trebuia ca, în momentul atacului, să fiu total îngrozit de acest lucru și

puteam apoi să povestesc despre el și să mă fac de râs din cauza prostiei mele...

Butonul meu începuse să-și facă efectul: calul lui Halef devenise neliniștit, sforăia și tot lovea din copite.

— Dar ce are calul tău? fui întrebat.

— O, nimic! am răspuns, indiferent.

— Asta înseamnă nimic? Ar putea să ne dea de gol!

— Cum așa?

— Dacă o să continue să facă așa, s-ar putea ca schipetarii care s-au ascuns aici să audă zgomotul și, atunci, am fi pierduți.

Voia, de fapt, să spună că străinii pe care îi așteptau ar fi putut să audă zgomotul și să fie, astfel, cu băgare de seamă.

— O să facă și mai urât, am spus.

— De ce?

— Mârtoaga asta a mea nu suportă să fie legată în apropierea altor cai. E o toană de care n-am putut s-o dezobișnuiesc. Trebuie întotdeauna s-o las la o distanță mai mare de ceilalți.

— Du-te și du-o în altă parte!

M-am ridicat.

— Stai! Lasă-ți aici pătura și cuțitul cel lung. Lasă și turbanul.

— Dar de ce?

— Ca să fim siguri că te reîntorci. Dă turbanul jos!

Așa ceva chiar că mi-ar fi dat de furcă! Ar fi văzut, astfel, că nu sunt ras în cap și că, deci, n-aveam cum să fiu un bun musulman, cu atât mai puțin un șerif. De aceea, mi-am dat toată osteneala să-i răspund cât mai liniștit:

— Ce-ți trece prin cap? Crezi că un șerif își poate descoperi capul? Cunoscut foarte bine *Mukteka el Ebhur* ^[12]

din *Mischkat al Masabih* ^[13] și renumitul *Fetavi* din *Alem Ghiri* și din *Hamadan*. Știu foarte bine ceea ce îi este

interzis unui credincios și acum ai vrea să-mi pun în pericol sufletul, ca să fiu apoi aruncat în iad?

— Bine, fie, să rămânem doar la pătură și la cuțit. Și acum, pleacă!

Am dezlegat calul și l-am dus o bucată de drum mai departe. Acolo, mai întâi l-am legat superficial, apoi am luat-o la fugă, în mare grabă, printre tufișuri, când sărind, când furișându-mă, până ce am ajuns la cotitura drumului, pe care o lăsasem în urmă și am putut să trec în partea cealaltă, fără a fi văzut de cei doi tâlhari.

Am rupt o foaie din carnetul meu de notițe și am scris pe ea următoarele: *Veniți pe aici călare, unul câte unul. Osko și Omar încet, Halef în galop, pe o distanță de cel puțin două mii de pași.*

Am fixat acest bilețel, cu ajutorul unui țăruș și al cuțitașului de buzunar, de trunchiul unui copac care se afla chiar în drum, așa încât era imposibil să nu fie observat. De fapt, ar fi putut să treacă și alți oameni pe drum, înaintea lor, dar nu aveam ce să fac; poate, totuși, lăsau bilețelul acolo. De altfel, îl așteptam pe Halef să sosească, din moment în moment.

Asta nu durase mai mult de două minute și, apoi, m-am întors în fugă la cal, pentru a-l lega mai strâns și a-l elibera de butonul acela supărător. Nu terminasem încă totul, când am auzit niște pași. Unul dintre schipetari venise să mă caute.

— Unde-ai stat așa mult? mă întrebă, pe un ton aspru.

— Aici, lângă cal, am răspuns, spiritual, uitându-mă, uluit, la el.

— Văd și eu asta! Dar de ce trebuia să dureze așa mult?

— Ei, dar ce, nu sunt propriul meu stăpân?

— Nu, acum nu mai ești; acum ne aparții nouă și trebuie să ni te conformezi.

— Da' ce, mi-ați spus cumva cât timp pot să stau aici?

— Nu mai pune asemenea întrebări neghioabe, măgarule! Hai, cară-te acolo unde stăm noi.

— Dacă sunt tratat cu amabilitate, am replicat, întrucât purtarea lui, în ciuda rolului de șerif pe care-l jucam, începuse să-mi devină insuportabilă.

— Ce amabilitate? Nici o amabilitate, ai înțeles? Dacă nu vii în clipa asta, am să-ți dau eu o mână de ajutor!

M-am apropiat de el și am spus:

— Ascultă, nu te întrece cu gluma! M-ai făcut măgar. Dacă n-ai nici un pic de considerație față de descendența unui șerif, pretind, cel puțin, să mă respecti ca persoană. Și dacă refuzi, am să-mi fac singur dreptate.

De așa ceva nu m-ar fi crezut capabil.

— Ce îndrăzneală! strigă. Omule, eu să manifest respect față de un caraghios ca tine! Doar să te ating și te prăbușești la pământ, de frică.

Mă înhăță de brațul stâng și mă strânse atât de tare, încât unul mai puțin puternic decât mine ar fi răcnit cât îl ținea gura. Dar eu i-am răs liniștit în față și am replicat:

— Altfel trebuia să mă apuci; uite, cam așa ceva!

Mi-am așezat în așa fel mâna pe umărul său stâng, încât degetul mare să intre sub claviculă iar celelalte patru degete să prindă partea ieșită în afară a omoplatului, acolo unde se formează încheietura umărului, cu osul părții superioare a brațului. Cine cunoaște acest truc și se pricepe și să-l aplice acela poate azvârli la pământ, cu o singură mână, cel mai puternic om. Am strâns rapid mâna, cât am putut de tare. În clipa aceea, scoase un strigăt puternic, vru să se desprindă, dar nu reuși, căci durerea îi străbătu întregul corp, astfel încât căzu în genunchi și se prăbuși la pământ.

Strigătul îl atrase încoace pe celălalt frate.

— Sandar, ce s-a-ntâmplat? întrebă acesta.

— Pe Dumnezeuul meu, nu mai înțeleg nimic! răspunse cel întrebat, ridicându-se de la pământ. Omul acesta m-a biruit cu o singură mână. Cred că mi-a rupt umărul.

— Te-a biruit? De ce?

— Pentru că l-am luat la rost că a întârziat atât.

— Pe toți dracii! Omule, ce-ți trece prin cap? Vrei să te zdrobesc?

Mă apucă de piept, cu intenția de a mă scutura bine. Nu era conform cu rolul meu de șerif să opun rezistență; dar, să mă las înhățat și scuturat ca un tinerel oarecare, asta nu prea era pe gustul meu. Prin urmare, l-am înhățat și eu de piept, l-am tras spre mine și apoi l-am împins rapid, atât cât mi-a permis lungimea brațului, încât a fost nevoit să-mi dea drumul. M-am înclinat puțin, după aceea, mi-am proptit antebrațul de trupul lui, fără însă a da drumul mâinii cu care îl țineam, l-am ridicat apoi pe individ, cu o smucitură fulgerătoare, și l-am aruncat la pământ.

O secundă rămase întins cât era de lung, complet buimăcit, se ridică însă repede și își întinse amândouă mâinile spre mine.

— Mai vrei o dată? l-am întrebat, făcând un pas înapoi.

Eram furios. Probabil că ochii mei aveau o cu totul altă expresie acum, decât cea care se potrivea unui șerif mios, căci Aladschy făcu o săritură înapoi, se holbă la mine și apoi strigă:

— Omule, ești un uriaș!

Am înclinat capul și i-am răspuns, pe un ton smerit:

— Așa stă scris în cartea vieții. Eu nu sunt vinovat.

Izbucniră amândoi într-un hohot de râs.

— Știi, Bybar, individul nici măcar nu bănuiește ce puteri are, spuse Sandar.

Acesta, însă, mă studie, din cap până în picioare, cu o privire neîncrezătoare și răspunse:

— Asta nu-i numai putere de uriaș, se vede că are și antrenament. O asemenea dexteritate n-o capeți decât după multe exerciții. Șerifule, unde ai învățat asta?

— La derviși ^[14] din Stambul. Ne luam la trântă așa de plăcere, în orele libere.

— A, așa! Cât pe ce să cred că ai fi un cu totul altul decât ceea ce pari. Norocul tău; căci, dacă ai fi vrut să ne

înșeli, viața ta ar fi valorat tot atât de mult ca aceea a unei muște aflate în pliscul unei păsări. N-o să te mai așezi lângă noi, ci între noi. Trebuie să fim prevăzători cu tine.

Ne-am reîntors la locul unde ne opriseam inițial și cei doi mă așezară între ei. Li se trezise neîncrederea. Situația mea se înrăutățise, dar nu-mi era teamă, căci, în orice caz, le eram mult superior, având cele două revolve.

Nimeni n-a mai rostit nici un cuvânt. Cei doi eroi ai drumurilor probabil că se gândeau că era mai prudent, având în vedere relațiile actuale, să tacă. Mie îmi convenea de minune acest lucru. Nu-mi făceam griji pentru mine, ci pentru tovarășii mei de drum. Poate nu vor observa biletul meu sau poate alți oameni, care ar trece pe acolo înaintea lor, îl vor rupe. Nu aveam altceva de făcut decât să aștept în liniște.

Nu se poate spune totuși că îți creează un sentiment prea plăcut o situație ca aceasta: să stai între doi tâlhari de drumul mare, voinici ca urșii și înarmați până-n dinți. Faptul că, în Turcia, existau o mulțime de astfel de oameni, era ușor explicabil; depinde de condițiile de acolo. Și în ziua de azi poți citi, în aproape fiecare număr al oricărui ziar, despre forțarea granițelor, tâlhării și jafuri. Abia de curând, guvernul a emis o proclamație prin care ordonă ca fiecare judecător să judece și să pronunțe sentințele conform legii. Un cunoscut și „puternic” pașă trimite o amenințare la Poartă că își va da imediat demisia, dacă nu se va permite să pedepsească tâlhăriile care s-au înmulțit excesiv în districtul său. Este deci de mirare dacă, în asemenea ținuturi, un călător își face singur dreptate, pentru că altă cale nu are? Este oare de neînțeles că apar mereu noi bande, când abia a fost împrăștiată una veche? Locuitorul pașnic este aproape silit să le țină piept acestor oameni. Ei sunt adevărații stăpâni și conduc un regiment de barbari.

Așteptam deja de atâta timp, încât am început să-mi pierd răbdarea; deodată, în sfârșit, auzirăm un zgomot care

venea din dreapta.

— Ascultați! Vine cineva, spuse Sandar și puse mâna pe bardă. Poate sunt ei!

— Nu, răspunse fratele său. Este un singur călăreț. Uite, acum dă colțul.

Am privit în spate și, spre bucuria mea, l-am văzut venind pe Omar, și, într-adevăr, era singur. Ceea ce însemna că văzuseră și citiseră biletul meu.

Venea încet, cu capul în jos, de parcă era cufundat în gânduri. Nu se uita nici la dreapta, nici la stânga.

— Să...? întrebă Bybar, arătând spre flinta sa.

— Nu, răspunse Sandar. E o persoană neînsemnată; se vede după el.

Nu se jenau, prin urmare, să vorbească, în prezența mea, despre adevărata lor meserie.

Omar trecu prin locul acela, fără să ridice măcar o dată privirea. Își dăduse seama că așa era cel mai bine.

După un timp, Sandar observă:

— Mai vine unul!

— Tot un coate-goale!

— Dar îi lăsăm, așa, pe toți să treacă?

— Acum, da. Gândește-te că, dacă tragem, s-ar putea să fim auziți.

— Firește, de către schipetarii care s-au ascuns aici, am aprobat eu, cu „naivitate”. Își vor da seama că am venit aici ca să ne împotrivim planurilor lor.

— Prostănacule! rânji Sandar.

Osko era cel care venea acum. Și el avea aerul unui om simplu, fără griji. Înfațișarea lui exterioară nu te făcea să te gândești că ar putea avea ceva bogății asupra lui și, astfel, reuși și el să treacă liniștit mai departe.

Ei, și acum trebuia să apară Halef. În privința lui chiar că aveam de ce să-mi fac griji. Pe el s-ar fi putut ca cei doi să vrea să-l împuște, pentru a pune mâna pe valorosul armăsar. În orice caz, n-aveam de gând să permit așa ceva, mai degrabă le-aș fi tras fiecăruia câte un glonț; dar era

mai bine să evit asta. Am început să pândesc colțul după care acesta trebuie să apară. L-am văzut venind. Cei doi încă nu-l observaseră; m-am ridicat în picioare.

— Încotro? mă întrebă Sandar, cu asprime.

— La calul meu. N-auzi că a început să devină iarăși neliniștit?

— Dracu' să-l ia pe calul tău! Rămâi pe loc.

— Nu-mi poruncești tu mie! am replicat, răstit, și m-am prefăcut că vreau să plec.

Atunci sări în sus și mă înhăță de braț.

— Rămâi sau îți dau...

Fu întrerupt de un strigăt al lui Bybar, care mai întâi își îndreptase privirea spre noi, dar acum îl zărise pe Halef.

— Un al treilea călăreț! Liniște! porunci.

Sandar privi spre drum.

— Ei, drăcia dracului! strigă acesta. Ce cal! Ăsta-i străinul, el trebuie să fie!

— Nu, călărețul e prea mic.

— Dar armăsarul este un pur sânge arab! O, Allah! Zboară ca vântul.

Așa era, avea dreptate. Numele armăsarului meu este Rih și cuvântul acesta înseamnă într-adevăr „vânt”.

De sute și sute de ori mă luasem la întrecere cu vântul, călărind pe el, dar nu văzusem încă, până acum, ce priveliște oferea splendidul armăsar în plin galop.

Trupul lui aproape că atingea pământul. Nu-i mai puteai deosebi picioarele. Coama fâlfâia în fața călărețului iar coada atârna în jos, dreaptă și lungă, ca o sârmă. Și, totuși, mi-am dat seama că Rih nu făcea altceva decât să se joace. Dacă aș fi fost eu în șa, ar fi zburat cu totul altfel, mai ales, dacă aș fi folosit și „secretul” lui.

Micul, curajosul meu Halef, stătea în scară, înclinat mult în față. De umăr avea agățate arma sa, precum și cele două ale mele. În spatele șei, prinsese în curele caftanul și cizmele mele de călărie. Propriul lui caftan îi flutura în spate, din cauza curentului de aer pe care îl stârnise

iuțeala de necomparat cu care alergia calul. Călărea minunat, superb. Drumul împestrițat cu bucăți mai mari sau mai mici de piatră oferea greutatea enormă unei astfel de goane. Ar fi fost de ajuns un singur pas greșit și amândoi, cal și călăreț, și-ar fi frânt gâturile. Dar Rih al meu nu făcuse niciodată până acum un asemenea pas greșit. Ascuțimea ochilor săi și elasticitatea membrelor se confirmară și de data aceasta în mod strălucit. Dacă ar fi fost prezent aici administratorul vreunei herghelii a coroanei, cine știe ce sumă ar fi oferit pentru nobilul și impecabilul armăsar!

Și cât a durat până ce cal și călăreț au ajuns, de după colț, până în dreptul nostru? Atât de repede, încât n-ar fi fost timp suficient să te gândești la cele câteva secunde sau clipe. Abia apucasem să-l zăresc pe Halef venind și să schimb cele câteva cuvinte cu Sandar, și el și ajunsese aici și zbură, prin defileu, ca o săgeată.

— Opreți-l! Trageți în el! Repede, repede! strigă Sandar, înhățând flinta.

Bybar o apucă și el pe a sa și o duse la ochi. Dar armăsarul trecu ca fulgerul, încât nu mai era timp de țintit. Nici eu n-am mai avut timp să preîntâmpin împușcăturile; pocniră. Dar ce departe, ce departe în spatele lui Halef zburară gloanțele!

— După el! strigă Sandar, ieșindu-și din minți la gândul că ar putea să-i scape neprețuitul armăsar. Acolo în față se termină pădurea, acolo putem să ochim!

Începu să alerge, sărind din piatră în piatră, iar fratele lui îl urmă, acum la fel de agitat ca și el. Nu se mai gândeau la mine. Acum aș fi avut timp și ocazia să mă salvez. Dar nu puteam să fac așa ceva. Nu în privința lui Halef îmi făceam griji, și, totuși, și în privința lui. Mă gândeam că cei trei, după cei aproximativ două mii de pași, nu se opriseră, ci porniseră mai departe, la pas, și, atunci, ar fi putut fi ajunși din urmă de schipetari și împușcați. De fapt, tâlharii își descărcaseră deja flintele, dar ar fi putut să

le reîncarce foarte repede. Prin urmare, trebuia să-i împiedic să facă asta.

Dintr-o săritură, ajunsei în dreptul cailor lor și, într-o clipă, îi dezlegai. Am scos biciul de la cingătoare și i-am plesnit cu el. Se ridicară în două picioare și o luară la fugă, direct între tufișuri, de unde nu aveau cum să plece prea departe, căci rămăseseră agățați cu frâiele de acestea.

Apoi am făcut o săritură înainte și am strigat după cei doi schipetari:

— Sandar, Bybar, stați, stați! Caii voștri s-au smuls din legături.

Am avut succes, au rămas pe loc. Nu voiau, totuși, să-și piardă excelenții lor cai.

— Leagă-i la loc! strigă Sandar.

— Au fugit deja.

— Mii de draci! încotro?

— De unde să știu eu? Întreabă-i pe ei!

— O, prostănacule!

Veniră înapoi, alergând. Eu, în locul lor, nu m-aș fi grăbit așa, aș fi preferat armăsarul. Se pare, însă, că erau mai siguri de caii lor.

Urcară pe povârniș, înjurându-mă. Sandar fu primul care ajunse sus. Dintr-o privire, se convinse că într-adevăr caii dispăruseră. Se năpusti asupra mea și strigă:

— Câine! de ce nu i-ai oprit?

— Dar nu m-am uitat după caii voștri, ci după călăreț, ca și voi!

— Puteai, totuși, să fii atent!

— S-au speriat de focurile voastre de armă. De ce trageți în oameni care nu v-au făcut nici un rău? Și, de fapt, caii nu sunt ai mei, ci ai voștri. Nu sunt argatul vostru și nu trebuie să am grijă de ei.

— Îndrăznești să vorbești așa cu noi? Ți-arăt eu ție!

Avea flinta în mâna dreaptă și o apucă și cu stânga, ca să lovească în mine. Am ridicat brațul, pentru a para

lovitura, dar n-am observat că în spatele meu se afla o piatră, de care m-am împiedicat și am căzut.

Atunci, mă izbi cu patul puștii în piept, lovitură pe care n-am putut s-o parez decât pe jumătate. Izbitura îmi luă respirația; dar, în clipa următoare, m-am ridicat, l-am înhățat cu amândouă mâinile de cingătoare, l-am ridicat și l-am azvârlit într-un trunchi de copac ce se afla în fața mea, la o distanță de câțiva coți; rămase nemișcat, prăbușit la pământ.

Apoi, însă, am fost înhățat din spate.

— Nemernicule, pentru asta ai să plătești! strigă Bybar care, între timp, ajunsese și el acolo.

Mă apucase de mijloc și voia să mă ridice. Așa ceva nu îndrăznise nimeni până acum. M-am proptit bine pe picioare, mi-am strâns umerii și am tras puternic aer în piept, ca să mă pot îngreuna. Am simțit, însă, în articulația piciorului stâng, o durere ascuțită și continuă. Piciorul refuza să mă ajute, probabil că mă rănisem atunci când căzusem.

Schipetarul care se afla în spatele meu își încordă toate puterile ca să mă ridice. Gâfâia de furie și efort. Fratele lui zăcea inconștient lângă copac. Probabil, credea că murise și, ca urmare, voia să-mi ia și el mie viața. Am simțit că nu voi mai rezista mult în această stare; trebuia neapărat să mă eliberez din strânsoarea lui. Am apucat cuțitul și l-am împuns pe agresorul meu în mână.

Îmi dădu drumul, urlând de furie și durere și scrâșni din dinți:

— Vasăzică, împungi? Ei, eu o să trag!

Firește că m-am răsucit imediat spre el. L-am văzut smulgându-și pistoalele de la cingătoare. Ambele cocoase trosniră. Mai puteam încă să i-o iau înainte, cu revolverul, dar nu voiam, totuși, să-l omor. Ridică arma. L-am izbit peste mână, exact când trase primul foc. Rată lovitura. Fulgerător, i-am tras un al doilea pumn, în față, lângă nas, încât i-am dat capul pe spate. I-am smuls pistoalele din

mână și le-am aruncat cât mai departe. Câteva clipe, își ținu mâinile la gură și la nas, căci sângerau. Apoi, scoase un țipăt strident și întinse mâinile după mine. Dar eu m-am înclinat, l-am înhățat de coapsă, atât de tare încât am crezut că mi-au intrat degetele în carnea lui și, pur și simplu, l-am catapultat pe deasupra mea. Răsucindu-mă, apoi, rapid, m-am aruncat asupra lui, fără să-i las timp să-și revină și i-am tras o lovitură în tâmplă, de l-am lăsat leșinat.

Iată că se petrecuse ceea ce nu crezusem că se va putea întâmpla: nu fusesem biruit de cei doi Aladschy! Văzându-le trupurile puternice zăcând, fără cunoștință, acolo, în fața mea, parcă nu-mi venea să cred. Fiecare dintre ei era, cu siguranță, mai puternic decât mine; dar eu fusesem mai agil și cunoșteam niște figuri pe care, firește, nu le învățasem de la dervii din Stambul.

I-am cercetat pe amândoi. Nu erau morți — în curând aveau să-și revină și, deci, era recomandabil să mă concentrez asupra plecării. Dar, pentru a-i face inofensivi încă o perioadă de timp, le-am luat pungile cu pulbere, pe care le aveau la cingătoare și le-am strivit armele.

În timp ce mă ocupam de acest lucru, am simțit clar că piciorul meu stâng era rănit. Dacă înainte mă prefăcusem că șchiopătez, acum eram silit să merg șchiopătând până la calul meu, după ce am cules de pe jos „papucii de rugăciune” ai lui Halef, care îmi scăpaseră din picioare în timpul luptei, și i-am încălțat din nou. Am dezlegat calul și l-am dus până la un loc, pe drum, unde am putut să încalec. Durerea din picior devenise mai puternică din cauza mersului pe jos.

Acum, când calul se puse în mișcare, am respirat, în sfârșit, ușurat. Reușisem să scap, împreună cu tovarășii mei, dintr-un mare pericol, și pentru asta trebuia să-i mulțumesc bunei Nebatja. Dacă aș fi avut un mesager de încredere, aș fi luat banii celor doi și i-aș fi trimis ei. Cum, însă, nu aveam, a trebuit să-i las în pace. Nu exista un alt

proprietar legitim al acestora. Și dacă îi predam autorităților? În Ostromdscha nu avusesem parte de o experiență prea încurajatoare. Mă gândeam, însă, cu mare plăcere, ce-or să spună schipetarii, atunci când vor afla cine fusese, de fapt, prostănacul de șerif.

După ce am mai călărit o bucată de drum, pădurea s-a sfârșit. Drumul ducea pe partea din stânga a văii râului. La o distanță nu prea mare, i-am văzut așteptând pe Halef, Omar și Osko. M-au recunoscut imediat și au început să scoată strigăte de bucurie. I-am dat calului nu pintenii, ci papuci și am pornit în galop spre ei.

— O, sidi, câte griji ne-am făcut pentru tine! strigă, încă de departe, Halef. Unde te-ai ascuns?

— Acolo, în pădure, cum puteți vedea, căci de acolo vin.

— La asta ne-am gândit și noi, imediat ce-am citit biletul tău.

— L-ați luat de acolo?

— Da, dar l-am pus la loc.

— De ce?

— Așa, ca să ne distrăm. Ne-am gândit, sau mai degrabă eu m-am gândit, ce-o să se mai enerveze ticăloșii, când vor vedea, mai târziu, cum am reușit să-i ducem de nas. Sau poate n-a fost bine ce-am făcut?

— N-ați greșit; în orice caz, dacă vor găsi biletul, se vor enerva și mai tare, când își vor da seama, din conținutul lui, că eu, cel care am petrecut mai multe ore cu ei, am fost acela care l-am scris.

— Cum? Ai fost cu ei?

— Am vorbit, am băut și chiar m-am luptat cu ei. Iar acum zac inconștienți, în pădure.

— Sidi, atunci trebuie să ne întoarcem repede acolo, să le spun și eu câteva vorbulițe.

— Nu-i nevoie; le-am spus eu destule. Am stat de vorbă cu ei cu pumnii.

— Povestește-ne și nouă repede!

— Imediat; între timp, însă, putem să ne continuăm drumul.

— Atunci, vino și încalecă-l pe Rih.

— Nu, voi rămâne pe calul tău. Îl vei călări tu pe Rih, până la Radowitsch, ca răsplată pentru modul minunat în care l-ai călărit mai înainte.

— M-ai văzut, deci?

— Foarte bine. Ai trecut foarte aproape de noi.

— Și stăteam bine în șa?

— Minunat. Mai bine ca mine.

— Ascultă, sidi, îți bați joc de mine. N-ar trebui să faci asta!

— Ei, vreau doar să spun că mi-ai plăcut foarte mult. Dar ai auzit că s-a tras după tine?

— Nu, habar n-aveam.

— Doar iuțeala armăsarului te-a salvat. Amândoi Aladschy au tras după tine. Voiau să te împuște și să-ți ia calul.

Auzind acestea, opri armăsarul și strigă:

— Și, totuși, va trebui să ne întoarcem în pădure, sidi. Trebuie să le mulțumesc celor doi ticăloși pentru gloanțele lor. Am să-i fac să-mi simtă biciul, așa încât pielea lor să arate ca un stindard vechi, care a luat parte la multe bătălii!

— Aida de! Hai, micuțule! Cu Aladschy ăștia nu prea e de glumit. Amândoi sunt niște adevărați uriași; pot să te gâtuie doar cu două degete.

— Și, totuși, aș vrea să mă duc până acolo! Dar, dacă tu crezi că e mai bine să nu-i mai căutăm, mă supun. Poate îmi vor mai ieși vreodată în drum și atunci o să le arăt eu cu cine au de-a face!

Apoi le-am povestit tovarășilor mei de drum întâlnirea cu schipetarii. M-au ascultat, firește, cu mare interes. Când am terminat de relatat, Halef spuse:

— Vrei să spui, domnule, că iubitul nostru mesager, Toma, s-ar afla deja la Radowitsch?

— Precis, altfel l-am fi întâlnit.

— Ce ar fi să-i facem o mică vizită? Aș vrea să-i transmit mulțumirile cuvenite pentru conduita sa. Crezi oare că nu cunosc regulile bune-cuviințe?

— Nu ți-aș face un asemenea reproș. Pot să-ți enumer niște cazuri când ai fost deosebit de politicos, de exemplu, în Ostromdscha, față de polițaiul Selim și față de kodscha baschi, care au gustat din plin dulceața biciului tău.

— Prin urmare, n-o să-l vizităm, sidi?

— Nu; dar dacă ne întâlnim cu el, ne facem că nu-l cunoaștem.

— Sidi, sufletului meu bun îi displace așa ceva. Spune-mi, cel puțin, cât timp vom rămâne în Radowitsch.

— Din păcate, nu știu exact. În orice caz, cel mai bine ar fi să putem trece prin această localitate fără să ne mai oprim; dar trebuie să văd cum stau lucrurile cu piciorul meu. Poate va trebui să rămân pe loc, pentru a mă trata; cred că mi l-am scrântit, când am căzut, și va trebui să-mi pun un bandaj.

— Dacă-i așa, sidi, atunci să nu-mi iasă în cale bravul mesager, căci altfel am să-i trag un bandaj pe spinare, de care o să-și aducă aminte toată viața. De altfel, chiar și în Ostromdscha erau câțiva cărora aș fi vrut să le administrez așa ceva.

— Cine erau aceștia?

— Cei doi frați care ne-au urmărit și care trebuiau să dea informații despre sosirea noastră la ruine.

— Cei care au tras la hanul lui Ibarek?

— Da. Probabil că s-au trezit mai repede decât am crezut noi din beție, căci, îndată ce-ai plecat tu, au venit ei.

— Unde i-ai văzut?

— Unde? în același han în care am stat și noi. Habar nu aveau de cele întâmplare și au plecat urgent, călare, spre ruine. Doar după ce au găsit acolo urmele incendiului s-au reîntors la han, pentru a se informa. Îți poți închipui ce mutre au făcut când au aflat ce s-a petrecut.

— Ai stat de vorbă cu ei?

— Nu. Și-au băgat caii în grajd și apoi au dispărut. Nu veniseră încă, înainte ca noi să plecăm.

— Hm! Probabil că s-au dus să culeagă informații. S-ar putea să-i revedem.

3. Un hekim

Piciorul pe care mi-l rănisem în lupta cu frații Aladschy începu să mă doară; era necesar să consult un doctor. De aceea, am poruncit să pornim în galop, pentru a ajunge mai repede în localitate. Când ne-am apropiat iar de râu, la scurtă distanță de Radowitsch, am zărit o căsuță, în fața căreia ședea un bătrân care ne privi cu o atenție bătătoare la ochi. Parcă stătea oarecum la îndoială.

Fără să am propriu-zis un motiv clar, am oprit și l-am salutat. Se ridică și îmi mulțumi respectuos, probabil datorită turbanului meu verde.

— Ne cunoști cumva, tăicuță? l-am întrebat.

— O, nu. Nu v-am mai văzut niciodată, răspunse.

— Dar te-ai uitat atât de ciudat la noi; ai vreun motiv anume?

— Am crezut că sunteți schipetarii cei răi.

— Arătăm noi a schipetari?

— Cu siguranță că nu; dar calul acesta negru m-a indus în eroare. Dacă cel care îl călărește ar fi fost mai înalt, aș fi crezut că-i am în fața mea pe acei schipetari, deși nu sunteți îmbrăcați ca ei.

— La care schipetari te referi?

— Iertare, domnule! N-ar trebui să vorbesc despre asta.

— Așa, așa! Ei, te asigur eu că n-ai să faci rău nici unui om cumsecade, dacă ne spui despre cine-i vorba.

— Poate, totuși. Dacă tu ai să mai spui și altora, s-ar putea să afle schipetarii și să-l urmărească pe acel „om cumsecade”.

— N-am să spun nimănui nimic. Halef, dă-i tăicuțului un bacșiș!

Hagiul scoase punga și îi aruncă ceva în poală. Bătrânul își frecă obrazul supt și apoi se hotărî:

— Domnule, tu ești un urmaș al profetului; aș dori foarte mult să-ți fiu de folos, dar n-am voie. Conștiința mea îmi interzice, pentru că am promis să tac. Ia-ți deci, banul înapoi.

— Poți să-l păstrezi, căci văd că ești sărac. Prin urmare, după cât se pare, așteptai niște schipetari, care urmau să treacă pe aici?

— Așa este domnule.

— Câți schipetari urmau să vină?

— Patru. Unul dintre ei, care poartă cizme lungi de călărie și are o barbă neagră și lungă, trebuia să călărească un armăsar arab. Calul acesta nu este cumva arăbesc?

— Exact.

— Așa m-am gândit și eu, și, de aceea, era cât pe ce să vă confund cu criminalii aceia.

— Dar cine ți-a spus că vor veni schipetarii?

— Hm! Asta nu pot să-ți spun.

— Ești un om foarte discret.

— N-aș fi, probabil, atât de discret, dar aveți ceva, la voi, care mă face să fiu prevăzător.

— Așa? Și ce anume?

— Cele două cizme lungi, care sunt legate de șa. Armăsarul este acolo, văd și cizmele. Lipsește doar acela care trebuia să stea pe cal și să poarte cizmele. Dacă n-ai fi un binecuvântat urmaș al Profetului... ah, iată-l că se întoarce!

Un tânăr venea peste pârlăoagă, îndreptându-se spre căsuță.

— Cine e? l-am întrebat.

— Fiul meu, călăuza... o, Allah, n-aveam voie să vorbesc despre asta!

Am început să cam bănuiesc despre ce era vorba. În orice caz, mübarekul și cei trei însoțitori ai săi se opriseră aici, pentru a-l lua pe tânăr drept călăuză, către o localitate spre care nu cunoșteau exact drumul. Pentru că bănuiseră că vom trece pe aici și vom cere informații, în cazul în care

scăpăm de Aladschy, le îndrugaseră o minciună, tânărului și tatălui lui, și probabil că le spusese că noi am fi schipetarii. Speram ca fiul să fie ceva mai vorbăreț decât tatăl.

Când se apropie, am observat că avea o figură foarte necăjită. Abia dacă ne salută și vru să intre în colibă. Bătrânul, însă, îl apucă de veșmânt și întrebă:

— Ei, de ce nu spui nimic? N-ai primit un bacșiș frumos?

— Da, bacșiș! Altceva am primit, nu bacșiș, răspunse fiul, care părea să fie foarte furios. Oamenii devin din ce în ce mai răi. Nici măcar în cei sfinți nu mai poți avea încredere.

— Te referi cumva la bătrânul mübarek ? l-am întrebat.

— Cum de te-ai gândit la el? Ești cumva vreun bun prieten de-al lui?

— O, dimpotrivă. Noi suntem schipetarii cu privire la care v-a avertizat el.

— Allah, Allah! strigă bătrânul, speriat. Am bănuț eu! Domnule, sper că ne vei cruța. Suntem oameni sărmani. Fiul meu este împletitor de coșuri și folosește pentru asta sălciile pe care tocmai le taie nepoții mei, acolo, la râu. Eu, însă, nu sunt bun de nimic; nici măcar nu pot să cojesc scândurile, căci guta mi-a strâmbat degetele, după cum poți să vezi.

Își întinse mâinile spre mine.

— Fii liniștit! am răspuns. Ai văzut vreodată schipetari care să poarte turbanul Profetului?

— Nu, niciodată.

— Printre schipetari nu se află nici unul care să fie urmaș al profetului; deci nu pot fi tâlhar, în nici un caz.

— Dar tocmai ai spus că sunteți acei schipetari cu privire la care am fost avertizați.

— Noi suntem aceia, da; dar faptul că am fi schipetari e o minciună.

— Atunci, unde este călărețul căruia îi aparține armăsarul?

— Eu sunt acela. Am făcut schimb de cai, iar eu, mi-am schimbat înfățișarea pentru a nu putea fi recunoscut de oamenii aceia pe care vreau să-i prind. Tu, însă, se pare că ai avut o experiență cam neplăcută cu mübarekul.

Fiul, căruia îi puneam întrebarea, răspunse, adresându-se însă tatălui său:

— Da, dar nu numai eu, ci și cumnatul. Te-ai uitat la caii lor?

— Cum aş fi putut? Mă aflu încă în culcuș și nici nu se luminase prea bine de ziuă. Era încă ceață în jurul colibei. Și ce s-a întâmplat cu ginerele meu?

— L-au jefuit!

— O, Allah! Pe omul acela sărman care abia de curând și-a pierdut nevasta, sora ta și fiica mea. Ce i-au luat?

— Cel mai bun dintre cei doi cai ai lui.

— O, cerule! De ce i-au făcut asta! Ar fi putut să ia alt cal, de la un om mai bogat, Allah nu s-ar fi supărat. Și mübarekul era cu ei? De... când au devenit pustnicii hoți de cai?

— Nu mai există sfinți ca înainte. Totul este viclenie, înșelăciune și amăgire. Poate să vină la mine și cel mai cucernic marabut și cel mai nobil șerif, n-o să mai am încredere în nimeni.

La cuvântul șerif, îmi aruncă o privire semnificativă, cât se poate de bănuitoare. Știam acum ce pățise și puteam să-mi închipui ce anume se discutase. De aceea, i-am spus:

— Ai dreptate; există multă înșelăciune și viclenie în lumea asta. Eu, însă, vreau să fiu corect și cinstit cu tine. Nu sunt nici schipetar, nici șerif, ci sunt un franc care nu are nici un drept să poarte turbanul verde. Privește!

Mi-am scos turbanul și i-am arătat că nu sunt ras în cap.

— Domnule! strigă, speriat. Ce îndrăzneț ești! Îți riști viața!

— O, nu chiar așa. La Mecca s-ar putea să fie mai periculos decât aici, unde există atât de mulți creștini.

— Deci, nu ești musulman, ci creștin?

— Sunt creștin.

— Și porți la gât un *hamail*^[15] ce nu poate fi procurat decât de la Mecca!

— De acolo îl am.

— Și, totuși, ești creștin? Asta nu pot s-o cred!

— Am să-ți vorbesc îndată, spunându-ți că Mohammed al vostru trebuie să îngenuncheze în fața lui Hristos, fiul lui Dumnezeu, pentru a se închina. Ar rosti un musulman asemenea cuvinte?

— Nu, niciodată. Ai comis un sacrilegiu față de credința noastră, dar ai dovedit prin asta că ești creștin, că ești franc. Poate că ești acela care l-a împușcat în braț pe Manach el Barscha.

— Când s-a întâmplat așa ceva?

— Ieri seară, la coliba bătrânului.

— Eu am fost acela. Deci pe el l-am împușcat? Era întuneric și n-am putut să recunosc persoanele. Deci știi și tu?

— Au vorbit în continuu despre asta. Deci, voi trebuie să fiți străinii aceia care i-au luat prizonieri pe mübarek și pe ceilalți trei?

— Da, noi suntem.

— Domnule, te rog să mă ierți că te-am jignit. Ce-i drept, numai lucruri rele am auzit despre tine; dar lucrurile rele pe care oamenii răi le spun despre alții sunt, de fapt, fapte bune. Sunteți dușmanii acestor hoți și escroci, ceea ce înseamnă că sunteți oameni buni.

— Deci, ai încredere în noi, acum?

— Da, domnule.

— Atunci, povestește-ne cum te-ai întâlnit cu oamenii aceștia.

— Cu plăcere, domnule. Descalecă și așează-te pe bancă. Tata o să-ți facă loc.

— Îți mulțumesc. Poate să șadă liniștit acolo. Este un om bătrân, iar eu sunt încă destul de tânăr. Și am și un picior

rănit, așa că aş prefera să rămân călare. Şi acum, povesteşte-ne.

— Lucrurile s-au petrecut astăzi, în zori; abia mă sculasem pentru a-mi începe munca zilnică. Ceaţa era încă destul de deasă, de nu vedeai la câţiva paşi. Atunci, am auzit un călăreţ apropiindu-se, care s-a oprit în faţa colibei şi m-a strigat.

— Deci ei te cunosc?

— Mübarekul mă cunoştea. Când am ieşit afară, am văzut patru călăreţi care aveau cu ei şi un cal de povară. Unul dintre ei era mübarekul, iar dintre ceilalţi, abia mai târziu, când s-a luminat şi eram deja pe drum, l-am recunoscut pe Manach el Barscha, fostul perceptor din Usküb. Voiau să meargă spre Tasehkoj şi m-au întrebat dacă ştiu drumul până acolo. Am răspuns „da” şi atunci m-au rugat să-i duc până acolo şi mi-au promis pentru asta un bacşiş de cel puţin treizeci de piaştri. Domnule, eu sunt un om sărac şi treizeci de piaştri abia dacă îi pot câştiga într-o lună. Îl cunoşteam pe bătrânul mübarek şi îl consideram un sfânt. De aceea, m-am bucurat să le pot fi călăuză.

— Ți-au spus cumva de ce se îndreptau spre Tasehköj?

— Nu, dar mi-au spus că sunt urmăriţi de patru schipetari care nu trebuiau să afle în ce direcţie i-am dus.

— Asta era o minciună.

— Abia mai târziu mi-am dat şi eu seama.

— Şi unde se află Tasehköj?

Numele înseamnă „satul de stânci sau de piatră”. De aceea, am presupus că localitatea s-ar afla undeva sus, în munţi. Împletitorul de coşuri răspunse:

— Se află exact la nord de aici. De fapt, nici un drum direct nu duce din Radowitsch până acolo şi trebuie să cunoşti foarte bine pădurea şi munţii, pentru a nu te rătăci. Satul este mic şi sărac şi se află aşezat în direcţia care urcă pe munte spre Bregalnitz, către Sbiganzy.

Sbiganzy! Asta era localitatea pe care trebuia s-o caut, din Radowitsch, înspre nord, pentru a ajunge la măcelarul

Tschurak și a-l întreba de *derekuliba* ^[16], iar acolo să aflu detalii despre activitatea acelui misterios personaj care se numea Schut. Oare și mübarekul voia să călătorească tot în direcția aceea? Poate se afla acolo adunată întreaga societate de oameni „cumsecade”?

— Și încă înainte de a pleca de aici, l-am întrebat din nou, ți-au spus că nu trebuie să-i trădezi?

— Da. Mübarekul mi-a povestit că, pe drum, au fost atacați prin surprindere de patru schipetari, dar au reușit să scape. Cică aceștia ar fi vrut să se răzbune pe el și pe însoțitorii lui, pentru-un omor și, probabil, îi vor urmări în continuare. Voia să se îndrepte spre nord, dar nu dorea să treacă prin Radowitsch, căci ar fi fost recunoscut, iar schipetarii puteau astfel să capete informații despre ei, să afle încotro s-au dus. V-a descris foarte exact, după cum văd, doar că tu porți acum alte straie și nici nu călărești armăsarul. În cazul în care ați fi trecut pe aici și ați fi întrebat de ei, n-ar fi trebuit să vă dau nici o informație. Pentru această discreție, ne-a dat binecuvântarea lui. Apoi am pornit la drum. Când s-a luminat, am recunoscut în animalul de povară calul cumnatului meu, dar am crezut că mă înșel și n-am spus nimic.

— Caii lor nu arătau foarte obosiți?

— Fără îndoială! Erau transpirați când au ajuns aici, la colibă, și aveau spume la gură.

— Era de așteptat. Dacă au ajuns atât de devreme aici, înseamnă că au călărit foarte repede, ceea ce impune un efort deosebit, noapte fiind și drumul destul de greu. Povestește mai departe!

— Ei toți erau călare; eu, însă, eram pe jos. Totuși, am mers tot timpul în fața lor. Așa am auzit câte ceva din discuțiile pe care le purtau cu jumătate de voce. Mai întâi, am aflat că, inițial, avuseseră patru cai. Fiecare avea la el câte un balot. Apoi, însă, când s-au apropiat de cătun, știi, acolo unde drumul trece peste pod, s-au întâlnit cu doi

călăreți; aceștia le-au spus că ginerele tatălui meu, deci cumnatul meu, are doi cai în spatele casei și sub streășină atârna și o șa pentru bagaje.

Am început să bănuiesc cine era acest cumnat și am spus:

— Am trecut și eu prin acest cătun și am văzut acolo o singură casă cu streășină. Sub aceasta, atârna o șa de călărie, dacă îmi amintesc bine. Era un birt și se afla în partea dreaptă a podului.

— Asta e, asta e!

— Așadar, birtul acesta este al cumnatului tău?

— Da, el este bărbatul surorii mele, care a murit de curând.

— Am tras și eu la el.

— Deci, l-ai văzut, ai vorbit cu el?

— Da. Vasăzică, pe omul acesta sărman l-au jefuit! Când am fost eu acolo, era doar un cal în spatele casei.

— Ăsta-i celălalt. Avea doi. Avea și două șa, una pentru călărie și una pentru bagaje.

— N-au spus nimic despre cei doi călăreți cu care s-au întâlnit?

— Ba da, dar n-am prea înțeles eu nimic. Tot vorbeau despre doi pagi; ăștia, însă, nu sunt oameni, ci cai!

— În cazul acesta, se refereau și la oameni și la cai.

— Pagii ăștia trebuiau să atace pe cineva prin surprindere și să-l ucidă?

— Pe noi.

— Pe voi, domnule? De ce?

— Din răzbunare. Acești pagi sunt, de fapt, doi schipetari cu nume rău famat, care trăiesc doar din jafuri și tâlhării. Li s-a dat această poreclă pentru că au doi cai pagi.

— Așa vasăzică! Și schipetarii ăștia nu v-au pândit?

— O, ba da!

— Dar, totuși, sunteți aici! Ați reușit să scăpați?

— Printr-un vicleșug. De aceea m-am deghizat așa. I-am întâlnit la cumnatul tău și am stat mai multe ore cu ei. Acum, probabil că și-au dat seama că i-am înșelat și ne caută.

— Crezi că vor veni și aici?

— E posibil.

— Dacă se vor interesa de voi, să le dau informații?

— Nu vreau să te îndemn să minți. Spune-le că am fost aici și că, apoi, am plecat spre Radowitsch. Dar nu trebuie să le spui nimic din ceea ce am discutat.

— Nu, domnule, n-or să afle nici un cuvânt.

— Ei, și acum zi-i mai departe.

— Am tras cu urechea și am aflat că i-au luat cumnatului meu calul și șaua și și-au pus baloturile pe el. Prea multe amănunte n-am auzit, căci nu vorbeau tare și apoi a fost și o pauză mai mare, când n-am mai putut să trag cu urechea. Dar, am auzit destul, ca să-mi pot da seama că mübarekul era un mare hoț și tâlhar. Toate lucrurile mai bune pe care le furase se aflau în balotul de pe cal. Celelalte, care nu prea erau de valoare și ar fi ocupat și prea mult loc, le arsese, împreună cu coliba. Cel mai mult se bucurau fugarii de faptul că dăduseră peste schipetari. Erau convinși că urmăritorii lor, deci voi, erau pierduți.

— Din fericire, s-au înșelat amarnic. N-au scăpat de noi, căci o să mergem pe urmele lor.

— O, dacă aș putea să merg și eu cu voi!

— De ce? l-am întrebat.

— Pentru că l-au jefuit pe cumnatul meu, iar pe mine m-au înșelat și nu mi-au dat nici un bacșiș.

— Da, e un motiv serios! Te-ai dus cu ei până la Tasehköj?

— Și încă o bucată de drum mai departe.

— Cât e până acolo?

— Am făcut cinci ore.

— Și încotro au pornit apoi?

— Voiau s-o ia în jos, de-a lungul văii Bregalnitza. Altceva n-am mai aflat.

— Pot să-mi dau seama unde vor să ajungă. Dar n-ai insistat să-ți dea răsplata promisă?

— Firește. Au fost, însă, atât de deștepți, și m-au rugat să merg cu ei mai departe de Tasehköj, căci acolo, probabil, aş fi găsit ajutor și i-aş fi putut sili să-mi plătească. Au oprit, apoi, în mijlocul pădurii, ca să-mi spună că nu mai aveau nevoie de mine. I-am rugat să-mi dea bacșișul, dar mi-au răs în nas. M-am înfuriat și le-am cerut să-mi dea înapoi calul cumnatului meu. Atunci, au sărit de pe cai. Doi m-au aruncat la pământ și m-au ținut iar un al treilea m-a biciuit. Am fost nevoit să îndur, căci eram prea slab, unul împotriva lor patru. Domnule, până acum nu mai m-a bătut nimeni. Am alergat din răspuțeri douăsprezece ore. Spatele îmi este plin de răni de la loviturile primite. Mi-am irosit degeaba o zi de muncă și sunt și mort de foame. Cu asta m-am ales, în loc să aduc acasă treizeci de piaștri. Ce să mănânc? Ce să le dau tatălui meu și copiilor, dacă n-am nimic? Dacă aş fi rămas acasă, aş fi putut să merg la Radowitsch să vând niște coșuri, să cumpăr ceva de mâncare.

— Consolează-te! îl rugă tatăl. Am primit în dar de la acest șerif, care, din păcate, nu este șerif, cinci piaștri. Poți să mergi la Radowitsch și să cumperi pâine.

— Domnule, îți mulțumesc! spuse împletitorul de coșuri. Te-am luat drept un om rău, dar tu ești bun cu noi. Aș vrea să-ți pot face și eu un serviciu.

Înainte de a apuca să răspund, luă Halef cuvântul. Se sucise în șa și dezlegase cizmele mele cele lungi, care arătau așa de rotunde și netede de parcă erau încălțate pe picioarele mele.

În timp ce noi discutam, veniseră și copiii împletitorului de coșuri, aducând nuielele de salcie pe care le tăiaseră.

— Vă e foame, mititeilor? întrebă Halef.

Cei mai mari dădură afirmativ din cap, iar cei mici începură să plângă. Și în Turcia este exact la fel ca la noi. Când îl întrebi pe un asemenea prichindel de doi ani despre pofta lui de mâncare, imediat îi și apar lacrimi în ochișori.

— Ei, atunci adu un coș! porunci Halef tatălui acestei adunări de prichindei înfometați. Dar să nu fie unul prea mic.

— Pentru ce îți trebuie? se interesă omul.

— Vreau să scutur cizmele astea lungi.

Împletitorul de coșuri aduse un coș și îl ținu ridicat. Apoi hagiul scutură cizmele și din ele începură să cadă fructe, carne, produse de brutărie, așa încât coșul se umplu până sus.

— Așa! spuse el. Ei, și acum dă-le copiilor tăi să mănânce și Allah să vă binecuvânteze!

— Domnule! strigă împletitorul de coșuri, sărutându-i mâna, toate astea sunt pentru noi?

— Firește!

— Dar n-o să le putem mânca nici într-o săptămână!

— Nici nu v-a obligat nimeni s-o faceți. Mâncați cât vă trebuie și vedeți să nu înghițiți și coșul.

— Domnule, îți mulțumesc! Inima-ți este plină de bunătate și voia bună îți izvorăște din gură.

— Ei, nici chiar așa. Prea hazliu nu sunt, dar îmi sângerează inima când privesc la aceste cizme goale. În fiecare dintre ele pusesem câte o găinușă friptă, atât de rumenită și crocantă cum numai în cel de-al treilea paradis mai găsești. Ele sunt atât de dragi sufletului meu. Faptul că trebuie să mă despart de ele îmi provoacă un sentiment de tristețe și-mi umple ochii de lacrimi. Dar, pentru că aceste biete găinușe nu-și pot sacrifica decât o singură dată viața, pentru a fi savurate, ce mai contează în ce burți își vor găsi mormântul. Așadar, mistuiți-le cu chibzuință și cucernică plăcere și păstrați oasele pentru mine, până când mă voi întoarce.

Rostise aceste cuvinte cu o asemenea seriozitate și solemnitate, încât ne făcu pe toți să izbucnim în râs.

— Dar, Halef, cum de ți-a venit gândul ăsta ciudat să faci asemenea provizii și să-mi folosești cizmele drept magazin?

— Acest frumos gând nu mi-a trecut mie prin cap. Atunci când am vrut să plătim la han, așa cum mi-ai poruncit, hangiul mi-a spus că el ne este dator, nu noi lui. Și anume, pentru serviciul pe care l-am făcut fratelui lui, Ibarek. Acesta este un alt exemplu că Allah răsplătește dublu fiecare faptă bună, căci nu a trebuit să-i plătim nimic nici lui Ibarek.

— Lasă asta, zi-i mai departe!

— Da, mai departe. Lăsasem, așa, cu băgare de seamă, să-mi scape o vorbuliță, cum că friptura de găină ar fi mâncarea mea preferată.

— Ștregarule!

— Iartă-mă, sidi! Doar de aceea avem gură, să vorbim, nu să tăcem. Hangiul a ciulit urechile și memoria lui n-a uitat de friptura de găină. Când ne-am strâns lucrurile să plecăm, mi-a adus găinușele astea două și mi-a urat ca savurarea lor să ne prelungească viața. Atunci, i-am explicat că omul ar trăi și mai mult dacă, pe lângă găină, ar mânca și altele.

— Halef, dacă-i adevărat ce spui, meriți să guști puțin biciul!

— Sunt vrednic de recunoștința ta sidi! Dacă mi-o acorzi sunt la fel de fericit ca atunci când hangiul mi-a adus apoi și garniturile acestea pe care le vezi adunate, în totală armonie, în coșul acesta.

— N-ar fi trebuit să le iei!

— Iertare, sidi! Dacă nu le-aș fi luat, acum n-am fi avut nimic de dat.

— Ba puteam să dăm ceva!

— Dar nimic care să potolească foamea acestor omuleți. De fapt, am ezitat mult până să le iau. Îmi spuneam că ar fi trebuit să am aprobarea ta și că, deci, nu puteam lua nimic,

pentru că tu nu erai prezent. Am invocat toate motivele și replicile pe care le-ar fi putut născoci toți califii la un loc, dar hangiul a rămas neclintit. Mi-a spus că, de fapt, nu mi le dăruia mie, ci ție. Asta mi-a înmuiat inima cea bună și am cedat. Darurile erau pentru tine și, deoarece hangiul nu ți le putea oferi personal, le-am băgat în cizmele tale, în calitate de reprezentante și împuternicite ale tale. I-am transmis hangiului mulțumirile tale, prin cuvinte bine alese, am legat bine cizmele la gură și le-am prins în curele, în spatele șei. Dacă am păcătuît, te rog să mă judeci cu milostenie.

N-aveam cum să mă supăr pe omul acesta care îmi era atât de drag. Eram convins că nici nu-i trecuse prin cap să-l determine pe hangiu, cu vreun cuvânt anume spus, să-i facă acest dar. Halef n-ar fi fost niciodată capabil să facă așa ceva, căci avea un extraordinar de sensibil simț al onoarei. Dar se distra grozav, făcând pe ironicul cu mine și îi făcea mare plăcere când mă prefăceam că mă las provocat de el.

— Am să-ți stabilesc pedeapsa mai târziu, l-am amenințat. Cel puțin, va trebui să renunți pentru multă vreme la mâncarea ta preferată. În ceea ce te privește, nici o nevinovată găină nu va trebui să se despartă prea curând de bucătărioara ei.

— Atunci o să mă mulțumesc și cu o găinușă mai tinerică, sidi, și o să-mi placă la fel de mult cum le plac micuților acestora merele.

Copiii se adunaseră în jurul coșului și se repeziseră mai întâi la mere. Era o plăcere să vezi cu câtă râvnă lucrau gurițele acelea. Bătrânul avea lacrimi în ochi de bucurie. Fiul său îi îndesase în mână o bucată de carne, dar el nu mânca; uitase pur și simplu de sine, văzându-și nepoții atât de mulțumiți.

Împletitorul de coșuri ne întinse fiecăruia mâna și apoi mi se adresă:

— Domnule, repet că ar fi pentru mine o mare bucurie dacă aş putea să-ţi fac şi eu un serviciu. N-ar fi posibil aşa ceva?

— Da, ar fi un serviciu pe care te-aş putea ruga să mi-l faci.

— Spune!

— Să ne conduci la Taschköj.

— Cu dragă inimă! Când pornim, domnule?

— Încă nu ştiu. Vino mâine dimineaţă la Radowitsch; atunci am să-ţi pot spune.

— Şi unde te găsesc?

— Hm, nici asta n-o ştiu încă. Ai putea să-mi recomanzi vreun han mai bun?

— Cel mai bun este hanul „La înalta Poartă”. Îl cunosc pe hangiu şi am să te conduc până acolo.

— Aşa ceva nu pot să accept; eşti prea obosit.

— O, până la Radowitsch merg uşor. Ajungem într-un sfert de oră acolo. Trebuie să te recomand hangiului; din când în când mai lucrez acolo şi el ţine la mine, deşi sunt doar un om sărman. Mâine dimineaţă am să te vizitez, ca să-mi spui când vrei să plecăm spre Taschköj.

— Asta depinde de piciorul la care m-am rănit. Există în oraş vreun doctor bun sau cineva priceput, în care să pot avea încredere?

— Dacă te referi la un chirurg, există unul, care este renumit şi care vindecă rănilor tuturor oamenilor şi animalelor. Se pricepe să trateze şi vărsatul de vânt, ceea ce nimeni altul nu mai ştie.

— Dar ăsta-i chiar o minune de doctor! Dar acum, trebuie să discutăm şi despre bacşişul la care eşti îndreptăţit.

— Pentru ce, domnule?

— Pentru că ne vei duce la Taschköj.

— Domnule, dar nu vreau nimic pentru asta!

— Iar eu nu accept pe gratis.

— Dar ne-aţi dăruit deja atâtea.

— Acesta a fost un dar; plata ți-o vei câștiga muncind. Nu trebuie să confunzi una cu alta.

— Dar nu pot să cer bani de la tine; mi-ar fi rușine.

— Ei bine, atunci să nu fie plată, ci doar bacșiș. Am să i-l dau tatălui tău.

I-am cerut lui Halef să-mi dea portofelul și punga și i-am făcut semn bătrânului să se apropie. Când văzu în mâinile-i cu degete strâmbe cincizeci de piaștri, își ieși din fire de bucurie și vru să-mi dea înapoi cea mai mare parte din bani.

— Nu primesc înapoi nici un piastru, i-am spus, cu hotărâre.

— Nici nu știu cum să-ți mulțumesc, răspunse. Să dea Domnul ca *hekimul* să-ți însănătoșească piciorul cât mai repede!

— Sper și eu. Dar, spune-mi, cum se numește acest doctor renumit?

— Îl cheamă Tschefatasch.

— O, vai de mine! Dacă și tratamentele-i sunt precum numele, mă lipsesc de ajutor.

Tschefatasch înseamnă, tradus în limba germană, „piatră de tortură”.

— Nu trebuie să-ți faci griji, mă consolă împletitorul de coșuri. N-o să-ți pună la picior numele lui, ci un pansament. Iar la asta se pricepe de minune.

— Atunci, haide, dacă vrei să mergi cu noi!

Luă o înghițitură de mâncare, s-o mestece pe drum, și apoi pornirăm. După un sfert de oră, am ajuns în oraș. Călăuza ne duse printr-un bazar, apoi pe o uliță și de acolo trecurăm pe sub o boltă și intrarăm într-o curte foarte spațioasă și curată. Halef se duse, împreună cu el, la hangiu. Eu am rămas în șa, ca să nu-mi mai forțez piciorul bolnav.

După puțin timp, ieșiră amândoi însoțiți de hangiu care, printre politețuri și scuze, îmi spuse că, din păcate, n-avea decât o odăiță cât se poate de mică, ce se învecina cu

ospătăria. Aici nu se prea obișnuia ca cei care trăgeau la han să ceară o cameră separată; nicăieri în oraș nu exista așa ceva și chiar și acea odăiță trebuia mai întâi curățată și aranjată, de aceea mă poftea să intru deocamdată în ospătărie.

Am fost destul de mulțumit de acest aranjament și am descălecat. O, vai! Piciorul mi se umflase. Cu mare greutate am reușit să pășesc și a trebuit să mă sprijin de Osko.

Când am intrat în odaie, nu se afla nimeni acolo. M-am așezat într-un colț, lângă ușa care ducea spre cămăruța ce mi se pregătea. Halef, Osko și Omar au ieșit din nou în curte, ca să se îngrijească mai întâi de cai. Pe drum, nu mă gândisem să-mi schimb hainele, în mijlocul unei populații fanatice, acest lucru putea deveni periculos; aici, însă, nu conta prea mult.

Împletitorul de coșuri se oferă să-l aducă pe doctor și eu am acceptat. Ieșise deja, când intră un oaspete. Ședeam cu spatele la ușă și m-am răsucit pe jumătate să-l văd pe cel ce intrase. Nu era nimeni altul decât mesagerul Toma, cel care ne dăduse pe mâna schipetarilor.

— Ei, acum să te vadă hagiul! am zis și m-am întors din nou cu spatele, pentru că nu voiam să am de-a face cu el.

Nu la fel însă gândi și el. Probabil că avea chef să se întrețină cu cineva. Eram singurul care se afla în odaie, așa că se învârti de câteva ori înapoi și încolo, apoi, rămase în picioare, alături de mine, și întrebă:

— Ești străin de locurile acestea?

M-am prefăcut că nu am auzit întrebarea.

— Ești străin de locurile acestea? repetă, cu vocea mai ridicată.

— Da, am răspuns, acum.

— Dormi astăzi aici?

— Încă nu știu.

— De unde ești?

— Din Stambul.

— Ah, din Capitală, strălucitorul obraz al chipului lumii!
Ești un om fericit, dacă locuiești în apropierea padișahului.

— Apropierea lui îi ferește doar pe cei buni.

— Vrei să spui că sunt mulți oameni răi acolo?

— Ca peste tot.

— Cu ce te ocupi?

— Sunt copist.

— A, deci ești un învățat. Îmi face mare plăcere să stau de vorbă cu astfel de oameni.

— Dar mie nu-mi place să vorbesc cu alții.

— Allah! Dar ce respingător ești! Tocmai voiam să te întreb dacă-mi este permis să mă așez aici, lângă tine.

— Ți este permis, dar n-o să-ți facă plăcere.

— De ce nu?

— Figura mea nu prea place unora.

— Ei, o să văd dacă mie îmi place.

Se așază la masa mea, pe o bancă ce se afla față în față cu mine și mă privi.

Greu de descris mutra pe care o făcu. Mai aveam încă turbanul pe cap și ochelarii pe nas; asta îl făcuse să se înșele, deși figura mea nu se schimbase nici un pic. Deschise gura, sprâncenele se ridicară, luând forma unui unghi ascuțit, iar ochii se fixară asupra mea, cu o asemenea expresie, încât a trebuit să fac mari eforturi pentru a nu izbucni în râs.

— Domnule... effendi... cine... cine ești? mă întrebă.

— Abia ți-am spus.

— Ai spus adevărul?

— Îndrăznești să mă faci mincinos?

— Nu, în numele lui Allah, nu, căci știu că tu... că...

De frică și îndoială, nu mai putu rosti nici un cuvânt.

— Ei, ce-i? Ce știi despre mine?

— Nimic, nimic altceva decât că ești copist și locuiești în Stambul.

— Și atunci ce tot îndrugai acolo tot felul de prostii?

— Prostii? Ah, domnule, nici nu-i de mirare, căci pari a fi acela despre care cred că este acela, despre care... o, Allah! Ai dreptate. Cred că am înnebunit de tot, căci asemănarea este atât de mare.

— Dar cu cine semăn atât de mult?

— Cu un effendi mort!

— Ah! Când a murit?

— Astăzi, pe drum.

— Este trist când credinciosul decedează aflându-se în călătorie. Ai lui nu se pot ruga pentru el, în ultimele clipe dinaintea morții. Și de ce a murit?

— A fost ucis.

— Groaznic! I-ai văzut leșul?

— Nu, domnule.

— Atunci, ți-au povestit alții despre moartea lui?

— Așa e.

— Și cine l-a ucis?

— Nu se știe. Zăcea în mijlocul pădurii care se află între Radowitsch și Ostromdscha.

— Am trecut și eu prin această pădure. Eu de ce nu am auzit nimic? Au vrut să-l jefuiască?

— Nu. Zice-se că ar fi fost o răzbunare.

— O vendetă?

— Nu, o altfel de răzbunare. Acest om neprevăzător a stârnit pur și simplu o revoluție în Ostromdscha, a ațâțat oamenii unii contra altora și apoi, chiar în timpul nopții, a dat foc locuinței unui cucernic.

— Dar ăsta-i un adevărat răufăcător, pe care Allah nu-l va ierta niciodată.

— O, dar omul acesta nu credea în Allah. Era un ghiaur, un creștin care se hrănește cu carne de porc.

— Iadul o să-l înghită.

— Din răzbunare, a fost pândit și ucis.

— Era singur?

— Nu. Mai erau trei cu el.

— Și unde sunt aceștia?

- Au dispărut. Se crede că și ei au fost uciși.
- Și unde i-a fost dus cadavrul?
- Nu știu.
- Foarte ciudat! Și cu necredinciosul ăsta semăn eu?
- Ai exact înălțimea și chipul lui, doar părul și barba îți sunt mai scurte și mult mai deschise la culoare decât ale lui.
- Deci, există cel puțin o deosebire între el, ghiaurul, și mine, șeriful, care îmi bucură inima. Dar tu cine ești?
- Un mesager din Ostromdscha.
- Înseamnă că trebuie să știi totul foarte exact. Dar, hm, am auzit astăzi, pe drum, că ar exista doi tâlhari, doi schipetari, cărora li se spune pagi. Ai auzit vreodată de ei?
- Da; căci noi mesagerii aflăm totul.
- Și îi cunoști?
- Nu, domnule. Cum aș putea eu, un om cinstit, să cunosc niște tâlhari! Ce-i cu ei?
- Au fost văzuți, azi-dimineață, în apropiere de Ostromdscha.
- Allah fie milostiv cu ținutul acesta!
- A fost și un mesager la ei. Unul pe care-l cheamă Toma.
- Mesagerul tresări speriat, dar eu am întrebat liniștit;
- Îl cunoști cumva?
- Foarte bine. Este un... un coleg al meu.
- Atunci să-l previi, dacă-l întâlnești. Va fi căutat de poliție.
- Allah, o, Allah! De ce?
- Pentru că este complice la crimă, căci el l-a trădat pe creștinul acela celor doi Aladschy, ucigașii. El le-a comunicat ora când străinii intenționau să plece din Ostromdscha.
- Este... este adevărat? se bâlbâi acesta.
- Chiar cel ucis a afirmat asta.
- Dar, ce, un mort poate să vorbească?

— Nu e mort, n-a fost ucis. Nimeni nu știe că trebuia să fie ucis, doar tu singur știai asta, Toma!

Mesagerul sări de la locul lui.

— Mă cunoști? strigă el, consternat.

— Da, foarte bine; și cei de acolo te cunosc.

Mi-am scos ochelarii și turbanul și am arătat spre ușa pe care tocmai intra Osko, Omar și Halef. Pentru câteva clipe, omul încremeni de spaimă, căci acum mă recunoscuse. Apoi, însă, strigă:

— Trebuie să plec, să plec imediat! Mai am de rezolvat niște afaceri urgente.

Făcu o săritură spre ușă, dar Halef îl și înhățase de guler.

— De ce vrei să ne părăsești așa de repede, dragă prietene? îl întrebă el, pe un ton prietenos.

— Pentru că mai am încă multe de făcut.

— Credeam că numai până aici aveai treburi de rezolvat. Deci și de aici duci mesaje spre Ostromdscha?

— Da, da; nu mă mai reține.

— Dar ai putea să iei ceva și de la mine.

— Pentru cine?

— Am să-ți dau o însemnare.

— Ce fel de însemnare?

— Un salut, doar un salut.

— Am să-l duc cu plăcere; acum, însă, lasă-mă să plec!

— Nu se poate așa. Trebuie să aștepti să-ți scriu salutul și, desigur, și adresa.

— Durează mult?

— Nu. Nu prea mă formalizez eu cu astfel de scrisori către prieteni. N-am nevoie nici de hârtie, nici de cerneală, căci am să scriu direct pe pergament netăbăcit. Și am să-ți și plătesc imediat. Am creionul afară, în grajd. Va trebui să te deranjezi să ieși cu mine până afară, Toma. Hai!

Mesagerul se uită cercetător la micuțul hagi. Nu prea avea încredere în el; dar Halef vorbea atât de prietenos. Îl urmă, deci, afară iar Osko și Omar ieșiră după ei, zâmbind.

Din locul unde ședeam, puteam să contemplan, prin fereastra deschisă, aproape întreaga curte. I-am văzut pe cei patru traversând-o și dispărând în spatele porții grajdului, care fu apoi închisă.

După scurt timp, am auzit niște țipete, care, în ziua de azi, nu pot fi auzite decât în China și în Turcia, acele strigăte de nedescris care se pare că sunt urmarea întâlnirii unui bici cu pielea unui om.

Apoi, poarta a fost din nou deschisă, iar mesagerul a ieșit afară. Ținuta lui numai impunătoare nu se poate spune că era, iar chipu-i părea că vrea să uite că-i fusese tulburată liniștea sufletească. Mersul îi semăna cu acela al unui urangutan care trebuie să se deplaseze pe propriile-i picioare, fără ajutorul unui baston; mergea cu genunchii îndoiți, pieptul strâns și capul plecat în jos.

În mod evident, nici măcar nu era curios ce impresie făcea plecarea lui dramatică, pentru că nici nu se uită în jur.

Cei trei „executori” se prezentară îndată la mine.

— S-a împlinit destinul! spuse Halef, mângâindu-și firele subțiri de barbă și rânjind mulțumit. Ce-a zis ticălosul ăsta când te-a zărit, sidi?

Le-am povestit.

— Ah! Ce neobrăzat! Ei, acum poate să ducă la Ostromdscha cele treizeci de salutări sincere, pe care le-am aplicat, și să le transmită oricui va vrea.

— Nu s-a apărat?

— Nu prea avea chef, dar, oricum, l-am avertizat că, dacă va încerca s-o facă, va încasa cincizeci; dacă, însă, se întinde de bunăvoie jos, primește doar treizeci. A fost, destul de deștept să aleagă varianta a doua. Dar am avut eu grijă ca cele treizeci de salutări să-i mulțumească sufletul așa cum ar fi făcut-o cincizeci. Aprobi ceea ce-am făcut, effendi?

— De data asta, da.

— Ce bine ar fi dacă destinul ar vrea să-mi facă mai des astfel de bucurii, atunci când am de-a face cu nemernici de soiul ăsta! Mai există și alții pe care, cu dragă inimă, i-aș lăsa să aleagă între treizeci și cincizeci. Să sperăm că poate mă voi întâlni cu unul sau altul dintre aceștia. Dar, sidi, cum îți mai e cu piciorul?

— Nu prea bine. Să meargă Omar să vadă dacă nu se găsește cumva ghips aici, în oraș, și, dacă da, să cumpere vreo cinci kilograme. Tu, însă, să te duci să-mi aduci un vas cu apă, în care să-mi țin piciorul, dar, mai înainte, să-mi scoți ciorapul.

Între timp, se întoarse și împletitorul de coșuri și îmi spuse că a umblat mult, până să dea de doctorul „piatră de tortură”. Domnul acesta era teribil de ocupat, dar avea să vină imediat.

I-am mulțumit pentru eforturile depuse, i-am dăruit niște tutun și apoi l-am trimis acasă.

Halef aduse apa. Când mi-am cercetat piciorul umflat, am văzut că aveam o luxație, dar, din fericire, nu prea gravă. Aș fi putut să mă tratez și singur, dar preferam să mă vadă și un doctor. Doar o mică greșeală m-ar fi putut ține legat aici mult timp. Deocamdată, mi-am băgat piciorul în apa rece.

În sfârșit, veni și doctorul. Eu mai degrabă l-aș fi luat drept un poștaș chinez decât un Esculap european. Era de statură mică și foarte gras. Obrajii îi străluceau precum globurile de Crăciun. Ochișorii așezați puțin oblic trădau faptul că strămoșii lui își aveau originea într-unul dintre corturile mongole. Și pe capul cu părul tuns foarte scurt își așezase — tras mult pe spate, așa încât fruntea să fie liberă — un fes vechi și uzat, care, în loc de moț, era împodobit cu un mănunchi de panglicuțe roșii, albastre și galbene. Caftanul cel scurt îi ajungea doar până la genunchi, dar părea făcut dintr-un singur buzunar uriaș, căci în toate părțile, sus și jos, în stânga și în dreapta, în față și în spate,

era excesiv de umflat. Probabil conținea spițeria ambulantă a doctorului.

În plus, acest medic purta, atârnat de umăr cu o curea, un coș pătrat, în care se aflau prețioasele lui instrumente.

Avea niște ciorapi groși de lână cu tălpi de pâslă și încălțat cu aceștia își băgase picioarele în pantofii care erau fixați cu ținte mari de fier, pantofi de genul care poate fi descris cu cuvintele: „din doi pași, treci Rinul”.

Când intră, își dădu jos din picioare pantofii și se apropie de mine în ciorapi, o politețe care, se pare, la el devenise cronică.

Întrucât îmi țineam piciorul în vasul cu apă, își dădu imediat seama că eu eram cel care avea nevoie de ajutor. Se înclină în fața mea, mișcare la care coșul îi alunecă în față și cureaua aproape îl strânse de gât. I-am răspuns la salut. Își dădu jos coșul de pe umăr, îl așeză pe podea și întrebă:

— Ți place să vorbești mult?

— Nu, am răspuns, scurt.

— Nici mie. Deci, întrebări scurte, răspunsuri scurte și gata repede!

Nu m-aș fi gândit ca grăsanul să aibă asemenea energie. Se așeză în fața mea cu picioarele depărtate, mă privi de sus până jos și apoi întrebă:

— Tu ești acela cu piciorul?

— Nu, acela cu două picioare!

— Ce! Rupte amândouă?

Nu-mi înțelese ironia.

— Numai unul, stângul.

— Frație dublă?

O, vai! Vorbea de fracție dublă! De ce nu chiar fracție zecimală! De fapt, asta era treaba lui. Nu putea să-mi pretindă mie să mă pricep la răni.

— Doar luxație, am răspuns.

— Scoate limba!

Asta era și mai drăguț, dar i-am făcut pe plac și i-am arătat-o. O privi, o pipăi, o mișcă încolo și încioace și apoi spuse, dând din cap;

— Periculoasă luxație!

— Nu, nu e gravă!

— Taci! Văd după limbă! De când luxat?

— Trei ore, cel mult patru.

— Deja prea mult! Poate interveni septicemia! Era cât pe ce să-i râd în nas; m-am stăpânit însă și m-am mirat doar că acest cuvânt, „septicemie”, se încetățenise și în Turcia.

— Durere? continuă el întrebările.

— Suportabilă.

— Poftă de mâncare?

— Mare.

— Foarte bine, bine! O să rezisti. Arată-mi piciorul!

Se ghemui, dar, pentru că nu era o poziție prea comodă, se așază pur și simplu jos, lângă vasul de apă, iar eu i-am pus, increzător, piciorul în poală. Îl palpă, mai întâi ușor, apoi mai tare, cu vârfurile degetelor, dădu aprobator din cap și mă întrebă:

— Țipi din orice?

— Nu.

— Foarte bine!

Mă apucă rapid, smuci puternic, se auzi un scrâșnet ușor la articulație — apoi mă privi cu ochi scânteietori și întrebă:

— Ei, cum a fost?

— Încântător.

— Suntem gata.

— De tot?

— Nu. Acum doar legăm.

Ca și chirurg era un flăcău de ispravă. Cine știe cât m-ar fi chinuit un altul, numai ca să facă totul să pară mai grav și să poată primi un onorariu mai mare.

— Cu ce legăm? am întrebat.

— Cu atele. Unde aveți lemne?

— Nu avem!
— De ce nu?
— Nu sunt bune.
— Nu sunt bune? Vrei cumva atele de argint sau de aur, împodobite cu briliante?

— Nu, vreau un bandaj cu ghips.
— Ghips? Ești nebun? Cu ghipsul se ung pereții și zidurile, nu picioarele!

Aici era punctul lui slab. Doar mă aflam în Turcia.

— Și cu ghips se fac și pansamente minunate, am afirmat.

— Aș vrea să văd!
— Poți să vezi. Am trimis după ghips.
— Cum o să faci?
— Așteaptă!
— Și dacă nu primești ghips?
— Atunci am să fac pansamentul din clei.
— Clei? exclamă el. Îmi torni gogoși?
— Nu.
— Nici nu-ți sugerez să faci asta!
— O, numai să vreau! am râs.
— Ce! Eu sunt un învățat!
— Și eu!
— Ce ai studiat?
— Totul! am răspuns scurt.
— Și eu de trei ori mai mult! Cunosc chiar și prima

farmacopee ^[17] de Sabur Ibn Saheli!

— Iar eu am în cap întregul dicționar de medicină al lui Abd al Meschid!

— Eu nu-l am doar în cap, ci și în tot corpul și în membre. Un bandaj cu ghips sau chiar clei! Ghipsul este făină, iar cleiul este moale și curge. Un bandaj trebuie să fie tare.

— Ghipsul și cleiul se întăresc. Ai să te minunezi. De altfel, nici nu trebuie să-mi pun chiar acum bandajul. Mai

întâi trebuie să-mi pun o compresă, până ce se retrage umflătura și mă mai lasă durerile. Ai înțeles?

— Allah! Dar tu vorbești ca un doctor!

— Mă și pricep!

— Ei, atunci aranjază-ți singur piciorul luxat. De ce ai mai trimis după mine?

— Ca să-ți arăt limba.

Așa ceva nu se mai întâmplase niciodată „omului de știință”. Se smulse din mâinile lui Omar, făcu câțiva pași înapoi, trase adânc aer în piept și apoi îl dădu afară, de parcă plămânii i-ar fi fost încărcăți cu pulbere, și spuse:

— Vrei să-ți astup gura cu boneta? Na, să te sature, fiu de maimuță, nepot și strănepot de pavian!

Își smulse boneta de pe cap, o făcu ghemotoc și i-o azvârli lui Omar în față. Acesta o prinse, întinse cealaltă mână în vasul pe care-l adusese, și-o umplu cu praf de ghips și spuse:

— Ia-ți înapoi acoperișul inteligenței tale ciuruite!

Și îi aruncă boneta umplută cu ghips în fața roșie foc de furie. Ghipsul se împrăstie din bonetă și în următoarea clipă doctorul arăta ca un om de zăpadă făcut din turtă dulce albă. Praful de ghips îi intrase în ochi. Începu să se frece, tropăind din picioare, își pierdu pantofii, țipă, de parcă fusese tras în țeapă și, în cele din urmă, când reuși din nou să vadă, își smulse coșul de pe umăr și vru să i-l arunce lui Omar în cap. Acesta, însă, era pregătit și prinse coșul; la această mișcare, capacul coșului se desfăcu și întregul lui conținut se vărsă pe jos; clești, foarfece, spatule, pensete, cutii și tot felul de alte boarfe, fără să lipsească, desigur, instrumentul de bază de care se slujește un doctor oriental, para de clismă.

Sprintenul arab se aplecă rapid și începu să-l bombardeze pe doctor cu aceste obiecte. În furia lui, acesta nu putu să ia o altă hotărâre, decât aceea de a-și exercita dreptul la răzbunare. Ridică obiectele care se izbeau de corpul său și cădeau la pământ și le azvârlea înapoi, spre

Omar, rostind, în același timp, o gamă întreagă de înjurături — la care se pare că era un maestru desăvârșit — ce sub nici o formă nu pot fi redată.

Bombardamentul acesta oferea o priveliște atât de comică, încât noi ceilalți am izbucnit, fără să vrem, în hohote de râs. Hohote de râs care, auzindu-se până afară, în curte, îl atraseră înăuntru pe hangiu, împreună cu oamenii lui, care, la vederea acestei ciudate lupte, se alăturară hohotelor noastre.

Lui Halef, însă, îi veni ideea să sară în ajutorul prietenului și tovarășului său de drum.

— Sidi, scoate piciorul din apă! spuse.

Zicând acestea, mă și înhăță de picior și mi-l ridică. Apucă vasul și fugi cu el la ușă, pentru a-l împiedica pe doctor să iasă. Apoi, ridică de jos para de clismă, o umplu cu apă și începu să-l stropească pe grăsan cu ea, așa încât acesta se îmbibă de apă, în câteva clipe, ca un pudel murat.

— Frumos, grozav, nemaipomenit! strigă Omar. Ei, acum să-i mai dăm niște ghips să guste. Stropește-l, Halef!

Apucă vasul și scutură praful de ghips deasupra victimei sale, în vreme ce Halef se îngrijea de stropit.

Am vrut să pun capăt acestei bătălii, dar nu eram în stare, din cauza râsului, căci doctorul oferea o asemenea priveliște ce nu poate fi descrisă decât cu cuvintele „oribil de frumoasă”. Chiar și cel mai morocănos melancolic nu s-ar fi putut abține să nu râdă. Spectatorii se scuturau de atâta râs.

Cel mai tare râdea hangiu. Nu era mare de înălțime, avea umeri înguști, o burtică ascuțită, impunătoare și o pereche de picioare subțiri, care doar cu greu îi susțineau trupul. Năsucul cârn și gura mare, cu dinți albi, se potriveau extraordinar de bine cu firea lui veselă. Își împreunase mâinile și le așezase sub burtă, care-i sălta în sus și în jos, pentru a o susține. Începu să strige:

— O, vai, o, vai, trupul meu, trupul meu, burta mea, stomacul meu, ficatul meu, splina mea, rinichii mei! O, vai

de mine, digestia mea, digestia mea. Plesnesc, pocnesc!

Și chiar și arăta așa, de parcă pielea n-ar mai fi putut să-i țină laolaltă părțile corpului care se zdruncinau.

Tânărul Esculap se refugiase într-un colț. Stătea acolo și își acoperise fața cu mânecile caftanului; dar, pe sub mânecile acestea, țipa ca din gură de șarpe și înjura din toate puterile. Când para n-a mai stropit, Halef luă vasul cu apă și îi turnă în cap întregul conținut, spunând:

— Așa va păți oricine îl numește pe effendi al nostru ticnit. Osko, du-te și umple vasul cu apă, pentru ca sidi să-și poată răcori piciorul. Dar pe deșteptul ăsta, care pune plasturi și atele de lemn și care dă cu unsoare, o să-l așezăm pe acest scaun și o să-i curățăm veșmântul. Stai liniștit, prietene, altfel am să-ți răzui și năsucul!

Îl așează pe doctor pe scaun, apoi luă de jos o spatulă de lemn și începu să-i bărbierească ghipsul de pe față cu aceasta. Ceea ce dădea jos de pe față, îi băga în urechi și făcea acest lucru fandosindu-se în fel și chip.

Cel bărbierit se lăsă în voia lui, dar continua să înjure de zor. Cu cât îi obosea limba mai tare de această sfortare, cu atât mai grosolane erau cuvintele ce-i țâșneau de pe buze. Dădu glas celor mai monstruoase jigniri și tot se părea că nu spusese destule.

Se știe că ghipsul se întărește foarte repede; deja după câteva minute devenise o masă tare ca piatra. Abia după ce învelișul deveni complet alb și tare, se opri Halef din răzuit.

— Așa! spuse el. Te-am curățat, căci și față de dușman trebuie să manifesti bunătate. Mai mult nu poți să-mi pretinzi. Lucrurile să ți le aduni singur și să ți le bagi în coș. Ridică-te! Am încheiat tratamentul!

Grăsanul vru să se ridice de pe scaun, dar își dădu seama că veșmântul îi era atât de țeapăn încât îl împiedica. Era și acesta unul dintre motivele pentru care nu voisesem să împiedic această acțiune. Posibilitatea de a folosi ghipsul drept pansament îi fusese demonstrată *ad oculos*.

— Nu pot să mă ridic, nu pot să mă ridic! strigă el, sprijinindu-se în toate cele zece degete ale mâinilor. Caftanul meu este ca sticla; se sparge!

Halef apucă boneta de ciucurele din panglicuțe, i-o luă acestuia de pe cap, i-o ținu în fața ochilor și spuse:

— Privește, acesta este acoperișul demn de capul tău savant. Cum îți place?

Boneta arăta acum, precum un obiect dur, alb, în formă de clopot, care luase exact forma craniului. Era foarte caraghioasă!

— Boneta mea, boneta mea! strigă grăsanul. Încă din tinerețe mi-a stat pe cap și acum onoarea vârstei ei și demnitatea zilelor ei au fost rănite de voi, oameni nenorociți și faliți ce sunteți! Dă-mi-o!

Vru s-o apuce. Când ridică, însă, mâna, ghipsul de pe mâneci începu să crape.

— O, vai de mine, o, vai de mine! strigă. Mi-am pierdut sănătatea brațelor și finețea extremităților! Ce mă fac? Trebuie să plec. Mă așteaptă pacienții.

Vru să se ridice; dar, când caftanul începu din nou să pâraie, se prăbuși rapid înapoi:

— Ați văzut? Ați auzit? Întrebă el, pe un ton plângăreț. Contururile siluetei mele și liniile corpului se fărâmițează. Simt că o să mi se fărâmițeze și interiorul. A dispărut grația proporționalității iar rotunjimea taliei s-a transformat în încrețituri înfiorătoare. M-ați schimbat într-o siluetă fără forme și într-un om fără grație. O să râdă toată lumea de mine și o să-și bată joc. Pe uliță mă vor arăta cu degetul, iar cei dragi mie, de acasă, își vor pierde afecțiunea pentru mine. Sunt un om distrus și nu mai am altceva de făcut decât să mă duc în cimitir, acolo unde se varsă lacrimi. O, Allah, Allah, Allah!

Furia se transformase în disperare. Îl afecta foarte tare pierderea eleganței. Cei prezenți tocmai se pregăteau să-i răspundă din nou cu un hohot de râs, când le-am făcut semn cu mâna să tacă și i-am răspuns:

— Nu te mai văicări, *hekimule*! Mâhnirea ta se va transforma în bucurie, căci ai avut aici ocazia să faci o descoperire extrem de importantă pentru tine.

— Da, am făcut această descoperire, dar nu-i deloc importantă pentru mine. Am aflat că nu trebuie să intri în relații cu oamenii care n-au educație.

— Te referi cumva la tine, *hekimule*?

— Da, căci eu sunt omul care vindecă trupurile bolnave și redă puterea inimilor obosite. Asta este adevărata educație.

— Tu ești omul care îi spune pacientului că are o limbă la fel de impunătoare ca aceea a unei vaci. Dacă tu numești asta educație, ești într-adevăr un mare savant. Nu pricep deloc cum voiai să vezi după limba mea dacă luxația de la picior e periculoasă sau nu.

— Nici n-ai să pricepi nimic în viața ta. Văd asta după cum arăți. În orice caz, nu pricepi nici că m-ați adus într-o stare care mi-a distrus demnitatea și prestigiul.

— Nu, asta într-adevăr n-o pricep.

— Firește, căci inteligența ta e la fel de scurtă ca un caltaboș, dar prostia la fel de lungă ca o paralelă a globului. Și, totuși, strâmbi din nas și șezi acolo cu o mutră și vorbești de parcă ai fi cel mai înțelept profesor.

— Față de tine chiar că am fost un profesor, căci ți-am dat lecții practice în ceea ce privește pregătirea unui bandaj.

— Dar n-am auzit nici un singur cuvânt despre așa ceva.

— Vorbeam de exerciții practice nu de predarea unei lecții. Ceea ce ai învățat acum te poate face cel mai renumit *hekim* din toate țările aflate sub stăpânirea padișahului!

— Acum îți bați și joc de mine? Dacă ești atât de înțelept precum spui, atunci sfătuiește-mă cum să ies din carapacea asta de ghips.

— Despre asta, mai târziu! Mi-ai râs în nas, atunci când ți-am spus că se poate face un bandaj din ghips și totuși acesta este cel mai bun bandaj care există. Nici nu m-ai

lăsat să vorbesc, de aceea am vrut să-ți dau o lecție. Pune mâna pe caftanul tău. Mai înainte era moale, acum însă este tare ca piatra, la fel de tare cum trebuie să fie un bandaj care susține un picior. Nu observi?

Își ridică sprâncenele și mă privi gânditor. Am continuat:

— Dacă pui între atele un picior rupt, acestea sunt incomode, deoarece nu iau forma piciorului. Un astfel de bandaj nu este bun.

— Dar nu există nici un altfel de bandaj. Cei mai mari doctori ai împărăției și-au spart degeaba capetele ca să găsească un bandaj care să stea și strâns și să se și potrivească pe forma piciorului. Eu însumi am cartea care poartă titlul „*Despre tratarea oaselor rupte*”. Acolo stă scris că aceste rupturi nu pot fi tratate decât cu atele.

— Cine este autorul cărții?

— Renumitul doctor Kari Asfan Zuluphar.

— Ei bine, dar acesta a trăit cu aproape două sute de ani înainte. Pe vremea aceea poate avea dreptate, acum, însă, s-ar face de râs.

— O, dar eu nu-l iau în râs.

— Atunci cunoștințele și părerile tale sunt potrivite pentru vremurile acelea, nu pentru cele de astăzi. Astăzi, mai există și altfel de bandaje. Nu te-ai uitat, puțin mai devreme, la boneta care îți acoperă acum, din nou, capul?

— De ce să n-o fi văzut? Broasca asta râioasă, mică și otrăvită mi-a ținut-o destul în fața nasului.

— Atunci, spune-mi, ce formă a luat?

— Aceea a capului meu.

— Exact forma capului tău. Același lucru se întâmplă și cu oricare alt membru. Dacă mi-aș rupe mâna și aș vrea să-mi fie îndreptată, mai întâi mi-aș înfășura-o într-o cârpă subțire. Apoi aș îmbiba-o cu ghipsul pe care l-am dizolvat mai înainte în apă. După aceea aș mai înfășura și alte cârpe, îmbibându-le de fiecare dată cu ghips dizolvat în apă. După ce se usucă și devine tare, se obține un bandaj care este foarte fix și se potrivește exact pe forma mâinii.

— Ah... oh!... aah! se jelui el, holbându-se o clipă la mine și apoi adresându-se lui Halef:

— Dă-mi repede boneta jos din cap!

Hagiul îi făcu pe plac și i-o ținu în fața ochilor, în vreme ce el o examina pe toate părțile.

— E și mai bine, am continuat, dacă mai întâi se îmbibă cârpa în ghipsul umed și apoi se răsucește pe membrul respectiv. Și pentru ca, după ce ghipsul se întărește, să nu apese prea tare pe membrul bolnav, se pune mai întâi un rând de vată. Atunci membrul se va odihni pe ceva moale, într-un bandaj bine strâns.

Mă privi din nou și, în sfârșit, strigă:

— Allah, Allah! Ce descoperire minunată, ce născocire grozavă! Alerg, mă grăbesc; trebuie să-mi notez asta!

Sări de pe scaun, fără să-i mai pese de rigiditatea caftanului și făcu un salt până la ușă.

— Așteaptă, așteaptă! I-ați coșul cu instrumente! strigă Halef. Și pune-ți mai întâi boneta pe cap!

Doctorul rămase pe loc. Oferea o priveliște caraghioasă. Ghipsul plesnise cruciș și curmeziș și în jurul lui curgeau bucăți din el. Caftanul nu vroia să-și schimbe forma pe care o luase în vreme ce doctorul șezuse pe scaun. Partea din spate, de jos, stătea țeapănă și îl împiedica la mers. Atunci, grăsanul se întoarce cu spatele la Halef, își răsuci mâinile la spate și spuse:

— Trage de mâneci. Trebuie să ies din ăsta!

Halef apucă de mâneci și le ținu strâns. Esculap al nostru trase și trase și împinse și se smulse în cele din urmă cu atâta putere din veșmântul acoperit de ghips uscat, încât zbură direct pe ușa pe care apucase s-o deschidă și ajunsese drept în curte.

— Vin înapoi, vin înapoi, vin imediat înapoi! strigă el, prăbușindu-se la pământ, ridicându-se îndată și apoi plecând în grabă.

Era profund entuziasmat de acest bandaj. Trebuia neapărat să se ducă acasă, să-și noteze indicațiile pe care

le dădusem. Faptul că-și lăsase în urmă pantofii, caftanul, boneta și toate instrumentele și alerga acum cu capul descoperit pe stradă nu-l mai deranja.

În orice caz, era dedicat trup și suflet meseriei sale, dar, din păcate, nu putuse să învețe mai mult decât știa alții care... nu știa nimic.

Acum, trebui să se facă ordine în încăpere. Caftanul țeapăn fu așezat pe spătarul scaunului și apoi începură să adune instrumentele, după care se pregăti odăița. Osko îmi adusesese deja de mult altă apă și am observat cu bucurie că umflătura începuse să se micșoreze. Durere nu mai simțeam. Mai târziu, am fost dus în odaia mea și m-am așezat pe așternutul pregătit. Mi-am pus comprese, iar seara aveam de gând să-mi pregătesc bandajul. Pentru asta trebuia să mi se aducă vată, feșe și alt ghips.

Ședeam întins de vreo trei ore, când am auzit, prin ușa, glasul doctorului.

— Unde este effendi?

— Acolo, în odaia cea mică, răspunse Halef.

— Anunță-l că am venit!

Halef deschise ușa și doctorul intră, dar cum!

Era îmbrăcat ca un mire. Un caftan albastru, de mătase, îi înfășura trupul până jos, la picioare, în care avea pantofi de marochin, iar capul îi era împodobit de un turban cu dungi albastre și albe; pe care strălucea o agrafă din granate. Avea o mină sărbătorească și un mers impozant. Rămase în picioare, în pragul ușii, își încrucișă brațele peste piept, se înclină adânc și spuse:

— Domnul meu, îți fac o vizită pentru a-mi exprima mulțumirile și stima. Te rog să-mi permiți să intru!

Am dat afirmativ din cap și am răspuns:

— Apropie-te, ești bine venit!

Făcu trei pași mici, își drese glasul și începu:

— Effendi, capul tău este leagănul rațiunii omenești, iar creierul tău adăpostește știința tuturor popoarelor. Spiritul tău este ascuțit ca lama unui brici de bărbierit și gândurile

tale sunt la fel de ascuțite ca acul cu care se înțeapă un abces. De aceea, destinul tău a fost să rezolvi problema referitoare la rupturile de oase, luxații și scrântiri. Geniul tău a străbătut toate sferile și toate domeniile științei, până ce a ajuns la acest sulfat de calciu, care este numit de barbarii needucați, ghips. Ai pus apă și l-ai amestecat în ea, pentru a putea să fie întins pe pânză și apoi aceasta să fie înfășurată pe membre, oase și țevi, pentru a le susține, atunci când au nevoie. Cu aceasta vei ocroti, în decursul timpului, milioane de picioare și brațe luxate și scrântite, iar profesorii viitorului vor aduna plăci ca să-ți ridice un monument, unde capul tău va fi sculptat în piatră sau silueta ta va fi turnată în bronz. Pe placa monumentului, numele tău va străluci scris cu litere de aur. Până atunci, însă, el va sta scris în carnețelul meu și te rog să mi-l spui, pentru a mi-l putea nota.

Vorbise ceremonios, ca în numele unei delegații. Din păcate, delegația consta doar din el singur.

— Îți mulțumesc, i-am răspuns. Dragostea de adevăr îmi poruncește să-ți comunic faptul că nu eu sunt acela care a făcut această mare descoperire. În patria mea este atât de răspândită, încât o cunosc toți doctorii și toți profanii. Dacă vrei să-ți notezi numele inventatorului, ai să-l afli. Omul acesta învățat, căruia trebuie să-i mulțumească mulți oameni pentru înfățișarea lor chipeșă, se numește Mathysen și a fost un renumit chirurg din țara numită Olanda. Nu merit mulțumirile tale, dar mă bucură nespuse că îți place această descoperire și sper că o vei folosi de acum înainte.

— Îți voi dovedi că sunt ferm hotărât s-o pun în practică. Dar nu trebuie să-mi respingi mulțumirile. Chiar dacă nu ești tu însuși inventatorul, tu ești cel care a adus aici această descoperire incomparabilă. N-am să uit niciodată ziua de astăzi și am văzut, spre bucuria mea, că mai este încă aici caftanul meu. De azi înainte el va fi desenat pe firma mea și am să-l agăț lângă ușa casei, așa încât toți cei

care au membre rupte să poată vedea, spre liniștea lor, că le pot înfășura în acest sulfat de calciu. Chiar am încercat să văd cum se face și te rog să-mi examinezi lucrarea și să-ți spui părerea. Vrei să faci asta?

— Cu mare plăcere! am răspuns.

Se duse la fereastră și bătu din palme. Ușa de la încăperea cea mare era deschisă și am auzit niște pași grei.

— Aici înăuntru! porunci el.

Mai întâi apărură doi bărbați care duceau o găleată mare, plină până sus cu ghips lichid. Unul dintre ei avea și o provizie de vată, care ar fi ajuns pentru zece persoane, iar celălalt ținea în mână un balot de stambă, își puseră poverile jos și se îndepărtară.

Întrucât astfel se făcuse loc, intrară alți doi bărbați care duceau o targă. Pe ea zăcea un om bărbos al cărui trup era învelit până la gât. Puseră targa jos și apoi ieșiră.

— Și acum, ai să vezi primele bandaje pe care le pun, încep doctorul. Mi-am cumpărat materialele și i-am poruncit acestui muncitor să vină, pentru a-mi servi drept model. Primește zece plăști pe zi și mâncare. Și acum, permite-mi să dau de-o parte învelitoarea și privește-mi pacientul.

Îl dezveli. Când privirea îmi căzu pe model, a trebuit să mă abțin să nu izbucnesc. O, Allah, cum arăta bietul om! Grăsanul se gândise la toate rupturile și luxațiile posibile și îl pusese pe bietul om în ghips, în mod corespunzător. Dar cum!

Umerii, partea superioară a brațelor și antebrățelele, coapsele și gambele, chiar și șoldurile erau vârâte în învelișuri de ghips, groase cât lățimea unei palme. Chiar și toracele era prevăzut cu o carapace, prin care chiar și un glonț de pistol abia dacă ar fi trecut.

Omul zăcea acolo ca un adevărat pacient aflat pe patul de moarte. Nu se putea mișca; abia putea să respire. Și asta doar pentru câțiva plăști pe zi. Pe zi! Deci, trebuia să poarte zile întregi aceste bandaje, și pentru ce?

— Și cât timp vrei să dureze acest experiment? l-am întrebat.

— Până când n-o să mai poată rezista omul acesta. Vreau să studiez efectul pe care-l are bandajul acesta cu sulfat de calciu asupra diferitelor părți ale corpului.

— Pe un om sănătos? Singurul efect va fi acela că nu va rezista prea mult. Ce-a pățit la piept?

— Și-a rupt cinci coaste, două pe partea dreaptă și trei pe stânga.

— Și la umeri?

— Claviculele s-au rupt în două.

— Și la articulațiile soldurilor?

— S-au dislocat. Dar mai e o problemă: anume, maxilarul inferior i-a ieșit din articulații și acum a survenit

un *trismus* **[18]**. Nu știu cum se poate bandaja asta cu ghips și te rog să-mi dai tu indicații.

— O, *hekirn*! Dar asta nu se bandajează cu ghips!

— Nu? De ce?

— Dacă trebuie să pui la loc maxilarul, se rezolvă complet obstrucția și nu mai este nevoie de ghips.

— Bine! Dacă vrei tu, să zicem că am reușit să-i închidem gura.

— Fii atât de bun și eliberează-i și coastele. Abia își mai trage răsuflarea.

— Fie cum zici tu; am să aduc unealta de la hangiu.

Eram foarte curios să văd ce va aduce. Când se reîntoarce, eram ocupat să-mi pun o compresă pe picior și am ridicat privirea, doar când am auzit lovituri de ciocan.

— Pentru numele lui Dumnezeu, ce faci? Ce ai în mână?

Nu puteam să văd exact ce are, căci stătea cu spatele la mine.

— Ciocan și daltă, răspunse el, foarte natural.

— Acum chiar că ai să-i rupi coastele, sau s-ar putea să-l străpungi cu daltă în piept.

— Și atunci, ce să folosesc?

— Foarfece, cuțit sau un ferăstrău corespunzător, în funcție de locul unde se află bandajul și de tăria lui.

— Am un ferăstrău pentru oase în coș; mă duc să-l iau.

— Adu-l și pe tovarășul meu de drum, acela mititel. Te va ajuta el, pentru că eu nu pot.

Când intră Halef, a fost de ajuns să-i fac doar câteva semne și se năpusti asupra carapacelor de ghips, cu toate protestele doctorului. A fost o muncă grea și a durat atât de mult până ce „modelul” a fost eliberat de toate bandajele că, între timp, a trebuit să se aprindă lumina, pentru că se făcuse noapte. Bietul flăcău, pe care doctorul îl silise să se lase bandajat pentru „toate posibilele rupturi și luxații”, nu rostise nici măcar un singur cuvânt. Când, însă, îi fu îndepărtat ultimul bandaj, mi se adresă:

— Îți mulțumesc, domnule!

Făcu un salt și era deja afară din casă.

— Stai! strigă după el grăsanul. Mai am nevoie de tine! Începem din nou!

Dar strigătul lui rămase fără răspuns.

— A fugit! Ce mă fac acum cu ghipsul, cu vata și cu stamba?

— Lasă-l să plece! am răspuns. Da' ce-ai crezut? Cu ce ai acolo, în găleată, poți să bagi în ghips două case. O mică parte din conținut o voi folosi eu. Cred că e deja timpul când pot să-mi pun bandajul ghipsat.

— Grozav, grozav, effendi! Mă apuc îndată de treabă.

— Încetișor, încetișor! Ai să-mi urmezi exact instrucțiunile.

Era plin de înflăcărare. În timp ce mă bandaja, îmi povesti despre tratamentele de necrezut pe care le făcuse până atunci. Când termină, spuse:

— Da, asta-i cu totul altceva! Am să-l aduc din nou pe pacientul de probă și am să ți-l prezint mâine.

— Și când vrei să-l bandajezi?

— În seara asta...

— O, Allah! Și să stea așa până mâine? Ai să-l omori. Dacă vrei să te folosești de el, nu trebuie să-l bandajezi peste tot, în același timp, ci numai câte o parte și să îndepărtezi ghipsul de îndată ce s-a întărit. De altfel, ține minte că poți să tai, în bandaj, și niște orificii.

— Pentru ce?

— Să poți examina și trata unele părți. N-ai un profesor care să te instruiască în privința asta și nici cărți pe care să le studiezi. Trebuie, deci, să chibzuiești singur și să faci încercări.

— Effendi, rămâi aici și fii tu profesorul meu! Toți doctorii din această regiune vor fi elevii tăi.

— Da, iar noi ceilalți vom servi drept modele! râse Halef. Asta ne mai lipsea! Ai învățat destul în după-amiaza asta; acum ia seama și ajută-te singur.

— Dacă nu aveți timp, atunci trebuie să renunț la aceste lecții. Și este adevărat, am învățat astăzi foarte mult și nu știu cum aș putea să-mi arăt recunoștința. Bani, știu că n-ai să primești. Așa că am să-ți dau o amintire, effendi; are să-ți placă foarte mult.

— Dar ce vrei să-mi dai?

— Mai multe borcane cu spirt și cu tot felul de tenii și viermi intestinali, la care eu țin foarte mult.

— Îți mulțumesc! Dar borcanele ne vor incomoda pe drum.

— Îmi pare rău; dar, totuși, ai să vezi că îți sunt recunoscător. Îți dau lucrul la care țin cel mai mult: un schelet. Eu însumi am răzuit oasele, le-am fiert și le-am lustruit.

— Din păcate, trebuie să te refuz și de data aceasta.

— Vrei să mă jignești?

— În nici un caz. Dar vezi și tu că nu pot să iau cu mine, pe cal, un schelet.

— Asta cam așa e. Atunci, permite-mi, cel puțin, să-ți strâng călduros mâna.

Ca majoritatea oamenilor grași, *hekimul* era, în fond, un om de treabă. Avea drag de învățătură și era recunoscător și, de după-amiază, se schimbase foarte mult. S-a simțit deosebit de fericit când l-am invitat să ia cina cu noi iar, după aceea, și-a luat rămas bun de la noi cu atâta cordialitate de parcă îi eram cei mai buni prieteni.

Hamalii lui au fost nevoiți să-l aștepte și, apoi, au luat targa și au plecat împreună cu el. Doar că, de data aceasta, nu mai cărau „modelul”, ci coșul cu instrumente și caftanul plin de ghips, pe care dorea să-l folosească drept emblemă pe firmă.

Restul serii l-am petrecut discutând despre ceea ce urma să facem a doua zi. Eram hotărât să plecăm, chiar dacă aveam acea problemă la picior, căci nu trebuia să-i lăsăm pe cei patru, pe care îi urmăream, să ia un avans prea mare, pentru că astfel le-am fi putut pierde urma.

Pe biletul pe care îl scrisese Hamd el Amasat și care îmi căzuse în mână la Adrianopol, stătea scris:

Foarte repede vești la Karanorman-han, dar după târgul anual din Menelik!

Menelikul îl lăsasem în urmă și îl urmărisem până astăzi pe fratele lui Hamd el Amasat, fără însă să avem nici cea mai vagă idee unde s-ar putea afla acest Karanorman. În orice caz, localitatea aceasta era țelul lui și, probabil, cei doi urmau să se întâlnească acolo. Puneau la cale ceva nou, ceea ce noi voiam să împiedicăm.

Din acest motiv pornisem această cursă. Dacă le-am permite să ia un avans prea mare, am putea foarte ușor să nu ne mai atingem scopul. De aceea, trebuia neapărat să pornim mâine la drum.

Halef mă considera încă pacient și îmi ceru să-mi cruț puterile. Osko și Omar, însă, erau de acord cu mine. Acesta din urmă rosti jurământul de răzbunare al oamenilor deșertului:

— Sânge pentru sânge! Am jurat să răzbun moartea tatălui meu și trebuie să-mi țin cuvântul. Dacă nu vreți să

plecați mâine dimineață, am să plec singur. Nu voi avea liniște, până ce n-am să-mi înfig cuțitul în inima criminalului.

Cuvintele sunau sălbatice și inumane. Creștin fiind, gândeam așa cum știam din învățătura creștină: „iubește-ți dușmanul”, dar, când îmi aminteam de momentul acela, când tatăl lui, călăuza noastră, se scufundase sub îngrozitoarea crustă de sare, simțeam că făptașul trebuia neapărat să-și ispășească vina. Că și-o va ispăși așa cum dorea Omar, asta urma să se hotărască în momentul respectiv. În orice caz, nu aveam de gând să îngădui să se comită o crimă barbară.

Aș fi dormit până târziu dimineața, dacă n-aș fi fost trezit. Împletitorul de coșuri era afară și voia să vorbească cu mine. L-am primit destul de furios, pentru că mă deranjase; când, însă, l-am văzut intrând, în spatele lui, pe cumnatul său, hangiul din cătun, am bănuit că aveau un motiv serios pentru a mă scula din somn și i-am întâmpinat cu o figură prietenoasă.

— Domnule, spuse hangiul din cătun, n-am crezut că te voi revedea curând. Iartă-ne că ți-am tulburat liniștea, dar trebuie să-ți spun ceva important; este vorba de viața voastră.

— Iarăși! Să sperăm că nu-i chiar atât de rău, precum zici.

— Ar fi fost rău, dacă nu te-aș fi putut preveni. Cei doi Aladschy au fost aici, la cumnatul meu.

— Ah! Când?

— Când s-a crăpat de ziuă, răspunse împletitorul de coșuri, căruia îi adresasem ultima întrebare. Ne trezisem devreme, căci bucuria pe care ne-au făcut-o darurile tale nu ne-a lăsat să dormim. Chiar și copiii se sculaseră. Eu coborâsem la râu să mă uit la undițele pe care le pusesem încă de ieri seară. Când m-am întors, în fața porții se aflau doi călăreți pe cai pagi și stăteau de vorbă cu copiii. Tata era încă în culcuș. Când m-au văzut venind, m-au întrebat

dacă nu trecuseră cumva, ieri, pe aici, patru călăreți, dintre care unul purta un turban de șerif și niște ochelari colorați; printre cai ar fi trebuit să se afle și un armăsar negru, arab.

— Ce-ai răspuns? am întrebat, încordat.

— M-am gândit imediat că trebuie să fie cei doi Aladschy despre care mi-ai vorbit și nu le-am ascuns adevărul.

— Hm! Probabil că numai bine nu ți-a fost din cauza asta.

— Bănuiți de ce?

— Copiii te dăduseră deja de gol.

— Așa este. Au sărit cu biciurile pe mine și m-au amenințat că mă vor ucide, dacă nu le spun adevărul.

— Și atunci, le-ai spus adevărul.

— Știi, deci, că am făcut-o?

— Văd după privirea ta nesigură. Te temi că ai făcut o greșeală și, de aceea, te muștră conștiința.

— Effendi, ai dreptate, nu te înșeală privirea. Aș fi putut să rezist la loviturile lor, dar, atunci, s-ar fi înverșunat mai tare, ceea ce putea fi periculos pentru tata și pentru copii. Și pentru că aceștia tot divulgaseră secretul, atunci am recunoscut c-ai trecut pe la noi.

— Dar altceva n-ai mai spus?

— Eu n-am vrut să le spun decât atât, dar îi interogaseră deja pe cei mici și aflaseră de la ei că ați scuturat cizmele și le-ați dat daruri și că bunicului i-ați dăruit bani și că trebuia ca eu să vă călăuzesc până la Taschköj, unde mai înainte fusesem cu oamenii aceia răi.

— Și tu ai fost nevoit să recunoști toate acestea.

— Da, n-am avut încotro. Te rog să mă ierți.

— N-am de ce să fiu furios pe tine; eu ar fi trebuit să mă feresc și să nu vorbesc în prezența copiilor. Tâlharii ăștia aveau și arme.

— Da, și arătau de parcă avuseseră și ei de suferit. Unul dintre ei purta un plasture pe buza de sus, iar nasul îl avea de culoarea prunei.

— Asta e Bybar căruia i-am rupt buza cu o lovitură. Dar avea mustață, nu-i așa?

— Cred că și-o tăiase, pentru a-și putea pune plasturele. Cumnatul meu știe mai bine. Acesta n-a vorbit deloc, doar celălalt. Dar și celălalt stătea așa de rău în șa, de parcă își rupsese mijlocul.

— L-am izbit de un pom și probabil se resimțea încă. Ce-au făcut după aceea?

— Mi-au mai tras câteva lovituri și apoi s-au îndreptat spre Radowitsch.

— Nu cred. Sunt convins că au pornit spre pădurea prin care ar fi trebuit să ne călăuzești. Vor să ne atace acolo prin surprindere. Nu e nici o îndoială că ei cunosc foarte bine această zonă.

— Ai ghicit, domnule. Și mie mi-a trecut asta prin cap și m-am furișat după ei. Într-adevăr, au cotit-o la dreapta și au pornit spre munte.

— Acum se ascund acolo și ne așteaptă. Înainte de orice, trebuie să știu până unde ai mers cu mărturisirile. Ai recunoscut, deci, că mă aflu în Radowitsch; le-ai spus ceva și despre piciorul meu bolnav și despre faptul că, poate, va trebui să rămân în Radowitsch?

— Nu, nici un cuvânt.

— Înseamnă că se așteaptă să venim astăzi. Nu te-au întrebat când avem de gând să pornim?

— Ba da și le-am spus, că asta n-o știu încă. Apoi au jurat că mă vor ucide și-mi vor face praf coliba, dacă îi voi trăda. Mi-au mai spus că ei sunt cei doi Aladschy, despre care precis că auzisem, și că-și vor duce la capăt amenințarea.

— Și, totuși, îmi spui mie toate astea?

— Asta este datoria și recunoștința mea față de tine, effendi. Poate poți să faci în așa fel, încât să creadă că mi-am ținut gura.

— Asta se poate rezolva ușor. Firește că îți sunt recunoscător pentru că m-ai avertizat, căci altfel ar fi fost

rău de noi.

— Da, domnule, ai fi fost pierdut, interveni cumnatul lui. Am auzit asta cu urechile mele.

— Deci, au venit din nou la tine?

— Firește! Dar, în nici un caz, nu m-am bucurat, pentru că îmi fusese de ajuns prima lor vizită.

— Asta a fost ieri după-amiază? Sau i-ai mai văzut și înainte?

— De auzit am auzit despre ei, dar nu-i văzusem niciodată. Au venit încă de dimineață, mi-au cerut rachiul și s-au așezat la o masă, în fața casei, după ce și-au dus caii în spatele casei, și au rămas acolo.

— Bănuiai cine erau?

— Da. Caii le erau pagi iar staturile uriașe se potriveau cu descrierea care mi se făcuse despre ei. Eram furios pe ei, căci credeam că ei erau hoții care îmi furaseră calul și șaua.

— Știai, deci, că îți dispăruseră deja și calul și șaua?

— Bineînțeles! Am observat îndată ce m-am sculat.

— Dar nu te-ai gândit că, poate, calul fugise?

— O, n-a făcut niciodată așa ceva și, apoi, șaua ar fi trebuit să rămână unde era.

— Corect, doar șaua nu fuge după cal.

— Le-am povestit despre furt și probabil și-au dat seama că îi bănuiam pe ei, căci s-au purtat urât cu mine și m-au silit, în cele din urmă, să rămân închis în odaie.

— Și tu le-ai îngăduit așa ceva?

— Dar ce-aș fi putut face împotriva lor?

— Trebuia să ceri ajutorul vecinilor.

— Nu puteam să plec să-i aduc și chiar dacă așa ceva era posibil, tot n-aș fi făcut-o. Acela la care vin frații Aladschy n-are altceva mai bun de făcut decât să li se supună, căci, dacă fie și pentru o clipă câștigă un avantaj asupra lor, tot se vor răzbuna mai târziu pe el. Am rămas, deci, liniștit în colibă. Nici măcar copiii nu i-am putut aduce, lucru pe care l-ai făcut tu însuși, mai târziu, effendi.

— Și, în timpul acesta, n-a trecut nimeni pe la tine? Mă gândesc că sosirea vreunui oaspete i-ar fi putut alunga.

— Dar ce, sosirea ta i-a pus pe fugă, effendi?

— Ce-i drept, nu.

— N-a trecut nimeni pe acolo, doar unul singur a venit și s-a oprit, anume...

— Mesagerul Toma din Ostromdscha, i-am luat eu cuvântul din gură. Acesta știa că frații Aladschy îl așteptau. De altfel, se aflaseră prin apropiere încă de noaptea trecută și știau că ai doi cai. Ei sunt într-adevăr autorii furtului.

— Am aflat asta acum, de la cumnatul meu.

— Toma a stat doar puțin cu ei?

— O, nu! S-a dat jos de pe catâr, s-a așezat lângă ei și au rămas împreună mai bine de o oră.

— N-ai putut auzi ce vorbeau?

— Din odaie, nu; dar eram sigur că ei îmi furaseră calul și bănuiam că pun ceva rău la cale, de vreme ce nu aveam voie să ies din odaie. De aceea, m-am hotărât să trag cu urechea. Probabil ai observat, că în odaie era o scară care duce sub acoperiș, acolo unde țin fânul. M-am urcat pe scară și, de acolo, am ajuns prin lucarnă pe streășină. Am auzit absolut tot ce-au vorbit și am aflat ce se petrecuse în Ostromdscha. Mesagerul a povestit pe larg și a spus că porniți la drum după-amiază și, deci, că trebuie să ajungeți aici cam după câteva ore. Mai departe, am auzit că vorbise cu ei încă de seara trecută.

— Aha! Abia acum îmi explic, am replicat, cum a putut mübarekul să-i găsească atât de repede pe cei doi și să-i asmută împotriva mea.

— Se pare că îi tocmise deja, încă înainte de sosirea voastră, să dea o lovitură. Voi, însă, i-ați deranjat și le-ați stricat planurile, așa că s-au hotărât să profite de prezența lor, ca să se răzbune pe voi.

— Ce altceva ai mai auzit?

— Că mübarekul, împreună cu ceilalți trei, evadase și că voi trebuia să muriți. Le-a descris chiar și locul unde urmați

să fiți atacați prin surprindere, și anume, nu departe de singura cotitură în unghi drept pe care o face drumul spre pădure.

— Chiar acolo a avut loc lupta dintre mine și ei.

— Și i-ai biruit, așa cum mi-a povestit cumnatul meu. Effendi, Allah ți-a fost alături, altfel te-ar fi zdrobit ei!

— Precis! Mai departe!

— Mesagerul le-a spus să nu se bazeze pe flinte și pe pistoale, pentru că voi ați fi, chipurile, invulnerabili la gloanțe. Au răs de s-au prăpădit. Când, însă, le-a povestit totul, pe larg, au căzut pe gânduri și, în cele din urmă, au fost de părere că într-adevăr sunteți invulnerabili la gloanțe.

— Ei, dar tu ce părere ai de asta? l-am întrebat.

— Effendi, există două feluri de vrăjitorii. La unele, te ajută Allah iar la altele, diavolul. Ați învățat magia, dar pe cea bună, căci pe voi vă ajută Allah.

Atunci, i-am răspuns:

— Chiar crezi că Atotputernicul poate fi silit de una dintre creaturile sale, prin cuvinte, semne sau ceremonii, să-i facă pe voie?

— Hm! Nu, căci atunci omul acesta ar fi mai puternic decât însuși Allah. Dar, domnule, mă sperii. Înseamnă că faceți vrăji cu ajutorul diavolului?

— O, nu! Nu facem nici un fel de vrăji, nu ne pricepem la așa ceva, mai mult ca alții.

— Dar sunteți invulnerabili la gloanțe!

— Ne-am bucura tare mult dacă ar fi adevărat așa ceva. Din păcate, însă, un glonț ar face în pielea noastră o gaură la fel de mare ca în pielea oricărui alt om.

— Nu pot să cred așa ceva. Doar ai prins glonțul cu mâna.

— Doar în aparență. M-a muștrătat deja conștiința că i-am făcut pe oamenii aceia să fie și mai superstițioși. Voi putea, totuși, să repar lucrurile, cu ajutorul tău. Când ai să mergi la Ostromdscha, ai să auzi vorbindu-se despre noi. Spune-le

oamenilor cum s-au petrecut lucrurile. Am auzit că vom fi atacați prin surprindere sau că vom fi împușcați pe la spate și atunci mi-a venit ideea să răspândesc vestea că am fi invulnerabili la gloanțe, pentru ca, astfel, să nu se tragă asupra noastră. Cum am procedat, vei afla îndată.

I-am explicat totul. Făcu o față lungă, lungă. Apoi își reveni din uimire, mă ascultă până la sfârșit și pe urmă spuse, râzând:

— Mă bucură foarte mult, domnule, că mi-ai povestit istoria asta. O să fiu o persoană foarte importantă în Ostromdscha, când voi putea să le povestesc și să le explic totul. Ah, dacă aș putea să le și arăt!

— Poți. Mai am încă mai multe gloanțe. Dacă îmi promiți să fii prevăzător și să nu le încurci cu celelalte, am să ți le dăruiesc.

— Dă-mi-le; mă faci grozav de fericit. Dar știi că acum am un respect și mai mare pentru voi, decât înainte?

— De ce?

— Pentru că e cu totul altceva să te păzești, fiind isteț, decât apelând la vrăjitorie. Acum cred și eu că magia nu e altceva decât astfel de scamatorii. Ți-ai atins scopul, căci frații Aladschy au hotărât să nu tragă în voi, ci să vă atace cu bărzile și cu cuțitele. Mesagerul v-a descris atât de exact, încât era imposibil ca ei să se înșele și apoi a plecat. Doar după un sfert de oră, ai apărut tu.

— Pe cine ai crezut că vezi?

— Un șerif. Nici prin gând nu-mi trecea că tu ai fi acel effendi străin care trebuia să fie ucis.

— Ai tras cu urechea și la discuția noastră?

— Nu, căci persoana ta nu mi s-a părut importantă. Apoi ai intrat în odaie și te-ai comportat prietenos cu mine și cu copiii. Ai vindecat-o chiar și pe fiica mea de durerea de dinți. Habar nu aveam ce aveau de gând cu tine; dar tu ai fost atât de bun cu noi, așa că te-am avertizat.

— Punându-te pe tine în pericol!

— Nu era un pericol așa mare. Riscam să primesc doar câteva lovituri de bici. Când au plecat luându-te cu ei, m-am temut pentru tine; își aruncaseră niște priviri ciudate. De aceea ți-am mai făcut un semn, atunci când te-ai uitat înapoi.

— Am înțeles că voiai să mă faci atent să fiu prevăzător. Ce ai făcut după aceea?

— M-am dus la vecini, le-am spus ce s-a întâmplat și i-am chemat să vină cu mine în pădure să te eliberăm din mâinile tâlharilor și să-i salvăm și pe cei patru străini care urmau să fie atacați prin surprindere.

— Numai că aceștia n-au fost de acord, am completat eu. Se temeau de răzbunarea celor doi schipetari și s-au ascuns temători în casele lor. Da, îmi închipui că așa a fost. Frica este cel mai mare dușman al aceluia care se teme. În altă parte, frații Aladschy n-ar fi ajuns prea departe; ar fi fost arestați în cel mai scurt timp.

— Te referi la patria ta?

— Da, sigur.

— Dar ce, acolo fiecare este un erou?

— Nu, dar acolo este imposibil ca un schipetar să bage oamenii în sperieți. N-avem legi mai aspre, ci chiar mai blânde decât ale voastre, dar sunt aplicate așa cum trebuie. De aceea, nimeni nu se teme de răzbunarea cuiva, căci poliția este destul de puternică să apere orice om bun și cinstit. Pe voi, însă, cine vă apără?

— Nimeni, domnule. Teama este singura noastră apărătoare. Cel care, de exemplu, îndrăznește să se împotrivească schipetarilor, atunci când vin la el și îi poruncesc ceva, acela are parte de mânia lor și nici o autoritate nu îndrăznește să-l apere. De aceea nici nu m-am mirat că vecinii mei n-au vrut să se amestece.

— Sunteți doar foarte puțini pe acolo?

— Da, și, pe deasupra, toată lumea crede că cei doi Aladschy pot face față ușor fiecare la câte zece oameni.

— Hm! înseamnă că eu pot face față la douăzeci, căci i-am biruit!

— Doar cu ajutorul lui Allah, effendi! Tâlharii ăștia sunt îngrozitori. Totuși, mi-am pus în gând să-i avertizez pe străini. De aceea, m-am așezat în fața casei, pe o bancă, și i-am așteptat.

— I-ai văzut?

— Nu. A izbucnit o ceartă între copii; plângeau și a trebuit să mă duc înăuntru, să pun capăt neînțelegerii. Probabil că străinii au trecut chiar în timpul acela. Mai târziu, spre spaima mea, i-am văzut pe Aladschy reîntorcându-se.

— Cu caii lor?

— Desigur, effendi.

— Înseamnă că i-au găsit destul de repede. Erau bine dispuși?

— Cum poți să spui așa ceva? A trebuit să intru cu ei în odaie și parcă o mie de draci au intrat împreună cu ei. Mi-a mers tare rău. Dar ceea ce am înțeles din discuțiile lor m-a făcut să mă bucur foarte tare, în secret. Am aflat că prostănacul de șerif îi învinsese.

— Nu bănuiau, deci, că șeriful fusese conducătorul acelora pe care voiau să-i atace?

— Nici nu le-a trecut prin minte acest gând. Dar, mai târziu, când s-au mai liniștit și s-au pus iar pe băut rachiu, unul dintre ei a scos un bilețel pe care l-au citit. Am auzit că fusese înfipt într-un pom. N-au priceput însă nimic; au înțeles doar că au trecut pe acolo trei călăreți care s-au orientat exact după cele scrise în bilet.

— Și-au dat seama că cei trei erau cei pe care îi așteptau?

— Nu; lipsea personajul principal. Se gândeau că urmează să veniți mai târziu. Deși mesagerul le spusese că ați fost preveniți, tot voiau să se măsoare cu voi. Erau atât de furioși, încât își pierduseră mințile. Armele le fuseseră zdrobite. Aveau bucăți din ele la ei. Le-am simțit pe

spinarea mea. Copiii au început să plângă tare, când au văzut că sunt bătut și au primit și ei lovituri de picioare. Unul dintre cei doi nu se putea ține drept; îl izbiseși de trunchiul unui copac. S-a dezbrăcat și a trebuit să-l frec pe spate, mai multe ore, când cu rachiu, când cu unt. Celălalt sângera întruna. I-ai tras o lovitură cu pumnul, de i-ai spart buza de sus. Nasul îi era umflat; era rotund, în formă de pară, și arăta, ca un cuib de viespi. Și-l frecționa cu rachiu. Mai târziu, când au venit ceilalți doi, unul dintre ei i-a tăiat mustața și a plecat să aducă din pădure rășină, pe care a amestecat-o cu unt și a făcut un plasture pe care l-a aplicat pe buză.

— Au venit alți doi? Dar cine erau aceștia?

— O, aveau niște mutre bune de spânzurat. Să-i fi văzut! Noaptea trecută dormiseră în Dabila, la hanul lui Ibarek și...

— Ah, îi cunosc. Erau frați. N-ai observat?

— Da, am auzit, mai apoi, că și ei ar fi frați, ca și cei doi Aladschy. Îi cunoșteau și pe aceștia și pe voi.

— Și știuseră că îi vor întâlni pe Aladschy?

— Nu. Amândouă perechile de frați erau uimiți de această întâmplare; dar bucuria le-a fost mai mare decât mirarea, atunci când au aflat că îi adusesese aici același scop răzbunarea pe voi.

— Cred și eu. Ei, și apoi au povestit!

— Mult, foarte mult; despre Adrianopol, Menelik, de unde ați scăpat atât de repede, deși acolo trebuia să fiți făcuți inofensivi. Deveniserăți de două ori mai periculoși, pentru că trăseserăți cu urechea, din porumbar, și acum știați că cei pe care îi urmăreați trebuiau căutați la ruinele din Ostromdscha. Și mai periculos era că fratele hangiului din Ismilan vă luase drept posesori legitimi ai hârtiilor de împuternicire koptscha și, drept urmare, vă spusese că trebuia să mergeți la Sbiganzy.

— Da, cu asta a comis într-adevăr o mare prostie, Dar acum ne va fi foarte greu sau aproape imposibil să mai

profităm de asta.

— Asta așa este. Când au auzit Aladschy că știați de Sbiganzy, și-au ieșit din fire și au spus că, sub orice formă, trebuiau să vă împiedice și că era necesar să vă înhațe chiar aici, la drum deschis.

— Deci, și acum erau convinși că nu trecuserăm pe acolo?

— Da. Se așezaseră în așa fel, încât nimeni n-ar fi putut să treacă fără să fie văzut de ei. Ceilalți doi li se alăturară. Acum erau patru la patru, iar Aladschy spuneau că sunt atât de curajoși acum, încât s-ar putea lupta cu o întreagă oștire. Eroarea a durat, doar până ce s-a întors de la Radowitsch Toma, mesagerul.

— Aha, el a fost cel care le-a deschis ochii!

— L-au strigat să vină înăuntru. Când i-a zărit, a scos un țipăt de spaimă. I-au spus că cei patru nu-și făcuseră încă apariția; dar el le-a răspuns că vă văzuse la Radowitsch și că mai și încasase o porție bună de bătaie cu biciul de la voi. Mare le fu mirarea. Nimeni nu mai înțelegea nimic. În cele din urmă, îi întrebă dacă nu-l văzuseră pe șeriful care, neapărat trebuie să fi călărit pe armăsar. Asta trebuie să fi fost tu, căci tu te deghizaseși.

— Ce păcat că n-am putut să fiu acolo! Tare aş fi vrut să le văd mutrele.

— Da, effendi, a fost foarte caraghios, dar și înspăimântător. N-am mai auzit în viața mea asemenea înjurături și vorbe urâte. Au făcut praf, în încăpere, tot ceea ce nu era bine ținut în nituri sau cuie. S-au dezlănțuit ca toți dracii. Așa ceva nu li se mai întâmplase până acum. Avuseseră de gând să-i joace o festă prostănacului de șerif și acum el fusese cel care-i dusesese de nas. Absolut nimic nu-i putea face să se liniștească și semănau cu niște tauri sălbatici, în fața cărora nu ajuta nimic, decât fuga.

— Te cred. Și ce a mai spus după aceea mesagerul?

— Murea de frică. Îți povestise chiar ție că ai fi fost ucis și, prin aceasta, se trădase. De altfel, tu știai deja că este în

legătură cu Aladschy și acum se temea că vă veți întoarce la Ostromdscha ca să-l dați pe mâna judecătorului.

— Poate să stea liniștit. Vrem să-l lăsăm cu conștiința încărcată.

— O, asta n-o să-l facă să sufere prea mult. Conștiința încărcată îi va pricinui, în orice caz, mai puține dureri decât loviturile de bici pe care le-a încasat.

— Le-a spus și asta?

— Da și era mânios foc pe micul hagi. Cel mai tare îl supăra faptul că el însuși fusese nevoit să aleagă cele treizeci de lovituri. A spus că au fost atât de puternice, de parcă primise o sută nu treizeci. Veșmântul se lipise de spatele plin de răni și i-a rugat stăruitor pe Aladschy să vă ucidă, în primul rând, din răzbunare și, în al doilea rând, ca să nu-l mai puteți denunța.

— I-au promis că așa vor face?

— Au jurat s-o facă și au vrut să pornească îndată spre Radowitsch, dar el le-a spus că veți înnopta acolo, așa că aveau timp până la ivirea zorilor. Era, deci, recomandabil să se culce, pentru a se odihni, iar a doua zi dimineată să se trezească cu forțe proaspete. Le-a mai atras atenția că s-ar putea ca voi să fi luat unele informații de la cumnatul meu, căci auzise, din întâmplare, la Radowitsch, că acesta îi condusesse pe cei patru străini la *Locanda babi humajuni*.

— Propunerea a fost firește urmată?

— Da. Pentru mine a fost extrem de neplăcut, căci s-au hotărât să rămână peste noapte la mine și eram prizonier în propria-mi casă. N-aveau încredere în mine și nu mi-au dat voie să trec dincolo de ușă. Aladschy nu dormiseră noaptea trecută și urmau să se odihnească, în vreme ce ceilalți doi făceau de pază cu schimbul.

— Și Toma, mesagerul?

— El a plecat acasă, dar urma să vină din nou, a doua zi, la Radowitsch, ca să afle dacă pagii puseseră mâna pe voi și vă uciseseră.

— De la cine trebuia să afle?

— Asta nu știu. Au rostit numele cu voce atât de înceată și apropiindu-și capetele încât n-am putut să aud. După ce a plecat mesagerul, Aladschy au cumpărat de la ceilalți arme și muniție. Tu le distruseseseși pe ale lor și le luaseși și pulberea. Cât erau de furioși, tot și-au râs de tine că nu le-ai luat banii.

— Am fost prea corect. Dacă or să-mi cadă din nou în mâini, n-o să-i mai las să-și rădă și a doua oară de mine. Ceilalți doi, însă, ce voiau să facă? N-au venit astăzi cu ei.

— S-au întors la Menelik și i-au însărcinat pe Aladschy cu misiunea lor. Trebuiau să se prezinte la un anume Barud el... el... el... cum oare îl chema?

— Barud el Amasat.

— Da, exact. Deci aceștia trebuiau să-l înștiințeze că fiul lui a murit; apoi că posedăți *koptscha* și, în sfârșit, că s-ar putea să vă interesați, la un măcelar din Sbiganzy, de *derekulibe*.

— Ei, poate reușim să i-o luăm înainte mesagerului.

— Effendi, păzește-te! Merg și ei la Sbiganzy și cunosc foarte bine drumul spre Taschköj. Dacă vrei să le-o iei înainte, trebuie neapărat să o apuci pe drumul acesta și să-i ocolești în pădure. Dar nu știi unde se află. Din contră, ei vă vor spiona și vă vor ataca prin surprindere.

— Suntem pregătiți pentru asta. Când cunoști exact un pericol, acesta nu mai este decât pe jumătate atât de mare. Dacă n-aș fi avut piciorul scrântit, aș fi apucat, totuși, pe acest drum. Le-aș fi luat urma și aș fi știut, tot timpul, exact unde mă aflu. Pentru asta, însă, ar fi necesar să tot descalec și lucrul acesta nu pot să-l fac astăzi. Din același motiv, nu pot permite nici să se ajungă la o luptă. În pădure, nu te lupți călare pe cal, iar pe jos n-aș fi în stare să mă descurc. Vom porni, deci, pe alt drum.

— Care, însă, este mai lung.

— Nu face nimic.

— Atunci n-ai cum să le-o iei înainte, effendi.

— Ba, poate totuși. O să pornim de aici spre Karbinzy și de acolo, poate, direct sau prin Warzy, spre Sbiganzy, în funcție de împrejurări.

— Dar ăsta este un drum prost, domnule.

— De fapt, nu este. Dacă pornim de aici la Istib și de acolo prin Karaorman spre Warzy, avem un drum bun; dar așa facem un ocol care ne ia timp. Mai degrabă vom porni direct spre Karbinzy, deși acesta este un drum prost, căci nu cred să existe vreo potecă pe acolo.

— Există, însă doar pe ici-pe colo, spuse împletitorul de coșuri. Dar, dacă îmi dai voie să vă călăuzesc eu, îți promit că veți călători suportabil.

— Cunoști regiunea?

— Foarte bine. Tot trebuia să te călăuzesc și îmi este indiferent dacă pornim spre Taschköj sau spre Karbinzy. Și distanța este aproape aceeași. Pot să fac în așa fel încât să evităm pădurea impracticabilă și să mergem mai mult pe porțiuni de drum libere. Vom avea, însă, foarte des, de urcat și de coborât muntele.

— Ei, la asta se poate rezista.

— Când pornim, effendi? Aș putea să mai merg o dată până acasă?

— Da, dar într-o jumătate de oră să fii înapoi. N-ai putea să împrumuți un cal?

— O, îmi va da hangiul de aici.

— Atunci, vorbește cu el; voi plăti eu.

— Poți să-l iei pe al meu, care este afară, spuse cumnatul lui.

— Nu, ai nevoie de el să te întorci acasă; e destul de lung drumul.

— Da și nici nu știi dacă va putea ține pasul cu ceilalți cai, pentru că e foarte bătrân. Ticăloșii ăia mi-au luat cel mai bun cal. N-am să-l mai văd niciodată și n-am nici bani să-mi cumpăr altul, deși aș avea atâta nevoie.

— Cam cât valora? l-am întrebat.

— O sută cincizeci de piaștri.

— Am să-l cumpăr eu de la tine.

— Să-l cumperi de la mine? întrebă, mirat. Vorbești serios, effendi?

— De ce n-aș vorbi?

— Pentru că nu am calul.

— Nu face nimic. Am să mi-l iau singur.

— De unde?

— De la hoți. Când îi voi ajunge din urmă, am să iau în primire, pe lângă altele, și calul tău.

— Și dacă n-ai să reușești?

— Asta-i treaba mea. Pe scurt, cumpăr calul de la tine, dacă îți convine această tranzacție.

— Îmi convine, căci oricum n-aș mai primi animalul înapoi niciodată. Dar, effendi, nu mi-o lua în nume de rău! Ai să-mi plătești calul, atunci când ai să pui mâna pe el?

— O, nu! Cine știe cât va trebui să alerg după ticăloșii ăștia și când am să-i întâlnesc! Și, atunci, cum am să-ți dau banii? Îți plătesc chiar acum, pe loc, două sute de piaștri.

— Am spus o sută cincizeci.

— Ba nu, două sute.

— Înseamnă că m-ai înțeleș greșit.

— E greșeala mea. M-am gândit la două sute de piaștri atunci când ți-am spus că-l cumpăr. Vrei?

— Dar e prea mult.

— Și am să-ți mai dau încă cincizeci de piaștri pentru copiii tăi. Poftim, ai aici două sute cincizeci de piaștri!

Asta făcea cu totul cam cincizeci de mărci pentru cel mai bun cal al acestui om. Dar prin regiunile acestea se plăteau pentru caii de diferite soiuri cu totul alte prețuri decât în patria mea. La țară, chiar și cel mai amărât are un cal, căci se găsesc peste tot pășuni ieftine, deseori gratuite. Faptul că împletitorul de coșuri nu avea cal era un semn sigur al mării lui sărăcii.

Deși era doar o sumă neînsemnată, le-am făcut o mare bucurie. Omul fusese despăgubit cu o sumă mai mare decât cea pe care o pierduse... Iar eu n-am suferit nici o pagubă,

căci am plătit din banii acelor care furaseră calul. Acum regretam că nu luasem și pungile celor doi Aladschy. Aș fi putut să-i recompensez, cu conținutul lor, pe oamenii cumsecade.

Am luat micul dejun și apoi ne-am pregătit de plecare. Piciorul bolnav m-a cam pus în încurcătură. Oare cu ce să mă fi încălțat? Tot mă gândeam la această problemă, când își făcu apariția doctorul.

— Effendi, spuse, am venit să-ți fac vizita de dimineață și să te întreb cum te-ai odihnit.

Era îmbrăcat exact ca ieri seară și avea un pachetel în mână.

— Îți mulțumesc, i-am răspuns. Am avut un somn liniștit și sper că și tu la fel.

— Allah nu ți-a îndeplinit dorința, căci eu n-am dormit toată noaptea. Am avut capul atât de plin de sulfatul de calciu încât mi-a fost imposibil să închid ochii. Când, totuși, am ațipit puțin, am visat că oceanul era plin de ghips și apă, cerul era stambă care era muiată în apa cu ghips și apoi se tot înfășura în jurul meu. Acest bandaj înspăimântător mă strângea atât de tare, de îmi luase respirația. Am țipat de spaimă și... m-am trezit. Dar mă luptasem atât de mult împotriva bandajului, încât m-am rostogolit de pe perne și am ajuns direct în mijlocul odăii.

— Ei, acum poți să-ți închipui cât de rău s-a simțit ieri „modelul” tău?

— De plăcut, nu i-a plăcut, și totuși, de o oră se află din nou la mine. Și-a rupt coapsa stângă și două degete de la mâna dreaptă. Este foarte frumos bandajat, fumează ciubuc și bea limonadă de portocale.

— A venit de bunăvoie?

— Nu, a trebuit să merg eu însumi să-l aduc.

— Și ce-ai făcut cu caftanul plin de ghips?

— L-am agățat chiar în fața ușii de la casă, de un drug de fier și mulți oameni se opresc să-l privească. Am așezat lângă el un flăcău, iar acesta explică publicului semnificația

caftanului, iar apoi fiecare poate intra în casă să vadă bandajele modelului meu. N-o să treacă prea multe zile și voi fi un om renumit și pentru asta trebuie să-ți mulțumesc doar ție. Cum îți mai e cu piciorul?

— Foarte bine!

— Ca doctor al tău, îți recomand să ți-l odihnești cât mai mult. Văd că afară, în curte, se pun șeile pe cai. Nu cumva vrei să pornești la drum?

— Se-nțelege că vreau.

— Hm! Asta-i o imprudență.

— Nu, sunt convins că am să mă descurc și nu risc nimic.

— Da, încă de aseară erai hotărât să pleci astăzi. Dar cu ce ai să te încalți pe drum?

— La asta mă tot gândeam acum.

— Și eu m-am gândit azi-noapte. Mi-a venit o idee grozavă. Am la țară un pacient bogat pe care-l torturează guta. Picioarele s-au umflat și îl ustură și-l pișcă toate degetele. Pentru el, am comandat aici, în oraș, o pereche de cizme moi, speciale pentru cei suferinzi de gută, pe care voiam să le trimit. Pot să-i comand foarte ușor o altă pereche. N-ai vrut să primești de la mine nici borcanele cu viermi și nici scheletul și sper să nu mă faci să roșesc, ci să-mi permiți să-ți dăruiesc aceste cizme, ca semn de respect și recunoștință.

Desfăcu pachetul și dădu la iveală cizmele. Erau confecționate dintr-un postav foarte tare și întărite de jur împrejur cu piele.

— Fă-mi plăcerea, effendi, și probeaz-o pe stânga, mă rugă.

I-am făcut, cu plăcere, pe voie. Cizma se potrivea și i-am spus că accept darul. Bucuria lui fu deosebit de mare și îmi mulțumi din suflet. Când am vrut să-i spun clar că eu îi sunt dator, nu el mie, s-a grăbit să iasă pe ușă și, înainte de a o închide, îmi dori, din zbor, călătorie plăcută.

După ce se reîntoarse împletitorul de coșuri, ne pregătirăm de plecare și l-am întrebat pe hangiu cât aveam de plată.

— Nimic, effendi, răspunse el, scurt.

— Dar trebuie totuși să plătim!

— S-a plătit.

— Cine a plătit?

— Doctorul. L-ai învățat ceva care îi va aduce foarte mulți bani. M-a rugat să te salut și să-ți urez să ajungi cu bine în patrie.

— Sidi, îmi șopti Halef, să nu te împotrivești, ci să fii de acord! Doctorul ăsta este un tip mult mai deștept și mai cumsecade decât am crezut la început. Știe să aprecieze bucuriile ospitalității și, de aceea, în cartea vieții îi va fi înscrisă o moarte blândă.

Am ajuns cu greu în curte și am fost urcat pe cal. O dată urcat în șa, m-am descurcat bine. Am părăsit curtea, din nou fără să fi plătit.

Pe una din ulițele înguste pe unde am trecut, am văzut adunată o mulțime de oameni. La poarta casei în fața căreia se postaseră oamenii, atârna un obiect alb. Când ne-am apropiat, am recunoscut caftanul, deasupra căruia atârna fesul. Deci, *hekimul* nu glumise. Într-adevăr, caftanul era acolo, un minunat exemplu al reclamei turcești.

Nu mi s-a părut deloc a fi ceva caraghios. Și oamenii printre care ne-am amestecat aveau niște figuri foarte serioase. Am oprit și l-am trimis pe împletitorul de coșuri să se informeze dacă stăpânul era acasă. S-a întors cu un răspuns negativ; doamnei doctor îi era imposibil să ne primească într-o vizită de rămas bun.

Când am lăsat în urma noastră ulițele înguste și bazarul, ne-am îndreptat spre drumul care ducea spre Skopje. Distanța până acolo este aproape aceeași cu distanța de la Ostromdscha la Radowitsch. Dar n-am străbătut decât o mică porțiune din acest drum. Cât timp ne-am aflat pe

drum, am mers în galop. Apoi călăuza a cotit la dreapta, printre două înălțimi împădurite a căror vale era străbătută de un pârau.

După ce am urcat pereții abrupti ai acestei căi, ne-a apărut în față o creastă netedă, despădurită, care se întindea, exact spre nord și spre care am pornit la trap.

Ce-aș putea să spun despre această regiune? De obicei ții minte bine acele locuri unde ai trecut prin întâmplări și emoții deosebite, dar aici nu era cazul. Împletitorul de coșuri ne călăuzi mai ales prin zone despădurite, care nu prezentau nici un fel de interes din punct de vedere al peisajului.

La Karbinzy, un sat nu departe de malul stâng al Bregalnitzei, ne-am oprit și ne-am luat rămas bun de la el. A mai primit de la mine o sumă de bani suplimentară, de care s-a bucurat enorm de mult. Apoi, am trecut râul, pentru a ajunge la Warzy, care se afla pe malul drept. Prin acest sat trecea cărarea cunoscută încă din timpuri străvechi și bătută de mulți, care lega principalele localități aflate la sud de Istib cu Karatowa, Kostendil, Dubnitsa, Radomir și, în sfârșit, Sofia. Am mai trecut doar prin micuțul Sletowska și apoi am ajuns în satul Sbiganzy, ținta călătoriei noastre de astăzi.

Cam pe la ora nouă dimineața plecasem din Radowitsch și pe la trei după-amiază ajunsesem aici. Dacă am fi mers în pas normal, am fi ajuns în sat doar înaintea căderii nopții.

4. În coliba din văgăună

Satul Sbiganzy nu este o localitate cu aspect sărăcăcios; întrucât se găsește acolo și un bazar, eu l-aș numi mai degrabă târgușor. Așezat între Bregalnitza și Sletowska, pământul este bine irigat și foarte roditor. Și, spre deosebire de alte localități prin care trecuserăm, modul în care erau construite casele arăta că locuitorii de aici se bucurau de o oarecare bunăstare.

Firește, primul lucru pe care l-am făcut a fost să întrebăm de un han. Ne-a fost indicat unul care se compunea din diverse clădiri, înconjurat de o curte foarte mare, și făcea impresia unei mici moșii senioriale. După cum arăta gospodăria, mi-am dat seama că stăpânul trebuia să fie bulgar. Și așa și era.

Ne-a făcut o primire călduroasă, mi s-a adresat dându-mi un titlu nobil, desigur, pentru că era un bun cunoscător de cai și l-a admirat pe Rih al meu, apoi ne-a invitat să intrăm în odaie.

Omul avea, de fapt, două odăi, una pentru persoanele obișnuite și alta, mai bună, pentru acei oaspeți cărora dorea să le arate mai multă prețuire.

Doi argați au fost nevoiți să mă dea jos de pe cal și apoi să mă ducă în odaia mai bună, unde, spre uimirea mea, se afla un lucru care consta dintr-un fel de schelet de lemn cu ascunzătoare, pe care era așezată o pernă lungă, lată și moale. Această mobilă semăna destul de bine cu o canapea.

Când observă privirea cu care mă uitam la acest obiect, pe care fusesem așezat, spuse, zâmbind orgolios:

— Te miri să vezi o asemenea canapea aici, domnule? A fost lucrată la Sofia și a fost adusă aici cu o căruță. Probabil ești obișnuit cu modul oriental de a șede, cu picioarele încrucișate, căci văd că ești musulman și hagi; eu, însă, sunt creștin și am voie să stau cu picioarele întinse. Dar,

pentru că ale tale sunt umflate, vei putea să șezi foarte comod aici.

— Sunt obișnuit, încă din tinerețe, cu acest mod de a șede, sună răspunsul meu. Nu sunt musulman.

— Și totuși porți *hamailul* de la Mecca?

— Este interzis așa ceva?

— Da, complet interzis.

— De către cine?

— De legile califilor.

— Acestea nu mă privesc pe mine, care sunt creștin. Eu n-aș avea nimic împotriva ca un musulman să poarte la el *Biblia* noastră.

— Dacă ești creștin și ești obișnuit din tinerețe să șezi pe canapea, înseamnă că vii de foarte departe!

— Sunt din Germania.

— O, cunosc foarte bine Germania.

— Într-adevăr? Asta mă bucură.

— Da, se află lângă Bavaria, pe unde curge Volga și lângă Austria, unde Dunărea se varsă în Arhipelagul Mediteranean.

— Mă bucur să constat că tu cunoști foarte bine granițele patriei mele. Asemenea oameni culți găsești rareori pe aici.

— Pentru că nu vor să învețe și nu sunt în stare să țină minte nimic, răspunse, măgulit. Eu, însă, țin ochii și urechile deschise și nu uit nimic. Mai știu încă multe, foarte multe despre patria ta.

— Am băgat de seamă.

— Pe sultanul vostru îl cheamă Wilhelm Cuceritorul și, de asemenea, Wilhelm Conciliatorul. Marele său vizir se numește Bismark Cel Fără de Păr, iar tunurile voastre se numesc puști cu arc. Capitala este München, unde se face cea mai bună bere din care poți să bei și la mine câtă vrei și în...

— Ai bere? l-am întrerupt. O faci tu însuți?

Mă întrebam dacă nu cumva poposise aici bravul bavarez, pentru a trage niște chefuri pe gratis, contra rețetei sale de bere.

— Da, răspunse, o fac singur și se bea cu foarte mare plăcere, mai ales vara.

— Și cum o prepari?

— Domnule, asta nu pot să-ți spun.

— De ce nu?

— Este un mare secret.

— O, dar în Bavaria și copiii cunosc acest secret. Eu cunosc mai multe secrete despre bere și știu cum s-o fac mai neagră sau mai limpede, mai tare sau mai slabă și chiar foarte deschisă la culoare, iar aceasta se numește bere blondă.

— Domnule, dar asta înseamnă că ești un fabricant de bere mult mai priceput decât acela care a fost pe la mine și de la care am învățat.

— De unde venea omul acela?

— De la Stambul.

— Aha! El era precis!

— Și încotro se îndrepta?

— Spre patrie.

— Dar, de aici, pe ce drum a luat-o?

— Spre Dunăre.

Spre Dunăre, deci spre nord. Iar eu voiam să merg spre vest. Deci nu aveam cum să-l mai ajung din urmă pe zelosul emisar al lui Gambrinus. Mi-ar fi făcut plăcere să mai merg puțin, „roșu la față, pe urmele lui”, roșu din cauza producției elevului lui, la care, cu puțin timp în urmă, băusem un produs turcesc fabricat după rețeta lui.

— Am auzit de el de curând și chiar am băut din berea lui, am spus.

— Și cum era, domnule?

— Foarte... caldă!

— Trebuie să pui în ea apă rece de izvor. Vrei să-ți aduc un ulcior plin?

- Neapărat.
- Unul mare?
- Mai întâi adu-mi unul mic, să-i fac proba.

Se îndepărtă îndată, în vreme ce tovarășii mei de drum tocmai intrau în odaie. Duseseră caii pe o pășune aflată în spatele casei și îi lăsaseră sub supravegherea unui paznic. Când le-am spus că vor primi bere să bea, și-au manifestat bucuria. Mie, însă, mi s-a părut că au procedat așa mai mult ca să-mi facă mie pe plac, și nu dintr-un impuls „interior”. Trebuiau, firește, să se bucure de cea mai importantă băutură din patria mea.

Hangiul aduse un ulcior care cântărea cam o jumătate de litru. L-am dus, curajos, la gură. Mi s-a părut că simt un miros de acid carbonic.

- Unde depozitezi berea? l-am întrebat.
- În ulcioare mari pe care le astup bine la gură.
- De ce le astupi?
- Pentru că astfel berea fermentează, ceea ce-i dă un gust mai bun. Ies bășicuțe și periute.
- Cine ți-a arătat asta?
- Bavarezul care m-a învățat să prepar berea. Hai, gust-o!

N-am gustat-o, ci am băut, căci acest amestec nu era deloc rău. Le-a plăcut și tovarășilor mei de drum. De aceea, mi-am comandat un ulcior mult mai mare, ceea ce a făcut, după cât am observat, să-i cuceresc total inima bulgarului.

Aduse un ulcior din care să ne ajungă să bem până noaptea târziu și ne întrebă dacă nu voiam și să mâncăm ceva.

- Mai târziu, nu acum, am răspuns. Întâi vrem să stăm de vorbă cu unul dintre locuitorii de aici. Îi cunoști pe toți?
- Absolut pe toți.
- Și pe măcelarul Tschurak?
- Și pe acesta. A fost măcelar, acum este negustor de vite și călătorește peste tot locul, prin jur.

Aș fi preferat să merg eu la Tschurak, să-l vizitez la el acasă. Așa poți să cunoști omul mai bine și să-ți faci o părere mai exactă despre el. Din păcate, însă, nu puteam merge. Și ca să merg călare și apoi să fiu purtat pe brațe până în casă era nu numai incomod, ci și caraghios.

— Cam ce situație are omul acesta? m-am interesat.

— Foarte bună. Mai înainte era sărac; dar se pare că această negustorie îi aduce mulți bani, căci Tschurak este acum unul dintre cei mai bogați oameni de pe aici.

— Se bucură de o bună reputație?

— O, da, firește! Este un om cumsecade, cucernic, milostiv și foarte respectat. Dacă vrei să faci o afacere cu el, ai să vezi că este foarte cinstit.

— Asta mă bucură foarte mult, căci într-adevăr vreau să închei o afacere cu el.

— E importantă?

— Da.

— Atunci, înseamnă că te-ai oprit la mine doar pentru puțin timp și ai să locuiești la el?

— Nu, rămân la tine. Mă bucur că am venit la Sbiganzy, căci regiunea mi-a fost descrisă în cuvinte foarte frumoase.

— Chiar așa și e, chiar așa și e, domnule. Numai așezarea între două râuri este un mare avantaj. Apoi mai sunt și munți splendizi care urcă până la Sletowo și mai departe. Toate peisajele de aici te invită la plimbări.

— Exact așa mi s-a spus. Deosebit de romantic se pare că este drumul spre *derekidibe*.

Special am adus vorba despre coliba din văgăună. Voiam să aud din gura acelui om dezinteresat ce fel de loc era acela.

— Spre *derekidibe*? întrebă. Nu cunosc.

— Deci nu este un loc cunoscut de toată lumea?

— N-am auzit niciodată de el.

— Dar trebuie să existe neapărat în această regiune o construcție care poartă numele acesta.

— Nu prea-mi vine să cred. Aici m-am născut și de atunci locuiesc în Sbiganzy. Ar trebui să cunosc această colibă.

— Hm! Cel puțin acela care mi-a vorbit de ea așa a numit-o.

— Posibil.

— Dar, chiar și în cazul acesta, ea trebuie să existe. După mine, este o colibă, care se află într-o văgăună. Nu știi nimic în acest sens?

— E cumva locuită?

— Nu știu.

— Dacă nu e locuită de nimeni, înseamnă că o cunosc. Acolo, în pădure, se află într-adevăr o colibă care este așezată în cel mai întunecos colț al văgăunii. Tatăl meu a construit-o, din lemn, căci pădurea era a lui. De aproape opt ani, însă, a cumpărat-o de la mine măcelarul.

Aceasta era o dovadă clară că era exact coliba cu pricina. De aceea, l-am întrebat mai departe:

— De ce a construit-o tatăl tău?

— Ca să-și depoziteze acolo uneltele: sape, lopeți, hârlețe și altele.

— Dar măcelarul de ce a avut nevoie de ea?

— Nu știu. Nici nu cred că o folosește, deși a construit înăuntru niște jețuri, care nu erau înainte acolo.

— Este încuiată?

— Da. Se compune din două părți. În spate, în văgăună, merge spre stânci un canal îngust; pe acest canal este construită coliba. Dar de ce te interesează atât de mult?

— Pentru că mi s-a vorbit de ea și mi s-a spus că drumul până acolo ar fi foarte romantic.

— Ai fost înșelat. Treci mai întâi peste niște câmpuri goale și apoi intri în pădurea întunecoasă, unde n-ai nici o priveliște de admirat, pereții văii se tot apropie unul de altul și, acolo unde se unesc, acolo este pădurea cea mai sălbatică și acolo se află coliba, lângă un izvor care tâșnește din piatră, în nici un caz, nu-i o zonă frumoasă.

Atunci interveni Halef.

— Sidi, căutăm un loc pe care nu-l puteam găsi, iar astăzi de dimineață ai mai rostit un nume tot așa de răsunător. Nu vorbeai despre un loc care se cheamă la fel ca acela menționat în biletul lui Hamd el Amasat? Spuneai că drumul nostru de astăzi s-ar putea să treacă pe acolo.

— Te referi la Karaorman?

— Da, așa suna numele.

— Lipsește o literă. Noi căutăm Karanorman.

— Poate e doar o greșală de scriere.

— S-ar putea. Ești cunoscut în Karaorman? l-am întrebat pe hangiu.

— Da, răspunse acesta. Am fost deseori în satul acesta, căci drumul nostru spre Istib trece pe acolo.

— Există cumva acolo un han mare?

— Nu, nu e nici un han pe acolo. Satul este foarte aproape de Istib, așa că oamenii preferă să tragă în gazdă la oraș.

— De fapt, e vorba despre o localitate sau o clădire numită hanul Karanorman.

— Mie mi-e total necunoscut. Aici, în împrejurimi, nu există așa ceva.

— Așa m-am gândit și eu.

— Cine este primarul satului Sbiganzy?

— Eu. Mai înainte a fost tatăl meu.

— Înseamnă că te pricepi la treburi judecătorești?

— Da, effendi. Deși nu prea m-am ocupat de așa ceva. Pe aici, locuiesc numai oameni cumsecade. Dacă se mai petrece vreodată câte ceva, numai străinii sunt aceia care ne dau de furcă. Din nefericire, un primar nu are puteri prea mari. Se pare că ticăloșii își bat de-a dreptul joc de mine, pentru că știu că mai curând primesc ei sprijin decât să mi se acorde mie.

— Asta-i rău. În cazuri din astea trebuie să fii sever, ca să-ți aperi autoritatea.

— Asta și fac, dar mă bazez mai mult pe mine însumi decât pe superiorii mei. Haimanalele astea, care n-au respect pentru nimeni și nimic, sunt, totuși, foarte prevăzătoare față de o pereche de pumni puternici și pe aceasta o posed eu. Foarte repede rezolv problemele. Uneori se mai întâmplă să trag câte o bătaie ambelor părți, dar asta este câteodată periculos. În urmă cu câteva săptămâni era să mă coste chiar viața.

— Cum așa?

— Poate ai auzit, cumva, de cei doi Aladschy?

— Firește.

— Țștia-s cei mai obraznici și mai periculoși vagabonzi care pot exista, adevărați schipetari, îndrăzneți până la ticăloșie, vicleni ca o pisică sălbatică, cruzi și brutali. Închipuiește-ți, unul dintre ei, pe care-l cheamă Bybar, în vreme ce fratele lui se numește Sandar, vine într-o seară, călare, în curtea mea, descalecă, umblă de colo până colo prin odaie, în ciuda oamenilor care erau prezenți, și îmi cere plumb și pulbere.

— Ție, primarului? Hai, că-i tare!

— Chiar așa. Dacă i-aș fi dat muniția, s-ar fi ales praful de reputația mea. Deci, l-am refuzat. Atunci, a sărit la mine și s-a încins o bătaie în toată regula.

— Firește, învingătorul ai fost tu, căci erau destui oameni acolo care să te sprijine.

— O, nici unul nu a mișcat nici măcar un deget, căci se temeau toți de răzbunarea celor doi. Nu sunt nici eu un slăbănog, dar n-am putut să-i fac față individului ăștuia tare ca un trunchi de copac. M-a biruit și a început să-mi care la pumni, de era gata, gata să mă facă praf, dacă n-ar fi sărit să mă ajute doi argați de-ai mei. Doar împreună am reușit să-l înhățăm de guler și să-l azvârlim afară.

— Nu-i rău! Șeful poliției îi aruncă pe ticăloși afară pe ușă, în loc să-i aresteze!

— Sigur, râzi de mine! Eram bucuros că scăpasem de el. Ce era să fac cu el?

— Să-l fi băgat la temniță și apoi să-l fi dus la Usküb, unde se află superiorii tăi.

— Da, asta ar fi fost datoria mea; dar ce era să fac? Unde să-l întemnițez?

— La închisoarea din localitate.

— Nu avem așa ceva.

— Atunci la tine în casă, doar ai un loc sigur.

— Am și am mai închis acolo diverși răufăcători, dar cu frații Aladschy este cu totul altceva. Doar ca să-l fi cărat până în pivniță, erau necesari zece oameni. Cu siguranță că s-ar fi servit de arme ca să se apere și asta putea să ne coste viața pe unii dintre noi. Și chiar dacă aș fi reușit să-l dezarmez și să-l întemnițez, cum aș fi putut să-l duc apoi la Usküb?

— L-ai fi legat și l-ai fi dus cu o căruță.

— Iar pe drum aș fi fost atacat și ucis de camarazii lui.

— Atunci, în locul tău, eu aș fi trimis pe cineva la Usküb să aducă soldați.

— Asta ar fi mers, dar astăzi n-aș mai fi fost în viață. Când a plecat mi-a aruncat cele mai îngrozitoare amenințări. A doua zi, m-am dus pe câmp. Dintr-un tufiș, pe lângă care treceam, a fost tras un foc. Cel care îl trăsesese nu țintise bine, căci glonțul mi-a trecut prin spațiul dintre corp și braț. Câțiva centimetri mai la dreapta să fi fost și m-ar fi nimerit direct în inimă.

— Și ce-ai făcut?

— Am sărit rapid în spatele unui copac gros și am scos pistolul. Atunci, acest Bybar a ieșit din tufiș. Era călare pe pagul lui, mi-a răs în nas, disprețuitor, și mi-a spus că astăzi a vrut doar să-mi arate ce mă așteaptă; altă dată, va ținti mai bine. Apoi a plecat.

— Te-ai mai întâlnit cu el?

— Nu. Dar acum nu mai ies din casă fără flintă, căci, data viitoare când ne vom întâlni, unul dintre noi o să moară: el sau eu.

— Atunci, să fii pregătit! Întâlnirea poate să aibă loc chiar astăzi!

— Cum? Chiar astăzi?

— Știu că cei doi Aladschy vor veni la Sbiganzy astăzi, sau, cel târziu, mâine.

— Sfântă Maica Domnului! Trebuie să mă pregătesc! De unde știi că vor veni?

I-am povestit despre întâlnirea și lupta mea cu ei.

— Și mai trăiești încă! strigă împietrit de uimire. Asta-i o minune, o mare minune!

— Ei, n-am scăpat chiar așa ieftin ca tine. În timpul luptei, mi-am luxat piciorul; de aceea mă vezi acum încălțat cu cizmele astea.

— Ți-ai luxat piciorul! Și, totuși, ai reușit să scapi de ei?

— Într-adevăr. Au aflat, după aceea, că vreau să merg spre Sbiganzy și acum se află pe drum, pentru a se răzbuna pe mine.

— O, vai! Ni-i aduci, deci, pe tâlharii ăștia pe cap!

— Și, acum, vrei să-mi ceri socoteală?

— O, nu! Trebuie mai degrabă să te apăr. Dar cum s-o fac? S-ar putea să mă coste propria-mi viață.

— N-am nevoie să mă aperi; dar o neplăcere tot am să-ți fac, căci va trebui să arestezi pe unul dintre locuitorii de aici.

— Cine să fie oare?

— Măcelarul Tschurak.

— Domnule, dar așa ceva nu-i posibil!

— Ba, poate, totuși. Mai întâi, uită-te la pașapoartele acestea. Ai să afli din ele că pot să-ți cer ajutorul, dacă eu consider că am nevoie de el.

După ce examinează actele, mi le dădu înapoi, făcându-mi o plecăciune adâncă, și spuse:

— Effendi, am presupus eu corect: trebuie să fii un mare nobil, căci te afli sub protecția sultanului. Asta însă e rău pentru mine, căci va trebui să-ți fac întru totul pe plac, dar nu pot să aștept nici un sprijin de la superiorii mei. Dacă

refuz să-ți acord ajutorul, ai să mă reclami și o să fie rău de mine. Dacă însă nu refuz și, astfel, le voi pricinui neplăceri superiorilor mei, o să-mi fie și mai rău. Deci, oricum aș face, tot rău o să-mi fie.

— Nu-ți face griji. Am să încerc să fac în așa fel, încât să nu-ți pricinuiesc nici un rău. Ai auzit de Schut?

— Firește. Este conducătorul unei asociații de răufăcători răspândiți prin toată această regiune. Nimeni nu-l cunoaște; nu se știe cine este și unde locuiește, dar el și oamenii lui sunt peste tot.

— Îl caut.

— Tu? Ah, deci ești vreun mare șef din poliție și călătorești prin această regiune ca agent secret?

— Nu, nu sunt angajat al poliției. Trebuie să-i spun câteva cuvinte lui Schut în legătură cu o anumită problemă.

— N-ai să-l găsești niciodată.

— Sunt deja pe urmele lui. Aici, la voi, în Sbiganzy, locuiește unul din oamenii lui de încredere.

— Imposibil, domnule!

— E lucru cert!

— Dar aici sunt numai oameni cinstiți.

— Poate că te înșeli tu.

— La cine te referi?

— Chiar la acest Tschurak.

— Domnule, cred orice poți să-mi spui, numai asta nu!

— Înseamnă că măcelarul este un mare prefăcut.

— Nu, este un om cumsecade, este chiar prietenul meu.

— Asta înseamnă că nu prea ai fost prevăzător, când ți-ai ales prietenii.

— Dă-mi dovezi, effendi!

— Asta am să și fac. Mai întâi, însă, trebuie să-ți cer discreție totală. Tschurak nici nu trebuie să bănuiască faptul că am vorbit cu tine despre el.

— Am să-mi țin gura.

— Bine, am să-ți spun deocamdată altceva. Ai auzit, cumva, vreodată despre bătrânul mübarek din

Ostromdscha?

— Da. Este considerat un mare sfânt, care, chipurile, ar putea face și minuni.

— Și tu crezi asta?

— Nu, căci eu nu sunt musulman.

— Omul acesta este un ticălos deosebit de periculos. Pare să fie unul dintre adjuncții lui Schut.

— Domnule, îmi spui niște lucruri care mă lasă mut de uimire.

— O, l-am demascat pe acest mübarek și primarul din Ostromdscha l-a arestat, pe baza dovezilor pe care le-am adus. A evadat, însă, și acum se îndreaptă înapoi, împreună cu alți trei răufăcători și cu cei doi schipetari.

— Vai, ferească-ne Dumnezeu!

— Vin să-l caute pe măcelarul Tschurak.

— Deci susții în continuare că acesta este un răufăcător?

— Da. Acum, însă, nu cer nimic de la tine, aștept doar să nu-mi pui piedici.

— Nici nu mi trece prin cap. Poți să dispui de mine cum vrei.

— Este imposibil ca persoanele acestea să fi venit deja aici. Aș vrea să știi sigur.

— N-au sosit încă. Dacă ar fi venit, ar fi trebuit să-i văd. Măcelarul locuiește vizavi de mine, acolo, în casa aceea pe care o vezi prin oblon. Nici n-a fost acasă, a venit abia de o oră.

— N-ai vrea să-i spui să se deranjeze până aici, căci aș vrea să stau de vorbă cu el?

— Cum poruncești. Vrei să fiu și eu de față la discuția voastră?

— Nu. Ți cer doar să nu-l lași să bănuiască absolut nimic; să fii la fel de prietenos cu el, ca totdeauna.

Ieși pentru a duce mesajul, căci l-am văzut dispărând în casa măcelarului. Eram tare curios să văd cum arăta acesta. M-am pregătit să văd un om slugarnic, amabil, care să mi se adreseze cu tot felul de măguliri exagerate.

Părerea mea era că nu e un membru activ al bandei, ci doar tăinuitor.

Am scos *koptscha* pe care o luasem de la Deselim, hangiul din Ismilan, și mi-am prins-o în frunte, pe fes. Și Halef procedă la fel cu a sa. Trebuie să menționez că nu mai purtam turbanul cel Verde.

Această *koptscha*, ca semn al apartenenței la bandă, trebuia să servească drept legitimație în fața măcelarului. Dacă mübarekul și însoțitorii lui nu sosiseră încă, puteam să sper că voi ajunge să cunosc astăzi secretul pe care încercasem, zadarnic până acum, să-l aflu. Firește, le-am poruncit tovarășilor mei de drum să fie cât se poate de prietenoși cu omul acesta și să nu facă absolut nimic care ar fi putut să-i trezească neîncrederea.

Apoi l-am văzut ieșind din casă împreună cu mesagerul. Mă înșelasem. Părea cu totul altfel decât mi-l închipuisem.

Era înalt și puternic, suplu și vânjos ca adevărații locuitori de la munte. Purta fes, pantaloni bufanți de culoare roșie, o vestă albastră legată cu șnururi argintii și o jachetă scurtă, roșie, brodată cu fir auriu și având mâneci largi; la brâul de mătase galbenă pe care și-l înfășurase în jurul soldurilor purta hangerul și două pistoale. În picioare avea cizme strălucitoare, care îi ajungeau până la genunchi.

Afară, în curte, schimbă câteva cuvinte cu hangiul; apoi intră în odaie. Aruncă o privire ascuțită, cu ochii de culoare închisă, privire ce zăbovi mai mult, asupra noastră. Ochii aceștia au avut un efect ciudat asupra mea. Erau reci, nesimțitori, cruzi. Părea de parcă n-ar fi fost niciodată în stare să arunce o privire blândă. Timp de câteva momente, și-i îngustă, astfel încât la colțuri îi apăruă niște cutișoare fine. Apoi, deodată, deveniră indiferenți.

Salută și se înclină așa cum face un om care vrea să fie politicos, dar fără să-și știrbească mândria. Apoi întrebă:

— Tu ești acel effendi care vrea să vorbească cu mine?

— Da. Te rog să mă scuzi că te-am deranjat și așează-te.

— Să-mi permiți să rămân în picioare. Nu prea am timp.
— Poate că am să te opresc mai mult decât crezi. Sau, poate, ai atât de puțin timp disponibil pentru că ai oaspeți?
— N-am oaspeți.
— Și nici nu aștepti?
— Nu, replică el, scurt.
— Atunci, te rog să ieși loc. Am un picior rănit — nu pot să stau în picioare și mi-ar fi jenă să stau jos, când tu ești atât de politicos.

Se așează. Oricât de atent l-am privit, n-am putut să descopăr nimic care să-mi poată trezi vreo suspiciune.

Era un schipetar înfumurat care fusese invitat la un străin și acum aștepta să afle motivul pentru care fusese chemat. În nici un caz, nu făcea impresia unui fățarnic, a unui om viclean, a unui tăinuitor.

— Cunoști asta? l-am întrebat, indicându-i *koptscha*.

— Nu, răspunse.

Mă așteptasem la așa ceva. Nu putea să se expună chiar așa în fața mea, care eram un străin, de la prima întrebare.

— Uită-te mai bine!

Îi aruncă o privire indiferentă și apoi spuse:

— Aida de, un nasture! Pentru asta ai trimis după mine?

— Da, am replicat, fără înconjur.

— Eu mă ocup de negoțul cu cai și vite, nu cu nasturi, sună răspunsul.

— Știu foarte bine. Cu genul acesta de nasturi nu face nimeni comerț. Am venit ca să-ți transmit un salut.

— De la cine? mă întrebă, cu răceală.

— De la Deselim, hangiul din Ismilan, și de la fratele lui.

Auzind acestea, ochii lui căpătară o privire mai prietenoasă și chipu-i luă o expresie mai puțin gravă.

— Îi cunoști pe amândoi? întrebă el acum.

— Foarte bine. Firește că trebuie să-i cunosc.

— Firește? Cum așa?

— Pentru că suntem frați.

— De unde vii?

— De la Stambul. Sunt un emisar al lui Usta, de care probabil că ai auzit.

— Știu. La cine te-a trimis?

— La Schut.

— Ai să-l găsești pe acesta?

— Așa cred.

— Hm! E cam greu.

— Mie, însă, o să-mi fie ușor, căci o să-mi dai tu informații.

— Eu? Dar ce știu eu despre Schut? Ce, mă iei drept tâlhar?

— Nu, te iau drept un schipetar curajos, care cunoaște importanța acestei *koptscha* și va ști să acționeze.

— Domnule, știu exact ce trebuie să fac. *Koptscha* pe care o porți este aceea a unui conducător, dar noi am renunțat la acest simbol. Nu mai este valabil, căci s-au făcut unele abuzuri cu ele. Acum avem cu totul altfel de simboluri.

— Care? am întrebat, cu sânge rece.

— Înțelegi că nu pot să ți-l spun, căci tu trebuie să te legitimezi cu acesta în fața mea.

— Sunt cuvinte?

— Da. Primul cuvânt este numele unui loc. Unde-l cauți pe Schut?

— La coliba din văgăună.

— Domnule, așa este. Văd că ești într-adevăr unul de-ai noștri. Dar celălalt semn de recunoaștere? Îl cunoști?

N-aveam nici cea mai vagă idee ce cuvânt putea fi. Atunci, mi-am adus aminte de podarul din Ostromdscha și de modul în care trebuia să se legitimeze în fața mübarekului. „Un prieten intim” trebuia să strige în fața ușii acestuia. Să fi fost vorba despre acest cuvânt? Am riscat să mă folosesc de el și am răspuns:

— Firește că trebuie să-l cunosc, căci doar sunt un *syrdasch* — un prieten intim:

Acum dădu mulțumit din cap, căci întinse mâna și spuse pe un ton aproape cordial:

— Așa este, se potrivește. Ești de-al nostru. Pot să am încredere în tine și îți urez bun venit. N-ai prefera să pleci din casa aceasta și să vii la mine, să-mi fii oaspete?

— Îți mulțumesc. Înțelegi, însă, că e mai bine să rămân aici.

— Ești un om deștept și prevăzător; asta mă bucură și îmi sporește încrederea în tine. Ce mesaj trebuie să ne aduci?

— Asta nu i-o pot spune decât lui Schut.

— Deci știi și să taci. Hm! Ce trebuie să fac?

Se ridică și începu să pășească gânditor prin odaie, în sus și în jos. Apoi, mă întrebă:

— Este ceva personal sau vreo afacere?

— E vorba de o afacere din care pot să iasă multe parale.

Ochii îi scânteiară lacomi.

— Și ce aștepti de la mine?

— Să mă conduci la coliba din văgăună.

— Crezi că-l vei găsi acolo pe Schut?

— Sper.

— Ei, pot să-ți spun, cu toată încrederea, că te va aștepta acolo, dacă am să-i dau de veste. Dar va trebui să ai bunăvoința să aștepti cam o oră. Ai atâta răbdare?

— Dacă trebuie, am să aștept, deși mă cam grăbesc.

Eram, firește, interesat să i-o iau înainte mübarekului. Dacă acesta își făcea între timp apariția, eram terminat.

— Am să mă grăbesc, mă asigură.

Și apoi, aruncând o privire cercetătoare spre însoțitorii mei, continuă:

— Cine sunt oamenii aceștia?

— Prietenii și însoțitorii mei.

— Au venit și ei tot cu aceeași afacere?

Am dat afirmativ din cap și el întrebă din nou:

— Și ei vor să-l vadă pe Schut?

— Nu este neapărată nevoie. Este suficient dacă vorbesc doar eu cu el.

Pe față îi alunecă un zâmbet ușor, nedefinit. Își răsuci vârfurile lungii sale mustăți, mai aruncă o privire scurtă și cercetătoare asupra celor trei și răspunse:

— Trebuie să vină și ei. Precis că Schut va vrea să-i vadă și pe ei, dacă au venit cu tine.

— E bine și așa.

— Dar, domnule, văd că porți cizme de om bolnav. Ce-ai pățit la picioare?

— M-am rănit la picior în timp ce călăream; de aceea nu pot merge.

— Și cum vrei să mergi cu mine la coliba din văgăună?

— Călare.

— O, se vede că nu cunoști drumul. Prin hățiș, n-ai să poți trece călare.

— N-ar fi posibil să se deranjeze Schut până aici, la mine?

— Da' ce-ți închipui! N-ar face-o, chiar dacă l-ar ruga însuși padișahul.

— Te cred!

— De fapt, el nu permite să i se vadă fața. Și-o înnegrește în permanență. Crezi că ar putea veni aici cu un asemenea chip?

— Nu; acum pricep. Dar cum aș putea să ajung la colibă?

— Există doar un singur mijloc: să te lași purtat până acolo.

— Nu, este prea incomod. Cei care m-ar duce ar obosi.

— O, nu. Nu trebuie să te ducă pe brațe; o să te ducă într-o lectică. Am să ți-o dau eu. Mama mea este atât de bătrână și de slăbită, încât nu mai poate merge. I-am comandat o lectică, pentru a-și face vizitele, fără să-și mai obosească picioarele.

— Îți rămân recunoscător. Ai să aduci și niște oameni care să mă care?

— Ce-ți trece prin minte? Oameni care să te care? Ce, crezi că putem lua cu noi oameni străini? S-ar termina cu secretul nostru. O să te care oamenii tăi.

— Bine; atunci să mergă să ia lectica.

— Dar nu chiar acum. Mai întâi trebuie să-l anunț pe Schut. Și apoi, trebuie să-i spui hangiului că ești prietenul meu și că trebuie să facă tot ceea ce-i voi spune eu.

— De ce?

— Pentru că nu știu ce vrei să-i comunicii lui Schut și care va fi rezultatul discuției voastre. Este posibil să fiu nevoit să mă întorc în sat ca mesager. Poate Schut te invită să-i fii oaspete, sau cine știe ce se hotărăște. Trebuie să mă pot prezenta la hangiu ca însărcinat al tău.

— Sunt de acord, am răspuns.

— Bine; de acum într-o oră vă duceți să luați lectica și ieșiți din sat, pe acolo, pe partea dreaptă. Eu vă aștept în afara satului, căci nu trebuie să fim văzuți împreună.

Se duse la fereastra care dădea spre curte, îl chemă înăuntru pe hangiu și îi spuse:

— Am o afacere cu acest effendi. Va pleca peste o oră și s-ar putea să mă trimită, mai târziu, cu un mesaj la tine. De aceea, vrea să-ți spună acum că va trebui să faci tot ceea ce-ți va transmite prin mine. Întreabă-l chiar tu.

Hangiul se uită întrebător la mine, iar eu confirmai. Apoi măcelarul plecă. L-am văzut intrând în casă și apoi părăsind-o din nou, după scurt timp.

— Domnule, nu te mai înțeleg, spuse acum hangiul, care rămăsese în odaie. Am crezut că-l consideri pe măcelar un răufăcător și, totuși, îi dai o asemenea împuternicire. Dacă vine, va trebui să-i dau ascultare.

— Nicidecum. M-am prefăcut doar. S-ar putea să-l trimit la tine, dar atunci am să-i dau o foaie din carnetul meu de notițe pe care am să scriu un singur cuvânt: „Allah”. Dacă îți va arăta așa ceva, să faci ce-ți va spune; dacă, însă, nu va avea o asemenea hârtie, să-l refuzi.

— O să se supere pe mine.

— Va fi mai rău dacă mă supăr eu pe tine. S-ar putea să pună ochii pe armele noastre și pe armăsarul meu. N-ai un grajd care se poate încuia?

— Ba da, domnule.

— Atunci, poruncește să ne fie duși caii acolo și pune doi argați de pază; plătesc pentru asta. Ai să ne dai caii doar nouă. Ai înțeles?

— Perfect. Dar mă pui într-o situație foarte neplăcută.

— Nu mi se pare nimic neplăcut aici. Trebuie doar să ne păzești animalele și să ai grijă să nu ne fie furate. Asta-i tot. Dacă se întâmplă ceva, va trebui să ne despăgubești.

— Pentru numele lui Dumnezeu! Ca să te despăgubesc pentru armăsar, nu-mi rămâne altceva de făcut decât să-mi vând casa! Am să fac de pază chiar eu însumi.

— Fă cum vrei și acum adu-ne ceva să mâncăm.

Am mâncat și, după o oră, Osko și Omar au adus lectica de la măcelar. M-am urcat în ea, l-am mai dăscălit o dată pe hangiu cu privire la ceea ce avea de făcut și am pornit la drum.

Cei doi, Osko și Omar, duceau lectica. Flintele și le agățaseră de umeri. Halef mergea în frunte și ducea trei arme: pe a sa și pe cele două ale mele, pentru care nu era loc în lectică. Când am lăsat în urmă satul, l-am observat pe măcelar. Ne-a văzut venind, și a luat-o înainte, lăsând o distanță destul de mare între noi și el. Abia când începu pădurea, de unde nu mai puteam fi observați, se opri și ne așteptă.

Ne privi cu o figură mirată, aproape furioasă, și spuse:

— Sunteți înarmați, de parcă am pleca la luptă!

— Arma este simbolul omului liber, i-am răspuns.

— Dar aici n-aveți nevoie de ele!

— Suntem obișnuiți să nu ne despărțim niciodată de ele.

— Acum, însă, va trebui s-o faceți, altfel n-o să puteți vorbi cu Schut. Nu suportă să se apropie cineva înarmat de el. Dacă vă lăsați armele în fața colibeii, vor fi în siguranță, căci voi rămâne eu lângă ele.

— Eu nu renunț la armele mele, am replicat, și dacă Schut nu vrea să discute cu noi, n-are rost să te mai deranjezi să mergi până acolo.

În aceeași clipă le-am și poruncit să ne întoarcem din drum. Alaiul se întoarse s-o pornească din nou spre sat. Măcelarul trase o înjurătură înăbușită și spuse:

— Stați! Nu se poate așa! I-am transmis deja mesajul lui Schut și o să fie rău de mine dacă nu vă duc la el.

— Atunci, ai grijă să nu aibă o asemenea pretenție absurdă de la noi!

— Schut nu face niciodată nimic absurd. Am să încerc, însă, să obțin permisiunea să vă păstrați armele. M-aș mira să facă o excepție.

Porni furios înainte, iar noi l-am urmat.

Nu mi-a plăcut deloc că ținea cu orice preț să ne dezarmeze. Să fi sosit, totuși, deja bătrânul mübarek ? Oare ni se întindea cumva o cursă din care nu aveam cum scăpa? Ei bine, atâta timp cât eram înarmați, n-aveam de ce ne teme. Dar dacă eram atacați prin surprindere, pe drum! Eu eram lipsit de apărare. Lectica se compunea dintr-o targă peste care era așezată un fel de căsuță dintr-un grilaj de lemn. Trebuia să stai cu picioarele încrucișate, poziție foarte incomodă din cauza piciorului bolnav, și aproape că nu mă puteam mișca. Dacă aș fi sărit afară, în cazul unui atac, m-aș fi pomenit cu un glonț în cap. Și nici măcar nu puteam sări afară din ea, din cauza piciorului bolnav. Un foc tras din spatele unui tufiș l-ar fi făcut inofensiv pe Halef, în ciuda celor trei arme pe care le purta. Osko și Omar cărau lectica; le-ar fi fost, deci, imposibil să opună imediat rezistență. Ne aflam, deci, într-o situație aproape fatală.

Pădurea nu era chiar atât de deasă precum o descrisese măcelarul. Am fi putut merge foarte bine călare printre pomi. Acest neadevăr mi-a sporit și mai mult neîncrederea. Am deschis puțin ușița lecticei și mi-am ținut revolverul pregătit.

Ne aflam într-o vale ai cărei pereți, așa cum am observat, se apropiau din ce în ce mai mult unul de altul. În locul unde se întâlneau, ne-am oprit. Ne luase cam o jumătate de oră să ajungem aici.

— Iată coliba, spuse măcelarul, pe când cei doi așezau jos, pe pământ, lectica. Coboară, domnule!

Am deschis de tot ușa și am privit afară. Pereții de stâncă urcau vertical și, în locul unde se întâlneau, exista o scobitură, nu prea adâncă, o deschizătură, care era complet stearpă, căci nu exista nici o proeminență și nici o

fisură în *sienit* ^[19], în care o plantă să-și fi putut agăța rădăcina. Coliba ridicată din reteveie de lemn era fixată bine în deschizătură. Acoperișul, construit din același material, avea deasupra scoarță de copac. Ușa părea că stă doar rezemată.

— Du-te și anunță că am venit, înainte să cobor, am răspuns.

Intră în colibă și lăsa ușa deschisă. Am observat că, pe lângă pereți, se aflau așezate bănci simple.

Față în față cu această intrare, se găsea o a doua ușă care era deschisă. Era foarte îngustă și scundă; ducea spre interior și era prevăzută cu o încuietore de fier, prin care putea fi împins un zăvor lung, care se afla acum pe jos, în colibă.

Aceasta era, în orice caz, încăperea întunecoasă din spate, despre care vorbea hangul. Acum, însă, mi se păru că zăresc o lumină arzând înăuntru.

Îmi bătui la ochi faptul că un rând de reteveie în formă de uluci, de pe acoperișul colibei, făcea aproape invizibilă partea de jos a deschizăturii. Nu se putea vedea printre ele. Acolo, jos, puteau să se ascundă foarte ușor mai multe persoane.

— Domnule, spuse măcelarul, Schut cere să vă lăsați armele la intrare.

— Asta n-o s-o facem.

— Dar de ce nu? Schut este singur!

— Nici nu ne temem; ne păstrăm, însă, armele numai din obișnuință.

— Dar Schut nu îngăduie să stea în fața lui un om înarmat.

Osko și Omar apucaseră deja de lectică, dar măcelarul spuse:

— Domnule, dar încăpățânat mai ești! Mă mai duc o dată să întreb.

Plecă din nou și se întoarse să ne spună că primisem permisiunea să intrăm. N-am coborât din lectică ci am poruncit să fiu dus tot pe sus. Halef trebui să privească prin cea de-a doua ușă și îmi spuse cu voce joasă:

— Înăuntru nu-i decât un singur om neînarmat și cu o față complet neagră.

— Mai sunt și alte uși înăuntru?

— Nici una.

Cât de îngustă și scundă era această a doua ușă! Cei doi mă trecură cu lectica prin deschizătura ei. La lumina unei făclii, am văzut că această încăpere în formă de scobitură era triunghiulară. Baza acestui triunghi ascuțit era partea din față, unde se afla și ușa. Mai lungi erau cele două laturi care erau formate din stâncă netedă. În unghiul din fund se afla făclia camuflată lângă care ședea Schut. Purta un veșmânt negru, ca o robă de magistrat, și își înnegrise chipul cu funingine. Din această cauză și din cauza luminii slabe, trăsăturile feței nu-i puteau fi recunoscute. N-am putut nici să văd din ce consta acoperișul acestei încăperi din stâncă. Se afla un acoperiș deasupra noastră, asta era sigur, căci altfel ar fi pătruns înăuntru lumina zilei.

Osko și Omar așezaseră lectica în așa fel, încât ușița acesteia era îndreptată spre Schut. Acesta îndreptă făclia în așa fel încât lumina ei să cadă direct asupra mea. Măcelarul stătea la intrare. Totul avea aerul unei aventuri, dar nu al uneia periculoase. Apoi Schut începu:

— Ai trimis după mine. Ce vrei de la mine?

Vocea lui avea un sunet înăbușit și surd, în orice caz, nu părea să fie naturală. Să fi fost o urmare a proastei acustici a încăperii sau și-o preschimbase pentru a nu putea fi recunoscut mai târziu?

Nu rostise decât aceste cuvinte, dar mi se păru că mai auzisem cândva această voce. Nu era tonul, timbrul aceleia pe care o mai auzisem, ci felul cum rostise cuvintele îmi atrăsese atenția.

— Tu ești Schut? am întrebat.

— Da, răspunse el, încet.

— Atunci, trebuie să-ți transmit salutări.

— De la cine?

— Mai întâi, de la Usta, din Stambul.

— Dar acela nu mai trăiește!

— Ce spui?

— E mort. A fost zdrobit de galeria turnului din Galata.

— Drace! îi scăpă lui Omar, care îl împinsese acolo. Cum putea să știe Schut așa ceva? Nici un mesager nu avusese cum să ajungă atât de repede ca noi.

— Nu știai asta? mă întrebă.

— Știam, am replicat.

— Și totuși îmi aduci salutul lui, salutul unui mort?

— Ce, vrei să spui că n-a apucat să mă roage să fac asta, înainte să moară?

— E posibil. Dar ucigașul său își va primi pedeapsa, căci va fi lăsat să moară încetul cu încetul de foame. Mai ai de transmis și alte salutări?

— Da, de la Deselim din Ismilan.

— Și acesta este mort. Și-a rupt grumazul și a fost jefuit de *koptscha*. Și ucigașul lui va avea de suferit, la fel ca acela al lui Usta. Mai departe!

— Mai departe, îți aduc salutări de la bătrânul mübarek și de la cei doi Aladschy.

— Aceștia trei tocmai m-au salutat. Salutul tău, deci, nu mai este necesar.

— Ah! Sunt aici?

— Da, sunt aici. Și știi cine sunt eu?

— Schut?

— Nu, nu sunt Schut; n-ai să ajungi să-l vezi niciodată pe Schut. De fapt, n-ai să mai vezi nimic niciodată. Eu sunt...

În spatele nostru se auzi o lovitură puternică. Măcelarul dispăruse. Încuiase ușa după el. Am auzit cum trăgea zăvorul.

Făclia se stinsese.

— Sunt... însuși bătrânul mübarek, se auzi de deasupra noastră. Rămâneți aici să muriți de foame și să vă mâncați între voi de vii!

Un hohot de râs batjocoritor însoți aceste cuvinte; apoi se văzu deasupra noastră lumina unei deschizături. Am zărit o frânghie groasă de care atârna trupul celui cu fața neagră, care fu tras afară prin deschizătură. Apoi, deasupra fu trântită o clapă care acoperi deschizătura, iar noi ne-am trezit într-un întuneric total.

Totul se petrecu atât de rapid, încât n-am avut practic, timp să facem absolut nimic. Dacă n-aș fi șezut în lectică și dacă n-aș fi avut piciorul rănit, probabil că ticălosului nu i-ar fi fost atât de ușor să ne prindă în această capcană.

— Allah! strigă Halef. Negrul a ieșit afară pe gaura aceea și noi am stat liniștiți și l-am lăsat fără măcar să-i tragem un glonț. Am fi avut timp destul.

— Așa e. Domnule, da' proști am mai fost! spuse Osko.

— Da, râse Halef. Până acum am fost proști doar câte unul, acum, însă, am fost toți laolaltă proști și sidi împreună cu noi.

— Într-adevăr, Halef, ai dreptate, am recunoscut. Dar, ascultați!

Afară, în fața ușii, se auzeau niște urlete îngrozitoare. Se bătea cu pumnii în aceasta și apoi, fiecare își rosti numele, însoțit de cele mai înfiorătoare blesteme la adresa noastră. Ni se descriu soarta în cele mai diverse culori. Nu aveau nici o îndoială că vom rămâne aici încuiați și vom muri de foame.

— Sidi, nu lipsește nici unul; toți sunt aici, spuse Halef. Allah! Dacă aș putea să ies, ce le-aș mai arăta eu biciul!

— Lasă-l încolo! Nu ne poate salva de aici.

— Vasăzică, ar trebui să murim de foame! Chiar crezi că o să facem asta?

— Să sperăm că nu. Mai întâi, trebuie să cercetăm această încăpere. Pe cele două laturi nu există nici o ieșire, doar ușa din față și deschizătura de sus.

— Domnule, nu ai la tine felinarul acela mititel, sticluța în care se află ulei și fosfor? mă întrebă Halef.

— Da, îl am întotdeauna la mine. Poftim, ia-l!

Dacă se pune o bucățică de fosfor într-o sticluță cu ulei, fosforul luminează, îndată ce se scoate dopul, căci pătrunde înăuntru oxigen. În funcție de mărimea sticlei și de cât de curată este, lumina este mai puternică sau mai slabă.

Port întotdeauna la mine o asemenea sticluță, chiar și atunci când nu plec în călătorie. Mă ajută să urc treptele și să trec prin locuri întunecoase și necunoscute. Sticla șlefuită este, firește, cea mai bună.

Halef luă micul felinar, îi scoase dopul, lăsând aerul să pătrundă înăuntru și apoi luminează ușa. Aceasta era ferecată pe dinăuntru cu o tablă groasă de fier, întărită cu balamale de fier prinse bine în rocă și plumbuite. Poate reușeam să slăbim cârligele balamalelor și apoi să smulgem ușa. Dar, mai înainte, trebuia să vedem dacă nu exista altă posibilitate.

Am cercetat cât se poate de atent încăperea. Podeaua era din stâncă tare, ca și cei doi pereți laterali. Zidul era ridicat din sienit sfărâmicios, atât de bine tencuit, încât era imposibil să faci o gaură. Tabla de pe ușa era ținută în cuie cu cap gros, care nu puteau fi scoase cu cuțitul. Și sus, prin acoperiș? Omar se urcă pe umerii lui Osko și tot nu reuși să ajungă la clapă, întinzând mâna. Trebuia, deocamdată, să renunțăm și la această ieșire.

Rămase, deci, să încercăm să îndepărtăm balamalele și cei trei tovarăși ai mei de drum se puseră pe treabă.

Cuțitele scârțâiau și scrâșneau în piatră; afară, însă, se auzi un râs cu hohote.

Ce-i drept, gândul salvării nu era prea ispititor. Chiar dacă reușeam să deschidem ușa, am fi fost întâmpinați cu împușcături, chiar înainte de a putea trage și noi un singur glonț.

În felul acesta trecură mai multe ore. Activitatea nu progresa deloc. Cuțitul lui Osko se rupse și îi dădui cuțitul meu cel bun, american.

Pe mine nu m-au lăsat să lucrez. Timpul îmi trecea foarte greu și m-am târât în genunchi spre ușă pentru a cerceta să văd cât de adânc săpaseră. Din păcate nici măcar un centimetru și jumătate! Am luat eu însumi cuțitul și am început să găuresc, dar fără succes, încât, după un sfert de oră, am renunțat. Era păcat să ne irosim puterile fără nici un rezultat și, apoi, se rupse și cuțitul lui Omar.

— Opriți-vă, le-am spus. Să ne cruțăm puterile, căci o să mai avem nevoie de ele. Poate o să apară și hangiul, dacă vede că nu ne întoarcem. I-am spus că măcelarul este membru al bandeii. Dacă nu ne întoarcem, o să-și facă griji în privința noastră și va veni să ne caute. Știe că am plecat împreună cu măcelarul.

— Dar nu știe unde! replică Halef.

— Într-adevăr, din păcate am uitat să-i spun exact unde; dar am discutat despre această colibă și precis va veni să ne caute aici.

— Nu prea cred, căci se teme foarte tare de frații Aladschy. Dacă-i vede aici pe cei doi, o să plece.

— Se pune întrebarea dacă aceștia se află aici.

— Precis, căci n-or să lase coliba nepăzită.

— Acum, să ne odihnim și să așteptăm. În tot cazul, paznicii sunt afară; se înțelege de la sine. Dacă n-o să mai lucrăm o perioadă de timp, n-or să mai audă nimic și vor crede că ne-am împăcat cu soarta. Așa o să-i facem să fie mai puțin atenți.

Am stat liniștiți. Dar așteptarea era foarte grea pentru bravii mei tovarăși și, în cele din urmă, nu am mai rezistat la insistențele lor.

— O să cercetăm tavanul, am spus. Se află o clapă acolo și trebuie să vedem cum se poate deschide.

— Dar Omar n-a putut să ajungă la ea, când s-a urcat pe umerii mei, spuse Osko.

— Atunci, o să facem piramida mai înaltă. Halef se va urca pe umerii lui Omar. Așa poate ajungeți. Ești destul de puternic ca să-i ții pe amândoi.

Halef își puse micul felinar în buzunar și se urcă pe umerii lui Omar. Acesta se urcă în spinarea lui Osko, care ședea pe podea, în patru labe; se ridică apoi încet și Omar i se urcă pe umeri. Ca să nu cadă, se țineau toți trei, cât se poate de strâns, de peretele de piatră. Apoi Halef întinse brațele și îmi comunică:

— Domnule, am atins tavanul!

— Vorbește mai încet! S-ar putea să fie ceva acolo, afară. Acum ia felinarul.

Am văzut luminița licărind sus, în colț, unde zărisem deschizătura. Halef o ținea cu mâna stângă, în vreme ce, cu dreapta, pipăia tavanul.

— E făcut din trunchiuri groase, șopti el. Chepengul, însă, e din scânduri.

— Asta-i bine, căci acolo este subțire. Ciocănește, totuși, o dată, să vedem, după sunet, cât sunt de groase.

— Dar or să mă audă!

— Firește, ar fi de preferat să nu-și dea seama, dar și pentru noi ar fi mai bine să aflăm dacă sunt paznici și aici sus.

Ciocăni și imediat se auzi un hohot de râs și un strigăt:

— Ascultați, sunt chiar aici sub noi, lângă chepeng!

Afară, în fața colibei răsună întrebarea:

— Ați tras zăvorul?

— Firește.

— Deci n-or să poată ieși. Probabil s-au urcat unul pe spinarea celuilalt.

— Da, se țin de scamatorii. Ei, când o să-i apuce foamea, n-o să le mai ardă de făcut gimnastică. Mai bine aș deschide chepengul.

— În nici un caz!

— Așa aș putea să le trag una cu patul armei în cap!

— Mai avem timp pentru asta. Lasă-i să ciocăne.

— Ai auzit, effendi? întrebă Halef. Oare or să ne lovească cu patul puștii în cap?

— Nu. O să-i rugăm pe domnii aceștia să plece de acolo de lângă chepeng.

— Or să se și grăbească s-o facă.

— Nu vor putea rezista la rugămintea mea. Dă-te jos, Halef! Am să-ți iau eu locul.

Osko se lăsă iar, ușor, pe vine. Omar coborî din spatele lui și apoi sosi și Halef de pe umerii acestuia.

— Acum, mai întâi odihniți-vă puțin, le-am spus, căci ați făcut un efort destul de mare. Eu sunt mai greu decât Halef și va trebui să rămân acolo sus mai mult timp decât el.

Am așteptat câteva minute; apoi Omar mă luă pe umerii lui.

— Fiți de două ori mai atenți, să nu ne prăbușim, i-am avertizat. Cu piciorul meu bolnav, căzătura ar fi mult mai periculoasă.

— Nu-ți face griji, domnule! răspunse Osko. Am să stau drept ca un pom. Locul este atât de îngust, încât mă pot sprijini foarte bine cu coatele de ambele părți. Așa am o poziție mai sigură.

Omar se urcă pe umerii lui, exact ca mai înainte. Eu eram mai înalt decât micuțul hagi, așa încât n-a trebuit să întind prea mult brațul, pentru a ajunge la chepeng. Aproape că-l atingeam cu capul. Luasem la mine micuțul felinar și am luminat scândurile. La una din muchiile chepengului se afla un cârlig de balama prin care se

prinsese zăvorul. Cele două vârfuri ale cârligului fuseseră înfipite în lemn și apoi îndoite și bătute din nou în lemn.

Am ciocănit cu degetul arătător. După sunet, mi s-a părut că scândurile nu erau mai groase de aproximativ patru centimetri. Ciocănitul fu și de data aceasta urmat de un răspuns:

— Auzi? Sunt iarăși aici. Ei bine, vor fi nevoiți să mă ridice și pe mine, dacă vor să deschidă chepengul.

Întrucât eram foarte aproape de cel ce vorbea, am recunoscut clar vocea măcelarului. Din cuvintele lui și după sunet, mi-am dat seama că ședea pe chepeng. Era o imprudență pe care un tâlhar n-ar fi trebuit s-o facă.

Râse batjocoritor. Se mai auzi cineva râzând ca răspuns și apoi am auzit cuvintele:

— N-o să le fie prea ușor șoarecilor să scape, dacă pisica șade în fața găurii.

Vocea aceasta n-am recunoscut-o; mi-am dat seama însă că omul ședea lângă chepeng, chiar acolo unde se afla, sub el, capul meu.

— Auzi? Întrebă Halef. Tot aici sunt; acum poți să-i rogi să plece. Tare-aș vrea să știu cum ai s-o faci.

— Ai să auzi îndată. Dă-mi arma.

— Aha, acum înțeleg. Care armă să ți-o dau?

— Ucigașul de urși.

Am vorbit, desigur, în șoaptă, să nu pot fi auzit de cei care păzeau deasupra. Halef îi dădu arma lui Osko și acesta i-o întinse lui Omar.

— Acum, fii atent, Omar! am șoptit. N-am loc aici, sus, să ochesc; nu pot decât să țin țevile acolo unde trebuie să lovească gloanțele. Am să spun „unu” și „doi”. Apucă tu patul puștii cu ambele mâini. La „unu”, tragi cu țeava din dreapta, iar la „doi”, cu cea din stânga. Ai înțeles?

— Da, domnule!

Am apucat arma de țevi și am îndreptat-o spre mijlocul chepengului, acolo unde ședea măcelarul.

— Acum!

— Unul

Pocni împuşcătura. Deasupra noastră răsună un strigăt de spaimă şi durere.

— Allah! Trag cu armele!

Nu era vocea măcelarului, ci a altuia. Acesta şedea pe o parte a acoperişului care era format din trunchiuri de copaci. Am îndreptat țeava stângă spre un loc unde se îmbinau două astfel de bucăți de lemn, așa încât glonțul să nu pătrundă în lemnul tare ci prin spațiul care a rămăsese liber la îmbinare.

— Doi!

Cea de-a doua împuşcătură a ucigaşului de urşi bubui în încăperea îngustă auzindu-se ca un bubuit de tun.

— O, Allah, Allah! strigă cel lovit. Sunt rănit, sunt mort!

Măcelarul nu rostise nici un cuvânt. I-am auzit strigătul de durere, dar absolut nici un alt cuvânt. Răsună un geamăt puternic.

— Osko, îți e prea greu? am întrebat.

— Cu timpul, da.

— Atunci o să ne odihnim, avem destul timp.

Când am ajuns din nou jos, pe podea, iar ceilalți se așezară, lângă mine, Halef spuse:

— Da, sidi, asta chiar că-i o rugămintă căreia nu îndrăznești să i te împotrivești. Ai nimerit?

— De două ori. Măcelarul pare să fie mort. Probabil că glonțul i-a pătruns în corp, prin mușchii „șezutului rotund”. Celălalt este doar rănit.

— Oare cine-o fi?

— Probabil paznicul de la închisoare. Dacă ar fi fost un altul, l-aș fi recunoscut după voce. Acesta, însă, a vorbit atât de puțin, încât nu-mi mai amintesc vocea lui.

— Și crezi că n-o să se mai urce nici unul acolo sus?

— Prostia asta n-o s-o mai facă un al treilea, căci l-ar costa viața.

— Dar cum deschidem chepengul? Țsta-i cel mai important lucru.

— Am să trag cu arma în zăvorul de fier. Câteva împușcături în lemnul în care este înfipt vor fi de ajuns. Cred că nu va rezista la două gloanțe.

— Ah, dacă am reuși!

— O să reușim precis.

— Atunci hai, repede, sus! spuse Halef.

— Oho! Nu merge chiar așa repede. Cum vrei să ieși afară? l-am întrebat.

— Mă sprijin pe umerii lui Omar, și tu la fel.

— Dar Omar și Osko cum vor ieși?

— Hm! Îi tragem în sus?

— Pe Omar, poate. Dar până la Osko n-avem cum să ajungem.

— Nu-i nimic. Ieșim afară și-i deschidem ușa.

— Dacă or să ne lase să coborâm, ceea ce mă îndoiesc că vor face și ceea ce, din punctul meu de vedere, ar fi cam greu pentru mine, din cauza piciorului.

— Ei, într-un fel sau altul trebuie să reușim.

— Se înțelege! Să sperăm că se mai află acolo sus frânghia cu care l-au tras pe mübarek. Ne-am putea folosi de ea; dar mai sunt multe altele la care trebuie să ne gândim. Mai mult ca sigur că, de îndată ce vom ieși, vom fi întâmpinați cu gloanțe.

— Eu cred că n-o să fie nimeni acolo sus, observă Halef.

— Chiar deasupra noastră, nu, dar câțiva tot se vor afla pe acoperișul colibei. Aceștia vor putea trage asupra noastră printre spațiile dintre uluci.

— Oh, vai! Asta înseamnă că nu putem ieși afară de aici?

— O să încercăm totuși. Mă urc eu primul.

— Nu, sidi, eu! Ce, vrei să te împuște?

— Dar pe tine?

— Eu nu contez! răspunse credinciosul hagi.

— Ba contezi foarte mult! Gândește-te la Hanneh a ta, cea mai iubită dintre femei și fecioare! Eu n-am nici o Hanneh care să mă aștepte.

— Dar tu, și fără o Hanneh, ești mult mai valoros decât mine împreună cu zece flori ale fiicei frumuseții.

— Hai să nu ne certăm! Principalul este, ca să-ți spun sincer, că am mai multă încredere în mine decât în tine. Eu voi fi primul, iar tu al doilea. Dar nu cumva să vii mai repede decât am să-ți permit eu.

Am scos din buzunar turbanul verde de mătase și l-am înfășurat în jurul fesului. Halef mă observă la lumina micului felinar și întreabă:

— Ce faci? Te gătești pentru moarte?

— Nu, am să pun turbanul în vârful țevii și am să-l ridic afară prin chepeng. Vor presupune că iese cineva și vor trage în turban. După aceea, însă, nu vor mai avea gloanțe pe țeavă, căci nu au arme cu țevi duble, așa că am să mă pot repezi asupra lor cu pușca Henry.

— Ai dreptate, ai dreptate! Dar să ochești bine, să nu lași să-ți scape vreunul!

— De parcă ai putea să ochești prea grozav pe întuneric!

— Întuneric?

— Bineînțeles. Gândește-te de cât timp ne aflăm aici. Afară s-a lăsat noaptea. Ei, acum v-ați odihnit — să începem. Băgați bine de seamă: după ce ies eu afară, se urcă Halef până la chepeng; dar nu cumva să iasă până nu-i spun eu.

M-am cățărat pe umerii lor, ținând în mână arma cu două țevi. Trebuia să mă grăbesc, ca să nu-i obosesc prea tare.

— Tragem din nou ca mai înainte, Omar, am șoptit. Mai întâi tragi cu dreapta și apoi cu stânga. Am să țintesc în zăvor. Prin urmare: unu!... doi!

Împușcăturile pocniră iar prin cele două găuri făcute de gloanțe și am putut privi afară. Se vedea ceva luminos.

— Au făcut foc în fața colibei, le-am comunicat celorlalți. E și bine dar și dezavantajos pentru noi. Căci, așa cum putem noi să-i vedem, ne pot și ei zări.

— Cum e cu zăvorul? întreabă Halef.

— Stai să văd.

Am împins chepengul și a cedat. Ucigașul de urși nu dăduse greș.

— Dă-mi pușca acum, Omar, i-am poruncit. Chepengul se deschide. Proptiți-vă bine în picioare! Va trebui să îngenunchez pe umerii lui Omar.

Cu oarecare greutate, m-am așezat în acea poziție, dar a trebuit să mă aplec, căci mă lovisem cu capul de sus. Apoi am ridicat chepengul. Cu arma în mână, pregătit să trag, am așteptat câteva clipe. Nu se auzea nimic. Dar era lumină afară și umbrele provocate de vâlvătaia focului se reflectau pe stânci, mișcându-se încolo și înapoi.

Am așezat turbanul în vârful țevii și l-am ridicat încet, scoțând în același timp un sunet ca și cum cineva s-ar fi chinuit să se cațare pentru a ieși afară. Șiretlicul avu efect: pocniră două împușcături. Un glonț atinse țeava, încât era cât pe ce să-mi zboare arma din mână.

Într-o clipă, am ieșit prin deschizătură. Am văzut focul. Afară, pe acoperământul văgăunii zăcea un om — leșul măcelarului, după cum mi-am dat seama dintr-o privire. Pe acoperișul colibei se aflau doi oameni care trăseseră asupra turbanului. Erau despărțiți de mine și de platforma care forma acoperământul printr-o îngrăditură, prin ale cărei orificii țintiseră.

Oamenii aceștia neprevăzători uitaseră lucrul principal, anume, că îi puteam vedea mult mai bine, la lumina flăcărilor, decât mă puteau ei zări. Unul dintre ei era ocupat să-și reîncarce arma, iar celălalt își ridică arma cu scopul de a o îndrepta spre mine.

Am dus rapid pușca la ochi. Nu voiam să-l omor, așa că am țintit în cotul lui stâng. Am apăsat. Arma îi scăpă din mână, dădu un strigăt puternic și se prăbuși de pe acoperișul colibei. Celălalt se răsuci iute, sări și se îndreptă fugind spre foc. Era Bybar, schipetarul. În jurul focului se aflau fratele său, Manach el Barscha și Barud el Amasat.

— Vin, vin! Plecați de lângă foc! urlă el. Vă văd și pot ținti în voi.

Cei trei săriră de la locurile lor și se repeziră, fugind, spre pădure. Acela în care trăsesem era, deci, probabil, bătrânul mübarek. Și acum mi-am adus aminte că brațul lui era neobișnuit de gros. Îl ținuse sub mânecă, îmfașurat, ca urmare a împușcăturii care îl lovise la ruinele din Ostromdscha.

M-am furișat până la marginea platformei. Corect! Acolo jos, pe pământ, la o distanță de vreo șase coți, zăcea nemișcată silueta lungă și slăbănoagă. De sus, nu-i recunoscusem pe cei doi.

În această parte a colibei, de unde priveam de sus, nu putea pătrunde lumina focului. Era destul de întuneric. Dacă puteam să cobor în locul acela, n-aș fi fost zărit de cei care se ascundeau în pădure, în spatele copacilor.

Deodată auzii în spatele meu:

— Sidi, eu sunt. Pot să ies?

— Da, Halef, dar nu te ridica în picioare, căci te pot vedea și vor trage asupra ta.

— O, dar suntem doar invulnerabili la gloanțe!

— Nu mai glumi. Vino!

Se furișă afară.

— Ah, cine zace acolo?

— Măcelarul. Glonțul l-a ucis, așa cum mi-am închipuit.

— Și astfel și-a primit foarte repede pedeapsa. Allah să se îndure de el!

Când m-am uitat mai atent în jur, am zărit un inel de fier care era înțepenit în stâncă. De acest inel atârna frânghia dublă, pe care o mai văzusem deja, atunci când mübarekul fusese tras în sus, peste platformă.

— Pe acolo s-a lăsat în jos paznicul închisorii; spuse Halef.

— Probabil. Acest mecanism este fixat aici cu un anume scop. Oare reprezentația aceasta de azi să fi avut loc și cu alții?

— Ah, effendi, s-ar putea să fi murit de foame, acolo jos, niște oameni!

— Ticăloșii ăștia sunt în stare de așa ceva; cel puțin cu noi asta aveau de gând să facă. Hai să coborâm frânghia, ca să-i tragem afară și pe Osko și Omar.

Așa am și făcut. Curând cei doi se aflau lângă noi. Ne-am încordat privirile, dar n-am reușit să descoperim pe nici unul dintre cei fugiți în pădure.

Am tras frânghia afară și am închis chepengul.

— Vrei să lăsăm frânghia în jos, ca să putem coborî neobservați cu ajutorul ei? întrebă Halef.

— Da, am răspuns, căci aici este întuneric. De fapt, vom face mai întâi o probă. O să coborâm întâi mortul. În acesta n-au decăt să tragă. Am să țin arma pregătită, când vor licări împușcăturile lor, am să știu unde să țintesc.

Am legat mortul cu frânghia și l-am lăsat ușor în jos, așa încât inamicii noștri să aibă timp să tragă, dar nu s-a întâmplat nimic.

— Ei, acum am să cobor eu, am spus. Am să mă furișez imediat printre tufișuri și de acolo, mai departe, în pădure. De acolo trebuie să-i văd, dacă mai sunt încă aici. Este un izvor acolo; prin urmare trebuie să existe și boi de baltă și broaște. Deci, un orăcăit nu va atrage atenția. Rămâneți aici, sus, până ce primiți un semn de la mine. Dacă auziți strigătul unui bou de baltă, rămâneți pe loc, până ce vedeți focul stingându-se. Dacă însă va orăcăi o broască, doar o dată și adânc, coborâți. Apoi, însă, rămâneți pe loc, până vin eu.

— E prea periculos pentru tine, sidi!

— Ei, aș! Doar bătrânul mübarek, care zace acolo jos, să nu fi pus ceva rău la cale și să se prefacă acum. Și paznicul închisorii trebuie să se ascundă pe aici, pe undeva. Fiți cu ochii în patru. Am plecat.

Pușca se afla jos, în colibă. Am luat carabina, am apucat frânghia și am coborât rapid. Jos, zăcea cadavrul și lângă el, nemișcat, ca mort, mübarekul.

Frânghia era mai lungă decât era nevoie. Am tăiat o bucată din ea și l-am legat bine pe bătrânul ticălos.

Sângera la braț și mi-am dat seama că avea cotul zdrobit. Probabil căzuse în cap și leșinase.

Apoi m-am furișat mai departe, pe lângă stânci, la adăpostul ferigilor și al măcănișului. Firește, țineam privirea tot timpul ațintită spre locul unde ardea focul. Deci, trebuia să observ tot ceea ce se afla între mine și el.

M-am simțit în siguranță. Ce știau oamenii aceștia despre modul în care indienii se apropiau, pe furiș, de inamic! Presupuneau că încă ne aflăm pe acoperișul văgăunii și, dacă încă se mai aflau acolo, își țineau privirile ațintite spre locul acela, nu se mai uitau în jurul lor. Chiar dacă m-ar fi observat, nu aveam de ce mă teme. Le eram superior, cu arma mea care trăgea mai multe gloanțe unul după altul. Puteam să stau liniștit jos pe pământ și să-i împușc.

Făcusem vreo cincizeci de pași, când am auzit sforăitul unui cal. M-am furișat mai departe și am auzit voci. Curând am văzut și animalele și oamenii. Caii erau legați de copaci iar oamenii stăteau unii lângă alții și vorbeau cu jumătate de glas.

Animalele nu stăteau nemișcate. Se apărau de insecte, dădeau din cozi și loveau pământul cu copitele. Era un asemenea zgomot, încât chiar și cineva cu mai puțină experiență s-ar fi putut apropia, pe ascuns, de ei.

În sfârșit, am ajuns. M-am furișat printre doi cai și m-am întins în iarba înaltă și stufoasă. Dușmanii nu se aflau la o distanță mai mare de trei pași de mine.

— Mübarekul a fost ucis, tocmai spunea Manach el Barscha. Bătrânul a fost un prost că s-a urcat acolo sus.

— Și eu la fel? întrebă unul dintre Aladschy.

— Tu ai fost mai prevăzător și nu te-ai lăsat lovit de glonț.

— M-ar fi împușcat și pe mine, dacă n-aș fi fugit iute de acolo.

— Care din ei a fost?

— Care? Mai și întrebi! Firește, acela căruia-i zic effendi.

— Să se fi urcat el sus așa, cu piciorul ăla bolnav?

— Precis. Mai bine-și rupea gâtul decât piciorul! I-aș fi mulțumit lui Allah pentru asta. Dar cel puțin este și el vulnerabil.

— Ei, aș! N-am crezut nici o clipă că ar fi invulnerabil la gloanțe. Asta e o șmecherie.

— Șmecherie? Acum cred mai mult decât înainte. Am ținut asupra lui și eu și mübarekul, atunci când a scos capul afară prin deschizătura chepengului. Jur pe ce-am mai sfânt că l-am nimerit. Gura flintei mele, pe care am introdus-o prin îngrăditură, nu era mai departe de două lungimi de braț de capul lui, căci l-am zărit foarte clar. Am nimerit amândoi. Am văzut cum s-a dus capul pe spate, căci un asemenea glonț are o putere extraordinară, atunci când se izbește de ceva; dar, în aceeași clipă, am auzit gloanțele lovindu-se de stânci; au ricoșat din capul lui și ne-ar fi nimerit cu siguranță dacă nu eram protejați de îngrăditură. Și chiar în clipa următoare, individul a și dus arma la ochi și l-a împușcat pe mübarek. Cred că l-a nimerit drept în cap, căci bătrânul a dat un ultim strigăt și s-a prăbușit mort. La fel aș fi pățit și eu, dacă nu reușeam să fug la timp.

— Extraordinar, fantastic!

— Da. Știți doar că eu nu mă tem nici de diavol; dar de afurisitul ăsta mi-e teamă. Lui nu-i putem veni de hac decât cu cuțitul sau cu barda haiducească și exact asta va primi astăzi.

— Și ești chiar sigur că ai încărcat arma? întrebă Manach el Barscha.

— Absolut sigur. Închipuiți-vă, să apeși pe trăgaci la patru picioare depărtare de cap!

— Hm! Dacă aș putea să-i trag și eu un glonț! Aș face, cu plăcere, o probă!

— Să nu îndrăznești! Ești pierdut dacă glonțul ricoșează înapoi spre tine. Ar fi trebuit să mă ascultați și să-i fi atacat pe nemernici atunci când au ajuns la colibă.

— Dar mübarekul ne-a interzis să facem asta.

— A fost o prostie din partea lui!

— Dar, cine ar fi bănuir că o să iasă așa! Prea era ispititor gândul să-i lăsăm pe câinii ăia să moară de foame acolo, în văgăună. Dar se pare că diavolul i-a luat sub aripa lui ocrotitoare. Să sperăm că n-o să ne părăsească pe noi acum.

— E de-a dreptul groaznic să-l împuște pe măcelar prin acoperiș și celuilalt să-i zdrobească piciorul! Bietul de el, ce moarte dureroasă a avut!

— Ba e mai bine că a murit, spuse Barud el Amasat. De mult îmi tot stătea în drum și ne-a pricinuit doar necazuri. Nu era de încredere. De aceea, i-am mai tras și eu una cu patul puștii după ce l-ați adus în colibă.

Îngrozitor! Paznicul de la închisoare fusese ucis chiar de aceia pe care-i eliberase! Așa s-a răzbunat propria-i faptă împotriva lui. Cei patru nemernici erau însă niște adevărate făpturi ale iadului.

— Deci, să ne hotărâm, căci timpul trece! spuse Sandar. Îi atacăm la colibă?

— Nu, răspunse Manach el Barscha. E prea multă lumină acolo. Or să ne zărească și suntem pierduți, căci ei pot să tragă, în vreme ce gloanțele noastre nu-i pot atinge. Trebuie să le sărim în spate, la întuneric; fără ca ei să bănuiască ceva. Patru lovituri de bardă sau de cuțit și am terminat cu ei.

— Sunt de acord; dar unde o vom face?

— În pădure, firește.

— Nu, atacul nu va fi prea sigur aici. Mai bine la capătul pădurii, printre tufișuri. Chiar dacă nu e prea multă lumină, stelele luminează suficient cât să vedem unde lovim. Vor pleca pe același drum pe care au venit căci un altul nu cunosc. Prin urmare, n-au cum să ne scape. Cel mai bine ar

fi dacă i-am aștepta acolo unde se sfârșesc tufișurile și începe câmpul liber.

— E bine așa, fu de acord Bybar, după a cărui voce mi-am dat seama că era încă rănit la gură și la nas. Noi suntem patru, ei sunt patru. Fiecare preia câte unul. Voi luați-i pe cei doi care au cărat targa și pe micuț; mie, însă, mi se cuvine effendi. Mi-a zdrobit fața, așa că eu trebuie să pun mâna pe el.

— O să șadă în lectică, deoarece nu poate să meargă. Cum ai să ajungi la el? Înainte să poți deschide ușa, ai să și primești un glonț din pistolul lui.

— Da' ce crezi că o să stau atât de mult lângă lectică? Căsuța aia e construită din niște scânduri subțiri de lemn. Am să trăsnesc una cu barda în ea de-am s-o fac bucățele, iar lovitura o să-l atingă atât de bine și pe individul ăla, de n-o să-i mai trebuiască o a doua.

— Și dacă nu reușești?

— Trebuie să reușesc, trebuie!

— Gândește-te la cele întâmplare! Peste tot și de fiecare dată, ne-am gândit că trebuie să reușim și, totuși, acești protejați ai diavolului au scăpat de fiecare dată. Trebuie să chibzuim bine totul. S-ar putea să nu reușim și, atunci, ce facem?

— Hm! Dacă am ști când pleacă din Sbiganzy!

— În orice caz, mâine. Își vor închipui că ne grăbim și ne vor urma.

— Ei, atunci urmăm planul de care v-am vorbit după-amiază: li-l trimitem pe cap pe Suef al nostru, care o să-i distrugă. Este cel mai viclean flăcău pe care-l știu și cunoaște zona de aici și până la Prisrendi precum îmi cunosc eu buzunarele. Putem să-i lăsăm lui în seamă treaba asta.

— Atunci propun să plecăm. Nu știm când vor părăsi indivizii coliba. N-ar fi bine ca ei să plece înaintea noastră.

Mai mult n-am putut să stau să mai ascult și m-am furișat înapoi, până la stânci, și de acolo spre colibă. Dar

am rămas ascuns la o oarecare distanță, ca să mă conving că într-adevăr plecau.

Doar câțiva pași m-am mai strecurat, apoi m-am ridicat și am mers șchiopătând mai departe, ținându-mă cu mâna de stânci. Îmi fusese foarte greu să merg cu piciorul stâng îndoit. Așa însă puteam să înaintez doar cu piciorul drept. Am renunțat să mai imit orăcăitul broaștei, căci, ajungând în dreptul focului și stând în picioare, tovarășii mei de drum m-au zărit.

— Coborâți! le-am spus.

Au coborât, iar eu, pentru că eram foarte obosit, din cauza piciorului, a trebuit să mă așez.

— Ce-ar fi să-i cercetăm nițel pe cei doi flăcăi? propuse hagiul. S-ar putea să aibă prin buzunare câte ceva folositor.

— De măcelar nu vă atingeți, le-am poruncit. El nu ne aparține. Cu el poate să facă primarul ce-o vrea. Dar luați tot ce are mübarekul la el.

Avea un cuțit și două pistoale vechi. Arma lui zăcea pe acoperișul colibei; nu aveam nevoie de ea. Dar două pungi — două pungi mari și pline — îi scoase micuțul din buzunare.

— Slavă lui Allah! strigă el. Aici se ascund califi și învățații *Coranului*! Sidi, aici e aur, aur, aur!

— Da, cel care i-a plătit lui kodscha baschi o asemenea sumă pentru eliberare, acela trebuie să aibă aur. Putem să-l luăm, fără să ne temem că am comis o nedreptate.

— Firește că-l luăm!

— Dar pentru cine? Îl împărțim, Halef?

— Effendi, vrei să mă faci de rușine? Crezi că Halef al tău e hoț? Iau aurul pentru săraci. Gândește-te ce fericită a fost Nebatja și cât s-au bucurat hagiul din cătun și împletitorul de coșuri! Cu aurul acesta putem să alinăm multe dureri și să ne croim drum spre cerul lui Allah.

— Asta am așteptat să aud de la tine!

— Bagă aurul în buzunar!

— Nu, păstrează-l tu. Tu să fii vistiernicul nostru pentru milostenii, dragă Halef.

— Îți mulțumesc. Mă voi achita cu cinste de această sarcină. Să-i numărăm.

— Nu mai avem timp acum de numărat; trebuie să plecăm. Duceți-i pe aceștia doi în colibă. Se află deja acolo și temnicerul, care a murit.

— Deci, l-ai împușcat și pe el?

— Nu, doar l-am rănit, dar Barud el Amasat l-a ucis, căci începuse să-i devină incomod.

— Ce nemernic! Ah, dacă mi-ar pica în mână! Ei, voi doi, apucați! Mai întâi să-l ducem pe effendi înăuntru.

După ce m-au așezat jos în colibă și s-au îndepărtat pentru a aduce cadavrul măcelarului și pe mübarek, am auzit un geamăt groaznic. Deci temnicerul nu era mort. Când s-a reîntors Halef, i-am spus să aducă o torță, la lumina căreia am descoperit felinarul bătrânului pe o bancă și l-am aprins.

Acum îl puteam cerceta mai bine pe cel care gemea. Arăta îngrozitor. Glonțul meu îi zdrobise coapsa, iar lovitura cu patul puștii îi crăpase țeasta. Nu mai exista salvare pentru el și ne privea cu ochii înspăimântați.

— Ia fesul meu, Halef; adu niște apă în el.

Aceste obiecte de pus pe cap sunt făcute dintr-un material atât de tare încât rețin apa. I-am dat muribundului să bea apă și i-am turnat puțină și pe cap. Acest lucru păru să-i facă bine. Ochii se mai limpeziră. Ne urmărea cu o privire din care ne-am dat seama că începuse să gândească.

— Ne cunoști? l-am întrebat.

Dădu afirmativ din cap.

— Peste câteva minute te vei afla în fața Judecătorului cel Mare. Știi cine ți-a zdrobit țeasta?

— Barud el Amasat, șopti el.

— Cel din partea căruia așteptai recunoștință. Nu ești decât o biată victimă înșelată și Allah te va ierta dacă te

desparți de viață cu sufletul plin de căință. Spune-mi, mübarekul este Schut?

— Nu.

— Și, atunci, cine este Schut?

— Nu știu.

— Nu știi nici unde se află?

— Voiau să se întâlnească cu el la Karanorman-han.

— Unde se află această localitate?

— În Schar Dagħ, nu departe de satul care poartă numele Weieza.

— După Kakandelen?

Dădu din nou afirmativ din cap, căci nu mai putea să vorbească. Răspunsurile le dăduse întretăiat și atât de încet, încât trebuise să-mi apropii urechea de gura lui, pentru a-l înțelege.

— Sidi, moare! spuse, milos, Halef.

— Adu apă!

Plecă, dar n-a mai fost nevoie de ajutorul lui. Omul își dădu duhul în brațele noastre, fără a mai rosti vreun cuvânt.

— Ducem cadavrele și îl ducem și pe mübarek în văgăună, am spus. Să vină primarul să-i ia.

— Domnule, bătrânul a deschis ochii. Și-a revenit, spuse Osko, luminându-i fața mübarekului cu felinarul.

Halef se aplecă îndată deasupra lui, să se convingă dacă era adevărat. Într-adevăr, bătrânul păcătos își revenise în simțiri. De fapt, se ferea să vorbească, dar privirea îl trăda că este conștient. Lucea o asemenea ură în ochii lui cum nu mai văzusem vreodată în viața mea.

— Mai trăiești încă, bătrâne schelet? îl întrebă Halef. Ar fi fost mare păcat ca glonțul să te fi ucis, căci nu meriți un asemenea sfârșit. Tu trebuie să mori în chinuri, ca să guști anticipat din bucuriile care te așteaptă în iad.

— Câine! suieră bătrânul nelegiuit.

— Lepădătură! Trebuia să murim de foame și să ne prăpădim încetul cu încetul, nu-i așa? Chiar credeai, cap

prost ce ești, că vei putea să ții legați aici asemenea eroi renumiți, plini de glorie? Noi răzbatem prin piatră și trecem prin fier. Tu, însă, zadarnic vei striga după ajutor și consolare.

Firește, aceasta era doar o amenințare. Fu dus în văgăună și așezat între cele două leșuri. Puțină spaimă de moarte nu-i strica demonului acestuia.

Când am privit acum mai bine lectica, am văzut că ușița se putea detașa, ceea ce am și poruncit să se facă. Aveam astfel mai multă libertate să-mi mișc mâinile. Am luat acum înăuntru cele două arme și-am pornit-o pe drumul de întoarcere, după ce am stins și focul.

Mai înainte de a pleca, l-am dezlegat pe mübarek. Acum se putea ridica în picioare și merge de acolo-colo. Ușa cea mare de fier am zăvorât-o însă. L-am lăsat cu spaima în suflet că va trebui să rămână încuiat acolo, fără a primi ajutor de la nimeni.

Nu prea e bine să călătorești noaptea prin pădure, atunci când nu există un drum croit și, mai ales, într-o lectică. Totuși, am reușit să menținem direcția. Tovarășii mei de drum pășeau cât se poate de ușor. Halef își ținea pistolul pregătit să tragă, iar eu revolverul — pentru orice eventualitate.

După ce am lăsat în urmă pădurea, am cotit la dreapta, spre câmpiile din Sletowska, unde terenul este liber. Era un ocol, prin care scăpam de lupta care ne-ar fi adus dacă nu moartea, cel puțin rănirea.

Am ajuns cu bine în curtea gazdei noastre, de unde am fost dus, prin odaia din față, în care se aflau mai mulți oaspeți, în „odaia cea bună”.

Acolo ședea hangiul. Când mă zări, sări în sus de la locul său.

- Tu, domnule? strigă. Dar parcă plecaseși.
- Și unde anume, mă rog?
- La Karatowa.
- Cine ți-a spus asta?

— Măcelarul.

— Prin urmare, a fost aici?

— Da, și mi-a cerut caii tăi. Și s-a înfuriat foarte tare, atunci când i-am spus că nu pot să-i dau, pentru că așa mi-ai poruncit tu. El, însă, m-a amenințat cu mânia ta. Spunea că a trebuit să fii dus la Karatowa și că trebuia să găsești caii acolo, la sosire.

— Am bănuț eu! Voia să-mi fure armăsarul, dar nu numai calul, voia să-mi ia și viața.

— Viața spui?

— Da, avem multe să-ți povestim. Măcelarul e mort.

— S-a întâmplat o nenorocire?

— Da, dacă numești nenorocire faptul că l-am împușcat.

— L-ai împușcat! strigă el, speriat. Tu? Asta este într-adevăr o nenorocire, pentru el, pentru familia lui, dar și pentru tine.

— Cum adică, pentru mine?

— Ai făcut-o cu intenție?

— Ei, n-am vrut să-l împușc, dar glonțul meu trebuia să-l nimerească.

— Înseamnă că l-ai împușcat cu premeditare și trebuie să te arestez ca pe un criminal.

— Protestez însă împotriva acestui fapt.

— Asta n-o să te ajute prea mult!

— O, ba da, căci trebuie să-ți povestesc cum s-a ajuns aici. Și chiar dacă l-aș fi ucis cu mâna goală și fără un motiv anume, nu m-aș fi lăsat arestat așa, cu una cu două. N-ai fost tu după-amiază de acord cu faptul că frații Aladschy sunt niște tâlhari și ucigași?

— Da, căci asta știe toată lumea.

— Și, totuși, nu l-ai arestat pe Bybar, atunci când s-a aflat în mâinile tale! Pe mine, însă, care sunt un om din al cărui trecut nu ai cunoștință nici de cea mai mică ilegalitate, vrei să mă arestezi? Cum se explică asta?

— Domnule, este datoria mea, răspunse el, stingherit.

— Da, știu foarte bine. Pe Bybar îl lași să scape, pentru că te-ai temut de răzbunarea fratelui lui și a clanului lui și chiar și de brutalitatea lui. Despre mine, însă, îți închipui că mă voi supune fără să mă împotrivesc și că, străin fiind, n-am pe nimeni care să te amenințe după aceea cu arma.

— Oho! strigă Halef. Celui care se va atinge de effendi al meu am să-i trag un glonț direct în cap! Eu sunt Hagi Halef Omar Ren Hagi Abul Abbas Ibn Hagi Dawuhd și am grijă să mă țin întotdeauna de cuvânt, încearcă doar să pui mâna pe el!

Pe cât de mititel era, pe atât de energică și amenințătoare era atitudinea sa. Se vedea clar că era gata pregătit să se țină de cuvânt. Hangiul-primar al satului luă imediat o poziție plină de respect față de el.

— Îți mulțumesc, Halef, i-am spus. Să sperăm că nu va fi nevoie de intervenția ta. Acest primar cumsecade își va da seama că am fost silit să-l ucid pe măcelar.

Și, adresându-mă hangiului, am continuat:

— Nu mi-ai spus tu că măcelarul este schipetar?

— Ba da. Este chiar un miridit, adică un arnăut liber.

— Dar nu se trage din ținutul acesta?

— Nu. Tatăl său a venit atunci când s-a retras în Sbiganzy, din Oproschî, principala localitate a miridiților.

— Ei, atunci ce-ți pasă de moartea lui? Ce, miridiții se supun legii padișahului?

— Nu, sunt oameni liberi.

— Știi și că se judecă doar între ei și anume după vechea lege *Lek Dukadschinit*?

— Știu.

— Deci, n-are de ce să te privească pe tine moartea măcelarului. Eu l-am ucis, dacă pe drept sau pe nedrept, asta nu contează la oamenii aceia; eu trebuie să mă supun legii vendetei și doar rudele mortului au dreptul să aplice această lege. Tu, însă, n-ai nimic de-a face cu asta.

— Ah! oftă el din rărunchi. Nici nu știi ce bine îmi pare!

— Prin urmare, suntem de acord. Dar mai există un mort.

— Țsta cine mai e?

— Un temnicher din Adrianopol, care a eliberat un prizonier și a fugit împreună cu el. Acesta l-a răpus. Lângă acești doi morți îl vei găsi și pe mübarek, căruia i-am zdrobit cotul cu un glonț.

— Și pe el? Domnule, dar ești un om înspăimântător!

— Ba, dimpotrivă, sunt un om foarte bun; dar, după cum s-au petrecut lucrurile aici, n-am avut altă soluție.

— Dar ce s-a întâmplat?

— Așează-te lângă noi; trebuie să-ți povestesc.

Luă loc și mi-am început relatarea. Aveam timp. De aceea i-am povestit totul cât mai amănunțit. I-am povestit și de ce îl urmăream pe Barud el Amasat. Și-a făcut astfel o imagine clară despre intențiile noastre și asta l-a ajutat să-și dea seama cu ce ticăloși aveam de-a face. Când, în cele din urmă, am tăcut, rămase complet uluit.

— Nici nu-ți vine să crezi că așa ceva poate fi adevărat! spuse. Parcă ați fi cavalerii în zale ai califului Harun al Rașid, care călăreau prin întreaga împărăție, pentru a-i pedepsi pe cei răi și a-i răsplăti pe cei buni.

— O, dar noi nu suntem în nici un caz asemenea oameni mari și glorioși. Aceia despre care ți-am povestit le-au făcut rău prietenilor noștri, dar și nouă, și probabil că acum pun la cale alte nelegiuiri, iar noi îi urmărim pentru a-i împiedica să le mai comită. Acum, ce-ai să faci?

Se scărpină cu ambele mâini după urechi și, în cele din urmă, răspunse:

— Dați-mi un sfat bun.

— Tu ești slujbaș și trebuie să știi foarte exact ce înseamnă să-ți faci datoria. N-ai nevoie de sfatul meu.

— Aș fi știut ce am de făcut, dacă n-ai fi făcut tu o mare prostie. De ce l-ai împușcat pe bătrânul mübarek în cot? Nu puteai să-i tragi un glonț în cap sau în piept? L-ai fi trimis pe lumea cealaltă.

— Asta o spui tu, tu ca primar?

— Nu, nu primarul este cel care vorbește acum cu tine. Dacă ar fi fost și bătrânul mort, aș fi poruncit să fie îngropați toți trei și nu s-ar mai fi rostit nici un cuvânt în plus. Acum, însă, trebuie să-l arestez pe bătrân și să-l trimit la judecată. E un caz tare greu.

— Dar eu nu văd nimic greu aici. Chiar ai să te dovedești vrednic de laudă. A evadat din închisoarea din Ostromdscha. Îl arestezi și îl trimiți la Usküb și cu asta gata.

— Dar trebuie să merg și eu acolo, să prezint raportul. Și trebuie să veniți și voi, ca martori sau reclamanți.

— O facem cu plăcere.

— Da, dar voi părăsiți după aceea această regiune; pe mine, însă, mă vor „răci” prietenii bătrânului.

— Ei, și după aceea o să-ți fie „cald”, și nici asta nu-i rău.

— Da, îți arde de glume! Nici nu știi ce mi s-ar putea întâmpla. Dacă l-ai fi ucis pe ticălos, aș fi scăpat de toate necazurile și de răspundere. Căci, dacă va trebui să vii ca martor la Usküb, nici tu n-ai să pleci viu din acea localitate, ci vei cădea victimă legii vendetei.

— Măcelarul are rude aici?

— Da, un frate.

— Știi cumva dacă este astăzi acasă?

— Este acasă, căci argatul meu i-a dus solia mea lui și nu lui Tschurak.

— Hm! Cam problematică treabă. Dacă este la fel ca fratele lui, va trebui să mă feresc de el.

— Este cel puțin la fel ca el. Niciodată nu l-am considerat la fel de cumsecade ca Tschurak. Și cum acesta s-a dovedit a fi un ticălos, înseamnă că fratele lui este unul și mai mare. Viața nu ți-e în siguranță, atâta timp cât te afli aici. De aceea, vreau să-ți dau un sfat bun: urcă pe cal și du-te la Karatowa. Am să vă dau o călăuză bună.

— Dar nu vrem să mergem acolo.

— Bine, dar măcelarul așa a spus.

— Era o minciună. De aici vrem să plecăm la Usküb și asta se potrivește foarte bine, căci vom fi escorta ta înarmată dacă îl duci acolo pe bătrânul mübarek .

— Doamne, păzește-mă. Or să ne ucidă pe drum!

— Asta doar dacă facem treaba prost.

— Îmi dau seama că habar n-ai cum stau lucrurile pe aici. Sunteți în pericol de moarte și tu și prietenii tăi. Mai bine plecați! Ar fi cel mai bun lucru pe care-l puteți face.

— Și cel mai bun și pentru tine! Nu-i așa?

Această întrebare îl puse în încurcătură. Îmi vorbise atât de agitat cum numai grija pentru sine însuși se poate manifesta. Omul era, de fapt, foarte cumsecade; dar, ca fiu al patriei sale, trebuia să țină seama și de nesiguranța raporturilor juridice de acolo.

— Cum adică, pentru mine? întrebă.

— Dacă noi am pleca, l-ai lăsa pur și simplu să fugă pe bătrânul mübarek; atunci n-ai avea de ce să te temi de răzbunare, ci să aștepti mulțumiri de la el.

Se înroși: nimerisem la țintă. Totuși, spuse:

— Nu gândi așa despre mine! Am să-mi fac datoria cu severitate; dar vreau să vă știu pe voi în siguranță.

— Nu trebuie să-ți faci griji pentru siguranța noastră. Ți-am dovedit doar că nu avem nevoie de ajutorul străinilor. Inițial, astăzi m-am gândit să-ți cerem protecție împotriva dușmanilor noștri; n-am făcut-o însă, ca să nu te incomodăm și pentru că știam că ne descurcăm și singuri. N-avem nevoie nici pe mai departe de sfaturi sau sprijin. Ție, însă, trebuie să-ți mulțumim că am intrat într-un asemenea necaz.

— Cum adică, mie? întrebă.

— Pentru că ne-ai asigurat că n-ar fi venit nici un străin la măcelar și totuși au fost aici înaintea noastră.

— N-am știut, căci în sat n-au venit. Probabil că Tschurak s-a întâlnit cu ei în afara satului. Ți-am spus doar

că a venit înapoi acasă călare. În orice caz, acolo s-a întâlnit cu ei și au pus totul la cale.

— Probabil că așa s-au petrecut lucrurile. Deci, nu plec astăzi din Sbiganzy și am să dorm la tine. Ce vrei să faci cu cei trei care sunt închiși în colibă?

Din nou se scărpină după urechi.

— Domnule, lasă-mă în pace cu povestea asta!

— Din păcate, nu pot. Nu pot să rămână închiși acolo. Îți cer să-l arestezi chiar în noaptea asta pe bătrânul mübarek. Cele două leșuri pot să rămână acolo, din partea mea.

— Și ce să fac cu el?

— Să-l închizi aici, până ce-l vom transporta mâine la Usküb.

— Pe toți sfinții! Aladschy or să-mi dărâme casa!

— Te ajutam noi să ți-o aperi.

— Mai târziu o să mă ajungă răzbunarea lor!

— Ce lașitate!

— Da, voi nu trebuie să vă faceți griji. Plecați și nu vă mai întoarceți. Deasupra mea, însă, va izbucni apoi furtuna.

— Aladschy nu-ți pot face nici un rău, pentru că o să-i predăm mâine și pe ei și pe Manach el Barscha și pe Barud el Amasat, la Usküb.

— I-ați prins, deci?

— Nu, dar o să-i prindem chiar acum.

— Și cum o s-o faceți?

— Cu ajutorul locuitorilor din Sbiganzy, pe care o să-i rugăm să pornească împreună cu noi împotriva lor.

— Or să ezite s-o facă!

— Dar trebuie s-o facă! N-ai citit în actele mele că sunt protejat al marelui sultan?

— Da, din păcate ești.

— Asta înseamnă că trebuie să ascuți de poruncile mele. Dacă refuzi, am să depun mărturie împotriva ta la Usküb.

— Domnule, vrei să mă nenorocești?

— Nu, vreau doar să te determin să-ți faci datoria! Tâlharii aceștia patru se află la marginea zonei unde se termină tufișurile. Nu-i nimic mai ușor decât să-i înconjurăm și să-i luăm prizonieri.

— Oh, te înșeli. Se vor apăra din toate puterile.

— Și ce-i cu asta?

Holbă niște ochi atât de mari, încât Halef izbucni în râs.

— Și ce-i cu asta mă întrebi? Chiar nimic? strigă primarul. Și dacă ne omoară, asta nu înseamnă nimic? Ba eu, dimpotrivă, cred că nu-i păcat mai mare decât să-ți pierzi viața.

— Așa cred și eu. Dar trebuie să procedați în așa fel încât să nu mai aibă timp să se apere.

— Și cum să facem?

— Asta le voi explica oamenilor, când se vor aduna aici.

— Oh, dar n-o să vină nici unul, dacă am să le spun despre ce e vorba.

— Asta n-ai voie s-o faci! Recunoști, totuși, că, după legi, ai dreptul și chiar datoria să ceri sprijinul întregii comunități în asemenea cazuri?

— Da, am acest drept.

— Și ei trebuie să-ți dea ascultare?

— Fără discuție.

— Ei, atunci le trimiți veste că le poruncești să se prezinte aici, în odaia din față, înarmați. Când vor fi cu toții adunați, am să le comunic eu însumi ce dorim de la ei. Am să le vorbesc în așa fel, încât vor fi mândri că merg să ridice armele împotriva unor astfel de răufăcători.

— Asta n-o cred.

— Ba, precis, așa va fi.

Continuă să trăncănească, dar eu am rămas la părerea mea, așa că, în cele din urmă, spuse:

— Bine, dacă te menții pe poziție, am să-l chem pe șeful polițaiilor mei și am să-l instruiesc în prezența ta.

După ce plecă, Halef spuse:

— Nu te înțeleg, sidi. Chiar crezi că acești iubiți supuși ai sultanului sunt în stare să prindă măcar o muscă?

— Nu, vreau doar să ne distrăm puțin. Doar călătoresc pentru a cunoaște țări și popoare. Aș vrea să-i văd pe locuitorii acestui sat adunați laolaltă și să-i observ cum se amuză. Astăzi ne-am aflat într-un mare pericol și ne putem permite și noi o oră de veselie.

Tovarășii mei de drum fură de acord; erau tare curioși să vadă această armată de rezerviști înarmați care urma să se înfățișeze.

După un timp, hangiul se reîntoarce, aducându-l cu sine pe șeful polițailor. Acesta nu prea era o figură impunătoare. Fața o avea acoperită cu o barbă imensă, dar restul nu se prea potrivea. Arăta ca unul care suferă de foame și era îmbrăcat cu o pereche de pantaloni care îi ajungeau doar până la genunchi și o jachetă veche și zdrențuită. Gambele îi erau goale. Pe cap avea înfășurat un șervet de bumbac din acelea care se vând în târgurile noastre cu două mărci duzina. În mână, însă, ținea un ciomag din lemn de măslin, gros ca un ciolan de vită. În loc de mână, acesta era prevăzut cu o seceră... în ce scop? Rezulta că este un obiect deosebit de periculos.

— Domnule, iată-l pe polițaiul meu șef, spuse primarul. Vrei să-l instruiști tu însuși?

— Nu, fă-o tu! Tu ești superiorul lui și tu trebuie să-i transmiți poruncile.

Îi transmise servitorului ordinul, așa cum îi spusese.

Apoi l-am întrebat de provizia de bere.

— Chiar ieri am pregătit o nouă provizie, răspunse. Ai putea să bei împreună cu tovarășii tăi de drum o săptămână întreagă.

— Mi-o vinzi?

— Da. Dar pentru ce îți trebuie așa multă?

— Șeful polițailor poate să le spună oamenilor că vor primi bere și rachiu după pofa inimii, dacă vor face ceea ce li se cere.

Atunci, șeful polițailor ridică ciomagul, ca pentru a depune un jurământ, și spuse:

— Effendi, bunătatea ta este nemărginită; pe Allah și pe Profet, ne vom bate și ne vom lupta la fel cum am face-o pe câmpul de luptă împotriva necredincioșilor!

— Deci, știi despre ce este vorba?

— Da, primarul, domnul și stăpânul meu, a avut încredere să-mi spună.

— Dar tu n-ai să vorbești despre asta, nu-i așa?

— Nici un cuvântel. Gura mea va fi o carte cu șapte lacăte, pe care nu o poți răsfoi, și ca o ușă a cărei cheie a dispărut.

— Exact asta te sfătuiesc și eu. Și, acum, grăbește-te!

— Am să zbor ca gândul care ajunge pe pământ într-o secundă!

Se răsuci și ieși în fugă pe ușă.

— Asta nu s-a mai întâmplat niciodată până acum, spuse hangiul. Nimeni nu a dat până acum să bea tuturor bărbaților din sat, cu atât mai puțin un străin. Domnule, vei fi pomenit ani de zile de acum înainte, iar numele tău va rămâne viu în amintirea noastră.

— Cât costă berea?

— Cincizeci de piaștri.

Asta făcea cam zece mărci.

— Și câți bărbați vor veni?

— Probabil vreo douăzeci!

— Și cam cât costă aici un berbec gras?

— O, aici este mult mai ieftin decât la Stambul sau la Adrianopol, de unde vii tu. Trebuie să plătești doar 15 piaștri.

— Atunci, poți să le spui oamenilor că, dacă sunt viteji, vor putea să-și frigă aici în curte doi berbeci.

— Domnule, ai să-ți aduci pe cap toate sufletele din sat! Oamenii vor...

— Foarte bine! l-am întrerupt. Tu însuți ai berbeci grași; ia doi și ai grijă să primim și noi o cină pe cinste.

— Ai să fii mulțumit de mine. O să am grijă de voi cum aş avea de însuși califul, dacă mi-ar fi oaspete!

Se grăbi să iasă afară.

— Acum e în toane bune! râse Osko.

— Da, dar această voie bună nu-mi place. Nu pare să-i mai pese deloc de viața și sănătatea oamenilor lui.

Lucrul acesta mi se pare cam suspect. Probabil că a luat el niște măsuri care îi dau siguranța că nu vor păți nimic.

— Sper că nu vrea să ne facă vreun rău!

— Asta nu-i posibil. O să-i izgonească pe dușmanii noștri. Asta-i tot ce poate face.

A durat mult, foarte mult, până și-a făcut apariția primul erou gata de luptă. După ce acesta, în sfârșit, veni, hangiul deschise ușa odăii din față și mă înștiință:

— Effendi, încep deja să vină. Să le dau bere?

— Nu. Mai întâi să arate că sunt viteji.

Unul după altul veniră și ceilalți. Fiecare venea până la ușa odăii noastre, care era deschisă, făcea o plecăciune și apoi ne privea cu ochi curioși.

Dar în privirile acestea se mai oglindea și altceva pe lângă curiozitate sau bucuria la gândul ospățului care îi aștepta. Erau niște ochi atât de vicleni! Oamenii aceștia aveau un secret care le producea mare plăcere. Înarmați erau cu toții: cu flinte, pistoale, săbii, bărzi, cuțite, seceri și alte unelte.

Mai târziu, s-a iscat zarvă în rândul acestei adunături de războinici. L-am văzut intrând pe șeful polițailor, iar în spatele lui se aflau mai mulți oameni. Și ei erau înarmați, dar fiecare avea la el și câte un instrument muzical.

Acesta veni întins spre noi, păstrând o atitudine demnă; ceilalți îl urmară.

— Domnule, mă înștiință, războinicii sunt adunați și așteaptă poruncile voastre.

— Bine! Dar ce oameni ai adus cu tine?

— Aceștia sunt muzicanții care mai întâi vor cânta marșul de război și, apoi, vor cânta ca să dansăm și să ne

veselim. În felul acesta, trupele vor porni cu mai mult entuziasm la luptă.

— A, dar ce voi vreți să porniți împotriva dușmanilor cu muzica înainte?

— Firește! Așa se obișnuiește în orice oștire. La asalt, se va suna din trompete.

Era cât se poate de caraghios. Trebuia să-i înconjurăm și să-i prindem pe cei patru tâlhari în cea mai deplină liniște, iar acest șef al polițailor voia să pornim împotriva lor cu muzica înainte. Dar, pentru că pomenise de asalt și de marșul de război, probabil că le spusese deja luptătorilor despre ce era vorba. Îmi încălcasese, deci, porunca, dar, deocamdată, n-am zis nimic. De fapt nici nu mă lăsă să rostesc vreun cuvânt, căci îl înhăță pe unul care avea prins cu catarama la brâu un obiect asemănător cu o tobă iar în mână ținea două bețe. Îl învârti în fața mea și apoi spuse:

— Acesta bate toba. Este meșter mare în acest instrument.

După acesta, îl trase în față pe un altul, care ducea un cerc peste care era întinsă o bucată de piele.

— Acesta zornăie la tamburină, iar acesta cântă la flaut.

La aceste cuvinte, păși în față un altul, care avea un fluier de lemn, dar se dădu și acesta înapoi, făcând loc altora doi, care erau dotați cu instrumente cu coarde.

— Acesta cântă la chitară și acesta la vioară, ne explică el. Dar acum vine cel mai important lucru, effendi. Acesta ultimul are într-adevăr un instrument cu care se merge la război. El este eroul sunetelor, căci el ține tactul și, dacă vrea, îi nimicește pe dușmani. Suflă din trâmbiță atât de tare că nimeni nu se poate împotrivi. Ai să fii extrem de mulțumit de muzica noastră.

Mă îndoiam foarte tare. Așa-zisa chitară era formată dintr-o bucată de scândură la care era lipită cu clei o parte subțiată. Două strune ar fi vibrat la adierea vântului de seară, dacă acesta ar fi suflat aici în odaie.

Vioara era compusă dintr-un gât la care era fixată o umflătură. Deasupra călușului acesteia erau întinse trei strune atât de groase, încât erau mai potrivite pentru un violoncel. Arcușul era o vargă încovoiată la care fusese legat un șnur dintr-un material dur. Bucata mare de catran pe care omul o ținea în mână era folosită probabil în loc de sacâz, pentru a da acelui șnur asperitatea necesară.

Ei da, și acum trâmbița! Era un adevărat trombon. Oare de unde îl avea omul acesta? Dar cum arăta! Era plin de adâncituri și de îndoituri, de parcă-l folosisse Samson ca să-i ucidă pe cei vreo sută de filistini. Forma inițială se schimbase în timp. Începuse să semene din ce în ce mai mult cu o spirală și, când l-am luat în mână să văd dacă poate fi întins, mi-am dat seama că era complet ruginit.

Fericitul lui posesor păru să-și dea seama după figura mea că nu acordam prea multă încredere instrumentului său, așa că se grăbi să mă asigure:

— Domnule, nu-ți face nici o grijă! Trâmbița aceasta își va face datoria.

— Sper.

— Pentru că pe lângă bere ne dai și rachiu, am să-i ucid cu trâmbița mea pe amândoi Aladschy!

— Măgarule! șuieră polițaiul șef. Voi n-aveți voie să știți nimic!

— A, așa! spuse eroul trâmbițelor. Atunci îmi retrag cuvintele.

— Degeaba, acum ți-au scăpat, am râs. Deci, știți deja despre ce este vorba?

— Domnule, nu mi-au dat pace până ce nu le-am spus, se scuză polițaiul. S-au înflăcărat atât de tare, încât mi-aș fi pus viața în primejdie dacă nu le spuneam.

— Foarte bine ai făcut că ți-ai cruțat viața. Acum nu mai e nevoie să le explic eu acestor viteji ce au de făcut.

— O, dar o scurtă cuvântare tot poți să le ții, ca să se înflăcăreze și mai mult, căci atunci vor fi de neînvins!

— Cuvântarea am s-o țin eu. Nu-i așa, sidi? spuse Halef.

Pentru că îi cunoșteam foarte bine talentul oratoric, am încuviințat și apoi am întrebat:

— Cine are să-i conducă pe războinici?

Răspunse polițaiul:

— Firește, eu, ca șef al polițaiilor, voi fi mareșalul acestei oștiri. Am să acționez strategic. Am să împart oștirea în două părți, fiecare fiind condusă de un general de divizie. Vom încercui dușmanii și îi vom prinde. Nici n-o să le treacă prin cap că atacăm din două părți.

— Foarte bine! Și pentru asta aveți nevoie și de muzică?

— Da, căci doar așa putem să băgăm spaima în ei. O să ți-i aducem pe criminali legați de picioare. Dar, ca să vezi cât de cutezători suntem, nu trebuie să mai aștepti până ne întoarcem, poți să pui deja la fript cei doi berbeci. Am adus câteva femei care se pricep foarte bine la treaba asta; sunt afară în curte și așteaptă să se apuce de treabă. Bucățile de deasupra cozii, care sunt cele mai bune și cele mai fragede, vor fi ale voastre, căci noi știm să fim politicoși.

— Deci, vor fi și femei aici?

— O, și alții! Privește afară în curte; ai să-i vezi pe fiii și ficele femeilor!

— Ei, atunci să-i poruncească primarul argatului său să taie nu doi, ci patru berbeci și să-i dea femeilor să-i pregătească.

— Domnule, ești un adevărat torent de bunătate! Dar, să nu uităm lucrul cel mai important: cine primește cele patru blănuri?

— Vor fi date celor patru care se vor dovedi a fi fost cei mai viteji.

— Atunci sunt sigur că voi primi și eu una. Dar acum ar fi bine ca tovarășul tău de drum să înceapă cuvântarea, căci zelul războinicilor mei nu mai poate fi mult timp ținut în frâu.

Se retrase, împreună cu muzicanții, în încăperea din față. Halef se așeză în ușa odăii noastre și își începu cuvântarea. Aceasta fu o mică operă de artă retorică. Fu

foarte generos, numindu-i pe ascultători eroi, de neînvins, admirabili, aruncând, însă, din când în când, și câte o expresie sarcastică, pe care n-o înțelegeam decât noi.

După ce termină, se auzi un sunet de care m-am speriat atât de tare, încât am sărit de pe scaun. Sunase de parcă o jumătate de duzină de bivoli americani fuseseră trași în frigare pentru a fi fripți și urlau de durere.

La întrebarea mea, răspunse hangiul:

— A fost trâmbița. A sunat de pornire.

Odaia se golise acum. Afară, în fața porții, se auzea vocea mareșalului. Își împărți oștirea în două trupe și apoi eroii se puseseră în mișcare.

Câteva bubuituri ca de tun, scoase de trâmbiță, însoțeau marșul de asalt. Flautul se chinuia să scoată niște triluri, dar se împotmoli și se auzi un fluierat furios. Pe rând, se auziră și celelalte instrumente, afară de vioară și chitară. Tonurile lor blânde se pierdeau printre tonurile războinice ale celorlalte instrumente.

Pe măsură ce oștirea se îndepărta, zgomotele se auzeau din ce în ce mai slab.

Am lăsat faptele eroice în seama vitejilor și ne-am tras alături ciubucele. Afară, în curte, fură aprinse focuri la care femeile frigeau berbecii. Nici măcar un taler bucata. Puteam să ne permitem și noi o dată o asemenea generozitate.

Hangiul nu avea ce face. Se așeză lângă noi, își aprinse o pipă și se pierdu în presupuneri dacă măcar unul dintre cei patru va fi prinși, sau toți patru, sau nici unul.

Figura lui avea o anumită trăsătură care mă făcea să mă gândesc la o mică fățarnicie. Era un om cinstit, asta o credeam; acum, însă, ne ascundea ceva, ceva în legătură cu expediția militară ce se desfășura acum.

— Și dacă vor avea ghinion, întrebă, ce-o să facem?

— N-o să punem mâna pe ticăloși.

— Eu mă refeream la bere.

— Asta o să se bea oricum.

— Și berbecii?

— Se vor mânca.

— Vorbești ca un înțelept, domnule, căci dacă frații Aladschy n-au plecat, nici cel mai mare curaj nu ajută la nimic.

— O să aibă grijă mareșalul ca ei să dispară. Muzica lui exact asta face. Sau poate că i-a avertizat dinainte?

— Să-i avertizeze? Ce vrei să spui?

— Ei, putea să se fi dus în fugă până la ei, ca să le comunice că ne pândesc degeaba, pentru că ne aflăm deja aici, la tine.

Mă privi cercetător, ca să se convingă dacă vorbeam serios.

— Effendi, dar ce-ți trece prin cap!

— Ceva foarte posibil, ba chiar real. Și cu această ocazie le-a spus și să dispară puțin, pentru că trebuie să pornească împotriva lor cu ceata de războinici.

— N-a făcut așa ceva, în nici un caz. Asta ar fi însemnat să-și încalce îndatoririle.

— Și dacă tu i-ai poruncit să facă asta?

Se înroși, privi într-o parte și răspunse pe un ton nesigur.

— Atâta încredere ai în mine?

— Mi se pare că ești foarte viclean. Marea ta grijă față de eroi a dispărut cu totul, iar primul dintre acești eroi a sosit atât de târziu, încât cred într-adevăr că polițaiul tău a tras o fugă până la marginea tufișurilor. Dar nu vreau să-ți fac reproșuri pentru că ești îngrijorat de soarta locuitorilor acestui sat. Să sperăm că nu vor fi uciși prea mulți.

Am spus asta pe un ton glumeț. Răspunse cam tot pe un asemenea ton:

— Se vor lupta ca leii. N-au arme ca ale voastre, dar știu să le folosească pe acelea pe care le au. Cu o flintă de pe aici nu poți să zdrobești un zăvor de fier. N-am văzut niciodată până acum așa o armă grea.

Îmi luă arma de lângă peretele de care o sprijinisem și o cântări în mână.

— Nu obosești când o ții în mână?

— Nu, m-am obișnuit.

— Dar de ce se fabrică la voi așa arme grele? Îți obosește brațul până ochești.

— Nu se mai fac asemenea arme acum. Aceasta este foarte veche. Se numește ucigașul de urși, pentru că era folosită la vânătoria de urși. În America există un fel de urși care au blana cenușie. Ursul acesta cenușiu este atât de puternic, încât dărmă și un bou. Nici un alt glonț nu-l poate ucide cu siguranță decât acestea folosite la arma asta.

— Ai ucis și tu astfel de urși?

— Da. Pentru ce altceva s-o fi folosit?

— Dar de ce ai adus-o cu tine aici, unde nu există urși?

— Pentru că în timpul călătoriilor mele am ajuns și prin regiuni unde nu există urși, dar există alte animale sălbatice foarte puternice. Am împușcat cu ea leul și pantera neagră. De fapt, tocmai pentru că este așa de grea, țintești mai bine cu ea. Și ai văzut chiar astăzi că mă mai ajută și la altele.

— Este încărcată?

— Da. De îndată ce am tras un glonț, o încarc din nou. Așa se procedează la vânătoare.

— Atunci, mai bine să n-o mai țin în mână. Și ce fel de armă ciudată este cealaltă?

Trebuie să menționez că stăteam la o masă care se afla în fața ferestrei deschise. Eu ședeam cu fața iar Halef cu spatele la fereastră. În dreapta mea ședea, hangiul, în stânga Omar și în spatele meu Osko, care tocmai și umpluse pipa și se ridicase, de la locul lui pentru a și-o aprinde de la lampă. Rămăsese în picioare, în spatele meu, pentru a se uita la hangiul, care așezase ucigașul de urși pe masă în așa fel încât, întâmplător și din fericire, îmi era chiar la îndemână și acum se întinsese să ia pușca Henry.

Hangiul îmi puse întrebări în legătură cu felul în care era construită și i-am explicat că pot să trag douăzeci și cinci de gloanțe, fără să încarc. Tocmai când îi explicam, am tresărit brusc la strigătul lui Osko.

— Effendi! Pentru numele lui Allah! Ajutor! strigă el.

M-am uitat în spate. Osko arăta cu mâna spre fereastră.

Avea ochii larg deschiși iar pe față... paloarea cadaverică a morții. Era întruchiparea omului încremenit de spaimă.

Urmărind direcția spre care indica mâna sa, am văzut gura unei arme ațintite asupra mea. Țeava acesteia se sprijinea de cantul ferestrei. Trăgătorul era afară pe uliță și pusese arma aici, ca să poată ochi mai bine. Mi-am dat imediat seama că eu eram cel vizat.

Există situații când, nici într-o clipă, gândești mai rapid decât ai face-o în câteva minute. Se pare că atunci nu acționezi decât din instinct; în realitate, însă, hotărârile sunt foarte bine organizate în minte, și asociația de idei se produce fulgerător.

Arma era atât de exact îndreptată spre fruntea mea, încât nici n-am văzut țeava, ci numai gura în formă de inel. Un moment de spaimă m-ar fi costat viața. Trebuia să acționez cu repeziciunea gândului. Dar cum? Dacă aplecam repede capul într-o parte, glonțul și-ar fi ratat ținta. Astfel, n-aș mai fi fost eu nimerit, ci cel din spatele meu, adică Osko. Pentru a-l salva pe acesta nu trebuie să retrag ținta, capul meu adică, din fața criminalului; am început să-mi mișc rapid capul înapoi și încolo, în așa fel încât ținta să nu mai fie sigură și am pus mâna pe ucigașul de urși.

Firește, lucrul acesta nu poate fi nici povestit și nici citit la fel de repede cum s-a petrecut. Criminalul, care ținea arma la ochi, nu mă putea vedea că am pus mâna pe arma de pe masă. Fără să o mai proptesc — căci m-ar fi observat — am îndreptat cele două țevi ale acesteia spre gura ce se deschidea amenințătoare spre mine și am apăsător, ambele gloanțe pornind aproape în același timp.

Între strigătul lui Osko și cele două împușcături trecuse atât de puțin timp, încât nici nu l-aș putea măsura. Nici nu răsunase bine strigătul că și pocniră cele două împușcături, sau chiar trei, căci cel de afară trăsesese și el, din fericire nu mai înainte ci, poate, cu o zecime de secundă mai târziu decât mine.

După pocnetul împușcăturii, se auzi un strigăt ascuțit.

Halef auzise strigătul de avertizare al lui Osko și se răsucise spre fereastră, dar pușca mea fusese la fel de rapidă ca și privirea lui. El nu observase țeava armei străine. De aceea, sări acum de pe scaun și strigă:

— Ce se întâmplă, sidi? Ai tras!

— Un criminal, un criminal! răspunse Osko, în aceeași poziție încremenită și cu brațul întins, în vreme ce eu am sărit în sus, am aruncat pe masă ucigașul de urși și i-am smuls hangiului pușca din mână.

Nu puteam să văd cine se află afară; dacă nemernicul se mai afla acolo era pierdut, căci acum, stând într-o parte lângă fereastră, unde nu mai eram o țintă, am tras șase până la opt împușcături în afară, atât de rapid, de parcă fusese doar una singură.

Halef își dădu imediat seama despre ce era vorba.

— Nu mai trage! îmi strigă el.

În clipa următoare era deja în fața deschizăturii ferestrei, vrând să iasă afară.

— Halef, ești nebun! am strigat, apucându-l de picioare și trăgându-l înapoi.

— Trebuie să ies! strigă, smulgându-se și sărind afară pe uliță.

Cu piciorul sănătos, am făcut un salt rapid care m-a adus la fereastră. Peretele nu era gros. Mi-am împins afară pe fereastră mai întâi arma și apoi capul și brațul stâng. Mai mult n-am reușit, căci fereastra era prea îngustă pentru mine. L-am văzut pe Halef alergând spre dreapta, acolo unde poarta, cea lată, a curții era larg deschisă și se vedea lumina focului ce pâlpâia.

În același timp, însă, de lângă ușa aflată în întuneric a casei măcelarului, care se afla vizavi, se desprinsese o siluetă care începu să alerge în spatele lui Halef.

Să fi fost acesta un dușman? Am dus arma la ochi. Atunci, am zărit un om trecând în grabă pe lângă poartă. La lumina flăcărilor, era ușor de recunoscut.

— Manach el Barscha! urlă Halef în spatele lui.

Îl recunoscusem și eu și apoi l-am văzut pe Halef repezindu-se spre poartă. Am țintit spre locul îngust care era luminat și pe lângă care trebuia să treacă acum cel de-al treilea, care îl urmărea pe micul hagi.

Acum, silueta acestuia apărură în lumină. Era îmbrăcat la fel cum fusese măcelarul. L-am luat în vizor și am tras. Dar am observat că nu l-am nimerit. Deoarece aveam în afară doar brațul stâng, trebuia să țintesc și să trag în stânga. Era noapte, mă aflam într-o poziție incomodă și eram deranjat și de flăcările focului; trebuia să sprijin arma cu obrăzarul patului în stânga, să închid ochiul drept și să și țintesc exact! Era aproape imposibil.

M-am retras, firește, imediat în odaie și le-am poruncit lui Osko și Omar:

— După ei repede! Ieșiți în curte și la dreapta înainte, pe uliță! Halef este încolțit de doi inamici.

În acel moment s-au auzit mai multe împușcături. Erau împușcături de pistol. Cei doi își înhățară flintele.

— Nu acelea! Nu vă puteți descurca decât cu cuțitele și cu pistoalele. Haideți repede!

Cei doi țâșniră afară pe ușă. Din păcate, n-am putut să-i urmez. În situația neajutorată în care mă aflam eram silit să rămân pe loc.

Hangiul rămăsese înțepenit pe scaun. Stătea cu mâna exact în aceeași poziție în care îl lăsasem, atunci când îi smulsesem arma. Din momentul în care Osko strigase, nu mai făcuse nici o mișcare și nu mai scosese nici un cuvânt.

— Eff-eff-effen-fendi! se bâlbâi acum. Ce-a fost asta?

— Ce-ai văzut, și-ai auzit.

— S-a t-tr-tras!

L-am apucat de umăr și l-am scuturat.

Omule, revino-ți! Ai înțepenit de spaimă!

— Era vorba de mine?

— Nu, de mine.

— Mă gândeam că, dacă... dacă v-am ajutat, voiau să mă împuște.

— Nu, nu prețioasa ta viață a fost amenințată, ci a mea. Dar, închide oblonul; să nu mai dăm cuiva ocazia să tragă asupra noastră.

Se ridică clătinându-se și închise oblonul. Eram convins că nu este un laș, dar rapiditatea cu care se petrecuse totul îl zăpăcise total. După ce închise oblonul, se prăbuși din nou pe scaun, iar eu mi-am reaprins pipa.

— Fumezi, effendi? mă întrebă el, uimit. Și cei de afară se luptă!

— Oare îi pot ajuta cu ceva? Dacă ai fi un flăcău destoinic, te-ai grăbi să te duci după ei!

— Mulțumesc! Nici nu-mi trece prin cap așa ceva.

— Atunci, fumează și tu!

— Încă îmi tremură mădulele. Arma asta a ta a bubuit ca un tun!

— Da, bubuie cam tare, buna și bătrâna matroană. S-o încărcăm din nou. Ai văzut ce bună este. Dacă n-ar fi fost încărcată, nu cred să-mi fi fost prea bine.

— Dar aveai cealaltă armă!

— Era la tine în mână, în vreme ce aceasta se afla chiar la îndemâna mea. De fapt, nici nu cred că împușcătura ar fi fost la fel de puternică.

— Dar ai tras asupra criminalului!

— Nu. Nici măcar nu l-am văzut. N-am zărit decât gura țevii de la arma sa. Era ațintită direct spre fruntea mea. Nu aveam altă soluție decât să trag, pentru a devia țeava care era îndreptată spre mine și asta am și reușit să fac.

Afară izbucnise mare zarvă între femeile și copiii care se aflau în curte. Auziseră și ei împușcăturile și apoi îi

văzuseră și pe cei care alergau. Știau cu toții că frații Aladschy erau prin preajmă și se aflau într-o stare de mare agitație.

Acum, însă, se făcu deodată liniște și se deschise ușa de la odaia din față. Se reîntoarseră Osko, Omar și Hallef. Acesta din urmă arăta rău. Straietele îi erau murdare și rupte prin unele locuri și, de deasupra frunții, îi curgea sânge pe față.

— Ești rănit? l-am întrebat, speriat. E grav?

— Nu știu. Vezi tu, sidi.

— Aduceți apă!

Pentru că nu aveam apă la îndemână, mi-am înmuiat batista în ulciorul cu bere și l-am șters pe față pe viteazul micuț.

— Slavă Domnului. E doar o rană superficială de glonț, l-am consolat. Se vindecă în două săptămâni.

— I-auzi! râse Halef. Dar nu aceasta a fost intenția; glonțul era destinat să-mi ia viața.

— Cine a tras asupra ta? Manach el Barscha?

— Nu, celălalt.

— L-ai recunoscut?

— Nu. Era atât de întuneric, încât n-am putut să-i recunosc figura, deși bărbile noastre au fost atât de aproape una de alta, încât ne puteam săruta.

— Bănuiesc că a fost fratele măcelarului.

— Foarte posibil, căci atacă precum un măcelar.

— Povestește-mi! între timp, Omar va aduce pansamentul din tașca mea.

— Ei, lucrurile s-au petrecut foarte rapid. Când am scos capul pe fereastră, am văzut un om care ședea sub aceasta. Am vrut să-i sar în spate, dar m-ai tras tu înapoi. M-am zbatut și am scăpat de tine, dar când am scos picioarele afară, acesta a sărit și a luat-o la fugă.

— Era Manach el Barscha. Le-a spus astăzi celorlalți trei, atunci când i-am spionat, că i-ar face mare plăcere să

tragă un glonț în mine. Asta a și făcut. Vezi și tu acum că este foarte periculos să te dai drept invulnerabil la gloanțe.

— O, dar au luat-o în serios. Erai o țintă foarte bună. Ticăloșii și-au dat seama de asta și s-au hotărât să te elimine. Pentru că Manach și-a exprimat dorința să vadă dacă aveai capul mai tare decât glonțul lui, a primit el misiunea să te împuște. Oricum s-ar fi comis tentativa de omor; poți să fii sigur de asta.

— Probabil că așa este.

— Deci, mai departe. Am sărit repede jos și m-am împiedicat de ceva. Probabil că era flinta lui, care se află încă acolo, afară.

— Împușcătura mea i-a zburat-o din mână. A primit o izbitură care l-a trântit la pământ.

— În orice caz, și-a pierdut cunoștința pentru scurt timp, altfel ar fi rămas acolo, până ce am apărut eu. M-am redresat într-o clipă și am sărit după el. Când a trecut pe lângă poartă, l-am recunoscut și am strigat la voi.

— L-am recunoscut și eu.

— Fugea de-i scăpărau călcâiele; dar eram pe urmele lui. Deodată se poticni și se prăbuși. Eram atât de aproape de el, încât n-am putut să mă opresc suficient de repede și m-am împiedicat de el. S-a folosit de asta, ca să țâșnească din nou în picioare și s-o rupă la fugă.

— O prostie din partea lui. Ar fi trebuit să se arunce asupra ta.

— Firește. Dar ticăloșii nu sunt dibaci.

— Și cine a tras?

— Eu. Chiar în timp ce mă ridicam, am scos pistolul de la brâu și am tras în direcția lui. Dar și eu am fost un prost, pentru că am tras în timp ce alergam. Dacă aș fi stat pe loc și aș fi ținut liniștit, îl nimeream precis, căci pistolul meu trage până departe. N-o să mai fac așa ceva.

Veni și Omar cu pansamentul.

— Afară, sub fereastră, se află arma lui Manach, îi spuse Halef; adu-o înăuntru.

— Dar vreau să aud și eu ce povestești.

— Am să te aștept.

Când Omar veni cu flinta, se dovedi că Manach trebuie să fi primit o lovitură zdravănă peste obraz, căci patul puștii era plesnit. Se vedea foarte clar la gura țevii unde loviseră gloanțele mele.

— Dar nu e încărcată, spuse Halef, ștergându-și sângele de pe față. Înseamnă că totuși a tras.

— Firește! Aproape o dată cu mine.

— Deci gloanțele tale i-au lovit de sus țeava flintei, iar glonțul lui trebuie să fie pe undeva prin perete, aproape de tavan.

Osko luă o lampă și găsi foarte repede gaura în care era înfipt glonțul.

— Iat-o, spuse. S-ar fi aflat acum în capul tău, sidi, dacă n-aș fi observat la timp arma îndreptată spre tine.

— Da, tu mi-ai salvat viața.

— Sunt foarte mândru de asta. Îți suntem atât de îndatorați, mai ales eu, căci ai eliberat-o pe fica mea din mâinile aceluia Abrahim Mamur. Mă bucur că am reușit și eu să-ți fac un mic serviciu.

— În nici un caz mic nu poate fi numit acest serviciu. Îți mulțumesc din inimă.

— Nu trebuie să-mi mulțumești. Un altul ar fi fost împușcat, în ciuda avertismentului meu. Cum ți-a venit ideea să tragi în țeava puștii lui? Puteai doar să înclini capul.

— Ar fi tras oricum și te nimerea pe tine. Era cu arma la ochi.

— Deci, ai tras ca să mă salvezi și pe mine?

— La asta m-am gândit. Și pentru că am găsit glonțul lui, le putem căuta și pe ale mele. Au trecut prin țeava lui, în sus și într-o parte. Uitați-vă la marginea ferestrei.

Într-adevăr, erau înfipite în cărămida nearsă, unul lângă altul. Osko le smulse afară:

— Am să le păstrez eu pe toate trei, spuse, în amintirea acestei clipe. Ei, și acum povestește mai departe, Halef!

Acesta începu:

— Restul îl cunoști și tu la fel de bine ca mine. Am alergat după Manach și l-am prins din urmă. A făcut o săritură într-o parte, s-a smucit din nou. Eu m-am prăbușit. De data aceasta a fost ceva mai deștept ca prima oară. S-a aruncat asupra mea și m-a apucat de cingătoare. Am scos cuțitul, să-l înjunghii între coaste, și atunci a apărut un altul. Cine a fost nu știu, dar mâine am să-l recunosc, căci i-am tras una cu cuțitul peste față, încât a trebuit să-mi dea drumul. Și-a îndreptat însă țeava pistolului spre capul meu. Cred că-l orbea sângele, căci a spus: „Ține-l strâns, Manach”, iar acesta și-a dat toată silința. Zăceam cu fața într-o parte. Gura armei mă împungea în tâmplă. Mi-am smucit capul înapoi și el a apăsât. Am simțit de parcă m-ar fi zgâriat cineva pe frunte cu un fir metalic înroșit în foc; apoi, însă, mi-am încordat toate puterile ca să mă eliberez. Cuțitul îmi scăpase. Cei doi mă țineau strâns de gât și de brațe. Deodată am simțit că respir. Unul dintre ei trase o înjurătură, căci fusese prins din spate.

— De mine, spuse Osko. L-am înhățat de cingătoare, dar mă cam grăbisem — nu-l apucasem bine. S-a smuls și a fugit.

— Da, și între timp dispăruse și Manach, completă Halef. Până mi-am recăpătat respirația, Manach dispăruse, fără să-și ia la revedere.

Este un sentiment ciudat și, aproape de nedescris, să te afli deodată în pericol de moarte și să te vezi salvat la fel de rapid. Din fericire, milioane de oameni nici n-au habar de acest sentiment.

Rana lui Halef era ușor de tratat și nu putea să lase decât o mică cicatrice.

— O nouă dovadă de vitejie, dragul meu flăcău! i-am spus. Ce-o să spună Hanneh, perla neamului ei, când va vedea această amintire a curajului tău?

— Se va gândi că am făcut-o pentru sidi al meu, pe care și ea îl iubește. O, câte îi voi povesti despre noi! Puțini dintre arabi au făcut asemenea călătorii ca noi! Și apoi, când... ascultați!

Am auzit un sunet îndepărtat, ca un bâzâit de țăntar. Se auzea din ce în ce mai tare și curând am recunoscut marșul de pornit la atac al războinicei oștiri care se întorcea.

— Vin! spuse hangiu, ridicându-se abia acum de pe scaunul pe care ședea. Or să-i aducă pe prizonieri.

— Care, între timp, au fost în sat, pentru a trage în mine, în vreme ce vajnicii locuitori au plecat la plimbare, am replicat.

— Domnule, dar n-a fost decât unul aici. Ceilalți trei precis au fost prinși.

— Atunci, am să plătesc câte o mie de plăștri pentru fiecare!

— Încă nu știm dacă n-au avut succes. Eu, ca șef al lor, trebuie să-i întâmpin.

Plecă, tocmai ca să-l avertizeze pe polițai ce anume să-mi mărturisească. Lăsă ușile deschise, să putem vedea sosirea glorioasei oștiri.

Primul care apăru fu polițaiul-șef, agitându-și ciomagul cu seceră ca un tambur major. Îl urma fanfara, care cânta din toate puterile, dar nu după note sau armonios, ci fiecare după cum îi trăsnea prin cap.

În spatele acesteia veneau eroii, care aveau o asemenea atitudine, de parcă săvârșiseră faptele unui Roland sau Bayard. Patru dintre ei purtau două tărgi pe care erau întinși cei doi morți: măcelarul și temnicerul.

S-au oprit în odaia din față. Muzicanții intonară un acord final și apoi se așternu o liniște adâncă.

Aroma berbecilor ce se frigeau pătrunse de afară în odaie. Mareșalul își umflă larg nările, inspiră adânc mirosul apetisant și apoi se îndreptă spre noi, plin de demnitate.

— Effendi, spuse, expediția militară s-a încheiat. Pe amândoi frații Aladschy i-am ucis eu singur. Îmi revin, deci,

două blăni de berbec.

— Unde sunt leșurile lor?

— Le-am aruncat în râu.

— Și unde sunt ceilalți doi răufăcători?

— Tot în Sletowska. I-am înecat și pe ei.

— Și cine anume a făcut asta?

— Nu se știe exact. Va trebui să vedem cui revin celelalte două blănuri.

— Foarte ciudat că i-ați înecat așa ca să nu li se mai poată găsi trupurile.

— Era cea mai scurtă cale de a o rezolva cu indivizii ăștia.

— Da, și nici nu se poate dovedi că mareșalul minte.

— Domnule, te rog să nu mă jignești!

— Dar, de când vin morții în sat, să tragă de aici, de la fereastră, asupra capului meu?

Se sperie.

— Ce vrei să spui, domnule?

— Că cei patru bărbați, împotriva cărora ați pornit la luptă, au fost între timp aici și au tras cu armele.

— Înseamnă că au fost spiritele lor!

— Tu ești o stafie! Crezi în stafii?

— Firește, există stafii.

— Atunci, te poftesc ca, împreună cu viteaza ta oștire, să te ospătezi cu spiritele celor patru berbeci, căci trupurile lor nu le veți primi.

— Effendi, dar ne-ai promis! Te-am crezut pe cuvânt!

— V-am făcut o promisiune cu o condiție pe care n-ați îndeplinit-o. Dacă tu mă crezi un asemenea om, pe care să-l minți așa cum ai făcut-o, am să poruncesc să fii biciuit. Am această putere; întreabă-l pe primar, el îți va confirma.

Vorbisem pe un ton ridicat, ca să mă audă și cei care așteptau afară. Deveniră dintr-o dată foarte serioși și lăsară capetele în jos. Polițaiul stătea în fața mea ca un biet păcătos. Primarul, care ședea în apropierea mea, considera

că trebuia să aibă grijă de supușii lui, dar fără să-mi mărturisească adevărul. Prin urmare, spuse:

— Effendi, gândești fundamental greșit. Nu ți s-a spus nici un neadevăr. Cum am putea îndrăzni așa ceva?

— Da, cum îndrăzniți să mă mințiți, să mă înșelați și să vă bateți joc de mine? Știi foarte bine că mă aflu sub protecția marelui sultan și a recomandărilor celor mai înalte autorități ale sale. Ce înseamnă un primar, ce înseamnă un polițai față de mine! Și mai vin și dintr-o țară unde un băiețandru este mai isteț și mai instruit decât e un bărbat în toată firea aici, la voi. Totuși, v-ați închipuit că puteți să mă înșelați. Numai din prostie v-a putut veni gândul ăsta. Chiar și copiii de afară, din curte, știu că am fost înșelat, iar noi, noi care suntem niște înțelepți, să fim mai proști ca ei? Așa ceva nu pot și nu vreau să suport. Eu vreau să le dau oamenilor bere, rachiu și patru berbeci fripți și, drept mulțumire, voi îmi turnați astfel de minciuni? Poți să-ți păstrezi băutura! Berbecii însă îi voi lua cu mine mâine dimineată; să-i dau unor oameni mai merituoși.

Dacă nici unul dintre cuvintele mele anterioare nu lăsase impresia dorită, această ultimă amenințare avu efectul scontat. Hangiul se trase perplex înapoi. „Comandantul” aspiră aroma de friptură ce pătrunsese înăuntru, își strânse buzele și își frecă, încurcat, pantalonii. Trâmbițașul, însă, era mai stăpân pe situație. Se apropie cu pași mari, se plantă în fața mea și spuse:

— Effendi, nu vrem să pierdem berbecii. Ți-ai încărcă greu conștiința, dacă ni i-ai refuza. De aceea, vreau să te scutesc de a-ți mai face singur asemenea reproșuri, spunându-ți adevărul.

— Bine că mai există și un om cinstit aici, am replicat.

— O, dar toți suntem cinstiți; însă nu poate vorbi decât unul dintre noi. Eu păstrez ritmul și dau tonul, de aceea vreau să iau acum cuvântul. Nu ne-am luptat, ci ne-am dus la colibă să luăm morții. Apa Sletowskăi n-a văzut nici un

cadavru. Dacă poruncești, am să-ți spun deschis cum s-au petrecut lucrurile.

— Vorbește!

— Eram acasă și încercam să-mi îndrept trâmbița, pe care o strâmbasem ieri, când îl pocnisem cu ea pe unul care mă jignise, când a apărut acest polițai, care este cumnatul meu, pentru că este căsătorit cu sora soției mele. Mi-a vorbit despre tine și despre frații Aladschy și despre ceea ce-i ceruseși primarului. Acesta, însă, îi ordonase în secret, să dea o fugă până la tufișuri și să le spună celor doi frați că le-ați scăpat și că, trebuie să dispară, pentru că în scurt timp va veni cu oștirea împotriva lor, ca să-i prindă.

— M-am gândit eu că așa a făcut!

— Polițaiul, din prietenie și pentru că îmi este rudă, a vrut ca și eu să am onoarea de a vorbi cu frații Aladschy și m-a rugat să-l însoțesc.

— Sau, mai bine zis, s-a temut să meargă singur; de aceea te-a luat și pe tine cu el.

— Te înșeli. Nici în inima mea și nici în a lui nu-și are loc frica. Nu mă tem nici de cel mai puternic dușman, căci am în această trâmbiță o armă periculoasă, care a spart destule capete până acum. Prin urmare, am pornit la drum.

— Dar foarte încet?

— Da, căci trebuia să ne sfătuim cum puteam să ne achităm cât mai bine de sarcina primită. De aceea am mers foarte încet și, din când în când, i-am strigat pe Aladschy, ca să știe că nu veneam să-i omorâm.

— Ați fost foarte prevăzători, căci ar fi putut să va atace prin surprindere.

— O, nu! Am făcut-o ca să nu-i speriem prea tare; dar ne-au răsplătit cu ingratitudine, acest sentiment gingaș...

— Asta înseamnă, am intervenit, că v-au răs în nas?

— O, nu. N-au făcut asta; dar pentru că s-au arătat atât de nerecunoscători este și motivul pentru care îți spun adevărul.

— Dar în ce a constatat ingratitudinea lor?

— În lovituri de bici, pe care le-au aplicat iubitului meu cumnat, cu mine, firește, neîndrăznind să se poarte așa.

— Oho! se băgă în vorbă polițaiul. Da nu ți-a tras și ție unul dintre Aladschy o palmă de te-a trântit la pământ?

— Te-ai înșelat, căci era întuneric și loviturile picau ca grindina pe spinarea ta, așa că nu erai în stare să vezi de tine, dar să mai fii atent și la mine. Prin urmare, cuvintele tale nu au puterea unui martor care spune adevărul.

— Nu vă mai certați! le-am poruncit. Ce-au făcut apoi frații?

— Ne-au întrebat ce misiune avea de îndeplinit oștirea noastră și le-am explicat că mai întâi trebuia să-i prindem pe ei și apoi să mergem să luăm cele două leșuri și pe mübarek din colibă. Ei îl crezuseră mort. Când au aflat că trăiește, s-au bucurat și s-au hotărât să meargă repede la el, ca să nu-l lase să cadă în mâinile tale. Cumnatul meu a primit o lovitură de picior de la...

— Ba nu, tu ai primit! strigă polițaiul.

— Taci! Nu mai contează care din noi a primit-o! căci oricum suntem rude destul de apropiate. Deci i-au mai tras unuia dintre noi câteva lovituri de picioare și apoi s-au retras speriați.

— După aceea v-ați întors să-i adunați pe eroi?

— Da. Stătusem destul de mult și, ca să nu devii bănuitor, a trebuit să ne grăbim.

— Și le-ați spus tuturor că nu trebuie să se teamă, pentru că dușmanii dăduseră bir cu fugiții?

— Da, domnule.

— Și că singurul pericol care îi pândea era doar acela că vor bea și vor mânca berbec fript?

— Asta am făcut-o doar pentru faima ta.

— Când ați ajuns apoi pe câmpul de bătaie, ați găsit vreo urmă lăsată de Aladschy?

— N-am găsit nici o urmă, ci i-am găsit chiar pe ei.

— A! Unde?

— La capătul satului. Ședeau acolo călare — doi la stânga și doi la dreapta drumului — iar mübarekul era cu ei. Am trecut printre ei, cu muzica militară în frunte. Nu e nici o plăcere să treci cu două cadavre printr-o pădure unde domnește un întuneric deplin; cei doi se află acum în odaia din față.

Făcu un semn cu mâna, arătând în direcția unde se aflau cele două leșuri. I-am răspuns:

— Tot ceea ce mi-ai povestit acum știam dinainte. Dar, pentru că mi-ai spus adevărul, n-am să vă mai privesc de ospăț.

— Și cine primește blănurile?

— Cine este cel mai sărac om din sat?

— Chasna, tăietorul de lemne, care stă aici, în spate, cu toporul lui.

— Atunci, el să le ia. Acum, duceți morții de aici și să se aducă berea.

Această poruncă fu întâmpinată cu o explozie de bucurie. Au fost aduse ulcioare mari, burtoase, pline cu bere. Întrucât turcul n-a cunoscut berea până acum, nu are un cuvânt în limba turcă pentru a o denumi. Se folosește fie de cuvântul ceh *piwa* sau de expresia *arpa suju*. *Arpa* înseamnă orz, *su* — apă și *jn* este genitivul cuvântului *su*. *Arpa suju* înseamnă deci, cuvânt cu cuvânt, apa orzului, o denumire deloc potrivită.

În vreme ce fiecare căuta să-și facă rost acum de un recipient din care să bea, l-am luat deoparte pe polițai și l-am întrebat:

— Unde veți duce leșul măcelarului?

— Vizavi, la locuința lui.

— Firește, tu ai să însoțești transportul?

— Nu numai că am să-l însoțesc, ci am să-l și conduc, deoarece eu sunt mâna dreaptă a legii.

— Ei, atunci vreau să-ți încredințez o misiune. M-am convins că ești un mare diplomat și că te pricepi să tratezi

așa cum trebuie orice problemă. Ascultă, deci! Aș dori să-l poți vedea la față pe fratele măcelarului.

— Dar asta-i foarte ușor.

— Poate că nu. S-ar putea să aibă un motiv să nu se lase văzut.

— O, dar eu reprezint poliția! Trebuie să se prezinte în fața mea.

— Nu așa! Nu vreau să tratezi problema cu duritate, ci cu istețime și șiretenie.

— În cazul ăsta, sunt omul cel mai potrivit.

— Încearcă, deci, să-l vezi la față. Îți dau cinci piaștri dacă reușești.

— Am să reușesc precis, așa că mai bine mi-ai da banii chiar acum.

— Nu, dragul meu. M-ai înșelat prea tare, așa că trebuie să fiu prevăzător. Să nu crezi, deci, cumva că ai să poți să-mi spui că l-ai văzut, fără însă ca acest lucru să fie adevărat. Am să știu precis dacă mă minți.

— Domnule, nici un cuvânt necinstit n-o să-mi iasă din gură. De fapt, ce vrei să știi exact?

— Despre asta, mai târziu! Trebuie doar să te uiți la el; este suficient dacă faci asta.

— Dar gândește-te că-mi ceri să fac un mare sacrificiu. În timp ce eu voi fi plecat, ceilalți o să-mi bea berea.

— N-avea grijă, ai să-ți primești porția.

Plecă. Am văzut că a luat cu el doi bărbați care să ducă trupul măcelarului. Trupul temnicerului fusese deocamdată pus într-un ungher ascuns.

Acum, totul era în ordine. Parte dintre ei șezând turcește pe podea, parte șezând la masă, după moda noastră, eroii țineau în mână tot felul de recipiente posibile și imposibile de care se serveau pentru a bea. Afară, în curte, femeile și copiii trândăveau în jurul focului. Li se dăduseră și lor câteva ulcioare cu bere. Băieții și fetele își dăduseră toată sânguința să adune grăsimea care picura din berbecii ce se frigeau deasupra focului. Unul folosisese în acest scop o

piatră, altul, o bucată de lemn, pe care lăsa să se scurgă picăturile, pentru a le linge apoi rapid.

Un băiețel de vreo opt ani găsisese o metodă ingenioasă de a se bucura de gustul mult râvnit. Își scosesese fesul de pe cap și îl ținea dedesubt până ce reușea să prindă câteva picături. Apoi îi răsfrângea marginile, așa încât partea din interior să ajungă în afară, și ștergea cu limba locul respectiv până când considera că savurase îndeajuns gustul grăsimii. Dacă grăsimea pătrunsese prea adânc în țesătură, se folosea și de dințișori. Mai târziu am trimis după el și i-am cerut fesul să-l studiez. Făcuse câteva găuri în el — „le mâncase” și s-a bucurat nespus când l-am premiat cu un piastru pentru strădania sa.

În jurul unuia dintre focuri se formase un mic grup. Se aflau acolo și două femei care răsuceau cu rândul frigarea. De fiecare dată când una dintre ele era o clipă neatentă, unul dintre membrii acestei bande obraznice sărea în sus, pentru a linge o bucată apetisantă din berbec și apoi o ștergea iute de acolo.

Nu era o acțiune prea ușoară, căci focul putea să le cuprindă veșmintele. Din fericire, majoritatea nu aveau volane de mătase. Dacă unuia dintre ei îi reușea acțiunea îndrăzneată, era gratulat cu un răcnet de către camarazii săi. Dacă, însă, încasa o lovitură zdravănă sau chiar o palmă de la una dintre cele două femei, ceea ce, din zece atacuri la friptură, de nouă ori acesta era cazul, toți ceilalți râdeau de el. De fiecare dată, însă, fie că fapta reușise sau nu, urma o mimică energică, fie din cauza palmei primite, fie pentru că îndrăznețul își fripsese limba, lingând friptura.

Am urmărit astfel o mulțime de tablouri înfățișând aspecte ale vieții de toate zilele, care formau un total interesant. Oamenii — tineri sau bătrâni — nu mai simțeau nici o constrângere; acea mască ceremonioasă cu care orientalul se prezintă în fața străinilor dispăruse, din cauza efectului berii. Încet, încet, au început să capete tot mai

multă încredere în noi și până la urmă am fost înconjurați de o ceată foarte vioaie. M-am amuzat studiindu-i.

Când polițaiul a revenit, s-a prezentat la mine.

— Domnule, am reușit! L-am văzut; dar a trebuit să-mi dau multă osteneală. Cred că trebuie să-mi dai zece plăști în loc de cincă.

— De ce?

— Pentru că a trebuit să-mi înzecesc ingeniozitatea. Când am întrebat de el, mi s-a răspuns că lipsește. Eu, însă, am fost deștept și am spus că trebuie să vorbesc cu el pentru că am să-i fac o comunicare importantă despre ultimele clipe ale mortului. Atunci, a poruncit să merg eu la el, căci se afla singur într-una dintre încăperi. Când l-am văzut, m-am speriat, căci avea o rană lungă și adâncă care cobora de la frunte spre rădăcina nasului și pe tot obrazul. Lângă el se afla un vas cu apă, pentru a-și răcori rana.

— L-ai întrebat ce a pățit?

— Firește. Mi-a spus că i-a căzut pe față barda care se afla agățată într-un cui pe perete.

— Și n-a vrut să afle ce lucru important aveai să-i comunici?

— I-am spus că fratele lui nu fusese mort, căci atunci când îl ridicasem, suspinase pentru ultima oară.

— Asta a fost tot?

— Da ce, n-a fost destul? Să-mi fi încărcat conștiința cu o minciună și mai mare? Pentru un mic suspin voi putea să răspund în fața îngerului morții. Dacă i-aș fi spus însă că mortul a ținut o lungă cuvântare, mi-aș fi împovărat peste măsură sufletul.

— Ei, în privința asta, nu ți-am poruncit să spui un neadevăr. Iar zece plăști doar pentru un suspin mi se pare a fi o sumă prea mare.

— Ție ți se pare? Un om cu asemenea influență și asemenea calități? Dacă aș avea eu trăsăturile tale de caracter, profunzimea sentimentelor tale, bogăția inimii

tale și gingășia modului tău de a gândi, mi-aș dăruia cincizeci de plăști!

— Și eu mi-i dăruiesc.

— Mă refer la mine, nu la tine, mai cu seamă că treaba n-a mers chiar așa de ușor cum mi-aș fi dorit.

— Cum adică?

— S-a înfuriat, a sărit în sus și mi-a tras o înjurătură groaznică. Mi-a spus că o să aibă el grijă să suspin și eu, și încă din plin. Restul poți să ți-l închipui.

— Nu. Chiar atât de clar cât crezi tu nu pot să-mi închipui situația.

— Ei, am primit ceea ce se numește în mod obișnuit o ciomăgeală zdravănă, care a fost urmarea devotamentului meu față de tine.

— Și zici că loviturile au fost puternice?

— Extrem de puternice!

— Asta-mi place!

— Mie nu, căci va trebui să-mi cumpăr medicamente scumpe ca să mă vindec, mai ales să-mi fac frecție cu rachiu și să mă răcoresc pe dinăuntru cu bere și să prind puteri mâncând friptură de berbec, ca să-mi recapăt iuțeala.

— Cred că poți să folosești rachiul și pentru interior. Iar în ceea ce privește iuțeala, dovedește-mi-o acum, ștergând-o iute de aici. Poftim cei zece plăști!

— Domnule, cuvintele tale sunt jignitoare, dar faptele tale le atenuează. Mi-ai câștigat sufletul și inima și închin scumpei tale ființe toată dragostea și tot devotamentul meu.

— Hai, dispari urgent, polițaiule, altfel te învăț eu cum se fac salturile!

M-am întins să pun mâna pe bici și s-a făcut îndată nevăzut.

Curând a fost gata și friptura și a început împărțirea porțiilor. Ca să nu se iște vreo ceartă, a preluat Halef acțiunea de tranșare a cărnii, lucru la care se pricepea de

minune. Bucățile au fost trase la sorti una câte una. Noi am primit bucata de la coadă; eu, însă, am renunțat la porția mea, pentru că exact acestea erau bucățile pe care le linseseră micii pofticioși.

De altfel, hangiul avusese grijă să ne pregătească o cină separată, extrem de bogată și gătită conform obiceiului de aici. Am fost foarte mulțumiți de el.

După ingurgitarea celor patru berbeci grași, fanfara militară se retrase într-un colț al curții. Acum se transformase într-o „orchestră care cântă muzică de dans”.

Ceea ce ne-a fost dat să ascultăm a fost ceva de nedescris. S-a spus doar că se va dansa, în primul rând, doar bărbații; mai târziu, au apărut și câteva femei. Dansul consta fie din sărituri sălbatice, dezordonate, fie din zvârcoliri mai mult sau mai puțin urâte ale membrelor. O singură pereche, soț și soție, au jucat, destul de bine o pantomimă, care a fost acompaniată doar de chitară și de vioară.

Între dansuri, s-au produs și cântăreții, fie solo, fie în cor. Cântecele interpretate de soliști erau lipsite de melodie și armonie — mai mult un vaiet melancolic. Dar cele interpretate de cor și, îndeosebi cântecele de război, au fost mai mult zbierate și întrerupte de strigăte care amenințau să zdrobească până și trâmbița. Acompaniamentul a fost pe măsură. Trâmbița, toba și fluierul au jucat rolul principal.

Mai târziu — puțin înainte de miezul nopții — am zărit sosind un călăreț care voia să tragă la han. Era un bărbat mărunțel și a coborât de pe o mârtoagă bătrână și osoasă, care părea obosită peste măsură și foarte prost îngrijită.

A schimbat câteva cuvinte cu hangiul și acesta mi-a comunicat că s-ar putea să avem mâine un însoțitor ce ne va fi de mare folos.

M-am gândit imediat la cel despre care vorbiseră cei doi Aladschy, pe mâna căruia voiau să mă dea. Îl numiseră Suef, un adevărat nume arab.

În cazul nereușitei atacului de astăzi, urma să intre el în acțiune. Ei, și cum atacul nu reușise, își făcuse acesta apariția, ca să se apuce de treabă.

Era posibil să încerce încă din seara aceasta să se apropie de noi și, în cazul acesta, se putea ca cel care tocmai venise să fie chiar Suef. Trebuia să procedez cu prudență și să mă interesez exact cum stau lucrurile.

— Dar ce ți-a venit să vorbești de un însoțitor? l-am întrebat pe hangiu. N-avem nevoie de nimeni.

— Poate că totuși aveți! Cunoașteți drumul?

— Cât timp am străbătut această țară, n-am cunoscut niciodată dinainte drumul și totuși ne-am descurcat foarte bine.

— Deci, nu dorești un însoțitor?

— Nu.

— Cum vrei; credeam că-ți fac un serviciu.

Vru să plece. Am avut impresia că străinul îi încredințase o misiune urgentă; de aceea, m-am interesat:

— Dar cine-i acela despre care vorbești?

— Ei, de fapt, nici nu este un tovarăș de drum corespunzător pentru voi. Este un amărât de croitor care nici măcar locuință nu are.

— Cum îl cheamă?

— Afrit e numele lui.

— Nu prea se potrivește cu silueta. îl cheamă deci „Uriașul” și poate fi mai degrabă numit „Piticul”.

— În privința numelui n-are el nici o vină; vina o poartă tatăl lui. Probabil că și acela a fost tot așa un flăcău mărunțel și și-a dorit ca fiul lui să fie mai înalt.

— E de pe aici?

— Unde s-a născut nu știe nimeni. Peste tot este cunoscut doar drept croitorul călător. Acolo unde găsește de lucru se oprește și stă până termină. Este mulțumit cu cât câștigă.

— E cinstit?

— În cel mai înalt grad. A devenit chiar proverbial pentru altruismul său. Se obișnuiește să se spună „cinstit precum croitorul călător”.

— Și astăzi, de unde vine?

— Din Sletowo, care se află la nord de noi.

— Și încotro se duce?

— Spre Usküb și mai departe. Pentru că și tu mergi tot în direcția asta, m-am gândit că ar fi bine să ți-l recomand. Este cam greu de găsit drumul direct.

— Ai vorbit deja cu el despre noi?

— Nu, domnule. Habar nu are că sunt străini aici. M-a întrebat doar dacă poate rămâne aici până mâine dimineață. Am vrut să-i dau de lucru, dar n-a putut primi, căci este bolnav.

— Unde se află acum?

— În spatele casei, și-a dus calul să pască. Și după acest animal poți să vezi cât de sărac este.

— Atunci, permite-i să vină aici la noi, să fie oaspetele nostru.

Curând își făcu apariția și bărbatul străin. Era foarte mic de statură, slăbănog și îmbrăcat sărăcăcios. Părea să fie foarte deprimat și luă loc, timid, într-un colț. Arme, în afara unui cuțit, nu purta la el. Își scoase din traistă o bucată tare de turtă de mălai ca să o mănânce. Omul acesta sărman nu era în nici un caz un aliat al tâlharilor. L-am invitat să ia loc lângă noi și să mănânce din mâncarea care mai rămăsese pe masă.

— Domnule, ești foarte amabil, spuse politicoș, și într-adevăr mi-e foame și mi-e sete. Dar eu sunt un biet croitor și nu pot sta la masă lângă asemenea domni ca voi. Dacă vrei să-mi dai ceva, am să primesc cu recunoștință, dar te rog să-mi permiți să mănânc aici.

— Cum vrei. Halef, servește-l!

Hagiul îi puse dinainte atâta mâncare de se puteau sătura mai multe persoane și îl servi și cu bere și cu rachiu.

După ce se ospătă, omul veni la mine, îmi întinse mâna și îmi mulțumi respectuos. Avea o figură atât de trudită și cinstită iar privirea lui, era atât de deschisă, încât mi-a făcut o impresie foarte bună.

— Ai rude? l-am întrebat.

— N-am pe nimeni. Nevasta și copiii mi-au murit de doi ani, de vărsat de vânt. Acum sunt singur.

— Cum te cheamă?

— În general, mi se spune croitorul călător, dar numele meu este Afrit.

— Poți să-mi spui unde-i patria ta?

— De ce nu? Doar știu unde m-am născut. Sunt dintr-un mic sat de munte, din Senar Dagħ; se numește Weiza.

A, aceasta era localitatea despre care îmi vorbise temnicerul muribund și îmi spusese că acolo s-ar putea afla Karanorman-han cel căutat. Întâlnirea cu acest om sărman ar fi putut fi foarte avantajoasă pentru mine.

— Ești cunoscut acolo? l-am întrebat.

— Foarte bine; doar mă duc deseori acolo.

— Și când ai de gând să mergi din nou acolo?

— Chiar acum. Vreau să merg acasă, trecând prin Usküb și Kakandelen.

— Vrei să faci o vizită?

— Nu. Acolo locuiește un om care face minuni, de al cărui ajutor am nevoie, căci sunt bolnav.

— N-ai vrea mai bine să consulți un doctor adevărat?

— Asta am și făcut, dar degeaba. Omul acela care face minuni mi-a adus deja multă alinare.

— Dar de ce suferi?

— Se pare că am pietre la ficat.

Arăta într-adevăr de parcă îl rodea o suferință interioară. Mi-a fost milă de el.

— Și când pleci de aici?

— Mâine dimineață.

— Spre Usküb?

— Nu direct. E prea departe ca să pot ajunge acolo într-o zi.

— Pe drum, se află vreun han bun?

— O, mai multe.

— Vrei să ne iei și pe noi cu tine?

— Dar cum aş putea să călăresc alături de voi! Nici nu mă pricep să vorbesc cu astfel de domni.

— Ei, dar așa după cum ai vorbit acum cu mine îmi plăci foarte mult. Dacă îți convine, atunci mergem împreună și am să te răsplătesc pentru serviciile de călăuză.

— Nu spune asta! Este o onoare pentru mine să merg alături de voi și se poate spune că în tovărășie se călătorește mai bine decât singur. Deci, dacă poruncești, am să mă alătur vouă.

Problema fiind rezolvată, s-a reîntors la locul lui. Mai târziu, ne-a urat noapte bună și s-a dus să se culce. Tovarășii mei de drum au fost și ei de acord că era un om cinstit, iar hangiul ne-a reconfirmat acest lucru.

Încet, încet, curtea și odaia din față se goliră și era timpul să ne culcăm și noi. Hangiul îmi așternu un culcuș pe „sofa”, ceilalți însă trebuiră să doarmă lângă cai, pe care nu doream sub nici o formă să-i las fără pază.

Când am rămas singur, am încuiat ușa. Și obloanele erau închise și, pentru că mă bazam pe auzul meu bun, am adormit fără grijă.

5. Miriditul

M-am trezit dimineață, doar când a bătut Halef la ușă. M-am sprijinit cu mâinile de perete ca să ajung la ea s-o deschid. Lumina zilei pătrunse înăuntru. Dormisem prea mult; în casă, însă, fusese interzis orice zgomot, ca să nu fiu deranjat.

Croitorul a trebuit să ia micul dejun împreună cu noi; apoi am plătit toată consumația și ne-am pregătit de plecare.

Hangiul fusese puțin plecat și acum îmi țină o entuziastă cuvântare de adio. La sfârșit, făcu următoarea observație:

— Domnule, ne despărțim ca prieteni, deși mi-ai provocat multe griji. Totul s-a terminat cu bine, dar vreau, totuși, să te avertizez. Tocmai am fost la măcelar, căci, vecin fiind, a trebuit să-mi exprim condoleanțele. Nu l-am văzut pe fratele mortului. Mi s-a spus că ar fi plecat. Da, în curte, am văzut cel mai bun cal al măcelarului așteptând cu șaua pusă pe el. Asta cred că te privește pe tine.

— Poate că are vreo afacere de rezolvat.

— Să nu crezi așa ceva. Dacă pleacă de acasă așa rănit cum este, după cum mi-a spus polițaiul, înseamnă că vrea doar să se răzbune. Păzește-te!

— Ce fel de cal are?

— Un murg. Este cel mai bun cal din această zonă. Dacă omul acesta are de gând să te urmărească, nici nu se va întoarce acasă până nu te va ucide; căci, după legea vendetei, înseamnă să-și piardă onoarea dacă te lasă să-i scapi.

— Bine, îți mulțumesc că m-ai avertizat. Rămâi cu bine!

— Mergeți cu bine! Și să nu te sperii când vei ieși pe poartă afară!

— Dar de ce să mă sperii?

— Ai să vezi și ai să auzi.

Am pornit. Poarta fu abia acum deschisă. Am ieșit. În momentul în care mă aflam sub poartă, iar capul armăsarului meu se putea vedea deja afară, se auzi o detunătură ca de tunet, urmată de un zgomot puternic.

Armăsarul se cabră și zvârli din toate cele patru picioare. M-am străduit din greu să-l aduc din nou cu copitele pe pământ.

Dar ce tămbălău era acesta? Un acord final; au vrut să cânte un acord final în cinstea noastră. Afară se afla întreaga fanfară militară. Trâmbița scosese acel bubuit inițial și acum tuna și făcea gălăgie, acompaniind celelalte instrumente. În sfârșit, trâmbițașul dădu semnalul de încheiere și se lăsă liniștea.

— Effendi, mă strigă acesta, după ce am ieșit, ne-ai făcut o asemenea onoare, vrem și noi să te răsplătim în același fel, rugându-te să ne permiți să vă însoțim până la capătul satului. Sper că n-ai să ne refuzi.

Și, fără să mai aștepte vreun răspuns, expediția porni la drum cu muzica înaintea. La ieșirea din sat, Halef ținu o cuvântare, mulțumindu-le domnilor și, apoi, aceștia se reîntoarseră în sat. Noi, însă, ne îndreptarăm spre Warzy, de unde venisem ieri. Acolo, drumul nostru de astăzi se abătea față de cel de ieri, căci trebuia să ne îndreptăm spre Jersely.

Când am trecut dincolo de podul peste Sletowska, i-am spus lui Halef:

— Călăriți la pas, eu am uitat ceva. Trebuie să mă întorc, dar am să vă prind repede din drum.

Au plecat mai departe. Mie, însă, nici nu-mi trecea prin cap să mă reîntorc în sat; aveam o cu totul altă intenție, de care însă nu voiam să afle croitorul. Era, totuși, un străin și nu puteam să am chiar atâta încredere în el.

Fratele măcelarului dorea să se răzbune; era un lucru sigur. Își pregătise calul ca să pornească în urmărirea noastră. Dacă asta intenționa, înseamnă că plecase îndată după noi. N-aveam, deci, de așteptat decât puțin timp, ca

să văd dacă trebuia să ne temem de el. Oricum, trebuia să treacă peste acest pod.

M-am ascuns cu calul între tufişurile de la mal, care erau suficient de înalte să mă acopere, dacă mă aplecam puțin. Am aşteptat.

Nu mă înşelasem. Aproximativ cinci minute mai târziu, trecu în trap pe lângă mine şi traversă podul. Călărea pe calul murg şi avea o flintă agăţată de şa şi o bardă haiducească. Pe faţă îşi lipise un plasture care pornea de la frunte până la nas şi în jos pe obraz.

Nu o luă spre Warzy, ci urmă direcţia râului, până la întâlnirea acestuia cu Bregalnitz, apoi încă o bucată de drum mai departe şi apoi în direcţia unui povârniş care mărginea platoul Jersely.

L-am urmărit, precaut, ţinând la ochi luneta. Armăsarul mă ducea înainte atât de lin, încât vedeam perfect prin lunetă micul punct care nu era altceva decât călăreţul.

Am traversat drumul care duce de la Karanorman la Warzy şi apoi l-am urmat peste o pajişte lină care era acoperită de tufişuri în formă de insule.

Aici mi-a scăpat din priviri, căci insuliţele de tufişuri mă împiedicau să-l văd. Am mers însă pe urmele lui, care erau destul de clare.

Pe partea stângă se aflau povârnişuri abrupte. Urma ducea în sus, spre acestea. Nu mai era iarbă pe jos ci doar prundiş. Tufişurile, însă, continuau. Aici era mai greu de recunoscut urma, dar, totuşi, n-am pierdut-o. Continuum să urc povârnişul, când deodată am smucit rapid armăsarul înapoi — auzisem, chiar în faţa mea, sforăitul unui cal. M-am ascuns rapid în spatele unui tufiş. Am pândit, precaut, de la marginea acestuia şi am zărit murgul care era legat de următorul tufiş. Nu se afla nimeni pe şa.

Înaintând un pas, cu calul, l-am zărit pe *miridit* care privea cercetător solul, înaintând încet, şi apoi dispăru în spatele primului tufiş.

Oare ce căuta? Tare aş fi vrut să ştiu; dar nu puteam să-l spionez, căci pe cal n-aveam cum să-l urmăresc, pentru că m-ar fi putut observa, iar pe jos îmi era imposibil să merg, căci nu puteam să alerg.

Dar ceva tot puteam să fac, dacă aveam timp suficient: să-i fac arma inofensivă pentru mine. Aceasta atârna de şa. Timp suficient s-o descarc nu aveam, dar exista o altă modalitate să o fac nefuncţionabilă. Şi dacă m-ar fi surprins, m-aş fi putut măsura cu el, numai să nu fi avut prin jur nişte tovarăşi cu care voia să se întâlnească.

Am coborât, deci, din şa şi am luat carabina în mână şi pentru că mă puteam sprijini în ea ca să merg, dar şi ca să am o armă la îndemână. Cei câţiva paşi până la murg nu erau chiar aşa greu de făcut. Când am ajuns lângă el, am luat flinta de la şa, am destins cocoşul şi am scos focosul cartuşului. Apoi am scos din jachetă un ac cu gămălie — aveam câteva înfipite acolo — şi l-am împins cât mai adânc posibil în gaura de unde se dă foc. Tot îndoindu-l în stânga şi în dreapta, l-am rupt. Găurica era acum complet astupată, iar flinta era la fel de nefolositoare ca şi un tun stricat. Am agăţat apoi flinta la loc de şa, punând-o în aceeaşi poziţie în care fusese, m-am întors la armăsarul meu şi am încălecat.

Eram însă prea aproape. M-am retras în spatele unui tufiş mai îndepărtat şi am rămas acolo în aşteptare. După un timp, am auzit zgomotul făcut de copitele unor cai şi voci omenеşti, care se apropiau.

— Am aşteptat destul, am auzit spunându-se şi, dacă nu mă înşelam, era vocea lui Barud el Amasat. N-o să ne pierdem toată ziua, furişându-ne încolo şi încoace. O să pornim mai departe şi o să-i aşteptăm. Între timp, până vin, ne putem odihni.

— Căinii au plecat prea târziu, răspunse un altul, a cărui voce nu am recunoscut-o şi, deci, probabil că era *miriditul*. Şi mie mi-a trecut foarte greu timpul. Acum, însă, am să mă grăbesc.

— Atunci, fii cu băgare de seamă, ca să nu mai dăm greș, ca ieri seară.

— Asta a fost cu totul altceva; astăzi nu-mi mai scapă: Am încărcat țeava cu bucățele de plumb.

— Ai grijă! Este invulnerabil la gloanțe!

— Dar bucățelele de plumb nu sunt gloanțe!

— S-ar putea să ai dreptate. Ar fi trebuit să ne vină mai de mult ideea asta!

— De fapt, eu nici nu cred în basmul ăsta.

— Oho! l-am auzit răspunzând pe Manach el Barscha. Ieri seară, am încărcat cu grijă, m-am furișat în spatele oblonului și mi-am așezat arma pe marginea ferestrei. Apoi am țintit direct în capul lui și, când am apăsât, s-a auzit o bubuitură groaznică și arma mi-a sărit din mână peste cap. Ai văzut tu însuși că nu l-am nimerit.

— Da, eram în spatele ușii. Este într-adevăr o minune. Pe tine te vedeam, la lumina lămpii care ardea în odaie. Puteam să-l văd și pe blestematul ăsta, de fapt îi vedeam jumătate din cap. Te-am văzut ducând arma la ochi și țintind iar țeava era îndreptată chiar spre capul lui. Împușcătura ta a pocnit și a făcut o lumină de parcă încărcaseși arma cu aproape jumătate de kilogram de pulbere. Te-ai prăbușit la pământ, dar omul acela s-a ridicat în picioare — neatins — nici acum nu pricep cum.

— Este într-adevăr invulnerabil la gloanțe!

— Ei, acum o să încerc cu bucățele de plumb și dacă nici așa n-o rezolv, atunci am să recurg la bardă. Sunt as în mânuirea ei, dar francul acesta n-a pus niciodată mâna pe o asemenea armă. N-am să-l omor pe la spate, am să-l atac deschis, în față.

— Vezi, să nu fii prea îndrăzneț!

— Ei, aș! Până să aibă timp să se apere, va fi mort!

— Dar oamenii lui!

— Nu mă tem de ei.

— Se vor arunca asupra ta.

— N-or să aibă timp. Nu uitați că sunt călare pe murg. Am să aleg un loc cu tufișuri, unde să pot dispărea urgent din fața privirilor lor.

— Uiți că armăsarul lui este incomparabil mai bun decât murgul tău?

— Ce poate să-mi facă armăsarul, dacă-l omor pe călăreț?

— Are să-l încalece altul și are să te prindă, poate micuțul diavol care este sprinten și agil ca o maimuță.

— Asta chiar mi-ar plăcea. Aș putea să i-o plătesc pentru ieri.

— Ei, îți dorim noroc! Trebuie să-ți răzbuni fratele, faptă dreaptă, pe care Allah o va aprecia. Dacă nu reușești, vii după noi. Știi unde ne găsești, iar în seara asta vom hotărî cum să le facem de petrecanie flăcăilor ăstora. Acum ne despărțim, căci știm că au pornit la drum și se îndreaptă spre Usküb.

— Nu urmați, deci, același drum ca și ei?

— Nu, căci noi vom călări prin Engely, în vreme ce ei vor merge prin Fersely. O să ajungem înaintea lor.

— Ei, atunci mai pot să merg o bucată de drum cu voi. Deci, dacă nu vin astăzi, înseamnă că am avut noroc, și n-o să-l mai vedeți niciodată pe acest effendi, căci va fi îngropat pe undeva. Înainte!

Am auzit din nou tropot de cai, dar acum se îndepărtau.

Am ieșit acum, prevăzător, din spatele tufișului și i-am zărit pe cei doi Aladschy călărind pe caii lor pagi, pe *miridit* călare pe murg; pe Manach el Barscha, Barud el Amasat și pe bătrânul mübarek, care ședea cu greutate în șa, având brațul rănit prins într-o eșarfă.

Să fi știut ei că mă aflasem atât de aproape de ei! Ce scenă ar fi avut loc. Calul meu n-ar fi trebuit decât să sforăie o dată și eram trădat. Dar istețul animal știa ce înseamnă să-i pun pentru o clipă mâna pe nări: să nu scoată nici un sunet.

Acum mă puteam reîntoarce la tovarășii mei de drum, care lăsaseră Warzy de mult în urmă. Am luat-o spre stânga, ca să nu mai trec prin acea localitate.

Nu cunoșteam absolut deloc regiunea, iar de la Warzy la Fersely nu exista un drum bătut; aflasem asta de la croitor. Dar am găsit urmele oamenilor mei, cam la trei kilometri vest de primul sat, și am mers după ele. M-au dus printr-o vale sălbatică, plină de bolovani, până la o pădure unde se vedeau bine întipărite în pământul moale și, deci, am putut călări mai repede. Curând, i-am ajuns din urmă.

— Sidi, tocmai voiam să le spun să ne oprim să te așteptăm, spuse Halef. Dar ce-ai uitat?

Înainte să-i răspund, i-am aruncat o privire cercetătoare croitorului. Nu părea deloc curios să audă răspunsul meu.

— Am vrut să mă uit după *miridit*, fratele măcelarului, am răspuns. Ai auzit doar de la hangiu că acești doi frați sunt *miridiți*.

— Și ce ne interesează pe noi *miriditul* ăsta?

— Ne interesează foarte mult. Vrea să tragă asupra mea cu arma încărcată cu bucățele de plumb sau să mă ucidă cu barda haiducească.

— Știi tu asta?

— El însuși a spus-o, bunilor noștri prieteni care au vrut să ne lase să murim de foame.

Le-am povestit întâmplarea, dar nu le-am spus ce făcusem cu arma *miriditului*. În vreme ce povesteam, l-am privit țintă pe croitor. Făcu o figură sincer mirată și, la sfârșit, spuse:

— Effendi, dar ce fel de oameni sunt aceștia? Chiar există asemenea oameni fără nici un Dumnezeu?

— După cum ai auzit.

— O, Allah! Eu habar n-aveam de așa ceva. Dar ce le-ați făcut?

— Ai să afli mai târziu, dacă vei merge mai departe cu noi, căci nu vom rămâne în Usküb. Trecem repede călare

prin oraș și mergem mai departe spre Kakandelen și Prisrendi.

— Deci, spre locurile mele natale? Asta mă bucură foarte mult. Am aflat astăzi dimineață de la argați ce-ați pățit ieri. Și acum sunteți și astăzi amenințați cu moartea. Oricine s-ar speria de așa ceva!

— Poți să te desparți de noi!

— Nici nu-mi trece prin cap. Poate depinde doar de mine să ajungeți cu bine. Am să vă călăuzesc în așa fel, încât să nu vă găsească *miriditul*. O să trecem peste pășuni și peste porțiuni de drum deschise. Mai târziu o să coborâm în renumitul și rodnicul ținut Mustafa, care se întinde de la Usküb spre Sud-est, până peste Koprili, și unde se construiește noua cale ferată. Acolo n-avem decât teren deschis și, dacă vă convine, am să rămân călăuza voastră și după ce trecem de Usküb.

— Ne bucură nespus de mult acest lucru. După cât se pare, ai circulat până departe?

— Doar în această regiune pe care, însă, o cunosc foarte bine.

— Suntem străini și am auzit vorbindu-se despre un om căruia i se zice Schut. Cine-i acesta? am întrebat, în treacăt.

Piticul ridică sprâncenele și răspunse:

— Este un tâlhar renumit.

Privi temător în jur și adăugă:

— Nu-i bine să vorbim despre el. Are oameni peste tot... Chiar și în spatele următorului copac se poate afla unul.

— Prin urmare, are o bandă atât de numeroasă?

— Are legături peste tot, în orice sat și în orice oraș. Cel mai mare judecător și cel mai evlavios imam pot fi membri ai acestei bande.

— Și nu-i poate veni nimeni de hac?

— Nu. Legea de aici nu-i capabilă de așa ceva. Nu sunt un cunoscător al *Coranului*, al *Sunnei* sau al tălmăcirilor lor, dar am auzit odată că legile noastre ar fi atât de

întunecate și lipsite de precizie, încât exact acolo unde trebuie să fie aplicate fac mai mult rău decât bine. Judecătorul poate să dea unei asemenea legi orice fel de interpretare dorește.

— Din păcate, acesta este adevărul.

— Și cum să fie legea aici, la noi, unde nu se poate da nici o greutate, unde nimeni nu se plânge de ea? Ia-i, de exemplu, pe albanezi, pe arnăuți, schipetari, miridiți și toate națiile și semințiile, toate aceste neamuri având propriile legi, obiceiuri și drepturi. Este spațiul cel mai potrivit pentru un om ca Schut. Își bate joc de sultan și de slujbașii lui. Își râde de judecători, de autorități, de poliție și de soldați. Nici unul dintre aceștia nu-i pot face nici cel mai mic rău. Aici, fiecare sat trăiește în vrăjmășie cu satul vecin. Fiecare localitate are de reglat o altă hoție, o tâlhărie sau chiar o vendetă. Este un război continuu și, firește, aici, cel mai puternic și cel mai mare răufăcător deține supremația. Dar effendi, n-am spus nimic, absolut nimic. Sunt un om sărac și... nu vreau să fiu și mai nefericit decât sunt.

— Crezi cumva, că am să te trădez?

— Nu, ești prea nobil să faci așa ceva, dar pomii au urechi și aerul aude totul.

— În alte părți, nu s-ar putea întâmpla așa ceva.

— Dar ce, în alte localități, din alte țări, nu există tâlhari?

— Ba da, din când în când, dar numai pentru scurt timp, pentru câteva zile, căci legea are acolo putere să-i facă inofensivi.

— O, dar viclenia întrece deseori puterea!

— Atunci se luptă cu viclenie împotriva vicleniei. La noi, nici un răufăcător nu este atât de viclean, încât să nu fie învins în viclenie de vreun polițai. Dacă ar veni aici vreun polițai de-al nostru, l-ar da iute în vileag, pe Schut.

— Ei, aș! Schut ar reuși să-l cunoască mult mai repede decât acela pe el. Și atunci?

Mi s-a părut că micuțul croitor a pus un anume accent în tonul său. Mi-a sunat precum o ironie, s-au să mă fi înșelat eu?

— Ei, atunci agentul secret ar fi probabil pierdut, am replicat; dar ar veni alții în locul lui.

— Ar dispărea și aceștia ca el. Așa cum stau lucrurile pe aici, nu se poate ajunge la Schut. Cel mai bine este să nu se vorbească despre el și ar trebui să încheiem și noi această discuție. Atât de sărac cât sunt, tot mi-e teamă când mă gândesc la el. Câștig doar câteva parale și nu pot să agonisesc prea mult. Dar a trebuit să adun vreo câțiva piaștri, să-i dau celui ce face minuni și care mă va vindeca. Dacă mă calcă tâlharii și-mi iau rodul muncii, n-o să mai pot să-mi cumpăr leacuri, să mă vindec.

— Și omul acesta care face minuni, este cunoscut?

— În lung și în lat.

— Atunci, și sătucul tău este foarte cunoscut?

— Firește; poți să întrebi pe cine vrei.

— Ei, la drept vorbind, am auzit peste tot vorbindu-se de Weiza. Se pomenea și de numele unui renumit han care s-ar afla acolo, în apropiere.

— Cum se numește?

— Nu pot să-mi amintesc exact. Cred că era ceva cu cuvântul Kara.

Se uită la mine tăios. Am zărit privirea arzătoare pe care, din neatenție, o lăsă să-i scape. Dar, își reveni îndată, reluându-și chipul blând de mai înainte și spuse:

— Kara, Kara: hm! Nu pot să-mi aduc aminte. Dacă ai ști cuvântul întreg, poate mi-aș da seama la ce te referi.

— Poate, totuși, am să-mi amintesc. Kara ... Kara... Halef, ai auzit și tu numele acela; nu ți-l amintești?

— Karanorman? răspunse hagiul, care pricepuse exact ce vreau.

— Da, da, ăsta e. Karanorman-han! Știi ceva de asta, Afrit?

Păru să stea puțin pe gânduri, înainte de a răspunde.

— Da, acum știu la ce te referi. Dar nu este un han mare, ci mai degrabă un fel de ruină. Nu locuiește nimeni acolo. În urmă cu sute de ani, a fost un caravanserai, apoi un turn de pază pentru grăniceri, iar acum nu e decât o ruină. Dar ce se spune despre acel loc?

— Se spune că acolo s-ar afla Schut.

Figura-i blajină fu scuturată de un fior, ca și cum ar fi trebuit să-și stăpânească o mișcare bruscă, puternică. Apoi, mă privi în față, la fel de liniștit și blând ca mai înainte, și replică:

— Cred că ți s-au turnat verzi și uscate.

— Așa crezi?

— Da, căci eu cunosc foarte bine locul acela. Am fost acolo la orice oră din zi și din noapte, și n-am văzut niciodată absolut nimic, care să dovedească faptul că cele spuse sunt adevărate. Și nu se știe nimic despre asta în întreaga regiune. Pot chiar să afirm că în zona aceea nici nu prea se vorbește despre Schut.

— Are el grijă să nu-și ridice oamenii împotriva lui, exact acolo unde locuiește.

— S-ar putea să fie și așa. Văd, domnule, că ești un mare șmecher și te pricepi să cercetezi lucrurile temeinic. Asta s-ar putea, însă, să te ducă la pieire. Știi că acum te bănuiesc că îl cauți pe Schut?

— A! Dar cum ți-a venit ideea asta?

— Modul tău de a te comporta m-a făcut să cred asta.

— Ascultă, încep să-mi dau seama că și tu ești neobișnuit de perspicace. Și pe tine s-ar putea să te ducă asta la pieire.

— Glumești. Eu sunt un biet croitor; tu, însă, după câte am auzit, îi urmărești deja de mult pe adepții lui Schut și continui să-i urmărești. Cred că ești polițai, ba chiar unul din aceia foarte vicleni, despre care pomeneai mai înainte.

— Nu sunt așa ceva!

— Dar așa pare. Poate-l cauți pe Schut la Karanormanhan. Dar n-ai să ajungi până acolo.

— De ce nu?

— Pentru că ai să fii ucis, înainte de a ajunge acolo. Schut știe exact ce ai de gând. Ești sortit morții...

— Mai vedem noi!

— Ai să vezi că salvarea este imposibilă.

— Ei, îți repet: nu sunt nici un fel de slujbaș și nici un fel de polițai. Schut și oamenii lui să mă lase în pace.

— Dar să-i lași și tu pe ei!

Rostise aceste cuvinte pe un ton poruncitor. Vocea îi tremura și suna răgușit. Era foarte agitat. Piticul acesta, care se numea Afrit, „uriașul”, nu era cel drept care se dăduse; acum puteam să jur că așa stăteau lucrurile. Avea însă un talent extraordinar de a se preface. Uliul acesta mititel se pricepea de minune să se îmbrace în penele unei turturele. Probabil că era, totuși, acel Suef care trebuia „să mă livreze”.

Dar nici asta nu mi se părea posibil, căci însuși primarul îl cunoștea și îi știa și numele. Sau poate era numit „Suef” doar de către membrii frăției? Oare călătorea încolo și încioace, dându-se drept un croitor sărac și cinstit, ca să spioneze pentru tâlhari? Trebuia să fiu foarte atent cu el. I-am răspuns, deci:

— Eu îi las în pace. N-am avut nici o treabă nici cu frații Aladschy și nici cu ceilalți, până ce nu mi-au dat ei un motiv.

— Atunci, consideră că nu ți-au dat nici un motiv!

— Nu, dragul meu, asta n-o s-o fac. Pe cel care mi se așează în drum am să-l strivesc sub copitele calului, fie el Schut însuși. Dacă vrea să se măsoare cu mine, să încerce. Se va vedea care e mai bun.

Își înalță capul și-și întinse gâtul, de parcă voia să scoată un hohot de râs. Unul batjocoritor, unul foarte batjocoritor trebuia să fie — asta am văzut după figura lui. Dar, se stăpâni și spuse pe un ton de avertizare.

— Nici o autoritate a sultanului nu îndrăznește să facă ceva împotriva lui; chiar și armata e prea slabă. Și tu, un

străin, un singuratic, îndrăznești să-l ameninți?

— Și el este tot un singuratic ca și mine; și el este pentru mine un străin, așa cum sunt și eu pentru el. Dacă mă voi întâlni vreodată cu el, va decide pentru fiecare din noi puterea personală, agilitatea și șiretenia.

— Prin urmare, chiar ai de gând să-l cauți pe Schut.

— Ei, sunt prea mândru ca să tăgăduiesc.

— Aha! Și vrei să te lupți cu el?

— În funcție de împrejurări. Sunt străin, nu mă interesează persoanele și relațiile de aici; dacă există sau nu un Schut aici, dacă există un tâlhar în plus sau în minus — îmi e absolut indiferent. Dar vreau să-i adresez personal o cerere. Dacă se supune poruncii mele, atunci...

— Poate vrei să spui dacă îți ascultă rugămintea, domnule?

— Nu. Cel cinstit e mai presus decât ticălosul și trebuie să-i poruncească. Deci, dacă se va supune poruncii mele, mă voi despărți de el, fără să-i ating măcar un fir de păr. Dacă, însă, n-o va face, atunci, s-a zis cu Schut.

Am văzut cum i se zbătea pieptul mic și îngust. Era palid la față ca un mort. Era extrem de agitat, dar reuși să se stăpânească și spuse liniștit:

— Effendi, te porți de parcă ai fi invulnerabil și n-ai avea a te teme nici de o mie de Schuți.

— Chiar așa și e, am răspuns, plesnindu-mă cu mâna peste genunchi. Suntem patru bărbați! Avem o răfuială cu Schut. El și aliații lui trebuie să se teamă de noi, nu noi de ei. Am să-i spulber pe indivizii ăștia cu o singură lovitură de palmă!

Zicând acestea, am făcut și gestul, lovind violent aerul cu palma. Nu-mi trecuse prin cap să mă laud sau să fac pe fanfaronul. Nu urmăream decât efectul psihologic asupra lui. Voiam să-l fac să se înfurie, să-și piardă stăpânirea de sine și să se dea de gol. Dar flăcăiașul se pare că îmi era superior. Clipi voios spre mine și spuse:

— Dă-i înainte așa. Eu îți sunt prieten. L-ai primit cu prietenie și l-ai ospătat pe bietul croitor. Pentru asta îți sunt recunoscător și vreau să te feresc de neazuri, de aceea te-am avertizat. Tu, însă, nu vrei să mă asculți, și, deci, nu mai există nici o scăpare pentru tine. Ești străin de locurile acestea; eu, însă, cunosc țara cu totul altfel decât tine. Ți-am promis să te duc la Kakandelen; dar acum sunt convins că nu vei vedea niciodată în viața ta acest oraș, căci viața ți-e prea scurtă pentru această călătorie.

— În două, cel mult trei zile, voi fi acolo.

— Ba nu, vei fi în orașul morților!

— Știi tu asta cu precizie? O spui pe un ton de parcă ai fi omul de încredere al lui Schut!

— Nu cred că vorbești serios. O spun, pentru că am văzut din alte exemple că Schut nu este omul cu care se poate glumi.

— O, dar n-am de gând să glumesc cu cumnatul lui Deselim!

— Domnule, cine a trădat acest secret? strigă, pripit.

Ei, acum îl prinsesem — în ciuda uimitoarei sale viclenii și a talentului de a se preface. Îl cunoștea pe Deselim și știa că acesta era cumnatul lui Schut; se dăduse de gol. Dar nu l-am lăsat să-și dea seama că-l prinsesem, căci, de îndată ce ar fi știut acest lucru, nu-mi mai era de nici un folos.

— El însuși mi-a spus, am răspuns.

Îmi aruncă o privire întunecată care, însă, nu dură nici cât o clipă. Era o privire plină de ură. Știa că datorită mie își frânsese gâtul Deselim. Mi-am dat seama de asta, din privirea lui. Omulețul acesta smerit îmi era dușman de moarte.

— Înseamnă c-a fost tare neprevăzător, spuse, prietenos. Dar știe Deselim cu ce se ocupă cumnatul lui și că el este chiar Schut?

Aha, recunoștea că făcuse o greșeală și încerca acum s-o dreagă, făcând pe naivul.

— Firește că știe, altfel nu mi-ar fi spus, am replicat.

— Dar cum i-ai smuls această mărturisire?

— Prin viclenie.

— Pe Allah! Ești un om deosebit de periculos! Dacă aș fi eu Schut, te-aș omorî pe loc; dar pentru că sunt doar un biet croitor și un om cinstit, mă bucur că mai există și oameni deștepți care se pricep să-i păcălească pe cei răi. Dar, dacă știi asta, înseamnă că deții un secret foarte periculos pentru tine. Schut va trebui să poruncească să fi ucis, ca să se salveze.

— Aș! În ultima săptămână, cam mulți au poruncit să fiu ucis. Chiar ieri de două ori și alaltăieri și răsalaltăieri. Iar astăzi, *miriditul* vrea să mă ucidă cu plumbi sau cu barda haiducească!

— Cum ai îndrăznit să-l urmărești?

— I-am mai urmărit și pe alții!

— Dacă s-ar fi întors și te-ar fi văzut, erai pierdut!

— Nu eu, el!

— Să nu crezi asta! Este un *miridit*, un viteaz!

— Și ce sunt eu, ai să vezi chiar astăzi. Cât timp l-am urmărit, s-a aflat mereu în fața mea. N-aș fi putut să-i trag, oricând doream, un glonț în spate? Eu m-am aflat în puterea lui, sau el într-a mea?

— De data asta, l-ai avut în mână, dacă ești într-adevăr un bun trăgător; dar dacă vă veți revedea astăzi, ai să te afli tu în puterea lui.

— Asta n-o cred.

— O, precis! Te spionează și are să tragă asupra ta când i-o veni mai bine, fără ca măcar să bănuiești. Nici n-ai să apuci să-l vezi și ai să te și transformi într-un cadavru...

— Iar eu îți spun clar: dacă îndrăznește să-și îndrepte arma asupra mea, este pierdut!

— Domnule, Allah mi-e martor că ești tare arogant! strigă, furios.

— Asta nu e aroganță. Știu eu ce spun!

— Iar eu îți spun: chiar dacă gloanțele lui nu te vor atinge, dintr-un motiv sau altul, n-ai să scapi de barda lui.

Este as în aruncarea acesteia. Tu, însă, ai aruncat vreodată cu o bardă haiducească?

— Nu.

— Atunci ești pierdut. Și chiar dacă scapi de el, mai sunt și ceilalți, din mâna cărora ai scăpat ieri. Pot sta ascunși în spatele oricărui tufiș, pentru a te ataca pe neașteptate.

— Imposibil!

— De ce?

— Pentru că au plecat spre Engely. Și dacă ar fi pe aici, li s-ar vedea urmele; calul meu i-ar da de gol, sforăind, iar eu i-aș recunoaște de departe, căci ochii mei sunt de mulți ani obișnuiți cu pădurea.

El era, însă, absolut convins că, peste o oră, nu voi mai fi în viață; de aceea, era tare supărat că vorbeam cu atâta dispreț despre dușmanii mei.

— Repet, spuse, nimic nu te mai poate ajuta. Nu crezi nici când ți se spune adevărul!

— Nu cred, pentru că nu este adevărat! Să mergem. Ai să înveți să ne cunoști mai bine decât până acum. Dacă nu vreau eu, arma *miriditului* nici măcar n-o să funcționeze, oricât de mult s-ar strădui el.

— Asta înseamnă că știi să faci vrăji?

— Ei, aș! Nu pot mai mult decât alți oameni, dar am mai avut de-a face și cu alții de teapa acestui frate al măcelarului, și știu cum să mă apăr de el. Halef, dacă mă atacă, lăsați-l pe mâna mea. Voi nu trebuie să aveți nimic de-a face cu asta.

— Cum vrei, sidi, răspunse micuțul, indiferent.

Povârnișurile care duc spre platoul Fersely sunt acoperite cu pădure; platoul, însă, este format din pășuni și lanuri. Lăsasem în urmă brâul de copaci și călăream acum peste o porțiune de drum întinsă și lină care era acoperită cu iarbă. Din loc în loc, peisajul era întrerupt de câte un tufiș.

Deodată, am dat peste o urmă de cal, care venea din stânga și apoi continua în direcția noastră. Am oprit și am

început s-o cercetez, aplecându-mă din şa.

— Ce cauţi? mă întrebă croitorul.

— Vreau să văd cine a trecut călare pe aici, i-am răspuns.

— Şi cum ai să vezi asta?

— Am eu metoda mea, pe care tu n-o ştii. Văd că a fost *miriditul*. A trecut pe aici cam în urmă cu vreun sfert de oră.

— Este imposibil să afirmi aşa ceva!

— O, ba da, este foarte posibil. Firele de iarbă călcate în picioare îmi indică foarte exact timpul. Să mergem mai departe.

Acum trebuia să fiu atent în două locuri: la urme şi la croitor. Mi-am dat seama că este stăpânit de o anumită nelinişte. Avea o privire rătăcitoare dar şi foarte ascuţită. Se uita când în stânga, când în dreapta şi mi se păru că iscodea îndeosebi tufişurile pe lângă care treceam.

Să fi avut un anumit motiv? De aceea, am început să privesc urmele cu mai mare atenţie şi, curând, mi-am dat seama că *miriditul* îi lăsase călăuzei noastre nişte semne secrete.

Când la dreapta, când la stânga, câte o rămurică era frântă şi îndreptată în direcţia pe care trebuia s-o urmărim.

Se vorbiseră, fireşte, dinainte, şi crezuseră că le venise o idee grozavă. Ar fi trebuit să mă folosesc de ceea ce observasem, fără să scot nici un cuvânt; dar nu voiam ca acest croitor să-şi bată joc de noi, în sinea lui.

De aceea, când am dat iarăşi peste un asemenea semn, m-am oprit şi i-am spus lui Halef:

— Hagiule, vezi această ramură ruptă?

— Da, domnule.

— Oare cine o fi rupt-o?

— Vreo sălbăticiune.

— Nu putea fi decât o sălbăticiune înaltă şi ar trebui să-i vedem urmele.

— Dar iarba s-a îndreptat, deci nu mai putem vedea urma.

— În cazul acesta, pe semne că au trecut mai multe ore de când a fost ruptă ramura și, atunci, locul unde este ruptă, ar fi trebuit să fie uscat deja. Dar el e încă proaspăt și umed de sevă, ceea ce înseamnă că n-a trecut mai mult de un sfert de oră de când a fost ruptă.

— Și atunci, cine o fi rupt, și ce legătură are asta cu noi? De ce te interesează atât de mult această ramură?

— Pentru că îmi spune o întreagă poveste.

— O poveste? Sidi, știu că te pricepi mai bine decât oricine să citești urmele. Ei, acelea ale *miriditului* se văd clar în fața noastră, dar ce-avem noi de-a face cu ramura asta?

Croitorul ședea de-o parte și se uita la mine cu o privire ce se voia a fi liniștită. Dar unul dintre colțurile gurii lui era ușor întredeschis și puțin strâmbat într-o parte, ceea ce conferea figurii lui o expresie batjocoritoare, foarte greu de remarcat.

— Dacă nu știi ce-mi „povestește” această ramură, poate e mai deștept decât tine călăuza noastră, Afrit, i-am spus.

Croitorul făcu îndată o figură mirată și răspunse:

— Nu știu nimic și nu bănuiesc nimic, domnule; și nici tu nu știi nimic. Ce-ar putea povesti o astfel de ramură?

— Foarte multe.

— Da, predică deșertăciunea tuturor celor pământești. Doar ieri a înverzit și astăzi se ofilește și se usucă.

— Da, și prin asta vrea să-mi spună că și eu sunt sortit morții.

— Cum adică? Nu înțeleg.

— Ei, sunt convins că *miriditul* a rupt-o.

— De ce?

— Cu un scop precis. N-ai observat și alte ramuri care au fost rupte?

— Nu, domnule.

— Aceasta este a unsprezecea pe care am observat-o.

— Este o simplă întâmplare.

— Se poate ca, mergând sau călărind, să rupi, mai în joacă, mai în serios, o rămurică, dar să rupi unsprezece ramuri, și anume, unele pe stânga, altele pe dreapta, asta se poate întâmpla doar dacă ai un anumit scop.

— Aș vrea să cunosc și eu acel scop.

— Nu trebuie decât să fii atent. Probabil că o să mai observăm și alte astfel de ramuri și, atunci, ai să-ți dai seama că sunt îndreptate într-o anumită direcție.

— Firește, pentru că sălbăticiunea respectivă a alergat în direcția aceea.

— Nu e vorba de nici o sălbăticiune. Ramurile sunt rupte la înălțimea la care ajunge mâna unui călăreț. Atât de sus nu ajunge nici o căprioară și nici coarnele vreunui cerb nu ajung. Iar, pe deasupra, urmele *miriditului* duc exact în aceeași direcție.

— Dar, domnule, dacă ești atât de perspicace, spune-ne și nouă ce voia cu asta?

— Cunoști cumva vreun om pe care-l cheamă Suef?

Individul acesta, care susține cu atâta încăpățănare că este un biet croitoraș, avea o extraordinară stăpânire de sine, căci nici măcar nu tresări. Dacă n-aș fi observat umbra care se așternuse pe ochi când mă privi, aș fi putut foarte ușor să cred că m-am înșelat.

— Suef? răspunse. Numele l-am auzit, dar eu nu cunosc pe nimeni care să-l poarte.

— Mă gândeam că, dacă ești atât de cunoscut în această regiune, l-ai putea cunoaște pe omul la care mă refer.

— Nu-l cunosc; dar ce e?

— Un partizan al lui Schut. Ar fi trebuit să ne conducă astăzi până în bătaia puștii *miriditului*.

— Domnule, dar ce-ți închipui?

Acum, figura lui trăda, dacă nu spaimă, cel puțin îngrijorare; dar aceasta putea fi oricum interpretată.

— Știu, nu-mi închipui, am continuat. S-a hotărât ieri ca acest Suef să încerce să ne câștige încrederea și apoi să ne

atragă în cursă.

— Pari să fii atotștiutor, domnule!

— Sunt doar atent, nimic mai mult.

— De unde știi toate astea?

— Nu vreau să discut despre acest lucru. Sunt obișnuit să observ totul cu atenție și să-mi trag concluziile.

— Și chiar a apărut acest Suef?

— Nu. Firește, trebuia să se ofere să ne fie călăuză. Din fericire, însă, te-am întâlnit mai înainte pe tine și Suef și-o fi dat deci seama că nu mai poate ajunge la noi.

— Și ce legătură au toate astea cu ramurile rupte?

— *Miriditul* vrea să-i indice lui Suef în ce direcție să meargă.

— Înseamnă că *miriditul* încă nu știe că Suef nu e cu voi.

— Fără îndoială că nu. Spionul și trădătorul urma să ni se atașeze pe drum. Probabil că, din ascunzătoarea în care se afla, te-a văzut și și-a dat seama că nu mai avem nevoie de călăuză. Probabil că acum se furișează în spatele nostru.

Figura croitorului se luminează. Fusesse într-adevăr îngrijorat că s-ar fi dat de gol. Acum, însă, era liniștit, căci eu îmi închipuiam că acel Suef s-ar afla în urma noastră. Nici nu-i trecea prin cap că-l descoperisem, și așa și trebuia să-l las să creadă.

— Dar cred că, totuși, te înșeli, reîncepu el. Bănuiala ta e falsă.

— Cum așa?

— De ce ar fi avut nevoie *miriditul* să rupă ramurile? Trădătorul, Suef ăsta, i-ar fi recunoscut urmele. Dacă urmele sunt atât de clare, nu mai e nevoie de alte semne secrete!

— O, ba da! Pentru că s-ar putea să nu cunoască bine regiunea pe unde merge. Pământul poate fi tare și atunci nu rămâne nici o urmă; de aceea trebuie să mai existe și alte semne.

— Dar, aici, pământul e moale. Dacă ruperea ramurilor are într-adevăr scopul de care ai pomenit, atunci în zona

aceasta ar fi putut să renunțe.

— Ba nu, căci urmele s-ar fi putut șterge cumva. Ar fi putut trece și alții pe aici, înaintea noastră. Și, atunci, nu s-ar mai fi putut deosebi urma *miriditului*. Deci, a considerat aceste semne neapărat necesare. Dar nu ăsta-i lucrul cel mai important pentru mine.

— Te mai gândești și la altceva?

— Da, și m-ai înțeles greșit. Cu semnele acestea nu vrea să ne spună pe unde a trecut, ci pe unde trebuie să ne călăuzească Suef.

— Nu-i același lucru?

— În nici un caz. Sunt absolut convins că nu mai durează mult și direcția acestor semne se va despărți de urmele sale.

— Allah! Dar ce fel de cap ai! strigă.

Uimirea lui nu era simulată, ceea ce înseamnă că lovise în plin. Am răspuns, deci:

— Capul meu nu e mai bun decât al tău. Îmi închipui exact cum stau lucrurile. Parcă îl și văd pe *miridit* cum ne așteaptă aici și parcă ne văd și pe noi venind, călăuziți de trădătorul Suef. Dacă *miriditul* vrea să mă ucidă, trebuie să stea la pândă. Se va ascunde, deci, în spatele unui tufiș. Prin urmare, trebuie să fie sigur că nu ne abatem din drum. Pricepi?

— O, da!

— Deci, trebuie mai întâi să dea un semn, așa încât, de la un anumit punct, Suef să nu mai meargă pe urmele lui. Și acest semn îl vom găsi curând. Acum, să pornim mai departe!

În vreme ce puneam din nou caii în mișcare, croitorul spuse:

— Sunt foarte curios să văd dacă presupunerile tale sunt adevărate.

— Iar eu sunt convins că nu mă înșel. Știi cu precizie că, deocamdată, n-am de ce să mă tem. Abia atunci când direcțiile se vor despărți, va avea loc atacul prin

surprindere. Și așa cum ți-am dovedit că semnele acestea mi-au vorbit despre gândurile și intențiile *miriditului* și ale lui Suef, tot așa știu mai multe decât bănuiești. Schut nu-i deloc un flăcău foarte periculos în ceea ce mă privește.

Am trecut pe lângă multe alte ramuri rupte, le-am arătat croitorului și i-am dovedit că armăsarul *miriditului* își lăsase urmele foarte aproape de tufișurile respective.

Apoi, am ajuns în acel loc despre care îi spuseseam mai înainte. Urmele calului duceau spre stânga, în vreme ce ramurile rupte de la două tufișuri care se aflau unul lângă altul arătau direcția înainte.

— Vezi, iată punctul despre care ți-am vorbit, am spus: *miriditul* s-a îndreptat spre stânga, ca să se așeze la pândă; Suef, însă, ar trebui să ne conducă drept înainte, printre cele două tufișuri. Nu ești și tu de aceeași părere?

— Domnule, nu pot să-ți dau un răspuns. Gândurile tale mă depășesc.

— Dar, ți-am explicat totul foarte clar.

— Da, și totuși nu pot să-ți pricep raționamentul. Cred că te înșeli.

— Nu mă înșel.

— Și ce-ai să faci?

— Mai întâi, dacă acel Suef ar fi aici cu noi, aș porunci să fie biciuit în așa hal încât să nu se mai poată ridica.

— Ar primi ce-ar merita. Dar, din păcate, nu-i aici.

— În orice caz, se află în urma noastră. Aș avea mare chef să-l aștept.

— Se va feri să se lase văzut.

— Corect. Dar eu tot am să pun mâna pe el și atunci, își va primi răsplata.

— Foarte bine, domnule!

— Crezi că o sută de lovituri sunt suficiente?

— Nu. Dacă pui mâna pe el, să poruncești să fie biciuit până-și dă duhul, căci trădătorul e mai rău decât făptașul.

— Corect; dar cred că cincizeci sunt suficiente.

— Asta ar însemna să fii extrem de milos și îndurător cu el, domnule.

— Ține minte ce-ai spus și să nu mă rogi apoi să mă îndur de el; dar asta o să se întâmple mai târziu. Deocamdată avem de-a face cu prezentul.

— Dar, sidi, nu putem totuși să rămânem aici! mă avertiză Halef. Poate că *miriditul* nu se ascunde prea departe de locul acesta.

— Nu mă tem eu de asta. O să mergem mai departe, dar nu chiar în direcția indicată de ramurile rupte, ci puțin mai spre dreapta. În felul acesta o să lăsăm mai mult spațiu între el și noi. Eu am să rămân aici o clipă, dar am să vin repede după voi. Și încă ceva, Halef! Ia-ți arma în mână. Nu se știe ce se poate întâmpla. De *miridit* mă ocup eu singur. Dacă, însă, ai să-l vezi cumva pe acel Suef, să-i tragi îndată un glonț în cap.

— Am înțeles! zise Halef.

— Și pentru că bunul nostru Afrit nu este înarmat, trebuie să-l apărăm. Osko și Omar să-l încadreze între ei, iar tu să călărești chiar în spatele lui, ca să fii gata pregătit dacă se întâmplă ceva.

— Nici o grijă, effendi! Am să-l înhaț eu îndată pe Suef ăsta!

Hagiul mă înțelesese perfect. Eram convins că l-ar fi împușcat pe loc pe croitor, dacă acestuia i-ar fi trecut prin cap să fugă. Acesta, însă, îmi aruncă o privire cercetătoare, îngrijorată, și spuse:

— Effendi, nu vă faceți griji din pricina mea!

— Este de datoria noastră. Te afli cu noi și, deci, ești dușmanul dușmanilor noștri. Ei așa te vor considera. De aceea, trebuie să te luăm sub protecția noastră. Nu te îndepărta însă de tovarășii mei de drum, căci s-ar putea să pățești ceva și atunci nu mai suntem noi răspunzători. Numai lângă ei te afli în siguranță.

— Și tu nu vii cu noi?

— Mai rămân puțin în urmă.

— De ce?

— Din lașitate. Poate *miriditul* vă împușcă mai întâi pe voi, înainte să mă nimerească pe mine. Înainte!

Halef râse de răspunsul meu și îmi făcu un semn cu ochiul spre urmele lăsate de murgul *miriditului*. Ghicise că aveam de gând să merg în direcția lor.

Am așteptat până ce au trecut printre cele două tufișuri și apoi am pornit încet, spre stânga, pe urmele *miriditului*.

Firește, acum trebuia să fiu cu ochii în patru. Puteam să fiu găsit de *miridit* înainte de a-l observa eu.

De aceea, am preferat să mă îndepărtez puțin de urme, mai spre stânga, mergând paralel cu ele.

Tufișurile urmau unul după altul, la distanțe aproximativ egale între ele, cam de cincisprezece, douăzeci de coți. De câte ori ajungeam în dreptul unuia, mă opream și iscodeam precaut în spatele lui.

Deodată am auzit un fluierat strident. Venea din locul unde trebuiau să se afle tovarășii mei de drum acum. Oare cine-l scosese? Cumva Halef, ca să mă avertizeze sau să-mi dea un semn? Nu, semnul său ar fi fost altul. Sau poate croitorul? Să se fi înțeles cu *miriditul* să-i semnaleze apropierea noastră cu un astfel de fluierat? Ar fi fost o cutezanță prea mare din partea lui să dea un asemenea semnal, în condițiile în care știa că descoperisem întregul plan.

Nici nu se stinse bine fluieratul și am auzit, în fața mea, în spatele tufișului, de parcă cineva ar fi rostit cu jumătate de glas cuvântul „în sfârșit”. Am auzit tropăitul de copită, înfundat, din cauza pământului moale, și m-am ridicat în șa, pentru a privi peste tufișul lângă care mă oprisem.

Da, exact, l-am zărit pe *miridit* care se așezase pe iarbă lângă calul său și acum sări în șa. Se ridică și el în scări și privi în direcția noastră.

Trebuie să recunosc că își alesese un loc foarte bun, căci se potrivea minunat cu ceea ce avea de gând să facă. *Miriditul* putea să vină asupra noastră printre tufișuri,

repede ca gândul, și tot atât de repede putea să dispară în spatele lor. Apariția sa bruscă, neașteptată, trebuia să ne uluiască. Până să ne venim în fire, m-ar fi împușcat sau m-ar fi ucis cu barda, iar el s-ar fi aflat deja în siguranță, până ce tovarășii mei de drum, speriați, s-ar fi putut gândi să pornească în urmărirea lui.

Totul era, într-adevăr, foarte bine gândit, dar această socoteală nu avea și aprobarea mea, și, ca să le-o încurc, mi-am pregătit lasoul.

Această armă, care este atât de înspăimântătoare când se află în mâna unuia obișnuit s-o mânuiască, nu este, așa cum susțin unii, o armă americană. Toate popoarele nomade, care cresc vite, se folosesc de ea, fiecare în felul său: ungurul, rusul, turcmenul, mongolul, ostiael, chirghizul, cu toții o folosesc pentru a-și aduna vitele. De aceea nu mi s-a părut deloc că aș fi caraghios luând cu mine lasoul în călătorie. Am venit destul de des în contact cu nomazi și frânghia aceasta a mea împletită, lungă de aproape zece metri, mi-a fost de mare folos.

Am legat un capăt al lasoului de inelul rezemătorii șei. Voiam să-l prind pe *miridit*. Probabil că nu văzuse până acum un lasou și, cu siguranță, nu avea idee cum să se apere de o asemenea armă. Pentru a nu-i atrage atenția prea repede asupra intenției mele, n-am ținut lațul atârnat de braț, ci l-am agățat de ciochină. În mână, am luat ucigașul de urși. Era singura armă cu care puteam para barda. Era o acrobație pe care o poate încerca doar acela care este bine antrenat să pareze cu țeava armei *tomahawkul* azvârlit spre el, așa încât barda să zboare într-o parte, fără să producă vreo rană periculoasă, care ar putea fi urmarea unei parări nesigure. Nu este suficient doar să-ți dai seama, în timpul zborului armei, în ce loc va lovi barda, ci trebuie, în ciuda vitezei mari cu care arma vine, învârtindu-se, să alegi cu precizie locul în care să o lovești, căci altfel aceasta se înfășoară de țeava armei și-și nimerește ținta. Cel mai important lucru este să ții cu

ambele mâini arma cu care parezi, pentru că izbitura este foarte puternică și dacă nu este bine parată, atât barda cât și arma te pot lovi în față. Putere, antrenament și ochi ageri, acestea sunt condițiile necesare.

Situația se prezenta în felul următor: ședeam în așa fel pe cal, încât aveam în față mea direcția în care se aflau tovarășii mei de drum. În stânga mea se afla *miriditul*. M-am uitat spre el și mi-am dat seama că făcea eforturi să-i zărească pe călăreți.

Dintr-o mișcare pripită pe care a făcut-o, mi-am dat seama că era foarte nervos pentru că Suief nu urmase exact direcția pe care i-o indicase el. Dacă nu i-aș fi spus lui Halef să meargă spre dreapta, ar fi trecut mult mai aproape de *miridit*. Așa, însă, se mișcau acum la marginea câmpiei libere, ceea ce nu-i era deloc pe plac celui ce stătea la pândă.

Acum i-am văzut venind. Și el trebuie să-i fi zărit. Dar tufișurile care creșteau din loc în loc nu-i dădeau posibilitatea să-i deosebească între ei pe călăreți. Nu se putea convinge dacă eram și eu cu ei. Deoarece, însă, trebuia să fie sigur, se puse în mișcare, mai întâi încet și apoi mai rapid, până ce calul său ajunsese să alerge în trap.

L-am urmat, având în dreapta tufișurile și asigurându-mă să existe tot timpul un tufiș între noi. De fapt, acest lucru era inutil, căci întreaga lui atenție era îndreptată înaintea și nici nu-i trecea prin minte să se uite în spate.

Pământul moale atenua zgomotul loviturilor de copite ale armăsarului meu și, în afară de aceasta, zgomotul produs de propriul lui cal nu-i dădea nici un motiv să privească în spate.

Hotărârea trebuia luată în câteva secunde. Nu-mi era deloc teamă, cel mult mă îngrijora barda lui.

Mai avea de trecut doar de două tufișuri; trecu în goană pe lângă ultimul și ajunsese în câmpie, scoțând un strigăt ascuțit, cu intenția de a ne speria. Oprindu-și brusc calul, ridică arma să tragă, dar nu trase; nici măcar nu ținti, ci

scoase un al doilea strigăt, un țipăt de surpriză și supărare. Își dădu seama că nu mă aflu cu ceilalți.

Se opriă și ceilalți. Halef izbucni într-un hohot de râs.

— Ce vrei de la noi, omule? întrebă. Ce faci mutra asta de parcă ți-ai fi înghițit propriul cap, împreună cu plasture cu tot?

— Căinilor! scrâșni acesta din dinți.

— Ce, te-ai supărat? Pentru că nu-l vezi pe cel pe care-l cauți? Uită-te în spatele tău!

Miriditul se răsuci în șa și dădu cu ochii de mine. Mă aflu cam la cincisprezece pași în urma lui.

— Pe mine mă cauți? l-am întrebat.

Atunci își repezi calul spre mine, luă din nou arma și răspunse:

— Da, pe tine te vreau, diavole! Mă cunoști?

N-am făcut nici o mișcare, am dat doar afirmativ din cap.

— Tu l-ai ucis pe fratele meu. Trebuie să plătești cu sângele tău, sângele vărsat. Dar nu vreau să te împușc pe la spate, ci în față, bărbătește!

— Nu trage, căci suntem invulnerabili la gloanțe!

— Asta o s-o mai vedem! În iad cu tine!

Apăsă. Capsa pocni, dar lovitura nu porni.

— Vezi? am râs. Te-am avertizat. Acum, însă, ești al meu!

Am ridicat ucigașul de urși, ca și cum aș fi vrut să trag. Atunci, însă, el smulse barda de la cingătoare și urlă furios:

— Încă nu! Dacă flinta nu te atinge, te va nimeri barda!

Răsuci barda deasupra capului și o azvârli drept spre capul meu. De la o asemenea distanță mică, mi-ar fi crăpat țeasta, dacă greșeam pararea și cu un milimetru.

O clipă, doar o jumătate de clipă, i-am auzit vâjâitul. Parcă era un fluierat înfundat și totuși ascuțit. Cu ochii larg deschiși privisem mișcarea brațului *miriditului*. Am rămas înțepenit în șa, ținând arma cu ambele mâini. Apoi, am smucit brusc arma în sus, barda a lovit țeava și a sărit în lături. M-ar fi lovit direct în frunte.

Miriditului îi scăpă frâul din mâna stângă, atât de uluit era. Nu mai avea alte arme acum, decât pistoalele, iar de acestea n-aveam de ce să mă tem.

— Vezi că nici barda ta nu mă poate atinge? i-am strigat. Acum, însă, mă voi răzbuna eu pe tine. Fii atent!

Am îndreptat arma spre el. Asta l-a pus din nou în mișcare. A înhățat frâul, a dat pinteni calului și s-a repezit în goană spre câmpie, exact așa cum mă așteptam.

Am alergat spre Halef și i-am dat arma, căci acum mă incomoda. A luat-o, dar a strigat la mine:

— Repede, repede! Îți scapă!

— Răbdare! Avem timp. Acest bun și biet croitor Afrit trebuie să vadă și el o dată în viață un călăreț cu care Schut cu siguranță nu se poate pune. Veniți în galop după mine.

Un fluierat scurt și Rih al meu țâșni.

I-am pus frâul pe gât și m-am ridicat în scări, deși piciorul bolnav mă cam deranja.

Călărind, mi-am așezat lasoul pe cotul stâng, am înnodat lațul exterior și apoi am pus arcanul pe antebraț, ca să se poată desfășura normal. Lațul însă, l-am ținut în mâna dreaptă.

N-am mânat calul cu frâul și nici nu i-am dat pinteni. Istetul animal pricepuse exact despre ce era vorba.

Miriditul alergase mai întâi în linie dreaptă, ceea ce era o prostie din partea lui, căci așa fi putut să-l împușc foarte ușor, dacă intenționam asta.

Dar, pentru că în această direcție câmpul era foarte lat, a cotit apoi la stânga, unde se aflau tufișuri care îl puteau proteja și chiar salva.

Rih zbura, fără să-mi aduc nici o contribuție la aceasta, ca un excelent câine de vânătoare, și o luă chiar spre stânga, pentru a-i tăia calea murgului. Totuși, mi-am dat seama că zăbovisem ceva cam mult lângă Halef. Murgul era un alergător excelent, chiar dacă nu mi-aș fi dat armăsarul meu pentru cincizeci ca el. Cu toate acestea, eram sigur că am să pun mâna pe *miridit*, chiar dacă

ajungea la tufişuri înaintea mea. Dar nu trebuia să-i îngădui așa ceva. Acum puteam să mă folosesc de secretul armăsarului meu.

Îşi făcea deja impecabil datoria. Cu trei sărituri elegante a lăsat tot atâta spaţiu în urma lui cât lăsase murgul făcând patru salturi încordate. Dar saltul înainte al acestuia din urmă fusese prea mare; nu puteam să-l ajung din urmă decât cu ajutorul secretului.

Cine nu cunoaşte încă esenţa acestui secret, poate afla că fiecare arab care are un pur sânge îl învaţă un anumit semnal pe care călăreţul nu-l foloseşte decât atunci când vrea ca armăsarul să-şi folosească toate puterile.

Adevăratul alergător arab este capabil să se autodepăşească atunci când primeşte acest semnal. Aceasta se întâmplă de obicei numai în mod excepţional, în caz de pericol, atunci când doar viteza te mai poate salva.

Numai că acestea sunt adevărate curse ale morţii. Calul nu mai aleargă, ci zboară. Nici picioarele nu se mai văd, atât de mare este viteza. În acest moment îşi foloseşte călăreţul secretul şi, doar în câteva secunde, cal şi călăreţ devin un punct îndepărtat la orizont.

Acest semnal se numeşte secret, pentru că posesorul calului nu-l trădează niciodată. Nu-l încredinţează nici nevestei, nici fiului şi singurului moştenitor, nici celui mai bun prieten. Nu-l încredinţează decât pe patul de moarte, celui care cumpără calul şi devine astfel noul lui stăpân. Altfel, însă, secretul nu este trădat sub nici o formă.

Când l-am primit pe Rih în dar, mi s-a încredinţat, fireşte, şi secretul. Acesta constă în aceea că îi pun mâna între urechi şi-i strig numele, „Rih”. Am fost silit de câteva ori să mă folosesc de secret şi am obţinut un rezultat de necrezut.

Acum nu mă aflam în aşa mare pericol, încât să fiu îndreptăţit a folosi secretul pentru a mă ajuta, dar Halef urma să primească în dar armăsarul de la mine. Acesta,

deci, îmi mai aparținea doar puține zile și era, deci, scuzabil că doream să mai pot „zbura” o dată.

I-am pus mâna între urechile mici și am șoptit „Rih”.

A ciulit urechile; apoi a scos un zgomot, ca o tuse scurtă și adâncă, și apoi a țâșnit înainte... cuvintele nu sunt de nici un ajutor! Nici nu se poate descrie. Nu mai ședeam pe un cal, ci parcă zburam prin aer așezat pe o săgeată. Am ajuns la tufișurile spre care se îndrepta *miriditul* cu mult, mult înaintea lui. Erau mai bine de paisprezece lungimi de cal între mine și el. Prin urmare, își smuci calul și porni din nou să alerge pe câmpul deschis.

Am pornit după el, dar fără să mai forțez așa calul. Mângâindu-l cu blândețe pe gâtul strălucitor, i-am dat de înțeles că eram mulțumit de el și că putea acum să se oprească din zborul nebunesc. În câteva secunde, m-am aflat la două lungimi de cal în spatele *miriditului*.

— Oprește! îți poruncesc! am strigat.

Se întoarce și privi spre mine. Își pregătise deja pistoalele și trase spre mine. Am văzut după cum țintise că n-o să mă nimerească și am învărtit lasoul deasupra capului.

Miriditul își lovise deja înainte calul cu biciul, ca să-l îmboldească să alerge peste puterile lui. Acum aruncă, înjurând, pistoalele, scoase cuțitul și îl înfipse în carnea calului. Acesta gemu de durere și făcu o încercare de a alerga mai repede; dar, zadarnic.

Atunci am aruncat lasoul. În momentul în care lațul acestuia a plutit în aer ca un inel, deasupra capului călărețului, am oprit brusc calul și am tras înapoi. O smucitură, un strigăt, Rih rămase pe loc, murgul alergă mai departe, iar *miriditul* zăcea la pământ, cu lasoul strâns înfășurat în jurul brațelor și al corpului. Fusese smuls din șa și azvârlit la pământ.

Când am făcut cei câțiva pași spre el, am văzut că ținea ochii închiși. Își pierduse cunoștința. Eu, însă, am rămas în șa și mi-am mângâiat calul drept mulțumire pentru efortul

pe care-l făcuse. Armăsarul era foarte sensibil la asemenea gesturi de afecțiune. Și-a dat capul pe spate și a încercat să mă lingă cu limba, pe mână, dar n-a reușit. Atunci, a încercat să mă atingă cel puțin cu coada. Pentru ca să-i fac această bucurie, m-am aplecat în spate și am întins mâna în care mi-a aruncat de vreo zece ori coada, nechezând în același timp pentru a-și arăta mulțumirea.

După un timp, au ajuns lângă noi și tovarășii de drum. Cu această ocazie, m-am minunat cu câtă ușurință galopa bătrânul și ososul cal al croitorului, și ce poziție avea în șa micuțul și uscățivul flăcău! Cred că mârtoaga era un ipocrit la fel de mare ca și stăpânul lui.

— E mort? întrebă Halef, pe când se apropiau.

— Nu știu. Controlează!

Sări de pe cal și îl cercetă pe prizonier.

— Ei, domnule, flăcăul ăsta a adormit și el puțin. Poftim, iată barda lui.

Halef îmi întinse groaznica armă pe care o culesese de pe jos mai înainte. Coada era îmbrăcată în piele de pește; barda propriu-zisă avea o lucrătură veche și deosebit de fină. Pe una din părți se vedea o inscripție în limba arabă: „Am să-ți spun o vorbă”, iar pe cealaltă: „Să-ți fie de bine, rămâi cu bine!” Artistul care realizase această lucrare se pare că avea un spirit caustic.

— Ei, Halef, am întrebat, ce zici de Rih al nostru?

Hagiul trase adânc aer în piept și răspunse pe un ton entuziasmat, cu ochii strălucindu-i:

— Ce-aș putea să mai spun, sidi? I-ai șoptit secretul?

— Da.

— M-am gândit eu. La început a zburat ca o săgeată și apoi ca gândul. De la mine se vedea de parcă nu mai avea decât corp, căci picioarele îi dispăruseră. Mă și gândisem: numai el poate fi; numai el poate ajunge primul la tufișuri. Și iată, privește-l cum stă aici! Vezi vreo picătură de sudoare pe corpul lui?

— Nu.

— Sau spumă la bot?
— Nici acolo.
— Sau îl vezi cumva gâfâind? Îi tremură cumva carnea pe el?

— Nici gând de așa ceva.
— Da, stă atât de liniștit și de mulțumit de parcă abia s-ar fi trezit din somn. A fost o priveliște minunată, splendidă! Nici măcar profetul n-a avut un asemenea cal. Păcat că este armăsar și nu iapă! E singurul, dar chiar singurul lui defect. Am să-l răsplătesc în seara asta cu o bucată mare de turtă de porumb; e un mare amator de delicatese.

Și, adresându-se croitorului, întrebă:

— Ei, Afrit, făptură uriașă, nu simți respect față de acest cal?

— Este incomparabil. N-am mai văzut până acum unul ca acesta, răspunse cel întrebător.

Privea calul cu ochii unui cunoscător. Oare putea un croitor să privească astfel, să privească la fel ca un expert? Nu! În privirea lui se citea o lăcomie fățișă. Jinduia după acest armăsar. I se citea asta pe față, oricât de mult se străduia să se prefacă.

— Frumos! replică Halef, mulțumit de laudă. Dar ce zici de stăpânul lui?

— Merită să aibă un asemenea cal. Călărește bine.

— Bine? Omule, dar ce vorbă-i asta? Și tu călărești bine, dar în comparație cu el ești ca o broască așezată în spatele unui bou. Și cine te-a întrebat cum călărește? Eu cu totul altceva am vrut să spun. Nu s-a ținut strălucit de cuvânt?

— Da, asta recunosc, ce-i drept.

— Ce-i drept? Trebuie să recunoști, ești silit să recunoști. N-a dovedit că *miriditul* este doar un băiețandru pe lângă el, un tinerel care nu știe încă nici să-și încheie jacheta? Ce l-a mai păcălit! Ți-a trecut prin cap că-l va lua prin surprindere?

— Nu.

— Eu am știut imediat. Creierul tău e ca o turtă pe care a înnegrit-o și a uscat-o arșița și acum nu mai e bună de nimic. Ce uimit a fost *miriditul* când nu l-a văzut printre noi și ce speriat a fost când l-a zărit apoi în spatele lui! Și cu câtă siguranță l-a ochit! Și știi de ce nu s-a descărcat arma?

— Pentru că n-a luat foc.

— Nu, ci pentru că suntem invulnerabili la gloanțe. Ai priceput, croitorule amărât? Și apoi lovitura cu barda! Tu ai fi îndrăznit s-o parezi?

— Jur pe sufletul meu amărât că nu!

— Pe sufletul tău amărât n-ai să îndrăznești niciodată nimic, căci sufletul tău nu-i decât un lucru lung și neajutorat ca o rămă, care se zbate degeaba în tine ca să-ți transmită vreun gând isteț. Și apoi goana aceea nebună! Ai văzut vreodată cum se smulge un călăreț din șa cu o frânghie?

— Niciodată.

— Te cred. De fapt, n-ai văzut tu încă multe, multe altele la care ne pricepem. Ce-ar putea pune la cale Schut al tău împotriva lui effendi al nostru? Viclenia și vitejia noastră vor fi ca un șurub care se va răsuci în corpul lui!

— Schut al meu? Să nu mai spui asta!

— Dar i-ai luat apărarea!

— Nici nu mi-a trecut prin cap așa ceva!

— N-ai spus tu că ne este superior, că ne va distruge?

— Am spus asta doar din iubire pentru voi, să vă avertizez.

— Tot din iubire pentru tine îți spun și eu, ca altă dată să-ți ții gura. N-avem nevoie de avertismente. Știm noi mai bine ce-avem de făcut, căci ne cunoaștem puterile și-i cunoaștem și pe dușmanii noștri. În comparație cu noi, sunt ca firele de iarbă față de frunzele de palmier care își scaldă vârfurile în nori. Schut ăsta o să stea la picioarele noastre ca și *miriditul* care zace aici. Și îi vom mistui pe toți care-l servesc, tot așa cum tragi pe nas o priză de tutun.

— Hagiule, dar ce-am făcut de îmi vorbești așa aspru și furios?

— L-ai pus pe Schut mai presus de noi! Nu-i suficient? N-ai văzut încă, până acum, niște eroi vestiți. Acum, însă, ai în fața ta niște bărbați, niște eroi, care îi vor da lui Schut tot atâta atenție cât unei muște. O prinzi și o zdrobești cu palma!

Ca să pun capăt lăudăroșeniei micuțului hagi, care se aprinsese tot, l-am întrerupt.

— Când îl spionam pe *miridit*, am auzit un fluierat. Cine l-a scos?

— Croitorul aici prezent.

— De ce?

— A spus că ar fi văzut un câine alergând în spatele tufișurilor.

— Da, domnule, l-am văzut foarte clar, explică trădătorul, cu sollicitudine.

— Și ce te-a interesat pe tine animalul ăla?

— M-am gândit că se pierduse și puteam să-l luăm cu noi până în satul următor, de unde era probabil.

— Așa! Mi s-a părut că *miriditul* îți cunoștea fluieratul.

— Precis nu.

— De îndată ce l-a auzit, a sărit de la pământ și a încălecat.

— A fost o coincidență.

— Firește! Dar mi s-a părut că stabilise cu „Suef” ca acesta să-și anunțe sosirea printr-un fluierat. A fost o mare nerozie din partea lor, căci în felul acesta s-au trădat că erau în înțelegere. Sper să-mi pice în mână flăcăul, ca să-i atrag atenția ce prostie a făcut.

— Nu vrei să te uiți la *miridit*? Se mișcă.

Cel numit făcuse o mișcare cu piciorul pentru a-și schimba poziția. Am observat că deschisese ochii și se holba turbat la mine.

— Ei, l-am întrebat, cum îți place deznodământul aventurii tale?

- Fii blestemat! răspunse.
- N-ar ieși un cuvânt de binecuvântare din gura ta, și, totuși, m-am purtat bine cu tine.
- Cât de bine, numai eu știu!
- Și ce știi, mă rog?
- Că ai vrut să mă ucizi.
- Te înșeli. Dacă voiam să te ucid, mi-ar fi fost foarte ușor s-o fac; am avut astăzi destule ocazii.
- Înseamnă că ai intenții și mai rele cu mine.
- Cam ce-ți închipui tu?
- O, există diverse moduri de a-ți anihila dușmanul, chiar fără să-l ucizi!
- De exemplu, îl lași să se prăpădească încetul cu încetul, așa cum aveai voi de gând cu noi.
- Doar diavolul v-a ajutat să ieșiți de acolo!
- Nu, dacă acesta ar fi vrut să ne sprijine, mai bine am fi rămas în iad.
- Și totuși îl aveți pe dracul în voi, căci sunteți invulnerabili la gloanțe!
- Crezi că pentru asta ai nevoie de ajutorul diavolului? Asta poți s-o faci singur, fără ajutor străin. Trebuie doar să fii suficient de deștept și să mai fi și învățat ceva. Nu ne temem nici de gloanțele și nici de bucățelele tale de plumb cu care ți-ai încărcat arma.
- A, mi-ai luat flinta?
- Nu; atârnă de șa, iar murgul s-a dus cu ea cu tot.
- Și atunci de unde știi că am încărcat-o cu bucățele de plumb?
- Știu tot ceea ce trebuie să știu. Acum nu poți să te întorci acasă la Sbiganzy, ci trebuie să mergi după aliații tăi, așa cum ai stabilit cu ei.
- Eu? Unde trebuie să merg?
- Știi tu exact. N-au plecat spre Engely?
- Cine ți-a spus asta, domnule?
- Am visat. Am văzut în vis cum ședeai acolo pe înălțime, așteptându-i. Ai coborât de pe cal și i-ai căutat ca

să le spui că am pornit târziu la drum. Apoi ați plecat împreună. Tu, însă, te-ai despărțit curând de ei ca să vii aici, unde Suef trebuia să ne dea pe mâna ta.

— Suef! strigă speriat.

Îl caută cu privirea pe croitor și îl găsi. M-am prefăcut că nu am observat semnul prin care micuțul îl avertiza să tacă. Acest semn păru să-l liniștească pe *miridit*, căci întrebă:

— Cine e Suef?

— Prietenul tău.

— Nu cunosc nici un Suef.

— Ei, poate ai să-l recunoști atunci când, sper, am să poruncesc să fie biciuit sub ochii tăi. Te-ai înțeles cu tovarășii tăi că, dacă nu te duci după ei, înseamnă că m-ai ucis; dar, dacă vei da totuși greș, vei pleca să-i întâlnești. Ai dat greș. Vrei să pleci?

Nu prea știa cum să interpreteze cuvintele mele, totuși, întrebă pe un ton morocănos:

— Nu pot să-mi închipui de unde știi toate astea; dar nici n-am nevoie să știu. Scurteaz-o și ucide-mă!

— De ce să teucid?

— Pentru că am atentat la viața ta.

— Țăsta nu-i un motiv pentru mine, căci eu sunt creștin și nu plătesc răul cu rău.

— Deci nu cunoști legea vendetei?

— O cunosc.

— Atunci știi că, atâta timp cât sunt în viață, va trebui să mă străduiesc să teucid?

— Știu.

— Și cu toate acestea nu mă ucizi?

— Nu. M-am apărat împotriva ta și n-ai putut face nimic. Țăsta-i suficient. Noi creștinii nu răzbunăm sângele cu sânge; de aceea, la noi, crima este un delict care merită moartea. Pe tine, însă, te silește să comiți crima, legea vendetei; de aceea, nu pot să-ți port pică pentru că vrei să respecti legea.

Mă privi ca prin vis. Nu pricepea ce-i spun.

— Dar, am continuat, chibzuiește dacă merit să mi se aplice legea vendetei. Eram închis, trebuia să mă eliberez. Trebuia să trag și nu știam că fratele tău era cel de ședea acolo sus. El singur poartă vină că l-a nimerit glonțul meu. Știa doar că avem armele la noi. A fost o mare nechibzuință din partea lui să se așeze acolo sus.

— Domnule, cuvintele tale conțin multe picături de adevăr!

— Și de ce voia să mă lase să mor de foame? Ce-i făcusem eu? Îl jignisem, îl rănisem, îl furasem, îl jefuisem? Nu. Am venit doar să mă interesez de Schut. Putea să-mi dea sau putea să nu-mi dea informațiile și atunci aș fi plecat liniștit. De ce a vrut să fie dușmanul meu?

— Pentru că prietenii lui sunt dușmanii tăi și pentru că vrei să-l distrugi pe Schut.

— Dar nu vreau așa ceva.

— Îl cauți și l-ai ucis pe cumnatul lui, Deselim. Ești osândit de legea vendetei și de ea vei pieri.

— Nu l-am ucis pe Deselim. Mi-a furat calul, s-a prăbușit de pe acesta și și-a frânt gâtul. Sunt eu criminalul?

— Trebuia să-l lași să fugă! Dar tu l-ai urmărit, gonind nebunește.

— A, deci sunt osândit de legea vendetei, pentru că n-am permis să-mi fie furat calul? Ascultă, v-am stimat, căci am crezut că sunteți niște bărbați viteji și cu inima deschisă. Acum, însă, văd că sunteți niște nemernici lași și vicleni. Sunteți hoți, hoți jalnici și apoi când sunteți fugăriți, ca să vi se ia prada înapoi, spuneți că suntem osândiți de legea vendetei. Meritați să fiți scuipați. Rușine, diavole! Schut al vostru nu-i pentru mine acum decât un nemernic jalnic și toți care-l slujesc sunt mișei deplorabili, de care nici nu-mi pasă. Ridică-te și cară-te! Nu mă tem de tine. Poți să tragi în mine de câte ori vrei. Halef, desfă-i lasoul din jurul corpului!

— Sidi! strigă hangiul speriat. Ai înnebunit?

— Nu. Desfă-l!

— N-am să fac asta!

— Vrei s-o fac eu? Nu m-a împușcat pe la spate, ci m-a înfruntat deschis. Înainte de a trage, mi-a ținut și o cuvântare, timp în care aş fi putut să-l ucid, dacă voiam. Nu este un asasin și deci nu vreau să mă port cu el ca și cum ar fi. Desfă lasoul!

Halef se supuse acum și îl dezlegă pe *miridit*. Acesta se ridică de la pământ. Dacă ne-am fi așteptat s-o șteargă cât mai repede, ne-am fi înșelat. Se întinse și-și îndreptă brațele care îi fuseseră strâns legate de corp și apoi păși spre mine.

— Effendi, spuse, nu știu cum să interpretez purtarea ta.

— Ți-am spus doar!

— Sunt liber?

— Și poți să pleci unde vrei.

— Și nu-mi pretinzi nimic, absolut nimic?

— Nu.

— Nici măcar promisiunea de a te cruța?

— Nici nu-mi trece prin cap!

— Dar trebuie să te ucid!

— Încearcă, n-ai decât din partea mea!

— Știi foarte bine că în seara asta trebuie să plec după tovarășii mei.

— Știu și n-am nimic împotriva s-o faci.

— Știi și unde mă așteaptă?

Am văzut pe chipul lui semnele unei lupte interioare. Mândrie și blândețe, ură și înduioșare, se luptau una cu alta. Apoi spuse:

— Ai să mă consideri un laș, dacă accept să mă eliberezi?

— Nu. Și eu aş face la fel și mă consider totuși un om curajos.

— Bine, atunci am să accept să-mi dăruiești viața. N-o să mă acuze nimeni că am primit să fiu eliberat de ucigașul fratelui meu, pentru a renunța la răzbunare. Legea

vendetei rămâne valabilă între noi, dar va înceta deocamdată. Văd barda mea aici jos. Am s-o ridic și am să ți-o dau, deși pe drept, este captura ta. Știi ce înseamnă asta?

— Nu.

— Este semnul că legea vendetei va înceta deocamdată. De îndată ce-mi dai înapoi barda, ea va fi din nou valabilă.

— Deci, atâta timp cât voi păstra barda, lupta dintre noi încetează?

— Da. Vrei s-o iei?

— O iau.

— Încotro a fugit calul meu?

— Uite-l acolo, lângă tufișurile acelea; paște.

— Atunci, plec. Effendi, ți-aș întinde cu plăcere mâna, la despărțire, dar pe a ta se află sângele fratelui meu. N-am voie să te ating, decât pentru a te ucide. Rămâi cu bine!

— Mergi cu bine!

Plecă. De la distanță se mai întoarce o dată și ne făcu un semn, apoi încălecă și plecă.

Barda o am și astăzi. Legea vendetei mai doarme încă și nici nu se va mai trezi vreodată.

Micuțul croitor urmărise cu o atenție încordată această întâmplare. Se putea citi pe fața lui că, în ciuda celor ce afirmasem mai înainte, era absolut convins că-l voi ucide pe *miridit*. Dacă era mulțumit sau nu, de felul cum evoluaseră lucrurile, nu mi-am putut da seama după figura lui, care nu exprima altceva decât cea mai mare uimire.

Halef era vizibil nemulțumit. I-ar fi făcut o mare plăcere dacă i-aș fi trasat sarcina să-i tragă *miriditului* cincizeci de lovituri de bici și apoi să-l las să fugă. Dar, în afară de josnicia unei astfel de purtări, mi-aș fi câștigat un dușman de moarte de două ori mai înverșunat, pe când acum nu mai aveam de ce să mă tem de el.

Pentru că hagiul nu îndrăznea să-mi facă reproșuri, își vărsă toată „drăgălășenia” pe croitor.

— Ei, tu om al acelor și-al aței, ce stai aici așa și te holbezi de parcă ar ploua cu cămile? De ce te minunezi așa?

— De effendi.

— Și eu.

— Putea să-l ucidă.

— Și pe tine!

— Pe mine? De ce?

— Am să-ți spun când o veni vremea.

— Dacă m-ar fi ucis, ați fi rămas fără călăuză.

— Mare păcat ar fi fost!

— Și cine știe ce vi s-ar fi putut întâmpla pe drum!

— Ei, nimic rău, ca și când ai fi fost și tu de față. Cunoști legea răzbunării omorului așa cum se aplică ea aici?

— Da, o cunosc.

— Și chiar este adevărat că acum conflictul s-a aplanat?

— Foarte adevărat, până când barda va fi înapoiată...

Asta, însă, nu depinde decât de răzbunătorul omorului, de nimeni altcineva.

— Ce vrei să spui?

— De pildă, vă poate ataca prin surprindere, ca să vă jefuiască și să vă ucidă. Prin urmare, nu vă va ucide ca să răzbune omorul, ci ca să vă jefuiască.

— Mare e Allah, dar cinstea voastră, a celor de aici, tare mică e, replică Halef. Ce câștigă vecinul meu, dacă-i promit că n-o să-i fur dovlecii și, noaptea următoare, mă duc și-i fur pepenii? Sunteți cu toții niște ticăloși!

Le-am întrerupt discuția cu o întrebare:

— Cât mai avem până la Fersely?

— Cam o oră.

— Atunci putem să facem un popas acolo, să ne răcorim. E vreun han pe acolo?

— Da, îl cunosc pe hangiu.

— Și unde propui să petrecem noaptea?

— La Kilissely; îl cunosc și pe hangiul de acolo.

— Cât e până acolo de mers?

— De la Fersely, cam patru ore bune.

— Dar, de ce alegi exact satul acesta?

— Este un sat foarte frumos și se află pe câmpia Mustafa, unde găsești din plin și foarte ieftin tot ce-ți pofteste inima.

— Și de acolo până la Usküb cât de departe e?

— Opt ore.

Croitorul, în calitate de călăuză, o luă înainte, și nici măcar nu părea să-i pese de noi. Întrucât Osko și Omar se aflau chiar în spatele lui, am putut să discut cu Halef despre el, fără să ne audă.

— Sidi, întrebă curios hagiul, și tu crezi că el e acel Suef?

Am dat doar afirmativ din cap și Halef continuă să mă întrebe, trăgându-mă într-o parte:

— Te ții de cuvânt în legătură cu cele cincizeci de lovituri de bici?

— O să le primească, dar nu acum.

— Și chiar le merită din plin. M-am mirat foarte tare că i-ai povestit atât de multe, deși știai că ne este dușman.

— Am făcut-o cu intenție.

— Da, ai tu întotdeauna intențiile tale ascunse. Vezi lucrurile mult mai clar decât noi și de aceea te-ai prefăcut acum că ai încredere în croitor. Eu, însă, l-aș fi biciuit de l-aș fi lăsat lat.

— Și ai fi cules doar roade proaste. Atâta timp cât se află cu noi, vom avea informații în legătură cu ceea ce au de gând cu noi complicitii lui. În noaptea asta, vor da un atac pe care-l consideră ca fiind ultimul, căci își închipuie că vor avea succes. În noaptea asta vor să ne ucidă. Cum vor proceda însă, nu știu încă.

— Dar o să aflăm.

— Firește! Și chiar de la croitor. Trebuie să fim cu ochii pe el, în secret, fără să-și dea seama, căci altfel o să fie foarte atent. Și, după modul cum va acționa, o să ne putem da seama ce anume se va întâmpla.

— Atunci, am să stau cu ochii larg deschiși.

— Chiar vreau să te rog asta, căci nu pot să mă ocup singur de toate. Din cauza piciorului bolnav, voi fi din nou nevoit să nu părăsesc odaia. Ceea ce se întâmplă afară va trebui să urmăriți voi trei. În primul și în primul rând, trebuie să aflăm unde se află frații Aladschy, Barud și ceilalți, când și unde vor vrea să stea de vorbă cu croitorul și când, unde și cum intenționează să ne ucidă.

— Sidi, sunt cam multe de făcut! Vor fi și frații acolo? Doar au plecat spre Engely!

— Din Engely și până la Kilissely pot să folosească drumul Istib-Usküb. Vor ajunge acolo înaintea noastră. Trebuie neapărat să le descoperim ascunzătoarea. Deocamdată nu putem să ne întocmim un plan exact și trebuie să vedem cam ce condiții sunt pe-acolo. În primul rând, însă, nu avem voie să-l scăpăm din ochi pe croitor.

— Perfidul ăsta! Și ce om de încredere și cinstit părea! Oare din ce motiv o fi venit în ținutul ăsta, sidi?

— Cred că este unul din oamenii de încredere ai lui Schut și a primit o misiune importantă.

— Ei, o să aflăm noi, sidi. Deocamdată, putem să ne bucurăm că am scăpat de unul dintre dușmani.

— Te referi la *miridit*?

— Da. În orice caz, ăsta n-o să mai vină în seara asta.

— Iar eu îți spun c-o să vină precis.

— Ca să-i ajute pe cei doi Aladschy?

— Din contră, ca să ne ajute pe noi împotriva lor.

— O, asta n-o mai cred!

— Dar eu cred. Este *miridit*, și încă unul brav. Îmi este dușman doar pentru că glonțul meu l-a ucis din întâmplare pe fratele lui, nu din cauza lui Schut. Vreau să spun că acum ne respectă și urăște comportamentul perfid, veninos al celorlalți. Știe că i-am dăruit viața. Ce om nu ține la viața lui? De aceea, se simte dator față de noi.

— Dar pe ceilalți nu i-ai cruțat? Ei ți-au mulțumit?

— Nu, dar aceia sunt niște ticăloși. Dacă ar fi avut caracterul lui, sinceritatea lui, de mult n-am mai fi avut treabă cu ei. Sunt absolut convins că va veni și, poate, prezența lui ne va fi de ajutor.

Așa după cum spusese croitorul, am ajuns în circa o oră la Fersely. Era un sat despre care nu se poate spune nimic deosebit. Ne-am oprit la han și am mâncat ceva: lapte acru cu turtă de porumb. Au fost adăpați și caii.

Mi-a bătut la ochi faptul că, atunci când satul ne-a apărut în față, croitorul s-a grăbit s-o ia înainte, ca să comande ceva răcoritor pentru noi, așa cum pretindea. Halef îmi aruncă o privire, ridică din umeri și întreabă:

— Știi de ce?

— Vrea să-i spună hangiului să nu-l numească Suef ci Afrit.

— La fel m-am gândit și eu. Dar atunci, înseamnă că s-a înțeles dinainte și cu hangiul nostru din Sbiganzy!

— Poate acolo e cunoscut sub numele de Afrit.

— Sau poate hangiul n-a fost totuși corect cu noi.

— Și asta e posibil, dar nu cred. După ce am mâncat, am pornit mai departe și am ajuns curând, coborând din partea vestică a platoului pe câmpia Mustafa, de care am vorbit mai înainte, pe care drumul durează mai multe ore, și în lung și în lat. Printre lunci roditoare, de unde recolta fusese deja strânsă, se mergea pe drumul care duce de la Engely spre Komanova și, după patru ore, ne-a apărut în față Kiliasey.

Nu era o regiune romantică, dar era fermecătoare. Nu erau munți, dar mult mai plăcute ni s-au părut pădurile de foioase care se aflau de ambele părți ale drumului. Am trecut printre minunate livezi, unde se coceau fructele din țările meridionale. Ogoare bogate, de pe care fusese culeasă recolta, se întindeau în dreapta și stânga și, când ne-am apropiat de sat, am zărit un eleșteu mare în a cărui apă cristalină se oglindeau copacii dintr-o grădină uriașă. Grădina aparținea unei clădiri a cărei înfățișare în formă de

castel, în această țară a țăranilor sărmani, părea foarte impunătoare.

— Ce clădire este aceasta? L-am întrebat pe croitor.

— Este un castel, a răspuns.

— Cui aparține?

— Hangiului la care vom înnopta.

— Dar castelul acesta, după cât mi se pare, nu este un han.

— O, nu.

— Dar, ne-ai vorbit despre un han!

— M-am gândit că e totuna dacă-i spun han sau conac. Îl cunosc pe stăpân. Primește cu cea mai mare plăcere oaspeți și se va bucura să-l vizitați.

— Și cine este el?

— Un turc din Salonic, care s-a stabilit aici. Îl cheamă Murad Habulam.

— Cum arată?

— E cam de vârstă mijlocie, înalt, cam uscățiv și nu poartă barbă.

Nu simțeam nici un fel de simpatie față de un turc înalt, uscățiv și fără barbă. Nu-mi puteam închipui un turc cumsecade, înțelept, cinstit ca pe unul care arată ca un schelet și avusesem ocazia să-mi dau seama că, în împărăția otomană, trebuie să te ferești de cel ce depășește înălțimea medie, e uscățiv și, pe deasupra, nici nu poartă barbă. Probabil că nu aveam o figură prea încântată, căci croitorul mă întrebă:

— Nu ești de acord să vă duc la el?

— Nu, căci mi se pare o necuviință ca cinci bărbați să ceară găzduire unuia total necunoscut.

— Dar nu voi cereți, ci el este acela care vă invită.

— Ăsta-i un lucru nou pe care-l aud!

— Adică, vreau să spun că îi face mare plăcere să primească oaspeți. Eu vin deseori pe la el și mi-a poruncit să-i aduc în vizită străini, căci n-are de ce se rușina față de ei... îi plac străinii și este un om învățat și plimbat prin

lume, ca și tine. O să vă simțiți foarte bine împreună. Și, pe deasupra, este atât de bogat, încât ar putea primi în gazdă zece și chiar douăzeci de oaspeți.

Un om foarte învățat și umblat prin lume! Era tentant. Și ca să mă dispună și mai mult, croitorul adăugă:

— Vei vedea o locuință splendidă, cu harem, parc și tot ceea ce poate să aibă un om bogat.

— Are și cărți?

— O întreagă colecție mare.

Am lăsat deoparte toate îndoielile și l-am trimis pe „croitor” să ne anunțe.

În vreme ce flecăream cu Halef despre putred de bogatul și învățatul turc și îmi exprimam bănuiala că nu mai aveam nevoie de prezentare, căci sosirea noastră fusese deja anunțată de frații Aladschy.

Călăream foarte aproape de marginea eleșteului, când o luntre care plutea pe suprafața acestuia, se apropie direct de noi. Înăuntru ședea o tânără fată care trăgea la vâsle din toate puterile.

Purta veșmântul bulgăroaicelor necăsătorite. De sub basmaua roșie pe care o purta pe cap, îi atârnau două cozi grele de păr negru.

Probabil că se grăbea foarte tare, căci, fără să lege mai întâi luntrea, sări și vru să treacă repede pe lângă noi. Straiul ei roșu, graba sau poate altceva îi speriasc calul lui Halef; calul hagiului sări în lături, făcu o săritură înainte, lovi fata cu copita și o trânti jos.

Armăsarul meu se sperie și el puțin și se cabră. Bulgăroaica vru să se ridice, dar se răsuci invers, ajunse sub picioarele calului meu și dădu un țipăt de spaimă.

— Stai liniștită! Sperii caii! am strigat. Stai liniștită pe loc!

Armăsarul mai tropăi puțin, dar n-o atinse și acum fata se putu ridica. Vru să fugă, dar i-am poruncit:

— Stai! Așteaptă o clipă! Cum te cheamă?

Se opri și se uită în sus spre mine. Avea chipul unei adevărate tinere bulgăroaice: dulce, rotund și plin, cu un nas mic și ochi blânzi. După cum era îmbrăcată, se vedea că e săracă; mergea desculță. Probabil că fusese rănită de calul lui Halef, căci își târa un picior.

— Anka mă cheamă, răspunse.

— Ai părinți?

— Da.

— Frați și surori?

— O, mulți!

— Și un iubit?

O roșeață intensă se așternu pe chip, dar răspunse, totuși, repede.

— Da, unul grozav!

— Cum îl cheamă?

— Ianik! E argat.

— Deci, amândoi sunteți săraci?

— Dacă aveam avere, eram de mult nevasta lui. Dar strângem bani.

— Și câți vreți să strângeți?

— Eu o mie de plăștri și el tot o mie.

— Și, după aceea, ce vreți să faceți?

— Vrem să mergem în apropiere de Usküb unde trăiesc părinții mei și ai lui și să luăm în arendă o grădină. Tatăl lui e grădinar, la fel ca al meu.

— Ei, și cum stați cu economiile? Ce sumă aveți?

— Cam puțin, domnule. Simbria mea este foarte mică și trebuie, din când în când, să-i mai dau și tatălui câte ceva, care are și el grădina luată în arendă.

M-am bucurat să aud așa ceva. Bulgăroaica părea tare sinceră și de treabă. Îi trimitea câte ceva și tatălui din amărâta ei de simbrie, deși în felul acesta știa că-și amână fericirea mult visată.

— Ești rănită? am întrebat.

— M-a lovit calul.

Se pare că nu o lovise foarte rău, căci acum ședea bine în picioare; eu, însă, am băgat mâna în buzunar, am scos o nimica toată, probabil cincizeci sau șaiszeci de plăști și i-am întins fetei.

— Trebuie să te duci la doctor și la spițer, Anka, să-ți vindeci rana. Uite, ia banii ăștia, să ai cu ce plăti.

Vru să-i apuce rapid, dar își trase mâna îndărăt și spuse:

— Nu pot să-i iau.

— De ce nu?

— Poate n-am nevoie să merg la doctor și la spițer; deci, nu pot să iau nici banii.

— Atunci, primește-i ca pe un dar din partea mea!

Făcu o mutrișoară uluită și întrebă stingherită:

— Dar, pentru ce? Doar nu ți-am făcut nici un serviciu.

— Nici nu trebuia, dacă este un dar. Pune-i lângă economiile tale — sau trimite-i tatălui tău, care s-ar putea să aibă nevoie de ei.

— Bun cuvânt ai rostit, domnule. Voi trimite banii tatălui meu. Are să se roage la Maica Domnului pentru tine, chiar dacă ești musulman.

— Nu sunt musulman, sunt creștin.

— Atunci, mă bucur și mai mult. Eu sunt romano-catolică și logodnicul meu la fel.

— Ei, să știi că eu am fost la Roma și l-am văzut pe Sfântul Părinte înconjurat de înalți cardinali.

— O, dacă ai putea să-mi povestești și mie!

Această dorință, deși oarecum dictată și de curiozitatea specific feminină, venea totuși dintr-o inimă bună. Se putea citi asta în ochii ei strălucitori.

— Aș face-o cu plăcere, dar probabil că n-o să te mai revăd.

— Ești străin de locurile acestea, după cum văd. Unde ai să stai?

— La Murad Habulam.

— Sfântă Fecioară! strigă, speriată.

Se apropie iute, apucă de cureaua de la scară și mă întrebă cu voce înfundată:

— Ești cumva acel effendi care este așteptat aici, împreună cu trei însoțitori?

— Effendi sunt și am și trei însoțitori. Dar dacă sunt așteptat asta n-am de unde să știu.

— Vii de la Sbiganzy?

— Da.

— Atunci, tu ești acela.

Și, ridicându-se pe vârfurile picioarelor, îmi șopti și mai încet ca înainte:

— Păzește-te!

— Poți să vorbești tare, Anka. Acești trei bărbați pot să audă totul; sunt prietenii mei. De cine trebuie să mă păzesc?

— De Murad Habulam, stăpânul meu.

— A, ești în slujba lui?

— Da, și Ianik la fel.

— Ai vreun motiv ca să mă avertizezi?

— Vor să atenteze la viața voastră.

— Asta o știu deja. N-ai putea să-mi spui în ce fel vor s-o facă?

— Încă nu. Am tras cu urechea și Ianik la fel. Am auzit câte ceva din care ne-am dat seama că va fi rău de voi.

— Vrei să fii protectoarea mea?

— Cu drag, cu mare drag, căci ai aceeași credință ca și mine și l-ai văzut și pe Sfântul Părinte. Am să te protejez, chiar dacă stăpânul meu ne va alunga pe amândoi!

— Dacă are s-o facă, o să am eu grijă de voi.

— Chiar așa, effendi?

— Îți dau cuvântul meu.

— Înseamnă că ai să-l respecti; doar ești creștin. Acum nu pot să-ți mai spun nimic, căci nu mai am timp; trebuie să mă duc la bucătărie, pentru că stăpâna a plecat în vizită la Usküb. A fost nevoită să plece îndată ce a venit vestea sosirii voastre. Păziți-vă de Humun, servitorul, care este

omul de încredere al stăpânului și care mă urăște pentru că îl iubesc pe Ianik și nu pe el. O să stați în turnul bătrânei mame și o să am grijă să primiți vești. Dacă n-o să pot veni chiar eu, am să-l trimit pe Ianik; puteți avea încredere în el.

Spusese toate acestea în mare grabă și apoi plecă alergând.

— Domnule, ce-am auzit! spuse Osko. Ce pericol ne pândește! N-ar fi mai bine să mergem la han?

— Nu. Și acolo vom fi la fel de amenințați, fără să ne putem apăra. Aici, însă, avem ajutoare și prieteni de la care o să aflăm ce avem de făcut.

— Sidi are dreptate, spuse Halef. Allah ne-a trimis-o pe această prietenă și pe logodnicul ei, ca să ne protejeze. Creștinismul trebuie să fie totuși bun, dacă leagă atât de repede inimile. Pentru că sunt musulman, nu pot fi creștin; dar dacă n-aș fi musulman, aș fi un credincios al lui Iisus, fiul Mariei. Să mergem! Iată, ne face semn croitorul, trădătorul ăsta!

Ajunsesem la colțul zidului grădinii și acum călăream pe lângă o latură a acestuia. Se afla o poartă deschisă acolo și, în fața acesteia, stătea croitorul și ne aștepta.

— Veniți, veniți! strigă spre noi. Sunteți bine veniți! Stăpânul vă așteaptă!

— Nu poate să ne iasă el însuși în întâmpinare?

— Nu, căci are picioarele bolnave și nu poate merge.

— Asta nu înseamnă că-l deranjăm sau îl incomodăm?

— Sub nici o formă. Fiind atât de singur, se bucură să primească oaspeți, ca să mai aibă și el cu cine se întreține, căci cel mai rău lucru pentru boala lui e plictiseala.

— Ei, atunci îi vom fi de ajutor. O să aibă o ocupație și o să se amuze copios.

6. În turnul bătrânei mame

Am intrat pe poartă. După descrierea pe care ne-o făcuse croitorul, și după impresia pe care o făcea clădirea văzută de la distanță, mă așteptam să văd un fel de castel. Dar în ce hal arăta!

Era lungă și înaltă, dar pe jumătate dărăpănată. Deschizăturile ferestrelor ne priveau goale. Acoperișul avea găuri în multe locuri. Tencuiala de pe pereți se curățase și de-a lungul fațadei atârna praf de la cărămizile care se descompuneau din cauza intemperiilor.

Am călărit până în fața ușii înalte și late, unde ne întâmpină un individ a cărui mutră nu inspira nici un fel de încredere.

— El este Humun, servitorul stăpânului, spuse croitorul.

Aha, iată-l deci pe omul de care trebuia să ne păzim! Îmi făcu o plecăciune, adâncă, plină de respect, arată spre doi flăcăi puternici, care ședeau în spatele său, și spuse:

— Effendi, stăpânul meu a aflat cu părere de rău, că nu poți să mergi. De aceea a poruncit ca aceștia doi să te poarte pe brațe. Poți să ai încredere în ei, sunt foarte puternici.

Am descălecat. Cei doi își încrucișară mâinile, formând un fel de scaun: ședeam pe palmele lor, iar de brațele lor mă sprijineam. În felul acesta mă duseră, prin antreu și prin două odăi, până în camera de primire. Tovarășii mei mă urmară.

Această cameră era destul de bine decorată. Pe lângă pereți se aflau divane. Pe un loc mai ridicat, aflat față în față cu intrarea, ședea stăpânul castelului. Lângă el, se afla o altă ridicătură identică, ce îmi era destinată mie, iar în fața lui se aflau câteva perne pentru însoțitorii mei.

Cei doi care mă purtau pe brațe se opriră în fața ușii. Stăpânul se înclină, fără să se ridice, și spuse:

— Fii bine venit, înalte effendi. Allah să binecuvânteze intrarea voastră în casa mea și să-ți dea multe zile aici la mine! Iartă-mă că nu pot să mă ridic, dar podagra îmi chinuie picioarele și, de aceea, nu mă pot mișca. Vino să șezi aici, în dreapta mea. Tovarășii tăi pot să-și odihnească mădularele, aici, în fața noastră.

Am fost așezat lângă el, în vreme ce ceilalți trei au luat loc pe pernele din fața noastră. Am rostit, firește, câteva cuvinte politicoase de mulțumire și de scuze, dar mă întrerupse, asigurându-mă că nu eu, ci el trebuia să-mi mulțumească.

Cei doi care mă purtaseră pe brațe se retraseră, iar servitorul aduse pipe și cafea. În Orient se obișnuiește să se judece bogăția omului după calitatea pipelor sale. Conform acestei măsuri a valorii, Murad Habulam era un om foarte bogat.

Pipa sa și cea pe care am primit-o eu aveau ciubucul din lemn de trandafir, înfășurat în fir de aur și împodobit cu pietre prețioase. Muștiucurile erau piese rare. Chihlimbarul era din cel semitransparent, afumat, care este mult mai apreciat în Orient decât cel transparent. Ceșcuțele erau așezate într-o carapace aurită de o lucrătură deosebit de fină și când am gustat, a trebuit să recunosc că doar la Cairo mai băusem o asemenea cafea gustoasă. Se savura, firește, după moda orientală, cu zațul foarte fin măcinat. O ceșcuță nu conținea mai mult de patru degete de cafea.

Și tutunul era foarte fin. Păcat că pipa avea capul atât de mic! După aproape cincisprezece fumuri trase, trebuia din nou umplută, lucru de care se ocupa Humun, favoritul stăpânului.

Pentru că buna-cuviință impune ca musafirului să nu i se pună imediat întrebări despre problemele sale, au fost schimbate doar diverse păreri generale. Apoi stăpânul se trase ceva mai aproape de mine și mă întrebă:

— Ai călătorit bine, effendi?

— Allah m-a îndrumat bine, am răspuns.

- Afrit, croitorul, mi-a spus că vii din Sbiganzy.
- Am fost de ieri acolo.
- Și mai înainte?
- La Radowitsch și Ostromdscha.
- Asta înseamnă că ai fost în fiecare zi pe drumuri?
- Da, căci venim de la Adrianopol și Stambul.
- De la Stambul! Allah îți vrea binele, dacă ți-a permis să te naști în orașul padișahului.
- Nu sunt născut acolo. Am venit la Stambul de la Damasc, prin Palestina.
- Deci, ești din Damasc?
- Nici de acolo. Sunt franc, german și călătoresc din patria mea în Sahara, pentru ca de acolo să ajung în Egipt și Arabia.
- Mare e Allah! Atât de departe te-a purtat călătoria ta? Ai făcut afaceri bune?
- Nu călătoresc ca să fac afaceri. Vreau să văd țările, popoarele, să cunosc limbile și obiceiurile lor. De aceea mi-am părăsit patria pentru o perioadă atât de lungă de timp.
- Mă privi cu ochi neîncrezători.
- De aceea? Allah! Și la ce-ți folosește dacă privești munții și văile, oamenii și animalele, deșerturile și pădurile? Ce câștigi dacă vezi cum se îmbracă oamenii și dacă le asculți limba?
- Era un punct de vedere pe care îl auzisem deseori. Oamenilor acestora le era foarte greu să înțeleagă că poți vizita țări și popoare fără să ai vreun interes material. O călătorie de afaceri, un pelerinaj la Mecca — mai departe de atât nu mai pricepeau.
- Îți place geografia? l-am întrebat.
- Foarte mult. Citesc cu plăcere astfel de cărți.
- Și de cine sunt scrise?
- De oameni învățați care au fost în țările respective.
- Și le ești recunoscător acestor oameni că te-au informat și te-au bine dispus prin cărțile lor?
- Firește!

— Ei, și în patria mea sunt oameni care doresc asemenea cărți. Există multe, multe mii de oameni care le citesc. Trebuie, deci, să existe și oameni care să le scrie și, prin urmare, trebuie să călătorească prin țări îndepărtate, ca să învețe să le cunoască. Un astfel de om sunt eu.

— Înseamnă că ești geograf. Dar, te întreb din nou: ce câștigi din asta? Ți părăsești casa și haremul; renunți la bucuria vieții, ca să suferi de neplăceri, foame și sete printre străini și, poate, chiar să dai peste diverse pericole.

— Chiar așa stau lucrurile.

— Apoi te așezi și scrii până îți îmbolnăvești ochii, doar pentru ca cei curioși să afle tot ceea ce ai văzut tu. Dar ție la ce-ți servește asta?

— Oare călătoria însăși nu e ea o plăcere?

— Nu, e o mare neplăcere.

— Deci, ție nu ți-ar plăcea, de pildă, să urci cu greutate pe un munte înalt doar pentru a privi cum răsare soarele?

— Nu, căci sunt sănătos la cap. De ce să-mi părăsesc divanul meu comod, unde pot să fumez și să-mi beau cafeaua? Pentru ce să urc și să mă târăsc, pentru ca apoi să vin de-a berbeleacul la vale? Nu-mi e de nici un folos. Soarele răsare și apune, chiar dacă nu mă aflu eu acolo, sus pe munte. Allah a rânduit totul cu înțelepciune, și prin cățărătul meu pe stânci nu pot să contribui cu nimic la deciziile sale.

Da, astfel sunt părerile acestor oameni! Allah, Allah, peste tot Allah. Acesta este verdictul lor și scuza pentru nepăsarea lor spirituală și trupească.

— Deci, nu-ți asumi nici greutatea și riscurile unei călătorii mai îndepărtate, pentru a cunoaște oameni străini? l-am întrebat.

— Nu, nu fac așa ceva.

— Și totuși, un folos am. Din asta trăiesc.

— Cum adică? Mănânci munții și bei râurile pe care le vezi?

— Nu; dar, după ce am scris o asemenea carte, primesc bani și acesta este venitul meu.

În sfârșit, rostisem ceva ce nu suna cu totul nebunesc.

— A, spuse el, acum te înțeleg. Nu ești geograf, ci librar.

— Nu, librarul este acela care mă plătește pentru ce scriu, tipărește cartea și apoi o vinde cititorilor. Așa facem amândoi o afacere.

Își duse degetul la nas, chibzui o vreme și apoi spuse:

— Acum pricep. Tu ești cel care aduce cafeaua din Arabia, iar librarul este acela care o vinde oamenilor?

— Da, cam așa ceva.

— Și scrii despre tot ceea ce vezi?

— Nu chiar despre tot, ci doar despre lucrurile interesante.

— Și ce anume este interesant?

— Ceea ce gândirea și sentimentele tale consideră a fi mai mult decât ceva obișnuit.

— De pildă, în cazul în care cunoști un om bun?

— Da, acesta are loc în cartea mea.

— Sau unul rău?

— Scriu și despre acesta, pentru ca cititorul să-l cunoască și să învețe să se ferească de el.

Luă o mină serioasă și își introduse muștiucul pipei sub turban. Nu prea îi plăcea treaba asta; îi cam dădea de gândit.

— Hm! mormăi. Prin urmare, prin intermediul tău, sunt cunoscuți în țara ta și cei buni și cei răi?

— Așa e.

— Le scrii și numele?

— Firește.

— Ce și cine sunt, localitatea și casa unde trăiesc?

— Chiar cu foarte mare exactitate.

— Ce au făcut, și ce-ai vorbit cu ei și ce-ai aflat despre ei?

— Absolut totul!

— Allah, Allah! Ești un mare trădător! Ești de temut!

— Cei buni n-au de ce se teme de mine, căci vor fi preamăriți în toate țările, pentru că aceste cărți sunt tălmăcite și în alte limbi. Iar cei răi au ce merită dacă sunt cunoscuți și lumea simte doar dezgust și dispreț față de ei.

— Ai să scrii și despre Sbiganzy?

— Chiar foarte multe, căci am trecut prin destule acolo.

— Poate, apoi, și despre Kilissely?

— În orice caz, pentru că este un sat frumos pe care ar fi păcat să-l ignor.

— Și ce-o să scrii despre el?

— Încă nu știu. Mai întâi trebuie să aștept, să văd, să aud, să trăiesc și să aflu. Dar despre faptul că ai niște pipe grozave și o cafea minunată am să scriu cu siguranță.

Rămase cu ochii privind în gol și, o vreme, se așternu tăcerea. Îl observasem cu foarte mare atenție, încă de când intrasem în odaie. Mi se părea foarte cunoscut. Oare unde mai văzusem acest chip?

În nici un caz, nu făcea impresia unui om bogat. Turbanul îi era vechi și murdar și la fel și caftanul. În ceea ce privește picioarele, am văzut doar că erau foarte umflate din cauza podagrei. Le purta goale, introduse în niște papuci vechi, subțiri și deșirați.

Era foarte înalt și foarte slab. Fața îi era plină de cute așternute timpuriu. Trăsăturile ascuțite, ochii mici, cercetători și aspri, bărbia mare, gura largă, cu colțurile lăsate în jos îi dădeau o înfățișare ce numai plăcută nu era. Avea o figură tipică, a unui avar, care nu se gândește decât la câștig, care adună și tot adună, fără să se gândească în ce mod îi vine câștigul.

— Sper, spuse, într-un târziu, că o să-ți placă la mine și ai să scrii doar lucruri bune despre mine.

— Sunt convins de asta. M-ai primit cu atâta ospitalitate, încât nu pot să-ți fiu decât foarte recunoscător!

— Te-aș fi primit și mai bine, dar stăpâna casei este plecată, iar eu nu mă pot mișca. Podagra îmi chinuie picioarele. Am căpătat-o la război.

— Ai fost soldat? Chiar ofițer?

— Am fost ceva mai mult. Am fost furnizor al armatei și le-am dat eroilor sultanului straie și hrană.

A, un furnizor al armatei! Mi-au venit în minte sărmanii soldați, pe jumătate dezbrăcați și morți de foame și sacii de aur pe care și i-au umplut acești furnizori în timpul războaielor.

— Înseamnă că ai avut o slujbă de mare importanță și te-ai bucurat de încrederea sultanului, am replicat.

— Da, așa este, spuse mândru. Furnizorul câștigă bătăliile; furnizorul îi conduce pe războinici spre victorie. Fără el, nu există curaj, vitejie, ci doar foamete, suferință și boli. Patria îmi este foarte, foarte îndatorată.

— Să amintesc de asta în cartea mea?

— Da, amintește, chiar te rog. Ai de scris multe lucruri bune despre împărăție și despre supușii padișahului?

— Foarte multe, am răspuns scurt, căci mi-am dat seama că voia să treacă la tema care era cea mai importantă pentru el.

— Chiar și unele lucruri rele?

— Și din acestea; peste tot există și oameni buni și oameni răi.

— Din aceștia răi, ai întâlnit mulți pe la noi?

— Îndeosebi în ultima vreme, și anume chiar în această regiune.

Începu să se foiască. Aici voia să ajungă.

— Atunci cititorii vor afla totul. Dacă aș putea să am și eu o asemenea carte!

— N-ai putea s-o citești, căci nu va fi tipărită în limba ta.

— Atunci, ai putea să-mi povestești acum câte ceva din conținutul ei.

— Poate mai târziu, după ce mă voi odihni.

— Bine, am să poruncesc să ți se arate locuința. Mai înainte, însă, ai putea să-mi povestești nițel.

— Sunt într-adevăr foarte obosit; dar, ca să vezi că țin cont de dorința gazdei mele, tovarășul meu de drum, Halef

Omar, o să-ți relateze pe scurt cele ce le-am trăit în ultima perioadă de timp.

— Să înceapă; ascult.

Lui Halef îi făcea mare plăcere că îi revenea lui acest rol. Dar i-a displicut foarte mult modul scurt și pe jumătate poruncitor în care omul aproape l-a somat să înceapă. Știam cu precizie ce va urma.

— Mai întâi, să-mi permiți, începu el, să-ți spun cine este acela care are bunătatea de a-ți adresa aceste cuvinte. Sunt Hagi Halef Omar Ben Hagi Abul Abbas Ibn Hagi Dawuhd al Gossarah. Seminția mea renumită călărește cele mai grozave iepe din deșert și războinicii noștri ucid leul cu lancea. Strămoșul străbunicului meu a mers călare la război împreună cu Profetul, iar stră-strămoșul acestui erou a mâncat pepeni cu Abraham, tatăl lui Isaak. Șirul înaintașilor tăi este la fel de desăvârșit?

— Șirul înaintașilor mei este și mai desăvârșit, se află pe culmi și mai înalte, răspunse Murad Habulam, cam stingherit.

— Asta-i bine, căci omul trebuie să-l prețuiești nu după pipe și cești, ci după numărul strămoșilor. Mii de strămoși așteaptă sosirea mea în paradis. Nu socotesc pe oricine demn să mă audă povestind, dar, pentru că prietenul și stăpânul meu, Hagi Effendi Kara Ben Nemsî Emir, a dorit ca eu să povestesc, îți cer să-mi acorzi întreaga atenție.

Rostise toate acestea foarte liniștit, de parcă fusese el însuși prezent, atunci când stră-strămoșul său mâncase pepeni cu Abraham! Se comporta în așa fel, de parcă era o mare onoare pentru gazda noastră să aibă posibilitatea de a-l asculta povestind.

Apoi începu să povestească, în cuvinte bine chibzuite, un rezumat al ultimelor evenimente. Nici un jurist n-ar fi făcut-o mai bine decât micul hagi. Nu rosti nici măcar o singură silabă din care fostul furnizor să-și poată da seama că știam la ce aveam să ne așteptăm din partea lui.

Mi-am manifestat satisfacția în tăcere și am dat recunoscător din cap, atunci când a încheiat și mi-a aruncat o privire întrebătoare ca să-și dea seama cum se descurcase.

Murad Habulam se comportă de parcă era peste măsură de uimit. Își puse pipa deoparte, ce ea ce la un musulman înseamnă foarte mult, își împreună mâinile și strigă:

— O, Allah, Allah, trimite-ți solii răzbunării pe pământ, să-i mistuie în foc pe răufăcătorii ale căror crime au speriat cerul! Să cred ceea ce am auzit? Nu sunt capabil, nu sunt capabil!

Căzu într-o tăcere adâncă, își luă mătăniile, lăsând perlele să alunece printre degetele-i osoase, ca și cum s-ar fi rugat. Ridică deodată capul, se uită cercetător la mine și întrebă:

— Effendi, confirmi adevărul spuselor acestui hagi?

— Cuvânt cu cuvânt.

— Asta înseamnă că aproape în fiecare din ultimele zile s-a atentat asupra vieții voastre?

— Chiar așa.

— Și ați reușit să scăpați teferi de fiecare dată? Înseamnă că sunteți în grațiile lui Allah!

— Și dacă acei criminali ar fi reușit, erau ei cumva în grațiile lui Allah?

— Nu, dar moartea voastră ar fi fost scrisă în cartea vieții, și ce stă scris acolo, nici chiar Allah nu poate schimba. Asta se numește destin.

— Ei, eu vreau să sper că destinul acestor ticăloși este să fie pedepsiți încă aici pe pământ.

— Asta a depins de tine, căci tu i-ai cruțat.

— N-am vrut să fiu eu judecătorul lor.

— Și ai să povestești toate acestea în cartea ta? Despre Schut, despre frații Aladschy, despre Manach el Barscha, Barud el Amasat și despre bătrânul mübarek?

— Despre toți.

— Este o pedeapsă groaznică pentru ei. Și crezi că ai să te mai reîntâlnești cu ei?

— Precis, căci mă urmăresc. Aici, în casa ta, sunt în siguranță; pentru asta vă mulțumesc ție și bunului croitor Afrit. Dar mâine, când am să plec mai departe, răufăcătorii iar vor sări pe mine.

— Sper că nu vrei să-mi faci casa de ocară și să rămâi doar o noapte sub acoperișul meu?

— O să mă mai gândesc. De fapt, după propria-ți părere, stă scris de o veșnicie în cartea vieții cât de mult voi rămâne la tine. Nici unul dintre noi doi nu poate schimba nimic. Da, nici chiar Allah nu mai poate face nimic.

— Așa este. Dar sper, să mă bucur mai mult timp de strălucirea ochilor tăi. Locuiesc singur iar tu, prin prezența ta aici, ai să-mi înfrumusețezi viața și ai să-mi scurtezi suferințele provocate de picioare.

— Și mie mi-ar face plăcere să mă bucur mai mult de prezența ta. Se pare că ai făcut niște călătorii foarte lungi.

— Cine ți-a spus asta?

— Croitorul.

Am citit în privirea lui că micuțul croitor mințise. Totuși, Murad răspunse:

— Da, pe vremea când erau sănătoase, picioarele mele au bătut orașele și satele multor țări.

— Dar mai înainte ai spus că nici măcar n-ai vrea să urci pe munte ca să privești răsăritul soarelui!

— Acum, pentru că îmi sunt bolnave picioarele, se apără el.

— De ce îți înfășori picioarele, dar îți lași goale labele acestora?

M-am uitat țintă la el. Era stingherit. Oare doar se prefăcea că este bolnav de podagră? Ce motiv avea?

— Pentru că boala o am doar la coapse nu și la labele picioarelor, răspunse.

— Și n-ai nici o durere în degetul mare de la picioare?

— Nu.

- Și nu este nici umflat?
- Este sănătos.
- Seara faci febră?
- N-am avut niciodată febră.

Omul se dăduse de gol, căci, dacă era adevărat tot ce spusese, nici gând să sufere de podagră. Habar nu avea de simptomele acestei boli. Acum știam cum stau. Și, ca să aduc în discuție și așa-zisa lui bibliotecă, l-am întrebat:

— În suferința și-n singurătatea ta găsești alinare și distracție în multele cărți care se află în posesia ta?

— Cărți? întrebă mirat.

— Da, ești un om învățat și ai o mulțime de scrieri, lucru pentru care ești de invidiat.

— Cine ți-a spus asta?

— Tot croitorul.

Era clar că piticul inventase această minciună, doar ca să mă ademenească aici. Habulam și-a dat seama de acest lucru și, de aceea, spuse:

— Domnule, biblioteca mea nu e chiar atât de valoroasă precum crezi. Pentru mine e suficientă, dar pentru un om ca tine este nesemnificativă.

— Și, totuși, sper că ai să-mi permiți s-o văd.

— Da, dar nu acum. Ești obosit și am să poruncesc să fiți duși în încăperile voastre.

— Unde se află acestea?

— Nu aici în casă, căci ați fi prea mult deranjați. De aceea am pregătit pentru voi turnul bătrânei mame; acolo o să fiți doar voi între voi.

— Cum dorești. De ce însă se cheamă această clădire turnul bătrânei mame?

— Nici eu nu știu. Se spune că o bătrână ar fi venit deseori acolo, după moartea sa, să-și petreacă noaptea în foișorul turnului, îmbrăcată în veșmântul alb al morții și să-și chinuiască copiii. Crezi în stafii?

— Nu.

— Atunci, n-o să te temi nici de această bătrână?

— Nici nu-mi trece prin cap. Mai vine și acum pe aici din când în când?

— Așa spun oamenii și, de aceea, nu se duc noaptea în turn.

Oare de ce îmi spunea toate acestea? Dacă voiau să dea atacul acolo, era totuși cel mai bun motiv să refuz să înnoptez acolo. Sau poate urma să ne atace cineva îmbrăcat în fantomă și apoi să se arunce vina pe stafia bătrânei — o idee absolut copilărească ce nu putea izvorî decât din creierul unor astfel de oameni.

— Ne-am bucura, am replicat, să vedem și noi o dată o stafie, ca s-o întrebăm cum stau lucrurile prin țara morților.

— Ai avea acest curaj?

— Firește.

— Dar ar putea să ți se întâmple ceva rău. Cu stafiile nu trebuie să vorbești, căci te-ar putea costa viața.

— Asta n-o cred. Allah n-ar permite nici unui om blestemat să părăsească chinurile iadului și să vină să plutească deasupra pământului. Iar de spiritele bune nu ai de ce te teme; pe stafiile mascate, însă, le voi încolți cu siguranță. Și acum, te rog, să poruncești să fim duși în turn.

— Veți străbate o porțiune a grădinii și mă gândesc că are să-ți facă plăcere priveliștea. Mă costă o mulțime de bani și este la fel de minunată ca parcul fericiților, care se află în spatele porții primului paradis.

— Îmi pare tare rău că nu mă pot bucura de ea, căci nu mă pot plimba pe alei.

— Dacă vrei neapărat, poți totuși. Nu trebuie să mergi pe jos, poți fi transportat. Nici nevasta mea nu poate să meargă prea bine. De aceea, am poruncit să-i fie construit un scaun pe roți cu care este transportată. Acum ea nu-i acasă, așa că poți să-l folosești.

— Este o adevărată binefacere pentru mine.

— Am să poruncesc să-ți fie adus scaunul. Humun te va transporta și vă va servi pe toți.

Flăcăul acesta, deci, avea sarcina să ne supravegheze, ca nu cumva să întreprindem ceva fără să vadă el. Prin urmare, am replicat:

— Nu vreau să ți-l răpesc pe slujitorul preferat și sunt și obișnuit să fiu sprijinit doar de însoțitorii mei.

— N-am să îngădui așa ceva, răspunse. Și ei sunt oaspeții mei, ca și tine, și ar fi o impolitețe din partea mea să-i tratez ca pe niște subordonați. Nu-mi vorbi despre așa ceva. Humun a primit însărcinarea să vă îndeplinească poruncile și să stea tot timpul lângă voi.

Tot timpul lângă noi! Asta însemna, tot timpul sub paza lui. Oare cum puteam să scăpăm de el?

Acesta aduse scaunul, m-am așezat și mi-am luat la revedere de la gazda noastră. Servitorul împinse scaunul afară și ceilalți ne urmară.

Am trecut prin coridorul larg al clădirii principale și am ajuns mai întâi într-o curte care părea să fie folosită ca loc pentru depozitarea gunoaielor. Pe două părți, se aflau niște construcții scunde, asemănătoare cu hambarele, unde era ținut fânul. Pe cea de-a patra latură a curții se aflau grajduri, iar în mijloc se afla un gang de trecere, prin care am ajuns în grădină.

Aceasta era o pajiște pe care se aflau o mulțime de stoguri de fân. Apoi am ajuns la niște brazde cu zarzavaturi, între care se aflau și câteva flori. Asta să fi fost oare „grădina fericiților”? Ei, în orice caz, Allah avusese o idee cam ciudată despre gustul musulmanilor.

După ce am trecut de aceste brazde, am ajuns la o nouă pajiște, care era mai mare decât prima. Și aici se aflau mai multe căpițe mari de fân. Și, iată, acum se ridica în fața noastră „turnul bătrânei mame”.

Era o clădire rotundă, foarte veche, cu patru ferestre, una deasupra alteia, deci destul de înaltă. Ca de obicei, însă, nu existau ferestre din sticlă. Intrarea era deschisă.

Parterul se compunea dintr-o singură încăpere, din care o scară cam șubredă ducea sus. Am văzut că, pe lângă

perete, erau așezate rogojini și deasupra lor câteva perne.

În mijlocul odăii, se afla o scândură așezată pe patru picioare scunde care, probabil, trebuia să ne servească drept masă. Nu mai exista nimic altceva.

— Aceasta este locuința voastră, domnule, spuse Humun, după ce intrară.

— Locuiesc deseori oaspeți aici?

— Nu. Odaia aceasta este cea mai bună pe care o avem și stăpânul vrea să-ți dovedească prin aceasta cât vă prețuiește.

— Ce încăperi mai sunt sus?

— Încă două, la fel ca aceasta, și apoi vine încăperea din care se poate admira priveliștea până departe, dar nu sunt mobilate, pentru că nu locuiește nimeni acolo.

Peretele care ne înconjura arăta de parcă avuseseră loc aici, destul de des, mici cutremure care deplasaseră pietrele din zid. Acesta nu era tencuit. Vatră nu exista.

Între timp, îmi venise o idee cum am putea scăpa de servitor. Pe drum, ne întâlnisem cu un muncitor cu ochi răi, urduroși și, involuntar, mi-am adus aminte de faptul că toți orientalii credeau în superstiția conform căreia ar exista o „privire rea”. Italienii o numesc, după cum se știe „*iettatura*”. Dacă unul dintre aceștia cu „privire rea” se uită pătrunzător la cineva, acesta nu poate să se aștepte decât la lucruri rele. Un om care doar din întâmplare are o privire mai pătrunzătoare, poate fi ușor bănuțat că este un „*iettattore*” și, deci, va fi evitat de ceilalți.

Pentru a-i păzi pe copii de privirea rea, li se leagă la gât panglici roșii sau li se agață de acestea o bucățică de coral care are forma unei mâini.

Adulții nu cunosc decât un mijloc de a se proteja de urmările unei asemenea priviri rele. Acesta constă în aceea că se îndreaptă degetele crăcănate, ridicându-se mâna în direcția celui blestemat. Cine face asta și apoi se îndepărtează iute scapă de urmările acelei priviri.

— Sunt foarte mulțumit de această locuință, am spus. Sper că ne vei aduce o lampă pentru la noapte?

— Am să vi-o aduc când aduc și mâncarea. Mai ai și altă dorință, domnule?

— Apă, asta-i tot ceea ce ne trebuie acum.

— Mă grăbesc să vă aduc și sper să fiți mulțumiți de atenția și rapiditatea mea. Astfel de domni ca voi, trebuie să fie serviți cu promptitudine. Am auzit ce i-ați povestit stăpânului. Vă bucurați de toată atenția și tot devotamentul meu. Mi-a tremurat inima, când am aflat în ce pericol ați fost. Doar Allah v-a protejat, altfel erați de mult morți.

— Da, Allah ne-a salvat. El mi-a dat un dar care mă păzește de toate pericolele, așa încât nici un dușman nu-mi poate face rău.

I-am trezit curiozitatea.

— Ce dar, domnule? Întrebă nerăbdător să afle.

— Ochiul meu.

— Ochiul tău? Cum adică?

— Uită-te țintă în ochii mei!

Se uită.

— Ei, nu observi nimic?

— Nu, domnule.

— Nu vezi nimic care să-ți atragă atenția?

— Absolut nimic.

— Ei, tocmai asta-i foarte bine pentru mine, că nu se observă nimic. Eu, însă, nu trebuie decât să mă uit la dușmanii mei și aceștia sunt pierduți.

— Cum așa, domnule?

— Pentru că n-o să le mai reușească absolut nimic în viață. Cel pe care îl voi privi va avea parte doar de ghinion, doar atunci când vreau eu. Sufletul lui îmi va aparține de aici înainte și nu trebuie decât să mă gândesc la el și să-i doresc ceva rău și exact așa se va întâmpla.

— Este adevărat, domnule? Întrebă agitat și speriat. Ai cumva în ochi „privirea rea”?

— Da, o am, dar n-o folosesc decât împotriva celor ce-mi vor răul.

— Allah să mă păzească! Nu vreau să mai am de-a face cu tine. Allah, o Allah!

Întinse toate cele zece degete spre mine, se răsuci și o zbughi la fugă. Tovarășii mei de drum izbucniră în hohote de râs.

— Bine i-ai făcut, sidi, spuse Halef. Țsta nu se mai întoarce; are conștiința încărcată. O să primim un alt servitor.

— Da și să sperăm că pe acela pe care mi-l doresc, adică pe Ianik, logodnicul tinerei creștine.

— De ce crezi asta?

— Pentru că Humun îl urăște din cauza Ankăi. Îi dorește, deci, răul și va manevra astfel lucrurile încât Habulam să-l trimită pe el să ne servească. Acum, însă, ajută-mă să mă așez pe o pernă și apoi mergeți în recunoaștere. Vreau să știu cam ce se află în turnul acesta.

După ce m-am așezat, ceilalți trei se urcară în turn, dar se reîntoarseră destul de repede. Halef spuse:

— Nu cred că ne pândește vreun pericol aici. Cele două odăi de sus sunt exact ca aceasta.

— La ferestre sunt obloane ca aici?

— Da și pot fi închise cu zăvoare puternice din lemn.

— Atunci, putem să ne îngrijim să nu urce nimeni la noapte aici, fără să facă zgomot. Și sus de tot cum e?

— Sus de tot se află un spațiu deschis de jur-împrejur, cu patru stâlpi de piatră, care susțin acoperișul și o balustradă tot din piatră.

— Asta am văzut-o de jos. În orice caz, acolo trebuie să fi venit „bătrâna doamnă” să-și chinuie copiii.

— Acum, însă, n-ar mai putea să iasă, pentru că vechea intrare a fost zidită, observă Halef.

— Pentru asta trebuie să existe un motiv. Dar cum se ajunge sus, în spațiul acela deschis, de unde poți admira priveliștea? Dacă e deschis, ploaia poate să bată înăuntru

iar apa să se scurgă pe trepte, în încăperile de jos. Probabil că este totuși înclinată cumva?

— Da, deschizătura din dreptul treptelor este închisă cu un capac ce se poate ridica. La margine, ca și deschizătura, este prevăzut cu gumilastic, așa ca să se poată, probabil, închide ermetic. Podeaua este puțin înclinată, de la mijloc încolo, și în zid se află o gaură mică prin care se poate scurge apa.

— Hm! Această încăpere deschisă ar trebui să ne dea de gândit. Pe acolo se poate urca cineva.

— Dar se află la o înălțime prea mare.

— Nu chiar. Uite, în odaia asta, dacă mă ridic în picioare, ajung cu capul până la tavan. Dacă ambele odăi de deasupra noastră au aceeași înălțime, atunci podeaua încăperii deschise nu se află la o înălțime de mai mult de unsprezece coți. Dacă mai pun la socoteală și cei doi coți cât are zidul care înconjoară încăperea de sus, ies cam treisprezece coți.

— Trebuie să ai o scară de înălțimea asta, și precis există una.

— La asta mă gândesc și eu. Capacul din podea poate fi zăvorât?

— Nu.

— Atunci, asta e. Nici celelalte podele nu sunt prevăzute cu capace ce pot fi zăvorâte în dreptul deschizăturii de la trepte?

— Nu.

— Înseamnă că dușmanii noștri, care precis au o scară, se pot urca până sus și apoi s-ar putea furișa de acolo, de unde nici n-am bănuî că ar ajunge până aici. Trebuie neapărat să merg eu însumi până sus, să văd cum stau lucrurile. Osko, mă poți duce pe umeri?

— Da, domnule; hai, sus!

M-am urcat călare pe umerii lui și m-a dus până sus.

Fiecare etaj al turnului era compus, ca și parterul, dintr-o singură odaie. Podelele, aveau borte prin care treceau

treptele. Aceste borte nu erau prevăzute cu capace, cu excepția ultimului etaj, unde exista un capac greu care putea fi zăvorât. Straturile de gumilastic făceau ca acest capac să se închidă ermetic, să nu poată pătrunde apa. Zidul prin care fusese construită această încăpere deschisă nu era mai înalt de doi coți, așa încât între stâlpii pe care se sprijinea acoperișul se aflau spații libere. Pe aici se putea admira încântătoarea priveliște din jur, până în depărtare.

Sus se afla o terasă care înconjura turnul. Pietrele erau destul de slăbite și în unele locuri chiar se prăbușiseră. Era cam riscant să urci acolo sus, probabil acesta era și motivul pentru care ușa care dădea afară fusese zidită.

După cum am spus, aici era singurul loc periculos pentru noi. Cu ajutorul unei scări, se putea urca până sus și apoi coborî la noi. Dacă voiam să ne apărăm, trebuia să blocăm capacul pe dinăuntru, astfel încât să nu mai poată fi deschis din afară.

Afară se cam înnorase. Încă înainte cu vreo oră de a ajunge noi aici, observasem niște nori care acum se adunaseră la orizont și se apropiau din ce în ce mai mult.

Nici n-am ajuns bine înapoi în încăperea noastră, când și-a făcut apariția un flăcău zdravăn, care aducea două vase cu apă de băut și de spălat. Avea o figură deschisă, inteligentă și ne privi cu ochi prietenoși și cercetători.

— Sallam! salută el. M-a trimis stăpânul să vă aduc apă, effendi. Masa va fi îndată gata.

— De ce n-a mai venit Humun?

— Stăpânul are nevoie de el.

— Dar nouă ne-a spus exact contrariul!

— Au început să-l doară picioarele și, în cazul acesta, are nevoie de servitorul lui.

— Deci, ne vei sluji tu?

— Da, domnule, dacă nu doriți pe altcineva.

— Îmi placi mai mult decât Humun. Tu ești Ianik, logodnicul Ankăi, nu-i așa?

— Da, domnule. I-ai făcut un dar foarte bogat. A observat asta doar când a ajuns acasă și a numărat banii. M-a rugat să ți-i dau înapoi, pentru că probabil te-ai înșelat. E convinsă că n-ai intenționat să-i dai atât de mulți.

Îmi întinse banii.

— Nu iau nimic înapoi, căci știu exact cât i-am dat. Sunt banii ei acum.

— Dar e prea mult, domnule!

— Nu. Poate ai să primești și tu un asemenea dar, dacă am să fiu mulțumit de cum ne vei servi.

— Nu vreau bacșiș, domnule. Sunt sărac, dar pe tine am să te slujesc cu drag. Anka mi-a spus că ești de aceeași credință cu noi și că ai fost chiar și la Roma, unde l-ai văzut pe Sfântul Părinte. Am să-ți fiu devotat pentru că așa simt în inimă, nu pentru bani.

— Văd că ești un flăcău de ispravă și m-aș bucura dacă aș putea să te ajut cu ceva. Ai vreo dorință?

— N-am decât o singură dorință: să mă căsătoresc cât mai repede cu Anka.

— Atunci, gândește-te că în curând vei avea cei o mie de plăci de care ai nevoie.

— Ah, Anka a pălăvrăgit. De fapt, eu aproape am strâns suma asta. Anka, însă, mai are destul de mult până s-o strângă.

— Cât îți mai lipsește?

— Doar două sute.

— Și n-ai vrea să-i câștigi?

— Ei, cam în doi ani o să-i câștig. Dar, trebuie să am răbdare. De furat nu pot, iar Habulam îmi dă o simbrică foarte mică.

— Și dacă ți-aș dăruia eu, acum, cei două sute de plăci?

— Domnule, glumești!

— Cum o să fac asemenea glume cu un flăcău de treabă ca tine? Vreau să-ți dau acești bani și apoi o vei putea ajuta și pe Anka să economisească. Vino și ia-i!

Nu erau nici patruzeci de mărci. I-am dăruit cu mare plăcere, căci îi merita și nici nu erau banii mei. A fost atât de bucuros și nu era capabil să înțeleagă cum un străin, fără nici un motiv, îi făcea un asemenea dar bogat. Adevăratul motiv nu l-am spus, firește. Dar îmi atinsesem scopul, căci acum eram convins că Ianik va fi cu totul de partea noastră.

Ne-a strâns mâna fiecăruia și ne-a asigurat că va face tot ce-i stă în putință să fim mulțumiți de el.

Apoi, am început, cu precauție, să-i pun diverse întrebări, despre stăpânul lui. În mare, iată cam ce am aflat:

Habulam era fratele lui Manach el Barscha, receptorul delapidator din Usküb. De aceea îmi era atât de cunoscut chipul lui Habulam, pentru că semăna foarte bine cu fratele lui. Manach venea deseori pe la Habulam și, pentru că, fugar fiind, nu voia să fie văzut, cel puțin pe aici, avea o ascunzătoare în căpița uriașă de fân care se afla chiar în apropierea turnului nostru. Ascunzătoarea ar fi trebuit să fie un secret pentru servitori, dar aceștia o descoperiseră de mult, însă își ținuseră gura. Ianik avea și misiunea să nu se îndepărteze deloc de noi și să-i raporteze stăpânului său tot ceea ce vorbeam.

— Atunci, du-te și spune-i că nu poți să ne înțelegi pentru că vorbim într-o limbă străină pe care tu n-o pricepi.

— E cel mai bun lucru. Acum, însă, trebuie să plec, pentru că probabil e gata masa.

Când a ieșit, l-am rugat să lase ușa deschisă, ca să pot privi înspre căpița aceea care servea de ascunzătoare. Era destul de mare și, față în față cu noi, am observat un loc care se deosebea de ceea ce era în jur. Era precis intrarea. Din vârful acoperișului în formă triunghiulară ieșea o prăjină pe care se afla un șomoilog de paie. Probabil că era un fel de semn secret.

Ianik se întoarse curând, cu un coș mare în mână. Puse pe masă conținutul acestuia. Mâncarea consta din pâine de

porumb, carne rece și ouă-jumări, calde, care răspândeau o aromă apetisantă.

— Domnule, spuse el. Anka mi-a șoptit să vă feriți de ouăle-jumări.

— A observat ceva suspect?

— Stăpânul le-a pregătit el însuși și a dat-o afară pe Anka. Ea, însă, l-a spionat și a văzut că scoate din buzunar otravă pentru șobolani.

— Și acum tot în bucătărie era?

— Da, m-a întrebat despre ce ați vorbit și i-am răspuns așa cum m-ai învățat. Atunci, mi-a poruncit să mă port foarte prietenos cu voi și să vă vorbesc cât mai mult posibil, căci poate așa vă va veni chef să legați o discuție cu mine. Mi-a promis un bacșiș de cinci piaștri, dacă mă achit cu bine de sarcină.

— Ei, atunci, ia gândește-te dacă ai chef să-ți vinzi sufletul diavolului pentru cinci piaștri!

— Nici pentru o mie! Dar Anka m-a rugat să vă spun că puteți mânca fără grijă pâinea și carnea.

— Ei, să-i urmăim, deci, sfatul. Jumările le voi da vrăbiilor.

Ce locuință pompoasă ni se dăduse se putea observa și după familiile de vrăbii care își făcuseră cuib în odaia noastră. Din zid căzuseră câteva pietre și în găurile acelea păsările își construiseră cuiburi.

Vrăbiile nu păreau să se teamă de noi. Ieșeau și intrau fără frică și ne priveau din cuiburile lor cu acea familiaritate infamantă cu care vrăbiile se uită la oamenii față de care n-au nici un respect.

Le-am aruncat, într-un colț, câteva bucățele din ouăle jumări și păsările au coborât în zbor să ciugulească. Toate se aflau acum aici, în turn. Afară se întunecase și un bubuit îndepărtat ne dădu de veste că se apropia furtuna.

— Adu-ne o lampă, i-am spus lui Ianik, și, cu această ocazie, spune-i stăpânului tău că vrem să închidem și să zăvorâm toate obloanele din turn.

— De-ce să-i spun?

— Oricum te va întreba. Spune-i, am zis eu, că nu vrem să lăsăm spiritul bătrânei mame să intre.

După ce acesta plecă, tovarășii mei de drum se urcară la etajele superioare, ca să închidă într-adevăr obloanele. Apoi, Ianik se întoarse cu o lampă veche, în care era doar atât ulei cât să ardă vreo oră.

— De ce ai adus așa puțin ulei? l-am întrebat.

— Stăpânul nu mi-a dat mai mult. Mi-a zis că, oricum, o să vă culcați curând. Anka, însă, care-i o fată deșteaptă, mi-a dat asta pe ascuns.

Scoase din buzunar o sticlută în care se afla ulei și mi-o dădu.

— Asta deja nu mai e zgârcenie, am spus. Vrea să fie sigur că o să rămânem în întuneric, fiind astfel total neajutorați.

Din zona unde se aflau vrăbiile se auzi un ciripit ce trăda neliniștea păsărilor. Stăteau în cuiburi cu penele zbârlite și se comportau de parcă aveau dureri. Una dintre ele zbură și se prăbuși la pământ, unde se mai zbătu câteva clipe și apoi nu se mai mișcă. Era moartă.

— Așa de repede! spuse Halef. Mișelul ăsta cred că a pus o porție zdravănă de otravă în jumări!

— Suficientă cât să ucidă patru bărbați puternici. Numai că la noi ar fi durat mai mult decât la vrăbii. Omul ăsta nu e doar nemaipomenit de rău, mai e și foarte prost. Probabil că s-a gândit c-o să ne prăbușim la fel de repede ca și vrăbiile și n-o să mai avem timp să ne răzbunăm.

Mai multe păsărele zăceau acum moarte, la pământ. Îmi era teribil de milă de ele, dar n-avusesem încotro, fusesem nevoit să le sacrific.

— Ce-ai să faci acum, cu restul de jumări, sidi? întreabă Halef. Mergem la Habulam și-l silim, cu ajutorul biciului, să înghită mâncarea pe care ne-o pregătise nouă?

— Așa o să facem, dar numai prima parte din ce ai propus. Mergem chiar acum la el și-i ducem jumările pe

care o să le garnisim cu păsărelele moarte.

— Domnule, nu face asta, mă rugă Ianik, căci o să fie rău de mine. O să creadă că v-am avertizat eu.

— Ba nu, pentru că o să spunem că ți-am dat și ție o bucățică să mănânci. Să te prefaci că ai dureri mari de burtă. Crezi că ai să poți?

— Cred că da.

— Restul e treaba mea. Poți să ne spui unde-l găsim pe Habulam acum?

— În odaia sa, în spatele camerei de primire, unde ați stat cu el de vorbă. O să vedeți ușa care duce în odaia lui. Dacă nu-i acolo, atunci îl găsiți în bucătărie, căci Anka mi-a spus că vrea să fie de față când vi se pregătește cina.

— Și bucătăria unde este?

— În stânga, lângă ușa care dă în curte. Ați trecut pe lângă ea. Aveți grijă să nu fiți observați prea repede, pentru că, dacă află, se va ascunde.

Plecă și după aceea pornirăm și noi, eu fiind, firește, așezat pe scaunul cu roți. Halef ducea vasul cu jumările, dar, ca să nu se vadă, îl ascunsese sub caftan. Dar n-am luat-o direct prin curte, ca să nu fim văzuți imediat, ci ne-am îndreptat spre grajd și de acolo spre clădirea principală.

Mai întâi l-am căutat pe stăpânul casei în odaia sa. Pentru că odaia de primire era acoperită cu rogojini, am reușit să evităm orice zgomot. Osko deschise ușa care dădea în încăperea stăpânului și privi înăuntru.

— Ce vrei? se auzi vocea speriată a lui Habulam.

În aceeași clipă, Omar mă împinse cu scaunul în odaie. Când mă zări, Habulam întinse toate cele zece degete rășchirate spre mine și strigă, speriat de moarte:

— Allah apără-mă, Allah păzește-mă! Ieși afară, afară! Ai privirea rea!

— Doar pentru dușmanii mei, nu și pentru tine, am răspuns.

— Nu, nu! Nu vreau să te uiți la mine!

— N-avea nici o grijă! Atâta timp cât îmi nutrești gânduri bune, ochiul meu nu-ți va face nici un rău.

— Nu te cred! Afară Afară!

Speriat, se întoarce cu spatele la mine, să nu fie nevoit să mă privească, și întinse ambele mâini spre ușă.

— Murad Habulam, am spus, pe un ton aspru, ce-ți trece prin cap? Așa te porți cu un oaspete? Ți-am spus doar că privirea mea n-o să-ți facă nici un rău și n-am să plec de aici până ce n-am să discut cu tine despre motivul pentru care am venit. Întoarce-te spre mine și privește-mă cu toată încrederea.

— Poți să juri pe Allah că n-o să mi se întâmple nimic rău, dacă te uiți la mine?

— Te asigur că nu se va întâmpla nimic.

— Atunci, am să îndrăznesc. Dar să știi că blestemul meu îngrozitor se va abate asupra ta, dacă îmi provoci vreo nenorocire.

— N-o să ți se întâmple absolut nimic, căci ochiul meu te va privi cu prietenie și n-o să-ți facă rău.

Se întoarce spre mine. Dar pe față se citea o mare îngrijorare, ceea ce m-a amuzat teribil. N-am lăsat, însă, să mi se citească acest lucru pe față.

— Vreau să-ți cer o mică lămurire și să-ți adresez și o invitație prietenească. Este un obicei ca gazda să-și împartă pâinea cu oaspeții. N-ai putut să faci asta, pentru că te-a chinuit podagra, să...

Am făcut o pauză, prefăcându-mă că abia acum îi privesc cu mai multă atenție picioarele. În realitate, însă, observasem chiar de când intrasem că nu se mai vedea nici un fel de umflătură.

Stătea în picioare chiar în fața mea. Șalvarii largi îi atârnau în falduri, până la genunchi, iar mișcările determinate de sperietură fuseseră atât de rapide și de puternice, încât nu putea fi vorba, sub nici o formă, de un om bolnav. De aceea, după o mică pauză, am continuat, exprimându-mi totala uimire:

— Dar ce văd! A făcut Allah vreo minune? Ți-a cedat boala?

Era atât de încurcat, încât a mormăit câteva cuvinte din care n-am înțeles nimic.

— Și-ți mai era frică de ochiul meu! am continuat. Acelora care nutresc gânduri bune față de mine ochiul meu le aduce doar bucurii. Prin urmare, sunt absolut convins că această îmbunătățire a stării sănătății tale se datorează ochiului și prieteniei mele. Vai însă de aceia care-mi nutresc gânduri rele! Pentru ei, ochiul meu este un izvor de nenorociri! Și dacă sunt departe este suficient să mă gândesc la ei și vor avea parte de tot răul pe care li-l doresc.

I-am dat, astfel, prilejul de a se justifica, prilej pe care l-a folosit, spunându-mi:

— Da, effendi, doar așa cred că se explică tot. Sufăr de această boală de ani de zile. Nici n-ai plecat bine de lângă mine și am simțit ceva de nedescris în picioare. Am încercat să merg. Și am văzut că pot! Niciodată în viața mea nu m-am simțit atât de bine și atât de puternic ca acum! Asta doar privirea ta a putut s-o facă.

— Ei, atunci ai grijă să rămână așa! Dacă-ți schimbi gândurile, asta atrage după sine și o schimbare a stării tale de acum. Ai să fii și mai bolnav decât înainte.

— Effendi, dar de ce mi-aș schimba gândurile față de tine? Doar nu mi-ai făcut nici un rău, din contră, mi-ai adus vindecarea. Sunt prietenul tău și tu al meu.

— Așa este. Și tocmai de aceea mi-a părut atât de rău că n-ai putut sta la masă cu noi. N-aș vrea însă să spui că am încălcat sau nu cunoaștem regulile politeții și ale prieteniei. De aceea, am venit să-ți aducem cea mai delicioasă bucată din mâncarea noastră, pe care am vrea s-o savurezi în prezența noastră. O să te privim și o să ne bucurăm că ne faci această onoare. Hagi Halef Omar, adu mâncarea!

Halef scoase vasul cu jumări de sub caftan, se apropie de Habulam și i-l întinse, rostind următoarele cuvinte:

— Domnule, primește aceasta ca pe o dovadă a ospitalității și fă-ne onoarea să te privim cum o savurezi!

Vasul era garnisit cu șase vrăbii moarte. Habulam privi consternat de la unul la altul și întrebă:

— Ce înseamnă asta? Ce caută vrăbiile acestea pe jumările de ouă?

— Le-am dat și lor să mănânce și deliciosul gust al acestor jumări de ouă le-a făcut să-și dea obștescul sfârșit pe loc. Acum sunt păsări ale paradisului și plutesc prin grădinile de acolo, preamărind cu voci de privighetori măiestria ta în arta culinară.

N-a întins mâna să ia vasul. S-a făcut palid la față și a început să se bâlbâie:

— Effendi, nu te înțeleg. Cum au putut să moară vrăbiile mâncând din jumări?

— Tocmai asta voiam și eu să te întreb; de aceea am venit.

— Și ce-aș putea să-ți răspund eu?

— Numai tu poți ști cel mai bine. Nu tu le-ai pregătit?

— Eu? Dar de unde ți-a venit această idee că le-aș fi pregătit eu însumi?

— Mă gândeam că prietenia față de noi te-a determinat să ne pregătești masa cu mâinile tale.

— Nici nu mi-a trecut prin cap. Doar nu sunt bucătar; aș strica totul.

— Atunci, spune-ne cui trebuie să-i mulțumim pentru această minunată mâncare.

— Anka, servitoarea, a preparat-o.

— Să i-o arăți și să-i spui s-o mănânce ea. Astea nu-s bucate ale vieții, sunt bucate ale morții. Cine gustă din ele, trece pe loc în lumea umbrelor.

— Domnule, mă sperii!

— Te-ai fi speriat și mai tare, dacă n-aș fi avut eu privirea rea. Cadavrele noastre ar fi zăcut acum în turn, iar spiritele noastre ar fi apărut acolo noaptea, împreună cu fantoma bătrânei doamne, pentru a-i acuza pe nechibzuiții

care au introdus moartea în aceste bucate. Din fericire, însă, ochiul meu este atât de pătrunzător încât vede tot, fie rău, fie bine. Și chiar dacă nu las să se vadă, pot să citesc în inima fiecărui om și știu exact ce se află acolo. Tot așa am văzut imediat și otrava de șobolani și, pentru a-ți dovedi adevărul, le-am dat păsărilor să guste din bucate și acestea au murit pe loc.

— Allah! Să cred așa ceva?

— Dacă-ți spun eu, trebuie să crezi.

— Dar oare cum s-a întâmplat așa ceva?

— Cred că numai tu poți să știi.

— Nu știu absolut nimic. Nu pricep nimic. În bucătăria mea nu există nici un fel de otravă!

— Dar șobolani ai în casă?

— Foarte mulți.

— Și, deci, ai și otravă ca să-i omori?

— Da, mi-a fost adusă de la Usküb.

— Și unde o ții?

— Aici, în odaia mea. Uite-o acolo, pe pervazul de la perete. Numai eu însumi am acces la ea.

Am privit spre locul acela. Pe un pervaz îngust, se aflau tot felul de cuțite. Vreo pungă de hârtie n-am zărit. Poate că o mai avea încă în buzunar; de aceea, l-am întrebat:

— Dacă tu nu poți să-ți explici, atunci am să mă folosesc de privirea mea care pătrunde prin toate locurile ascunse. O văd pe Anka, servitoarea, la bucătărie și te văd și pe tine. O dai afară. Pe când ea se află afară din bucătărie, iei punga cu otravă din buzunar și torni din conținutul ei peste bucate.

Se trase câțiva pași înapoi.

— Effendi! strigă.

— Nu-i așa?

— Nu! Nu sunt un otrăvitor!

— Am spus eu așa ceva? Ai nimerit alături și ai luat otrava în locul zahărului.

— Nu, nu! Ochiul tău se înșeală. Eu nici măcar n-am fost în bucătărie!

— Și, totuși, privirea mea interioară te vede acolo!

— Nu, te înșeli. Trebuie să fi fost altcineva!

— Eu nu mă înșel niciodată. Bagă mâna în buzunarul caftanului. Otrava se află încă acolo.

Duse instinctiv mâna dreaptă în buzunar, dar și-o retrase iute și strigă:

— Nu știu ce vrei, effendi! De ce aș purta otrava în buzunar?

— Ca s-o folosești împotriva șobolanilor.

Dar n-am nici un fel de otravă!

— Bagă mâna în buzunarul drept; acolo se află punga... o văd.

Băgă mâna în buzunar, dar o scoase goală și mă asigură:

— Nu-i nimic înăuntru.

— Murad Habulam, dacă până acum ai spus adevărul, acum minți. Punga se află în buzunar.

— Nu, effendi!

— Hagi Halef, scoate-i punga din buzunar!

Halef se apropie de el și întinse mâna. Habulam se trase înapoi și spuse, furios:

— Ce vrei să faci, domnule? Îți închipui cumva că sunt un terchea-berchea cu care să-ți permiți orice? Nimeni n-are dreptul să mă controleze și să-mi bage mâna în buzunar, și cu atât mai mult în propria-mi casă!

Atunci, Halef ridică amenințător un deget.

— Tu, Murad Habulam, nu te împotrivi! Dacă-l înfurii pe effendi al meu, se va uita îndată la tine cu privirea rea și atunci nici măcar o para n-am să mai dau pe viața ta. Chibzuiește bine!

De data aceasta, Halef îi băgă mâna în buzunar, fără a mai fi împiedicat, și scoase afară punga.

— Ei, Habulam! i-am spus. Cine a avut dreptate?

— Tu, effendi! se bâlbâi. Dar jur pe Allah că nu știu cum a ajuns punga asta în buzunarul meu. Probabil mi-a pus-o

cineva, ca să mă distrugă.

— Și crezi că eu ar trebui să cred așa ceva?

— Trebuie să crezi, căci îți jur pe barba Profetului că este adevărat. Asta n-a putut s-o facă nimeni altul decât Ianik, căci el a fost în bucătărie.

— N-a făcut-o el, în nici un caz.

— Nu-l cunoști. Este un om viclean, care are doar gânduri rele. De ce v-a trimis la mine? Nu se află la voi ca să vă servească? Nu știe că nu vă așteptam? De ce nu v-a împiedicat să veniți la mine?

— Pentru că n-a putut. Ca să nu fim nevoiți să-i ascultăm obiectiile, l-am trimis la grajd și apoi am șters-o pe ascuns.

— Și, totuși, doar el putea fi!

— Îl acuzi pe nedrept. A mâncat și el din jumări, căci l-am invitat la masă. Crezi că ar mai fi gustat, dacă le-ar fi otrăvit chiar el?

— Cum? A mâncat și el?

— Întreabă-l. Nu vezi că lipsește o bucată întreagă?

Bucata o tăiasem noi și o ascunsesem.

— O, Allah! înseamnă că o să moară!

— Din păcate!

— Și vinovatul ești tu, căci tu l-ai pus să mănânce!

— Nu, vinovatul ești tu! De ce ne-ai trimis aceste bucate ale morții? Pe mine n-ai cum să mă înșeli. Deocamdată, nu vreau să te pedepsesc, ci îți acord timp să te căiești. Ferește-te, însă, să te mai gândești la ceva rău în privința noastră. De fapt, ar trebui să părăsesc îndată această casă; atunci, însă, nenorocirea ar rămâne aici, la tine, să te distrugă. De aceea, din milostenie, am să mai rămân până mâine, ca să ai timp să te căiești. Acum, te lăsăm singur. Gândește-te cât de nechibzuit ai acționat și vei mai acționa!

N-a scos nici măcar un sunet, iar noi am plecat. M-am ferit să mă exprim clar. Nu trebuia să știe încă ce și cum gândim despre el. Când am ajuns în curte, a fulgerat și apoi s-a auzit tunetul. Izbucnea furtuna și ne-am grăbit să ajungem la turn, unde ne aștepta Ianik.

Se întunecase destul de tare și, datorită furtunii și pentru că se apropiau orele serii, Halef a vrut să aprindă lampa, dar nu l-am lăsat. Am închis ușa, dar nu de tot, ca, de la locul meu, să pot privi în grădină, pentru a ține sub observație căpița.

Deși era foarte posibil să nu văd nimic, căci presupuneam că vor fi foarte prevăzători, totuși furtuna a fost o întâmplare fastă pentru noi. Un fulger a luminat doar pentru o clipă întunericul, dar mi-a fost de ajuns să văd că la căpiță se aflau oameni. Doi dintre ei se chinuiau, în poziție ghemuit, să deschidă intrarea, dând într-o parte câteva legături de fân.

Cine erau oamenii aceștia? În orice caz, cei pe care îi așteptam și cărora furtuna le oferise o bună ocazie — având în vedere că toți cei din casă se retrăseseră în odăile lor — să ajungă la ascunzătoare fără a fi zăriți. M-am hotărât să-i spionez și să trag cu urechea.

Mai întâi, i-am spus lui Ianik să pândească prin deschizătura ușii și să-mi spună când va fi momentul prielnic. Fulgerele care brăzdau neîncetat cerul ofereau suficientă lumină. Când mi-a spus că nu mai vede pe nimeni și că intrarea era din nou astupată cu baloturile de fân, le-am poruncit, lui și lui Osko, să mă ducă până la căpiță. După ce ei s-au retras, furișându-se, am încercat să pătrund pe sub baloturile de fân, care erau așezate unul peste altul. Încercare cam dificilă, pentru că baloturile erau destul de grele și mi-era teamă și să nu fac zgomot.

Am avut însă noroc cu furtuna, căci ploua cu găleata și tuna și fulgera întruna, așa că zgomotele nu se mai deosebeau unele de altele. După ce mi-am introdus capul, m-am târât înainte, tot înainte, printre baloturi. Tulpinile de secară, din care erau făcute baloturile, aveau înălțimea unui om, așa încât m-am putut strecura înăuntru, fără să-mi rămână picioarele afară și fără să mi se vadă capul din interior. Pentru că tulpinile erau așezate cu partea cu spic spre interior, m-am putut ascunde bine între ele, fără să fiu

zărit. Dacă n-ar fi fost furtuna, m-aș fi dat de gol, căci, tot mișcându-mă, paiele foșneau și întreaga căpiță se cam clătina. Nu știu cum aș fi fost în stare să mă apăr, mai ales că nici nu mă puteam mișca liber! Orice glonț tras spre mine m-ar fi nimerit, căci n-aveam nici o posibilitate să-l evit. Singura modalitate de salvare era să le-o iau înaintea dușmanilor. De aceea, chiar înainte de a pătrunde printre baloturi, mi-am luat în mână ambele revolvere, căci prins între aceste tulpini de cereale mi-ar fi fost mult mai greu să duc mâna la cingătoare sau în buzunar. Toate celelalte lucruri, inclusiv cuțitul și tot ceea ce aveam în buzunare, le-am lăsat la turn, căci era greu de găsit ceva aici dacă pierdeam. Suprafața stogului de formă rotundă avea un diametru de circa paisprezece coți. Pereții erau cam de patru coți grosime; deci, spațiul gol din interior avea un diametru de șase coți, așa încât puteau să stea acolo, în poziție șezând, cam vreo doisprezece oameni. În mijloc se afla un par înalt, înfipt bine în pământ, pe care se sprijinea acoperișul căpiței. De jur-împrejur erau baloturi de paie pe care să se poată șede, iar de par atârna o lampă aprinsă care lumina încăperea. Intrarea consta din câteva baloturi care puteau fi date deoparte și apoi puse la loc, lucru care, din afară, nu se observa, dar, din interior, se vedea foarte bine.

Oare de ce construise Murad Habulam această ascunzătoare? Doar ca să-l adăpostească aici pe fratele lui, Manach el Barscha? Atunci, ar fi putut s-o facă mai mică. Și, oricum, s-ar fi găsit în casă sau printre acareturile lui un loc ce ar fi putut servi, din când în când, drept adăpost pentru o singură persoană. De fapt, receptorul venea întotdeauna călare și trebuia găsit un adăpost corespunzător și pentru cal.

Nu, această căpiță era destinată să găzduiască o societate mai numeroasă; ea folosea pentru adunările lor secrete și era ușor de presupus că persoanele adunate aici erau partizani ai lui Schut.

Dacă așa stăteau lucrurile, înseamnă că Murad Habulam era un membru de frunte al acestei bande de răufăcători. El, care simulase că e bolnav de podagră, avea totuși picioarele atât de zdravene, încât putuse să vină aici, în ciuda vremii rele de afară. Ședea chiar față în față cu mine. De o parte a sa stătea fratele său Manach el Barscha și de cealaltă Barud el Amasat. Lângă acesta, se afla mübarekul, care avea brațul atârnat într-o legătură. Lângă intrare, ședea Humun, servitorul, și lângă el *miriditul*, fratele măcelarului mort din Sbiganzy. Venise deci, așa cum bănuisem.

Pe latura în spatele căreia mă ascunsesem, se aflau trei persoane, și anume, cei doi frați Aladschy și Suef, spionul. De văzut nu puteam să-i văd, dar i-am auzit vorbind.

Erau, deci, în total, nouă persoane împotriva cărora trebuia să ne apărăm noi patru. Toți aveau veșmintele murate de ploaie și atât de acoperite de paie care se lipiseră de ele, încât nici nu li se mai deosebeau culorile.

Primul pe care l-am auzit vorbind a fost *miriditul*. A făcut o observație care mă interesa în mai mică măsură.

— N-ar fi trebuit să ne lăsăm caii în crâng; pe furtuna asta, nu putem fi siguri de ei.

— Nu trebuie să-ți faci griji, răspunse Habulam. O să se ocupe argații mei de treaba asta.

Caii se aflau, deci, într-un crâng și erau păziți de argații gazdei noastre. Asta mi-a dat certitudinea că acesta avea și alți oameni de încredere, în afară de Humun.

Bătrânul mübarek își trăsese brațul afară din legătură și Barud el Amasat îi desfăcea acum bandajul. Habulam îi întinse o cutiuță cu unsoare care, în orice caz, îi fusese cerută mai înainte, exact în acest scop. Pe jos, se afla un vas cu apă al cărui conținut era folosit pentru spălarea răni mübarekul ui.

Am văzut că glonțul cu care îl nimerisem alaltăieri pătrunsese până în mușchiul părții superioare a brațului, iar cel de ieri îi zdrobise articulația cotului. Ambele răni,

îndeosebi ultima, îi provocau probabil mari dureri, mai ales că bandajul nici nu era făcut așa cum trebuie. În cel mai bun caz, avea să rămână cu un braț țeapăn, dar mai probabil era să fie nevoit să se amputeze cel puțin antebratul. Dacă rănitul nu primea în cel mai scurt timp îngrijiri corespunzătoare, era de așteptat, cu siguranță, să facă cangrenă.

După ce i-au fost spălate părțile rănite, a fost uns cu alifia respectivă și legat cu o bucată de cârpă. În tot acest timp, bătrânul n-a schițat nici un gest. Probabil că avea nervii foarte tari, altfel n-ar fi fost în stare să suporte durerile.

— Allah, Allah, în ce hal te-a nenorocit străinul! spuse Habulam. Brațul acesta n-o să mai fie niciodată cum a fost.

— Așa e; am ajuns un infirm, un biet infirm care nu și mai poate folosi brațul, scrâșni din dinți bătrânul. Pentru asta, însă, o să plătească înzecit. Ți-a căzut ușor în plasă?

— La fel de ușor ca o cioară pe care o prinzi iarna cu o pungă în care ai pus o bucățică de carne. Pasărea asta proastă își vâra capul înăuntru ca să apuce bucata de carne, dar punga este unsă cu clei, așa că-i rămâne capul lipit acolo. După aceea, poți s-o prinzi și cu mâna, căci nu vede nimic. O astfel de pungă i-am pus și străinului în cap. Fratele meu mi l-a descris ca fiind foarte abil, dar nu s-a dovedit a fi așa.

— Nu, abil nu e deloc, dar îl are pe diavol lângă el, care-l ocrotește.

— Te înșeli, nu-l are pe dracu, ci are privirea rea.

— Allah, o, Allah! strigă speriat mübarekul. E adevărat?

— I-a spus servitorului meu Humun și l-a avertizat. Dar cel mai rău lucru este că nu are doar pur și simplu privirea rea, care acționează numai atunci când te privește direct, ci are privirea rea care acționează de la depărtare. E suficient să se gândească la o persoană și ochiul lui otrăvit îi transmite aceluia tot răul din lume, pe care acesta i-l dorește.

— Allah, fii milostiv cu noi! Nu diavolul, ci privirea rea îl face de neînvins. Cine se luptă cu el trebuie, firește, să-l privească, și atunci este pierdut. Nu trebuie, deci, să ne luptăm pe față cu omul acesta, ci trebuie să-l ucidem pe la spate, dar având grijă ca privirea otrăvită a ochiului lui să nu cadă asupra noastră.

— Deci, din planul nostru cel grozav n-o să mai iasă nimic? întrebă Murad Habulam.

— Nu; doar dacă are careva dintre voi curajul să facă pe stafia. Eu, însă, nu v-aș sfătui, căci ochiul străinului v-ar privi și ați fi pierduți. Cine voia să facă pe stafia?

— Humun.

— Nu, nu! strigă speriat servitorul. La început am fost hotărât; acum, însă, nici nu-mi trece prin cap să fac pe spiritul bătrânei mame. Țin prea mult la viața mea.

— Atunci, poate găsim pe altul, spuse Habulam.

Dar, pentru că toți refuzară, continuă:

— Prin urmare, nimeni? Ei, atunci trebuie să găsim altceva. Doar ne-am adunat aici ca să ne sfătuim.

— Nu-i nevoie să ținem sfaturi la nesfârșit. Ce dorim noi este moartea acestor oameni. Trebuie să-i ucidem, fără ca neamțul să ne poată privi; și asta nu se poate întâmpla, decât dacă năvălim asupra lor când dorm.

— Corect! fu de acord Manach el Barscha. Așteptăm până adorm și apoi îi atacăm, presupunând că, până atunci, nu i-a ucis deja otrava de șobolani a fratelui meu.

— Otravă de șobolani? întrebă mübarekul. Le-ați dat așa ceva?

— Da. Am discutat asta cu Habulam, când l-am anunțat de venirea voastră. Voia să le-o pună în niște jumări de ouă, pe care, probabil, le-au mâncat deja.

— Ei, atunci nu trebuie să ne mai îndoim că vor muri, doar dacă nu le-ai pus prea puțin.

— O, am pus suficientă otravă, cât să omoare zece oameni, nu patru. Dar n-a avut nici un efect asupra lor.

— Nici un efect? Cum așa?

— Pentru că n-au mâncat jumările. Individul ăsta cu privirea rea s-a uitat la bucate și și-a dat seama că erau otrăvite.

— Dar așa ceva e imposibil!

— Imposibil? Tare aş vrea să ştiu și eu ce este imposibil pentru ghiaurul ăsta! Închipuiți-vă, a venit cu ceilalți trei la mine, ca să-mi aducă jumările. Pe tonul lui sarcastic, mi-a spus că cea mai bună bucată se cuvine gazdei și că ar trebui să mănânc eu jumările.

— O, vai de mine!

— Și, pe deasupra, mi-a cerut și să mănânc în fața lor. O mai garnisise și cu păsărele moarte, pe care probase otrava.

— O, Allah! Deci, te-ai trădat!

— Firește. Din nefericire, a mâncat și Ianik și acum o să moară.

— Nici o pagubă de ăsta! spuse Humun, cu răutate.

— De ce, fiindcă e dușmanul tău? Gândește-te în ce încurcătură am intrat! Aș putea fi acuzat că sunt un otrăvitor.

Zicând acestea, le povesti celorlalți întreaga întâmplare. Apoi, adăugă:

— Am aruncat toată mâncarea împreună cu păsărelele și vreau să-l văd eu acum pe cel care mai poate dovedi că au fost otrăvite!

— Moartea lui Ianik o va dovedi.

— Ba nu! Cine știe ce a mâncat el? Am să spun că am mâncat eu însumi din jumări și mie nu mi s-a întâmplat nimic.

— Străinii mai mănâncă ceva în seara asta?

— Cred că da. Trebuie să le ofer cel puțin o cină fără otravă; nu vreau să mai risc o dată să fiu considerat otrăvitor și apoi să se și dovedească asta. Nu, în seara asta vor fi foarte bine serviți, de parcă mi-ar fi cei mai dragi oaspeți.

— După părerea mea, procedezi foarte bine. Această ospitalitate o să-i înșele și o să facă să le dispară bănuielile. Se vor simți în siguranță și așa ne va fi mai ușor. Deci, servește-i cât se poate mai bine. Poți s-o faci, căci ce te costă e o nimica toată pe lângă imensul ajutor pe care l-ai primit și o să-l mai primești de la frăția noastră.

— Imens? Vorbești de parcă mi-ați fi adus milioane. Avantajele pe care mi le oferiți nici nu se compară cu riscul de a fi agentul vostru.

— Oho!

— Gândește-te numai la cazul acesta. Dacă-i ucidem pe străini și se descoperă, s-a zis cu mine. Toată influența pe care o am n-o să-mi ajungă să-mi salvez viața. Voi plecați și vă pierdeți urma. Voi n-aveți un cămin, o proprietate. Dar eu, dacă scap fugind, am să pierd tot ce am.

— Atunci, să procedăm cu abilitate! mârâi bătrânul mübarek. Nu trebuie să rămână nici o urmă din nemernicii ăștia.

— Firește! Trebuie să-i tăiem în bucățele și să-i aruncăm în heleșteul lui Habulam, ca hrană la pești, spuse un altul.

— Și peștii o să-i mănânc eu după aceea, nu? întrebă Habulam, făcând un gest de silă. Nici nu-mi trece prin cap!

— Nici nu-i nevoie. Poți să vinzi peștii. Trebuie doar să ne grăbim, ca să terminăm totul fără zgomot, până la ivirea zorilor; de tras cu arma n-avem voie să tragem.

Apoi, au început să se sfătuiască referitor la cea mai bună modalitate de a ne ucide: să ne sugrume sau să ne înjunghie.

În sfârșit au căzut de acord ca, folosindu-se de o scară, să urce în turn, să deschidă trapa de la scări și apoi să coboare până la încăperea unde dormeam.

— Flăcăii probabil stau de strajă, spuse unul.

— Nu cred, replică Habulam. De ce-ar sta de pază? Au zăvorât ușa și ferestrele și, pentru că nici nu bănuiesc că s-ar putea urca cineva în turn din afară, or să se simtă în siguranță. De fapt, ne putem mai întâi convinge că dorm.

— Cum?

— Trăgând cu urechea pe lângă obloane. Sunt convins că vor dormi; pe întuneric, nu prea stai mult timp treaz.

— Dar, parcă le-ai trimis o lampă?

— Da, însă cu atât de puțin ulei, încât mai târziu de miezul nopții n-o să ardă.

Bătrânul ticălos nici nu bănuia că Ianik ne aprovizionase cu ulei.

— Nu scârțâie treptele? se interesă Bar ud el Amasat.

— Nu, pentru că sunt din piatră; unele s-ar putea să fie mai puțin bine prinse, dar zgomot nu fac.

— Ar fi o prostie dacă ne-am prăbuși cu toții în jos pe scări.

— N-avem de ce să ne temem de asta. O să luăm o lampă cu noi, ca să luminăm treptele, înainte de a păși pe fiecare.

— Ca să ne vadă ăia, nu?

— Nu. Sunt mai multe etaje și nu se vede lumina de la unul la altul. Când ajungem jos, în odaia lor, stingem lampa și o mai aprindem după ce-i ucidem.

— Ei, atunci sunt mulțumit. Dar, totuși, nu-i o treabă ușoară. Trebuie să rezolvăm problema pe întuneric și fără zgomot. E greu.

— Eu nu mă tem. Trebuie, însă, să ne împărțim bine rolurile, ca fiecare să știe exact ce are de făcut. Atunci, totul se va petrece în liniște și ordine.

— Ce vrei să spui cu împărțitul rolurilor?

— Vreau să spun că fiecare trebuie să știm exact pe care-l înhățăm, ca să nu ne lovim unii de alții. Iar pe ghiaurul ăsta neamț trebuie să-l înhațe doi oameni.

— Asta o s-o facem noi, spuse unul dintre Aladschy. Avem noi grijă de el, eu și fratele meu.

— Bun. Atunci să-i alegem pe cei mai puternici dintre noi. Ne trebuie câte unul pentru fiecare. După cei doi Aladschy, cel mai puternic este miriditul. El să-l preia pe cel numit Osko.

— Nu, interveni Barud El Amasat. De Osko ăsta mă ocup eu. Eu sunt cel pe care-l urmărește; pe mine vrea să se răzbune, și de aceea de mâna mea trebuie să moară.

— Vrea să se răzbune pe tine? De ce?

— Pentru că, în urmă cu ceva timp, am răpit-o pe fiica lui și am vândut-o ca sclavă. Cui am vândut-o, nu vă interesează pe voi.

— Asta chiar că-i o glumă care nu-i pe placul nici unui tată!

— De atunci, a fost tot timpul pe urmele mele.

— Dar ce nație de om e? Arată ca un sârb.

— E muntenegrean. Mai demult, am fost foarte buni prieteni.

— Iar el te-a înșelat și tu te-ai răzbunat răpindu-i fiica?

— Nu mi-a făcut nici un rău. Fiica lui, Senița, era de o frumusețe rară. A văzut-o un domn și a cerut-o de nevastă; ea, însă, l-a refuzat. Atunci, el mi s-a adresat mie și mi-a oferit o sumă foarte mare. Ei, în locul meu ce ați fi făcut?

— Am fi câștigat banii, râse Murad Habulam.

— Corect! Am răpit-o, lucru foarte ușor de făcut, căci avea încredere în mine, fiind prietenul tatălui ei, și i-am dat-o străinului. Acesta a luat-o cu el în Egipt, dar i-a fost curând răpită.

— De către cine?

— Nici n-o să vă treacă prin cap. De acela care se face vinovat de totul, și anume, de nemernicul pe care-l cheamă Kara Ben Nemsî.

— De neamțul ăsta?

— Da.

— Blestemat să fie de Allah!

— Să sperăm că o să ți se îndeplinească dorința chiar astăzi. Senița asta îl iubea, de fapt, pe un altul, fiul unui foarte bogat comerciant din Stambul. Îl cheamă Isla și s-a întâlnit cu neamțul în Egipt. Acesta a descoperit-o pe Senița și a răpit-o, dându-i-o lui Isla, care a plecat cu ea la

Stambul și a luat-o de nevastă. Tare aş vrea să ştiu cum i-a dat neamţul de urmă!

— Cu ajutorul privirii lui rele, spuse Habulam. Vede și descoperă totul. Și cel căruia i-ai vândut-o pe Senița nu s-a răzbunat?

— A vrut, dar n-a ieșit nimic, căci diavolul l-a apărât pe neamţ. Dar mai târziu, el, sau unul din însoțitorii lui, a reușit să-l ucidă pe prietenul meu. Și acum sunt împreună cu Osko pe urmele mele. Ca și bătrânul muntenegrean și eu ard de nerăbdare să mă răzbun.

— Lui o să-i piară cheful!

— Asta voiam și eu să spun, și de aceea, o să am eu grijă de el. *Miriditul* poate să-l aleagă pe acela pe care-l cheamă Omar.

Până acum, *miriditul* șezuse la locul lui nemișcat — cu brațele încrucișate la piept — și fără să rostească vreun cuvânt. Acum, însă, făcu un gest de refuz cu brațul și apoi spuse liniștit:

— Nu mă interesează deloc, astăzi, Omar ăsta.

— Nu? întrebă mirat Habulam. Atunci, te-ai hotărât la altul? Poate la acela pe care-l cheamă Hagi Halef? Te consideram mai viteaz decât te arăți acum.

Ochii *miriditului* scăpărară furioși, dar răspunse, totuși, pe un ton liniștit:

— Adică vrei să spui că-mi lipsește curajul?

— Da. Vrei să-l alegi pe cel mai mititel dintre dușmani!

— Cine a spus asta? Eu, cumva?

— Ei, așa am presupus.

— Nu mai presupune nimic. Poate vrei să zici că n-am deloc curaj, dacă am să vă spun că nu vreau să mă ating de nici unul din oamenii ăștia.

Această afirmație a *miriditului* i-a lăsat pe toți cu gura căscată.

— Vrei să zici că n-ai de gând să te asociezi cu noi împotriva dușmanilor noștri? întrebă agitat Habulam.

— Da, exact asta am vrut să spun.

— Asta ar însemna trădare față de noi și de aceea sper că doar ai glumit.

— Ba am vorbit foarte serios.

Urmă o pauză, timp în care toți ochii erau îndreptați cercetători asupra figurii lui neînduplecate. Apoi, Barud el Amasat spuse:

— Dacă într-adevăr așa gândești, ar fi fost mai bine să nu te fi cunoscut. Cine nu-i cu noi e împotriva noastră. Dacă rămâi la această hotărâre, va trebui să te considerăm dușmanul nostru.

Miriditul răspunse, dând din cap:

— Nu sunt dușmanul vostru. N-o să vă împiedic să faceți ce vreți, dar nici n-o să vă ajut.

— Astăzi de dimineață parcă vorbeai altfel.

— De atunci, mi-am mai schimbat părerile.

— Atunci nu-i mai consideri pe oamenii aceștia drept dușmanii noștri comuni?

— Ba da, căci mi-au ucis fratele. Dar între mine și ei s-a încheiat un armistițiu.

— Un armistițiu? Ai înnebunit! Cum se potrivește asta cu ceea ce ne-ai spus când ne-am întâlnit?

— Nu cred că există nici un fel de contradicție.

— Ba chiar una foarte mare. Te-ai despărțit azi-dimineață de noi, fiind ferm hotărât să-i ucizi pe străini sau, cel puțin, pe acest Kara Ben Nemsî. Am fost uimiți când ai venit și ne-ai spus că nu ai reușit să-ți duci planul la îndeplinire. Iar acum vii și ne spui că ai mai încheiat și un armistițiu cu ei. Noi crezusem că ți-au scăpat; dar după ce ne-ai spus acum, ne dăm seama că ai și stat de vorbă cu el.

— Așa am și făcut.

— Și chiar ai încheiat un armistițiu cu ei?

Cu cât *miriditul* răspundea mai liniștit, cu atât mai tare se înfuria Barud el Amasat. Se ridică de la locul lui, se îndreptă spre acesta și spuse pe un ton aspru:

— N-aveai voie să faci așa ceva!

— De ce nu? Cine ar putea avea ceva împotriva?

— Noi, firește, noi! Ești aliatul nostru și n-ai nici dreptul, nici permisiunea să faci așa ceva fără acordul nostru. Hotărârea ta e nulă și neavenită pentru că a fost luată fără noi și împotriva noastră. Să-ți intre bine în cap asta!

Miriditul își încruntă sprâncenele. Privirea sa arunca fulgere, totuși se stăpâni și răspunse la fel de liniștit ca mai înainte:

— Consideri că tu ești acela îndreptățit să-mi reproșeze ceva?

— Da. Suntem aliați și nici unul dintre noi n-are voie să facă ceva împotriva voinței celorlalți. De aceea, trebuie să-ți spun că ai acționat într-un mod nesăbuit!

— O mie de draci! strigă *miriditul*, furios acum. Cum îndrăznești să mă ataci, tu despre care nu știu nimic, nici măcar cine ești, de unde vii și în ce loc vei găsi drumul spre iad? O singură jignire să-mi mai aduci și glonțul meu are să intre adânc în tine, acolo unde locuiește diavolul. Eu sunt *miridit*, fiul unei seminții renumite și curajoase de arnăuți, și nu permit să mă jignești. Adresându-mi asemenea cuvinte, ți-ai săpat singur groapa și stai chiar pe marginea ei. Un singur brânci dacă-ți dau, te prăbușești în ea!

— Oho! Sunt și eu înarmat! răspunse Barud el Amasat, ducându-și mâna la pistol.

— Opriți-vă! strigă bătrânul mübarek. Prietenii care au o neînțelegere trebuie să se distrugă între ei? Barud el Amasat, este foarte bine că te lupți pentru cauza noastră, dar nu trebuie s-o faci cu cuvinte jignitoare. Așează-te la locul tău! *Miriditul* o să-mi explice mie clar în ce fel a încheiat un armistițiu cu oamenii aceștia.

Barud se așează prost dispus și *miriditul* explică:

— I-am dat neamțului barda mea.

— Allah! Ăsta-i un obicei sfânt și n-ai cum să o iei înapoi sub nici o formă. Pentru cât timp i-ai dat arma?

— Până când mi-o va da el înapoi de bunăvoie.

— Asta poate însemna și o veșnicie!

— Dacă așa vrea el, eu n-am ce să fac.

— Nu vreau să-ți fac nici un reproș, căci nu cunosc motivele pe care le-ai avut. Cu un om cu care ai o răzbunare de sânge nu închei un asemenea armistițiu, fără să ai un motiv foarte bine întemeiat. Asta înseamnă că, probabil, îi ești deosebit de îndatorat acestui neamț, blestema-l-ar Allah!

— Îi sunt într-adevăr foarte îndatorat, căci mi-a dăruit viața. A avut-o în mâinile lui și totuși nu mi-a luat-o.

— Povestește-ne cum s-a întâmplat!

Miriditul relatează despre atacul lui nereușit și povestește totul cu atâta fidelitate, încât comportamentul meu fu prezentat în cea mai favorabilă lumină. Încheie cu observația:

— După cum vedeți, n-am reacționat în mod nechibzuit. Noblețea este mai puternică decât arma. Până acum, am crezut că acest proverb nu este adevărat; acum, însă, sunt și eu de acord cu acest lucru. Fratele meu a fost singur vinovat de moartea lui. Totuși, am intenționat să-i răzbun sângele vărsat și neamțul, ca să se apere, ar fi trebuit să-mi ia viața; Dar n-a făcut asta. Eram cu totul în puterea lui și, totuși, nu s-a atins nici măcar de-un fir de păr din capul meu. Sânge pentru sânge, așa spune legea vendetei; dar în *Coran* stă scris: „Cruță-l pe cel ce te cruță”. De cine să ascult, de *Coranul Profetului* sau de legea oamenilor păcătoși? Nu stă scris în cărțile sfinte: „Recunoștința e drumul spre ceruri”? Neamțul a făcut cea mai bună faptă care se poate face. Dacă după asta eu am să mai atentez la viața lui, am să-mi atrag pentru totdeauna mânia lui Allah. De aceea i-am dat barda. Și dacă, din această cauză, nu voi ridica mâna împotriva lui, nu trebuie să gândiți că acționez dușmănos față de voi. Faceți ce vreți! Eu n-am să vă stau în cale, dar nu-mi cereți să particip la uciderea binefăcătorului meu!

Vorbise cât se poate de serios și convingător. Cuvintele lui își atinseră imediat scopul. Ceilalți îl priviră un timp, muți.

Nu puteau să nu-i dea dreptate și, totuși, nu le convenea deloc această atitudine.

— Să-l ia dracu pe neamțul ăsta! strigă, în sfârșit, bătrânul mübarek. Nu știu cum se face, dar omul ăsta reușește totdeauna să scape cu fața curată. Am contat pe tine. Trebuie să recunosc că ai avut un motiv să te lași înflăcărat de inima ta bună; dar nu trebuie să mergi prea departe. Dacă ți-a dăruit viața, înțeleg că nici tu nu vrei acum să i-o iei pe a lui; dar de ce vrei să-i cruți și pe ceilalți? Doar nu le ești îndatorat. De el se vor ocupa frații Aladschy; tu ar trebui să te ocupi de Omar și nu văd nici un motiv de ce n-ai vrea s-o faci.

— Am destule motive. Ceea ce a făcut neamțul n-a făcut-o singur; și ceilalți au fost de acord. Le sunt recunoscător tuturor, nu numai lui. Și chiar dacă i-aș fi doar lui dator, tot n-aș putea să-l atac pe vreunul din însoțitorii lui, căci i-aș produce o mare durere. Am venit doar să vă spun să nu contați pe mine în treaba asta. Am hotărât să nu mă amestec și n-am să-mi schimb decizia.

— Gândește-te la urmări!

— N-am la ce să mă gândesc.

— O, ba da! Chiar îți este indiferent dacă pierzi prietenia noastră?

— Asta vrea să fie o amenințare? Atunci, ar fi fost mai bine dacă nu o rosteai. I-am dat neamțului barda, deci cuvântul meu de onoare, și am să mi-l țin. Cine va încerca să mă împiedice acela va avea de-a face cu mine. Dacă vreți să vă schimbați prietenia în dușmănie, atunci faceți-o, în numele lui Allah, dar să nu credeți că mă tem de voi. Am să stau liniștit, atâta timp cât mă lăsați în pace. Asta-i tot ce am să vă spun. Am terminat și acum pot să plec.

Se îndreaptă spre ieșire.

— Stai! strigă Habulam. Fii înțelegător și rămâi!

— Sunt înțelegător, dar n-am de ce să rămân.

— Dar nu poți să pleci pe vremea asta!

— Ce-mi pasă mie de ploaie?

— Dar n-ai cum să călărești până la Sbiganzy pe furtuna asta!

Îi aruncă miriditului o privire cercetătoare. Acesta pricepu și răspunse:

— Nu-ți face griji! N-am să vă trădez. Dacă-ți închipui că am să rămân aici, ca să vorbesc în secret cu oamenii aceia și să-i avertizez, te înșeli. Mă duc să-mi iau calul, încalec și plec. V-am spus că nu sunt împotriva voastră și eu nu-mi încalc cuvântul.

Se aplecă spre balotul care închidea intrarea, pentru a-l da deoparte și a pleca. Ceilalți își dădură seama că nu va da înapoi; de aceea, bătrânul mübarek spuse:

— Dacă vrei într-adevăr să pleci, atunci jură pe barba profetului că n-ai să-i avertizezi pe străini!

Făcând o mișcare furioasă, *miriditul* răspunse:

— Ce-mi ceri tu este o jignire. V-am dat cuvântul meu și trebuie să mă credeți. Tu nu ești obișnuit să ți-l respecti pe al tău? Totuși, am să jur, pentru că nu vreau să ne despărțim certați. Acum ești mulțumit?

— Da; dar gândește-te bine ce pedeapsă te așteaptă, dacă-ți trece prin cap să ne înșeli! Nu permitem să se facă glume pe seama noastră!

Aceste cuvinte fuseseră rostite pe un ton provocator la adresa *miriditului*. Acesta se întoarse de lângă ieșire, se apropie de bătrân și spuse:

— Îndrăznești tu să-mi spui mie așa ceva, tu a cărui întreagă viață și acțiune e o singură mare minciună? Cine ești tu? Bătrânul mübarek, sfântul! Nu-i asta o minciună? Ai fost Busra, infirmul. Asta n-a fost o înșelăciune? De unde ești și care ți-e adevăratul nume? Nimeni nu știe, nimeni nu poate spune. Ai venit ca o boală în țară, ca o ciumă de care Allah ar trebui să-și păzească toți credincioșii. Te-ai stabilit acolo la ruine ca o cucută, ca o măselariță, care a otrăvit totul în jur. Eu însumi nu sunt decât un păcătos, dar nu mă compar cu tine și, cu atât mai puțin, îți îngădui să mă jignești. Dacă vrei să spui că posezi o putere de care ar

trebui să mă tem, îi las pe proști să creadă asta. Doar un cuvânt să spun, și ești pierdut. Dar n-am să rostesc niciodată acest cuvânt, decât dacă mă silești. Decât să te trădez în felul acesta, prefer să mă folosesc de alt cuvânt, unul care nu se aude, ci doar se vede și se simte. Și dacă vrei să știi care e acest cuvânt, atunci privește aici; îl am în mână!

Scoase cuțitul de la cingătoare și se năpusti asupra mûbarekul-ui.

— Allah! Vrei să mă înjunghii? strigă acesta, speriat.

— Astăzi nu, și nici altă dată, dacă nu mă silești. Să nu uiți asta! Și, acum, noapte bună!

Băgă cuțitul la cingătoare, dădu deoparte balotul de paie și se strecură afară. La o privire a lui Habulam, Humun, servitorul, se luă, precaut, după el. Acesta se întoarse după scurt timp și anunță că *miriditul* plecase, într-adevăr.

— Ăstuia i-a luat Allah mințile! mârâi Barud el Amasat. Pe el nu mai putem conta acum.

— Nu, nu mai putem, fu de acord mûbarekul. Dar m-a amenințat zadarnic. O să am eu grijă să nu ne facă nici un rău.

— Vrei să-l ucizi? întrebă Manach el Barscha.

— Nu știu încă ce-o să facă. Dar iată încă un exemplu care ne dovedește că trebuie neapărat să-i trimitem pe lumea cealaltă pe neamț și pe însoțitorii lui. Și acum vă întreb: care dintre voi vrea să-l ucidă pe Omar?

— Am eu grijă de el, spuse Humun, servitorul.

— Bun! Mai rămâne doar micul hagi. Din păcate, sunt rănit și nu vă pot ajuta.

— Lasă-l pe mâna mea, spuse Manach el Barscha. O să fie o plăcere să-i iau viața. E mic și pare slab; dar nu trebuie subestimat. Piticul ăsta are curajul unei pantere și e abil ca un uliu. Am auzit că este și foarte puternic. Să nu credeți cumva că sunt lipsit de curaj dacă l-am ales pe el. Iar în ceea ce privește ora când vom da atacul, propun să

nu stabilim una fixă. O să mai spionăm din când în când. De îndată ce ne dăm seama că au adormit, pornim la treabă...

— Asta este și părerea mea, spuse Habulam. Trebuie să mă ocup de pregătiri, așa că o să plec acum. Humun vine, firește, cu mine; am să-l trimit din când în când să vă întrebe dacă putem începe.

Se ridică de la locul lui.

— Mai așteaptă o clipă! îl rugă mübarekul. Vreau să te mai întreb ceva fără importanță.

Asta îmi oferii ocazia să mă retrag. După plecarea gazdei noastre, mi-ar fi fost probabil mai greu să ies din căpiță. Presupuneam că ceilalți n-aveau de gând să mai vorbească și, atunci, ar fi putut să audă paiele foșnind. Acum însă vocea celui care vorbea răsună atât de tare, încât nimeni nu putea percepe zgomotul pe care-l făceam strecurându-mă încet și cu precauție afară. Am reușit. Cum să ajung, însă, la turn? Nu era departe, dar n-aveam nimic de care să mă sprijin. Atunci, se deschise ușa și Osko scoase capul afară, ceea ce făcuse la fiecare două, trei minute. Se apropie, în grabă, mă urcă în spinarea lui și mă duse până la turn. Acolo mă puse jos pe rogojina pe care șezusem mai înainte, astfel încât să am ușa în față. Am lăsat-o crăpată, atât cât să pot arunca o privire afară, din când în când.

— De ce o lași așa? întrebă Omar. Plouă înăuntru.

— Nu prea mult. Vântul bate din direcție inversă. S-ar putea ca gazda noastră să se uite înapoi, să vadă dacă suntem toți. Ianik să se așeze în așa fel, încât să nu poată fi văzut.

Servitorul se așază în spatele ușii și apoi le-am povestit tot ceea ce am văzut și am auzit. M-am ferit însă să las să se citească pe fața mea despre ce anume vorbeam. Dacă Habulam și Humun ar fi privit înăuntru trebuiau să creadă că vorbim despre ceva cu totul nevinovat.

Până am terminat tot ceea ce aveam de spus, am presupus că Murad Habulam se reîntorsese deja la castel. De aceea, am poruncit ca ușa să fie din nou închisă.

Dintre ascultătorii mei, Halef era cel mai înverșunat.

— Domnule, spuse, m-aș duce să-i caut în căpiță și să le trag câte un glonț în cap. Atunci ne-ar lăsa în pace și am putea să ne continuăm liniștiți drumul.

— Vrei să fii un criminal?

— Un criminal? Așa gândești tu? Nemernicii ăștia sunt niște animale de pradă și așa cum aș împușca un șacal sau o hienă, fără să-mi fac vreun reproș, tot așa pot să-i împușc pe ăștia, fără să-mi simt conștiința încărcată.

— Nu suntem noi judecătorii lor!

— Oho! Ei au atentat la viața noastră. Suntem în legitimă apărare.

— Asta așa e; dar putem să le stricăm planurile, fără să-i ucidem.

— Așa n-o să mai scăpăm de ei și vor continua să ne urmărească.

— Dacă suntem la fel de atenți ca și până acum, n-or să ne poată face nici un rău.

— Și vrei să ne chinuim tot mereu și mereu cu gândul la acești ticăloși. Ne bucurăm de călătorie? Ne servește la îmbogățirea cunoștințelor? Călătorim prin țara asta precum furnicile care trec în fugă drumul și se așteaptă ca, în clipa următoare, să fie zdrobite sub picioare. Îți mulțumesc pentru o asemenea plăcere! Așa că mai bine să-i împușcăm pe șacalii ăștia în piele de om, unde și când putem!

— Știu foarte bine, am replicat, în ce situație ne aflăm. Dacă-i ducem în fața unui judecător, vor râde de noi pe la spate. Dacă ne facem dreptate noi înșine, acționăm împotriva poruncilor credinței mele și împotriva normelor umanității. Trebuie să renunțăm la ambele variante și să încercăm să ne apărăm de acești dușmani, fără să comitem nici o crimă împotriva lor.

— Dar aici nu-i vorba de nici o crimă!

— În ochii mei, da. Dacă pot să mă apăr și în alt fel de un dușman, atunci sunt vrednic de pedeapsă dacă-l ucid. Cu viclenia obții de multe ori mai mult decât cu puterea.

— Și cum vrei să faci?

— Îi las să urce în turn și am grijă să nu mai poată coborî.

— Nu-i rea deloc ideea asta. Dar, dacă urcă, n-o să le fie imposibil să și coboare pe același drum?

— Chiar dacă, îndată ce-au ajuns sus, le luăm scara?

— Hm! Atunci, pot coborî pe trepte.

— Dacă ar face asta, s-ar trăda că au pus la cale ceva rău împotriva noastră. Și, de fapt, le putem închide și drumul acesta. Ne trebuie doar un ciocan și niște cuie mari, ca să înțepenim bine capacul.

Ianik se offeri să ne facă rost de toate acestea și în plus și de o scoabă mare de fier.

— E bine, am continuat. Această scoabă o să ne fie de mare folos. O să înțepenim capacul de deasupra treptelor de sus, așa încât să nu mai poată fi deschis de afară. Atunci n-or să mai poată coborî pe trepte și, dacă le luăm și scara, vor fi nevoiți să stea acolo în ploaie, până se face ziuă. Asta o să le mai potolească nițel cheful de distracție.

— Sidi, spuse Halef, planul tău nu prea se potrivește cu firea ta blândă. E, într-adevăr, un gând foarte plăcut să-i știi pe ticăloșii ăștia siliți să stea acolo sus toată noaptea. Să se așeze nu pot, pentru că plouă pe toate părțile și apa plutește pe podea. Etajul ăsta de sus e construit ca o lampă care n-are sticlă în jur. Nu servește decât pentru admirat priveliștea. Și, pentru că ușa care ducea afară din foisor a fost zidită, iar capacul se închide ermetic, atunci poate nu se scurge nici apa.

— O, ba da, îl întrerupse Ianik. E o gaură mică acolo, care trece prin zid.

— N-am putea s-o astupăm?

— Foarte ușor. Avem destule pietre la îndemână.

— Grozav! S-o astupăm cum trebuie. Ah, criminalii ăștia să stea acolo sus în apă și să se îmbolnăvească de gută, de reumatism, de dureri de încheieturi și de alte zece mii de

feluri de răceală. Tare aş vrea să fie nevoiţi să stea în apă până la subbraţ...

Sări în sus şi începu să se plimbe agitat de colo, colo. Avea el un gând. Apoi rămase în picioare în faţa servitorului, îi puse acestuia mâna pe umăr şi spuse:

— Ianik, tu bunule şi credinciosule prieten! Mi-eşti drag, dar mi-ai fi de o sută de ori mai drag, dacă ai avea ce-mi trebuie.

— Ei, şi ce-ţi trebuie? întrebă acesta.

— Îmi trebuie un obiect care nu prea e la îndemână pe aici, pe la voi. Căci, nu-i aşa, la voi nu se găsesc pompe de incendiu?

— Una mare nu, dar una de grădină da, care merge pe două roţi.

— Omule! Bărbate! Prietene! Frate! Ce flăcău nemaipomenit eşti! N-aş fi crezut că e posibil să aveţi o pompă!

— Stăpânul a poruncit să fie adusă din Usküb, anul trecut, pentru că se aprindeau mereu căpiţele. E în grădină, gata pregătită pentru a fi folosită.

— Câtă apă încapă în ea?

— Ceva mai mult decât într-o cadă de baie.

— E bine; dar la ce-mi foloseşte această pompă grozavă, dacă n-am ce-i mai important!

— Ce vrei să spui cu asta?

— Un furtun, un furtun cât mai lung. Dar aşa ceva n-aveţi, nu-i aşa?

Micuţul hagi era entuziasmat. Vorbea cu atâta ardoare, de parcă era vorba de cea mai mare fericire de pe pământ.

— O, avem un furtun, unul pentru adus apa, aşa cum se foloseşte la stingerea unui incendiu. Acum, se pune întrebarea cât de lung ar trebui să fie.

— Lung cât să ajungă până la acoperişul turnului.

— Este; chiar puţin mai lung.

— Omule, dă-mi voie să te îmbrăţişez! Vino lângă inima mea; eşti bucuria vieţii mele, soarele meu şi fericirea zilelor

mele! Deci, am și o pompă și un furtun. Este încântător! Un furtun lung exact cât îmi trebuie! Cine ar fi crezut să găsești un asemenea obiect aici, în Kilissely!

— Dar e ușor de înțeles. Fără furtun, pompa n-ar fi de nici un ajutor, căci trebuie să aruncăm apa la distanță.

— Vrei să spui cumva că o aruncați din eleșteu?

— Nu; ar fi prea departe. Avem chiar în spatele turnului, lângă zid, o groapă cu apă care este tot timpul plină. Acolo stă pompa, iar furtunul îl tragem unde avem nevoie.

— O gaură cu apă din care se poate umple pompa! E adâncă? E mare? E multă apă acolo?

— Nu știu de ce îți trebuie apa; dar cred că o să-ți ajungă pentru ceea ce plănuiești.

— Crezi? Asta-i chiar grozav! Vorbele tale sunt ca picătura de rouă care cade pe un câmp uscat. Cele ce mi-ai spus merită mai mult de o sută de piaștri și, dacă aș fi milionar, ți-aș da o mie. Nu știi, deci, de ce îmi trebuie apa?

— Nu.

— Nici nu bănuiești?

— Nu.

— Ei, atunci Allah să-ți protejeze creierul care-i ca o cisternă uscată. Fii atent, sidi al meu o să-ți spună îndată ce am de gând. Nu-i așa, domnule?

Întrucât această întrebare mi-a fost adresată mie, am dat afirmativ din cap.

— Ei, și ce ai de spus?

Ochii îi străluceau de plăcere. Îl umplea de încântare gândul de a le juca o festă dușmanilor noștri. De aceea, a fost ușor dezamăgit, când am răspuns pe cel mai serios ton:

— E o ștrengărie, atâta tot.

— Sidi, nu spune așa ceva. Nemernicii se urcă în turn ca să ne ucidă. O să ai grijă să nu mai poată coborî și să fie nevoiți să stea acolo toată noaptea. Ei bine, și apoi mă voi ocupa eu să se simtă cât mai bine acolo sus. O să le umplem toată încăperea cu apă. Aceasta este deschisă de jur-împrejur, totuși zidul este destul de înalt, încât ajunge

până la piept și până la înălțimea asta vor sta în apă. Sau poate ți-e milă de ei? Poate te doare că acești criminali ar putea răci și ar putea căpăta o durere de dinți?

— Nu, asta nu. Nu sunt de invidiat că vor petrece noaptea într-o situație atât de incomodă, dar nu prea aş fi de acord cu planul tău.

— Dar de pedepsit trebuie să-i pedepsim!

— Corect. Numai că am putea avea necazuri din cauza asta.

— Ba nu, sidi. O să ne facem pregătirile în așa fel, încât să nu ne observe nimeni. Voi ce spuneți, Osko și Omar?

Cei doi erau de acord cu el. Toți trei se repeziră asupra mea, rugându-mă atât, până când, de voie de nevoie, am spus da.

Ianik plecă și se întoarse după puțin timp cu furtunul și cu o frânghie. Ceilalți se urcară în turn și curând, în ciuda zgomotului produs de ploaie, am auzit lovituri de ciocan. Ianik avusese ciocanul și scoaba băgate în buzunar, și după ce legară furtunul, fixară atât de strâns capacul de la trepte, că nimeni de afară nu mai putea să-l deschidă.

Când s-au reîntors, Halef spuse pe un ton de mare mulțumire:

— Am rezolvat-o foarte bine, sidi. Nici tu însuți n-ai fi putut mai bine.

— Ei, și cum ați fixat furtunul?

— Așa încât să atârne afară din turn și să ajungă până la pompă, unde o să-l înșurubăm.

— Și, când vor pune scara, îl vor vedea.

— Ianik spune că o vor pune pe partea cealaltă, unde nu sunt copaci, ca să-i împiedice. Muștiucul furtunului duce direct în încăpere, dar în așa fel încât apa să curgă pe lângă perete, fără să facă zgomot. Pe întuneric, vor avea mult de căutat până să-l găsească. Am zăvorât obloanele și în celelalte odăi, și acum abia aștept să vină oaspeții care vor face baie.

— O să mai dureze ceva, căci Habulam spunea că vrea să ne trimită o cină pe cinste.

— Să mă duc s-o aduc? întrebă Ianik.

— Da, du-te. Cu cât mâncăm mai devreme, cu atât avem mai puțin de așteptat. Dar prefă-te că ai dureri mari, ca și cum ai fi mâncat din jumările otrăvite. Vezi dacă poți să stai de vorbă și cu Anka. Poate are ceva să-ți comunice.

Plecă, iar noi l-am așteptat în liniște, căci nu mai aveam nimic important de discutat. Halef se tupilase pe rogojina lui și, din când în când, își freca mâinile, râzând pe înfundate și scotea niște sunete de neînțeles. Era ocupat să se gândească la operația de „muiere” a dușmanilor noștri.

Ianik nu se întoarse singur. Ne aducea cina și, pentru că nu putuse să care totul singur, era însoțit de Humun. Acesta, însă, nu intră; rămase afară să-l aștepte pe Ianik să-i ia coșul din mână și apoi se îndepărtă cât putu de repede.

Mâncarea era excelentă. Am primit o ciorbă de pește la fel de gustoasă ca cea care ți se servește la Praga sau Viena. Pentru că nu existau linguri, am primit ceșcuțe cu care luam din ciorbă și duceam la gură. Apoi am primit un clapon uriaș umplut cu un aluat din făină, smochine și nuci mărunțite. Apoi o friptură de ied, care nu a fost deloc rea, deși există o prejudecată neîntemeiată în legătură cu carnea de capră. Lângă ea, am avut un pilaf gras cu stafide și mieji de migdale înăbușiți. Desertul a constatat din fructe și zaharicale de care nu ne-am atins. Și din restul bucatelor a rămas cam jumătate. Nu ne-am fi atins de nimic, dar Anka a spus că putem mânca fără nici o grijă, căci ea însăși a pregătit bucatele și în acel timp n-a intrat nimeni în bucătărie.

— Dar stăpânul tău este în odaia lui? l-am întrebat pe Ianik.

— Da. Șade și fumează și privește țintă în față. A poruncit să vin la el și m-a întrebat ce am. Mi-am luat o figură de om suferind. I-am răspuns că am mâncat o gutuie

care nu era suficient coaptă și acum am dureri mari de burtă.

— Ai fost foarte isteț. Acum e probabil convins că nu bănuiești nimic în legătură cu otrava pe care a pus-o în bucate și că nu va mai fi nevoie să se prefacă față de tine.

— Așa e. De fapt, nu s-a prefăcut. Mi-a arătat pe față că este furios pe voi și a vrut să știe tot ce-ați făcut și ați zis. I-am spus că te-a durut piciorul și că n-ai putut să mergi. Că sunteți foarte obosiți, așa că vreți să vă culcați cât mai repede. Mi-a poruncit ca, imediat după ce mâncați, să vă pregătesc culcușul. Și apoi să mă duc și eu imediat la culcare. Cu cât vă veți culca mai devreme, cu atât vă veți scula mai de dimineață, și atunci să fiu și eu treaz ca să vin să vă servesc.

— Ai fost foarte deștept! Unde dormi de obicei?

— Cu Humun și ceilalți servitori.

— E cam neplăcută treaba asta! N-ai să poți pleca neobservat și avem nevoie de tine.

— O, effendi, nu trebuie să-ți faci griji în privința asta. De azi înainte, nu mai vrea să doarmă nici unul cu mine, iar Humun, la porunca stăpânului, mi-a pregătit un culcuș sub acoperiș. Dar, dacă vrei, mă prefac că merg la culcare și apoi mă întorc aici. Voi zăvorâți ușa, iar eu am să bat.

— Dar nu ca de obicei. Asta ar putea s-o facă și un altul, din întâmplare. Să bați în oblonul de aici, și anume, întâi o dată apoi de două ori și apoi de trei ori. Așa o să știm că tu ești și o să-ți deschidem. Spune-i de aceste semne și Ankăi. Nu se știe ce se poate întâmpla la Habulam, în lipsa ta. Ea să fie atentă și să vină să ne spună.

Ianik strânse masa și apoi aduse câteva pături. După ce el plecă, am stins lumina. Zăvorâsem ușa și obloanele, dar erau atâtea crăpături și în ușă și-n obloane, încât se putea vedea bine de afară că înăuntru e întuneric.

Abia după vreo două ore se întoarse Ianik. Ciocăni așa cum stabilisem și îi deschiserăm ușa.

— Am venit așa de târziu, ne șopti el, pentru că mi-a venit ideea să-l spionez pe Habulam. Oamenii s-au dus cu toții la culcare; apoi, el și cu Humun s-au strecurat în căpiță. Tocmai au intrat amândoi.

— Deci, știm cum stăm. Vor crede că am adormit și putem, curând, să așteptăm urcarea în turn.

— Trebuie să vedem, spuse Halef și urcă rapid treptele, urmat de ceilalți.

Încă ploua, turna atât de tare, încât nu se puteau auzi pașii celor de afară.

Am rămas singur în încăperea de jos și am așteptat. După un timp, cei patru bărbați coborâseră și Halef mă informă:

— Sidi, sunt sus. Tocmai a urcat ultimul; au fost șapte persoane.

— În căpiță au fost nouă. Miriditul a plecat. Mübarekul a rămas acolo, pentru că este rănit.

— Se potrivește, deci. Acum o să luăm scara și o să aducem pompa.

— Puneți pături pe voi, altfel o să vă udați până la piele.

Au înhățat în grabă câte o pătură și apoi au tras zăvorul de la ușă pentru a ieși. M-am sprijinit de perete și am deschis un oblon. Era întuneric afară; dar, în pofida beznei și a ploii dese, i-am zărit curând pe cei patru bărbați care aveau de lucru, în apropiere. Apoi am auzit scârțâitul manetei pompei. Înșurubaseră furtunul și pompau apa sus, din toate puterile. Groapa cu apă se afla în fața ferestrei mele. Din când în când, auzeam vocea lui Halef dând comenzi. În ciuda ploii torențiale, micuțul era în elementul lui.

Sus, însă, era liniște. Faptul că pompa avea succes era de închipuit. Probabil că ticăloșii ăia de sus nu-și puteau explica de unde vine apa, dar se fereau să-și trădeze prezența. În orice caz, își dădeau osteneala să deschidă trapa de deasupra treptelor. Habulam spusese că va aduce un sfredel, în acest scop. Oricum, era posibil să poată

smulge scara. În acest caz, veneau jos și m-am pregătit să-i întâmpin cu revolverul. Dar oricât trăgeam cu urechea spre trepte, nu auzeam nici un zgomot. Înseamnă că Halef înțepenise bine trapa.

A trecut așa cam o oră. Apoi, cei patru s-au reîntors la mine.

— Am terminat, sidi, mă informă Halef, deosebit de mulțumit. Am pompat din toate puterile. Acum însă, suntem uzi până la piele. Ne dai voie să aprindem lampa?

— Da; e mai bine dacă avem lumină.

Aprinse lampa și mai turnă ulei. Apoi se duseră sus, până în încăperea deasupra căreia se aflau, în apă, dușmanii noștri. Acolo, deschiseră un oblon și apoi am auzit vocea lui Halef:

— Allah vă transmite salutări, domnii mei! N-ați vrea să luați o gură de aer proaspăt, pe căldura asta îngrozitoare? Cum vă place priveliștea minunată de acolo, de sus? Effendi al nostru ne-a rugat să vă întrebăm dacă nu vreți să vă împrumute luneta lui, ca să vedeți mai bine ploaia.

Am tras cu urechea, dar n-am auzit nici un răspuns. Cei batjocoriți tăceau mîlc.

— De ce faceți baie noaptea și încă acolo sus? continuă Halef. Așa e obiceiul pe aici? Mi-ar părea foarte rău dacă apa nu este suficient de caldă. Dar nu-i frumos să spionezi pe cineva când face baie. De aceea, suntem politicoși și ne retragem. Să sperăm că până în zori terminați; atunci eu, servitorul vostru supus, o să-mi permit să mă interesez de starea sănătății voastre.

Coborî, împreună cu ceilalți, și îmi spuse, rîzând:

— Sidi, au căzut direct în cursă și nici unul nu îndrăznește să scoată vreun cuvânt. Mi s-a părut că le aud dinții clănțănind. Ei, acum putem să ne culcăm și noi, căci n-o să ne mai deranjeze nimeni.

— Da, culcați-vă liniștiți, spuse Ianik. Sunteți obosiți de pe drum, dar eu sunt încă vioi. Am să stau de pază și am să vă trezesc îndată dacă e nevoie. Dar n-avem de ce ne teme.

N-au cum să coboare. Cel mult, apa poate să pătrundă prin trapă și să vină peste noi. Dar nici acesta nu-i un pericol.

Avea dreptate. Și pentru că ne puteam baza pe el, ne-am culcat.

7. Inundația

Deși eram obosit și aveam nevoie de odihnă, somnul nu voia să mi se lipească de ochi. Auzeam, din când în când, chicotitul înfundat al micuțului hagi, care se bucura de reușita fetei sale și nu puteam să-mi găsesc liniștea; ascultam zgomotul monoton, neconținut al ploii care, în cele din urmă, mă adormi. Curând, însă, am fost trezit de o bătaie puternică în ușă; cineva ciocănea la ușă în felul în care ne înțeleserăm cu Ianik. M-am ridicat în capul oaselor; presupuneam că era Anka; probabil venea să ne comunice ceva.

Ianik deschise și presupunerea mea se adeveri: fata intră în odaie. Halef, Osko și Omar se treziseră și ei, firește.

— Iertare, că vă deranjez, effendi, spuse drăgălașa noastră aliată. Aduc o veste. Ianik mi-a relatat planul vostru; voiiați să-i muiiați în apă pe cei de sus. Ați reușit?

— Da și încă sunt acolo sus.

— Dar eu cred că au plecat.

— Ah! Dar cum or fi reușit să coboare?

— Asta nu știu; dar am toate motivele să cred că acum se află în castel.

— Ar fi într-adevăr surprinzător. Povestește-ne!

— Ianik mi-a spus să fiu foarte atentă. Habulam m-a trimis devreme la culcare, dar am rămas trează și m-am uitat pe fereastră. I-am văzut pe stăpân și pe Humun furișându-se spre grădină. Ca să-i pot auzi când se întorc, am coborât la parter și m-am așezat în spatele ușii uneia din odăile de acolo, pe lângă care trebuiau să treacă și pe care am lăsat-o întredeschisă. În ciuda strădaniei mele de a rămâne trează, am adormit. Nu știu cât timp a trecut; m-am trezit din cauza unui zgomot. Doi bărbați veneau din curte și au trecut pe lângă ușa mea. Unul dintre ei vorbea și i-am recunoscut vocea lui Habulam. Înjura cum nu l-am mai

auzit vreodată până acum. Am auzit cum în bucătărie a fost aprins un foc mare și cum cineva i-a scos hainele de pe el. Credeam că e Humun acela cu care vorbise. În bucătărie s-a auzit curând zgomot mare. Am auzit voci furioase și trosniturile lemnului puse pe foc. Ce se întâmplă acolo nu știu; dar m-am grăbit să vin aici ca să vă spun ce-am observat.

— Ai făcut foarte bine. Or fi scăpat ei în vreun fel de acolo. Halef, unde ați pus scara?

— N-am dus-o în altă parte, am lăsat-o jos la pământ. Oaspeții care făceau baie n-aveau cum să se aplece din turn și s-o ridice!

— Asta așa e, dar unul dintre ei ar fi putut coborî să stea la pândă și ar fi putut să pună scara la loc.

— Doamne păzește! Să mergem să vedem!

Ieși în grabă. Omar și Osko îl urmară. Se întoarseră după câteva minute. Halef avea o figură indispusă și zise:

— Da, sidi, au plecat. Am urcat până sus.

— Deci scara e sprijinită de turn?

— Din păcate! De partea cealaltă furtunul e aruncat la pământ.

— Deci, exact așa cum am presupus, au descoperit furtunul. Unii au coborât cu ajutorul lui și apoi a fost dezlegat de sus. După aceea au pus scara la loc să coboare și ceilalți. Apoi s-au dus la bucătărie să se încălzească și să-și usuce hainele.

— Mai bine s-ar fi dus în iad, unde s-ar fi uscat mai repede, decât în bucătărie! tună Halef. Și acum ce facem, effendi?

— Hm! Trebuie să chibzuim. Cred că...

Am fost întrerupt. Nu zăvorâsem ușa și era ușor întredeschisă, așa că lumina lămpii se vedea de afară. Cineva o împinse și se auzi vocea lui Habulam:

— Anka, drăcoenco! Cine ți-a dat voie să vii aici?

Fata se ghemui speriată.

— Să ieși imediat de acolo! porunci cel ce stătea afară. Și Ianik, câine, și tu ești acolo! Ce-ați căutat să vă furișați prin grădină! Afară cu voi! O să vă învețe biciul ce înseamnă să dați ascultare poruncilor!

— Murad Habulam, am răspuns eu, nu vrei să ai bunătatea să intri?

— Mulțumesc! N-am nici un chef să mă las distrus de privirea ta cea rea. Dacă aș fi știut ce ademenitor de servitori ești, ușa casei mele ți-ar fi rămas închisă.

— Despre asta avem multe de vorbit. Vino înăuntru!

— Nici nu-mi trece prin cap! Trimite-mi servitorii afară! Creaturile astea perfide n-au ce căuta la tine!

— Vino să-i iei!

Nu răspunse, dar am auzit o voce înăbușită. Deci, nu era singur.

— Dacă nu vine, mă duc eu să-l iau, spuse hagiul și se îndreptă spre ușa pe jumătate deschisă. Am auzit zgomotul unui cocoș de armă și o voce zicând:

— Înapoi, câine, altfel te împușc!

Halef trânti ușa și o închise.

— Ai auzit, sidi? întrebă, mai mult uimit decât speriat.

— Foarte clar! am răspuns. A fost vocea lui Barud el Amasat.

— Și eu cred. Erau doi bărbați acolo, lângă căpiță, și aveau armele îndreptate spre mine. Nu le-a reușit atacul mișelesc și acum încearcă să ne lovească deschis.

— Mă cam îndoiesc de asta. Nu vor îndrăzni să ne împuște aici; ar fi prea evident. Dacă ar fi vorbit serios, n-ar mai fi amenințat, ci ar fi tras fără avertisment.

— Chiar crezi? Dar de ce stau cei doi acolo?

— Am dezlegat misterul. Vor s-o șteargă. Au observat lipsa lui Ianik și a Ankăi și au intrat la bănuieli. I-au căutat și i-au găsit la noi. Acum ticăloșii și-au dat seama că cel mai bine ar fi s-o șteargă și, ca să nu-i împiedicăm, cei doi ne țin aici în șah, în vreme ce ceilalți se pregătesc urgent de plecare.

— Sunt într-un tot de acord cu tine, effendi; dar noi o să stăm așa liniștiți și o să înghițim asta?

Mi-am luat carabina, m-am ridicat în picioare și, sprijinindu-mă de perete, m-am dus până la oblonul de lângă ușă. Omar a stins lampa, ca să nu se poată vedea de afară. Am deschis ușor oblonul și am privit afară. Nu mai ploua și începea să se lumineze de ziuă. În partea cealaltă, numai la câțiva pași de turn, se vedeau două siluete. Unul își ținea arma cu patul sprijinit de pământ; celălalt ținea flinta ridicată în mâna dreaptă. Fiind întors cu profilul din dreapta spre mine, țeava armei îi era ridicată pe lângă obraz. Păreau că discută aprins între ei.

Mi-am sprijinit arma de cantul de jos al ferestrei și, în ciuda întunericului care mai domnea încă, am putut să țintesc cu siguranță. Am ochit în țeava flintei și am apăsat. Aproape în aceeași clipă cu pocnitura a răsunat un strigăt de durere. Glonțul meu nimerise în plin și țeava îl pocnise pe acela peste față, zburându-i și arma din mână.

— O, nenorocire, o mișelie! strigă.

L-am recunoscut după voce. Era Barud el Amasat.

— Fugiți, fugiți! strigă Manach. Împușcătura asta i-a trezit pe toți cei din castel!

Ridică de jos arma celuilalt, îl înhăță de braț și îl trase repede după sine. În clipa următoare dispăruseră.

Din cuvintele rostite de Manach am înțeles că n-aveau de gând să tragă. Nu doreau sub nici o formă ca oamenii lui Habulam să afle de prezența lor aici.

Apoi m-am întors spre tovarășii mei:

— Luați-vă armele și duceți-vă repede la grajd. E foarte clar că flăcări vor să ne fure caii.

Se repezică cu toții pe ușă afară. Eu m-am așezat din nou pe rogojină, păstrând arma în mână, să fiu pregătit pentru orice eventualitate.

Plecaser și Anka. După un timp, se reîntoarse împreună cu Ianik și Omar, care mă informă că Osko și Halef rămăseseră în grajd să păzească armăsarii. Se pare că nu

râvnise nimeni la ei; nu le ieșise nimeni în cale. M-am liniștit.

Acum trebuia, în primul și în primul rând, să descoperim unde se găsesc copacii sub care se aflau caii dușmanilor noștri, dar nici Anka, nici Ianik nu știau.

— Sunt convins că Humun știe, spuse flăcăul, dar n-o să-ți spună.

— O, am un mijloc foarte bun, am replicat, un clește cu ajutorul căruia o să scot de la el tot ce vreau.

— Atunci înseamnă că poți mult mai mult decât alții! Nu-și va trăda niciodată stăpânul și pe aliații acestuia.

— O să fii de față și o să vezi cât de deschis la suflet va fi cu mine. Îl cunoști bine pe Afrit, croitorul?

— Nu. De fapt, știu că-l cheamă Suef, dar mai multe amănunte nu pot să-ți dau, din păcate. Vine foarte des pe la Murad Habulam și îl bănuiesc foarte tare că nu are niște afaceri prea curate cu acesta. De aceea, nici nu i-am stat vreodată în cale. E mai bine să nu ai de-a face cu astfel de oameni. Aș prefera să plec de aici și m-aș bucura dacă m-ai lăsa să te însoțesc la Weiza. Dacă ai treabă la hanul Karanorman, poate ți-aș putea fi de folos.

— Îl caut acolo pe un mare răufăcător, care probabil este prieten cu aliații lui Habulam.

— Ce? Cu astfel de oameni este prieten stăpânul meu?

— Da. Bărbații care au fost astăzi la el sunt și tâlhari și criminali care urmăresc să ne ia viața. Și cum e stăpânul tău, poți să-ți dai și singur seama, căci a încercat să ne otrăvească.

— Asta așa e. Effendi, nu mai rămân aici. Plec din casa asta, chiar dacă am să rămân mai mult timp fără simbrie. O să mai avem de așteptat până să ne împlinim visul, dar mai bine mai așteptăm decât să mai servim un asemenea stăpân.

— Ei, în ceea ce privește simbria, mie trebuie să mi-o ceri, și Anka la fel. Amândoi ne-ați salvat viața. Dacă n-ați fi fost voi, nu mai eram în viață acum. Deci, de la noi trebuie

să cereți simbrerie, care va fi pe măsura faptei voastre și a averii noastre.

— Așa e, strigă cineva de la ușă. Nu vrem să se spună despre noi că suntem nerecunoscători, sidi.

Era Halef cel ce vorbise. Se reîntorsese de la grajd și auzise ultima parte a discuției noastre. Continuă:

— Din păcate, nu suntem bogați, dar vom putea, probabil, să contribuim cu ceva la fericirea voastră. Dacă vreți să plecați de aici din cauza noastră, atunci o să ne îngrijim să nu mai aveți vreodată nevoie să fiți slujitori. Te întreb, deci, Ianik, din adâncul sufletului meu, dacă ți-o dorești de nevastă pe Anka.

— Firește! râse Ianik, mulțumit.

— Și când?

— Cât mai curând posibil.

— Și tu, floare a satului Kilissely și salvatoare a vieților noastre, vrei ca Ianik să-ți fie bărbat, pe care să-l asculți atâta timp cât va fi înțelept și nu-ți va pretinde să faci nici o prostie?

— Da, vreau să fie bărbatul meu, răspunse fata, roșind.

— Ei, atunci binecuvântarea noastră să se reverse asupra voastră din această pungă a fericirii și recunoștinței. Eu sunt gloriosul casier al grupului nostru. Au fost bani ai nefericirii, dar noi i-am luat ca să-i transformăm în bani ai fericirii și acum avem această ocazie.

Își scoase punga unde avea banii pe care-i obținusem în lupta de la coliba din văgăună și o deschise.

— Îmi permiți, sidi? mă întrebă.

— Cu plăcere! dădui din cap, curios să văd cât le dă celor doi.

— Împreunați-vă mâinile, ca să curgă fericirea în căușul lor.

Ianik se grăbi s-o facă. Își lipi palmele una de alta, prin degetele mici formând un căuș, și le întinse spre Halef. Văzându-l, Anka făcu și ea la fel. Palmele deschise aveau

acum forma unui castron, în care încăpea o sumă frumoasă de bani. Halef pune, pe rând, câte o monedă de aur în fiecare căuș al Ankăi și al lui Ianik și, în același timp, număra:

— Unu, doi, trei, patru, cinci, șase, șapte, opt, nouă, zece.

Numărase monezi turcești de aur care valorau fiecare câte o sută de piaștri, deci amândoi primiră câte o mie de piaștri sau 180— 190 de mărci în bani nemțești, bani care pentru acești doi oameni reprezentau o sumă importantă. Apoi îi întrebă pe cei doi, care rămăseseră muți de uimire și bucurie:

— Știți ce înseamnă un *agio*?

— Nu, răspunse Ianik.

— Un *agio* înseamnă suma cu care aurul este mai valoros decât argintul, adică diferența de curs de schimb. Acum este opt la o sută. Dacă schimbați o monedă din aceasta de aur, va trebui să primiți o sută opt piaștri în monede de argint. Țineți minte, căci în total înseamnă de două ori câte optzeci de piaștri pentru amândoi.

Această explicație cu caracter comercial nu era inutilă. O sută șazeci de piaștri nu reprezentau o sumă neimportantă pentru această pereche. Dar ei nu auziră decât jumătate din ceea ce spusese Halef. Gândurile și impresiile li se citeau în privirile strălucind de bucurie concentrate asupra monedelor de aur.

— Domnule, strigă în cele din urmă Ianik, nu cumva glumești cu noi?

— Ba sunt deosebit de serios, răspunse Halef.

— Dar așa ceva nu e posibil! O mie de piaștri pentru mine și o mie pentru Anka. Cine să creadă așa ceva?

— Ce aveți în mâini, e al vostru și ce am eu în mâini îmi aparține. Faceți cu proprietatea voastră ceea ce fac și eu cu a mea. Fiți atenți!

Strânse punga și o băgă la loc în buzunar. Ei, însă, ezitau să dea curs indicațiilor lui.

— Banii aceștia sunt aur curat! strigă Anka. Mai spune-ne te rog încă o dată că ne aparțin, altfel nu pot să cred!

— Credeți sau nu credeți, mie mi-e indiferent. Principalul este să-i băgați în buzunar și apoi să vă căsătoriți. Ianik era doar atât de grăbit s-o facă, nu știu de ce mai ezită acum!

— Și totuși, trebuie să-l întreb mai întâi pe effendi. Este o sumă atât de mare! Nu ne trebuie atât de mult, căci mai avem și economiile noastre. Voi cu ce mai rămâneți dacă ne dăruiti nouă atât de mult?

— Nu-ți face tu probleme din cauza noastră, râse micul hagi. Știm deja ce trebuie să facem dacă n-avem bani. Călărim pe tărâmul ospitalității. Și chiar dușmanii noștri trebuie să ne plătească tribut. Dar ce, credeți cumva că-i vom plăti stăpânului vostru măcar un singur piastru pentru ceea ce ne-a oferit? Nici nu ne trece prin cap. Sper ca sidi al meu să-mi permită să-i plătesc cu o cu totul altfel de monedă, cu o monedă bătută. Vedeți, n-avem nevoie de bani. Puteți, deci, să luați aceste câteva monede de aur, fără să vă gândiți că noi vom duce lipsă. De fapt, de puțin timp, ne-am făcut lăudabilul obicei să luăm de la fiecare ticălos care ne pică în mâini tot ceea ce a furat și să dăruim oamenilor cinstiți. Să sperăm că vom întâlni din nou, cât mai curând, astfel de ticăloși! Atunci o să stăm din nou ca pasărea în orez și o să preamărim bunătatea cu care Allah domnește peste împărăția padișahului.

Pentru a pune capăt mulțumirilor celor doi fericiți, le-am poruncit lui Halef și lui Ianik să ne strângă lucrurile și să meargă în grajd, să pună șeile pe cai.

— Vrei să pleci, effendi? întrebă, uimit, Ianik.

— Da, dar nu imediat. Vreau doar ca armăsarii să fie pregătiți, pentru orice eventualitate. Pe tine și pe Anka vă luăm cu noi.

— Dar n-o să ne dea voie Murad Habulam!

— O să am eu grijă să vă dea voie!

— Înseamnă că îți suntem de două ori recunoscători. Ai venit aici...

— Tăcere! Știu ce vrei să spui și știu că ești un om bun și recunoscător; dar, gata, să ne oprim aici.

Plecară spre grajd, iar eu m-am așezat în scaunul pe roți al nevestei lui Habulam și Omar m-a scos afară.

Între timp, începuse să se lumineze bine de ziuă. Se putea vedea deja la o distanță destul de mare. Ploaia încetase cu totul și după cum arăta cerul, era de așteptat vreme bună.

Pentru a ajunge în grajd, a trebuit să trecem pe lângă o construcție asemănătoare cu un hambar. Acoperișul se sprijinea pe peretele din spate, iar în față, pe stâlpi de lemn, deci tot ce se afla acolo se putea vedea. Am zărit o căruță, nu din cele grele care se numesc „araba” și care sunt trase mai ales de boi, ci una ușorică, cu aspect plăcut, și care în acea zonă se numește kotsclii sau hintă. Lângă ea, atârna de perete un harnașament turcesc, care seamăna cu unul nemțesc, precum seamănă părul lănos al unui paznic de harem gras și negru cu frizura unui valet francez. Aceste două obiecte erau cât se poate de potrivite pentru planul meu, mai cu seamă că, în grajd, pe lângă alți cai se mai afla și un căluț tânăr, vioi, căruia părea să i se potrivească de minune harnașamentul. Am supravegheat adăparea și înșeuarea cailor noștri și apoi am poruncit să fiu dus la Habulam.

— Să venim și noi, eu și Anka? întrebă Ianik.

— Bineînțeles.

— Dar n-o să fie bine de noi!

— Nu trebuie să vă faceți griji. O să stați în spatele meu și nu vă mișcați din locul acela decât cu permisiunea mea.

Când am ieșit din grajd, am observat un individ care stătea sprijinit în apropiere și părea că ne supraveghează.

— Cine-i ăsta? l-am întrebat pe Ianik.

— Unul dintre argații care, probabil, au păzit caii dușmanilor voștri. Vrei să-l întrebi unde ar trebui să

căutam pomii sub care se află caii?

— Probabil că nu ne-ar spune.

— Precis nu.

— Atunci, mai bine nu-mi bat gura de pomană, căci Humun o să mă informeze precis.

Când am ajuns pe coridor, l-am văzut stând rezemat de perete. Ședea într-o asemenea poziție încât să poată vedea, prin ușa deschisă, grajdul. Deci și el ne onorase cu atenția lui.

— Ce căutați aici? se răsti la noi.

— Vreau să stau de vorbă cu Murad Habulam, stăpânul tău, am răspuns.

Se ferea să-și îndrepte privirea direct spre mine, căci se temea de ochiul meu și ținea degetele în poziția care ajută împotriva privirii rele.

— Nu se poate, spuse.

— De ce nu?

— Pentru că doarme.

— Îți cer să-l trezești.

— Nu pot să fac așa ceva.

— Dar așa vreau eu!

— Puțin îmi pasă mie de dorințele tale.

— Ei, atunci îți poruncesc! am spus, accentuând cuvintele.

— N-ai cum să-mi poruncești tu mie.

— Halef, biciul!

Nici nu rostisem bine aceste cuvinte, și biciul din piele de hipopotam, plesni atât de puternic peste spinarea acestui om dușmănos, încât cel lovit se chirci la pământ. În același timp, Halef strigă:

— Cine n-are cum să-ți poruncească, bădăranule? Ascultă la mine. Întreaga împărăție a sultanului și toate țările din lume trebuie să asculte de emirul meu, atunci când mă aflu eu cu el, eu care sunt ca un leu ce rage împotriva ta, rămă ce ești! Răzbunarea își va căsca gura iar dreptatea își va ascuți ghearele, căci, iată, aici se află

cavalerul cu biciul răzbunării în mână, eroul zilei bății, Hagi Halef Omar Ben Bagi Abul Abbas Ibn Hagi Dawuhd al Gossarah!

Stătea cu mâinile ridicate și cu trăsăturile feței entuziasmate, exact în poziția și având mimica unui orator care este conștient de faptul că își aduce contribuția la rezolvarea unei misiuni de importanță mondială.

Humun ne mințise când afirmase că stăpânul lui dormea. Chiar în momentul în care coteam spre încăperea în care Habulam mă primise, când sosisem, acesta ne ieși grăbit în întâmpinare și se răsti furios la mine:

— Omule, ce te-a apucat să-l bați pe servitorul meu? Am mare chef să poruncesc să fiți cu toții biciuiți!

Nu era singur; se aflau cu el Humun și croitorul Suef, care-și spunea Afrit, iar în spatele acestui grup mai apărură cinci sau șase argați și servitoare.

N-am răspuns ci i-am făcut semn lui Omar să mă împingă mai departe cu scaunul pe roți. Furia lui Habulam păru să crească, datorită tăcerii mele, căci începu să dea drumul la tot felul de amenințări referitoare la nimicirea noastră totală. Când am ajuns la ușa odăii respective, Halef vru s-o deschidă, dar Habulam se așeză în fața ei și strigă:

— N-are nimeni voie să intre aici! Vă interzic!

— Tu? Întrebă Halef. N-ai tu ce să ne interzici nouă!

— Dar eu sunt autoritatea supremă de poliție și justiție din această localitate!

— În cazul acesta, nu putem decât să le urăm mult noroc locuitorilor din Kilissely. Dacă autoritatea supremă de justiție tâlhărește și ucide, ce-or să facă supușii săi! Dă-te urgent la o parte, altfel ai să primești un sărut de la biciul meu, sau mai bine-zis un pupoi foarte zgomotos. Ai înțeles?

Ridică biciul și, pentru că gazda noastră nu se mișcă din fața ușii, primi o asemenea lovitură, încât, dintr-o săritură demnă de un clown de la circ, părăsi îndată locul.

— M-a lovit! L-a văzut și Allah, l-ați văzut și voi! Săriți pe el! Trântiți-l la pământ! Legați-l!

Aceste porunci erau pentru argați, dar nici aceștia, nici Humun și nici Suef nu îndrăzniră să se atingă de micul hagi. Acesta nici măcar nu se uită la ei, ci deschise ușa și intră. L-am urmat și noi. Habulam năvăli și el în urma noastră, iar ceilalți se înghesuiră după el. în mijlocul camerei, se opri și strigă:

— Ați întrecut orice măsură! Am să vă pedepsesc cât se poate de sever. Eu sunt șeful tribunalului de aici.

— Kilissely este doar un biet sat, nu există o asemenea autoritate aici, am replicat.

— Dar eu sunt judecătorul din această localitate!

— Așa ceva nu cred. Unde ai studiat?

— Nu-i necesar să fi studiat.

— Oho! Dacă vrei să fii judecător, trebuie mai întâi să studiezi doisprezece ani de școală elementară și apoi să mergi la Seminar ca să obții titlul de judecător. Posezi acest titlu sau l-ai posedat?

— Nu te interesează pe tine!

— Ba mă interesează foarte mult. Cel ce vrea să ne judece trebuie să poată dovedi că are dreptul și calificarea s-o facă. Știi să scrii și să vorbești în arabă?

— Da.

— Și în persană?

— Da.

— Cunoști *Coranul* pe dinafară? Căci un judecător trebuie să cunoască toate acestea.

— Îl știu pe dinafară.

— Atunci, dovedește! Recită-mi capitolul patruzeci și șase, care se numește Ahkaf.

— Cum începe? Întrebă el, stingherit.

— Firește, cu cuvintele „În numele atotputernicului Dumnezeu”, ca orice alt capitol.

— Dar ăsta nu-i adevăratul început.

— Ei, acesta sună așa: *„Revelația acestei cărți este de la Dumnezeu, atotputernicul și atoateștiutorul. Cerul și pământul și ceea ce este între ele le-am realizat într-adevăr*

numai la timpul hotărât; dar necredincioșii întorc spatele avertismentului care li se adresează”... Zi-i mai departe!

Duse mâna în spatele urechii, ca să se scarpine, și apoi spuse:

— Cine îți dă ție dreptul să mă examinezi? Am fost judecător și trebuie să mă crezi! Păziți ușile să nu poată fugi nici unul dintre acuzați și aduceți imediat aparatul pentru bătaie.

Dăduse aceste porunci supușilor săi și fu imediat ascultat. Humun și Suef se așezară de-a dreapta și de-a stânga lui, iar ceilalți își ocupară locurile între noi și ușă, ca să ne împiedice să fugim. Una dintre slujnice dădu fuga să aducă aparatul.

Apoi Habulam se așază jos, în mijlocul odăii, și le făcu semn și celor doi de lângă el să procedeze la fel.

— Sunteți martori și asesori, spuse, și veți confirma sentința pe care o voi da.

Cei trei ticăloși își compuseră niște mutre atât de serioase, corespunzătoare rolului lor, încât cu greu m-am stăpânit să nu izbucnesc în râs.

— Sidi, chiar avem de gând să tăcem? mă întrebă în șoaptă, Halef. E rușinos din partea noastră!

— Ba nu, e o plăcere. Nu o dată am devenit din acuzați acuzatori, și exact asta se va întâmpla și astăzi.

— Liniște! strigă Habulam, adresându-mi-se. Când acuzatul se află în fața judecății trebuie să tacă. Ianik, Anka, ce căutați acolo cu răufăcătorii ăștia? Mi-ați nesocotit poruncile și o să fiți aspru pedepsiți. Acum, însă, plecați de acolo.

Era într-adevăr amuzant! Aveam, firește, toate armele la noi, iar acest bătrân păcătos chiar își închipuia că ne pasă cumva de sentința lui. Ianik rămase împreună cu Anka lângă noi, de aceea, Habulam repetă porunca, pe un ton și mai aspru.

— Iertare! am spus. Aceștia doi se află de astăzi în slujba mea.

— Nu știam nimic de asta.
— Acum ți-am spus, deci știi.
— Te înțeleg, i-ai momit să vină la tine, dar n-am să îngădui așa ceva și am să-i pedepsesc.
— Despre asta vorbim mai târziu, am replicat, liniștit. Acum, îngrijește-te să înceapă judecata.

Am arătat spre servitoarea care se reîntorsese cu „aparatură de bătaie” și se așezase în spatele bătrânului.

Acest aparat era format dintr-o bancă lungă, îngustă, care avusese inițial patru picioare; la unul dintre capete, cele două picioare fuseseră îndepărtate, fiind lăsate doar celelalte două. Banca era așezată pe pământ, cu picioarele în sus. Delincventul trebuia să se întindă pe bancă, stând pe spate și cu picioarele îndreptate spre picioarele băncii. Era apoi legat și primea loviturile la tălpile goale.

E ușor de închipuit cât de dureroasă este o asemenea pedeapsă, dacă, deseori, pielea de pe talpă crapă încă de la prima lovitură. Un sergent de poliție priceput lovește transversal peste suprafața îngustă a tălpii; începe de la călcâi și se oprește la degete, așa încât loviturile să cadă vârtos, una lângă alta. Prima lovitură este pentru piciorul drept, a doua pentru stângul și așa mai departe! Dacă sunt lovite ambele tălpi de la călcâie la degete, fără ca execuția să fi luat sfârșit, celelalte lovituri sunt administrate astfel încât să se încrucișeze cu cele anterioare. Turcul numește asta „a bate tabla de șah”.

Murad Habulam privea băncuța cu ochi duioși. Apoi, ridicând privirea și arătând spre noi, porunci unuia dintre argații care se aflau în spatele nostru:

— Bejaz, tu ești cel mai puternic. Vino aici! Tu vei duce la îndeplinire sentința!

Argatul, un bărbat înalt și puternic, se duse spre el și aruncă niște priviri galeșe bastonului pe care îl adusese servitoarea și care se afla lângă bancă. Murad Habulam își îndreptă mândru spinarea, își dresă glasul și începu, adresându-mi-se:

— Numele tău este Kara Ben Nemsi?
— Așa mi se spune pe aici, am răspuns.
— Ești domnul și stăpânul acestui Hagi Halef Omar care stă lângă tine?

— Nu sunt stăpânul, ci prietenul lui.

— Totuna e. Confirmi că m-a bătut?

— Da.

— Și pe Humun, servitorul meu?

— Da.

— Pentru că ai recunoscut tu însuși, nu mai e nevoie să-l întreb și pe el. Știi câte lovituri i-a tras lui Humun?

— Nu le-am numărat.

— Au fost cel puțin douăzeci! strigă Humun.

— Bun. Eu n-am primit, într-adevăr, decât una, dar...

— Din păcate! îl întrerupse Halef. Aș fi vrut să primești de două ori mai multe decât Humun!

— Gura! tună Habulam. Să vorbești doar atunci când te întreb. De fapt, să-i mulțumești lui Allah că te-a oprit să mă mai lovești. Eu sunt domnul și stăpânul aici și fiecare lovitură pe care o primesc face cât treizeci. Asta face în total, cu cele douăzeci pe care le-ai tras lui Humun, cincizeci, pe care le vei primi tu acum la tălpile goale. Vino aci și scoate-ți papucii.

Bejaz, argatul, vru să apuce sfoara cu care urma să-l lege pe Halef. M-am uitat la tovarășii mei de drum. Făcuseră niște figuri grozave.

— Hai, repede! porunci Habulam.

Și, pentru că Halef nu-i dădu ascultare, îi porunci argatului Bejaz:

— Du-te și adu-l aici!

Argatul se îndreptă spre Halef. Acesta își scoase de la cingătoare unul dintre pistoale, îl îndreptă spre acesta și apăsă cu degetul pe cocoș. Atunci, Bejaz făcu un salt într-o parte și strigă speriat spre stăpânul său:

— O, Allah! Omul acesta o să tragă! Adu-ți-l tu singur aici!

— Lașule! răspunse Habulam. Ești ditamai uriașul și te temi de un pitic?

— Nu, nu de el, ci de pistolul lui.

— N-are voie să tragă. Hei, voi, oameni! Puneți mâna pe el și aduceți-l aici!

Argații își aruncau unii altora priviri gânditoare. Se temeau de hagi. Doar unul dintre ei dovedi că avea curaj. Era Suef, croitorul. Scoase și el un pistol din buzunar, deși mai înainte nu observasem să aibă o astfel de armă, se apropie și îi spuse argatului:

— Bejaz, fă-ți datoria! Dacă ridică pistolul, îi trag un glonț în cap!

Ieri, omul acesta părea cel mai pașnic și inofensiv croitor, iar astăzi chipul lui trăda ură și o asemenea hotărâre, încât alții în locul nostru s-ar fi speriat.

— Tu, croitorule, vrei să tragi? râse Halef.

— Gura! Nu sunt croitor! Ce căutați voi, străinilor, aici la noi? Ce vă interesează pe voi treburile noastre? Vreți să ne împiedicați să facem ce vrem, dar ați fost atât de prostănaci încât m-ați luat drept croitor! Dacă ați fi știut cine și ce sunt ați fi tremurat de spaimă. Dar o să mă cunoașteți voi și tu ești cel cu care voi începe. Dacă nu te întinzi imediat pe bancă și nu-ți scoți papucii, o să vă fac eu să înțelegeți ce înseamnă să dai ascultare!

Vorbise cu toată seriozitatea. Halef îl privi dintr-o parte printre gene, luă pistolul în mâna stângă, ceea ce mă făcu să bănuiesc ce va urma, și îl întrebă pe un ton prietenos.

— Ei, și cum vrei să începi?

— Uite așa!

Suef întinse mâna să-l apuce pe hagi de piept, acesta, însă, își luă fulgerător avânt și-i trăsni o palmă atât de puternică, încât cel lovit scăpă pistolul din mână și se prăbuși la pământ. Înainte să aibă timp să-și revină, Halef, care își băgase rapid pistolul la loc, la cingătoare, îngenunche deasupra lui și începu să-l plesnească cu

ambele mâini în așa hal, încât aceleia nici nu-i trecu prin minte să facă vreo mișcare în apărarea sa.

Habulam plecase de la locul lui și urla de furie. Humun gesticula ca un nebun, dar nu îndrăznea să-i sară în ajutor lui Suef. Argații și servitoarele țipau ca din gură de șarpe, fără însă a se mișca din loc. Era o larmă ca în iad, până ce Halef îi dădu drumul inamicului său și se ridică.

Acesta întinse mâna spre locul unde îi căzuse pistolul, dar Halef fu mai rapid și împinse pistolul cu piciorul, astfel încât acesta se lovi de scaunul meu și rămase acolo. Suef făcu o săritură să-l apuce de acolo și nimeri exact în bătaia armei mele. Chiar atunci când se aplecă, l-am înhățat de ceafă și l-am ridicat. Urmarea a fost că și-a lăsat brațele să-i atârne în jos și a început să bată, speriat, aerul. Osko ridică pistolul și îl băgă în buzunar. I-am tras croitorului o palmă în cap, cu mâna stângă, și apoi l-am așezat jos, la picioarele mele.

— Aici să stai, fără să te miști, i-am poruncit. Dacă crâcnești fără să ai aprobarea mea, am să-ți zdrobesc capul ca pe un ou.

Își lăasă capul și mâinile să atârne și nu mai făcu nici o mișcare. Ceilalți urlau în continuare.

— Ia biciul și fă liniște, Halef!

Nici n-am rostit bine aceste cuvinte și biciul deja vâjâia pe spinarea lui Habulam. Bătrânul tăcu pe loc, la fel și Humun, iar ceilalți le urmau exemplul.

— Stai jos! i-am poruncit judecătorului nostru și acesta se supuse.

— Plecați de la ușă! le-am poruncit și servitorilor. Cărați-vă în colțul acela! Acolo să rămâneți până vă permit eu să plecați!

Se grăbiră să-mi dea ascultare. Acum aveam spatele liber și puteam ține totul sub observație.

Era clar că Habulam nu știa ce să spună și cum să se comporte. Privirea sa aluneca furioasă de la unul la altul,

își ținea palmele strâns apăsate pe gură. În cele din urmă, deschise gura doar ca să se repeadă furios la mine.

— Tacă-ți gura, altfel ai să fii din nou biciuit! i-am strigat. Acum, eu sunt cel ce va vorbi. Crezi cumva că am venit să te căutăm aici, ca să fim bătuți la tălpile goale? Îți închipui că suntem niște oameni pe care poți să-i judeci tu? O să pronunțăm noi acum sentința și o s-o ducem la îndeplinire. Ai poruncit să fie adus „aparatură pentru bătaie” și o să ne slujim de el.

— Ce-ți trece prin cap? replică. Chiar în propria mea casă vrei să mă...

— Gura! l-am întrerupt. Când vorbesc eu, tu să taci. Casa asta a ta e o văgăună de criminali și crezi că...

Am fost și eu întrerupt. Osko dădu un ȕpăt și se aruncă asupra pseudocroitorului. Dar și eu, deși eram cu ochii ațintiți asupra lui Habulam, observasem mișcarea lui Suef. Individul ăsta era într-adevăr deosebit de periculos. Era singurul care îndrăznise să pună mâna pe armă. Acum, probabil, crezuse că nu sunt atent la ceea ce face. Își dusesese mâna dreaptă în interiorul jachetei și apucase cuțitul. Ridicându-se și aplecându-se fulgerător spre mine, vru să-mi înfigă lama acestuia în piept, dar n-a reușit. Osko l-a și înhățat în clipa aceea și îl apucasem și eu de cingătoare.

Halef se apropie și îi luă cuțitul din mână celui pe care îl învinsese mai înainte.

— Percheziționează-i buzunarele, cât îl ȕinem noi, i-am spus.

Se execută și scoase de acolo un pistol mic de buzunar cu ȕeavă dublă, care era încărcat, diverse nimicuri și o pungă plină cu bani, pe care o deschise și-mi arătă conținutul.

— Vezi monedele de aur? Și individul ăsta se dădea drept un biet om sărac care merge din sat în sat și lucrează croitorie! Banii ăștia i-a jefuit sau i-a furat. Ce facem cu ei?

— Pune-i la loc în buzunarul lui. Nu ne aparțin; arma, însă, o luăm, ca să nu provoace vreo nenorocire cu ea.

L-am așezat apoi pe mizerabil din nou pe podea. Scrâșnea din dinți. Cine și ce era de fapt? Am fi tremurat de frică, dacă am fi aflat cine e. Chiar el spusese asta. Trebuia neapărat să-l fac inofensiv și, pentru asta, nu trebuia să plătesc dinte pentru dinte, moarte pentru moarte. Dar o pedeapsă exemplară trebuia să primească, o pedeapsă care să-l facă incapabil să se mai ocupe de noi.

— Halef, Osko, Omar, legați-l acolo de bancă! a sunat hotărârea mea.

Individul se prefăcuse că nu mai avea nici o putere să se miște după ce-l apucasem de cingătoare, dar abia rostisem cuvintele de mai sus, că el și făcu o săritură, din doi pași fu lângă Habulam, îi smulse acestuia cuțitul și pistolul de la brâu, se întoarse spre mine și strigă:

— Să mă legați? Ăsta-i ultimul cuvânt pe care l-ai mai rostit!

Îndreptă pistolul spre mine, apăsă și trase. De-abia am avut timp să-mi adun toate puterile și să mă arunc într-o parte, prăbușindu-mă la pământ împreună cu scaunul. Nu m-a nimerit, dar, cum s-a văzut mai târziu, glonțul a trecut printre Anka și Ianik, care se aflau în spatele meu și s-a înfipt în ușă.

Cum m-am descurcat cu piciorul pe care-l aveam pus în ghips, nici până în ziua de astăzi nu știu; dar abia am atins podeaua și m-am și ridicat, aruncându-mă asupra criminalului, dar nu dintr-o săritură, ci făcând un adevărat salt mortal. Am nimerit exact peste el, l-am înhățat bine cu ambele mâini și l-am trântit la pământ.

Murad Habulam și oamenii lui rămăseseră muți de spaimă; nici nu mai mișcau din loc. Suef zăcea sub mine. Am îngenuncheat pe coapsele lui și i-am apăsat capul în jos. Ținea încă în mâna dreaptă pistolul care, din fericire, n-avea decât o țeavă, iar în mâna stângă strângea cuțitul. Era destul de periculos pentru mine, dar Halef al meu, care

avea atâta prezență de spirit, a îngenuncheat exact lângă noi și i-a ținut mâna.

— Osko, vino aici! a strigat. Pe bancă cu el, să nu se mai poată mișca!

În mai puțin de un minut, Suef era legat de bancă, exact în poziția corespunzătoare pentru a primi bastonada. Ianik îmi aduse scaunul și m-am așezat.

— Ei, acum vezi că această casă a ta e o văgăună a criminalilor, precum ți s-a spus mai înainte? se răsti Halef la Habulam. Dacă effendi al nostru n-ar fi avut atâta experiență în luptă și prezență de spirit, acum era doar un leș. Dar, lasă că vezi tu acum! Gata cu răbdarea noastră. Acum o să aflați cu toții ce înseamnă să tragi asupra noastră și să ni se servească bucate otrăvite!

— Eu nu știu nimic de asta, spuse bătrânul.

— Gura! O să-ți vină și ție rândul. Mai întâi începem cu mizerabilul ăsta de aici. El ne-a adus în această casă a crimei. A știut că se pusese la cale uciderea noastră. Acum, a vrut să ne înjunghie și a tras asupra ta, sidi. Hotărăște-i tu soarta! Ești de părere că merită să moară?

— Da, merită să moară, dar o să-l lăsăm în viață. S-ar putea să devină alt om. Ca să-l stimulăm să devină mai bun, o să primească bastonada pe care ți-o promisese ție.

— Câte lovituri?

— Treizeci.

— Prea puține; eu i-aș trage cincizeci.

— Ajung treizeci.

— Atunci, trebuie să fie cât se poate de puternice. Și cine o să le aplice?

— Tu, firește. Cred că îți fac o bucurie, Halef!

Deși, în anumite condiții, folosea cu mare plăcere biciul, acum mă așteptam să refuze acest mandat. Nu mă înșelasem în privința lui, căci îmi răspunse cu o mișcare mândră din mână:

— Îți mulțumesc, effendi! Când e nevoie să folosim biciul, cu cea mai mare plăcere, sunt gata s-o fac, dar

sergent de poliție nu vreau să fiu. Biciul este un simbol al autorității; pe acesta îl răsucesc în aer, dar bastonul nu. Ducerea la îndeplinire a unei sentințe este treaba călăului; eu nu sunt așa ceva.

— Ai dreptate. Atunci, hotărăște tu însuși cine s-o facă.

— Asta am s-o fac cu plăcere. Ți-e mai mare dragul să vezi când prietenii și camarazii se onorează unii pe alții. Humun este aliatul croitorului. El să-i tragă cele treizeci de lovituri, în semn de stimă și dragoste frățească.

Era o hotărâre care avea asentimentul meu total. Am dat din cap în semn că aprob și, atunci, Halef se adresă lui Humun:

— Ai auzit ce s-a spus aici? Vino, deci, aici și oferă-i tovarășului tău binefacerea dreptății!

— Nu fac asta! refuză servitorul.

— Nu cred că vorbești serios. Te sfătuiesc să te gândești la persoana ta. Dacă nu-i dai cele treizeci de lovituri, ai să le primești tu. Jur pe barba tatălui meu că așa va fi. Deci, dă-i drumul! Nu șovăi, căci altfel te ajut eu!

Humun își dădu seama că n-avea cum să refuze. Se apropie de bancă și luă bastonul. Se vedea, însă, clar că nu intenționa să-și îndeplinească misiunea cu tragere de inimă. De aceea, Halef îl avertiză:

— Fii atent la ce-ți spun: pentru fiecare lovitură care nu mi se pare suficient de puternică, ai să primești tu însuși câte un bici pe spate. Prin urmare, concentrează-te! Osko, ia biciul de la effendi și așează-te de cealaltă parte a acestui inimos bărbat! De îndată ce-l plesnesc eu, trage-i și tu una! Asta o să-l învioreze, spre marea noastră mulțumire. Omar să numere și să comande.

Pentru Humun, situația era extrem de delicată. Tare ar fi vrut să-l cruțe pe tovarășul său, dar la dreapta lui se afla Halef, iar la stânga Osko, amândoi cu biciul în mână. Era, deci, el însuși amenințat și și-a dat seama că n-are încotro, trebuia să se supună. În orice caz, nu era prima oară când

aplica o bastonadă, asta se observa clar din modul în care așeza ușor bastonul în locul pe care voia să-l lovească.

Suef nu scoase nici un cuvânt. De mișcat nu se putea mișca. Dar, dacă privirile pe care ni le arunca ar fi fost lame de cuțit, am fi fost înjunghiați peste tot.

Murad Habulam nu-și dezlipea ochii de la această scenă. Îi tremurau buzele. Părea că tot încearcă să vorbească, dar se stăpânea. Dar, după ce Humun aplică prima lovitură, nu se mai putu stăpâni și strigă:

— Oprește! Îți poruncesc!

— Nici un cuvânt! am strigat și eu. Sunt foarte milostiv cu voi față de ceea ce ne-ați făcut; dar, dacă mai scoți un cuvânt fără să-ți permit, te duc direct la Usküb și te dau pe mâna judecătorului. Putem să dovedim că ai atentat la viața noastră și dacă îți închipui cumva că, după plecarea noastră, judecătorul te va lăsa să fugi, îți atrag atenția că în Usküb se află mai mulți consuli ai Occidentului, care au puterea să obțină cea mai aspră pedeapsă împotriva ta. Fii, deci, deștept și taci!

I se năruise tot avântul. Cunoștea puterea acelor funcționari și se temea de ea; de acum înainte, nu mai rosti nici un cuvânt.

Suef își primi cele treizeci de lovituri. Își mușcă buzele și scrâșni zgomotos din dinți, dar nu scoase nici un sunet. De îndată ce Humun văzu prima dungă sângerie, păru să nu se mai gândească la faptul că refuzase să-i facă rău. Lovea cu atâta putere, încât îmi venea să-i spun să se oprească. Există unii oameni care, la vederea sângelui, devin setoși de sânge, la fel ca și sălbăticiunile.

Încă de la prima lovitură, eu am închis ochii. Nu e nici o plăcere să asisti la o asemenea execuție, dar am considerat că am fi greșit față de dreptate, față de noi înșine și de semenii noștri, dacă ne-am fi arătat îndurători în acest caz, căci ceea ce a urmat a dovedit că Suef și-a meritat mai mult decât din plin pedeapsa.

N-a lăsat să-i scape nici un sunet, dar, când a căzut ultima lovitură, a strigat:

— Toarnă rachiu, rachiu pe tălpi, repede, repede!

Acum îndrăzni și Habulam să vorbească. Îi porunci Ankăi să aducă rachiu. Aceasta aduse o sticlă plină. Humun o înhăță și mai întâi i-o duse la gură. Suef trase câteva înghițituri și apoi lichidul îi fu turnat peste răni. Nu lăsa să se audă nici cel mai mic sunet de durere. Omul acesta avea nervi de oțel, sau poate, mai primise și înainte atâtea bastonade, încât era deja obișnuit cu ele?

Fu dezlegat și se târî până la Habulam. Acolo, își strânse picioarele și își băgă capul între genunchi, întorcându-ne pur și simplu spatele.

— Effendi, cu ăsta am terminat, mă informă Halef. Cine vine la rând?

— Humun, am răspuns scurt.

— Câte?

— Douăzeci.

— De la cine?

— Asta te las pe tine să hotărăști.

— Murad Habulam!

Hagiul își făcea minunat treaba. Punându-i pe ticăloși să se ciomăgească între ei, semăna ura și răzbunarea în tabăra acestora. Habulam refuză:

— Humun a fost întotdeauna un servitor credincios, cum aş putea să-l bat?

— Tocmai pentru că ți-a fost atât de credincios, trebuie să-i dovedești asta prin mulțumirea ta, replică Halef.

— Nu permit să fiu silit!

— Dacă nu-i trage douăzeci de lovituri lui Humun, o să primească el însuși patruzeci, am hotărât eu.

Asta avu efect. Servitorul se zbatu când fu legat de bancă, dar asta nu-i fu de nici un ajutor. Stăpânul lui se ridică și puse mâna, șovăitor, pe baston, dar cele două biciuri îi întăriră brațul, așa că loviturile porniră cu toată puterea.

Humun nu suportă pedeapsa la fel de bărbătește precum Suef. Răcni la fiecare lovitură, dar am observat că servitorii se priveau și își făceau între ei semne de bucurie și mulțumire, aruncându-mi și mie niște priviri recunoscătoare. Doar Humun era preferatul stăpânului și probabil îi chinuise destul pe ceilalți.

Fu turnat rachiu și peste rănilor sale și se retrase și el într-un colț, unde se ghemui.

— Și acum, cine urmează? întrebă Halef.

— Murad Habulam, sună răspunsul meu.

Cel numit stătea încă lângă bancă, ținând bastonul în mână. De spaimă, sări câțiva pași înapoi și strigă:

— Ce? Cum? Și eu trebuie să încasez bastonada?

— Firește! am dat din cap, deși aveam alte intenții cu el.

— Dar n-are nimeni dreptul să poruncească așa ceva.

— Te înșeli. Eu sunt acela care am acest drept. Eu știu totul. Nu ne-ai deschis ușa casei tale, ca să fim uciși aici?

— Asta este o mare minciună!

— Nu este Manach el Barscha fratele tău, cel care a fost perceptor în Usküb, apoi a fost destituit și ieri dimineață a venit aici, la tine, ca să-ți anunțe sosirea noastră cât și pe aceea a tovarășilor lui?

— Probabil că ai visat, eu n-am nici un frate!

— Atunci înseamnă că am visat și că ai pus la cale cu el să ne duci în turnul bătrânei mame, iar servitorul tău să facă pe fantoma?

— Domnule, vorbești despre lucruri care îmi sunt cu totul necunoscute!

— Dar Humun cunoaște aceste lucruri, căci îmi dau seama de asta după privirile consternate pe care mi le aruncă. Se miră că am ajuns să cunosc aceste „secrete”. Planul cu stafia nu s-a putut realiza, așa că v-a venit ideea să urcați în turn și apoi să coborâți și să ne ucideți.

— Allah, Allah! Ești în toate mințile?

— Cei doi frați Aladschy urmau să mă ucidă pe mine, Barud el Amasat voia să-l omoare pe Osko, pentru că,

datorită răpirii fiicei acestuia, Senița, există o răzbunare între ei. Fratele tău Manach îl preluase pe Halef, iar Humun s-a arătat gata să-l ucidă pe Omar. *Miriditul* s-a retras, pentru că încheiase pace cu mine și îmi înmânase barda pe care o vezi aici, la cingătoarea mea.

— Allah Cel Mare! Știe totul! Privirea lui cea rea i-a spus! murmură speriat Humun.

— Ba nu, ba nu, nu știe absolut nimic! strigă Habulam. Nu cunosc pe nici unul dintre oamenii ale căror nume le-ai pomenit, domnule!

— Au fost cu tine sus în turn și mai înainte v-ați aflat cu toții, nouă bărbați, în interiorul căpiței celei mari care se află în apropierea turnului.

— N-am nici un fel de căpiță înaltă!

— Atunci am să ți-o arăt eu și am să-ți spun că m-am strecurat printre baloții de fân și v-am văzut și v-am auzit. Am auzit fiecare cuvânt rostit, fiecare!

Se dădu înapoi și se holbă speriat la mine.

— N-a ridicat miriditul cuțitul împotriva bătrânului mübarek, înainte de a pleca?

— Eu... eu... eu... nu știu nimic, se bâlbâi el.

— Ei, atunci să-l întrebăm pe Suef; poate știe el. Și dacă nu răspunde, să-i mai tragem treizeci de lovituri.

Atunci, cel numit se întoarce spre mine, își rânji colții ca un animal sălbatic, îmi aruncă o privire turbată și șuieră:

— Câine! Puțin îmi pasă mie de tine și de bastonada ta! M-ai auzit cumva văicărindu-mă? Crezi că mă tem de tine și că o să mă silești, prin bătaie, să-ți spun adevărul?

— Atunci, spune-l dacă ai curajul!

— Da, am curajul. Așa e, exact cum ai spus tu: am vrut să te ucidem. N-am reușit; dar... pe Allah... n-ai să ajungi prea departe și leșurile voastre vor fi hrană corbilor!

— Vorbește prostii; a înnebunit! strigă Habulam. I-a luat mințile durerea!

— Lașule! scrâșni Suef.

— Sidi, întreabă-l și pe Humun, spuse Halef. Dacă nu vrea să vorbească, îi tragem douăzeci de lovituri la tălpi.

Se duse spre servitor și-l apucă de braț.

— Nu pune mâna pe mine, hagiul dracului! Recunosc totul, totul! strigă Humun.

— E așa cum spune, effendi?

— Da, da, totul, exact așa!

— Și el a înnebunit din cauza durerii! strigă Habulam.

— Ei, am spus, atunci am să-ți mai prezint doi martori, Ianik, spune adevărul: este Habulam nevinovat?

— A vrut să vă ucidă, răspunse argatul.

— Nemernicule! strigă Habulam. Știai că o să te pedepsesc pentru că nu mi te-ai supus; de aceea vrei să te răzbuni pe mine!

— Anca, am continuat, nu tu l-ai văzut pe stăpânul tău punându-ne otravă în bucate?

— Ba da, răspunse fata, l-am văzut foarte clar.

— Allah! Ce minciună! Domnule, jur pe Profet și pe toți califii că sunt absolut nevinovat!

— Cu asta ai săvârșit un sperjur îngrozitor, care...

Am fost întrerupt. Faptul că Habulam profanase numele Profetului și amintirea califilor printr-un jurământ fals îi înfuriase la culme pe ceilalți mahomedani prezenți. Halef înhăță biciul; un murmur furios se auzea în odaie. Humun se ridicase în picioare, se apropie șchiopătând, îl scuipe în față pe stăpânul său și spuse:

— Huo! Rușine! Fii blestemat pe vecie! Lașitatea ta te va duce în iad! Am slujit un stăpân pe care Allah îl va scufunda în locul veșnicei osânde. Te părăsesc. Mai înainte, însă, o să ne socotim!

Se ridică și Suef și veni lângă bătrân, scuipeându-l și el și strigându-i:

— Rușine de tine și de bătrânețile tale! Ți-ai pierdut sufletul și ți-ai pierdut conștiința. Nu vreau să mai am de-a face cu tine!

Amândoi se întoarseră la locurile lor. Își încărcău ușor conștiința cu un omor, dar hulirea Profetului și a urmașilor acestuia le zguduia întreaga ființă.

Habulam ședea acolo de parcă-l trăsese. Își ținea ambele mâini la frunte. Apoi, deodată, zvârli brațele în lături și strigă:

— Allah, Allah, am greșit! Dar am să-mi îndrept greșeala. Recunosc că am plănuit să vă ucidem și că v-am pus otravă în bucate!

— Allah Cel Mare, Mohammed, profetul lui Allah! se auzi de jur-împrejur.

Halef se apropie de el și îi puse mâna cu greutate pe umăr:

— Ăsta-i norocul tău, că ți-ai retractat jurământul! Effendi al meu nu mi-ar fi permis, dar jur pe barba Profetului că soarele vieții tale ar fi apus înainte ca eu să părăsesc această casă! Deci, îți recunoști greșeala?

— Da.

— Atunci ai să-ți primești pedeapsa pe care o să ți-o stabilim. Effendi, câte lovituri să primească? întrebă Halef.

— O sută, am răspuns.

— O sută! zbieră bătrânul. N-o să supraviețuiesc!

— Asta-i treaba ta! Ai să primești o sută de lovituri la tălpi.

Se năru pur și simplu. Am văzut cum îi tremurau genunchii. Era un mare răufăcător, dar un și mai mare laș.

— Fii milostiv! se văicări. Allah te va răsplăti!

— Ba nu, Allah se va înfuria pe mine, dacă voi acționa astfel împotriva legilor lui. Și ce-or să spună Suef, și Humun dacă pe tine te iert de pedeapsă, iar ei au fost nevoiți s-o îndure?

— La bastonadă cu el! strigă Suef.

— O sută să primească! fu și Humun de acord.

— Auzi, nu? spuse Halef. Allah o vrea și o vrem și noi. Vino aici! Întinde-te pe bancă să te legăm.

Îl apucă de brațe ca să-l tragă în jos. Bătrânul speriat se zbătea ca un vierme și se văicărea ca un copil. Le-am făcut semn lui Osko și Omar. L-au apucat și ei și l-au întins pe bancă.

— Stați, stați! strigă el. Trebuie să vă spun un lucru fundamental! Dacă o să mor, o să vă apară fantoma mea și n-o să vă mai dea pace niciodată!

— Spune-i fantomei tale să ne ignore! ripostă Halef. Dacă o să se uite la mine, o să-i piară tot cheful!

În ciuda faptului că se zbătea foarte tare, fu legat fedeleș. Picioarele sale goale, osoase, se strâmbau de parcă simțeau deja loviturile așteptate.

— Cine ia bastonul? întrebă Halef.

— Chiar tu, am răspuns.

Vru să riposteze, dar i-am făcut semn să tacă și m-a înțeles.

— Bucură-te, Murad Habulam! spuse el, apucând bastonul. Bucură-te că eu sunt acela care va duce la îndeplinire pedeapsa. Cele o sută de lovituri vor valora cât o mie. Asta va face ca o mare parte a păcatelor tale să-ți elibereze sufletul.

— Milostenie! Îndurare! se bâlbâia bătrânul. Am să plătesc loviturile!

— Să le plătești? râse Halef. Glumești! Avariția este bunicul tău și setea de câștig este muma strămoșilor tăi!

— Nu, nu! Nu sunt avar; plătesc totul, totul!

— Effendi n-o să îngăduie așa ceva; dar eu tare aș vrea să știu cât ai da ca să scapi de lovituri.

— Vă dau cu plăcere câte un piastru pentru fiecare lovitură.

— Prin urmare, o sută de piaștri? Ai înnebunit? Plăcerea noastră de a-ți trage bastonada merită zece mii de piaștri, iar durerea ta douăzeci de mii; în total fac treizeci de mii. Și tu ne oferi o sută! Să-ți fie rușine!

— Vă dau două sute!

— Gura! N-am timp să ascult vorbele avariției tale. Trebuie să încep.

Se așeză în fața picioarelor bătrânului, îndreptate cu labele în sus, și se prefăcu că potrivește bastonul pe locul unde avea de gând să lovească.

— Pentru numele lui Allah, nu lovi! gemu Habulam. Dau mai mult! Dau mult mai mult!

Firește, această situație, bătaia asta, nu era deloc un eveniment plăcut și recunosc că nu eram încântat să asist la așa ceva, dar aș dori să-l rog pe cititor să nu creadă că e vorba de o purtare necreștinească sau chiar de brutalitate. Mai ales că această afacere nici nu era una care se poate numi onorabilă, dar își avea ea temeiul ei.

Nu ne aflam într-o țară civilizată; aveam de-a face cu oameni care erau obișnuiți cu situația deplorabilă din această jumătate a Asiei. În primul rând, trebuie să ne gândim că acești oameni erau membri ai unei foarte periculoase și răspândite bande de răufăcători, a cărei existență se întemeia doar pe pervertirea condițiilor de acolo. Chiar în Constantinopol și de acolo până aici, în Kilissely, avusesem de-a face numai cu indivizi pentru care nici averea și nici viața semenilor lor nu erau sfinte. Ne-am aflat de multe ori în pericol de moarte și încă plutea deasupra noastră, amenințătoare, pieirea. Am fost ademeniți în această casă, într-un mod bine chibzuit și rafinat, pentru a fi uciși. Ni s-a pus otravă în mâncare și — ca și cum asta n-ar fi fost de ajuns — intenționau să ne și sugrume; am fost atacat cu cuțitul și s-a tras asupra mea. Este o minune că a pus stăpânire pe noi, noi cei patru care ne-am aflat în fiecare minut din zi și din noapte în pericol de moarte, o asemenea îndârjire? Având în vedere condițiile existente, am fost nevoiți să renunțăm la sprijinul autorităților; nu ne-am putut sprijini decât pe propriile puteri. Ce pedeapsă putea să compenseze loviturile îndreptate împotriva noastră? E chiar atât de îngrozitor sau eram noi cumva setoși de sânge, dacă trăgeam câteva

lovituri acestor ticăloși, fără Dumnezeu și conștiință, care încăpuseră pe mâinile noastre? Precis, nu! Sunt mai mult decât convins că am fost prea milostivi și prea indulgenți.

Cine poate să ne condamne că îi pregăteam acum câteva minute de chin bătrânului Habulam? Nu urmăream prin asta decât un scop bine intenționat. Se poate vorbi de constrângere, de șantaj sau de altele de genul acesta, se poate spune că n-am aplicat legile din țara mea, dar nu ne aflam în Germania; trebuia să ținem seama de situația de față și n-am reușit nici până în ziua de astăzi să găesc vreun motiv pentru care să-mi reproșez purtarea de atunci.

— Vrei să dai mai mult? întrebă Halef. Cât?

— Plătesc trei sute... și, pentru că hagiul ridică din nou mâna, adăugă rapid... patru sute, cinci sute de piaștri! Mai mult de cinci sute n-am!

— Ei, spuse Halef, dacă n-ai mai mult, trebuie să suporti birul mâniei. În orice caz, suntem mai bogați decât tine. Avem atâtea lovituri în plus, încât am putea mulțumi întregul sat. Și, ca să-ți dovedim, o să fim mărinimoși și o să-ți mai dăm încă cincizeci, așa încât să primești în total o sută cincizeci. Sper ca inima ta să ne rămână recunoscătoare pentru generozitatea pe care ți-o arătăm.

— Nu, nu, nu vreau o sută cincizeci! Nu vreau nici măcar o sută!

— Dar ți-au fost promise și, pentru că ești un om sărac și n-ai decât cinci sute de piaștri, sentința noastră nu se va schimba. Omar, vino aici și numără! Vreau să încep.

Ridică mâna și îi trase bătrânului prima lovitură peste talpa dreaptă.

— Allah Cel Mare! răcni Habulam. Plătesc șase sute de piaștri!

— Doi! comandă Omar.

Lovitura căzu pe talpa stângă a bătrânului.

— Oprește, oprește! Dau opt sute, nouă sute, o mie de piaștri!

Halef îmi aruncă o privire întrebătoare și, pentru că am dat afirmativ din cap, lăsă în jos bastonul pe care tocmai îl ridicase și spuse:

— O mie? Domnule, ce poruncești?

— Depinde de Habulam, am răspuns. Se pune întrebarea dacă are într-adevăr acești o mie de piaștri.

— Îi am! Sunt aici! spuse bătrânul.

— Ei, atunci am putea să mai chibzuim la treaba asta.

— Ce să mai chibzuiți? Primiți banii și puteți să trăiți fericiți cu ei.

— Te înșeli. Dacă am să te grațiez de pedeapsă contra sumei pe care o vei plăti, să știi că cei o mie de piaștri sunt destinați săracilor.

— Fă ce vrei cu ei! Dar dă-mi drumul!

— S-ar putea s-o fac, pentru binele oamenilor cărora le sunt destinați banii, doar că va trebui să mai îndeplinești o condiție.

— Încă o condiție? O, Allah, Allah, Allah! Vreți mai mult bani?

— Nu. Îți cer să-i eliberezi din slujba ta pe Ianik și Anka.

— Cu plăcere, cu plăcere! Pot să plece!

— Ai să le plătești simbria pe loc, fără să scazi nimic din ea!

— Da, or să primească tot!

— Și ai să le dai amândurora, în scris, o recomandatie bună.

— Am s-o fac și pe asta.

— Bun! Or să plece din casa ta împreună cu mine. Ca să meargă pe jos până la Usküb, e prea departe. Vor avea de cărat și lucrurile care le aparțin; de aceea vreau să le dai căruța din șopron.

— Vai de mine! Nici nu-mi trece prin cap!

— Cum dorești! Halef, dă-i drumul! Urmează a treia lovitură.

— Stai, stai! se smiorcăi bătrânul, când văzu că Halef și ridicase mâna cu bastonul. Este imposibil să le dau căruța!

— De ce?

— N-or să mi-o mai trimită înapoi.

— Ianik și Anka sunt oameni cinstiți. De fapt, poți să-i silești cu ajutorul autorităților să ți-o înapoieze.

— Dar Usküb e prea departe de aici!

— N-ai spus tu că nevasta ta se află acum acolo?

Se mai codi o vreme, dar, în cele din urmă, fu de acord ca Ianik și Anka să ia căruța și calul până la Usküb și acolo s-o predea nevestei lui.

— Acum, sper că am terminat? întrebă el, gemând din greu.

— Încă nu. Ai să-mi dai în scris că ești de acord cu cele ce ți-am cerut.

— Și ce vrei să faci cu înscrisul ăsta?

— Am să i-l dau lui Ianik. De îndată ce-ai să vrei să-i faci vreun rău, îl va înmâna judecătorului.

— E prea periculos să fac asta!

— Halef, ia bastonul!

— Așteaptă puțin! strigă bătrânul. Gândește-te, totuși, că ar putea folosi acest înscris împotriva mea, chiar dacă n-am să-i fac nici un rău!

— Ba gândește-te tu că nu înscrisul reprezintă un pericol pentru tine. Toți servitorii tăi, care se află aici, au fost martori. Știu ce s-a întâmplat și, curând, toți locuitorii din zonă vor afla că trebuia să fim uciși și că tu ești un otrăvitor. Ai să fii disprețuit și oamenii se vor feri de tine. Exact această situație a determinat comportamentul meu milostiv. Ai să fii pedepsit și fără să mă mai răzbun eu. Pedepsa asta n-o să fie mai mare datorită înscrisului despre care este vorba. Așa că nu mai sta mult pe gânduri, nu am timp de pierdut.

Halef sublinie această situație, atingând cu bastonul talpa bătrânului, ca și cum s-ar fi pregătit să lovească. Acest lucru avu efect.

— Am să-ți dau în scris, spuse Habulam. Dezlegați-mă.

Fu dezlegat și, apoi, însoțit de Halef și Osko, plecă în odaia sa să aducă banii și să scrie ceea ce-i poruncisem.

Ieși încet, șchiopătând, și cei doi paznici îl urmară. Argații și servitoarele care ședeau lângă perete vorbeau în șoaptă între ei. Apoi, unul dintre flăcăi se apropie și spuse:

— Effendi, nu vrem să mai rămânem la Habulam, dar el n-o să fie de acord să ne dea drumul, așa că am vrea să te rugăm să-l silești.

— Nu pot să fac asta.

— Dar pentru Ianik și Anka ai făcut-o!

— Lor le eram dator. Ne-au salvat viața. Voi, însă, ați fost în bună înțelegere cu criminalii.

— Nu-i adevărat, effendi!

— Nu voi le-ați păzit caii?

— Ba da, dar am stat toată seara și toată noaptea afară în ploaie și furtună și așteptam să fim răsplătiți; când au plecat, însă, oamenii aceia erau foarte furioși și ne-au răsplătit cu lovituri.

— Când au plecat?

— Nici nu se luminase bine de ziuă.

— În ce direcție au luat-o?

— Pe drumul ce duce spre Usküb.

— Și caii lor unde au fost?

— Afară din sat, sub gutui.

— Dacă mă duci acolo, am să încerc să obțin eliberarea voastră.

— Atunci o fac cu plăcere.

Se reîntoarce și Habulam cu cei doi paznici ai săi. Osko aducea hârtia, cerneala și pana. Halef veni spre mine cu o pungă și spuse:

— Iată cei o mie de plăști, sidi. I-am numărat chiar eu.

Am băgat punga în buzunar.

Habulam se îndreptase șchiopătând spre Ianik și Anka. Le dădu simbria și apoi le spuse pe un ton morocănos:

— Plecați de aici și să predați căruța la Usküb. Am să mă rog în fiecare zi ca Allah să vă dea numai nenorociri și să vă

învrăjbească.

Aceste cuvinte îl înfuriară pe Ianik. Își băgă banii în buzunar și răspunse:

— Ne jignești, dar ești un răufăcător cum nu cred să mai existe altul. De data asta ai scăpat din mâna călăului, căci effendi este creștin și milostiv. Dar o să vină ceasul când toată banda voastră de tâlhari își va primi pedeapsa meritată. Zilele vă sunt numărate, căci conducătorul vostru va fi învins de vitejia lui effendi.

— Poate să-l caute! îl luă în râs bătrânul.

— O, îl va găsi: știe unde se ascunde!

— A, chiar știe?

— Crezi că nu cunoaștem locul? Eu însumi voi merge la Karanorman-han, ca să-i stau alături lui effendi.

Cuvântul fusese rostit! Îi făcusem un semn neprevăzătorului, dar nu mă văzuse. Voiam să-l întrerup, dar era atât de înfierbântat și vorbea atât de repede, încât n-am reușit. Nu voiam să se știe că mi-e cunoscut locul.

Habulam ciuli urechile. Chipul îi era încordat.

— Kara-nor-man-han? strigă, punând același accent, pe ambele silabe. Ce loc mai e și ăsta?

— Un loc în Weiza, unde se află conducătorul vostru.

— Karanorman-han! Hai că asta-i bună? Ce zici de asta Suef?

Punând această întrebare, izbucni într-un hohot de râs batjocoritor. Așa-zisul croitor se întorsese cu fața, când auzise numele, și îl privea cercetător pe Ianik. La întrebarea lui Habulam, râse și el tare și răspunse:

— Da, grozav! Să se ducă acolo și să-l caute. Aș vrea să fiu și eu acolo să văd ce fețe vor face când îl vor găsi pe conducător.

Acest comportament m-a mirat. Mă așteptam să se sperie, dar ei ne luau în râs. Se vedea clar că nu se prefăceau. În clipa aceea, știam cu siguranță că șeful lor nu se afla la Karanorman-han.

Dar citisem totuși pe bilețul, că Barud el Amasat era chemat acolo. Sau poate exista un loc care avea un nume asemănător?

Acum, însă, nu puteam să mă gândesc la asta. Trebuia să scriu. Am făcut-o în stil oriental, adică pe genunchi. Ceilalți au păstrat tăcerea, ca să nu mă deranjeze.

Murald Habulam se așezase lângă Suef și vorbeau în șoaptă între ei; am observat, privind din când în când pe sub sprâncene, că ne aruncau priviri răutăcioase. Au început chiar să chicotească. Această obrăznicie m-a supărat.

— Du-te și înhamă calul la căruță, i-am poruncit lui Ianik. Adunați-vă lucrurile. O să plecăm îndată.

— Să aduc și caii noștri? întrebă Halef.

— Încă nu. Dar mai du-te o dată până la turn. Am observat că au mai rămas niște bucățele din jumările otrăvite pe care le-am dat vrăbiuțelor. Adună-le, s-ar putea să mai avem nevoie de ele.

Micuțul și perspicace hagi se grăbi să-mi comunice:

— Mai am încă, în buzunar, punga cu otravă pentru șobolani pe care am luat-o de la buna noastră gazdă, Habulam.

— Asta-i foarte bine. Se pare că Habulam își râde de noi: o să am eu grijă să-i piară cheful.

Halef, Ianik și Anka se îndepărtară. Primul se întoarse tocmai când terminasem de scris. Adusese o grămadă de bucățele mai mici sau mai mari, care erau suficiente pentru o analiză chimică.

— Effendi, ce vrei să faci cu alea? întrebă Habulam pe un ton îngrijorat.

— Am să le duc la Usküb, la spițerul poliției, ca să dovedesc că s-a turnat otravă din pungă peste aceste jumări.

— Dar ce rost are asta?

— Unul foarte important: vreau să-ți stric buna dispoziție.

— Dar n-am râs!
— Nu minți! Nu faci decât să înrăutățești lucrurile.
— Am râs de locul acela, Karanorman-han.
— De ce?
— Pentru că habar nu avem de el.
— Și asta e de râs?
— Nu; dar Ianik a vorbit de un căpitan despre care nu știm nimic iar de Karanorman-han nu ne pasă câtuși de puțin.

— Așa? Și chiar nu știți nimic despre Schut?

— Nu, răspunse, deși am observat clar că s-a speriat când am pomenit acest nume. Nu-l cunosc nici pe el și nici locul despre care ați pomenit.

— Nu aveți nici un alt loc cu nume asemănător?

L-am privit cu mare atenție. Înghiți în gol, mai înghiți o dată, lăsa privirea în pământ și răspunse:

— Nu, nu cunosc.

— Ia vezi, îmi dau seama că iar minți. Nu poți să te prefaci suficient de bine ca să mă păcălești. Mai vedem noi!

Mi-am scos portofelul. Într-un compartiment al acestuia pusesem bilețelul pe care Hamad el Amasat i-l scrisese fratelui lui, Barud el Amasat, și care căzuse în mâinile mele. L-am scos și m-am uitat mai atent la el.

Afară de faptul că acest cuvânt, Karanorman-han, nu era scris clar, nici nu mă uitasem bine la el și de aceea crezusem că-l citisem corect. Acum abia mi-am aruncat privirea pe silabele respective și mi-am dat seama despre ce era vorba.

Scrisul în limba arabă nu are semne pentru vocale; acestea sunt desenate prin niște arcade. Acestea sunt niște liniuțe sau ghilimele care sunt așezate deasupra consoanelor respective. Astfel, de pildă, o liniuță poate fi *a* sau *e*, atunci când este așezată deasupra unei litere. Dacă este așezată sub aceasta, poate însemna *a* sau *i*. Semnul ' așezat la umărul literei poate însemna *o* sau *u* ori *o* sau *ii*.

Deci, dacă nu este foarte clar scris, se pot crea confuzii. Asta mi s-a întâmplat și mie când am citit bilețelul.

Confundasem o pată neagră de pe hârtie cu o ghilimea și nu observasem liniuța de sub una din litere, pentru că fusese desenată într-o formă foarte mică. Nu trebuia deci să citesc *o* ci *i*, în a treia silabă a cuvântului, deci „nir”.

Și, în plus, cel care scrisese, desenase foarte neclar prima literă a celei de-a patra silabe. Din acest motiv, citisem *m*, în loc de *w*. Aceste două silabe, deci, trebuie citite „nirwan” în loc de „norman” și, prin urmare, cuvântul era Karanirwan-han.

Când mi-am ridicat privirea de pe bilet, am observat, spre surprinderea mea, că Habulam își îndreptase ochii spre acesta, cu o privire lacomă.

— Ce ai acolo, domnule? mă întrebă.

— Un bilet, după cum vezi.

— Și ce scrie în el?

— Chiar numele Karanorman-han.

— Lasă-mă să văd și eu!

Oare îl cunoștea pe Hamd el Amasat? Cunoștea el secretul cu privire la care făceam cercetări? Atunci, probabil că avea intenția să distrugă biletul. Dar nu, asta n-ar fi ajutat la nimic, căci îi cunoșteam conținutul pe dinafară,

Mi s-a părut că ar fi mai indicat să-i dau biletul. Dacă-l urmăream cu mai mare atenție, poate era posibil să trag niște concluzii din comportamentul lui.

— Poftim, ia-l, am spus. Dar să nu-l pierzi; mai am nevoie de el.

Luă bucățica de hârtie și o studie. L-am văzut pălind. În același timp, l-am auzit pe Halef tușind ușor, dar foarte semnificativ. Voia să-mi atragă atenția. M-am uitat iute spre el și l-am văzut făcându-mi un semn aproape imperceptibil din ochi, în direcția lui Suef. Când mi-am aruncat, pe furiș, privirea spre acesta, am observat că se ridicase pe jumătate, sprijinindu-se într-un genunchi și lungindu-și

gâtul. Ochii îi erau îndreptați spre Habulam și pe chip se citea o expresie de încordare maximă, pentru a nu lăsa să-i scape nici măcar o silabă din ceea ce se discuta.

Mi-a fost clar că aceștia doi știau mai mult despre bilet, decât aș fi putut bănuî, și acum mi-a părut rău că am spus că mă grăbeam să plec. Dacă aș fi putut să mai rămân, poate aș fi reușit, în vreun fel, să-i trag de limbă. Din păcate, nu mai aveam cum să dau înapoi.

Între timp, Habulam își venise în fire. Dădu din cap și spuse:

— Cine poate să citească așa ceva? Eu, nu! Asta nu-i limbă.

— O, ba da, am răspuns.

— Da, sunt silabe, dar nu cuvinte!

— Trebuie asociate într-un anume fel, atunci propoziția se poate citi clar.

— Tu poți să faci asta?

— Sigur că da.

— Atunci, fă-o!

— Pare că te interesează foarte mult acest bilet?

— Doar pentru că nu cred că poate fi citit, iar tu susții contrariul. Îmbină silabele așa cum trebuie și citește-mi.

Studiindu-i pe furiș pe amândoi, am spus:

— Asocierea corectă a cuvintelor este următoarea: *In pripeh beste la Karanorman chan ali sa panajir memnelikde*. Ai priceput?

— Doar câteva cuvinte.

L-am văzut foarte clar cum tresare fulgerător. Suef se prăbușise speriat în poziția ghemuit de mai înainte. Acum știam cam despre ce e vorba și am spus:

— E un amestec de cuvinte turcești, sârbești și românești.

— Dar în ce scop a fost scris așa? De ce n-a folosit o singură limbă cel care a scris biletul?

— Pentru că nu a dorit ca oricine să înțeleagă conținutul acestui bilet. Schut și cunoștințele lui se folosesc între ei de

un scris tainic. Iau cuvintele din cele trei limbi și așază silabele după o anumită regulă, dar aparent atât de încurcate, încât un neinițiat nu înțelege nimic.

— Drace! se auzi o șoaptă din gura lui Suef.

Nu putuse să-și reprime cu totul surpriza. Exclamația lui mi-a confirmat că nimerisem la fix, deși ceea ce spuseseam erau doar presupunerile mele.

— Dar tu ai putut, totuși, să citești! spuse Habulam, cu vocea tremurând de agitație interioară.

— Firește!

— Asta înseamnă că ești unul din aliații lui Schut?

— Uiți că sunt occidental.

— Vrei cumva să spui că sunteți mai deștepți decât noi?

— Da.

— Domnule, asta cam sună a laudă de sine!

— E purul adevăr. Pentru voi, acest scris secret este satisfăcător; pentru noi, însă, tocmai pentru că este atât de stângaci, este foarte ușor de descifrat.

— Dar cum sună, totuși, conținutul acestor cuvinte care mie îmi sunt de neînțeles?

Voia doar să se convingă dacă eu cunoșteam conținutul, căci el știuse să citească acest scris.

— Sună așa: *Foarte repede veste la Karanorman-han, dar, după târgul anual din Melnik.*

— Așadar, așa trebuie citit! spuse pe un ton de mirare copilărească. Și biletul ăsta e atât de important pentru tine de m-ai rugat să nu-l pierd?

— Da, căci îl caut pe Schut și sper să-l găsesc cu ajutorul acestui bilet.

— Înseamnă că ai fost la târgul anual din Melnik și acum vrei să mergi la Karanorman-han?

Am confirmat atât de docil și candid, de parcă îmi făcea o reală plăcere să mi se pună întrebări. Se lăsă înșelat și continuă să mă iscodească:

— Și cine a scris acest bilet?

— Un cunoscut de-al tău, anume Hamud el Amasat. Este fratele lui Barud el Amasat, care a fost în noaptea asta la tine.

— Și totuși n-am auzit niciodată până acum de el. Unde se află?

— A fost la prăvălia negustorului Salingré din Skutari. Acum, însă, a plecat de acolo, pentru a merge la Schut, unde vrea să se întâlnească cu fratele lui, Barud.

— De unde știi toate astea?

— Din bilet.

— Effendi, ești tare deștept. Ceea ce mi-ai spus despre privirea rea pe care ai avea-o n-a fost decât pentru ca să mă înșeli. N-ai nici un fel de privire rea. Te-a ajutat doar agerimea minții; acum știu precis asta. După toate probabilitățile vei găsi acum și adevăratul Karanorman pe care îl cauți.

— Deja l-am găsit.

— O, nu! Acela despre care ne-ai vorbit este cel fals.

— Habulam, tocmai ai comis o mare prostie.

— Nu-mi dau seama; care anume, effendi?

— Te-ai dat singur de gol că ai mințit. Mai înainte ai susținut că nu-l cunoști pe Schut și acum ai recunoscut că știi unde locuiește.

— A! Dar n-am spus nimic în legătură cu asta.

— Ba da! Mi-ai spus că acel Karanorman-han din Weiza nu este cel real; asta înseamnă, deci, că Schut nu poate fi găsit acolo. Deci, precis știi unde se află.

— Asta-i doar o presupunere, domnule, o concluzie falsă a ta!

— Sunt convins că am tras concluzia corectă.

— Ei, chiar dacă ai presupus corect, încă nu poți să afirmi că ai găsit adevăratul Karanorman-han. Acum nu știi decât că cel pe care-l cunoști tu este cel fals.

Făcea pe importantul și pe superiorul. Vorbea pe un ton intim și, pentru că, aparent, îi răspunsesem cu toată candoarea, un neștiutor ar fi putut crede că suntem cei mai

buni prieteni care se întrețineau despre un lucru total fără importanță. Își duse circumspect degetul la nas și apoi continuă:

— După cum îmi dau seama acum, ai fost foarte îngăduitor cu noi. Aș vrea să-ți pot fi de ajutor în această călătorie. De aceea, îți spun: presupun că există mai multe locuri cu acest nume și aș vrea să-ți dau un sfat bun. Du-te la autoritățile din Usküb și cere să ți se pună la dispoziție un registru cu numele localităților; ai să vezi atunci câte asemenea localități există și unde se află.

— Mi-a venit și mie ideea asta, dar acum sunt hotărât să nu o mai pun în aplicare, căci împărăția padișahului este foarte prost administrată. Sunt convins că, într-un oraș atât de important ca Üsküb, fie nu se găsește un registru al localităților, fie nu-i bun de nimic. N-am de gând să merg la Karanorman-han.

— Și atunci unde, effendi?

— Îi transform pe *o* în *i* și pe *m* în *w* și, deci, merg la Karanirwan-han.

Am rostit toate acestea rar și cu o anumită intonație, privindu-l în același timp foarte atent. L-am văzut cum se schimbă la față și cum își duce, speriat, mâna la cap.

— Drace! se auzi din nou șoapta din gura lui Suef.

Și această exclamație mi-a dovedit că mă aflu pe drumul corect.

— Există, deci, o localitate care poartă acest nume? întrebă Habulam, rar și apăsător.

— Nirwan este un cuvânt în persană; deci, această localitate trebuie să se afle prin apropierea graniței cu Persia. Dar știi ce înseamnă lingvistică?

— Nu, effendi.

— Atunci nu pot nici eu să-ți explic de ce presupun, din compunerea acestui cuvânt, că locul a primit numele de la stăpânul său.

— Poate, totuși, pricep!

— Cam greu. Omul este un nirwan, un om din orașul persan Nirwan. A avut barba neagră și de aceea a fost numit Kara, negrul. Numele său este, deci, Karanirwan. A construit o ospătărie, un han și, prin urmare, este ușor de înțeles că această casă a fost denumită Karanirwan-han, după numele stăpânului ei și poartă și astăzi numele acesta.

— Drace! se auzi din nou dinspre partea lui Suef.

Murad Habulam își șterse sudoarea de pe frunte și zise:

— E grozav cum dintr-un simplu nume mi-ai înșirat o asemenea istorie! Mă tem doar că te înșeli.

— Iar eu aș putea jura că acest han nu se află într-un oraș sau într-un sat.

— De ce?

— Pentru că, în acest caz, numele orașului sau al satului ar fi fost menționat în bilet. Casa se află într-un loc singuratic și ar fi deci inutil să caut într-un registru al localităților.

— Dacă locul este atât de singuratic, n-ai să-l găsești niciodată. Ești străin și nici n-ai suficient timp să întârzii prea mult pe aici, cât ți-ar fi necesar să faci asemenea cercetări ample.

— Te înșeli, sper să găsesc foarte ușor hanul. Cunoști vreun persan care să locuiască prin împrejurimile satului Kilissely?

— Nu.

— Te cred. În țara schipetarilor, persanii sunt atât de rari încât, dacă se află vreunul pe undeva, toată lumea a auzit de el, cu atât mai mult cu cât perșii sunt șiiți și obiceiul religios al acestor oameni este să se facă cunoscuți. Nu trebuie, deci, decât să mă interesez de un persan, pe parcursul călătoriei mele.

— Dar acesta s-ar putea să trăiască departe, foarte departe de direcția în care mergi tu, așa încât oamenii pe care-i vei întâlni să nu fi auzit de el.

— Locuiește precis în această direcție.

— De unde știi?

— Din bilet.

— Nu înțeleg, domnule. Am citit și eu biletul, cuvânt cu cuvânt, și totuși n-am găsit nimic.

— O, Murad Habulam, ce prostie uriașă ai comis iarăși !

— Eu? întrebă speriat.

— Da, tu! N-ai spus tu mai înainte că nu poți să citești biletul pentru că nu înțelegi scrisul secret? Iar acum afirmi că l-ai citit cuvânt cu cuvânt; Cum se potrivesc cele două?

— Domnule, replică încurcat, l-am citit, dar n-am înțeles.

— Ai afirmat totuși că n-ai găsit nimic! iar biletul conține doar silabe și tu ai spus „cuvânt cu cuvânt”. Murad Habulam, reține că un mincinos trebuie să aibă o memorie foarte bună, dacă nu vrea să se contrazică singur. Ascultă, deci! Ți-am spus deja că biletul mi-a dezvăluit totul. Acesta a fost scris de Hamud el Amasat, în Skutari, și adresat fratelui lui, Barud el Amasat, la Adrianopol. Primul îi scrie celui din urmă să vină la el și să călătorească prin Melnik. Hamud el Amasat îi va ieși în întâmpinare la Karanirwan-han. Acum, spune-mi dacă e de așteptat ca aceștia doi să facă niște ocoluri atât de mari și inutile?

— Nu, n-ar face asta.

— Vor urma, deci, cea mai scurtă, cea mai dreaptă linie?

— Cu siguranță, effendi.

— Această linie duce, prin urmare, de la Adrianopol, prin Melnik spre Skutari și pe ea, între cele două din urmă localități, trebuie să se afle locul numit Karanirwan-han. Îmi e atât de clar, de parcă l-aș și vedea.

— Drace! răsună pentru a patra oară dinspre partea lui Suef.

Se pare că pseudocroitorul se obișnuise cu această expresie dragă lui. M-am prefăcut, însă, că n-am auzit nimic. Această exclamație repetată m-a convins din nou că nu mă înșelasem.

— Effendi, spuse Habulam, sună bine ce-ai spus și îți doresc să fi nimerit bine, dar eu nu cred. Mai bine să

vorbim despre altceva! Chiar vrei să duci otrava și rămășițele de jumări otrăvite la Usküb? Mi-am plătit pedeapsa și am primit și două lovituri, care mă dor foarte tare; ai putea să te limitezi la asta.

— Ți-ai plătit pedeapsa, dar, după aceea, ai râs de noi. Acum, însă, ai să-ți dai seama că râsul vostru batjocoritor a fost inutil. Am să găsesc hanul fără voi. Dar, pentru că ați îndrăznit să vă distrați pe socoteala noastră, veți fi pedepsiți. Nu sunt eu omul de care să vă bateți joc. Am să predau otrava și jumările otrăvite la spițeria poliției.

— Am să le mai dau săracilor încă o sută de piaștri.

— Nici dacă-mi oferi o mie, nu dau înapoi.

— Te rog, totuși, să te gândești dacă nu găsești chiar nimic care să te înduplece să te răzgândești.

— Hm! am mormăit, pe gânduri.

Asta i-a dat speranțe. Vedea că, cel puțin, stăteam pe gânduri.

— Mai gândește-te! repetă el nerăbdător.

— Poate... da... poate cădem la înțelegere. Spune-mi mai întâi dacă este greu să găsești servitori în această regiune.

— Sunt mulți oameni care vor să intre în slujba cuiva, răspunse iute.

— Deci, nu-ți va fi greu să-ți iei argați și servitoare.

— Deloc. Trebuie doar să vreau.

— Ei, atunci să vrei!

— Ce vrei să spui cu asta?

— Privește-i pe oamenii aceia! Vor să le dai drumul.

Nu se așteptase la așa ceva. Se răsuci și le aruncă argaților și servitoarelor o privire amenințătoare. Apoi mă întrebă:

— De unde știi?

— Mi-au spus ei.

— Allah! Am să poruncesc să fie biciuiți!

— Ba n-ai să faci asta. N-ai simțit chiar tu biciul pe pielea ta? Te sfătuiesc să te analizezi și să începi o viață nouă. De ce nu vrei să le dai drumul oamenilor acestora?

— Fiindcă n-am chef.

— Ei, atunci poate o să-ți convină mai mult să duc otrava la Usküb. Halef, caii sunt pregătiți?

— Da, effendi, răspunse cel întrebat. Nu trebuie decât să pornim la drum. Ianik a înhămat deja calul la căruță.

— Ei, atunci plecăm. Duceți-mă până la poartă!

— Stai! strigă Habulam. De ce ești atât de arțăgos, effendi?

— Scurteaz-o, am replicat. Dă-le oamenilor simbria și lasă-i să plece!

— Așa am să fac, dar nu pot să rămân fără servitori!

— Atunci angajează zilieri. N-am timp să mai întârzii mult pe aici. Iată hârtiile pe care le-am întocmit. Citește-le și semnează-le.

Luă hârtiile și se așeză să le citească atent. Nu-i plăcea conținutul; voia să mai fac diverse modificări, dar n-am fost de acord și, în cele din urmă, le semnă totuși. Halef luă cele două dovezi și mărturisirea ca să dea aceste documente lui Ianik.

Habulam nu răspunse imediat. Atunci, însă, Sueff strigă furios:

— Lasă-i să se ducă dracului! Ai să găsești alții care nu știu ce s-a întâmplat ieri și astăzi. Gonește-i! Și cu cât vor pleca mai departe, cu atât mai bine va fi!

Asta l-a determinat să se hotărască. Habulam s-a dus să aducă banii, iar eu am rămas de față până a făcut plățile. Apoi i-am dat otrava și rămășițele otrăvite și am poruncit să fiu dus la cai.

E de înțeles că n-a avut loc o despărțire duioasă între noi și gazda noastră. S-a scuzat că nu mă poate conduce până la poartă, pentru că îl dureau picioarele.

— Ai aflat acum, i-am spus, că Allah poate transforma și cea mai mare minciună în adevăr. Ieri, când am venit, ai spus că nu poți să mergi; era o minciună. Astăzi a devenit realitate. Nu vreau să te sfătuiesc să-ți fie învățătură de minte. Dacă inima ți-e împietrită, nu sunt în stare să ți-o

înmoi. În ceea ce privește ospitalitatea ta, n-am pentru ce să-ți mulțumesc. Suef ar fi trebuit să mă ducă la un han public; dar m-a înșelat și m-a adus la tine. La han, aș fi plătit; ție însă nu-ți dau nimic. Dacă luăm totul în considerație, suntem chit și sper că nu vom mai avea de încheiat nici o socoteală.

— Dar noi nu suntem chit! strigă Suef spre mine. O să-mi plătești socoteala de astăzi.

— Cu plăcere! În orice caz, tot cu lovituri!

— O, nu! Data viitoare vor fi gloanțe!

— Și asta îmi convine. Sunt absolut convins că ne vom reîntâlni. Acum te-am cunoscut și n-o să mă mai înșel în privința ta.

— Oho, nu mă cunoști deloc! mă ironiză el.

— Asta o să se dovedească mai târziu. Știu că, la câteva minute după mine, vei părăsi și tu această casă...

— Pot cumva să merg?

— Nu; ai să mergi călare.

— Omule, ești atoateștiutor... Dacă ești chiar așa de deștept, precum pretinzi, spune-mi unde voi pleca?

— După ceilalți.

— În ce scop?

— Ca să-i informezi că am plecat să caut Karanirwan. Transmite-le salutări din partea mea și spune-le că data viitoare nu vor mai șede în apă ci, probabil, în sânge, dar cu siguranță în propriul lor sânge.

Osko mă împinse cu scaunul afară. Acolo se aflau caii și am încălecat. Și căruța cu Ianik și Anka se afla în fața porții. Își adunaseră puținele lucruri pe care le aveau, iar fețele le străluceau de bucurie.

— Mergem mai întâi la locul unde s-au aflat caii și apoi venim după voi, le-am strigat.

Argatul care se oferise să ne conducă era pregătit și ne aștepta. Nici n-am intrat în sat și, în cinci minute, am și ajuns la locul acela, iar argatul și-a luat la revedere de la noi. Când mi-a întins mâna, l-am întrebat, ca să nu uit

lucrul cel mai important, câți oameni plecaseră de acolo. Fuseseră cinci, dar el îl cunoștea doar pe Manach el Barscha. L-am rugat să mi-i descrie pe ceilalți: erau Barud el Amasat, bătrânul mübarek și cei doi Aladschy. Mübarekul, care era rănit, se urcase voinicește în șa. Bătrânul avea într-adevăr o constituție de fier.

Din cauza piciorului, n-am vrut să mai descalec și i-am însărcinat, deci, pe ceilalți să cerceteze numeroasele urme de copite.

— Și la ce-o să ne folosească asta? întrebă Osko.

— Să putem recunoaște din nou caii. Poate ajungem în situația neplăcută să nu știm exact pe cine avem în fața noastră. În cazul acesta, ar fi un mare avantaj dacă unul dintre cai ar avea un anumit semn distinctiv la copită, care să se fi imprimat pe urma lăsată. Mai târziu, l-am putea recunoaște după urma lăsată de copită.

Locul unde ne aflam era o pajiște. În umbra mai multor platani uriași, se aflau numeroși arbuști și gutui pitici, între care pământul fusese călcat în picioare. Urme, erau, deci, suficiente, dar nici una nu prezenta vreo caracteristică anume pe care s-o putem căuta mai târziu și descoperi între urmele de pe drum. Am plecat, prin urmare, fără să fi realizat ceva.

Ploaia înmuiase pământul atât de tare, încât era extrem de ușor să observăm urmele și să mergem după ele. Acestea duceau spre drumul care merge, peste Guriter și Kavadsehinova, spre Usküb. Chiar pe acest drum urmele erau ușor de recunoscut, căci nămolul era destul de mare și nu se circula pe acolo.

Am ajuns din urmă foarte curând căruța fericitei perechi și acum, întrucât nu ne mai putea vedea nici unul dintre locuitorii castelului, i-am dat lui Ianik, care rămase mut de uimire, punga cu cei o mie de plăști de la Habulam, ca dar de nuntă. Flăcăul cel cumsecade se opuse să ia și acești bani, dar, în cele din urmă, fu nevoit să-i bage în buzunar. Nu mai conteneau amândoi să ne mulțumească. Făcusem

doi oameni fericiți și asta conta mult mai mult decât odioasele evenimente petrecute în ultimul timp.

Nămolul de pe drum era atât de gros, încât nu puteam călări decât foarte încet. Acolo unde se afla câte un pârâiaș, acesta ieșise dintre maluri. Din fericire, deasupra noastră râdeau un soare prietenos și un cer albastru.

Halef se strădui să ajungă lângă mine și apoi spuse:

— Vrei să le-o iei înainte dușmanilor noștri, sidi, oare vom reuși?

— Nu, căci sunt hotărât să nu fac asta. Atâta timp cât am crezut că țelul ambelor părți era Karanorman-han din Weiza, am considerat că ar fi în avantajul nostru să ajungem acolo înaintea dușmanilor noștri. De când, însă, s-a dovedit că m-am înșelat, țelul nostru ne este total necunoscut și va trebui, ca și până acum, să mergem pe urmele lor. Mă gândesc, însă, că voi reuși în curând să aflu unde se află Karanirwan-han.

— În orice caz, după Usküb. Nu crezi?

— Ba da, căci altfel ar trebui să se afle între Usküb și locul unde ne aflăm acum, ceea ce consider că este total neverosimil.

— Usküb este un oraș mare?

— Nu cred să aibă mult sub treizeci de mii de locuitori.

— Atunci, o să pierdem urmele celor pe care-i urmărim.

— Stambulul este mult, mult mai mare și, totuși, n-am găsit acolo ce căutam? De fapt, presupun că nici n-o să trecem prin Usküb, pentru că cei cinci drăgălași au să ocolească orașul. Este prea periculos acolo pentru ei. Gândește-te, Halef, că Manach el Barscha a fost percepător acolo. A fost dat afară din serviciu; e de presupus, deci, că a fost acuzat de ceva anume și, prin urmare, se va feri să se arate pe acolo. S-ar putea totuși ca, din cauza bătrânului mübarek, să meargă în oraș, pentru ca să-l ducă la un medic, să-i panseze rănilor. Trebuie să luăm în calcul ambele variante. Cel mai probabil este că vor ocoli de departe Uskübul și vor reveni apoi pe drum, de la

Kakandelen. Dacă, presupun corect, Karanirwan-han trebuie căutat după această ultimă localitate, în văile singuratice ale Schar Daghului.

Ajunsesem acum la Kriva Rjeka, ale cărui puhoaie învolburate ieșiseră peste maluri. Atunci când afluenții Vardarului aduc asemenea puhoaie de apă din munți, râul principal se umflă periculos de mult. Era foarte riscant să treci peste vechiul pod, care era aproape acoperit de ape și ai cărui stâlpi păreau să se clatine sub puterea amenințătoare a puhoaielor. Apa se revărsase pe drum cam de un cot înălțime. Se pare că furtuna de ieri se abătuse peste întreaga zonă a Schar Daghului și Kurbecska Pianina.

Ne aflam acum în mijlocul câmpiei Mustafa, renumită pentru cât era de fertilă și, după o jumătate de oră, am ajuns în satul Guriler, care se află pe brațul lateral drept al Krivei Rjeka. Și această apă ieșise dintre maluri și părea să fi pricinuit dezastre. Locuitorii ieșiseră din case și, stând în apă, se străduiau din răputeri să stăvilească puhoaietele.

Ca să mergem la Usküb, ar fi trebuit să ținem direcția de până acum până la Karadschi Novai. Drumul ducea mai departe aproape în linie dreaptă.

Aici, pe unde trecuse atâta lume, urmele se amestecaseră cu cele după care mergeam. Acestea puteau să reapară abia la ieșirea din sat. Dar, după ce am lăsat în urmă satul, n-am mai găsit urmele.

După știința mea, nu mai exista un al doilea drum care să ducă de aici în vreun loc anume. Să se afle cumva cei căutați în sat? Exista acolo un mic conac. Văzusem casa, dar trecusem pe lângă ea. Nu mi-a rămas altceva de făcut, decât să mă întorc și să mă interesez.

Casa se afla atât de mult în apă, încât aceasta ajunsese aproape până la ușa. Un bărbat era ocupat să ridice un dig. Când l-am salutat, abia mi-a răspuns și mi-a aruncat o privire cât se poate de neprietenoasă.

— A tras la voi un oaspete rău, am spus, arătând spre apă.

— O, există oaspeți și mai răi, a răspuns pe un ton caustic.

— Ce poate fi mai rău decât focul și inundația?

— Oamenii.

— Sper că nu te-ai convins pe pielea ta de acest lucru.

— Oho, ba încă destul de des și chiar astăzi, din nou.

— Astăzi? Ești hangiul acestei case?

— Da. Vrei cumva să tragi la mine? V-am văzut trecând. Tu de ce te-ai întors? Du-te liniștit mai departe!

Se sprijinea în sapă și mă privea bănuitor, dintr-o parte. Omul avea o figură deschisă, cinstită, și nu arăta deloc a fi un mizantrop. Purtarea aceasta respingătoare avea un motiv special pe care îl bănuiam; de aceea am întrebat:

— Sufletul tău pare să aibă o părere rea despre mine. Ce-am făcut să merit nepolitețea cu care-mi răspunzi?

— Politețea este o podoabă a omului, este adevărat, dar există oameni pentru care acest proverb nu se potrivește.

— Și consideri că fac parte dintre aceștia?

— Da.

— Atunci află că te înșeli amarnic. Am fost calomniat.

— De unde știi că mi s-a vorbit despre tine?

— Am tras concluzia din comportamentul tău.

— Tocmai această neîncredere mă face să cred că nu am fost mințit. Pleacă, deci! N-am nimic de-a face cu tine.

— Dar eu am! Sunt cu totul altfel decât ți-am fost descris.

— Nu te mai osteni! Te cunosc, spuse, făcând un semn disprețuitor cu mâna. Dacă ești deștept, părăsești satul. Nu te afli într-un loc singuratic, unde ar trebui să mă tem de tine și de ai tăi, pentru că n-ar avea cine să-mi sară în ajutor. Poftim, uită-te la bărbatul acesta. Vezi că se află la mine oameni ai padișahului.

În fața ușii pășise un bărbat îmbrăcat pe jumătate în uniformă militară, pe jumătate civil. Asemănarea dintre cei doi dădea de înțeles că sunt frați. Și acesta mă privea ca pe unul față de care nu merită să te porți prietenește.

— Ce se întâmplă? Ce vrea străinul acesta? îl întrebă el pe hangiu.

— Nu știu, răspunse acesta. Și nici nu vreau să știu. I-am spus deja să plece de aici.

— Asta am să și fac, am răspuns. Dar am de gând să cer o informație și sper că veți răspunde întrebării mele politicoase.

— Așa o să facem, dacă într-adevăr întrebarea ta este politicoasă, răspunse soldatul. Sunt doctor militar în Usküb și mă aflu aici în vizită la fratele meu. Am vrut să aflu asta, înainte să pui întrebarea.

Acum, totul îmi era clar. De aceea am întrebat:

— Astăzi de dimineață au tras la voi cinci călăreți?

Dădu afirmativ din cap.

— Unul era rănit și l-ai pansat?

— Așa e. Știi cumva cine l-a rănit?

— Chiar eu.

— Deci este corect ceea ce ne-au povestit oamenii aceia.

— Și ce v-au povestit?

— Asta știi tu mai bine decât mine. Dacă nu mai ai alte întrebări, am terminat discuția.

Se întoarse.

— Stai, așteaptă! i-am spus. De fapt, mă gândesc că ați fost înșelați, dar nu știu în ce mod s-a întâmplat asta. Întrucât ești doctor în slujba sultanului, înseamnă că știi să citești. Uită-te pe această hârtie.

Am scos firmanul și l-am întins. Abia și-a aruncat privirea peste scris și peste sigiliu și mi-a și făcut o plecăciune adâncă, spunând uimit:

— Acestea sunt sigiliul și semnătura marelui sultan! Un asemenea document este eliberat doar cu permisiunea specială a padișahului.

— Firește! Și mă bucur că știi acest lucru.

— Și tu ești deținătorul de drept al acestui firman?

— Da; convinge-te să vezi dacă semnalmentele se potrivesc cu persoana mea.

Făcu aceasta, dădu din cap și îi spuse fratelui său:

— Se pare că l-am judecat greșit pe effendi. Nu e acela, drept care ne-a fost prezentat.

— Sunt convins că vi s-a spus un neadevăr despre mine, am zis. Poate aveți bunătatea să-mi spuneți ce anume s-a discutat despre mine.

— Ești într-adevăr un effendi din Germania, țara care este condusă de gloriosul împărat Wilhelm?

Am confirmat și el a continuat:

— Poftim, ia-ți firmanul înapoi. Am fost într-adevăr mințiți; ne-au făcut să credem că ești un tâlhar.

— Așa ceva am și bănuț. Dar tocmai oamenii aceștia care au fost la voi sunt tâlhari, am replicat.

— Dar s-au comportat cu totul altfel.

— Și ce, e de mirare? Aveau nevoie de ajutorul tău; deci, erau nevoiți să fie politicoși.

— Iar printre ei se afla unul pe care îl cunosc.

— Manach el Barscha?

— Da. Mai demult a fost perceptor în Usküb.

— Manifesti cumva considerație față de el? Doar a fost destituit!

— Da, dar asta nu înseamnă neapărat că a devenit un tâlhar!

— Este tâlhar. Ai auzit cumva vreodată de cei doi frați Aladschy?

— Deseori. Sunt doi tâlhari de drumul mare care au speriat toată regiunea, de la munții Kerubi și Baștrikl până la Dovanitza Pianina. Degeaba s-au făcut eforturi să fie prinși. Dar de ce mă întrebi de cei doi?

— Pentru că au fost aici. N-ai privit caii celor cinci călăreți?

— Ba da. Erau doi pagi între ei, doi cai grozavi, care...

Se opri și se uită consternat la mine. Rămăsese cu gura deschisă. Își dăduse, în sfârșit, seama.

— Ei, zi-i mai departe! l-am îndemnat.

— Allah! strigă. Unde mi-au fost mințile? Acești doi tâlhari călăresc pe cai pagi, de aceea sunt și numiți frații Aladschy.

— Ei, și asta ce înseamnă?

— Că ei au fost aceia care au tras aici!

— Corect. I-ați primit pe cei doi Aladschy aici la voi, iar ceilalți trei sunt și ei niște ticăloși.

— N-aș fi crezut așa ceva! Ei, care sunt adevărații tâlhari, te-au prezentat pe tine într-o lumină atât de proastă. Au spus că sunteți o ceată de tâlhari care bântuie munții și că s-au întâlnit cu voi la conacul din Kilissely. În urma unei gâlcevi, i-ați fi spionat și ați fi tras asupra lor. L-am pansat pe bătrânul care avea două împușcături în braț.

I-am povestit pe scurt cele întâmplate și am aflat apoi de la ei că cei cinci tovarăși porniseră spre Usküb.

— Dar nu le văd urmele pe drum, am remarcat.

— Au ales drumul care duce spre Rumelia, sună răspunsul. Ziceau că e prea mult nămol pe drum, din cauza furtunii. Spre Rumelia puteau călări pe un teren acoperit cu iarbă.

— Dar fac un ocol care este foarte periculos pentru un rănit. Îți spun eu că nu voiau să meargă spre Usküb. Acolo ar fi în pericol să fie prinși. Ei sunt cei care fug de noi. De aceea v-au mințit, ca să nu ne spuneți încotro au luat-o. Drumul spre Rumelia e greu de găsit de aici?

— Nu chiar. Mergeți încă puțină vreme pe lângă râu și apoi copleșiți la dreapta. Vei putea vedea ușor urmele celor cinci călăreți, căci pământul este moale.

Mi-am luat la revedere de la ei și m-am întors la tovarășii mei de drum.

— Dușmanii noștri nu se vor îndrepta spre Usküb; au pornit spre Rumelia.

— Spre Rumelia? întrebă Ianik. Înseamnă că au părăsit drumul. Vrei să mergi după ei, effendi?

— Da; va trebui, deci, să ne despărțim aici.

Despărțirea de tânăra pereche recunoscătoare a fost înduioșătoare.

După ce am luat-o spre vest, în loc să mergem spre nord-vest, și am lăsat satul în urmă, am dat din nou de urmele celor cinci, care se vedeau clar pe terenul acoperit cu iarbă. Nu era un drum în adevăratul sens al cuvântului.

— Cunoști Rumelia? m-a întrebat Halef, care veni iar lângă mine.

— Nu. Știu doar că este un sat; doar n-am mai fost niciodată pe aici. Presupun că această localitate se află pe drumul care duce de la Koprili, de-a lungul Vardarului, spre Usküb. De partea cealaltă se află calea ferată.

— Ah! Poate mergem și noi odată cu trenul. Când mă voi întoarce la Hanneh, cea mai frumoasă fică, am să fiu mândru să-i pot spune că am văzut și eu un vagon care e tras cu ajutorul fumului.

— Nu cu fum, ci cu aburi.

— Nu-i același lucru?

— Nu; fumul poți să-l vezi în vreme ce aburii sunt invizibili.

— Dacă aburii nu pot fi văzuți, de unde știi că există aburi?

— Dar ce, muzica o vezi?

— Nu, sidi.

— Deci, după părerea ta, nu există muzică. Este imposibil să-ți vorbesc acum despre natura și efectele aburului. Ca să mă poți înțelege, ar trebui să posezi cunoștințele de limbă necesare.

— Sidi, de ce mă jignești? Nu ți-am dovedit destul de des că am destule cunoștințe de limbă?

— Da, dar nu din domeniul fizicii.

— Și care sunt astea?

— Cele care se referă la puterile și legile naturii.

— O, dar cunosc puterile și legile naturii. Când cineva mă jignește, aceasta este o foarte simplă lege a naturii; pentru asta primește o palmă. Și când i-o dau, aceea este

forța naturii mele, cu care i-o aplic. Sau, poate, n-am dreptate?

— Deseori ai dreptate, chiar și atunci când n-ai dreptate, dragul meu Halef. De fapt, îmi pare rău că n-ai să-i poți povesti lui Hanneh, floare între femei, că ai mers într-un vagon de tren.

— De ce nu?

— În primul rând, nu știu dacă trenul a fost pus în circulație și, în al doilea rând, trebuie să-i urmărim pe dușmanii noștri. Aceștia nu merg cu trenul, deci și nouă ne este interzisă această plăcere.

Drumul era acum mai ușor, așa că am reușit să înaintăm mai repede. După o jumătate de oră, am zărit satul în fața noastră. În stânga, se făcea un drum care ducea de la Koprili spre Kapetanli-han, iar în dreapta drumul ducea mai departe, spre Usküb.

Lăsându-mi privirea să străbată de-a lungul acestui drum, am zărit un călăreț care părea că vine într-un galop nebun dinspre Kapetanli-han. Cel care alerga în halul ăsta, pe o asemenea mizerie, trebuie să fi fost foarte grăbit. Am luat luneta și am dus-o la ochi. Abia l-am văzut pe cel ce alerga și i-am și dat luneta hagiului. El o duse la ochi și o lăsă imediat în jos.

— Allah! strigă. E Suef, cel care se dădea drept croitor!

Avusesem, deci, dreptate când îi spuseseam că va pleca din Kilissely imediat după noi.

— Să pornim în trap! am spus. Vrea să-i avertizeze pe ceilalți; dar așa ceva nu trebuie să se întâmple. Știe unde se află cei cinci.

— Dar nu putem să-l împiedicăm, spuse Halef; deja e prea aproape de sat. Însă dincolo de sat putem să-l prindem.

— Doar dacă trece vreun pod peste râu. Dacă însă traversarea se face cu luntrea sau cu bacul, are să câștige un avans. Am s-o iau eu înainte.

Am dat foarte ușor pintoni armăsarului și a și pornit cu viteza unui tren accelerat. Suef nu ne observase încă. Acum însă am văzut că rămăsese stupefiat; apoi a scos biciul și a început să lovească animalul cu sete. Mă recunoscuse și voia să mi-o ia înainte.

Într-adevăr era mult mai aproape de sat decât de mine; dar mârtoaga lui nu se putea pune cu armăsarul meu arab pur sânge. Am scos un fluierat și calul și-a dublat viteza. Într-un minut am ajuns pe drumul pe care călărea Suef și m-am găsit între el și sat. Teama îl împiedica să treacă pe lângă mine. Nu avea pe unde ocoli, căci în stânga noastră se afla râul cu apele galbene involburate.

Am rămas în mijlocul drumului, să-i aștept pe însoțitorii mei. Suef s-a oprit și el, cam la patru sute de pași în urma mea.

— Ce bine s-a descurcat Rih al tău, sidi! spuse Halef, când ajunse lângă mine. Nici nu-ți vine să crezi că un cal poate fi atât de rapid. Dar acum, ce facem? Vrei să vorbești cu omul ăla?

— Nici un cuvânt, dacă nu voi fi silit s-o fac.

— Dar a atentat la viața noastră!

— L-am pedepsit pentru asta. Ca să putem lua din nou măsuri împotriva lui, trebuie să așteptăm până ce se va manifesta din nou dușmănos față de noi. O să ne comportăm acum ca și cum nu l-am cunoaște.

— Am făcut o mare greșală.

— Ce greșală?

— Că i-am tras o bastonadă. Acum, cel puțin poate să călărească. Dacă l-am fi biciuit, nu peste picioare, ci în locul acela cu care padișahul atinge tronul când se așază pe el, n-ar mai fi putut nici să meargă, nici să călărească.

— N-am fi câștigat nimic cu asta, căci bătrânul Murad Habulam ar fi trimis o altă solie. Deci, înainte!

Am pornit călare mai departe și Suef ne-a urmat, venind încet. Precis că era foarte mânios din cauza acestei întâlniri.

Rumelia părea să fie mai mare decât Guriler. Se întindea de la drum și până la malul fluviului, în jos. Vardarul oferea o priveliște înfricoșătoare. Valurile sale murdare se ridicau destul de sus. Trecuseră mult deasupra malului și inundaseră pajiștile acoperite cu răchită. Dincolo de fluviu am văzut calea ferată. Părea să facă un corp comun cu fluviul. Am zărit apropiindu-se încet un cortegiu de muncitori constructori. Numeroși muncitori erau ocupați cu sape și lopeți și, în apropierea terasamentului de cale ferată, se aflau colibe construite din scânduri, care serveau drept locuințe temporare pentru muncitori.

Pod nu exista, doar un bac. Era unul lat și greu, care atârna de frânghii ce fuseseră ancorate de fundul râului și era deplasat de luntrași cu ajutorul unor prăjini groase.

— Ce facem acum? întrebă Halef, când ajunseserăm deja în dreptul primelor case din sat. Trecem imediat pe partea cealaltă?

— Nu, am răspuns. Ne dăm de-o parte și așteptăm să vedem ce face Suef; apoi îl urmăm încotro s-o duce. Nu știm unde se află Karanirwan; va fi deci, de voie de nevoie, călăuza noastră.

— Nu, effendi; e destul de deștept pentru a ne păcăli.

— Dar noi n-o să ne lăsăm înșelați de el. Gândește-te că picioarele îl dor încă îngrozitor. Le ține în scara șei și nu trebuie să le forțeze, dar călăritul îi provoacă totuși chinuri. Va încerca, deci, să ajungă cât mai rapid la destinație și, chiar dacă intenționează să ne înșele, n-o să se abată prea mult de la direcția pe care trebuie s-o urmeze.

— Dar o să facă tot ce e posibil să-l pierdem din ochi!

— Ei, atunci și noi să facem totul să-l împiedicăm. Deci, să ne tragem de-o parte!

Am mai călărit o bucată de drum, așa încât Suef să se afle la distanța dorită și să treacă pe lângă noi spre bac. Ne-am oprit, dar astfel încât eu să stau cu fața îndreptată spre el. Ne-am comportat în așa fel, încât parcă nici nu-l observam, dar se putea totuși gândi că ne prefacem.

În mod curios, n-a luat-o spre bac. Își împinse calul o dată înainte, după aceea iarăși înapoi și privi cu atenție spre calea ferată, ca și cum l-ar fi interesat activitatea de acolo.

— Nu vrea, râse Halef. E mai isteț decât noi.

— Mai vedem. Se prefacă că n-are ochi decât pentru munca de la calea ferată; dar am observat că privește deseori într-o parte... dincolo, la casa aceea spoită în alb. Se află o prăjină acolo, în fața porții, probabil pentru legat caii. Poate clădirea aceea e un han și are intenția să tragă acolo. Să ne facem că vrem să trecem dincolo.

Am călărit spre bac. Din scânduri era construită o potecă, pentru a nu te uda pe picioare trecând peste partea inundată a malului. Întrucât poteca era numai pentru pedestri, o bucată de drum a trebuit să mergem prin apa care le ajungea cailor până la pânțe.

Traversarea nu era o treabă chiar fără inconveniente. Bacul cel vechi părea cam pe jumătate putrezit. Frânghiile de care atârna erau cam dubioase și echipa de luntrași, formată dintr-un bătrân și trei flăcăiandri, nu prea părea de încredere. Și, în plus, traversarea printre valuri era foarte grea. Fluviul aducea cu el tot felul de obiecte plutitoare, pe care le smulsese de pe mal. Se formaseră vârtejuri în care bacul putea fi atras cu ușurință. Pe scurt, când ne-am aflat pe bac, nu pot spune că m-am simțit bine.

Bătrânul luntraș ședea pe margine și fuma. Ne privi cu atenție și apoi le făcu semn celor trei ajutoare ale sale.

Mă așezasem în așa fel încât să nu-l scap din ochi pe Suef. Nici nu ajunsesem bine pe bac și el o și luă la trap în direcția casei mai sus pomenite, descălecă, își legă calul și intră șchiopătând pe ușă.

— Halef și Osko, intrați și voi repede acolo! Trebuie neapărat să aflați ce face și ce vorbește acolo. Nu-l scăpați din ochi!

Cei doi porniră în goană spre mal și călăriră până în dreptul casei. La nici o jumătate de minut după ce Suef

intrase acolo, intrară și ei.

Apoi, m-am adresat bătrânului:

— Cât trebuie să plătească patru călăreți pentru a traversa fluviul?

— Douăzeci de piaștri, răspunse acesta, întinzând mâna spre mine.

L-am lovit ușor cu biciul peste aceasta și i-am spus:

— N-o să-ți dau nimic.

— Atunci rămâi pe partea asta!

— Ba nu, o să ne treci dincolo. Ai cerut un preț de cinci ori mai mare. Pentru asta meriți să fii pedepsit. O să ne treci dincolo și apoi, acolo, vei primi câte o lovitură la tălpi pentru fiecare piastru. Poftim, privește acest firman al sultanului. Ai să vezi acolo că nu sunt omul pe care să-l înșeli.

Aruncă o privire peste sigiliu, își scoase pipa din gură, își încrucișă brațele pe piept, se înclină și spuse pe un ton smerit:

— Domnule, ce-ți trimite Allah e bun. Am să vă trec dincolo și voi primi pentru asta cele douăzeci de lovituri. Allah să-l binecuvânteze pe padișah și pe copiii copiilor lui!

Cam așa stau lucrurile prin Turcia! Dar eu nu sunt turc, deci, am scos douăzeci de piaștri, i-am dat și am zis:

— Te scutesc de lovituri, căci mi-e milă de zilele bătrâneții tale. Fluviul este umflat și traversarea e grea și periculoasă; ai dreptul să ceri ceva mai mult decât de obicei; dar să nu ridici pretenții chiar atât de mari.

Se codi să ia banii și rămase holbându-se, mut și cu gura căscată, la mine.

— Ei, ce zici, vrei să bag banii la loc în buzunar? l-am întrebat.

Atunci își reveni în simțiri. Făcu o săritură spre mine, îmi înhață banii din mână și strigă:

— Cum? Ce? Plătești, totuși, deși te afli sub protecția sultanului?

— Dar ce, cei protejați nu pot fi drepecți și miloși?

— O, domnule, o aga, o effendi, o emirule, de obicei nu sunt! În ochii tăi, însă, strălucește îndurarea și din cuvintele tale străbate milostenia unei inimi bune și prietenoase. De aceea te-a binecuvântat Allah, pe tine, pe moșii și strămoșii tăi și pe copiii tăi și strănepoții ultimilor tăi urmași! Da, rar avem parte de o asemenea îndurare, deși mâncăm o pâine destul de amară.

— Dar acolo, de partea cealaltă, lucrează o mulțime de oameni. Deci, trebuie să câștigi mai mult decât dacă n-ar fi fost prezenți acești muncitori.

— Mai puțin câștig, mult mai puțin, căci oamenii aceștia și-au construit și ei un bac dintr-o luntre uriașă. Asta îmi produce mari daune; arenda, însă, rămâne aceeași.

— Și au îndrăznit oamenii să traverseze și acum fluviul, când este atât de umflat?

— Astăzi încă n-au îndrăznit, căci e prea periculos; ar fi nevoie de un număr dublu de vâsle.

— Dar tu ai trecut deja astăzi destulă lume dincolo. N-au fost cumva și cinci călăreți din care doi aveau cai pagi?

— Da, domnule. Unul dintre cei cinci părea să fie rănit. Au venit de la hanul acela de acolo, unde au stat puțin timp.

Arătă spre casa spoită în alb.

— Cam de când i-ai trecut dincolo?

— De mai bine de două ore. Mai bine nu i-aș fi văzut!

— De ce?

— Pentru că m-au înșelat. Când am ajuns dincolo și am cerut plata, am primit în loc lovituri de bici. Și mi-au mai dat și o însărcinare pe care n-am de gând s-o îndeplinesc. Celui care nu mă plătește nu-i fac nici un serviciu.

— Aș putea să aflu la cine se referea însărcinarea asta?

— Cu plăcere. La omul care s-a aflat aici, mai devreme, în apropierea voastră, și care a intrat în han.

— Asta înseamnă că-l cunoști?

— Da, căci toată lumea îl cunoaște pe croitor.

— Și chiar e croitor?

— Așa se spune, dar eu nu cunosc nici un locuitor de pe aici căruia să-i fi cusut straie.

— Hm! Și cum suna însărcinarea?

— Trebuia să-i spun să se grăbească, pentru că nu îl așteptau decât până în zori.

Unde? Asta nu știa, iar dintre cei cinci călăreți nu-l cunoștea decât pe fostul percepitor din Usküb, care torturase lumea până la sânge.

— Allah să-l blesteme cu o mie de boli ale trupului și zece mii ale sufletului, completă el.

Vru să vorbească în continuare, dar se răsuci, căci atenția îi fu atrasă în altă parte. Din han ieșiră doi bărbați care duceau fiecare câte două vâsle. Intrară în apă și pășiră apoi înainte, în susul apei.

— O, Allah! strigă luntrașul. Nechibzuiții ăștia chiar îndrăznesc să traverseze în luntre?

— Dar unde se află luntrea?

— Acolo sus, unde șade femeia aceea, la mal. Nu poți s-o vezi, pentru că se află în spatele tufelor de răchită.

Cei doi bărbați ajunseră în locul indicat, schimbă câteva cuvinte cu femeia și apoi dispărură în spatele tufișurilor.

— Da, spuse bătrânul, chiar îndrăznesc. Ei, dacă-i protejează Allah, vor reuși. Dar nu cred să traverseze singuri, iar clientul lor va trebui să le plătească mulți bani. Cu mine ar fi ieșit mai ieftin.

— Femeia va fi cea care va plăti.

Am spus asta, pentru că am văzut-o și pe ea dispărând în spatele tufișurilor; se urcase, deci, în luntre. Bătrânul, însă, scutură din cap și spuse:

— Asta nu plătește nici o para. E nevasta unuia dintre muncitorii de dincolo și merge pe gratis. Femeia asta stă acolo încă din zori, dar n-a traversat încă nimeni până acum. Dar, ce-i asta? Oare croitorul ăsta...

În timp ce bătrânul îmi relata cele de mai sus, într-adevăr, Suef ieșise din han și se urcase în șa. Ne privise

dintr-o parte și apoi se îndreptase călare spre locul unde se afla luntrea. Acolo descălecă.

— Allah, Allah! Croitorul se urcă în luntre! strigă bătrânul. Ar trebui să se păzească să nu înghită prea multă apă. Știu că e sărac și l-aș fi dus doar pentru un sfert de piastru sau chiar pe gratis. De ce nu vine la mine?

Mi s-a părut inutil să-i mai explic bătrânului ce motiv avea Suef să nu facă asta. Probabil ne ghicise intențiile și credea că va ajunge dincolo mai repede, traversând râul cu luntrea, decât am fi ajuns noi cu bacul cel greoi. Ajungând de partea cealaltă, dacă ar fi încălecat rapid și ar fi pornit în galop, l-am fi scăpat din ochi. La urmele pe care le-ar fi lăsat, nu se mai gândise.

Între timp, ieșiră rapid afară din han și Halef și Osko.

— Sidi, ticălosul vrea să traverseze cu o luntre, mă informă hagiul. A plătit treizeci de plăștri pentru asta.

— Ați mai aflat și altceva?

— Da, dar nu prea mult. Tocmai când am intrat, vorbea cu hangiuul despre cei cinci călăreți. Văzându-ne, i-a făcut semn hangiuului să tacă, dar acesta se afla tocmai la mijlocul propoziției și a terminat-o, așa că am auzit și noi.

— Și ce-ați auzit?

— Că cei cinci îl așteaptă pe croitor la conacul Treska.

— Unde se află locul acesta?

— Nu știu și nici n-am putut afla de la hangiu. Se pare că acesta este de partea croitorului.

— Altceva n-au mai vorbit?

— Doar despre afacerea cu luntrea.

— Așa ca să puteți auzi și voi?

— Da. Suef ăsta ne privea cu răutate. Se părea că îi face mare plăcere să ne enerveze. Mai bine îi trăgeam câteva cu biciul. Zicea c-o să ajungă dincolo înaintea noastră.

— Voi nu i-ați zis nimic?

— Nici un cuvânt.

— Foarte bine ați făcut. Uite, își trage calul de căpăstru după el, urcă într-adevăr în luntre, iar gloaba o să înoate în

urma acesteia. Nu cred c-o va scoate la capăt.

— O, sidi, am privit cu atenție animalul, alaltăieri, în timp ce călăream; e mult, mult mai bun decât pare. Calul ăsta îl are pe dracu în el.

— Ei, în ciuda a tot ceea ce s-a întâmplat, mi-ar părea rău să se întâmple o nenorocire, mai ales gândindu-mă la femeia care a urcat și ea în luntre. Să pornim și noi traversarea și cât se poate de iute. Înainte!

Această poruncă era adresată echipei de luntrași.

Bătrânul își scuturase pipa și tocmai se pregătea să o umple din nou. În ciuda poruncii pe care o dădusem își vedea liniștit de treabă.

— N-ai auzit ce-am spus? l-am întrebat. Lasă pipa! Putem pleca și fără să fumezi.

— Nu, domnule, răspunse el, tihnit. Ciubucul ține de munca mea, fără el, nu pot porni la drum. Toată viața mea am făcut așa și așa va fi până la ultima mea traversare.

— Dar vreau să ajung dincolo înaintea luntrei!

— Nu-ți face griji inutile, domnule. Probabil că luntrea nici măcar nu va ajunge dincolo.

Omul continuă să-și umple tacticos pipa, apoi luă, cu mâna goală, un cărbune aprins din micul foc care ardea doar pentru acest scop, ca să-și aprindă pipa. După ce trase câteva fumuri, strigă pe tonul unui general-mareșal:

— Sus! Dați-i drumul, bravii mei! Trebuie să dovedim că merităm cei douăzeci de piaștri pe care i-am primit.

În clipa aceea am zărit luntrea dând năvală din spatele tufișurilor de răchită. În față, ședea femeia, la mijloc, cei doi vâslași se străduiau din toate puterile, iar în spate se afla Suef, ținând căpăstrul în mână. Se vedea capul calului său, ieșind afară din apă. Luntrea n-avea cârmaci.

Când ne văzu, Suef ridică brațul și făcu un gest batjocoritor. Dacă luntrea reușea să meargă atât de repede pe cât pornise, atunci cu siguranță reușea să ajungă dincolo înainte ca noi să fi ajuns până în mijlocul râului, căci cele trei ajutoare ale onorabilului nostru luntraș

păreau să nu aibă articulații. Desfăcură cu prudență bacul din lanț, apoi apucară de prăjini și împinseră cu ele în apă, de parcă ar fi vrut să caute un ac căzut acolo. Din nefericire, caii noștri nu erau obișnuiți cu o asemenea traversare. A trebuit, deci, să rămânem călare, ca să-i liniștim, altfel, le-aș fi poruncit însoțitorilor mei să dea o mână de ajutor.

Halef, însă, găsi mijlocul ideal, prin care să grăbească plutirea bacului. Își scoase biciul de la cingătoare, se întoarse spre luntrașul care se afla în apropierea lui și spuse:

— Grăbește-te!

În același timp, îi și trase o lovitură cu biciul peste spate și abia apucă să facă asta, când bătrânul strigă:

— O, Allah, o smerenie, o fatalitate! Haideți, băieți! Împingeți, împingeți, voi bărbați! Munciți, munciți, voi puternicilor! Cu cât ajungem mai repede dincolo, cu atât mai mare va fi bacșișul pe care-l vom primi de la acești patru șeici și emiri.

Această aluzie delicată le pătrunse celor trei tineri până în oase și le întări cât se poate. Tempoul deveni de două ori mai rapid. Firește, nu scăpam din ochi luntrea. Pentru ca să se ajungă exact în punctul de acostare de dincolo, vâslașii trebuiau să mențină luntrea îndreptată înainte. În apele de la mal, acest lucru nu fusese prea greu; dar, cu cât se apropiau de mijlocul râului, cu atât mai mari eforturi trebuiau să facă. Și, totuși, luntrea aluneca în așa fel, încât se tot apropia de noi, în loc să se îndepărteze. Acest lucru îl puse pe gânduri pe Suef. Am văzut din gesturile lui că îi încuraja pe vâslași să facă mai multe eforturi.

Și oamenii noștri munceau din greu. Puterea curentului era atât de mare, încât frânghiile produceau niște sunete înăbușite. Dacă s-ar fi rupt una dintre ele, am fi rămas în voia puhoiului. Bătrânul luntraș se folosi de întregul său vocabular pentru a-și îndemna oamenii să depună toate eforturile necesare.

În ceea ce privește luntrea, cei doi vâslași făcuseră o mare greșeală. Ar fi trebuit mai întâi să vâslească înainte în apele liniștite de la mal, până ajungeau în punctul unde nu aveau nevoie decât să o dirijeze ușor pentru a ocoli curentul și a o conduce spre malul celălalt.

Luntrea ajunsese deja atât de aproape de noi, încât puteam vedea clar chipurile celor ce se aflau în ea. Bătrânul urmărea barca cu o privire de expert.

— N-or să ajungă dincolo, spuse el. Fie se rup vâslele, fie... ah, Allah, Allah, au ajuns într-adevăr în mijloc! Drace, dar știu că sunt puternici flăcăii ăștia! Totuși, n-o să reușească, pentru că... o, nenorocire, o, nefericire, o, catastrofă! Acum s-a terminat!

Avea dreptate. Unuia dintre bărbați i se rupsesse vâsla dreaptă și îi fusese smulsă din mână, cu forța. Durerea îl făcuse să dea drumul din mână și vâslei din stânga, care fu și ea luată de apă. Acum nu mai putea vâsli decât unul dintre ei, dar nu erau suficiente doar eforturile sale.

Pe malul celălalt, sapele și lopețile se odihneau. Muncitorii stăteau cu toții în apă și urmăreau încordați această întâmplare. Între timp, ajunseserăm și noi în mijloc. Forța apei ridică bacul în sus, dintr-o parte. S-ar fi putut ușor scufunda și, atunci, era gata și cu noi. Erau clipe de pericol maxim.

Puterile vâslașului din luntre cedară. Scoase vâslele din apă și își puse mâinile în poală. Fluviul înhăță luntrea cu multă forță și o apropie de bacul nostru. De pe malul celălalt răsună un strigăt de spaimă strident:

— Femeie, femeie, ține-te bine!

Dar, inevitabilul se produsese. Se auzi un trosnet puternic și luntrea se izbi de bacul nostru. Se auzi un singur strigăt înspăimântător. Fusese scos de toți cei ce se aflau pe ambele maluri, de cei patru care ședeau în luntre și de noi, cei ce ne aflam pe bac. Dar, răsunase în același timp de pe buzele tuturor, așa încât sună ca un singur strigăt de spaimă îngrozitoare.

În astfel de momente, mulți acționează după un instinct tainic, care le dă ideea cea bună, deși puterea lor de gândire refuză să se supună. Acționează fulgerător exact așa cum trebuie și, mai târziu, nu știu să spună de ce s-au comportat așa și nu altfel.

Alții acționează după o chibzuință clară și pătrunzătoare. Să nu-mi spuneți mie că, în asemenea clipe de pericol, nu ai la dispoziție timp să iei o hotărâre. Este într-adevăr minunat cu ce puteri a dotat prea bunul creator spiritul omenesc. În vis, de pildă, într-un singur minut, se desfășoară toate evenimentele dintr-o zi și chiar dintr-o perioadă mai lungă de timp. Am visat odată că trebuia să susțin un examen. Ni se acordase o zi întreagă pentru lucrarea scrisă. Am terminat primul, mi s-a dat voie să ies din sala de curs și am făcut o plimbare de mai multe ore pe munte. Examenul oral se desfășura pe parcursul a două zile. În seara ultimei zile, cu puțin timp înainte de încheierea examenului, se prăbuși o bancă pe care ședeau mai mulți ascultători și... m-am trezit. Colegul meu de cameră, deschisese fereastra. La întrebarea mea, îmi spuse că, în urmă cu cel mult trei minute, îi zisesem să nu mă mai plictisească cu întrebările, căci eram foarte obosit și aș fi vrut să dorm. Deseori am trăit în vis, timp de trei minute, evenimentele unui examen de trei zile, cu toate amănuntele respective. Cunoșteam exact conținutul lucrării scrise, cu care umplusem multe pagini, și îmi aminteam exact majoritatea întrebărilor ce îmi fuseseră adresate la examenul oral. Da, știam exact și cu ce persoane mă întâlnisem, în vreme ce mă plimbam, și ce anume discutasem cu ele. A doua zi dimineata, însă, uitasem totul.

Deci, dacă într-un vis de trei minute poți cuprinde trei zile întregi, prin urmare, într-un vis de un minut poți desfășura o acțiune pentru care, treaz fiind, ți-ar trebui aproape o mie cinci sute de minute, nu pot con-testa nici capacitatea spiritului în stare trează.

M-am aflat în situații în care viața mea sau a altora a depins de o secundă și, când acest timp a trecut și pericolul a fost înlăturat, am știut cu precizie că, în această secundă, am înțeles perfect pericolul, mi-am imaginat toate mijloacele de apărare și l-am ales și l-am folosit pe cel mai bun și mai sigur. Pare a fi o minune de neînțeles, dar mii de asemenea minuni și mai mari se petrec în viața de toate zilele, fără a fi conștient de ele. Nu suntem doar înconjurați de minunile lui Dumnezeu, ci chiar noi înșine suntem o minune a Lui. Ateul ar putea să mă contrazică; eu, însă, îl compătimesc.

La fel era și aici, pe acest fluviu cu ape învolburate. Femeia care ședea în partea din față a luntrei se agăță, țipând de groază, de marginea acesteia; dar ciocnirea fu atât de puternică, încât fu azvârlită în apă. Dispăru în apele murdare ale fluviului și... eu împreună cu ea.

Cum am coborât de pe cal, cât timp mi-a trebuit să arunc ce aveam prin buzunare, precum și cingătoarea, nu pot să spun. Halef afirma, mai târziu, că deja descălecasem, chiar înainte de ciocnire, convins fiind că femeia nu se va mai putea ține. Încercase zadarnic să mă oprească, dar eu nu-mi amintesc nimic. Mă concentrasem cu totul asupra a ceea ce aveam de gând să fac.

Știu doar cu precizie, că am apucat-o pe femeie cu o mână și m-am scufundat cu ea, ca să trecem amândoi pe sub luntre și pe sub bac. Cele două puteau deveni periculoase pentru noi.

Când am revenit la suprafață, am observat că ne îndepărtasem o bună bucată. O țineam pe femeie de un braț al jachetei cu care era îmbrăcată; era inconștientă, lucru care mi-a convenit. Mă aflam dincolo de mijlocul curentului și trebuia să mă străduiesc să ajung la mal, fără a-mi irosi puterile în lupta cu valurile. Într-o asemenea situație, trebuie să înoți pe spate, deși, în acest caz, ești dezavantajat de faptul că nu poți privi înainte, este mai comod și înaintezi mai repede. Am așezat-o pe femeie peste

mine, așa încât capul să-i fie afară din apă, și m-am lăsat condus de apă.

Întrucât purtam deasupra mea corpul acestei nefericite, corpul meu se afla cu totul scufundat în apă. Cu mari eforturi am reușit să scot din când în când capul afară din apă, pentru a respira. În același timp, mă străduiam să ajung cât mai repede la mal.

N-a fost deloc ușor, așa cum și-ar putea închipui cititorul. Puhoiul de apă producea valuri înalte până în mijlocul curentului; nu puteam privi decât în sus sau, câte puțin într-o parte, dar nu vedeam nimic înaintea și totuși trebuia să mă păzesc și de diferite obiecte care pluteau pe apă sau se ridicau la suprafață din adâncuri. Oamenii de pe mal alergau în josul apei, în aceeași direcție cu mine, și mă zăpăceau cu strigătele lor. Cu greu puteau alerga cu aceeași viteză cu care înaintam eu, căci eram împins cu o viteză care amenința să mă amețească. Trebuia să-mi păstrez sângele rece. Dacă eram azvârlit în vreun vârtej, dacă îmi pierdeam, fie și pentru câteva clipe, încrederea în mine, eram pierdut și femeia împreună cu mine. Să înoți îmbrăcat este foarte greu și dacă apa este liniștită; dar pe o asemenea greutate așezată deasupra mea și încălțat cu cizmele speciale ale doctorului din Radowitsch, care până atunci fuseseră o binecuvântare, dar care acum îmi puteau fi fatale, era cu totul altceva. Așa cum s-a dovedit mai târziu, nu stătusem prea mult timp în apă, dar pentru mine timpul se scursese extrem de încet.

În sfârșit, în sfârșit, am reușit să ies din mijlocul apelor învolburate și să mă apropiu de mal. Mă aflam acum în apele liniștite de la mal, dar, spre marea mea uimire, nu puteam atinge fundul apei cu picioarele. Asta m-a zăpăcit; căci tot încercând să dau de pământ, mă scufundam din ce în ce mai mult. Atunci, am auzit o voce strigându-mi:

— Pentru numele lui Allah! înoată mai departe, mai departe! Acolo sunt gropi. Vino mai înapoi!

Pentru construirea terasamentului de cale ferată, se folosisse pământul din apropiere și, deci, se formaseră gropi acolo, deasupra cărora mă aflam eu acum. N-am putut să-l văd pe cel ce striga, căci apa îmi intrase în ochi, dar am presupus că se află pe terasament și am înotat spre acesta. Stăvilarul se înălța din apa care ajunsese până la el.

Când am ajuns acolo, zece, douăzeci de mâini s-au întins spre mine și spre femeie. Aceasta, inconștientă fiind, fu ridicată de pe mine. Pe jumătate târându-mă, pe jumătate fiind tras, am ajuns sus pe stăvilar. Abia acum am simțit că hainele atârnav de zece ori mai grele pe mine.

În jurul meu izbucni un strigăt de bucurie; două voci, însă, începură să se vaiete. Respectivii credeau că femeia e moartă. Eu, însă, le-am spus că era imposibil să se fi înecat: poate doar lovitura s-o fi ucis. Fu dusă imediat la colibe din scânduri.

Am auzit tropot de cai apropiindu-se. Cei trei însoțitori ai mei veneau în galop. Halef se afla în fruntea lor.

— Sidi, sidi, strigă încă de departe. Ai murit sau mai trăiești?

— Trăiesc! am răspuns. Mă simt ca un pudel murat până la piele.

— Allah fie preamărit!

Sări de pe cal, se aruncă la pământ lângă mine, îmi apucă mâinile și spuse:

— Cum ai putut să sari într-o asemenea apă! Trebuia neapărat să bei din ea?

— Da, și pot să-ți spun că seamănă la gust cu berea hangiului din Radowitsch.

— Prefer să n-o gust. Allah, Allah, ce spaimă am tras, când ai dispărut în valuri! Chiar merită o femeie să-ți riști viața pentru ea?

— Firește! Tu nu ți-ai fi riscat viața pentru Hanneh, cea mai iubită fiică dintre femei?

— Da, sigur, pentru Hanneh! Dar femeia asta cine era? Era logodnica sau sora ta? Te iubea și urma să devină

nevasta ta?

— Era o ființă omenească aflată în pericol de moarte, iar mie nu mi-e teamă de apă.

— Fluviul ăsta e foarte înverșunat astăzi. Ia privește ce furios e că i-au fost smulse victimele. Ți l-am adus pe Rih, căci nu poți merge pe jos. Încalecă. Trebuie să găsim un loc unde să-ți usuci hainele.

— Unde sunt armele și restul lucrurilor mele?

— E totul la mine. Armele sunt acolo, agățate de șa.

— Și cu ceilalți din luntre ce s-a întâmplat?

— Pe cei doi vâslași am reușit să-i tragem sus pe bac; dar croitorul s-a prăbușit în apă.

— Asta înseamnă că s-a înecat?

— Nu. Diavolul nu vrea încă să aibă de-a face cu el. L-am văzut înotând împreună cu calul lui; vrem să-i căutăm.

Se ridică și încercă să-l descopere pe Suef. Apoi arătă înainte.

— Uite-i acolo pe amândoi, el și calul lui.

M-am uitat în direcția indicată și l-am zărit, departe în fața noastră, pe cel numit, care se apucase de coada calului său și se lăsa tras de animal. Se aflau destul de aproape de mal. Iapa asta bătrână era într-adevăr un animal prețios.

— Să mă duc până acolo și să-i trag una peste nas când va ieși din apă? mă întrebă hagiul.

— Nu, cred c-a tras o sperietură zdravănă. I-a fost de ajuns.

— Dar numai el e de vină că a trebuit să te arunci în apă!

— Țăsta nu-i un motiv să-l ucidem.

— Dar o să ne scape. În starea în care te afli, nu putem să-l urmărim.

— Lasă-l să plece! O să-l ajungem din urmă.

Firește, și Osko și Omar își manifestară bucuria cu privire la reușita turului meu prin apă, care nu se aflase în nici un caz în programul pe care-l stabilisem. Am fost înconjurați de muncitorii de la calea ferată care, cu strigăte

de bucurie, mă rugară să vin într-una dintre colibe, unde se afla o sobă la care puteam să-mi usuc straiele. Era într-adevăr lucrul pe care trebuia neapărat să-l fac. De aceea, am încălecat și am pornit spre colibe, chiar în momentul în care ajunsese și croitorul la mal. Îmi era absolut indiferent ce avea de gând să facă acum.

N-a fost nevoie să-mi mân calul; s-au ocupat de asta muncitorii de la calea ferată, care au luat căpăstrul în mână. Unii au pornit înainte, iar alții s-au așezat lângă mine și în spatele meu, purtându-mă astfel în triumf... un triumf cam umed, căci apa mi se scurgea din straie și pica în cizmele speciale pentru gută. Întorcând o dată capul, l-am zărit pe Suef galopând de-a dreptul peste câmp. Se părea că scăpaseră amândoi cu bine.

Halef observase privirea mea. Chipul i se întunecă, amenință cu pumnul în direcția călărețului, și spuse:

— Iarba rea nu piere, dar Allah creează, Allah distruge.

În furia sa, vruse să spună că exact croitorul era cea iarbă rea ce trebuia nimicită.

Acolo unde bacul acostase pe malul drept, se afla luntrașul împreună cu cele trei ajutoare ale sale. Când mă văzu venind, ridică vocea și strigă pe un ton patetic:

— Mii de mulțumiri sfinților califi, zeci de mii de laude Profetului și de sute de mii de ori fie slăvit Allah, Atotputernicul, care te-a protejat când te-ai aflat în pericol. Când te-am văzut prăbușindu-te în apele râului, mi s-a împietrit inima și sufletul mi-a plâns cu lacrimi de sânge. Acum, când te văd că te-ai întors cu bine, sufletul mi-e plin de bucurie și încântare, căci știu că te vei ține de cuvânt și ne vei da bacșișul promis.

Deci, despre asta era vorba. Am dat din cap și am spus:

— Nu știu nimic de nici o promisiune.

— Înseamnă că apa te-a zăpăcit. Adu-ți aminte ce s-a spus, atunci când însoțitorul tău ne-a îndemnat cu biciul să ne grăbim.

— Judecata mea n-a avut de suferit; îmi amintesc fiecare cuvânt. Tu ai pretins un bacșiș, dar eu n-am zis nimic despre așa ceva.

— O, emirule, te plâng! Ți-au slăbit mințile! Tocmai pentru că n-ai avut nimic de spus, am considerat că ești de acord cu propunerea mea. Dacă n-ai fi vrut să ne dai bacșișul, ar fi trebuit s-o spui foarte clar. Dar, pentru că ai trecut cu vederea peste asta, trebuie să ne primim bacșișul!

— Și dacă refuz?

— Atunci suntem siliți să-ți pedepsim sufletul și să te considerăm un om fără cuvânt, care nu-și respectă promisiunile.

Cu asta, însă, o nimeri prost, nu cu mine, ci cu muncitorii. Faptul că pretindea un bacșiș, pe care nu i-l promisesem, și o făcea și cu cuvinte jignitoare la adresa mea, îi înfurie pe oameni. Într-o clipă fu înhățat și zece, douăzeci de pumni se năpustiră asupra lui.

— Stați! Lăsați-l! am strigat din toate puterile, pentru a mă face auzit în zarva creată de oameni. Vreau să-i dau bacșișul.

— Nu-i nevoie, strigă unul dintre ei. L-a primit de la noi; doar ai văzut.

— Opreți, opreți! strigă bătrânul. Nu-mi trebuie nimic, nu-mi trebuie nimic!

Se smulse din mâinile lor și o luă la fugă spre bac, acolo unde cei trei eroi ai lui se puseseră la adăpost. Cu această ocazie, dezvălui că era capabil de o viteză pe care n-aș fi bănuț-o, văzându-l mai înainte cât de comod era. Uită chiar să se gândească la faptul că plecase fără să-și aprindă pipa. Aceasta căzuse și nu se aplecase s-o ridice. Unul dintre muncitori o culese de pe jos și o aruncă, râzând, în direcția bacului. Bătrânului însă nici că-i păsa de ea, ci se repezi și dezlegă lanțul pentru a elibera bacul și a se îndepărta de mal. De îndată ce între el și noi se interpușe o fâșie de apă, începu să înjure și, mă numi avar și zgârie-brânză.

Halef se duse la mal, își puse flinta la ochi și îl amenință:
— Tacă-ți gura, altfel te împușc!

Dar bătrânul continuă să înjure: Nu credea că hagiul își va pune în practică amenințarea. Ținea prăjina în mână fără s-o folosească. Halef apăsă pe trăgaci. Țintise prăjina... glonțul lovi în aceasta, în apropierea mâinilor bătrânului, așa încât săriră așchii din ea. Atunci luntrașul dădu un țipăt, lăsă prăjina să cadă în apă și se aruncă întins la pământ, căci probabil își închipuia că în acea poziție era în siguranță, dacă Halef mai trăgea o dată.

Un hohot de râs zgomotos izbucni în rândul muncitorilor, cărora comportamentul bătrânului li se păru la fel de comic ca și nouă.

Am ajuns apoi la cea mai mare colibă, în fața ușii căreia ne-am oprit. Am descălecat și am fost dus înăuntru.

Încăperea era mare. De pereți atârnav puținele catrafuse ale muncitorilor. De jur împrejur fuseseră construite din scânduri niște locuri de șezut care serveau și drept culcușuri, iar în cel mai îndepărtat colț se afla o sobă de o construcție cum nu mai văzusem până acum. Pe ea se aflau patru cazane de gătit și vatra era numai bună de uscat pe ea straietele ude.

Abia intrasem, când, dintr-o altă colibă, își făcu apariția un bărbat tânăr, vânos, care se grăbi să mi se adreseze:

— Ai avut dreptate, domnule. Nu e moartă, trăiește; respiră deja. Am venit doar să-ți mulțumesc.

— Este rudă cu tine?

— Este nevasta mea. Sunt supraveghetor. A riscat să vină cu luntrea, pentru că îi poruncisem să fie aici în zori. Dar trebuie să te dezbraci. Am să aduc îndată straiul meu de sărbătoare.

Plecă și se întoarse repede, aducând pantaloni, o jachetă, o vestă și o pereche de pantofi, lucruri cu care m-am îmbrăcat în spatele unui mic paravan. M-a ajutat Halef. În vreme ce îmi scotea de pe mine straietele ude, se văicărea:

— Effendi, s-a dus demnitatea și eleganța ta. Costumul ăsta frumos te-a costat șase sute de piaștri la Stambul și acum apa i-a stricat toată strălucirea. Ia uite, când te-ai chinuit să înoți ți-ai rupt și pantalonii. Trebuie cusuți, ca să nu-ți fie jignită drăgălășenia picioarelor. Ață și ac am la mine, dar mă îndoiesc că voi găsi aici un fier de călcat cu care să redau costumului tău forma inițială.

Nu e cazul să se tragă concluzii cu privire la silueta și personalitatea mea, din cuvintele micuțului. Așa era obiceiul lui să se exprime.

— Întreabă, totuși. Poate se află vreun croitor printre acești muncitori.

Plecă, luându-mi hainele cu el și l-am auzit întrebând afară, cu voce tare:

— Ascultați, voi fii și nepoți ai trenului, este vreun croitor printre voi?

— Aici! se auzi o voce.

— Allah să te binecuvânteze prietene pentru că în tinerețe ți-a venit ideea să însăilezi cu ață stofa țesătorului, în așa fel încât bărbații poporului tău să-și poată introduce mâinile și picioarele! Dar... poți să astupi și rupturile?

— Așa de bine, încât va arăta mai bine ca înainte.

— Atunci ești un mare maestru al împunsului cu acul. Dar ai și un fier de călcat?

— Chiar două.

— Atunci îți predau costumul prietenului și stăpânului meu. Să-l usuci și să-l calci și să faci invizibilă această ruptură. Dacă reușești s-o coși, astfel încât să n-o mai observe nimeni, vei primi un bacșiș și toți credincioșii din toate țările se vor bucura de măiestria ta. Iar faima ta se va răspândi până la capătul universului. Poftim, ia costumul și spiritul Profetului să te lumineze.

Am izbucnit în râs, căci mi-am închipuit figura serioasă pe care și-o compusese micuțul în vreme ce rostea această tiradă. Când se reîntoarse la mine, mă găsi ocupat cu verificarea ghipsului de la picior.

— Se vede și pe el că a fost în apă, spuse. S-a muiat?

— Nu, dar aş vrea totuși să-l scot. N-au trecut decât câteva zile de când l-am pus; dar cred că pot risca.

Am desfăcut bandajul, folosindu-ne de cuțite, fără să simt nici o durere în acest timp. Asta era bine. După ce mi-am eliberat piciorul din ghips, am încercat să pășesc. Mergea bine, peste așteptări. Am pășit încolo și încioace, în spatele paravanului. Luxația fusese mai ușoară decât crezusem.

— Ei, acum sper că nu te mai încalți cu cizmele astea speciale pentru gută? întrebă hagiul, indicând spre obiectele acelea de încălțat care arătau jalnic.

— Nu; le las aici.

— Atunci o să le dăruim muncitorilor care le vor folosi drept pâlnie pentru cafea, căci, prin această zonă, oamenii lasă cafeaua să curgă printr-o pânză de sac, pentru că astfel li se pare mai gustoasă. Diverse sunt creaturile din împărăția lui Allah. Ei, acum poți să porți din nou cizmele tale înalte din piele și o să arăți cu totul altfel. În cizmele astea din pânză de sac semănai cu bunica străbunicului meu, care își pierduse dinții cu mult înainte de potopul lui Noe. Să le aduc pe cele din piele? Le-am legat de șaua calului meu.

Mi-am dat acordul și apoi am văzut că mă simțeam destul de bine în ele. Pentru că stăteam în șa mare parte din zi, nu era necesar să forțez prea mult piciorul.

Costumul pe care îl primisem cu împrumut nu venea rău, căci stăpânul lui era cam de aceeași statură cu mine. Se bucură când mă văzu îmbrăcat așa și ne rugă să venim în coliba lui, pentru ca nevasta lui să-mi poată mulțumi personal.

Muncitorii ședeau împreună și mâncau. Masa lor de prânz consta dintr-un păsat gros de mălai fiert doar în apă. Oamenii aceștia se mulțumeau zi de zi cu felul ăsta de mâncare.

Când am intrat în colibă, femeia vru să se pornească pe un șir lung de mulțumiri, dar eu am rugat-o să tacă. Bărbatul ședea lângă ea și era foarte fericit că fusese salvată, lucru din care am înțeles că se iubeau foarte mult. Din discuții, am aflat că amândoi erau creștini.

— Mă bucur teribil că și tu ești creștin, îmi spuse bărbatul.

— De unde știi asta? l-am întrebat.

— Mi-au spus cei doi însoțitori ai tăi, în vreme ce îți schimbai straiile. Am auzit că nu ești supus al sultanului, ci faci parte din poporul care a dus marele și gloriosul război împotriva francezilor.

— Ești din această regiune? l-am întrebat.

— O, nu. Toți ne tragem de la munte, unde există atâția oameni sărmani. Locuitorii din această zonă n-au avut chef să lucreze la calea ferată. Pentru că s-a auzit că aici se poate câștiga o pâine, mulți dintre oamenii din regiunea mea au venit încoace. Și pentru că am studiat arhitectura, am fost numit șef aici și sunt și astăzi.

— Asta înseamnă că ai fost la școli superioare?

— Nu. Sunt cel de-al doilea fiu al tatălui meu. Fratele meu mai mare va primi casa și așa mi-a venit și mie cheful să-mi construiesc una. Am învățat singur să citesc, să scriu și chiar să desenez și am plecat ucenic la un arhitect din Usküb. Tatăl meu este cioban și locuiește la o distanță de opt ore de aici.

— Unde?

— Într-un sătuc, nici măcar o localitate mică. Există acolo doar două case, care se află în vadul Treskăi și, pentru că vecinul nostru are un conac acolo, micul cătun a fost denumit conacul Treska.

— Ah! Asta-i bine! E minunat! am exclamat.

— De ce?

— Pentru că eram în căutarea acestui conac Treska.

— Vrei să mergi cumva acolo? La tatăl meu sau la stăpânul conacului?

— La cel din urmă, după cum se pare.

— După cum se pare? Deci, nu ești nici tu însuși sigur? mă întrebă mirat.

— Nu. Omul care a fost în luntre cu nevasta ta vrea să meargă acolo și eu trebuie să-l urmăresc. Caută acolo niște oameni cu care trebuie să schimb și eu câteva cuvinte.

— Mi se pare mie, sau aceia îți sunt dușmani?

— Ai ghicit. Astăzi, în zori, au trecut pe aici cinci călăreți care pun la cale o faptă rea și tocmai acest lucru vrem să-l împiedicăm. Probabil au traversat râul cu bacul.

— Ah! Nu era cumva cu ei și un anume Manach el Barscha, fost perceptor în Usküb?

— Ba da.

— Atunci, i-am văzut. Stăteam la mal, când a venit. S-au certat cu luntrașul pe care l-au plătit cu lovituri de bici în loc de bani. Când Manach a trecut pe lângă mine, mi-a aruncat și mie o privire amenințătoare.

— De ce?

— Pentru că mă urăște. Lua impozitul pe cap de locuitor de la creștini și mi-a pretins de zece, de douăsprezece ori mai mult, iar eu n-am vrut să-i dau. Și cu alții a făcut la fel și așa ne-am unit și l-am denunțat. I-a înșelat pe creștini cu o sumă foarte mare.

— Și ce pedeapsă s-a dat?

— Nici una. A fugit și se spune că a luat cu el toată suma adunată din impozite. Nu se mai poate arăta prin Usküb. Deci pe omul acesta îl căutai? A fost întotdeauna prieten cu stăpânul conacului și va fi bine primit la el și de data aceasta.

— Poți să-mi descrii drumul pe care trebuie să-l urmez pentru a ajunge la conacul Treska?

— Trebuie să cunoști bine zona, pentru a ajunge pe direcția exactă. O descriere a drumului ar fi prea încâlcită. Dacă vrei, însă, pot să-ți dau un om de încredere care cunoaște zona la fel de bine ca mine. O să te ducă până la

tatăl meu și, când va povesti acolo fapta bună pe care ai făcut-o, ai să fii foarte bine primit.

Am acceptat cu bucurie această propunere și l-am întrebat:

— Locuința tatălui tău se află departe de conac?

— Doar la două minute de mers pe jos.

— Înseamnă că cei de la conac ne vor vedea sosind?

— Dacă nu vrei să fii văzut, atunci cumnatul meu te va conduce astfel încât să nu fiți observați. Oricum, va fi noapte când veți ajunge acolo. Cumnatul meu este deocamdată ocupat, pentru scurt timp, la construcții. Când se reîntoarce, am să-i transmit misiunea cu care-l însărcinez. Acum, însă, vă rog să fiți oaspeții mei. Este ora prânzului și trebuie să mâncăm. Pot să vă ofer ceva ce n-ați mâncat în țara mahomedanilor.

Deschise o ladă acoperită cu fân și scoase de acolo o șuncă și mai mulți cârnați afumați.

— O, Allah, Allah! Chiar crezi că o să mâncăm partea de dinapoi a unui porc și carnea și sângele lui afumat? strigă Halef. Profetul ne-a interzis asta și am comite un mare păcat dacă ne-am spurca pe veșnicie cu stârvul unui porc!

— Dar nu-ți cere nimeni să faci asta, Halef, i-am spus. Eu, însă, am să mănânc cu mare poftă din aceste produse.

— Bine, dar au tenii în ele!

— Nu ne e nouă teamă de tenii!

— Eu nu pot nici măcar să mă uit, căci și simpla vedere a cărnii de porc ar trebui să ne inspire oroare; dar, pentru că Osko și Omar nu sunt de față, nu mă tem că mi se vor face reproșuri, dacă, din atașament față de tine, sidi, am să rămân aici. Când ai să bagi în gură șunca, am să închid ochii sau, cel puțin, am să mă uit într-o parte.

Gazda ne puse în față: șuncă, pâine, cârnați, piper și sare. Își scoase cuțitul de la brâu, iar eu i-am urmat exemplul. După ce își tăie o bucată zdravănă de șuncă, am făcut și eu același lucru și ospățul începu. Niciodată nu mi s-a părut o șuncă mai bună ca aceasta din Rumelia.

Halef ședea într-o parte, lângă mine; nu puteam să observ dacă mă privea, dar îl cunoșteam pe micuț și știam că moare de poftă. A văzut că îmi place șunca și că mi-am mai tăiat o bucată.

— Ptiu, drace! strigă. Sidi, vrei să-mi pierd toată considerația și stima față de tine! Dacă urmez porunca Profetului, n-am să te mai pot atinge.

— Îmi pare rău, dragul meu Halef, dar acum ascult de gustul ăsta bun, nu de *Coran*.

— Și e chiar atât de gustoasă carnea asta?

— Nu există ceva mai savuros.

— Allah! De ce ne-a interzis Profetul șunca?

— Pentru că el precis n-a mâncat niciodată o bucată de carne de porc afumată; altfel ar fi recomandat cu căldură acest fel de mâncare credincioșilor.

— Poate a interzis-o din cauza teniilor.

— Nu există așa ceva în carnea asta; pot să ți-o jur asta.

— Deci, crezi că aș putea îndrăzni și eu?

— Fără nici o teamă!

Mi-am dat seama după tonul lui că saliva de poftă. Și gazda noastră se amuza, dar nu lăsă să se vadă; mesteca indiferent și își dădea osteneala să-și compună o figură cât mai extaziată de gustul șuncii.

Halef se ridică și ieși pe ușă afară. Eram sigur că se dusesese să se uite după Omar și Osko. Când reintră în odaie, avea o figură foarte mulțumită. Se pare că nu-i văzuse pe cei doi în apropiere. Aceștia erau la stăvilă, uitându-se la locomotiva care tocmai trecea. N-aveau timp să-și facă griji în ceea ce ne privea.

Hagiul își relua locul și spuse:

— Sidi, știu că nu-ți place să vorbești despre credință, dar nu crezi că Profetul a greșit puțin?

— Nu știu. Dar întregul *Coran* l-a dictat arhanghelul Gabriel.

— Dar ce arhanghelul nu s-a putut înșela?

— Nu, dragă Halef.

— Sau poate Profetul nu l-a înțeles cum trebuie pe arhanghel? Dacă mă gândesc mai bine, mi se pare că Allah n-ar mai fi creat porcii dacă n-am fi avut voie să-i mâncăm.

— Cu asta sunt întru totul de acord cu tine.

Trase adânc aer în piept. Terminasem și cea de-a doua bucată de șuncă și acum, după exemplul gazdei, am întins mâna după un cârnat. Halef ar fi vrut să vadă ce se întâmplă cu noi, înainte de a reuși să-și învingă îndoiala.

— Spune-mi adevărat, sidi, e chiar atât de gustoasă carnea asta pe cât se citește pe chipurile voastre?

— Și mai gustoasă.

— Atunci, lasă-mă s-o miros și eu.

— Da ce, vrei să-ți spurci nasul?

— O, nu. Am s-o țin la distanță.

Era de-a dreptul caraghios. Am tăiat o bucățică de șuncă, am înfipt-o în vârful cuțitului și am întins-o spre el, fără să-l privesc. Și supraveghetorul fu atât de isteț, încât nu se uită la el.

— Ah! Oh! Dar asta-i o mireasmă venită direct din paradis! strigă micuțul. Atât de puternică, atât de aromată și ispititoare! Păcat că Profetul ne-a interzis! Poftim cuțitul înapoi, effendi.

Mi-l întinse. Bucățica de șuncă dispăruse.

— Ei, dar unde-i bucățica de șuncă? am întrebat, mirat.

— Ei, în vârful cuțitului!

— Nu mai e aici.

— Înseamnă că a căzut pe jos.

— Vai, ce păcat... dar, Halef, mi se pare mie sau mesteci?

De data aceasta, l-am privit direct în față. Făcu o figură vicleană și răspunse:

— Păi, trebuie să mestec, dacă bucățica de șuncă a căzut direct în gura mea. Crezi că ar trebui s-o înghit?

— Nu. Cum îți place?

— E atât de delicioasă, încât aș avea o rugămintă.

— Spune!

— Îmi dai voie să zăvorăsc ușa?

— Dar ce, crezi că vom fi atacați?

— Nu. Dar Osko și Omar n-au studiat la fel de profund ca mine legile Profetului. S-ar putea să cadă în ispită dacă intră aici și așa vrea să împiedic acest lucru. Nu vreau să-și încarce sufletul și să se spurce cu mirosul de carne și sânge cu care au fost umplute aceste intestine și apoi au fost afumate.

Se ridică, zăvorî ușa pe dinăuntru, se așeză apoi lângă noi, își scoase cuțitul și își tăie o bucată de șuncă de vreun sfert de kilogram, care dispăru foarte repede pe sub mustața lui subțire, șase fire în dreapta și șapte în stânga. Apoi se bătu în tihnă, cu ambele mâini peste burtă și spuse:

— Vezi, effendi, ce încredere mare am în tine?

— Deocamdată am văzut doar ce poftă de mâncare ai.

— Asta e o urmare a încrederii mele. Ceea ce mănâncă effendi al meu nu mă poate priva de cel de-al șaptelea cer și sper că vei fi discret și nu le vei spune lui Osko și Omar că părerea ta cântărește pentru mine la fel de greu ca legile sfinților califi.

— N-am nici un motiv să trâmbițez peste tot că ți-a făcut și ție plăcere să mănânci ceva bun.

— Bine, atunci o să iau și o bucată din acest cârnat, căci șunca a fost minunată. Gazda noastră o să-mi îngăduie, căci ceea ce dăruiește ospitalitatea, Allah dă înapoi însutit.

Supraveghetorul dădu din cap, îndemnându-l să servească, și Halef își dădu toată osteneala să dovedească faptul că puțin îi păsa astăzi de porunca Profetului. După ce termină, își șterse cuțitul de pantaloni, îl puse la cingătoare și spuse:

— Există creaturi care au mult de suferit datorită nerecunoștinței oamenilor. Porcul precis n-a făcut nimic ca să merite disprețul cu care este tratat de credincioși. Dacă așa fi fost în locul Profetului, așa fi fost mai atent atunci când mi s-ar fi dictat *Coranul*. Atunci, animalele care bucură inima omului cu gustul lor delicios, s-ar fi aflat la mare cinste. Ei, și acum, dacă tot am terminat, pot să descui din

nou ușa, fără să mă mai tem că prietenii mei și-ar putea răni sufletul.

Se ridică și trase zăvorul chiar în momentul în care un băiețandru frumușel tocmai dădea să intre.

— Israd, strigă supraveghetorul către acesta, astăzi n-o să mai mergi la lucru; îți dau liber. Acest effendi vrea să plece spre conacul Treska și tu trebuie să-l călăuzești până acolo.

Tânărul era fratele femeii, cel despre care ne vorbise mai înainte supraveghetorul. Se folosi de ocazie ca să-mi mulțumească pentru că o salvasem pe sora lui și se bucură nespus că avea prilejul să-mi facă un serviciu.

— Dar, ai cal? l-am întrebat. Nu poți merge pe jos, în vreme ce noi vom călări.

— Am să împrumut unul din sat, spuse. Când vrei să pornim, effendi?

— Cât mai repede posibil.

— Va trebui să mai aștepti ceva timp, căci nu ți s-au uscat încă straietele. Între timp, mă duc să-mi fac rost de cal.

Plecă.

— Va fi o călăuză bună, spuse cumnatul lui, și poate să-ți dea și toate informațiile necesare.

— Asta-i foarte bine, căci am câte ceva să-l întreb.

— Poți să-mi spui și mie?

— În primul rând, aș dori să știu unde se află locul numit Karanirwan-han.

— Karanirwan-han? Hm! De ce vrei să știi?

— Pentru că cei cinci pe care îi urmărim vor să meargă acolo.

— Din păcate, nu cunosc nici un loc cu numele acesta. Există Karanorman-han, care se află la Weiza, în Schar Dagh.

— Știu, dar nu e locul pe care-l caut. Karanirwan-han trebuie să fie o casă singuratică, un conac al cărui stăpân este un persan.

— Persanii sunt cam rari pe aici.

- Nu cunoști nici unul?
- Ba cunosc unul singur.
- Cum îl cheamă?
- Nu-i știu numele exact. Are o barbă neagră enormă și de aceea i-am spus Kara Adschemi, persanul cel negru.
- Ah! Poate chiar omul acesta este cel pe care-l caut. O barbă mare neagră trebuie să aibă, căci doar îl cheamă Kara-Nirwan. Și de unde este acest om?
- Nu știu exact. Cred că trebuie să fie de prin zona Jalieza sau Luma. Îmi amintesc că ne-a povestit odată despre un urs pe care l-ar fi întâlnit sus pe muntele Zfalezs. Muntele acesta se află în locurile pe care le-am amintit mai înainte.
- Se află urși și în Schar Dagħ?
- Numai foarte rar. Înainte erau mai mulți, așa cum mi-a povestit tata. Acum, însă, numai o dată la câțiva ani mai apare câte un animal din ăsta.
- Nu știi cel puțin cu ce se ocupă persanul acesta?
- Este negustor de cai și încă unul renumit. Trebuie să fie foarte bogat. L-am văzut deseori la vecinul nostru la conac, unde obișnuiește să tragă, cu peste zece argați după el și cu o întreagă herghelie de cai.
- Mi se pare foarte interesant, căci pot să trag niște concluzii de aici. Acest negustor de cai este persan și îl cheamă Kara. Trage la conacul la care vrea să tragă și Manach el Barscha împreună cu ceilalți patru. Mai mult ca sigur că el este omul pe care-l căutăm.
- M-aș bucura foarte mult dacă v-aș fi pus pe urma cea bună.
- Oare cumnatul tău nu știe mai multe?
- Despre asta, nu. N-a mai fost de mult acasă, ca și mine. Dar, când vei ajunge astăzi la tatăl meu, poți să-l întrebi pe el și pe fratele meu. Ei s-ar putea să-ți dea informații mai exacte.
- Tatăl tău este prieten cu vecinul lui?

— Nu sunt nici prieteni, nici dușmani. Sunt doar vecini, siliți să locuiască unul lângă altul. Stăpânul conacului are ceva fals și misterios în el.

— Știi cumva dacă se întâlnește cu oameni suspecti?

— La un conac atât de singuratic trag tot felul de oameni. Dar asta nu înseamnă nimic. Aș putea doar să-ți spun că se întâlnește cu bătrânul Scharka. Țăsta nu-i un semn bun.

— Cine-i Scharka ăsta?

— Un cărbunar care sapă sus în munte cu câteva ajutoare. Se zice că locuiește într-o văgăună adâncă și întunecoasă și se șoptește că în apropierea acesteia a fost îngropat unul care n-a murit de moarte bună. Singura cărare care duce peste munte trece prin zona sa și este destul de ciudat că unii călători au trecut pe acolo fără să-și mai facă vreodată apariția. Și de fiecare dată, aceștia erau oameni care aveau la ei bani sau alte obiecte de valoare.

— Înseamnă că aceea este o adevărată văgăună a criminalilor! Și nimeni nu i-a luat urma acestui om, pentru nelegiuirile sale?

— Nu; căci nimeni nu îndrăznește să meargă după el. Ajutoarele sale sunt niște oameni brutali și puternici ca urșii, pe care nu îndrăznește nimeni să-i înfrunte. Odată, a fost trimis un detașament de treizeci de soldați să-i prindă pe Aladschy, care se ascunseseră la el. Soldații s-au întors fără nici un rezultat, după ce li s-a jucat o festă.

— De către cine?

— N-au știut. Erau atacați doar noaptea, de oameni care nu le apăreau niciodată în față.

— Deci și Aladschy au fost la cărbunar! Îi cunoști?

— Nu, răspunse el.

— Și, totuși, i-ai văzut astăzi, erau cei doi care călăreau pe cai pagi alături de Manach el Barscha. Porecla acestor doi frați cu nume rău famat provine de la culoarea cailor lor.

— Într-adevăr! Cine s-ar fi gândit! I-am văzut pe frații Aladschy! Acum nu mă mai mir că oamenii aceia l-au plătit pe luntraș cu lovituri de bici. Mergeau spre conacul Treska; acolo nu rămân, în nici un caz. Poate vor să-l caute din nou pe cărbunar.

— Mai mult ca sigur.

— Atunci, în numele lui Dumnezeu, te rog: nu te duce după ei! Cărbunarul și oamenii lui sunt niște sălbăticiuni care ucid lupul cel mai puternic cu mâna goală.

— Cunosoc oameni care fac același lucru, fără a fi niște sălbăticiuni sau pe jumătate sălbatici.

— Dar e totuși mai bine să eviți asemenea oameni.

— Nu pot face asta. Ți-am spus deja că trebuie să împiedicăm comiterea unei crime. Și, de asemenea, este vorba de răzbunarea unei crime îngrozitoare. Este vorba de prietenii prietenilor mei.

— Nu poți să-i însărcinezi pe alții, să facă asta?

— Nu, s-ar teme.

— Atunci, denunță totul la poliție!

— O, vai! Poliția s-ar teme și mai tare. Nu, trebuie să-i urmăresc pe cei cinci călăreți și dacă aș intra în conflict cu toți cărbunarii din lume.

— Tare mă tem pentru tine. Scharka ăsta e un adevărat diavol. Se spune că are păr pe piele ca maimuțele și dantura unei pantere.

— Nu se exagerează cumva?

— Nu. Am aflat de la oameni care l-au văzut. Nu cred că poți să te pui cu el.

— Viclenia și istețimea depășesc puterea fizică, am replicat. De fapt, ca să te liniștesc, am să te rog să faci și tu ce fac eu acum.

Pe jos, se afla o șină de cale ferată. Am ridicat-o, nu de la mijloc, și am îndreptat-o spre el, ținând brațul întins. Se dădu înapoi și strigă:

— Effendi, ești... ești... la dracu, da, dacă așa stau lucrurile, poți să zdrobești cu ușurință și un lup!

— Ei, aș! Cel ce se bazează pe forța brutală s-ar putea să se păcălească. Puțină gândire e mai bună decât cea mai mare forță fizică. De fapt, suntem bine înarmați, așa că n-avem de ce să ne temem de nimeni.

— Și — adăugă Halef pe un ton plin de mândrie, arătând spre sine însuși — effendi al meu nu este singur, mă are pe mine, prietenul și ocrotitorul lui. Să îndrăznească doar ceata de dușmani să se atingă de noi! O să-i mistuim așa cum mănâncă porcul lăcustele.

Asta suna într-adevăr hazliu. Înălțimea corpului lui nu se potrivea deloc cu îngâmfarea cu care rostise aceste cuvinte. Mi-am păstrat seriozitatea, căci îl cunoșteam pe micuț; supraveghetorul, însă, nu-și putu stăpâni un zâmbet.

— Râzi cumva? întrebă Halef. Nu suport să fiu jignit. Nici chiar de acela de la care am mâncat șuncă și cârnați. Dacă m-ai cunoaște mai bine, ai tremura văzându-mă furios.

— Dar deja tremur, spuse acesta, luându-și o figură serioasă.

— O, nu-i suficient. Trebuie să tremuri până ți se izbește sufletul de pereții trupului. Nu știi cu ce fel de oameni și animale ne-am luptat. Am ucis leul, regele deșertului, și ne-am luptat cu dușmani la vederea cărora te-ai fi ascuns în lada cu afumături din porc. Am comis fapte care ne-au făcut nemuritori. Se va scrie despre noi în cărțile eroilor și ale neînvinșilor. Nu permitem ca cineva să râdă de noi, să ții minte asta! Știi cumva cum mă cheamă?

— Nu; dar am auzit că effendi ți-a zis Halef.

— Halef! spuse micuțul pe un ton disprețuitor. Ce-i aia Halef? Mai nimic. Halef îi cheamă pe mulți. Dar oamenii aceia sunt hagii? Au ei tați și tați ai taților, strămoși și strămoși ai strămoșilor care au fost cu toții hagii? Ascultă aici, eu sunt Hagi Halef Omar Ben Hagi Abul Abbas Ibu Hagi Dawuhd al Gossarah. Strămoșii mei fac parte dintre eroii care au trăit în timpuri atât de vechi încât nimeni nu

mai știe nimic despre ei; nici chiar eu însumi. Poți să spui același lucru și despre strămoșii tăi?

— Da.

— Cum?

— Nici eu nu știu nimic despre ei.

Supraveghetorul rostise aceste cuvinte pe un ton ironic. Halef îl privi în tăcere și furios, făcu apoi un gest disprețuitor. Cu brațul, se răsuci și ieși afară, cu cuvintele:

— Atunci, să taci! Cel care nu știe nimic despre strămoșii lui, acela să nu se mai compare cu mine!

— Dar, strigă celălalt, râzând, doar tu ai spus adineaori că nu știi nimic despre strămoșii tăi.

— Aceia sunt ai mei, nu ai tăi. Nici n-am nevoie să știu ceva despre ei, căci sunt atât de renumiți, încât nici nu-i nevoie să știi ceva despre ei! strigă hagiul, furios la culme.

— E un tip ciudat însoțitorul tău, râse supraveghe torul.

— Un om curajos, credincios, abil și fără frică, am răspuns. Într-adevăr, nu se teme de cărbunar. Asta a vrut să-ți spună în felul lui special. Este un locuitor al deșertului și oamenilor acestora le place să se exprime astfel. Ei, și acum să văd ce-a făcut croitorul meu. Poate a reușit să-mi repare costumul.

— Iar eu trebuie să repartizez oamenii la muncă. Te rog să mă scuzi, effendi.

Am ieșit amândoi din colibă. Tocmai când voiam să intru în cealaltă colibă, am auzit pe cineva ocărând în spatele ușii. Aceasta fu împinsă direct în nasul meu și dinăuntru ieșiră doi bărbați care dădură peste mine, anume Halef, care într-o mână ținea pantalonii mei și cu cealaltă îl ținea pe croitor. Îl trăgea pe acesta după el; și era întors cu spatele spre mine, deci nu văzu peste cine dăduse. Răsucindu-se pe jumătate, îmi strigă:

— Prostănacule, n-ai ochi!

— Ba am ochi, Halef, i-am răspuns.

Se răsuci și când mă văzu, spuse:

— Ah, sidi, tocmai la tine veneam!

Era cât se poate de furios; îl smuci pe bietul croitor, aducându-l mai aproape de mine și, ridicând pantalonii, mă întrebă:

— Sidi, cât ai plătit pentru pantalonii ăștia?

— O sută treizeci de piaștri.

— Ai fost un prost, așa de prost, încât mi-e milă de tine!

— De ce?

— Pentru că ai plătit o sută treizeci de piaștri pentru ceva ce ar trebui să fie o pereche de pantaloni, dar nu este.

— Și atunci ce e?

— Un sac, un sac obișnuit în care poți să pui orice vrei: mazăre, porumb, cartofi, din partea mea și șopârle și broaște. Nu-ți vine să crezi?

Se uită atât de morocănos la mine, de parcă ar fi trebuit să mă sperii de el. I-am răspuns liniștit:

— De unde și până unde spui tu că pantalonii mei sunt un sac?

— De unde și până unde? Ei, atunci privește!

Băgă pumnul prin cracul care fusese rupt, dar nu putu să introducă brațul până jos. Croitorul îi reparase atât de bine, încât cosând ruptura, cususe tot cracul.

— Vezi? Vezi surpriza și amărăciunea? strigă Halef la mine.

— Firește.

— Încearcă să bagi piciorul.

— O să rămână suspendat.

— Dar trebuie să bagi piciorul, trebuie; de aceea pantalonii ăștia nu sunt decât un biet sac nenorocit. Acum nu-ți mai rămâne altceva de făcut decât să mergi prin lume cu un picior îmbrăcat și altul gol. Ce-or să spună oamenii când te-or vedea, pe tine, renumitul efendi și emir! Și de unde ai să-ți cumperi aici, din satul ăsta amărât, altă pereche de pantaloni!

— Chiar îmi trebuie alta?

— Firește! Doar n-ai cum să te îmbraci cu ăștia.

— Ba firește că am să mă îmbrac.

— Cum așa? Doar cu un singur picior?

— Nu, cu ambele picioare. Croitorul nu trebuie decât să descoasă ceea ce a cusut în plus și să peticească ruptura.

— Să... descoasă... ceea ce a cusut în plus! strigă Halef, uitându-se țintă la mine.

Apoi, izbucni într-un hohot de râs și adăugă:

— Ai dreptate, sidi. În furia mea, nu mi-a trecut asta prin cap. să descoasă, sigur așa trebuie să facă!

Chipul înspăimântat și confuz al croitorului, se însenină; dar nu scăpă chiar așa de ușor cum își închipuise, căci hagiul se răsti la el:

— Țopârlanule, îți dai seama în sfârșit ce tâmpenie ai putut să faci? Mai întâi coși pantalonul cu totul, ca pe un sac, și apoi nu mai știi cum să te descurci!

— O, ba da, știam cum să mă descurc, dar nu m-ai lăsat să rostesc nici un cuvânt, se apără bietul om.

— O, Allah, Allah, ce oameni mai există pe lumea asta! Te-am întrebat foarte liniștit cum se repară greșeala pe care ai făptuit-o; am așteptat răspunsul tău cu răbdarea unui marabuh; tu, însă, ședeai acolo de parcă înghițișezi o cămilă a cărei cocoașă îți rămăsese în gât și atunci te-am înhățat de propria-ți cocoașă pentru a te duce la effendi. Așa s-au petrecut lucrurile. Poți să descoși ce-ai cusut aici?

— Da, replică șoptit croitorul.

— Și cât o să dureze asta?

— Două până la trei ore.

— O, Allah! Asta înseamnă că, din cauza cârpelii tale, o să fim nevoiți să așteptăm până seara? Nu merge, nu acceptăm așa ceva.

— O să dureze mai puțin, am spus, pentru că o să-l ajut eu.

— Și cum se va împăca asta cu demnitatea meseriei tale și cu autoritatea ta?

— Foarte bine. Am să mă așez aici împreună cu acest om bun, care este un croitor prost. În vreme ce el îmi va călca celelalte straie și, probabil, le va arde, eu am să repar

cracul pantalonului. Spune-mi, totuși, tu as al cusutului cu acul, chiar ești croitor?

Omul se scărpină după ureche, se suci, se învârti și, în cele din urmă, veni și răspunsul:

— De fapt nu, effendi.

— Așa vasăzică! Și ce ești, la urma urmelor?

— Tâmplar.

— Și, atunci, cum ți-a venit ideea de a te da drept croitor?

— Pentru că am două fiare de călcat.

— De la cine?

— De la bunicul meu, care a fost într-adevăr croitor. Asta-i tot ceea ce am moștenit de la el. Apoi mi-am cumpărat ață și ace și, când se ivește vreo ocazie, mai dreg straietele oamenilor, căci acum nu prea am de lucru ca tâmplar. De aceea am și fost angajat aici.

— Deci, ești un om care se pricepe la o mulțime de lucruri. Vasăzică dregi straietele, tot așa cum ai procedat și cu pantalonii mei?

— Nu, effendi! Asta a fost doar o greșeală.

— Zici că ai două fiare de călcat? Știi să calci?

— O, grozav!

— Eh, atunci să trecem amândoi la treabă. Dar asta ce-i?

Am smuls peticul pe care îl cususe și i l-am arătat. N-a priceput ce l-am întrebat și s-a uitat întrebător la mine.

— Ce culoare are stofa pantalonilor?

— Bleumarin, domnule.

— Și ce culoare are peticul pe care l-ai pus?

— E alb.

— Pantalonii arată groaznic așa. N-ai un petic bleumarin sau măcar negru?

— Am destule!

— Și de ce n-ai pus unul de acelea?

— Dar ăsta alb e mult mai gros decât cel negru, de aceea m-am gândit că o să țină mai bine și pantalonii n-or să se mai rupă dacă vei mai înota vreodată îmbrăcat.

— Ești foarte grijuliu, după câte văd. Eu, însă, am să-mi cos un petic negru. Deci, să mergem înăuntru!

— Să te ajut și eu, sidi? întrebă Halef.

— Da, poți să ții pantalonii până cos eu peticul.

Coliba era goală, căci oamenii se aflau acum la lucru. M-am așezat, împreună cu Halef, pe rogojină. Am primit ac și ață; în loc de foarfece, am folosit cuțitele noastre și ne-am apucat de treabă. Elev fiind, îmi cususem niște nasturi și chiar peticisem o mică ruptură; știam destul de bine să fac diferența dintre partea din spate și celelalte părți, de aceea, m-am apucat de treabă cu multă încredere. Între timp, tâmplarul-croitor se apucase de lucru la sobă și tot arunca lemne pe foc de parcă voia să frigă un taur. Plăcile de teracotă împrăștiu o asemenea căldură, care îmi amintea de frumoasele zile din Sahara. Straiele mi se uscaseră. Nu mai era nevoie decât să fie călcate.

Marele meșter luă mai întâi vesta, o întinse pe o rogojină și apoi, cu un clește, apucă fierul. Acesta era roșu ca focul; mânerul din lemn era ars. Omul se uită de la fier la mine și de la mine la fier, și apoi se scărpină pe ceafă, gânditor.

— Ce vrei? l-am întrebat.

— O întrebare, domnule. Ce să fac acum?

— Să calci!

— Dar cum?

— Ca de obicei. Doar o faci extraordinar de bine.

— Hm! E o poveste cam complicată.

— Cum adică?

— Dacă am să calc acum, fierul este atât de înfierbântat, încât am să ard vesta. Dacă aștept până se răcește fierul, n-o mai ard, dar nici fierul nu mai calcă. N-ai vrea să-mi dai un sfat? Am auzit că ești un effendi plimbat prin toată lumea; poate ai văzut vreodată cum procedează croitorii voștri.

— Ascultă, să știi că am o părere foarte proastă despre bunicul tău.

— Nu spune așa ceva, te rog! Bunicul meu — Allah aibă-l în pază, în paradis — a fost un musulman viteaz și un brav supus al padișahului.

— S-ar putea; dar croitor n-a fost.

Meșterul ridică acum și celălalt braț pentru a se scărpinga la ceafă. Oferea priveliștea unei disperări cronice, dar nu dădu nici un răspuns.

— Ei, cum e? N-am dreptate?

— Effendi, se bâlbâi el, de unde ai știut?

— Am ghicit. Spune-mi, deci, ce-a fost de fapt?

— Ei, dacă vrei neapărat să știi, a fost tăietor de lemne și mai făcea din când în când croitorie pentru ceilalți tăietori de lemne. Fiarele le moștenise însă, cred, de la bunicul lui.

— Care nici el n-a fost croitor? am răs. Ești însurat?

— Nu, dar o să fiu curând.

— Atunci grăbește-te să le poți lăsa moștenire nepoților fiarele de călcat. Trebuie să rămâi fidel exemplului strămoșilor tăi și sper ca fiarele de călcat să nu ajungă niciodată pe mâinile altei familii.

— Nu, domnule, n-am să fiu de acord cu așa ceva, mă asigură el, foarte serios. Familia mea nu se va despărți niciodată de această moștenire. Dar te rog, totuși, să mă ajuți și să-mi spui ce trebuie să fac.

— Îți poruncesc să nu mai atingi acest obiect moștenit. Dacă trebuie să-mi repar singur pantalonii, am să pot să-i și calc singur.

Își luă mâinile din păr, respiră adânc și, din doi pași, ieși afară pe ușă. Lui Halef tare i-ar fi plăcut să alerge cu biciul după el, ca să-l pedepsească pentru că se dăduse drept croitor, fără ca măcar să aibă habar de această meserie. L-am sfătuit, însă, să se potolească și să nu se mai lase altă dată orbit de titlurile și demnitățile altora.

Trebuie să recunosc cinstit că nici eu nu mă prea pricepeam să țin fierul în mână, mai cu seamă că familia mea nu moștenise niciodată un fier de călcat; dar după ce

am încheiat opera de artă, nu-mi rămase altceva de făcut decât să fiu foarte mândru de ea, în vreme ce Halef mă lăuda din toate puterile. Afirmă că nu mai văzuse în viața lui asemenea petice și se bucura grozav că straiile călcate de mine căpătaseră o anumită strălucire, de parcă fuseseră frecate cu grăsimea de pe șorici.

Sosi și supraveghetorul împreună cu cumnatul său, care mă informă că era gata de plecare. Croitorul crezuse probabil că nu mai trebuia să se teamă că va fi luat la bani mărunți în legătură cu arta sa. Băgă capul pe ușă și, văzându-mă îmbrăcat cu propriul meu costum, intră, arborând o figură luminoasă.

— Domnule, spuse, după câte văd, ești gata. Dar, pentru că mi-ai folosit cele două fiare de călcat, sper că ai să-mi dai un bacșiș.

— Ai să-l primești, spuse Halef.

Dispăru după paravan și se întoarse cu „cizmele pentru gută”. Semănau mai mult a cornete decât a cizme. Halef le întinse și spuse pe un ton amabil:

— Îți dăruim aceste teci pentru picioare de elefant ca semn de veșnică recunoaștere a măiestriei tale. Pune-le lângă fiarele de călcat și transmite-le moștenire nepoților și strănepoților tăi, pentru ca urmașii tăi să aibă o amintire că strămoșul lor era mare maestru în cusutul pantalonilor în formă de sac. Allah a creat maimuțe și măgari; pe tine însă te-a trimis în Rumelia ca pe o încoronare a acestei creații a lui!

Croitorul apucă cizmele și se uită la ele cu ochi mari. Nu se așteptase la un asemenea bacșiș și încă însoțit de o asemenea cuvântare.

— Ei, ce te holbezi așa înăuntrul lor, de parcă te-ai aștepta să-ți găsești acolo inteligența? întrebă Halef. Șterge-o de-aici și preamărește mărinimia cu care te-am onorat, dându-ți aceste lucruri.

Am susținut această cerere, lăsând să cadă în cizme câțiva piaștri. Cu asta i-a mai venit puțin sufletul la loc

bietului om. Putu să vorbească din nou, ne mulțumi pentru darul făcut și se grăbi s-o șteargă de acolo.

Apoi a urmat despărțirea. Am scurtat-o pe cât posibil și am pornit spre drumurile nedesfundate ale vestului.

Sfârșit

Coli de tipar: 34
Bun de tipar: 2 aprilie 1998
Tiparul executat la Imprimeria
„ARDEALUL” Cluj
B-dul 21 Decembrie nr. 146
Comanda nr. 70353

**karl
may**

OPERE

ÎN ȚARA SCHIPETARILOR

Prin ținuturile aspre și pline de primejdii ale Macedoniei secolului trecut, Kara Ben Nemsi și credinciosul său Halef continuă urmărirea bandei lui Barud el Amasat și Mariach el Barscha, la care se adaugă acum și frații Aladschy, doi temuți albanezi aflați sub ordinele misteriosului Schut. Parșiveniile stăpânirii otomane din acea vreme, coruptă și fionoasă, sunt redată cu veridicitate și, pe-alocuri, ca și în volumele precedente, cu un umor irezistibil. În această cavalcadă infernală, toate drumurile duc spre Schut, căpetenia supremă a tâlharilor. Dar cine este Schut și ce scopuri are, vom afla în volumul următor intitulat

SCHUT, CĂPETENIA TÂLHARILOR

cu care se încheie ciclul celor șase romane dedicate de autor exoticii și enigmaticului Orient otoman, ajuns la Porțile Europei Centrale.

Lei 21500 + 500 T.L. = 22000

---

[1] Culegere de instrucțiuni după maximele lui Mohammed despre viața sa (n.tr.).

[2] Țara memțească (n.trad.)

[3] Conform calendarului arăbesc (n.trad.)

[4] Compus chimic caustic cu gust leșietic.

[5] Apă de Javelle, fabricată de Charles Gautier, Paris (n. trad.)

[6] Dans de bal cu ritm de marș, sau de cadril cu figuri și scene mimice (n.trad.)

[7] Soluție făcută din ulei vegetal sau rășini și oxizi metalici, folosită la prepararea vopselurilor și a chiturilor sau drept grund pentru lemnărie (n.trad.)

[8] Biblia.

[9] Prinț arab, socotit urmaș a lui Mahommed (n.trad.)

[10] Onorabilului căpitan (n. trad.)

[11] Armă de luptă (în formă de măciucă, apoi de topor) folosită de indienii din America.

[12] „Confluența mărilor”, un renumit cod de legi (n.a.)

[13] Un comentariu teologic format din 24 cărți (n.a.)

[14] Călugări musulmani (n.trad.)

[15] Talisman (n.trad.).

[16] Coliba din văgăună.

[17] Manual oficial folosit în practica farmaceutică, conținând descrierea și indicațiile pentru controlul celor mai importante substanțe și preparate medicamentoase.

[\[18\]](#) Contractie spastică involuntară a mușchilor mandibulei, care împiedică deschiderea gurii (n.trad.)

[\[19\]](#) Rocă eruptivă alcătuită din feldspați alcalini și alte minerale, a cărui culoare are un amestec de roșu și verde (n. trad.)